

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla super actus apostolorum, epistolas canonicae et
apocrypsim - Cod. Aug. pap. 82**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-75496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-75496)

lucā sup actus ap[osto]l[orum]: cano-
nica iacobi canonica petri
canonica iohannis. canoni-
ca iude sup apocalyp[si]m

12

Repleti sunt omnes spiritu

sancto et ceperunt loqui... Sicut lex evangelica per populum dei et hominem fuit data... Repleti sunt omnes spiritu sancto...

apostolice spiritu sancto in spirati scdm quod dicit petri primo Non voluntate humana allata e alloquedo... Repleti sunt omnes spiritu sancto...

notat cum dicit Repleti enim sunt
Si repleti fuerint nubes gubres
effundent super terram Nubes as-
te sunt apli de quibus dicit isaie lx
Qui sunt asti qui ut nubes volant
Nubes asse fuerunt scientia et elo-
quentia replete propter quod effunde-
runt super universam terram gym-
bres euangelice doctrine Unde magis
libet apoz fuit impletum quod dicit
eccles xxxv qpe tamquam gubres
mittere eloquentia sapie sue et se-
patet scdm ¶ Circa tertium conside-
randu q dogni spiritus sancti confir-
mans et perficiens ad publicacione
euangelij non solum fuit datum omni
aplo sed omnibus nec aplis solis
sed etiam alijs discipulis simul exis-
tentibus Scdm quod dicit actoz
epla ad paulinu de omnibus sacre sp-
tute libris Et primo capitulo huius li-
bri dicitur Erat autem tunc hora festi-
tatis viginti Et hic notat in dicit
omnes in quo exprimitur Cetero susci-
piens spiritus sancti domi Scdm qd
subicitur in fine capitulo secundo
compleverunt dies pentecostes erant
omnes discipuli palter in eodem loco
et factus est repente sonus tamq ad-
veniens spiritus vehementis et re-
plevit tota domum ubi erant sedentes
et cetera Et sic patet pmiu principale
¶ Circa scdm vero quod est evan-
gelij publicatio q patitur a et re-
perunt loqui Duo notantur ad
hoc necessaria supple conclusio timoris
et ostensio fervoris pmiu notat
in de Et reperunt Per hoc mani-
festatur manifeste quod ante lo-

qui non audebant vno nec etiam
appare Scdm quod dicit iohis x
¶ Cum sero esset die illo cum sab-
batoru et fores cont clausa ubi e-
rant discipuli congregati propter metum
iudeoz ic Sed recepto spiritus sancti
dono quod foras mittit timore Vn
q dicit pma iohis iii pfecta tri-
ritas foras mittit timore Timor
aste fuit fuit exclusus ab aplis
et constantia sibi data Unde qui
libet cor parat dicit pps lxxvi
Nunc cepit her mutatio doctre ex-
celsi Quia quilibet cepit huc con-
stantiam terro maloz sublato
Et her mutatio fuit doctre exced-
si datis aplis constantia pdicandi
¶ Scdm vero supple ostensio fer-
uoris notatur cum dicit loqui qui
fervor in actu predicandi recep-
to spiritu sancto statim fuit ostē-
sus coram iudeis vulgaribus cum
dicitur in fine Quod petrus fuerat
locutus est de xpo dicens Vni fra-
tres liceat audere dicit vobis ic
Et subdit ubi Qui ergo receperunt
sermones eius baptizati sunt et
apposite sunt in die illa aie circi-
tra milia Secundo fuit ostensus
coram iudeoz principibus quibus
petrus et et iohes constantia respo-
derunt in fine iii capitulo Non pos-
sumus que videmus et audimus no
loqui Postea fuit ostensus etiam
coram gentibus ut in fine xiiii
iudeis contradicentibus euange-
lice predicato dicit Tunc con-
stanter paulus et barna dixit
vobis oportebat pmiu loqui ver-
bum dei Sed quia illud repellit

et indignos eos iudicatis eterne
vite esse conuictum ad gentes Sic et
precepit dñs Qui e honor in secula
seculor

Capitulum i^m

Primū quide
hic in
cipit li
ber actu
um aplos
in quo sct
lucas pmo
continuat ad prece
dentia Qu psequit sub
sequencia ubi Et con
uestens Precedentia uero dicta per
luce sunt in eius euangelio Inq
mationis a xpi pcuratore concep
tionis xpi . natiuitatem . conuer
sionē et p dicationē . uiderem et resur
rectionē et ascensionem declarauit
Et hoc e q dicit p mū quide a p
mo supple in euangelio sermone
facti de omnibus . non dicit omnia .
quia omnia facta q non possent
per singula scribi p d mū quod d
nobis ultimo Sunt aut et alia ml
ta que fecit xpus que si scribant
per singula nec apm arbitror mi
diu cape eas qui scribendi sunt li
bras . sed dicit de omnibus quia de
pertinentibus ad xpi conceptionē
natiuitatē . uitā et mortē resur
rectionē et ascensionē aliqua sup
sit edithophile . Hic erat quida
epus apie cui scrip seriat euange
lista ut patet in eius plago . et

eidem scrip sit hinc libris . que cepit
sepe face et docere . ne similis esset
scribis et phariseis de quibus in ppe
uando dicit mathi xxviii . dicunt
em et non faciunt Bene em docet et
male uiuē nihil aliud e qua se sua
uote dampnatē usq indiom ascen
sionis sue . qua papiens aplos p spm
sanctū . q predicaent euangelia p
orbem uniuersum ~~Quas elegit . pre
teris officium apostolatus assumptus
e . de terra ad celum~~ marci ultimo
est supra allegatū e Quas elegit
preteris officium apostolatus assumptus
e . de terra ad celum in sua hinc am
tate secundū diuinitatē em q natio
e ubiq non conuincit ei delato ad
locū transire assumptus e aut a
totā trinitate assumptionē allam
faciente que in omnibus effectibus
opatur . et etiam ase apo Nam cor
pus gloriofissimū p e impotestate aie
q obedit ei ad mū ad locale mo
rit assumptus e ead amibe pres
tante ei obsequiū Quibus et pre
buit se apm uiuū . p q resurrex
tionē in multis argumentis . de
sua resurrectione faciētibz fidem
Per dies quadraginta apparens eis
quod non e se intelligēdū . q mill
quadraginta diebus fuit q tunc ai
eis . Sed quia in illo tempore spatio
fregit eis apparuit . et loquēs de
regno dei . et de celesti beatitudine
¶ Ad maiore intelligentiā dictoz
duo sunt hic uidentia p mū e
vniū resurrectionis xpi debuit ar
gumentis pbal ad quod dicitur q
argumentū vno mo dē ad dubie
rei faciēns fidem et certitudinē

quod esse non potest. nisi predat
proprietate per se motis. sicut fit in
scientiis demonstrantibus Et talibus
argumentis non debuit resurrectio
populi probari que est articulus fidei. De
talibus autem non habet certitudo e-
videntia impenitentia saltem de communi
cursu alio modo accipitur argumentum
aliquod sensibile signum. quod indu-
cit ad manifestationem alius virtu-
tis. quo nomine argumenti. aliquando
tenetur philosophus in libris suis Et
hoc modo accipiendo argumentum.
populus suam resurrectionem declara-
vit argumentis. in quantum per eui-
dentia signa se vere resurrectisse
ostendit. Quod fuit necessarium fi-
eri apostolis primo propter se apostolos. eo
quod corpora corda non erant disposita de
facili eius resurrectionem Unde dixit
Iuxta ultimo ad pulchri et tardi corde
ad credendum in omnibus que locuti
sunt apostoli Secundo propter alios ut per
huiusmodi signa eis ostensa corporis res-
urrectionis de populo efficacius redderetur
Secundum illud prima iohannis primo Quod
audimus et vidimus oculis nostris et
manibus nostris contractamus de verbo
vite. testamur et annuntiamus vobis
Secundum de dequalitate et effica-
cia huiusmodi argumentorum Circa quod
sciendum est quod post resurrectionem de qua
fit hic sermo est reditus eiusdem ho-
minis in mundo de morte corporali
ad vitam gloriosam Et hoc fuit os-
tensum apostolis tam ex parte corporis
quam ex parte anime Ex parte autem
corporis primo fuit ostensum. quod corpus
populi post resurrectionem fuit corpus
verum et solidum. non corpus fan-

castium vel rarum. sicut est aer. per hoc
quod palpabile prebuit se ipsum Iuxta ultimo
palpate et audete quia spiritus carnis et
ossa non habent sicut me videtis hoc Non
fuit ostensum. quod erat corpus hu-
manum per hoc quod ostendit eis vocem
humanam officium oculis distinguibilem
ab alijs effigibus Tertio fuit
ostensum quod erat idem corpus
modo quod prius habuerat ante mortem of-
tendendo cicatrices vulnery Iuxta ultimo
Videte manus meas et pedes
meos. quia ego ipse sum Et iohannis
ultimo dixit thome Infer digitum tuum
et iude manus meas et pedes meas
et affer manus tuas et mitte in lacus
meum et noli esse incredulus sed fide-
lis Similiter ex parte anime ve-
raro corporis vincte vinctate sue resur-
rectionis ostendit Et hoc per opera
triplicis vite primo quidem per opus
vite nutritive in hoc quod cum discipulis
manducavit ut habet Iuxta ultimo
Obulerunt ei prem panis assi et
fuit mellis. et cum manducasset
toram eis similes reliquias dedit
eis Secundo per opera vite sensu-
tive in hoc quod discipulis ad interrogata
respondere et eos salutabat In
quo ostendit se videre et audire
Tertio per opera vite intellective
in hoc quod cum eis loquebatur et dis-
serere de scripturis Iuxta ultimo
Hec sunt verba que locutus sum
ad vos etc. Quia etiam resurrectio
ad vitam gloriosam. ostendit per
hoc quod ad discipulos rannus clausus
intravit et hoc per dato subtilitatis
Unde dicit gregorius palpanda
carnem in se prebuit quod clausis

iamuis introduxit et post resurrex-
 tione ostendit corpus suum eiusde na-
 ture et alius glorie. De efficacia is-
 torum argumentorum dicitur ab omnibus
 quod licet unum per se sumptum vel duo
 non sufficiunt cum omnia simul sumpta
 fuerint efficacia in suo genere ad ma-
 nifestandam civitate resurrectionis
 domini. Et cum ad hoc inducitur fuerint
 ab illo cuius opera sunt perfecta. Et
 vltimus patet queri. Ut in hac
 questione fecerit certitudinem evidencie
 vel adhesionis tantum qualis est in hijs
 que sunt fidei de quibus est resurrex-
 to christi. Alij vero quod fecerit certitu-
 dinem evidencie eo quod talis manifestatio
 fuit per signa sensibilia eiden-
 tia. Sed saluo meliori iudicio mihi
 videtur melius. Dicendum quod christus
 potest dupliciter considerari. Uno modo
 quasi homo tantum. Et sic argumenta
 predicta fecerunt certitudinem evidencie
 de resurrectione humane nature. quod
 sicut dicitur et exant evidenciam sensi-
 bus huius dispositis ad quod etiam redu-
 citur certitudo evidencie demonstratorem.
 Alio modo potest considerari inquantum
 deus et homo simul deus humanatus.
Et sic argumenta predicta de resurrex-
 tione dei hominis non fecerunt certi-
 tudinem evidencie sed adhesionis tantum
 que est fidei quia divinitas christi
 ante resurrectionem et post non fuit
 aliter cognita ab apostolis. Et hoc videtur
 manifeste dicit beatus gregorius.
 omnia pro vii thomas aliud videtur
 aliud credidit: immortali quippe hanc
 videtur divinitas non potuit hanc
 agitur credidit et deum confessus est
 dicens Dominus meus et deus meus

Videndo igitur credidit qui considerando
 hominem hunc deum quod videtur non po-
 teat exclamavit. licet igitur per
 argumenta predicta evidens fuit apostolis
 illi qui dicebat ihesus nazarenus vere
 resurrexisset non tantum fuit evidens
 sed solum credidit deum amicum resurrex-
 xisset. sicut et credidit fuit tantum
 et non sicut alium hominem deum et ob-
 iectum autem fidei est ipse deus non in se
 Et sic articulus est fidei est alius non in-
 sum est deus. Propter quod articulus
 fidei est deum resurrexisset amicum et
 non hominem tantum propter quod dicitur
 est supra quod illa argumenta non
 fuerunt efficacia ad manifestandum
 evidenter resurrectionem christi. pro-
 ut est articulus fidei et per dicitur per
 solutio ad rationes contrarias opinionis
 aliter sentientes. **E**t tamen postquam
 lucas obtinuit se ad deum
 in evangelio hinc contra quod sequitur
 dicenda in hoc libro qui sicut dicitur
 est de legis evangelice promulgatione
 circa quod considerandum est
 sicut corpus mobile subiectum est in-
 tati naturali propria sub ratione absolu-
 ta. In partibus vero libris sub
 rationibus determinatis. ut in libro
 de anima et in corpore mobile ad partem
 in libro vero de generatione corpus
 mobile ad formam quia deus sub
 ratione absoluta subiectum est in
 facta scriptura quod dicitur theologia quod
 sermo de deo et alijs scripturis li-
 bris. Quotum novo testamento sicut
 est ut redemptor angeli sed in parti-
 alibus libris sub rationibus magis
 determinatis. **V**ide in evangelio
 deo redemptor est sicut ut legis

euangelium latet. In hoc autem libent
eius delegis per orbem publicator p-
mi tamen fecit per se ipm. Sedm uero
per aptos ad hoc missos ppter quod
libet iste ab actibus apostolicis no-
nomit ad hoc autem qd apti alij qd di-
cipuli essent ad hanc publicacionem
ydonea pexigebatur in eis saluatio
et perfectio per donum spiritus sancti qd
essent diuina noticia pditi con stan-
tes et elloquentes et caritate feruidi
ppter quod iste liber diuiditur in du-
as partes pmo diuiditur quia pmo
describitur aptor debita dispositio
per eisdem euangelij publicaco in
capitulo ubi stans aut petrus de-
bita uero dispositio aptor facta e per
spiritus sancti donum ut dictu e. Et
2o pmo describitur pmissio huius do-
ni 2o expectatio pmissa a tunc re-
uocari sunt. 3o collo expectati in
pncipio pdi capituli pma ad huc
induas quia pmo ponitur hoc p-
missio 2o ita hoc mouetur ques-
tio ubi agitur qui conuenerunt.
Circa pmo sciendum qd licet lucas
sanctus in fine euangelij sui fuit
locutus de hac pmissione hoc ta-
men fuit breuiter et summate. Di-
gitur Et conuenerunt pncipus cum
aptis quibus recubentibus apparuit
indie ascensionis. Ut refert mar-
tus in fine euangelij sui dicens no-
uissime autem recubentibus illis con-
dorm apparuit illis apus et pre-
cepit eis ab ierosolimis ne disce-
derent donec per spiritus sanctum red-
derentur apti ad publicacione ewa-
gelij qd eo subditur Sed expectata

pmissionem patris quam audistis
inquit per os meum. Quibus domus pa-
trius autem spiritus sanctus que mit-
tet pater in nomine meo ille uos
docebit omnia etc. Quia iohannes qui
dem baptizauit aqua solus ita eius
baptismus gratiam non conferret.
Nos autem baptizantur spiritu sancto
Et hoc loco dixerunt aliqui qd apti no
fuerunt baptizati baptismo xpi qd
e in aqua. Sedm quod hie iohannis in
Sed hoc non e consonum dictis fac-
torum nec etiam rationi. Dicit u-
saluator iohannis in. Nisi quis re-
natus fuerit ex aqua et spiritu scto
non potest intrare in regnum dei.
Et 2o p illam dmi sententia nullo
factus e membrum xpi. nisi per sus-
ceptione sui baptismi. Vel alius sup-
plentis eius uicem. Sicut est bap-
tismus sanguinis et flammis p-
terea paulus aptus. Vocatus ad
fidem de mandato dmi fuit bap-
tizatus ut hie actu mono. Et idem te-
nendum e de alijs aptis quauis no
sit scriptu. quia non omnia xpi
facta sunt scripta ut dictu e sup.
Iste quia iohannis in dicit. Quia discipuli
xpi baptizabant et non e uisibile
qui cont. baptizati eodem baptismo.
Unde dicit augustinus ad silenti-
am. Quia incredibile e discipulos xpi
fuisse baptizatos eius baptismo
ut hie baptizatos seruos per qd
retetos baptizaret. nec de fuit
humilitatis mister. qui etiam
pedes eorum lauit. Unde super
illud iohannis domus. Qui lotus est
non indiget nisi ut pedes lauet.
Dixerunt doctores aliqui qd illa lo-

no intelligitur de sacramento bap-
 tismi ergo q dicitur hic Vos autē
 baptizabim̄ spiritu sancto intelligē-
 di ē de receptōe spiritus sancti in sig-
 no visibili De qua h̄c r̄o sequenti q
 dicitur spiritus sanctus in manu
 spiritus sancti v̄cio dicit̄ p̄ma 10
 h̄m̄is iij r̄o v̄cio autē deliquitib
 ē ut aqua v̄nde dicit h̄c glosa ra-
 bam q̄ in quibusdam libris sic h̄t̄
 Vos autē v̄ngem̄ spiritu sancto ¶
 ¶ dicitur h̄c circa dicta mouet̄ questio
 multi em̄ de discipulis x̄pi de regno
 eius adhuc carnalib̄ sentiebant ut
 pace non dnm̄ recepta spiritus sc̄i
 estimātes ap̄m̄ temporalib̄ regna-
 turum. ¶ p̄ter quod filij zebedei pet-
 erunt q̄ v̄nus ad dextram eius se-
 deret alius ad sinistram mathei 20
 ¶ Regnū ap̄m̄ temporale quod ab-
 latū erat iudeis per romanos gra-
 tum restitūdm̄ q̄o quererent. Dne
 si in tempore hoc ¶ Et q̄m̄ h̄c ques-
 tio erat s̄ulta repellit eam dicens
 Non ē vestrū nōste tempora uel
 manēt̄a ic̄ q̄i diceret Non p̄met
 ad vos s̄ire hoc nec quere s̄ire
 et p̄tione filiorū zebedei repulit
 ut s̄ultū Nestis quid petatis Sed
 illud quod sequitur ad uas pertinet
 t̄m̄ subditur Sed accipietis virtutē
 super uomentis spiritus sancti r̄uas
 ad constantē et efficacē euangeliū
 predican̄dū per orbem v̄m̄isū q̄o
 subditur Et eritis michi testes ic̄ Lu-
 q̄ h̄c dixisset v̄dentibus illis de-
 uatus ē per modū sup̄ius dictū i
 principio huius capituli ¶ Inq̄z i
 tueretur m̄clū cuncte illud adm-
 rantes de ascensione tam gloriofa

¶ Erre duo v̄ni et angeli in specie v̄torū
 in uestibus albis ad designandū solem-
 p̄nitatem huius ascensionis. ¶ sc̄m̄dm̄
 q̄ dicit gregorius v̄ni galilei matōd
 Erat em̄ galilea quodam pars iudee
 de qua erant apl̄i q̄ maiori parte ad
 statū aspiceret̄ m̄clū quasi diceret
 non expectatis q̄ iesus amplius ha-
 bitet corporalē vobis s̄ire sicut antea
 fecit v̄debitis eamē et in fine m̄di
 veniente adiudicū q̄o sequit̄ Sic
 veniet quem admodū vidistis cū
 cuncte m̄clū v̄ sicut ascendit in forma
 humanitatis gl̄o sic veniet adiudicā
 dnm̄ ¶ Tunc reuersi sunt postq̄
 desupta ē spiritus sancti p̄missio h̄c
 t̄nter ponitur p̄missi conueniens
 expectatio que conuenientia ex duobz
 ostenduntur p̄m̄ ē p̄seuerans ora-
 tio sc̄m̄dm̄ apostolica m̄li romo
 gratio que ponitur ubi iudicibus illis
 Circa p̄m̄ dicta dunt reuersi s̄
 in ierusalē Sicut fuerat eis dictū
 luce ultimo Vos autē sedete in ciui-
 tate quo ad usq̄ induam̄ virtute
 ex alto a monte qui vocatur oliveti
 v̄nde x̄pus ascendit m̄clū et ubi
 antyopius fulminabitur Sicut dic-
 tū ē supra p̄da thessal iij capitulo
 Sabb̄i h̄us iter a di sp̄ans aulm̄ q̄
 mille passus qui faciūt dimidiam
 leucam ¶ dicit̄ h̄c iter sabbati q̄
 licebat iudeis in sabbato a sua ci-
 uitate uel loco tantū elongat̄ Talis
 em̄ ambulacō magis erat ad recta-
 tōnē quam ad laborem ¶ p̄ter quod
 non erat q̄ter sabbati quietom
 ¶ Et cum introisset in cenaculū ascen-
 derunt ¶ Et autē cenaculū solariū
 et sic prius ascenderunt et postea
 introierunt cenaculū ¶ est fi

guarantia locutio Sicut tū dicitur mo-
riamur et in medio arma tuamur
Aspenderunt autem ibi duplici de causa
Una ut essent petrus timetes ad he-
ralipnam iudeorum tū non dū essent
per spiritū sanctū roborati Alia ut i-
vacarent liberius orōm Sicut postea
subditur hī omnes et Consequēter
ponit apostolorum nomina et patent usque
abi gabriel alphi supple filius et
dicitur hic ad differentiā predictis ia-
cobi qui fuit filius zebedei et sy-
mon zelotes q̄ dicitur ad differentiā
symonis pet̄ et iudas iacobi supple
frater fuit enim filius zebedei et de
iudas iacobi ad differentiā iude pro-
ditōis hī omnes erant perseverā-
tes unanimiter morōe Perseverā-
tia enim et unanimitas cordium in bono
facit orōne exaudibile. Cum mi-
licibus deuotis que secute fuerant
abim agalilea et hē mathi xxxvii
et maria matre ihu quam aspiciabat
mulieres iste ex deuotōe et inter-
istas mulieres et mariam ponit
et ad differentiā quia ista sola cat-
m̄ et uirgo et frater eius et alijs
de cognatōe ihu quorum plures e-
rant ibi Et dicitur eius fratres
sdm̄ modū loquedi hebraicū quod il-
li decadem cognatōe fratres dicitur
Vnde genes xiiij Abraham loch ne-
patem suū nominauit fratres dicit
Ne queso sit iugum inter me et te
et inter pastores meos et pastores
tuos fratres enim sumus ¶ Quidieby
illis hic cōtor ponitur sdm̄ di-
spōitū ad spiritus sancti domi sup-
ple apostolorum re integratio et diu-
ditur in duas partes Quia p̄mo ad

hoc inducitur ad Qd subditur ex
causā ibi et fraterunt p̄ma indu-
as Quia p̄mo petrus inducit sp̄-
ritum ad p̄p̄tū Qd includit in-
tentū ibi oportet ergo p̄ma ad huc
induas quia p̄mo petrus sp̄ritū
allegat magis Qd in speciali ibi
Scriptū ē Circa p̄mū dicitur Quidie-
bus illis et tempore medio inter-
asensionem domi et pentecostes
Genens petrus tamq̄ principa-
lis dixit q̄ postea subditur sed
m̄s existentiū idem interpretat̄
tū dicitur Erat autē turba homi-
nū fere centū viginti non di-
vere coḡ spiritus sanctus qui in
luca loquebatur dubitaret de
m̄i certitudine sed in hoc serua-
bat̄ modus m̄antū qui tū mo-
ditū deficit de magno m̄o exp̄-
m̄it magis nisi tū hac dicitōe
fere per hoc designando q̄ illud
q̄ deficit modū ē q̄ ē q̄ m̄ch
reputandū ut hē y ph̄y et sub-
ditur Verbum petri tū dicitur
Viri fratres oportet impleri sp̄-
ritum quam predictio spiritus s̄s
cuius uerbum nō p̄t ē falsum
per os dauid sicut uidebim̄ pre-
sequer̄ Sed interpretat̄ casū iude
p̄ditōis Qd subditur Deinde q̄
fuit duo cor̄s qui comprehendit̄
ihu ut patet ioh̄s xviii Qui
communicatis ē in nobis et o-
m̄s de duodecim ap̄t̄s mathi
x Et sortitus ē sortem et a-
dignitatem apostolicam quā tamē
nō hūit acasū uel per sortem
sed per xpi electionē Sic de
Ioh̄ vii Nōne duodecim cor̄s de

5
gi et unus ex vobis dyabolus e
Sors em aliquando accipitur parte
et sic accipitur hic quomā in parte a
plōs vocatus e Et hic quide possedit
agrum domercede iniquitatis a pos
fidel facit ab alijs quia triginta de
narijs quibus inique xpm vendi
derat in templo pccit ex quibus pri
ncipes sacerdotū emerūt agrū p se
pultura pognos ut hie mathi xxx
vii aliqui autem dicūt qd iudas
fuit ibi sepultus et sic possedit a
grū illud Sed hic non e veisimile
Quia principes sacerdotū erant
attenti circa mortē xpi pncipada
qpter quod non ita cito emerunt
agrū illud nec etiam ager ille emp
tus statim fuit p sepulcrū disposi
tus Et sic videtur fuisse tractus
temporis inter medius iudas aut
pccitū argenteis pccitū ma
thi eadem die se suspendisse qd
quod pccitū pma melior videt
Et suspensus recepit medius ut
pena responderet culpe quid em
erat ut iusticia que tanta pccitū
nem conceperat enormiter cadent
Et notū factū e ac pccitū enorme
factū inde ita ut appellaret ille
ager emptus de pretio sanguis
xpi lingua corp a pncipū sa
cerdotū qui emerūt agrū illud in
xxxvii ab eldenath Sciendū iū
qiste die dūdes agrū sanguis
latino signantes non sunt qd he
braice sed magis synare in ling
hebraica et syriaca sunt valde
qumque videtur acconing in plo
go galatō homines notabiliter
aliterā magis crebant lingua

sinata quam hebraica Unde et lib' corp
qui sunt contra bibiam p magna parte
scripti sunt in syro ydiomate latis in
hebraicis qd defacili p' fieri qd latis hic
et ibi sunt eiusdem mū et som diffentes
tamē caractēribus ut dicit acconing in
plago galatō **¶** Scriptū e allegata
scriptura dauid mgnali et interpretō
tasi uide hic gnter ponitur dicta sp
tura in specialī Scriptū e em in libro
psalms qui dicitur unus liber ab v
mtate actōis quā multi psalmos fe
cerunt ut dicitur fuit in principio illic
libri sed ab vmtate collectōis qd psal
mi adūps actōibus compāt' fue
runt collecti per qdram ut cōmū
tenetur et in vno volūte repōit ut
abidem fuit plomus declarati **¶** fiat
remoratio corp deserta et non sit
qui in hiter mea hic scribitur psal
mo I viii Et epistopati eius acci
piat alter hic describitur psalmo
I viii Vterq' psalmus mēturatur
ad auid tanq' ab actore Conūxit
autē beatus petrus astas duas auct
oritates simul quia locū de pena
p morte xpi in fluta pma em
loquitur de pena sacerdotū mortem
xpi pccitū sicut dicitur fuit plāg
super psalmū illud In pena em mor
tis xpi templū et ciuitas arlm
fuit combusta per romanos et sa
cerdotes partem interfecit et pti
captiuat Et hac e qd pccitū da
uid fiat rememoratio a hitarō corp
deserta ac Secunda vero loquit
de pena iude pccitū qui xpm ve
didit pncipibus sacerdotū sicut
abidem fuit dicitur Iste em iuda
per suspensionem mortuo mathi
as successit ei in apostolatō ut pa

tebit infra. Apostolatus vero christo-
patius dicitur. Unde et epi successo-
res sunt aplos. Sedm quod dicit
in decretis popi de r in nouo testa-
mento. Et hoc e q dicitur et christo-
patii eius supple inde accipiat alter.
¶ Oportet ergo allegata scripta
adquaint hic conter petrus conclu-
dit intentu dicens oportet ergo ad
reintegrandu mimicu apliu. **¶** Ho-
bis curis qui nobiscum sum. it qui
expienciam nouerunt conuisione
acpi popi et eius opera. Incipiens
ab apnitate iohannis. Non em le-
gitur iesus docuisse publice. et mi-
racula fecisse nisi postqua baptiza-
tus fuit a iohanne. Testom resur-
rectionis eius it. Et etiam alio ad
fidem popi pertinentiu resurrectionis
tam exphntur quia canisatio popi
et miracula que sunt in pala corda
hominibus non sit indigebant testimo-
nio. sicut resurrectionis que manifestata
fuit tantu aplis et alijs disci-
pulis. **¶** Et statuerunt postea alle-
gatione pet. hic conter ponitur ex-
cucio facti. Nam alij statim acqui-
euerunt eius dicto tamq ronale po-
dicitur. Et statuerunt duas. Istas
non distinxerunt ab alijs per ser-
tom sed per electione tamq magis
notabiles in scientia et popi factoy
expiencia. Ioseph qui uocabatur
barfabas. Iste e ille qui in fra uo-
catur barnabas. Ut dicit aliqui. Et
cognotatus e iugis ex euidentia
sanctitatis que ronalibus hic ex-
pimtur ne repulsus ab apnitate
tamq indignus uideat. Unde pos

tea cu paulo ad apostolatu assump-
tus e infra xij capitulo ut similit
dicitur predicti. Sed melius uideatur
dicendum q fuit alius ut plinius
dicitur infra iij capitulo. **¶** Et ora-
tes dixit tu dnc. it licet em is-
tas elegisset ut notabiliores alijs
ut dictu e tame ignorabit quis
corp est dignior ad apostolatu. qd
quod hic implorant diuini iudiciu
per temptacione sortiu. Secundu qd
dicitur puerbioz popi. Sortes mitti-
tur in somi sed a dno tempantur. et
dederunt sortes eis. it. Et patet
Iste ioseph fuit cognatus qd ut
dicitur in fra iij capitulo. Et sibi p-
posuit mathiam per hoc ostendes
q ad officia ecclesiastica non sunt ho-
mines ex consanguinitate pmoue-
di. **¶** Ad maiore huius auctoritatis
intelligentia queritur hic. **¶** Vnde uti
sortibus sit lant. Ad quod dicendi
q uer sortibus e ex uado eueri seu
dispartioe alicui rei sensibilibus quo-
sire determinare aliquod dubiu ul
incertu. Sicut ex festiuitate quom p
hoc q aliquis accipit breuiore uel
longiorem. seu in pectore taxilloz
ex hoc q aliquis pirit plura uel
paucis pincta uel ex gsmilibus a-
quod dubiu inter homines detmit.
¶ Et si hoc fiat ad alicui rei diuisi-
onem inter homines. ut per hoc
determinetur. et quisqua partem
accipiat. uocatur sortis diuisoria. Si
autem hoc fiat ad aliquid determinate
agendi. uocatur sortis consultoria. q-
git si dispartio uel euentus sortiu
expectetur a fortuna tantu nullu

e mitti si mittantur sortes addo-
 mandu inter homines quibquam
 prem accipiat anis rei et hoc ex
 comu consensu comittat fortune
 causa aut motiva potest ee pecca-
 tu ut si ppter cupiditatem qdam
 vel aliud vitiu non possint concor-
 ditur alio mo diuide. Si aut disposito
 sortu vel ceteris non exoptet so-
 lum a fortuna sed ab alia causa ho
 e duplici. Vno mo a causa corporali
 ut dispositio stellaru et sic cu actus
 stellaru ad hoc non se extendat
 super factu sim e et illicitu et no ca-
 ret occulto pacto demonu alio mo
 quia exoptatur euentus disposito
 disposito sortu a causa spiritali diri-
 gente Et hoc e dupliciter. Vno
 mo a demone et hoc e illicitu q
 includit familiaritate et partu cu
 demonibus alio mo adeo exopta-
 tur in mediate vel mediantibz
 sanctis angelis et hoc non est
 illicitu scdm se si fiat cu reuerentia
 debita. Vnde dicitur pñ xvi sor-
 tes mittat in sinu sed adno tem-
 perant. Prodest tamen in hoc q
 dupliciter peccatu inide. pmo si
 absq ulla necessitate ad sortes re-
 curatur. Hoc non videtur ad deitp-
 tatione pertinere. Vnde dicit Amb-
 brosius super lucam eligatur huius
 iudicio non comprehendit. Secundo
 si quis etia in necessitate absq re-
 uerentia debita sortibus utat. Vn
 super actus aptoz exemplo ee con-
 tendim dicit beda. Si qui neces-
 sitate apostolica compulsi deu pu-
 tant sortibus aptoz exemplo ee
 consulendu iudicat hoc ipos non

nisi collecto fratu ceti q precibus
 addeum fuisse egisse. Tercio si diuina
 oracula ad terrena negotia conuertant. Vn
 dicit augustinus ad inquisitoe ianu-
 aris his qui de paginis euangelicis
 sortes legunt et si optinid sit q hoc
 faciant ut parius quam addomonia co-
 sulenda conuertant. Tamen displicet
 ista consuetudo ad negotia secularia et
 ad uite huius vanitate diuina oracula
 velle conuere. Quarto si in lectozibz
 ecclesiasticis que exppim sa in spira-
 tione feli deberent aliqui orantur sor-
 tibus. Vnde dicit beda super actus a-
 postoloru mathias ante pentecoste
 ordinandus queritur sorte quia su-
 pple non du erat plenitudo spiritus
 sancti in ecclesia diffusa. Septem st
 diacani postea non sorte sed dectoe
 discipuloz ordinati. Ppter hoc pro-
 hibetur vnabiliter talis dectio ex-
 tra de sortilegijs capitulo ultimo. No
 tamen peccant apli eligendo ma-
 thiam per sortes quia no erat pro-
 hibitum et quia fecerunt hoc fami-
 liar consilio spiritus sancti q non e
 trahendu ad conuenientia maiorie
 quia homines non sic nisi fuisset
 p mittendo orone deuotam. si et
 erat licit ante phibitione. Sec-
 tus aut e ad terrena disponenda
 Et in dectoe dectoz alioz pas-
 sint homines uti sortibus. pnt et
 in diuisione reru temporalium. Ut
 predicta e. Si vero necessitas a-
 postolica alia ab dectoe dignitate
 ecclesiastice in imicat licit est
 cu debita reuerentia sortibus dimi-

auxilium implorat. Unde dicit au-
gustinus in epistola ad honoratum. Si me-
dei nini proes fit discipulus qui eorum
tempore persecutorum maneat ne-
fuga animi qui eorum fugiant. nemor-
torum deponatur ecclesia si hoc dis-
ceptatio aliter non potest terminari
quantum mihi videtur qui maneat
et qui fugiant sorte eligendi sunt.
Et hoc modo vbi sunt sortibus
vires sancti qui in aeternum arboris res-
tantem vbi fuisse sortibus legitur.
Sicut rosie iudicio sortium puniuntur
achor rosie vbi. Et saul deprehendit
ioathan filium suum mel comedisse
primo regis david. Et zacharia sorte
exiit. vbi incensu ponet luce pro
Et sic patet responsio ad questionem.

Et cum completeretur
tunc promissa promissione de
vita spiritus sancti hic
conter ponitur adimpletio promissi.
Et dividitur in duas partes. Quia
primo describitur haec adimpletio.
Ad adimpletionem admiratio ubi est
aut. Circa primum notatur impletio
tempus. cum dicitur. Et cum completeretur
dies pentecostes. et quinquaginta
dies apertus quod est quinquagesima
et decem. Quinquagesima namque
dies a pascha celebris erat apud
iudeos in memoriam legis dare
que fuit data in monte sinay. exo-
dus quinquagesima die a principio
egressione de egipto et conuenit
illa die. in sinum fuit apertus spiritus
santi domi per quod lex evangelica
impressa fuit et firmiter iudicata
in cordibus eorum. Sunt autem prae-

corpore et animo. **E**t factus est re-
pente sonus de caelo. tamquam spiritus
vehementis et ventus uel tonitruus.
non tamen apostoli et alii cum eis con-
sistentes fuerunt tunc deo hoc fa-
ciente in signum quod dabantur eis spiritus
qui est consolator cordium. et reple-
uit totam domum in soluta clausu-
te ubi erant sedentes et manentes
eo modo quod dicitur secundo capitulo et
sedistis in caedibus. ne multo tempore
et manserunt apostoli cum tunc erant
in oratione ut probatur dicitur ex prede-
tibus ubi dicitur. Quia erant perseque-
rantes in oratione. que non fit commode
sedendo. sed magis stectendo genua
uel stando. et apparuerunt illis.
uisibiliter oculis corporalibus. disper-
tite lingue tamquam ignis. ad signi-
dum signum visibili exterioris in visibi-
lem gratiam spiritus sancti receptam
interius perquam eorum feruore in a-
more dei et loquentes omnibus linguis
ad publicationem euangelii. quod subditur
et ceperunt loqui variis linguis
secundum quod dicitur hic glossa. apostoli non
solum loquebantur et intelligebant
omnia uerborum. Sed etiam apertis lo-
quentibus in uno uerborum. quod tunc
quod est illud omnes audientes quatinus
eorum diuersis uerborum intellige-
bant. quilibet uerborum apertis diuina
uirtute hoc faciente. Sicut enim per
rebellionem addit diuise sunt linguae
ue genesi xxi qta per in suspensionem
spiritus sancti sunt unite. **E**t haec
autem. Hic consequenter ponitur sequens
huius domi admiratio quia non fuit
uisum simile uel auditum ad dicitur.

Lupus

Grant aut in istis habitibus iudei
 et religiosi et multum dno devoti. Et
 omni natione que sub celo e que conue-
 nerant in istis natione facti quide est
 captivati per salmanasar regem as-
 siri non redierunt omnes in iudca
 sicut dictu fuit aspe pmo Similiter
 multi captivati per antiochu regem
 grecoru et diversis genibus vendi-
 ti romanis erunt. Veritatem aliqui
 eas magis devoti. qptec reverentiam
 templi veniebant aliquando in ie-
 rusalem maxime in solempnitatibz
 magnis quas una erat solempni-
 tas penthecostes. facta aut hac vo-
 ce supple spiritus vehementis vel aplo-
 ni vel alioru cu eis exstentiu deu
 voce magna laudantiu qui pib ti-
 more ducti non audebant loqui. Con-
 venit multitudo et metere confusae
 et stupefacta seu admirata. Et subdit
 musa cu dicit Quomam audiebat vo-
 ces quas it quia magis tale mira-
 culu fuit cu sim vel audiret. Et
 parat litta magna nominat hita-
 tores diversaru regionu in quibz
 sunt diversa ydionata vocalia sc
 in iudca et roma et plaribus alijs
 Vel in parte sicut lingua grecardita
 et gallica distinguuntur. et sic ali
 in mesopotamia que e pars siri
 et iudca quaru lingue sunt pma
 ut dicit e supra quoz a illi
 detribu iuda et ppheta a romis de
 gentilitate ad iudaismu alij aut ar-
 tudebant. credentes eos ee ebriosas
Sunt aut spota confirmatoe
 per domi spiritus sancti hic quiter po-
 per eos publicatoe ewangelij. licet
 autem per omes aplos. publicati.

fuit ewangelia in diversis partibus
 mundi. lucas tunc psequit tanta pdi-
 catione pet et pauli. in qua istuduo
 fuerit inter alios scriptu. Cum q fac-
 ta istoru audiret et maxime pauli mag
 fuit indidus tunc. Sicut dicit re-
 comms in libro illustru. contoru. Et
 sic repdit huc lib' in duas partes di-
 viditur. Quia pmo describitur pdicatio
 pet. Secdo pauli capitulo pmo pma
 in duas quia pmo ponitur pdicatio
 petri facta iudeis. Ad gentilibus. tao
 po pma adhuc in duas. in parte p
 ripate et incidentale. que incipit cao
 sexto pma ad huc in duas quia pmo
 ponitur pdicatio petri. verbo. Secdo
 pdicatio eius adueto miraculo. in
 capitulo pma in duas. Quia pmo pe-
 trus remouet estimatiu. falsum
 Secudo declarat vitate. Sed hoc
 e. Circa pmi dicit. Stans aut pe-
 trus confirmo et intrepide. cum
 viderim aplos eleuauit vocem sua
 ut loqueret magis auctentie. Vi-
 ri iudei. qui hctis notitia scripturarum
 et maxime qui habitatis in ierlm
 in qua tunc vigebar studiu legis
 et prophetaru. Non enim scit vos es-
 timatis erronea. hys ebijs sunt
 cu sit hora diei tertia. Tunc em
 comedere incipbant homines hanc
 septa et maxime iudei qui esse
 magis temperati cog erant cultores
 vnius dei et potissime iherusale
 ubi vigebar iste cultus. Dicit igit
 Cum sit hora diei tertia quasi dicit
 adhuc non e comededi uel bibedi
 hora. Sed hoc e. Hic consequit
 petrus declarat vitate. Et dicit
 in duas. quia pmo declaratio hct

ponitur. Et audiendum comitio ibi hinc
auditis p̄ma adhuc in duas una p̄mo
petrus declarat p̄p̄tū per rohelie
verbum. Secundo per dauid dicit ibi
Ciri asrahelie Circa p̄m̄ allegat
scripturam que h̄c in principio tercij capi
rohelie p̄phete p̄d̄m̄ p̄gnatione vitate
hebraice ut ibidem dicit. Circa qua
sciendum q̄ angeli apparetis in ascē
sione xpi cam declarates simul de
nuntiant aduentū eius dicens h̄c
iesus qui assumptus ē a nobis p̄t.
Veniet it̄ sic exp̄tū ē supra da
tio vero sp̄itus sancti in signo inphi
li fuit. Et manū festatio gl̄oie xpi ad
dexteram patris assumpti. Secūdo
quod dicit̄ iohannis vii Non dū
erat sp̄itus datus quia non erat
iesus gl̄oifitatus. Et iō rohel pro
pheta simul p̄cedit offusionem
sp̄itus sancti et signa p̄cedētia die
iudicij. In hoc igitur eius auctōrita
te p̄mo denuntiat p̄m̄ tū dicit̄
Et erit in novissimis diebus a in
diebus noui testam̄ti qui dicit̄
novissim̄ eo q̄ non succedet a d̄
testam̄ti. P̄ter quod dicit̄ p̄ma
iohannis s̄c̄o filioi novissima h̄o
ē. Et heb̄c p̄mo Novissimo diebus
sp̄is latuit ē nobis in filioi ē.
Quandam de sp̄itu meo super om
nem carnē. Quod exp̄tū Nabi sa
lomon super rohelie super om̄es
carnem et super om̄es hominē auq̄
tor est tener ad modū carnis a nō
obsc̄atū impetratis. Et ad hoc in
dicit auctōritate ezachelis xxxviii
differam cor lapideū de carne v̄ra

et dabo vobis cor carneū. Dicit et
idem doctor hoc implendū tempore
messie. Et in hoc dicit̄ verū. Sed erat
dicens futurū q̄ de p̄t̄o ē implendū
Corda vero ap̄lōz erant tenera per
deuacionē et disposita ad sancti sp̄itus
receptionē. ut patet p̄ p̄dicta potest
etiam aliter exp̄tū. Super om̄es car
nem et super iudeos et gentiles in
differunt sicut h̄c in fra x̄o capitulo
p̄ter quod dicit̄. Ps̄o x̄o Non est
distinctio iudei et greci. Nam idē
d̄ns om̄s diues in om̄es. Ad qui in
uocauit illū habundantē dando
eis sp̄itū sanctū. Et p̄phetabunt
filij v̄ri et filie v̄re et in differēt
dabitur sp̄itus sanctus personis
v̄triusq̄ sexus. Unde et tū ap̄lōs
fuerunt milites in die penthecos
tes ut patet exp̄ditis. quia rece
perunt sp̄itū tū eis. Dicit̄ etiā act̄
x̄o et philippo erant quatuor fi
lie virgines p̄phetantes. Et de
v̄ris act̄ x̄o dicit̄ erant in
citra que erat antiochie p̄phete
et doctores. et quicunq̄ v̄ri et
a hominibus cuiuslibet etatis dabit̄
sp̄itus p̄phete. Somp̄na somp
mabunt a reuelatores diuinas
in sompnijs habunt ad quas re
cipiēdas anima tū ē magis di
sp̄ōta p̄ter quietationē sensū ex
t̄ioris. Sicut plerūq̄ dicit̄ in p̄m̄
pio lib̄ psalms. Et quid super f
nas meas et ancillas. ḡn̄aliter
In p̄m̄ tua em ecclesia omnibus
baptizatis p̄ impōitōne manū
ap̄stolorū dabatur sp̄itus p̄s
in signo inphi. ut patet act̄

8
nono Et p̄tibus alijs locis Et her da-
batur inuicibiliter omnibus baptizatis
in se exponat. Et dabo hic p̄m̄
dominatio signorum diem iudicij pre-
cedentiu cu dicit et dabo p̄digia in celo
p̄simum et signa in terra deorsum Sedm̄
quod dicit luce xxi. Erat signa in sole
et luna et stellis. et in terra pressura
gentiu et sanguine. Nam per seculo
ante xpi p̄cedet aduentu xpi. in qua
fundetur sanguis in nocentiu. Et ig-
nem supple conflagrationis p̄cedete
aduentu iudicis Sol comitet intene-
bras non sedm̄ rem sed sedm̄ appa-
rentiam. quia nubibus densis absto-
detur ovis lumen. Et luna in signi-
ficacionem similitudinis sedm̄ apparetia sicut
rubea uidetur q̄n eclipsim patitur.
Antequa ueniat dies domini. et dies
sui iudicij. magnus. non omnes abi
comparabunt. et manifestus. Na
occulta cordis nri tunc manifesta
erunt. Et erit. non in die iudicij. sed
ante. p̄p̄t̄ em̄. Aquies de celo tpe
transiunt ad aliud. Quicunq; inuocauit
nomen domini. fidelis et p̄seuerater
saluus erit salute eterna. Ro. x.
Corde em̄ creditur ad iusticia ore aut
confessio fit ad salute. Et. Om̄ as-
rahelute. Hic t̄nter petrus decla-
rat. p̄p̄t̄ per auctoritate dauid. Et
diuiditur in duas partes. secundu
duplicem eius auctoritate. Quia n̄o
em̄ dauid p̄ma n̄t̄es quia p̄mo
auctoritas induit. Quia ad p̄p̄t̄
applicat. Abi om̄i fratres. Quia in-
tentu concludit. Abi deora agitur.
P̄ma ad huc in duas. quia p̄mo
intentu concludit. p̄p̄t̄. Sedo
auctoritas induit. Abi dauid om̄

Circa p̄m̄ excitat attentione au-
dientiu dicens. Om̄i asrahelute ad q̄s
missi fuerunt p̄p̄t̄ audite uerba her
que non sunt decidenda. sed magis
attente audienda cum sint p̄p̄t̄
oracula. Consequenter p̄p̄t̄ mor-
tem et resurrectione dicens. Qesim
nazareni. Om̄i ayubatu. adeo in nob
et coram uobis uirtutibus et opibz
uirtuosis et p̄digis et miraculis ma-
uolibus ut in resurrectione mortuorum et
consimilibus et signis supple inuol-
bus. ut in firmitate curacionibus q̄
fecit deus supple tota trinitas per il-
lum et per hunc xpm̄ in quatuor
eius humanitas erat organu diui-
nitatis conuictu. Sicut manus pro-
no est artificis organu. In medio
om̄i sicut p̄p̄t̄ quasi dicit. Sit e-
uidens q̄ non potestis negare hunc
desinito consilio et p̄p̄t̄ dei tra-
ditu p̄p̄t̄ salute. Quia maxima tal-
tate. Quas t̄m̄e tradidit. cu coru-
piditate et malignitate. quare actor
non e deus. Per manus uos quare
affligentes anteronis. supple per
manus militi pylati qui gentiles
erant et uolante. que deus p̄p̄t̄
uit solutus dolosibus in ferri. quantum
ad xpm̄. eo q̄ cu non leserunt. et q̄n-
tu ad patres sanctos quos inde ab-
soluit. Quam in om̄ non sentiet
abi penam sensus hebant. tamen
penam dampni. in quatuor excarda-
bantur a iustione et furore dei. qd
erat metis afflictu. Sedm̄ illud
p̄p̄t̄. Quia spes q̄ differtur.
affligit. nam quia quod impossi-
bile erat. t̄nci et det̄m̄. Non o-
perat̄ aliquod contraxerat. sed
ad om̄e peccatu destruetu. ornat

David enim hic contra inducit
auctoritatem David ad quodam The psal-
mo xvi et intelligitur de corpore ad vitam
Sicut abidem fuit ostensum Non imper-
sona eius dicitur. prouidebam dominum coram
me semper Nam anima corpori ab inspa-
ti creationis habuit continue claritatem
diuine visionis quomodo ad quosdam est
michi ne remoueat Hoc enim quod
humanitas corpori erat organum diui-
nitatis constituta ut dictum est non po-
tuit moueri ad aliquid nisi secundum vo-
luntatem diuinitatis Quare quod nullus
motus inordinatus. potuit insur-
gere in corpore. ex inuisis allatis. aut
ex quibuslibet alijs causis Et quia hoc
est anime tristi causa delectationis.
spiritualis Non subditur quare hoc de-
lectatum est cor meum in terra. et con-
tultauit lingua mea prumpens ex-
tatis in laudem diuinam Sicut de-
lucet x Quia hora exultauit anima
in spiritu sancto in super et caro mea
ab anima separata. requiescit in
sepulchro in spe a tertia resurrectione
exspectatione Quomodo non delectu-
ques animam meam. a corpore se-
paratam. in inferno. a in sancto
limbo. quia fuit portio nate
horas tantum supple ab hora nona.
felicis seculo in qua fuit separata a
corpore vsque ad diluuium dici dicitur
in quo secundum communem opi-
nionem fuit corpora uita. Non sub-
ditur. Neque dabis a dicitur promittes
sanctum tuum a corpore meum sanctifi-
catis. Unde corruptione Si tamen
accipiat corruptione. pro morte sic fuit
ab corruptione quia corpus corpori fuit
ut mortuum per separationem anime
a corpore. Vtrumque tamen reman-

sit diuinitati cuius supple anima
existens in limbo et corpus iacens
in sepulchro (Notas michi fecisti an-
te ante per accelerationem resurrex-
tionis mee replebis me iocunditate
Quia resurrexit in corpore glorioso
quod fuit prius passibile et mortale et
sic habuit materiam accidentatis ex cor-
poris sui glorificatione cum facie tua a tu
clara ratione quam habuit anima
corpori ab instanti creationis sue Adio
dicitur Cum facie tue a tu in ratione
faciei tue nam prius habita **V**iri-
fratres Hic contra dicta auctoritas
ad quodam applicat ostendendo quod non
loquitur de persona David sed persona
corpori in dicitur Viri fratres a. assistite
sicut et ego liceat audacter dicit ad
Vos. tamquam Verum manifestum
de patriarcha David quomodo desinit
tubus et sepulchris ut patet in psal-
m. et sepulchrum eius aperit nos in quo
natiuit per tanta tempora corpus eius
quod putrefactione passum est et in-
cineracione Quare quod dicta auctori-
tas intelligi non potest de ipso non
consequenter ostendit quod intelligenda
est de ipso cum dicitur. Appheta agit
cum est dominus et facit quia in te
iurando et Sicut hic psalmo trigesimo
trigesimo primo iurauit dominus David
auctoritatem ut quod principaliter in-
telligitur de ipso descendente ad auid
secundum carnem ut dictum fuit ab-
idem non subditur quod iudones locu-
tus est de resurrectione non in aucto-
ritate predicta que in ipso imple-
ta est ut patet ex dictis non sequi-
tur. Neque delectatus est et patet

litta **¶** **D**extera hinc concluditur
 intentio de tollere sancti spiritus adeo
 Circa quod sciendum quod hoc tollere non
 erat implenda ante populi ascensionem
 ut dicit iohannes vii Non dicitur autem
 spiritus datus quia non erat ab his
 glorificatus Quod concludit dextera igitur
 dei et eius potentia exaltatus ad
 celestia et promissione spiritus sancti
 accepta quia sedet ad dexteram patris
 sicut erat sibi promissum psalmo ce-
 tesimo nuno Sede ad dexteris meis
 et effudit hinc spiritum quem vos
 videtis in linguis agnoscis et auditis
 in variis linguis. Grant enim hoc
 signa sensibilia ad spiritum sanctum de-
 signandi habitantibus in cordibus
 eorum Sciendum autem quod sicut mi-
 racula fiebant a tota trinitate sic
 a causa principali et ab humani-
 tate populi sicut a causa instrumentali
 coniecta ut dicitur et supra Ita in-
 telligendum est de hoc in susceptione spiritus
 sancti **¶** **N**o enim hinc ponitur
 secunda auctoritas ad psalmum quod hinc
 psalmo centesimo nono Qui psalmus
 ad litteram intelligitur de populo ut ab illo
 diffusius declaratur. Dicit enim No-
 enim dauid ascendit ad celos in fine
 sepultus et in timentis ut predictum
 est Dicit autem ipse de populo. Dixit
 dominus supple pater. domino meo.
 et filio eius incarnato Per hoc enim
 probatur divinitas populi mathi x
 xii Quia si esset homo purus dauid
 non vocaretur cum dicitur. cum esset
 filius eius naturalis tantum et non
 dei sed tantum adoptivus sicut da-
 vid et alii sancti sede ad dexteris meis
 et ad equalitatem patris secundum

deitatem et impetatoribus bonis in
 humanitatem donec ponatur per hoc
 non est intelligendum quod populus debeat
 aliquando dimittere sessionem ad patris
 dexteram quia donec aliquando te-
 finite supple quando significat termi-
 num eius cum coniungitur ut cum dicitur
 sede hinc donec veniam aliquam vero in-
 definito ut cum dicitur. Iste non po-
 nitur donec amittit a nunquam quia
 post mortem penitentem non potuit.
 Et hoc modo tenetur hinc cum dicitur
 Sede ad dexteris meis donec ponam
 inimicos tuos stellas et a tibi
 totaliter subiectos Si enim accipiamus
 populum secundum divinam naturam omnia
 sunt sibi subiecta ab eterno secundum
 finem deo dispositione non tamen
 quantum ad executionem sed solum in pe-
 in quo hinc est Si vero consideretur
 quantum ad naturam humanam sic omnia
 sunt ei subiecta auctoritative a prin-
 cipio incarnationis ex ratione ad
 verbum executivum vero a fine eius
 ei subiecta in fine mundi qui in aliis
 exercet suam voluntatem bonos
 premiando et malos puniendo Et
 sicut stellas frangit pedibus et in-
 eis supponit ara mali conterent
 impens et supponetur populo in
 humanitatem que pedes desig-
 natum propter quod concludit Cer-
 tissime ergo stat dominus
 ipse ab se hestitatio aliqua quia
 et dominum cum et populum fecit deus a-
 tota trinitas hinc ab hinc humani-
 tatem eius quomodo verbo et ad pa-
 tris dexteram exaltando que nos
 transfixit per ignorantiam quidem

quantum ad commune quibus sed per in-
vidiam et malitiam quantum ad princi-
pes sacerdotum. **H**is auditis post-
quam posita est petri predicatio hic
contra panem auditorum commissio et
secundo eorum commissio ubi erant aut
Certa primum dicitur. Hic auditis com-
puncti sunt corde de christi morte.
Et dixerunt se parati obedire pen-
tentiam agere peccata propria detes-
tando aliter pariter obsequio spiritui sancto
et baptizentur omnes quisque eorum in
nomine ihesu christi. In hoc enim nomine
baptizantur in quantum etiam consilio
spiritus sancti. Ut nomine christi quod
erat apud iudeos contemptum et odio-
sum amabile redderetur et veneran-
dum quo facto rediit etiam ad for-
mam a christo instituta magistri ultio
Baptizantes eos in nomine patris
et filii et spiritus sancti. Verumpten-
ime in nomine christi intelligitur tota
trinitas. Quod enim grece unum
latine dicitur. Et sic in nomine christi
intelligitur pater unigenitus et filius
unigenitus et quia unum quod est spiritus
sanctus. in remissione peccatorum
vixit. Quia baptismus delet omnia
peccata quantum ad penam et culpam
et accipietis donum spiritus sancti. quod
dabatur baptizatis in signo invisibili
per impositionem manuum apostolorum. ut
hic in capitulo et xxi. Volens enim
reppulso. predicta prohibere quibetam
videtur et supra. tunc patet usque in
Salvum agnitione ipsa prava pupule
iudicia. quo per maiori parte remansit
in infidelitate obstinata et apponit
sunt ad numerum fidelium audie illa

pupule pentecostes. ut patet eodit-
tis. tunc in milia in signum huius
baptizatioms fiebat antiquitus bap-
tizatioms generalis in pentecoste. **E**rant
autem hic contra panem commissio
commissio cum dicitur. Erant autem per-
severantes in doctrina apostolorum quantum ad
fidem et mores et communiter fr-
trone patris. in quia cotidie con-
municabant. tunc quia communes
tribus sunt et totam communiam ha-
bebant fiebat autem omni anime a
omni homini de nominando a parte to-
a parte digno. tunc tamen propter
predicationem petri. tunc propter mirabi-
lia que per apostolos fiebant. Quod subdi-
gnita quoque in. Omnes etiam qui e-
debant in christum. erant pariter in
signum caritatis. et habebant communiam
in signum fraternitatis. Et ex hoc
omnis religio huius exordium magis
non licet hinc ipsum possessiones
quoque in agris et vineis et sub-
stantias a pectorum et similia. no-
debant. ut de proprio communi omnibus
quod dicitur. tamen secundum indigentias
eorum. Cotidie quoque predicantes una
animiter in templo. ubi erat locus
orationis que ad omnes et predicationis
quo ad apostolos et frateres circa
domos per anem incedum suo de te-
plo sumebat tunc cum exultatione
mentis iudicium. et simplicitate
cordis. a sine plura dolapit
et simulario. Collaudantes deum
de beneficiis acceptis. et gratiam
hinc ad omnes plebem. Ut sic

de quolibet coram posset dici qd debet
 to sebastiano legit. Necessse erat ut
 quem deus tanta per fidetate gratia
 ab omnibus amaretur. Dns aut auge
 bat supple min ead qui salui fiebat
 p receptione fidi catholice. cotidie.
 et non solum indie penthecostes. sed
 etiam in alijs diebus sapientibus. in
 ad ipm a unione apostolice doctrine

3r

Petrus aut **tertiu**
 hic rante. describitur p
 ditato petri ad iusto in
 raculo & diuiditur in tres partes
 qd pmo ponitur opinio miraculo
 predicato petri i videns aut petro
 3o exortato petri 3 eli in cao. Li
 ta pmi notat hora cu di. petrus
 aut & iohannes ascendebant i
 templu i in anu mundoy. quod
 erat ovis locus ad horu oratione
 nonam. tribus em hois orabant
 uidei conde dicit danielis vi 22
 daniel tribus temporibus indie ora
 bat. contra uhm supple mane. ho
 nona. et vespe. Et quidam vir
 qui erat claudus exerceo mris
 sue ex quo miraculo fuit eunde
 rius quam sy fuisse claudus ex a
 liquo accidit. bamlabat. quia no
 solum erat ^{claudus} sed etiam sic contur
 nus q non poterat mcedere. que po
 nebant cotidie ad portu templi q
 dicit pteriosa. qsa ut dicit aliq
 e illa porta qua edificauit yoachya
 rex iuda sublimissimu ij paluy
 xpxim. Sed si intolligant de ead
 porta mio qua edificauit yoachya
 mio non e veru. Nam illa fuit

combusta per caldeos in Reg. vltio
 potuit tamen alia in eode loco reedifi
 cai ad similitudine pme. et retinuit
 nome antiquu. ut petet elemosina
 paur consuetu e talibus qui no pnt
 lucrari vntu suu ceta patent. et sup i
 Respice in nos i considera nos pau
 peres nichil e dare valentes. ut dicit
 aliqui. et audetur glosa intermcale
 dice sed saluomeliosi iudicio. andet
 aliter dicendum. Si em petrus sit
 ei respondisset spem recipendi aliq
 ab eis sibi non dedisset. sed magis q
 trinu. et tamen subditur. et illo nec
 debet meos sperans se aliquid ac
 cepturu ab eis. No dicendum qd pe
 trus et iohannes qui erant valde
 misericordes i exspectat cu demie
 tibus oculis. cogitantes sibi melius
 dare. qua petebat. No dixit ei pe
 trus. Respice in nos non in nostra
 Qpter quod subditur. dicitur et au
 tu non e michi. axemor illius pre
 cepti. Nolite posside auru et argen
 tu. ut dicit glosa. Quod aut
 habeo hoc tibi do. Qd em p amicos
 possimus quoddamo per nos apes
 possimus. vntu ethi. similitate illam
 paterat petrus dare vntute dmi
 sui et amicitia dmi. qd subdit
 In nome ihu xpi. a. in vntute aq
 surge et ambula. nouit em ante
 paterat et ptinus consolidato p
 bases eius i. cura et tybio. quibz
 iunctis corpis pondus. et plante.
 a pedes usq ad vltimu supfere
 exilione stetit. et ambulauit. in
 quo ostenditur. p fca curato et in

instanti. quam solus deus potest fa-
cere. et miravit in illis incomplum
ut redderet gratias deo de tanto bo-
nificio tota patens nisi? ad portam
que appellabatur salomonis. porticus
omni illa quam fecit salomon in templo.
fuit per caldeos combusta. sed post
reditu captivitate babilonice. in eode
loco fuit alia reedificata. retinens
nomen antiquum. **Q**uidens autem hic
pamam exhortaco per. in qua pmo
arguit iudeos iniquitate. **N**o eos
inducit ad ueritate abi. **E**t nunc fra-
tres. **C**irca pmi dicit. **C**um aspicite
quid miramini et quasi nra uirtute
aut pietate fecimus. sic hnt libri
correcti. **A**d faciendum em aliquod bo-
ni acquirunt facultas et bona. **V**o-
luntas que per uirtute et pietate
designat. quasi dicit petrus. **S**i fe-
cissimus her nra potestate et vo-
luntate bone est admirandum sed
sic non e. **Q**uod subdit. **D**eus
abraham deus isaac deus iacob. **U**-
tatur hoc modo loquedi. quia can-
nibus apud iudeos massarcomibz
uitatis. **U**t patet ex demisui uerbis
testamenti. **D**eus pmi moysi. qui e
omnipotens. **G**lorificauit filiu suu alim
cu resistendo. et ad suam deotam
tollendo. quom uos quide. **T**radi-
distis pylato ad interficiendum. **H**ic
non fecerant principes in quibus
erat. **T**otus apud uirtute. et ne-
gastis ante facie pylati. **D**icendo no
hemus regem nisi cesare. **Q**uibus
pox iudicante illo. **S**upple pylato di-

mitti supple debet abim sicut in no-
rone. **U**t habet. **A**bidem. **V**os aut
sancti et iusti negastis. **E**t dicit. **S**an-
cti et iusti. absolute. quia sanctus
et iustus e anthonomate. **U**nde
dicit sanctus sanctorum **D**anielis. **N**o
et petistis omni homicida. **S**upple
barraban. qui apud seditione qm-
dam inuirtute et homicidii missi
erat inuirtute luce xpo. **I**udice
uero in te. **C**orporalis et spiritualis
quod in xpo competit. **S**ed in eiusde
deitate. **I**nterfectis in humani-
tate assumpta. que deus sustinuit
per suam omnipotentia. **C**um nos tes-
tes pmi non tunc duo uel tres ad
sufficienda. sed multo plures ad super ha-
bundance. **E**t in fide nominis eius.
hinc que uos iudeis. **M**it. **S**unt et
incolumem. et nostris. ante fuisse lau-
di. **I**n impotente confirmauit sanctate
nomen eius. **U**t in uocato modo. **P**er
fides et **N**am in uocatio sine spe
fide effectus non esset. **E**t nunc fra-
tres. **H**ic tunc petrus induit eos
ad uirtute et pmo. **S**edo. **S**eruire
allegaco abi moysi. **C**irca pmi
dicit. **E**t nunc fratres. **D**icit eos
alloquit. **U**t uerbum eius recipiat.
Sed quia per ignorantia fecistis sic
et principes. **C**um. **A**lia tunc fuit
ignorantia hic et abi. **N**am prin-
cipes qui eunt litteati per sp-
ritus q pdite eunt de xpo. et
p eius opera cognouerunt qmo
de ihu nazareno. q apud eum xpus
in lege. et in prophetis pmissum.
sicut dictu fuit plenius super illud

11
marthi xxi dicitur aut dixerunt
hic e heres Sed quia incipit predi-
care contra coram coram publice conce-
perunt contra eu in iudicia et odium
et sic in eis fuit subuersa dicta no-
ticia quia corruptio affectibus corruptit
iudicium rationis Et in augmentu sue
malicie deciperunt quibus simplicem
inductes eu ad petendum morte xpi
machi xxxvii Principes aut fac-
dores et seniores persvaserunt quibus
ut petent barrabam alium vero per-
derent Et sic patet quod ignorantia pri-
cipii fuit multo grauior quam populorum
Deus aut qui preuenit per omnes
prophetas ait dicit aut per os in sin-
gulari ad designandum quod omnes prophete
sunt uno spiritu locuti et passione
xpi omnes literaliter vel mystice predi-
cauerunt impleuit sic Nam malis
actibus hominum utitur ad bonum per
eum ab eo in quantum actus per mentem
igitur operantis vult et conuenit ad
xpi vult delectantur vult peccata per
baptismi Ut cum venerint terra
refrigerij et ultimi iudicij tunc ei
ad refrigerium beatitudinis transse-
tur electi a conspectu domini et secundum
ordinationem eius Et misit eu qui
predicatus e vobis aeterni xpi
ad iudicandum seculum ad dexteram patris
sedere ut dicitur e supra capitulum
primo Vnde in temporibus resurrectionis
omni et extremi iudicij in quo omnia
reducentur ad statum ordinatissimum
secundum iustitiam diuine iusticie que
locutus e per os sanctorum propheta
seculo et ab antiquo et non solum
denouo **Et** moyses dicit conce-

ad prophetam induit scripturas prophetarum
et primo in speciali dicens moyses quod
dicit Deuterio xviii Quomodo propheta
suscipiet vobis dominus deus vester et sicut
abidem dictum fuit intelligitur principa-
liter de xpo qui dicitur propheta magnus
lucis vii Et descendit de iudeis secundum
carne ut primo tamquam me ipsum au-
dictis et latere noui testamenti sicut
me veteris Omnia enim et omnia ho-
pantur enim hic pars patet que non
audiet prophetam aliam legem euangelicam
remendo poterit mirabitur de plebe et
de factorum societate Consequenter indu-
it scripturas prophetarum in quodam ge-
nerali dicens Et omnes prophete a samuel
et Babillo enim incipit regnum israel
et iuda ut patet primo regum x et tribus
vult regum et demum sunt prophete qui
clarius locuti sunt de christo x ut
superius ostensum e in expositione prophetarum
Vnde et de xpo dicit Hieronymus quod
videtur magis euangelium quam prophete-
tiam tempore Vos autem esis filij prophetarum
et multi in scripturis eorum et testa-
menti et promissionibus quod disposuit
deus ad patrem moyses de futuro dices
ad abraham Genesim xvii In semine
tuo benedicentur omnes familie terre
Quod impletum e in xpo ab abraham
descendente Ut patet per omnes
partes orbis in quibus sunt aliqui
xpi et ad huc magis implebitur
tanta fine mundi quam omnes conuer-
tentur ad finem xpi Vobis primum
deus suscitans et manum ferens filium
suum quia inter iudeos fuit natus
et quersatus misit eu benedicere
vobis in persona omni propheta predicant

iudeis. et multa beneficia contulit.
mortuos suscitando leprosus sanando.
tectos alluendo et huiusmodi. Ut conu-
tat se et ad hoc. em requirit actus
liberi arbitrii. Unde dicit augustinus
Qui creauit te sine te non iustifica-
bit sine te. **capitulum iiii**

Lad quoniam autem illis et
posita predicatio per h
consequenter ponitur exor-
tatio ad celum. Circa quod ponitur dicitur
zelus. Quod ueriusque pressus in factum
et ante. Circa primum sciendum quod zelus
aliquando accipitur per inuidiam ad quod
cetero per singulas amicitias per inuidiam autem
zelus ponitur cum dicitur loquentibus
autem illis ad populum super uenerunt sa-
cerdotes et moysi in iudicia contra populum
et saducei dolentes et quasi specialiter
expressum dolo quia negabat resur-
rectionem mortuorum ut habet in fraxipii
Et posuerunt eos in custodia et in
tarentem. Unde in crastinum. eo quod in
transierat hora ducondi eos ad iudicium
Secundo ponitur exortatio ad
celum. multi autem coram qui audierat
uerbum supple petri predictum. re-
diderunt in christum. et factus est
mille coram quibus milia. exceptis
predictibus quibus appellatione petri
Et sciendum hoc fuerunt octo milia quod
videtur uerius. Secundo alios uer-
tra milia predicta capitulo secundo
includunt in hoc modo. **factum est**
ante. **hic** consequenter ponitur. Unde
quod zelus pressus. Et primo mali et
boni in dimissi sunt. Circa primum po-
ponitur apostolorum interrogatio. Secun-

do christi responsio ubi tunc petrus. **3o**
sup predicta collocatio ubi uidetur autem
Circa primum dicitur factum est autem in
crastinum ut congregaretur et multi
em et magni fuerunt conuocati ut
ex hoc apostoli magis timentur et in
uerbis suis caperentur quod subditur
Et scrutantes eos in medio interroga-
bant. **et** diuersis partibus ad eos
stupescendum. Quia uirtute ad
iniquo nomine factus hoc eos qui
dicant manifeste patet quod hoc se-
ritus artibus magis. Unde et
iste curatus fuerunt et eis detestis
ut malis peritibus. **¶** Tunc reple-
tus. **hic** tunc ponitur per re-
sponsio dicens principes apostoli et
seniores audite et diligenter uitate
attendite si uos hodie diuidiam
et ad iudicium trahimur ut malefacto-
res. Et accipitur hic si quia quod
sit traheremur. in beneficio horum
in firmi uerum. et per beneficio tum-
romis eius non sit omnibus et per
in nomine ihesu christi nazaroni quod
uos crucifixis. ex sua omnipote-
tia in hoc et in fide apud. **¶** Iste
astat coram uobis sanguis uerum et
non fictus. **¶** Consequenter inducit
scriptura ad apostolum que habet in psalmo
centesimo septimo decimo. **hic**
lapis qui de populo intelligitur ad iudicium
sunt ibidem declarati per doctores
hebraeos et latinos. quod em lapis
christus dicitur in scriptura ueteris tes-
tamenti patet danielis ij. lapis
autem qui percuteretur statua factus
est magnus et impleuit. **¶** Unde
quod ad litteram exponitur de populo

ad doctores hebreos et latinos. rep-
 batus a nobis edificantibus. et a nobis
 sacerdotibus et legis doctoribus ad quod
 in officium spectat edificare. Ipsi in
 fide et moribus. Qui factus est in raput
 anguli romugere iudeos et gentes
 tanquam duos paucos magna etiam
 quod quod de iohannis. Quod alias oues hinc
 que non sunt ex hac ouili et illas o-
 portet me adducere et fieri. Vni
 ouile et unus pastor. Et non est
 maliquo alio a per aliquo alio sa-
 lus quia ipse est mediator dei et hominum
 neque enim aliud nomen est sub celo. et
 a res significata per nomen salua-
 toris non est data alii homini. soli in
 christo datus est quod sit deus et ho-
¶ Videntes autem. Hic contra po-
 super petri responsione sacerdotum
 collocato. Et primo ponitur colloca-
 tionis actus. Quod effectus est. Et vo-
 cantes autem. Circa primum dicitur. Videntes
 autem petri constantiam et iohannis
 quia in nullo suspcebant. nec tre-
 bantur. Compto quod homines cont-
 sine litibus. et tarentes scientiis ac-
 quisitis et tamen allegabant sup-
 turam. et visum est. et ydote et
 simplices et parue industrie am-
 rabant. eo quod ignorabant causa
 sancti spiritus. Vnde dicitur. que docet
 de omnibus. prima iohannis. et mag-
 nostebant eos qui in ihesu fuerant
 qui frequenter predicauerunt in templo
 et apostoli erant ad eos homines quos
 videntes stantes in eis perfecta
 ruitati ab eis nichil poterat con-
 tradicere. quia dicere non poterant

quod alius est homo ab illo claudo per
 dicto nec quod est curatus. Vere et per-
 fecte quia utriusque falsum apparebat
 manum feste. Quis dicitur autem eos foras
 extra conuictum. sed ut in eis absen-
 tia possent melius conferre. Quid
 facemus hominibus istis quasi di-
 rant non possumus eos ad mortem
 uel carcerem dampnare. Et subditur
 causa. Quoniam notum signum a mira-
 cula facta est per eos. et sic interfi-
 riondo uel detinendo eos conturbabimus
 totum populum contra nos. Si querat
 quare non crediderunt. ex quo signum
 tam manifestum viderunt. Dicendum
 quod exortantur alios malicia eorum. Quod
 quod factum illud attribuebant vir-
 tuti demonum. Sicut et facta est
 marthi. Quod in belzebub principe
 dicitur demonum. Sed ne amplius
 divulgetur in populo commune
 eis precipiendo sub pena mortis
 ne ultra loquantur in nomine hoc
 supple. ihesu nazareni. Colli hominum
 iudeo uel gentili. **¶** Et vocantes
 hic contra ponitur colloca-
 tionis effectus. qui est prohibere ex parte sacerdotum
 in dicitur denuntiamur. Et patet
 rationalis responsio apostolorum in sub-
 ditur. Si in istis est in conspectu dei
 vos potius audite quam dei iudicare
 quasi dicat non potestis hoc dicere
 in illa auctoritate. hecatis per pie-
 di in se ab eo. Non concludunt. No-
 cum possumus. litate. quod audimus si-
 supple. christi miracula eius resurrex-
 tionis et ascensionis. et audimus

ipm uenturū ad iudiciū et hoc ab an-
gelis ut patet supra capitulo pmo
non loqui maxime cū pcepit nobis
hoc testificari. Supra pmo capitulo et
lucē ultimo at illi committentes dimise-
runt eos et subditur causa non in-
uementes quoniam punient eos qd
qulm ex quo patet qd repressi fuerūt
ab hac pmitte hūmano timore tā-
tū quia amēs clarificabant ad quod
factū fuerat. confidentes hoc factū
ēē diuina uirtute. Et subditur cau-
sa amorū em̄ amplius quadraginta
erat homo it̄. Et sic erat notus oī-
bus fuisse claudus. per longū tēpū
confessio etiā uirtutis erat efficax
in eo rōe etatis ex quibus apparet
factū illud ēē diuine uirtutis. **E**
Dimissi autē pōita persecutiōe ze-
li mali ex parte sacerdotū. **H**ic
rante pōitur persecutiō zeli mali
boni ex parte recedentū et hoc qd
tū adduo supple qd ad deuotam
orōnē et sanctam cōsuetudinē q
pōitur ab multitudine autē. **E**
ta pmi dicit Dimissi autē. Et p
littā vsq̄ ibi. Unanimis leuauit
corde et ore depra-
tes et orationē suam fundant pmo
super dei potētiā dicentes Dne
tu qui fecisti celum et. Secundo
super eius grātiā tū dicit qui spū
sancto et. Dixisti de xpo psalmo
secundo qui intelligit ad littā de
xpo etiam scdm̄ doctores antiq̄
hebreos ut abidem fuit declaratū.
Quare fremuerūt gentes. i. gen-

tiles et quli. i. iudei. in pluribus tri-
butus diuisi. Vtriq̄ em̄ egerūt ad
mortem xpi. Pylatus et milites
xpm crucifigentes fuerunt gentiles
quidam autē proditor et illi qui xpm
tradiderunt pylato fuerunt iudi. me-
ditati sunt in anima. Dicit autē in a-
nis meditatio qm̄ non h̄t q̄pōitum
sed magis q̄pōitū. Isti autē credide-
runt ex tēpore xpi nomē p eius
mortē per quam magis fuit exal-
tati et glōrificati eo qd ad eam se-
rura ē eius resurrectio et ascensio sp̄s
sancti missio. et aploz cōstans p-
ditatio. Q̄pter quod in m̄m̄te sua
mortē dixit. Nūc clarificatus est
filius hominis et subditur et deus
clarificauit eū in sometipō et conti-
nuo clarificabit eū. Aspicerunt reges
tē supple herodes et pōitus py-
latus ut postea exponitur. Et di-
cuntur reges arguendo. Nam he-
rodes erat thetarcha galilee et
pylatus p̄uator iudee illuc mis-
sus acesare ut h̄t lucē in. Et p̄tri-
pes supple iudeos quenerūt n̄ om̄i
aduersus. i. deū patre et aduersus
xpm eius ab eo in m̄m̄dū missū.
Q̄pter hoc quidquid fiebat contra
filium missum. fiebat contra patrem
mittentē. Et sic exponitur tū de
Conuenerūt v̄e it̄. Et patet ex
dicitis littā vsq̄ i. facē in qua
uoluntate ex parte apoz. que
manus tua a potētia tua. et
complū tūū a ordinario tua. de-
reuerūt fieri ex magna pietate
et misericordia ex parte dei. **E**

maxima caritate et obedientia ex par-
 te hominis dei. **M**it dicitur accepit i mi-
 nas eius. ut apud non creant et da p-
 uis tuis. tunc fiducia loqui uerbum
 tuum. Et subditur. modus. nico q ma-
 ni tua. optendas ad firmitates. que
 sunt uerbi dimini confirmatiua in
 ultimo. Illi autem perfecti predicant ubi
 q dno cooperante. et sermone conf-
 manente sequentibus signis. Et tunc o-
 rasset motus e locus it q terre
 motu sub pedibus eius significata
 fuit exauditis petitionis eius a q
 glorificatio nominis dei per tuncas po-
 testates non impediretur. et q fina-
 liter tuncas potestates uigo dei sub-
 ierentur q patet ad impletum. quia
 tempore persecutionis ecclesie maxime
 receit fides et nomen x et apud
 uigo submisit colla multi pnti-
 pes maxime a tempore constantini
 et repleti sunt omnes spiritu sancto p
 augmentum caritatis et gratie. **M**ul-
 titudinis hic conter desubitur rec-
 dentium consilio sancta et pmo ge-
 neraliter. No specialiter ubi ioseph
 aut. **C**irca pmo dicitur multitudinis
 aut. reddent erat cor unum et anima
 una. Nam conuicti erant adinuicem
 caritate maxima. nec qui quid eius
 que possidebat aliquid sui esse dicebat
 sibi uel sue familie apudando. Et ex
 hac congregacione hnt ortu omnis
 religio. et uirtute magna. in p-
 nis et pdignis diuina uirtute facti
 reddebant apli testimonium diuis
 miraculis confirmant. et gra mag
 erat in omnibus illis supple gratia
 dei ad ipos et omni apoz admu-
 tem. Ideo subditur. **N**ec enim quis

quam egens erat inter illos et subdi-
 causa quatuor em possessores agrorum
 sic et patet infra. **I**oseph autem hic
 conter ponit exemplum specialiter de
 ista communitate facili. Et diuiditur
 in duas partes in partem incidentalem
 et principalem et incidentalem que incipit
 in principio capituli quinti. **C**irca pmo de
 ioseph autem qui cognominabatur barna-
 bas. **I**ste pmo ieronimus in libro il-
 lustri uirorum fuit ille qui cum paulo uo-
 catus fuit ad apostolatam ut hic infra
 xiiii et fuit alius ab illo ioseph. qui cum
 mathia accepit sortes sup pmo capi-
 tulo ut dicitur in historia scolastica.
Et hoc uidetur ex eodem quod ille cog-
 nominatus e barfabas. **I**ste uero bar-
 nabas. **E**t quia ille fuit filius alphi
 et sic de galilea oriundus. **I**ste uero de
 typrus a de tyro natus dicitur enim
 de gente leuite de qua tribu non uidetur
 fuisse alpheus. **C**um hnt agrum ven-
 didit enim licet enim leuite non hnt
 agros in iudca tunc potuerunt hnt
 mala terra. **P**arentes autem apud
 tempore antiochi uel alius totam
 fuerant tyri translati. ubi agros
 licite poterant habere et eos uendere
 et attulerunt pretium integrum nichil p
 retinendo. et posuit ad pedes aplos
 ut inde quideret communitatem in
 dispoicione eius. **CAP. QUINTUM**

Ubi autem quidam. **H**ec est
 pars incidentalis in qua or-
 dinatione. ioseph qui tantum p
 tum fideliter communitatem pariter
 exemplum de ananya qui per oppo-
 situm. partem defraudauit. **N**am oppo-
 situm se pot magis elucet. **E**t
 diuiditur in duas. **Q**uia pmo opponit

culpa Et secundo pena abi Audiens
autem Sicut p̄m̄ū dicitur **Q**uoniam autē q̄-
dam it̄ et patet littā cor̄p̄i **C**ur tēp̄-
tauit cor̄ tuū mētiri te sp̄itū sancto
p̄miserant cū deo om̄s de ponetate
illa vine sine p̄p̄o. et sic montus
fuit deo. partem sibi appando ayo-
tius etiam filat homibus dicendo
quod erat totū agri p̄cū. sicut p̄
per uerbum uxoris sue infra dicit
q̄ p̄ tanto p̄cio agri uendiderant
que erat contra facti. ut p̄missū
ē et per rāns p̄babile uidetur q̄ p̄a
et uir suus conuenerūt in modū lo-
quendi de ista uenditione et respo-
dendi. et fraudat̄ de p̄cio aḡ. ac-
tūc̄ em̄ sibi soli quod ē commune
et occulte ē communitate defrauda-
re **N**om̄o manes ē manebat su-
p̄le an̄ uoti. et uonidam̄ in tua
erat potestate quasi dicit **T**unc
pateras agri uendē uel retinē
et de p̄cio tuam uoluntate face
Nec aliquis cogit te uoti face
et rōmitate istam̄ intrat̄ **Q**uare
posui s̄i m̄ corde tuo hanc rōm̄ a-
ditam fraudem **V**olebat om̄i deme-
ditate p̄ri h̄re expensas rōmites
sicut et alij et de cetera mediatur ui-
uē laucius occulto. non ē mētūz
homibus sup̄le solū sed etiam de
ut patet ex p̄dicitō **A**udiens at̄
hic t̄nter p̄mitur pena cum dicit̄
Et p̄mo **V**ir cecidit subito ad eo p̄-
tusus transgressiones em̄ alicuius
legis seu ordinarōis grauius p̄mit-
impūp̄io puniendo. ut lex firmet̄
et alij t̄ant̄ **E**t hoc mō madab et

abim filij aaron offerentes ignem a-
lieni percussit fuerunt ad eo iudic
sue consecratiōis leuic̄. et colligēs
ligna in sabbato lapidatus **N**ūc̄ xov
ad eo subditur factus ē timor maḡ
retrahens alios a consimilibus. hoc
tamē dicitur hic per anticipatiōē
quia pauci ad huc sciebant hoc fut-
tum q̄ patet ex eius uxore p̄ḡ
uemente. et factū penitus ignora-
te **S**urgentes autē iuuenes amoue-
tes eū it̄ **B**ohor autē dicit̄ alij
q̄ ananyas audiens uerba petri
penituit. et mors illa sibi q̄ uoti
actō culpe fuit **N**am petrus pre-
uidit q̄ religiosi molentes p̄feta-
ri forent ecclesiastica sepultura a-
cilitari. et sic non permisisset a-
nanyam sepeliri nisi penitisset
tū cēt ordinator cētē **S**ed quiddā
sit de uitate. hoc non uidet̄ multū
uale quia non dicit̄ hic **N** fuit
sepultus sup̄le in loco sacro uel nō
sacro **E**t uidetur magis q̄ in loco
non sacro et occulto **S**i ē portatus
fisset ad cymeteriū commune. q̄-
babile uidetur q̄ uxor sua sciuisset
aliter alij sepeliri possit p̄feta-
Affatu ē **H**ic t̄nter p̄mit-
pena uxoris et patet littā cor̄p̄i
Si tantū agri uendidisti a. pro
tanto p̄cio et non maiori. et ex p̄p̄i
petrus p̄m̄ā p̄fisse quā uir eius
posuerat in communitate q̄ respondit
at̄ a recte. tantū p̄fisse **Q**uid utiq̄
cōuenit nobis temptare sp̄itū
domi **H**ec em̄ fraudatio dicit̄ dei
temptatō. quia per ap̄aj p̄fetur
occasionaliter exp̄iontā de dei

noticia illam fraudem grauitate pu-
 mendo temptare em e' copmetu
 accipe de aliquo ecce pedes eor qui
 sepelietur contra tuam nam reuerfi de
 eius sepultura et effertent te pu-
 ta simili pena cetera patont usq
 a Et factus e' timor magnus in
 omnia ecclesia et congregatoe. ecce
 tu in xpm retrahens quilibet de
 congregatoe a simili transgressioe
 mones qui audierit hoc Nam
 alij qui non ponebant sic bona sua
 in taminu nichilomin' ex hoc facto
 fuerunt terti cogitantes seruitate
 vltimis diuine **P**er manus aut
 postquam supius posita e' pet p-
 dicio apud iudeos singulariter h'
 conter ponit eius pdicatio apud
 eosdem in alijs ap'is taminu' Et di-
 uiditur in duas partes Nam pmo de
 scribitur hoc predicatio tamq' virtu-
 sa Sedo ex hoc dicitur iudeo' conu-
 tio Venenosa a Bourgenb aut
 Cetera p'mo ostendunt ap'lo' pdicatio
 virtuosa ex duobus sup'le ex m'm
 culis cam confirmatibus et ex ml-
 tiplicatoe recedenti ad exhortatoe
 ap'lo' et hoc e' q' dicit' q' man'g
 aut ap'lo' fiebat signa et pdigia
 multa implebe Non dicit in p'nci-
 pibus quia no' recedebat paucis
 exceptis qui occulte copiam erant
 ut gamaliel in eodemus et alijs alij
 Et erant amonimus omnes supple
 ap'li in portatu salomonis vbi car
 locus orois et predicatoris Cetera
 aut nemo audebat se conuige' illis
 supple fite timetes pena que

Venerat super ananiam et eius
 uxorem sed magnificabat eos q' p'is
 ppter miracoes et miracula q' facie-
 bant Et quia bona p'malis suis p
 fecundibus reddebat Et subditur de
 multiplicatoe recedenti cum dicit'
 magis aut augebatur it et patet
 litta usq' a de vomete petre pale
 vmbra illius it in quo ponit' diffe-
 rentia petri ad apostolos in op'one
 miraculo' Nam alij ap'li curabant
 in firmos per tactu manuu sicut di-
 supra per manus ap'lo' it petrus
 aut non solum per tactu sed etia per
 vmbra quod e' manus quod fiebat
 ad ascendit q' erat p'ncipalis ap'us
 Sciendum tamen q' si considerentur
 miracula ex parte virtutis actiue
 vniu no' e' manus alio quia om' fine
 virtute diuini in finita cu' sit opa-
 tua virtute nature recate transfe-
 Jeria Si aut' considerent' quanta
 adrem facta sit vniu manus' alio
 sicut sustitaco mortui qua curaco
 lepsi et curaco lepsi qua curaco
 subita languidi Similiter si consi-
 derent' quantu ad modu' fatiedi
 sicut manus e' curaco lepsim vel
 languidit solo verbo qua tactu p
 vmbra qua per verbu' Verbu' e'
 em aliquid pcedes ex homine h'ns
 virtute Sed vmbra nichil e' ap'us
 sed tantu p'ncipio lucis ex intercepti-
 one corporis Et quia popus no' legi-
 tura sse per vmbra sicut petrus qo
 videtur in petro impleta fuisse qd'
 dixit qo. po'it Qui credit in me
 opera que ego facio et ipse faciet
 et maiora horu' faciet cetera patet

in iuda **¶** **H**omergens autē hic com-
ponitur sacerdotū concitatio veneno-
sa Nam concitati in iudā q̄ uene-
mē anime uoluerunt aplos per-
dē sed non potuerunt dimina an-
teite aplos p̄tegete Et s̄dm̄ hor
residū huius capituli in quatuor
partes diuiditur quā p̄mo ponit̄
aplos raptio 2o raptorū merce-
pato 3o et inter rogauit 4o merce-
patorū corruptio 5o assensu ad
p̄ma ad huc merces quā p̄mo po-
aplos miriosa raptio 2o corp
miraculosa liberatio 3o angelus
autē 4o ipsoꝝ cautela reductio 5o
Tunc abiit Circa p̄m̄ dicit̄ **B**
urgens autem princeps sacerdotū
it̄ ex hoc uidet̄ q̄ ip̄e et quā
illo erant defecta sacerdotū qui ne-
gant resurrectionē et sp̄itū et angelū
ut h̄c infra xxiii q̄o subdit̄ Peple
ti sunt 2 elo 1 in iudā et 2a Na
apli p̄dicabant in p̄ncipio in ih̄m
resurrectionē comertius ut dicit̄ e
sup̄ in p̄ncipio iij capituli dicitur
autē p̄duci apdet q̄ e iusticia m̄he-
breo Nam p̄duci inter alios iudcos
erant in iudicijs et p̄m̄tibz acmi
ut dicitur in stolaputa hystoria q̄
quod sibi namō iusticie usurpabat
Et posuerunt eos in custodia pub-
lica 1a in carce in quo ponebant̄
malefactores publici homicide la-
trones et huiusmodi **¶** **A**ngelus autē
hic cōter ponit̄ aplos mirabilis
liberatio Et p̄do huius liberationis ad-
miratio 2o adueniens autē Circa
p̄m̄ dicitur angelus autē d̄m̄ p̄

noctem aperiens ianuas it̄ dicit
hic quodam glosa q̄ non aperuit p̄dm̄
rem sed sc̄dm̄ apparentiā quā edy-
cos per ianuas clausas ita libere ac-
si cōt̄ aperte **¶** Circa hoc non e
dubū q̄ hoc potuit fieri uirtute di-
uina Sicut corpus xpi m̄did glo-
nosum exiit de uero clauso uirgibz
sed non potuit fieri uirtute angelica
que se non extendit ad faciendum
duo corpora simul eē Potuit tunc
angelus uirtute sp̄s ianuas ape-
rire et claudē sicut p̄us et hui-
mō educendi aplos uidetur m̄lā
magis concordare q̄ q̄te et stan-
tes loquim̄ in templo rōnfrater
et m̄cepide plebi i com̄m̄cti d̄ia
Verba uite huius sup̄le xp̄ianē q̄
e imp̄ti per gratiā et per gl̄az
in f̄ulo Qui t̄i audissent mira-
uerunt diluculo tamq̄ ferudi
ad implecōnē mandati **¶** **A**dducies
autē hic cōter ponit̄ dicit̄ a-
nunciatio liberationis t̄i d̄i aduen-
iens autē it̄ Et patet h̄c usq̄z abi
Et miserunt ad carcōm ut adduce-
rentur ad hoc em̄ potit fuerant
m̄carre ut in crastino inde traherent̄
ad iudiciū et tandem p̄naret̄ Ceterū
patent usq̄z 1 ambigebant de
illis quid nam fieret 1 ubi et
quomō querent̄ et caperent̄ ad
ueniens autē quidam qui uideat̄
eos astantes in templo et m̄cep-
de docentes nunciavit eis it̄ Et
patet h̄c **¶** **T**unc abiit hic 9
sequet̄ ponit̄ aplos raptio
si reducto Querunt autē isti

ad reducendū eos turpiter et aspere
 malefactores publicos Sed uidentes
 deuocōne quī timentes ne lapidaretur
 mutauerunt et ad reducendū eos
 ut sine tanta uerbo simpliciter Et hoc
 e q dicitur Tunc abiit magistratus
 nome e officij et tenebat collectine
 p̄moibus commūtatis. n̄ ministe
 ad capiendū aplos pacis. et adduxit
 illos sine uir Cuius subditur causa
 ex parte ap̄os tunc dicitur tenebat
 em it Ex parte uero ap̄os causa
 fuit p̄mpta uoluntas ueniendi et
 securitas de assensu dei. **¶** **R**egū
 rogauit eos. **¶** **H**ic patitur ap̄os
 m̄ceptio. n̄ dicitur p̄cipiēdo p̄
 cipim⁹ uobis. et auctoritate pontifica
 li p̄hibim⁹. Ne doceretis et n̄
 isto a. in nomine alij nazarem. **¶**
 ecce replestis arctū doctrina ur̄a.
 contra p̄cepta mā. Et uultis in
 troduce sup̄nos it quasi dicerent
 non solum estis inobedientes. sed
 etiā inen. hominū nobis impo
 nētes. **¶** **R**espondens aut̄. **¶** **H**ic qm̄
 patitur m̄ceptoris responsio que
 e duplex. Secunda patitur i Sur
 gens aut̄. **¶** **P**̄ma uero e p̄ aplōrū
 uerba tū dē. **¶** **R**espondens aut̄ petrus
 et apli. licet glosa m̄tel. m̄cais di
 cat q̄ apli ex feruore moti non fue
 rint passi uirū p̄mibus loq̄. No
 e tamē ad simile q̄ omēs loquētes p̄
 dederunt a resp̄sionē. que sequit̄
 per ordinē. quia ubi fuisse conspu
 sio uirū. quod non cet̄. dicens. nec
 uir intelligibile. nec sic permitti
 hāmbus loqui in loco iudicij. q̄
 magis uideatur saluo tamē melior

iudicio. Quod petrus solus dederit
 resp̄sionē. Quia data alij apli app
 bant̄ eam tanquā suam. Nec alla
 glosa tū sit magi stralis. e auctenta
 ad obediēdū deo magis quā ho
 minibus. hoc e per se nota. tū hōies
 nullā auctoritatē p̄cipiēdi hēant
 nisi a deo a quo e om̄is potestas. **¶** **D**e
 patris m̄s. et que uoluerunt p̄ces
 n̄r̄i suscipiant. alij que eos m̄temis
 tis. et sic non imponim⁹ nobis p̄
 sanguine ap̄is. **¶** **H**ic p̄m̄p̄em
 eccl̄e m̄litatis et triumphantis. et
 saluatore hōm̄. deus exaltauit ad
 celestia dextera sua. et uirtute sua
 sicut declarant̄ e supra capitulo p̄
 addanda penitentiā apli. et addandū
 tempus penitendi. **¶** **E**t remissionem
 peccatorū. **¶** **E**t nos testes sum⁹. q̄
 nobis p̄ceptū e ista testificā. **¶**
 patet supra p̄mo et luce colūm. q̄
 dicant. q̄pter hoc oportet nos in
 hoc obediēdū deo. **¶** **H**orū uerborū sup
 p̄le resurrex̄. et missionis sp̄itus
 sancti. et sp̄itus sanctus testificat̄
 ista qui loquit̄ in nobis et cuius
 uirtute fuit signa et prodigia. **¶**
 quoniam hānc in malis obstinātē
 resp̄sionē rōnabile non recipiūt
 q̄ subdit̄ hoc tū audissent̄ p̄m̄
 ripes sacerdotū disceptantē. quia re
 sp̄sionē eorū non poterant̄ in
 fringē. et tamē uolebant̄ eos om̄i
 dē. **¶** **S**urgens aut̄. **¶** **H**ic patitur ex
 capitulo secūda p̄ gamalielis uerba.
 Qui uedicit̄ glosa erat discipulus
 ap̄os occultus. n̄ ut uideat̄ p̄
 p̄ma consilia. dissiparet. **¶** **p**hal
 seus m̄hac q̄ tenebat resp̄

resurrectione et spiritum et angelum sed
non sequendo malinam phanascor. le-
gis dator honorabilis Et sic magis
habebat auctoritate loquedi quissit fo-
ras ad breues homines fieri a aplos
ut in corp absentia efficacior esset
p eis eius sententia Viri israhelice
qui estis in lege et prophetis eruditi At-
tendite vobis it quasi dicit. Non
debetis eos precipitans contempnas
sed facta pnta conspdate quoniam duo
recitat dicens Ante em hos dice
exortit theodas dicens se de aque
supple magni propheti qui ut dicit
no sephus magis artibus multos
deum decepit et multis facultati-
bus exierusalem sublatib. duxit
eos ad rypas iordanis dicens se
prebe eis transiri patete alieu q
omnis e et omnes it p milites ad
hoc missos a fado preside srie post
hinc exortit iudas galileus iudicib
p fessione a tempore quo singuli
de iudea abant ad ciuitate suam ut
p fiterent se esse subditos romanor
ut h eluce 11 Et aduertit aplos post
se affirmant publice q alliatu car
iudeis alique recognosce dnm nisi
sola des qui eduxerat eos de finitue
egypti si hoc erat falsum Quia acce-
mia qui sanctus fuit inducebat
sedechiam et alios de pto iudeor ad
sermedu regi caldeor Neme xxxp
viii Simile ad palap ultimo Se-
detchias imulparat de hoc q fregit
iuramentu quod fecit nabuch deser-
uade sibi sub tributo aduod scriptu no
fecisset si iuramentu illud fuisset

illiatu Similiter daniel et sari eius
qui fuerunt sancti humilic et fidei
seruierit nabuchodonosor regi quater
quod etiam saluator mathi xxxii. In-
terrogatus si licet iudeis reddere cen-
sim repai Respondit Reddite que
sunt repai repai et que sunt dei deo
et ape perit et omnes quatuor con-
senserunt ei ad herentes eius false
doctine **C**onter applicat ad pponi p
dita dicens **V**incit ataq dico vob
discedite ab hominibus apis a ab eap
persecute quoniam si e exhortibus
consiliu hor a si doctina corpe hu-
manitus sancta dissoluet perit
p dicitur **S**i uero ex dco e a ex or-
dinate dnm. Non potius dissoluet
Nam eius ordinaroz nullus potest
impedire. Ne forte et deo repug-
nare auderem quasi dicit q hoc in-
tueretis peccatu graue repugnando
ordinaroz diuine **C**onsenserunt aut
tu quia erat legis dotor honorabi-
lis. tu quia eius persuasio erat
rionabilis. licet tamen consenserunt
ei de dmissione aplos domo non tui
dimittendi quia consiliauerat eos si-
pliciter dnm et api fuerunt testi-
et philiti predicare nome xpi
No sequit Et conuocantes aplos ce-
ps denunciamt it Ita q aduersa
non solum sustinebant pacione
sed etiam gaudent in quo consistit
excellenti ssimq fortitudis gradus
Adm aut die cessabant in templo
et tunc domos dacones it. in ni-
lo uerbis aut uerbibus territi s
magis ad predicandis xpm foran
aiati

Indicibus autem illis **M**
 De scripta predicatio per singu-
 laiter et cum alijs aptis hic qm
 occasione huius ponitur pars
 ridentalis In qua agitur de electione se-
 tem diaconorum ne impediretur oratio
 et predicatio aplos Et dividitur in duas
 partes Quia primo ponitur causa et ac-
 tus electionis 2o subditur prosecutio
 de electis i Stephanus autem prima ad
 huc in duas Quia primo ponitur electio
 causa siue ratio 2o opus electio **E**
 placuit Intra primum dicitur Indicibus
 autem illis crescente numero discipulorum
 factum est murmur grecorum Non enim pro
 regi tanta parte multitudo sicut pau-
 ca eo quod difficile est quoniam in magna mul-
 titudine sunt aliqui discipuli aduersus
 hebreos. omnes erant iudei. et alii di-
 cuntur hic hebrei. et alii nati in gre-
 cia ex iudeis ab idem per antiochum
 dispersis Et alii dicuntur hic greci. et
 similiter alii qui de gentilitate erant
 ad iudaismum conuersi eo quod despicuntur
 in ministerio cotidiano Vidue cap. 2
 exponitur dupliciter una modo quia
 grece mulieres tamquam magis iudeis re-
 pellebantur ab hebreis. non ministrarent
 Alio modo intelligitur iste despectus
 in hoc quod grecis viduis non admimis-
 trabantur ita bene necessaria sicut hebre-
 is Comocantes autem duodecim apostoli
 multitudinem discipulorum. non esse
 bene regibilem pro eis in temporalibus
 absque detrimento spiritualibus.
 Dixerunt non est equum nos dare
 Inquit verbum dei et a predicatores
 verbi domini nam specialia sunt tem-
 poralibus proinde Considerate ergo

fratres vnas ex vobis. quas me-
 lius cognoscitis quam extraneos
 et apostoli melius prout sine modo re-
 gendi multitudinem hanc quam
 extranei boni testimonii a bone fame
 septem hic mis competit septenario
 spiritus sancti 2o subditur plenus spiritu
 sancto et sapientia quantum apparere per
 signa exteriora. quos confirmamus super
 hoc opus supple administratione tempo-
 ralius nos vero oratione perquam asse-
 ditur in deum et ministerio verbi per
 quod fit descensus ad proximum ad
 modum angelorum in scala iacob aspen-
 densium gen. xxxvii **E**t placuit
 Hic quiter ponitur electio cum dicitur
 Et placuit primo coram multitudine
 quia rationabilis erat et certus Et
 elegerunt stephanum virum plenum
 fide et fidelitate. propter quod tale
 negotium poterat sibi seorsum committi
 Et idem intelligendum est de alijs proste-
 tamen specialiter laudatur tamquam
 primus martyr futurus et antiochum
 advena et de gentilitate conuersum
 ad iudaismum antiochum a decan-
 tioribus natis. hos statuerunt ante
 conspectum apostolorum. supple illi qui
 eos statuerunt. et orantes supple
 apostoli imposuerunt eis manus.
 apostos ordinando diaconos unde
 et diaconum per imperatores manus
 ordinantur Et verbum domini
 crescebat et effectus predicationis
 verbi dei per multiplicationem crede-
 rit. multa etiam turba sacerdotum
 obedebat fidei propter miracula
 que videbantur manifeste. occulte

tamen erant copiam sicut gama
liel et eadem ratio **¶** Stephani aut
hic contra sanctus lucas psequit
delectis Et primo de stephano 2o
de philippo capitulo viii a philippo
autem prima induas quia primo ita
stephani declaratur virtutis opera
tio Secundo consurgens inde per
secutio ab iis submisit Circa
primum dicit stephanus autem plenus
gratia ad bene operandum et for
titudine ad aduersa tollerandum fa
ciebat prodigia et signa magna
in populo ad unitatem fidei catho
lice confirmandum Surrexerunt
autem quidam de synagoga que
appellabatur libertinorum aregioc
pe notatorum Et dicit glo interli
mari et arenonensi arenone civitate
et alexandrinorum et ab alexandra
metropoli egypti et eorum que erant
achia et asya nomina sunt regi
oni inde quinquorū disputantes
cum stephano fidem catholicam cum
verbis quantum poterat impug
nando et non poterant resistere
sapientie et spiritui qui loquebatur
Secundum quod promiserat saluator di
cens luce xxi Ego dabo vobis et
sapientiam tuam non poterunt re
sistere et contradicere omnes aduersarij
vestri **¶** Tunc submisit Hic
contra ponitur oratione persecutio
ut qui ratione vel scriptura stephanus
resistere non poterant violentia
superioris appareret Et primo ponit
opus stephani persecutio singularis
Secundo generalis in principio octavi

capituli Prima adhuc interres Quia
primo ponitur stephani accusatio fal
sa Secundo eius responsio vera in
principio septimi capitulo 3o lapidatus
eius in iusta versus fine capituli
audientes autem Circa primum dicit
tunc submisit vitas et submisit
formam et fraudulentum de testimo
nio contra stephanum ferendo qui di
cerent se audisse eum dicentem verba
blasphemie in moysen et deum et
contra moysen et deum blasphemus
autem in lege precipitur lapidari leui
tici xxxiii Commoverunt itaque ple
bem et quosdam communi et semones
et maiores quosdam et scribas et legis
doctores et concurrentes rapuerunt
eum quasi furia moti et non ratione
Et statuerunt falsos testes dicentes
homo iste ait Non nominant eum
quod nomen ex contemptu et superbia
Non cessat loqui ait quod dicit quod
primum blasphemus sed etiam blas
phemus assuetus Hic destruit
locum asini et mutabitur **¶** Vide
quod non dixerunt falsum qui populus
dixit de templo mathei xxiii Quod
non remanet lapis super lapidem
qui non destruerit et de iudicio
traditioni moysi Iohannis iii Verum
hora in qua nec in monte hie
nec in ierosolimis adorabitis pa
trem sed veri adoratores erunt qui
adorabunt patrem in spiritu et veritate
in quo significabat totum corpo
ralem legem cultum in spiritualem gmu
tandum **¶** Ad primum dicendum quod populus
non dixit se templum de struere
sed predictum esse destruedum Sic

factum e p romanos dno poly apas-
 sione xpi Si autem obicit qd ro-
 manam non destruxerunt nisi a vir-
 tute dei et sic opus ai pr deus
 destruxit non videlicet qd tes-
 tes non loquebantur de huiusmodi deo
 cu eius deitatem negarent et hanc
 puru fuisse dicunt et sic loqbat nescis
 magaromus hic v contempribilis h amo
Quod secundu similiter dicendu q tradi-
 ciones illas nondixit se mutatas sed
 q essent gmutande duto mo Et licet
 hoc fecit inquam deus hoc tamen
 modo non loquebantur testes ut dictu
 e Sciendu tamen de hac mutaco q
 non fuit ubi mutatio de contrariis
 contrariis qd sed de imperfecto ad per-
 fectum quia cultus noue legis est
 multo perfectior qua vetis Sicut
 diffise fuit ostensum an principio epe
 ad hebreos qd per quod dicitur huius
 Nichil ad pfectu adduxit lex qd
 aut p mutatu non qd destruit
 sed magis perficit quia virtualit
 remanet in quodam meliori qd per
 quod dicit saluator mathi v No
 uem legem solue sed adimplet
 Et inuenies cu animo et volun-
 tate viderunt faciem eius tam-
 p faciem angeli ex quadam pul-
 tudine et claritate sibi diuinitus
 data ad declaracione sue sanctitatis
 et in nocencie ut sic amalicia
 sua retrahentur vel magis redem-
 nabilis reddentur

Dixit autem hic contra po-
 accusati responsio Intra
 quam primo datur respon-
 dendi locus cu dicit Dixit autem pr
 tepe sacerdotu ac Secundo ponit

responsionis actus cu dicit Qui aut-
 it Intra quod sciendu q stephanus fuit
 accusatus de quatuor supple quod lo-
 cutus fuerat contra deum contra moy-
 sen contra templu et contra legem
 ut patet ex predictis qd eo primo exco-
 muniatur de primo supple de deo Secundo de
 moyse ibi eodem tempore qd de te-
 plo ibi tabernaculi Quato de lege du-
 riter uite De primo aut excoisat pec-
 hoc q ostendit se colere deum que colue-
 runt sancti patriarche ab eum replias
 coru hostiam usq ad moysem Et diu-
 ditur in duas partes quia recitat p-
 mo hystoria incipiendo ab abraham
 usq ad iacob 2o iacob usq ad moy-
 sen ibi Et iacob qd ma ad huc in duas
 Quia primo recitat hystoriam abrahe
 contra promissionem eius 2o iacob ap-
 piam Et inde ad euidencia dicitur
 sunt hic a pnotada qd per con-
 diam huius passionis ad ea q dicta s-
 de abraham qd per et iacob qd
 de appuoe dei dicentis abrahe Qui
 deterra tua in Bibem uidet deus
 hoc sibi dixisse Somel ante morte
 patris sui thare Et de hac lo-
 quitur hic stephanus Verumptamen
 illum excois non fuit executus usq
 post morte patris ut ei obsequiu
 debitum impenderet et hoc de volun-
 tate domini licet non sit expres-
 sum Et terti somel post morte
 patris Et tunc dedit executu effe-
 tu Et de ista uite fit mentio
 Genes xii Sicut qd h xxi dicit
 Qd opus indie sue resurrectionis dixit
 aplos Sicut misit me pater ita
 mitto vos supple ad predicandam
 et tamen de voluntate eius fuit

operatio retardata. vix post spiritus scti
missionem. Unde in die ascensionis man-
data sunt replicata cum tali retardata
Actu primo Accipietis virtute spūs scti
mors et ceteris michi testes et. Nec
istud recipiat et qd dicit Genes xxi
Iuybanis Pabi salomone dicens qd
tud qd dicitur et adquad pcurat
operatio. fuit ante mortē pū quod
ē falsum ut dicitur. Sedm 2 d d d d
apparet. Circa quod sciendum qd me-
sopotamia ē nōmē ciuitatis et regio-
nis siue pūmiae sicut babilonia in
libris regū. et paralyppomeno et qd he-
tariū aliquando accipitur p ciuitate ba-
bilon pūse et aliqū p tota pūmiae
Unde amplius laus dicitur uidi
babiloniam captiuat qui tamē sic
vnt induersis regni ciuitatibus
collocati et pūmā frequenter accipit
p nōmē cuius ciuitatis. Ut patet
in multis orate delotis. Et aliquando
p regione. Sicut ad hūc in dicitur. Et
manifeste patet qd pūmā ab iara
pūmā p pūmā regione uel pūmā
Similiter mesopotamia aliquando
accipitur p ciuitate aram pūse
que hūc nōmā tharram. Et sic
nōmā pūmā. Sicut dicitur fuit
Genes xxiiii. Sed mesopotamia est
nōmē grecū. dicitur ameso. quod ē
mediū et potius quod ē fluius
p ciuitas illa pū ē inter duo flu-
ua. Unde gūp xxiiii. Vbi tūf-
lato mā hū mesopotamia in he-
breo hū in aram fluius aram
autem ē nōmē pūmā. Aliquando
vero hoc nōmē mesopotamia acci-
pitur p tota pūmā circa dicitur

ciuitatem Abraham vero exiens de
caldea cum pūe suo thare pūmā in
tra pūmā mesopotamia pro ut est
nōmē regionis. qm pūmā est
nōmē ciuitatis que alio nōmē
dicit tharram. **¶** Hūc igitur pūmā
exponenda ē hūc. **¶** Omnes fratres
hoc dicit quāntū ad sibi rōmas et
immores. Et patet qm ad semores
audite ciuitatem deus glorie et deus glo-
riosus quem colo et sic non sum blas-
phemus. apparuit patri mō. pūmā
ante tū cēt in mesopotamia a mōf-
set terminos mesopotamie regione
pūmā quam moraret in tharram. ad
patre suo. et dixit ad illū. exi de-
tra tua. sed quō hoc dicit. quia iam
exierat de caldea in qua natus fuit.
Nam mesopotamia et caldea sunt
pūmāe distinte. So dicitur aliqui qd
licet exiisset corpore non tamen
mēte. quia pūmābat allur redire
Sed istud dicitur in iuybanis genes xxi
Et nō dicitur sicut ibi dicitur fuit
p exire hūc dicitur pūse magis lon-
gane. Et hūc concordat hūc he-
braica genes xxi. Vbi em tūmāto
mā habet egredē de terra tua et qm
hebreo hūc. **¶** Vade tū de terra tua qm
dicit pūmāte tua. **¶** Vade longius
de terra tua. quia nachor frater a-
brahe acmōmst in mesopotamia.
tūc exiit. et longius abiit de terra
caldeae de qua iam ante exierat
pūmāte ē et hūmāuit in tharram.
tū pūe suo vixit ad mortē eius rōmē
pūmāte. **¶** Et inde hūc cōnter re-
citatur breuiter hūc hūc abrahe mēta
pūmāte dicitur. Et inde post
quam mortuus ē pater eius mōf

Cap
vii

tulit illum. reuerendo preceptu illud
 Gen deterra tua Sedum quod dictu e
 supra Ut hie genes xxii. Aliquitamē
 dicit q illud q hic dicit Gen deterra
 et cum dicit per anticipatōē. et q solu
 semel dictu fuit ei supple p9 mortem
 patris Sed melius concordat lute q bis
 ut dicit e Et non dedit ei humiditate
 in carē Sed habitauit mēra canaan pē
 aduona et peregrinus Ut e contra illud
 q hētur genes xxiii Quod emit a
 grum abethon ethio q hoc non fuit
 ad habitandū uel consilendū sed p sepul
 tura sare Sed repmisit dare illi cā
 et semini eius genes xxiii. Commem
 tiam quam conspicias tibi dabo et se
 mini tuo Cum non hērent filii. mo
 dū cū erat natus ysaac nec etiā ys
 mahel ut patet genes xxvi. lacura
 e autē ei deus genes xxv Quia cū
 semen eius attola mēra aliena. sup
 mēra p canaan in egipto et seruitu
 ti ea s pibitient et male tractabunt
 affingentes eos. nimis dura seruitute
 post ioseph ut habetur exodi pmo
 annis quadringentis triginta Isti q
 dringenti anni incipendi sunt ana
 tuitate ysaac usq ad exortū filiorū
 isrl de egipto Sicut fuit diffise ostensū
 genes xxv Et potest hie breuē ali
 quid repeti Anatiuitate omī ysaac
 usq ad natiuitatē iacob fluxerunt
 anni sexaginta genes xxv iacob
 autē erat annis centū triginta qn
 descendit in egiptū cum filiis suis
 genes xli vii quide usq ad exortū de
 egipto fluxerunt ducenti decem se
 cundū hebreos Quibus simul uicti
 hntur anni quadringenti pēse in
 quibus semen abrahe attola fuit

mēra aliena Et sic patet q non fuerit
 mafflucōe quadringentis annis sed per
 partem minorem illius tempis Et ad
 quadringentis annis non refert ad il
 lud q in mediate pmittit Et affliget
 eos nisi per synodochē supple accipiedo
 partem p tato Sicut dicitur xpsus iacuf
 se in sepulcro tribus diebus Et qdē re
 fertur ad illud quod ante ponit Et
 semen eius attola mēra aliena. quia tot
 annis habitauit semen abrahe mēra aliē
 ut ostensum e Et post hie corbunt sb
 moysē dicit exodi xxii Et seruent in
 mēro isto q fuit impleti tempore io
 sie sub quo qplius mirantur mēram pro
 missione Et dedit illi testamentū cū
 cisionis genes xxvii Et iacob hie
 consequenter recitat hystoriam atompōe
 iacob usq ad moysen Et pmo recitat
 hystoriam tempōis seruitutis pcedētis
 Secundo subsequētis i Cum autē iacob
 pmi dicit Et iacob supple circūdidit
 duodecim patriarchas. filios suos. qui
 dicuntur patriarche a patres princi
 pales a patre et archas q e princeps
 quia ab ipis de nominantur duodecim
 tribus isrl. et patriarche emulantes
 ioseph a muidetes ei genes xxx
 viii Vendiderunt eū in egiptū. e
 odem capitulo Et erat deus cū eo et
 eripuit eū a pmo de manibus fra
 trū Volontū cū occide Secundo de
 tysterna ubi posuerunt eū mōitu
 rum fame 3o de carē regis egip
 ti ubi posuit eū magistrū militie
 Gen xli Et dedit ei gratiā et sa
 pientiam in conspectū pharaonis
 ad exponendū eius sompnū de fu
 tura fertilitate et sterilitate terre.
 Venit autem frances ac xliij Ma

sit patres nostros et filios suos. p̄m̄
a p̄ma vice. et in secundo et in secunda
missione cognitus non est ioseph affi-
tribus suis et solo. In utroque aut
ioseph atter fuit iacob patrem suum eo-
dem capitulo manumabur xxxv. Exodi
p̄mo Gen̄ tñ xlvi dicitur. Omnes
anime domus iacob que egressse egip-
tū fuerit septuaginta sed alii nume-
rantur tantū persone egressse de iacob
actu nate h̄it aut̄ exodi p̄mo nu-
merantur cum illis quibz nepotes
ioseph eo q̄ p̄mebant ad q̄m̄ is-
rahel p̄ter quod septuaginta me-
p̄tes Gen̄ xlvi posuerunt sep-
tuaginta quibz quā interpretatōe se-
quitur hic lucas sanctus. Et de se
dit hic cōter recitat de p̄sensim
in egyptū dicens. Et descendit iacob
in egyptū et defunctus est. Gene x
lix. et p̄tes m̄ sup̄le duodecī pa-
triarche. de morte vero ioseph in egypto
to h̄it Gen̄ ultimo de morte aliorū
exodi p̄mo. et translati sunt in sythē
et h̄er litta videtur multā nutritata
et distrepere ab eo q̄ h̄erit gen̄ xxx
iii de spelunca quam emit abraham
Et gen̄ xxxiii de agro que emit
iacob a filiis emor p̄ter quod ad
intellectū huius passus p̄ndōn q̄
abraham emit illam spelunca ab e-
phron. et hoc et iacob alio agnū a fi-
liis emor patris sythen. Et patet
intextū quod spelunca vero abraham
empta fuit iacob sepultus allic par-
tarius de egypto Gen̄ ultimo In
agro vero que emit iacob et que
dedit ioseph filio suo. Et h̄it gen̄
xlvi. Sepulca fuerit ossa ioseph

allur apportata de egypto ut habet
ioseph ultimo. De alijs vero pat-
archis non h̄it de scriptura sic ubi
sunt sepulca. Sed ieromimus dicit de se
paula q̄ ap̄a pertransiit et sup̄ in sythē
en et uidit i sepulca duodecim pat-
archarū. Iosephus vero libro annu-
tariū p̄do dicit. Quod fratres ioseph mor-
tū in egypto apostolis suis fuerunt
translati in hebron. et abidem sepulca
Et in hoc videtur magis credendum
dicto ioseph quā ieromimi. quia longo
tempore. fuit ante ieromimi. Et quia
fuit natus in iudea. et certus cognō-
uit am̄ iudee lara. Igitur hic p̄-
missis s̄condim q̄ sanctus lucas h̄
simil recitat duas historias in tria-
te et exponitur sic litta. Et translati
sunt in sythen et parci in sepulca q̄
erat abraham. sup̄le partim h̄it. et
partim sibi. quia de ioseph certū ē q̄
sepultus fuit in sythen. in spelunca
abraham ut p̄dictū ē. De iacob vero
certū ē q̄ sepultus fuit in hebron.
De alijs vero patriarchis dubiū est
ut h̄it hic et ubi sunt sepulca. licet in
probabilis iudicetur q̄ in hebron ut
dictū ē. a filiis emor. illud nō cōiungit
litta in mediate p̄cedit sed antecede-
ti ubi dicitur. Et translati sunt in
sythen. sup̄le emptam. a filiis emor
per ap̄m iacob ut p̄dictū ē. Et sic
exponit scolastica hystoria. Sed h̄it
exponit cōmōdat. videt̄ obviare
q̄ sequit̄ filii sythen. Quia gen̄
dicit̄ xxxiii que iacob emit parte
agri a filiis emor patris sythen. et sic
emor non fuit filius sythen sed p̄-
eius sequedo tamē exponitōne ista
potest̄ faciliter responderi. q̄ idem

homo frequenter habet patrem et fili-
 um eius nommb. Sicut dñs karolus co-
 mes valesii bone memoie hñt patre
 regem francie. et filiu dei gracia nũt
 regnante noie philippum. Et sic patet
 dicta de isto emor. q. hñt patrem noie
 sythen. De quo fit hic mentio cũ dicitur
 a filiis emor filij sythen et filii eius
 dem nomib. De quo dicitur genes 20
 xxxiii a filiis emor. patris sythen
 Sed quia copatio dicta videtur multã
 intricata. et quia litta videtur p̄tendē
 q. abraham emit precio argenti a fi-
 liis emor. **¶** Secundum tamē q. dco
 possit dici sine tamē p̄iudicio quo re
 emor de quo lucas hic loquitur fuit
 idem cum scot patre effron. et fuit
 bynomyus sicut in scriptura multi le-
 guntur bynomy. Et sic abraham emit
 a filiis emor quia ab osphran emit
 defiliis eius. Et iste emor alio noie
 dicitur sicut hñt patrem noie sythe.
 Ille autem emor de quo fit mentio.
 Genes xxxiii hñt filiu noie sythe
 nec ē m̄conuentionis si ponantur
 eadem nomia diuisis nomib. hñt et ibi
 quia frequenter homines diuerso p̄lo-
 cas et temporã an nomibus conuēnt
 Et s̄d̄m hanc copatiōne litta plano
 videtur. Sciendum etiam q. sythen
 hic dupliciter accipitur. Vno mō p̄t
 ē nomē ciuitatis cũ dicitur trãslati
 fuerunt in sythen. Alio mō p̄t ē
 quī nomē hominis cum dicitur filij sythe.
¶ Cum autē hic cōter recitatur
 hospitiã p̄tempore seruitutis filioꝝ
 isrl̄ in egipto. Et p̄mo p̄m̄ huius
 fututis occasio cũ dicitur. Cum autē app̄-
 quaret tempus p̄missionis. quã
 confessus fuorat deus abrahe. pro-
 mittens ei semini eius seruet

intra iudee Genes 20 Creuit q̄l̄
 et multiplicatus in egipto exodi p̄mo
 Et ista multiplicatio mouit regem e-
 gipti ad affligendum israhel. ut min⁹
 possent vacare gn̄atanti et multipli-
 cari ut h̄c ibidem. quo ad usq. rex alius
 surrexit in egipto. Dicit em̄ ioseph q.
 regni n̄r trãslati erat ad alia domū
 Qui non sciebat ioseph. i. beneficia q.
 fecerat ioseph regno egipti. qui circū-
 ueniens. i. fraudulenter app̄mens gen⁹
 n̄m p̄mo p̄ditionis eos diuis labo-
 ribus. Sed quia peccat non fuit impe-
 dita p̄li multiplicatio. p̄cipit obstru-
 ribus. ut impariti hebreas masculas
 necarent. Sed quia non fecerunt hoc
 deum timētes. p̄cepit ut masculi
 nati in flumine p̄icerent. Exodi p̄mo
 Et hoc q. dicitur. Ut coparent in
 fantes. **¶** Eodem tempore hic cōt̄
 stephanus se conpat. de blasphemia q.
 moysen ostendens em̄ q̄l̄ fuisse li-
 beratore. Et p̄mo p̄m̄. dicitur libe-
 ratōne moysi dispositio. Secundo n̄p̄
 liberatio. **¶** Eodem tempore natus ē
 moyses et fuit gratis deo. q. apparet
 ex hoc. quia deus seruauit eū ne pe-
 rirer cum alijs p̄cis in flumine. q.
 m̄ritus ē tribus m̄cis in domo p̄is
 sui. Vidit eū elegante puerit. Et iō
 quantū paruit seruauit eum quo us-
 q. apparebat p̄tū mortis non p̄t
 p̄ci sed etiam p̄tū accipione eius.
 Et tūc eū comedauit eū p̄tione
 dñie ponens eū in flumē inclu-
 sum tū in nastulo vitico et p̄t li-
 nto. Copato autem illo. in flumē
 mō d̄to sup̄ulit eū filia pharaonis
 et nutriuit eū a nutriu fecit
 em̄ sibi in filiu. quia adaptauit
 em̄. Et hec omnia hñt. exodi 13

Vbi diffusius ea exposui Et videtur e
moyses nomi sapientia egyptiorum que
fit nominantur Quia pmo in egypto in
guit humane sapientie studiu ut hec
pmo mechat Et erat patens muerbis
et opibus que ex hoc patet eius di
spatitio ad liberandum populu de egypto
Cum autem impleverit hic conter destr
bitur eius liberatio Et pmo figuralis de
rundo realis ubi et impletis Circa pmo
dicit Cum autem impleverit eius tempus
quadraginta annorum quod e tempus
vivilis etatis ascendit in tor eius
deo instigante Ut iustaret frs suos
filios isrl qui erant in duna servitute
Et cum vidisset quendam hebreu in
viam parientem ab egypto Vidit aut
eum egyptu interficienda Et subdit
ratio timidiat estinabat aut intelli
gere fratres et hebreos quonia deus
per manu ipius daret salutem illis
Jam em dno inspiraverat moysi
q liberatus erat populu per opsu
deservitute egypti Et sic iam erat
constitutus adco tutor et defensor populi
qpter quod non peccavit in duna
illam faciendo Et illa liberatio particu
laris fuit signu et figura liberacionis
gralis per manu totius populi fienda p
manu moysi Sed illi non intellexe
runt Et declarat per factu sequens
cum dicit Sequenti vero die apparuit
illis lingantibus et duobus hebreis
admittit uxambus exodi ij Et reco
tilabat eos Volens eos reducere ad
pacem et amicitia qui aut inveni
am faciebat inrepatius super hac
cepulit eum et eius monitione et
inrepatone dicens quis te constitu
at principem et quasi dicit Tu vstu

pas f indebitam ptatem Et quo pat
pate non intellexit q moyses cet
tanstitutus adco tutor et liberator populi
et quia in uniashebat aliquos sibi fa
uientes et idem sentientes No supra
dixit pluralit Et illi non intellexit
mi quid interfice me tu dno de Et
sic illud quod erat secretu publicavit
in tantu q venit ad aures pharaonis
Et querebat occidere moysen Et ad pmo
qdeo subditur fugit autem moyses
in verbo isto a per publicacione huius
facti ne occideretur Vbi generavit
duos filios manassen et effram de
sophora uxore sua exodi ij **Et ex**
pletis hic conter destruitur moysi
legatio Et de legacionis impletio
hic eduxit pmo ad huc in duna
quia pmo sanctus lucas facit appoiti
No in fort quoddam correlatu ab huc
moysen Circa pmo pmo destruit
tempus legacionis cum dicit Et ex
pletis annis quadraginta a fuga mo
ysi de egypto apparuit illi in deserto
montis synai angelus Et ad iud
q apparuit illi deus Dicendum qm
vritatem fuit angelus ut hic dicit
Et quia personam dei representabat
et in eius persona loquebat qdeo a
liquido deus aliqui angelus nominat
Et dicit gregorius In igne flame ru
bi angeli em apparent hominibus in
torpailibus formatis Et quia tales
apparicoes sunt ad aliquid signandiu
No formantur p dno convenienter
ad illud quod e signandiu p ignem
frequenter in sacra scriptura signat
tribulaco purgans etas pmo In igne
em pbatu auro et argenti et hoies
acceptabiles in camino humilacionis

Apert quod angelus apparuit in spe
 ignis ardentis sed non comburentis. Ad
 signandū q̄ populo isrl' in tribulacōe
 egypti non confirmetur. sed purgacōe
 et purgatus liberaretur. Moyses ad
 videns admiratus ē supple q̄ ignis
 ardens non comburebat rubū. qui de
 facti ē combustibilis Et accedete illo
 ut consideraret magis de q̄e facta ē
 vox dñi. r' angeli loquentis imperi
 dei Ego sum deus patrum vestrorū
 qui coluerunt me. ceteris gentibus ad
 ydolatriam declinantibus. tremefactū
 moyses apert diuinam reuerentia
 Solue calciamēta pedū tuorū. quos
 em erat antiquorū et specialit' hebe
 orum. non ingredi loca sancta pedi
 bus calcatis. Unde et paratēni adbur
 tenent hinc modū quia non ingredi
 ūtur locū diuini cultus. nisi disalci
 atis pedibus. ut a fide dignis intellexi
 locus em in quo stas terra sancta est.
 Apert apparitōne diuinam ab idem mō
 dūto Videns vidi afflictōne p̄ti mei
 aculo pietatis et p̄ effectū miseracōis
 Sed angelo qui loquebatur. h̄n compe
 tit descendē et ascendē s̄dūm mo
 tu localem eo modo quo motus lo
 talis competit angelis Et n̄c v̄ci
 p̄m̄pte obediendo misit et mitta
 te in egyptū ad liberandū isrl'. et
 sic legatio in uita moysi. **H̄c**
 moyses h̄c stephanus infert corre
 laciū de rebellionē corp dices h̄m̄c moy
 sen quem negauerunt et sicut p̄ditū
 Et ille qui dixit hac oracōem habebat
 complicēs qui idem dicebant. Vbo.
 vel saltem facta apert quod dicitur
 in plurimū dicentes Quis te constituit
 et h̄c deus p̄ncipem et redemp

torem misit quia tū nō erat p̄nci
 palis in hoc facto. Sed angelus appa
 rens in persona dei q̄o subditur cum
 manu angeli. r' tū p̄tate ap̄tus. et sic
 moyses erat illi tamq̄ minister ad
 iūctus Per hanc aut rebellionē cont
 moysen intendit stephanus uocare
 iudeos de rebellionē contra xpm̄ libe
 ratorem totius m̄di de seruitute dy
 aboli. ut exp̄m̄tur infra eadē capi
 ubi dicitur et occiderunt eos qui
 iūctabant de aduētū iūsti auḡas
 n̄c p̄ditores et homicidē fustis **H̄c**
 h̄c eduxit h̄c cōter descriptū
 impletio legacōis in uita moysi. Et
 diuiditur in duas partes Quia p̄mo
 fit ap̄tū Secūdo in fertur quoddā
 correlaciū ubi Cui noluerit Circa
 p̄m̄ dicit h̄c eduxit illos. sicut
 erat sibi in uita faciens signa et
 prodigia in terra egypti Sicut patet
 ap̄tū quito capitulo exodi usq̄
 ad finem xvi Et in mai' rubro ut
 h̄c exodi xviii Et in deserto ut patet
 in libris leuitici iii. et deuteronō.
 h̄c ē moyses. cui credē vos di
 citis. qui dixit filiis israhel deut' 9
 xviii ap̄tū nolus p̄p̄tū de q̄
 de factibus v̄ris. quod p̄ncipalit'
 intelligitur de xpo. ubi ibidem dicitū
 fuit qui descendit s̄dūm carnem
 de iudeis tamq̄ me ap̄m̄ audiet
 r' legislatorem noui testamēti sic
 sine ueris **S**ciendū tamē q̄
 xpus nō dicit ap̄tū. quātū ad
 cognitiōne em̄m̄m̄ Nam ab
 in stanti concepcōis aīa xpi habu
 it clūitate diuine aīp̄m̄ Sed
 p̄ tanto dicitur ap̄tū fuisse in

quantum propheta dicitur ille qui amicitiam
remota a magno illorum in quibus habitant
opus autem in passionem suam fuit
ator habitans in hominibus qd habuit primo
et denuntiabat transcendencia capacita-
tem intellectus humani et sic dicit p
pheta. Inceps autem propheta magnus p
in nobis ic hic est qui fuit in ecclesia
v in congregacione hebreorum. cum angelo
qui loquebatur ei in monte syna. datus
ei leges et mandata. Ut patet exodi
xxix. Et deinceps quasi per totum. in
patribus nris quantum ad deo precepta
decalogi que dedit audiente qto epo
xx. qui accepit verba vite dare vobis.
Dicitur autem illa precepta verba vite
non quia conferret vitam gratie iusti-
ficantem. Secundum quod dicit Ps. Mo
iustificatio homo ex operibus legis iustitiam
que facit digni vita eterna. licet iusti-
tarent scientia pollitica sicut dictu fuit
diffusius super epistolam ad romanos
Et gallathas. Sed dicitur verba vite.
quia seruantes ea non incurbant pe-
nam mortis corporalis que transgres-
sibus infligebatur sicut dictu fuit
gall in super illud faciens ea viuunt
in eis. Qui noluerunt. Hic exprobra-
tis infert coridum de rebellionem iudeorum
contra moysen et deum dicens Qui no-
luerunt obedire patres nri. Sicut patet
in multis locis exodi et libri numerosi
Et auer si sunt cordibus suis moysen
et ostenderes dissidencia q mude ex-
ierunt dicentes moysi xiiii. quid h
facit valuisi ut educeret nos de egipto
ic et in pluribus alijs locis simile h
Et non solum ostenderunt hanc dissi-

centiam exitis sed etiam voluntate
revertendi dicentes. Nisi xiiii. Consi-
tuamus nobis ducem et reitum me-
gyptum. Contra ostendit eos rebelles
fuisse non solum moysi sed etiam deo
cum dicitur. Dicentes ad aaron exodi
xxvii. fac nobis deus qui pcedant nos
In hoc enim rebellabant deo qui eos e-
duxerat de egipto. Et etiam moysi eius
ministro. in pudentia. Moyses enim hic
ic. Et vituli fecerunt. quia aaron ad
faciendum coegerunt et amant ei mi-
nistraverunt. Et obtulerunt hostiam simi-
larem que debebat offerre soli deo. Con-
uertit autem eos deus et tradidit a-
roni et tradi permisit demonibus
quater suam malitiam. seruire milicie
celi. Hic non legitur esse factu tem-
pore quo filij israhel fuerunt in deserto
sed postquam intravit terram pro-
missionis. hac multos et multipli-
tate fecerunt. Ut patet in libro re-
gum et iudicum et specialiter in quarto
Et pado paluy. sicut scriptu e in libro
quibus supple duodecim qui e omnis
liber. ut declaratu fuit abidem. Nisi
quid victimas ic hoc scribitur amos
quinto. Et refertur quia pars prima
huius auctoritatis ad tempus quo fue-
runt filij israhel in deserto. Ut patet
manifeste. Non tamen per hoc in-
telligendū. q filij israhel nullas vic-
timas seu hostias obtulerunt deo
in deserto. Quia leuitici primo dicitur
expressse. Et in conspectu aaron et
filiorum eius facta fuerunt plures hostie
deo oblate et similiter in dedicatione
tabernaculi. ut hē in vii. Sed
hic dicitur quia pauca victimas fu-

erant oblata Unde dicit Abi salomo
 super illud mii nono fecerunt filii is-
 rahel phase qz toto tempore quo fio-
 runt in deserto non fecerunt phase n̄
 illud tantū et tunc erat solemnitas
 p̄ncipalis anni Et p̄ceptū erat qd
 edi p̄ni ap̄m̄ quolibet anno fieri Et
 ideo si fuit sic fuit amissa in illis 7
 diebus annis multo magis p̄cipua
 que p̄cipiebantur fieri in solemnitati-
 bus eodibus n̄m̄ solemnibus fuit
 em̄ q̄lō super hoc dispensatū adeo p̄
 m̄tēti motū m̄bis Sicut et devari-
 tione que genesi xvii p̄cipitur fieri
 octavo die Et tunc om̄ssa fuit quā
 dū p̄lus fuit in deserto ut patet
 iosue v Et p̄cep̄it tabernaculū
 meloth it̄ istud refert̄ ad tempus
 iudicū et regni ut ostensū fuit
 amos v Et patebit in fine huius auc-
 tōritatis Et p̄dus dei v̄i rempham
 et luciferum siue stellam matutinam
 ut dicit hic glosa que p̄terit̄ stellis
 aplūibus adorabatur p̄ter eius pale-
 ridmem figurat et ymagines diver-
 sas quas fecerit adorare eas et adora-
 dnm̄ eas et transfecim̄as in babilonē
 p̄ter illud peccatū et transgressionē
 hoc patet qz idolatā de qua loquit̄
 hic amos p̄heret fuit causa captivi-
 tatis iudeorū de terra sua Et heret fuit
 p̄petrata p̄ ingressū huius t̄re Et
 maxime temporibus q̄z amos ait
 v dicit̄ migrare vos faciam trans-
 danastū et ultra danastū Vel lon-
 gius a t̄ra v̄rā quā danastus Ba-
 bilon aut̄ plus distat a iudea Nam
 danastus ē q̄e t̄m̄m̄ iudee Vel
 stephanus p̄posuit in babilonē q̄to
 regni colōm̄i Iudei uero decem m̄

bili translata sunt in t̄ra assiriorum
 q̄to regni xviii Et transitus ē ad
 illam per danastū Et id̄ ad exp̄m̄da
 v̄trāqz captivitātē que inducta fuit
 p̄ter idolatā amos p̄cipit Ultra
 danastū Stephanus aut̄ eodē sp̄itu
 loquens dicit in babilonē **Chaber**
 natulū Consequēter stephanus se ex-
 cusat de blasphemia contra templū
 confitens illud ordinatōe diuina fuisse
 factū Et p̄mo loquitur de tabernaculo
 moysi ad eius similitudinē quantū ad
 aliqua templū postea fuit factum
 Dicit igitur tabernaculū testimonij
 fuit t̄i patribus n̄m̄ fuit in deser-
 to sicut disposuit sp̄s dei p̄ut p̄z
 exadi xxxv quod et induerunt
 suspicetes p̄ced̄ n̄m̄ t̄i resp̄i a t̄i
 iosue qui erat dux aplū on possessi-
 onem p̄t̄ gennū a t̄i t̄ra t̄am̄ ca-
 nancorū quas expulit deus illud
 em̄ factū fuit magis virtute diuina
 quam humana Nam p̄mo p̄t̄it fuit
 in sylo ut h̄ iosue xviii Et inde
 postea translātū in t̄ra philistinorū
 p̄mo regni v Et inde redactū in
 t̄ram aplū p̄mo regni vi Et
 inde plures translātū de loco ad locū
 p̄ter gverias vsqz iudicū dauid
 qui translātū in ierusalē urbem d̄m̄
 volens ei edificare templū ut h̄
 2o regni vii Sed d̄m̄ distulit edi-
 ficatōe templi vsqz ad tempus sa-
 lomons filij sui Et id̄ dicit̄ Qui
 invenit gram̄ it̄ Et patet l̄t̄a us-
 qz ibi Sed non exel̄p̄t in manū
 factis h̄m̄ quia incomph̄p̄bilis et
 nature sp̄ualis hoc aut̄ addidit
 b̄m̄ stephanus ad remouendū erro-
 rem aliquorū iudeorū estimantū qz

deus habitaret in templo sicut homo in sua
domo Et hoc quia appellationis quod erat in
templo dei sedes dicebatur sicut dixi plerumque
exodi xxxv Et ad prophetam indicat auctoritas
ysaie huius Celsum michi sedes est hoc
est locutio metaphora ad designandum deum
et parte ubique in celo et in terra Sibi et
non competuit corpus incarnata Non sub-
ditur Quam domum edificabitis michi
supple ad habitandum modo predicto quasi
diceret nullam Sed tantum ad hoc quod
fiat oblatio deo orationum et sacrificiorum ut
dixit salomon tertio regum viii aut quis
locus requiescentis mee quasi diceret
nullus alius ante quia deus requiescit
in seipso quia per se ipse beatus est
Dura cervix hic contra excusat
se stephanus de blasphemia contra
legem consistendo cum sanctam et
ad eam datam et retorqueo in suos ad
versarios blasphemiam eo quod cum mul-
tipliciter violabant et hoc est quod dicit
Dura cervix a obstinata mente et
mancipia cordibus aurijs et sordibus
et auribus ab blasphemis et detractionibus
Vos semper spiritu sancto resistitis
loquuti in moysi et prophetis sicut
patres vestri et patres ex predictis que
prophetas non sunt persecuti pres-
ertim quasi dicit valde pauci Et acci-
derunt eos supple prophetas ut patet
de zacharia filio aovade Sedo palup x
xiiii Et ysaiam ut dictum fuit in prin-
cipio ysai Et amos ut dicit a cro-
nimo in plago et multis alijs locis
Qui pernicabant de adventu iusti a
populi qui dicit iustus anothomasice un-
dicit Pabi salomon Quia nisi prophetas
non sunt locuti nisi addico messe

supple principalis. Eiusque vos inter predictos
in iuda tractando hominem fustis eius
transmissionem precando qui accepit legem
indisplicet angelorum quia data fuit per
angelum in persona dei loquente ut pre-
dictum est et non custodistis quia irritum
fecerant mandatum dei propter traditiones
suas ut hic mathi xxv capitulo **A**udie-
tes autem hic ultimo ponitur spiritus
stephanus lapidatio in iusta et secundum
patientiam perfecta et lapidabant **I**n
primis dicitur audientes autem hoc disse-
rabantur cordibus suis quia non habebat
rationem interficendi eum et tamen ab
illis interficere volebant et sic disse-
rabantur interius Quia passio prealens
discrepabat a ratione et predebat detri-
bus sicut canes rabidi **C**um autem cer-
plenus spiritu sancto hic enim plenu-
do fuit augmentata in martirem quod
est actus caritatis perfecte intendens
melius ~~Et quia tales visiones fuit~~ et
fiduciam suam collocaverat vidit glo-
riam dei ad confortationem suam cognita
speciali et ipsam stantem hic dicit
ad affirmandum eius resurrectionem Et
quia tales visiones fuit secundum con-
ventionem eius quod significatur ut
predictum est quod stephanus vidit ipsam
stantem ad signandum quod erat para-
tus ad eius roborationem quia stare
spiritus est adiutis imple Sed et vos
spiritus iudicantis vel regnantis propter
hic marci ultimo ubi de spiritu reg-
ni christi dicitur sed et ad deos dei et
te video relos apertos etc **D**e condi-
tione huius visionis dicitur in fine
capituli exclamantes autem voce ma-
gna ne audirentur stephanum Verba
Continuerunt aures suas ac si es-

sunt blasphematores Et impetu fece-
 runt non ratione sed furia moti et ei-
 cientes eum extra civitatem tamquam
 blasphemum et testes deposuerunt vesti-
 menta sua ut expediret et celerius
 eum interficerent. **¶** Et lapidabant h-
 onter ponitur beati stephani perfecta
 patientia Et primo ex eius intentione ad
 deum ubi invocavit et dicens Domine
 ihu suscipe spiritum meum Secundo ex
 benigna condescensione ad proximi ac-
 tum interfectionem apm cu dicitur postea
 autem verbis morando modus cet-
 devotus clamavit voce magna quia
 magis precabar ex magno affectu ad pro-
 xima salutem. Ne statuas illis hoc pec-
 catum. reservando eis pena eterna sed da-
 cis poenitentia. qualibet libris subdi-
 qua nescit quid fecerit. sed non est
 detentum nec in libris correctis Isti a-
 saltem pro magna parte magis fuerunt
 moti passione quam ignorantia Igno-
 rantia etiam multorum causata erat ex-
 precedere mala supple ex odio et invidia
 contra christum ut dicitur et sup tertio cap
 Et tunc hoc dixisset ex fervore caritatis
 secundum dicitur salutem secundum deum
 salutem Marti v. Orate pro calumpni-
 antibus et persecutoribus vos ad dor-
 miuit in domino. Nam eius anima sancti-
 tissima absorpta fuit in abyssis supne
 claritatis. **¶** Vita primi dubitatur utrum
 visio beati stephani promissa fuit me-
 talis aut imaginaria vel corporalis
 Et dicitur aliqui quod fuit mentalis tantum
 ita quod specialis gratia fuit concessa
 stephano iude. non solum humanitate
 christi sed etiam deitatem Sicut et pau-
 lo De quo dicit beatus augustinus ad
 paulinam de videndo deo. quod sibi con-
 cessum fuit videre divinam essentiam

eo quod erat doctor gentium **¶** Et moysi qui
 fuit doctor iudeorum Et hic videtur dicere
 quodam glo super locum asit quod talis est
 Quidam electorum adhuc in hac vita de-
 tonti mundano cordis oculo videre me-
 ruerunt gloriam dei ut hic stephanus
 et paulus ad tertium celum raptus Sed
 hoc dicitur non videtur bene consonare dic-
 tis sanctorum et doctorum qui concorditer di-
 cunt quod talis visio non est concessa alicui
 menta parte vrenti sensibus exterioribus
 nisi homini christo Unde et paulus no-
 dicitur deum sic vidisse nisi in raptu Ab-
 ipse sensibus Stephanus autem non vide-
 tunc fuisse raptus sed magis vrens
 sensibus ut patet loquens iudeis au-
 ditionibus. **¶** Inter quod alii dicunt quod
 fuit visio imaginaria ita quod in eius vi-
 sionibus fuerunt effigies divinitus
 formate ad representandum deum et homines
 christum Sicut ipse cori vrasias vidit
 dominum sedentem supra solium excelsum
 et seraphim stantia ex utraque parte sic
 abidem fuit plenus declaravit. et mente
 cognovit stephanus significant illius
 representationis Et sic quantum ad hoc
 non solum fuit imaginaria visio. sed
 etiam cum hoc mentalis sicut fiebat
 prophetis Unde plenus fuit dicitur in
 principio libri psalmorum. et non est
 dubium quod isto modo potuit fieri Sed
 ex modo loquendi scripture videtur quod
 fuit corporalis quia dicitur in raptu.
¶ Item cum stephanus plenus spiritu sancto
 intendens melius vidit gloriam dei
 ita quod aliqui dixerunt quod
 sensus stephani adeo fuit fortificatus in
 tantum quod vidit alium existentem in celo
 empirico celos acutius visus penetra-
 do Sed hoc non videtur bene dicitur quia
 supponere videtur quod visus fiat ex

mittendo ab oculo et non minus suscipie-
do ab obiecto Quod magis philosophis
libro defensus et sensato propter quod si
preuidit uidetur probabiliter dicitur. Quod
atropore populi existens in celo fuit in-
mutatus oculus stephani ad uisionem huius-
modi. Nam in potestate eius est quod cor-
pus suum sic uideatur a longe sicut deus
et forte idem est de quolibet alio corpore
glorioso quia totaliter subiecta anime.
Propter quod uidetur quod ad mentem eius pos-
sit in mutare uisionem indifferenter a
longe et tunc sicut in potestate eius est
quod in mutetur uisionem in ipsa uel alia
effigie sicut dicitur de corpore christi glo-
sio luce ultimo Deitatem uero uideri
non potuit isto modo. Sed sicut in uisi-
one imaginaria format in uirtute
magmatum aia effigies ad represen-
tandum deum ut predictum est. Ita ex hoc
potest dimittere formam ad in muta-
tionem corporalis oculi. sicut suo modo
fit in uisione angelorum. quando appa-
rent incorporeis assumptis. que cor-
poraliter uidentur in angelica effigie
corporalis adeo assumpta. sed formata
potest apertim representare oculo corporali.
Et sic probabiliter absque alia assertionem
potest dici quod sic fuit in uisione ste-
phani mentaliter. tamen cognouit quod
illa effigies non erat opera deitatis nisi
tantum representatione. Et huiusmodi dicitur
contordat. lura tunc dicitur esse uideo
relos apertas et filium hominis stante
ad dextris dei. Non sic intelligendo.
quod reli fuerunt diuisi tunc sunt in-
ruptibiles. Sed quia sic clare uidetur
at si nullum est obstaculum inter medium
Unde dicit quedam glossa quod hoc uisio
non fuit facta per resurrectionem clemens

8
torum. et sub clemens hic intelligunt
corpore celestia it *Ca. viii*
Paulus autem postquam de step-
hani persecutione singulariter hic rater describit
ecclesie persecutione generalis. Et quia huius-
modi persecutione stephani. So primo fit
ad eam continuatio tunc dicitur Saulus
autem erat consentiens neci eius. et
per consequens peccati participes. Secundu
quod dicitur. So. primo. Qui talia agunt
digni sunt non solum qui faciunt ea
sed etiam qui consentiunt facientibus. Et
subditur de persecutione ecclesie tunc dicitur
Ca. viii
viii
facta est autem in illa die a in illo tpe
quia persecutio pluribus diebus dura-
uit. Et omnes discipuli sunt. Secundu
quod dixerat saluator mathei 23. Cui
Uas persequetur in ista ciuitate fugite
in aliam. preter apostolos. Qui erant prin-
cipales et firmiores propter quod reman-
erunt in persecutione. ne ex figura corpore
fidei catholicam non hinc firmi funda-
mentum. Consequenter incorporantur beati
stephani sepultura que supra fuit o-
missa tunc dicitur curauit autem stepha-
num a decore sepelire. In tunc
rati. a. timetes deum inter quos ganna-
liel fuit principalis ut hinc in legenda de
inuentio corpore sancti stephani. Et
fecerunt planctum magnum super eum.
secundu morem iudeorum. Ut hinc genes
ultimo de morte iacob et mii iij de
morte moysi. Et in multis alijs locis
de morte aaron et male. Et de uero
de morte moysi. Et in multis alijs
locis de morte nobilium personarum. Illi
autem qui sepelirent stephanum erant
tanquam de iudaismo. Et id tenentur
morem patrum. *Ca. viii*
Consequenter reu-
titur lucas ad describendum persecutionem

etiam dicens. Saulus vero deuastabat
 ecclesiam intensam ad nichilum. trahens
 in custodia. et in carcerem non dicitur quod
 interficeret quia sicut dicit glossa Deus
 manus apertus presequatur ne sanguis
 nocentis pollueretur. Et quia sicut
 dicit augustinus. Deus ad eos omnipotens est
 et bonus. quod de malis elicit bona. Ideo de
 persecutore dicitur. Bonum disseminatorem
 fidei catholice propter quod subditur. Quia
 qui dispersi erant pertransibant. diuer-
 sas ciuitates. euangelizantes. Verbum
 dei iudeis habitantibus in ciuitatibus illis
 ut habet infra in dextera. **¶** Philippus autem
 postquam lucas persecutus est de primo dy-
 acono supple de stephano. Hic contra per-
 sequitur de philippo qui ponitur secundo si-
 pra secundo capitulo. Et diuiditur in duas
 partes. Quia primo ponitur predicatio phi-
 lippus. Secundo comissio sauli capitulo nono.
 Prima adhuc interea quia primo describitur
 sanctus lucas eius predicacione in samaria.
 Secundo ethiopi in uia. angelus autem
 in uia maritima ubi philippus autem
 prima adhuc in duas. Nam ad predica-
 tionem philippi primo ponitur multis
 comissio vera. Secundo omnis ficta
 ubi. **¶** Vir autem quidam. Circa primum
 dicitur philippus autem qui cum alijs
 persecutione exierat de ierusalem. de-
 tendens in ciuitatem samariae. quia tunc
 regnum fuerat metropolis in regno de-
 comitatu. predicabat illis. **¶** **¶**
 habitantes omnes ibi erant partim iudei
 qui receperant quatuor libros moysi.
 sicut et sadiucei. pretendebant autem
 turbe his que a philippo dicebantur de
 christo. Unanimiter audientes et reue-
 renter et deuote et fidei ratione. Et
 uidentes signa que faciebat. et mira-

cula diuine uirtutis. declarantia in tes-
 timonium uirtutis a philippo predicante. mul-
 ti enim illorum qui habebant spiritus inuidos
 et qui erant obpessi ademonibus. clamantes
 uoce magna exibant. supple demones.
 et coacti uirtute christi. et redierunt quod ho-
 fiet uirtute superioris demones. Sicut dicitur
 in de paralitico luce xxi. in belzebub
 princeps demaniorum eicit demonia. Ideo
 subditur alia miracula non potuerunt fieri. uir-
 tute diuina. tunc uero est curatio palitico
 et claudas subita cum dicitur. multi autem
 et facti sunt ergo gaudium magnum in ci-
 uitate illa. deuotatis cognoscere et dic-
 tos curare. **¶** Vir autem hic contra
 destruitur omnis comissio ficta tunc dicitur
 vir autem quidam erat nomine simon
 committit dicitur ad actibus quod iste fuit
 primo magus qui per se multum resistit
 petro et paulo rome predicantibus.
 Et tunc dicitur quod eius comissio fuit ficta.
 Quia et per ad horam uera fuit tunc
 ad ueritatem rediit. Qui autem fuerat
 in ciuitate magus et simon ut dicitur
 aliqui a magnitudine scientie seductus
 sicut et illi qui uenerunt adorare
 christum natum matthei xij. Sed hinc dicitur
 contra dicitur quod subditur. **¶** **¶**
 et contra uiam uirtutis dicens quod
 nomine philosophi tunc est christus anare
 uirtutem et dare primo ethiopi. sed est
 christus hominis arte magica contentis. dicitur
 se esse aliquem magnum supple prophetam uel
 christum. Unde et a iohannis in dicitur
 quod samaritani sicut et iudei expecta-
 bant christum. Unde dicitur. **¶** **¶**
 samaritana. Sed quod messias uenit
 qui dicitur christus. cum ergo uenit ille
 ammirabit nobis omnia. **¶** **¶**
 dicens hic uirtus dei. Et sic lo-

quintus ap[osto]lus de xpo p[ri]ma cor[inthios] p[ri]mo p[ro]p[ter]
dicamus xpm dei virtutem ic[er] atten-
debant aut[em] cum credentes et p[ro]pter hoc
q[uo]d multo tempore magis p[ro]p[ter] demen-
tasset eos i[n] mentes eor[um] au[er]itate aliam
set. Et quia pater q[uo]d supradictus e[st] magis
a magis artibus in no[m]i[n]e xpi baptiza-
bantur. Har[um] e[st] forma v[er]bat[ur] eccl[esi]a-
stia p[ri]mitiva r[ati]o[n]ibus dicit[ur] sup[er] i[te]m
Tunc symon et i[er]o[n]imus credidit sup[er] e
fite. Vel si vere hoc tantu[m] fuit ad
horam Et t[ame]n baptizatus e[st] ad herebat
philippo Et subditur v[er]o videns etia[m]
signa et virtutes maximas fidei ic[er]
Dicitur e[st] ab aliquibus et p[ro]babiliter
q[uo]d ad hoc familiaritate philippi que-
bat ut per hoc consequi posset virtu-
tem seu artem similia faciendi. Unde
et infra dicit[ur] q[uo]d obtulit pecuniam ap[osto]lo
ut per impositione[m] manuum posset da-
re donu[m] spiritus sancti in signo inspi-
li eo quo videtur q[uo]d non videtur fuit
comisus. Vere sed tantu[m] fite. ¶ Cum
audissent de scripta p[re]dicat[i]o[n]e philippi
hic t[ame]n scribitur tolle spiritus s[an]c[t]i
Etia[m] quod sciend[um] q[uo]d philippus erat
tantu[m] dyaconus p[ro]pter quod licet pos-
set baptizare non tantu[m] manus im-
pone[n]s. nec per t[ame]n donu[m] spiritus s[an]c[t]i
in signo inspi[rit]ali dare hoc e[st] p[ro]m[iss]u[m]
ad ap[osto]los. Unde et soli epi[scopi] qui sunt
successores eor[um] xpi d. in nouo testa-
mento manus imponit p[ro]pter quod
philippus signavit ap[osto]los ut alii eor[um]
venirent in similitudinem et suppleverit
illud q[uo]d ad eius officiu[m] non spectabat.
Et hoc e[st] q[uo]d dicitur. Cum audissent a-
postoli ic[er] et pater litta[m] vsq[ue] i[n] no-
dum e[st] in que[m]da[m] illo[rum] venerat

supple in signo inspi[rit]ali venerat. Et
immutabiliter sicut et ino[m]i[n]i in baptismo
Sed baptizati tantu[m] erant in no[m]i[n]e ihu
Hec dicit[ur] tantu[m] no[n] e[st] det[er]minat[i]o huius
in no[m]i[n]e d[omi]ni ihu concludendo alias
duas personas sed magis meo meli-
duntur ut dicit[ur] e[st] supra p[ro]pter quod li-
tantu[m] e[st] magis det[er]minat[i]o huius. Et
baptizati erant tantu[m] sed non recepe-
rant impositione[m] manuum q[uo]d p[ro]batur
tunc imponebat ic[er]. Cum vidisset
hic t[ame]n ponitur symonis increpa-
tio. Volebat e[st] e[st] e[st] potestate d[omi]ni
di p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] m[er]it[um]e[m] luti inde
recipiendi p[ro]pter quod ab ip[s]o nominat[ur]
sz v[er]u[m] symonie. quo aliquis emittit
et vendit spiritualia vendit et emittit
spiritualia et pater litta[m] vsq[ue] i[n] no-
t[ame]n tibi pars neq[ue] fore in sermone isto
i[n] hac potestate supple ut spiritus s[an]c[t]i
datur per impositione[m] manus tue.
Cor e[st] tuu[m] non est rectu[m] cora[m] d[omi]no
virtute e[st] dei revelantis videbat
inima sui cordis in felle e[st] amari-
tudinis i[n] iniqua intentione
que facit amaritudine culpe et dicit
ad amaritudine[m] ichenne p[ro]p[ter] m[er]it[um].
Vas p[ro]p[ter] ic[er]. Hoc dicit magis dicit
tunc timore pene qua[m] amore gratie
Et illi quidem respicere et locuti v[er]b[um]
b[ea]ti dei ad confirmatione[m] credentiu[m]
redibunt in ierusalem. non accipi sed
m[er]ita p[ro]p[ter] ciuitates p[re]dicando verbu[m]
dei. ¶ Angelus p[ro]p[ter] p[re]dicat[i]o[n]e[m] phi-
lippi m[er]ita[m] h[ic] t[ame]n panit[ent]ia
eius p[re]dicat[i]o in iuda et hoc ethio-
pi de ierusalem in it[er]am reuertetur
Et diuidit in duas partes. Quia
p[ri]mo ponitur philippi p[re]dicat[i]o 2o

ethiops comiso? Et dum venit
 ta p̄m̄ dicitur angelus aut̄ d̄m̄ it̄ exade
 contra meidiā. Ethiopia em̄ ē m̄p̄te
 australi respectu ierusalem ad uiam q̄
 dicit̄ ab ierusalem in gazam ierusalem
 em̄ ē in loco altior quam sit illa gaza
 hec ē deserta. gaza em̄ uetus fuit
 om̄no destruita et p̄t̄a alia eiusdem
 nom̄is fuit edificata in alio tamē p̄t̄i
 Via aut̄ illa transiebat per gazam de
 desertam et non per gazam denouo re
 dicitam et̄o addifferentiā illius d̄
 hec ē deserta et ego uir ethiops et eiu
 m̄chus per hoc aut̄ q̄ dicit̄ uir de
 signatur eunuchus non ap̄ripone me
 bray genitaliū. sed acastitate et honestate
 mox Sedm̄ quod dicit saluator m̄
 x̄o Sicut eunuchi qui se castrauerunt
 p̄pter regnū celoz. qui erant super oēs
 gazas eius Erat em̄ eius thezauri
 rius. Et sic gaza ē hoc nomē appellam̄
 Sup̄ uero ē sp̄s nomē eunuchus ex
 tentis m̄t̄a philistinoy ut h̄c p̄o
 regim̄ uir uenerat adorare in ierusa
 lem multi em̄ gentiles ex deuacōe
 uenerat adorare deū in ierusalem
 ut h̄c ad h̄m̄ x̄oij Sed forte iste
 erat comiso de gentilitate ad iuda
 ism̄ q̄ uidetur ex hoc q̄ subdit̄
 legens q̄ ysaiam ap̄heram sicut
 erat eductus audeis Sicut et multi
 laici ex deuacōe dicit̄ homo rano
 tas in latino quāuis nō intelligat
 eccl̄a patet vsq̄ i tamq̄ om̄s ac
 Quod scribit̄ ysaiē liij Et intelli
 git ad iudam de x̄o sicut alidē dif
 fusus fuit dicit̄ quia t̄i uerbo
 nō posset om̄es ad iudam proster
 nere p̄misit se tamē ad arripone

dicit Et sicut agnus coram se tendente
 obmutescit et quia uerba uiriosa pro m̄
 m̄uise non reddidit et om̄ falso accusa
 retur coram p̄lato tacuit math̄ x̄o
 xviii q̄ humilitate iudicū eius p̄blati
 ē ysaiē liij. sic habetur de angustia et
 iudicio p̄blati ē q̄ p̄ alidē fuit ex
 p̄t̄i de angustia sup̄le mortis et de
 iudicio quo ad om̄es decedentes ex d̄ma
 sententia detinebantur in limbo p̄bla
 ti ē p̄potentia sic resurrex̄it Et
 eodem mō exponenda ē hec litt̄a q̄
 humilitate q̄ per mortem quā humiliter
 sustinuit in humanitate assumpta.
 philipens̄ p̄o Humiliauit semetip̄m
 factus obediens vsq̄ ad mortē qu
 dicit̄ eius a sententia diuina q̄ p̄a
 erat inquantū deus p̄blati ē. Et
 x̄o resurgente sancti qui erant in
 limbo detenti inde fuerunt p̄blati
 Gen̄acōe eius quib̄ enarrabit a
 multiplicacōe fidelū qui regenerant̄
 x̄o p̄ baptisim̄ quomam tollēt̄
 deterra uita eius sup̄le p̄ mortem.
 Et in hoc redditur causa multiplica
 cōis fidelū Secūdu quod dicit̄ x̄o
 x̄oij Nisi granū fructū cadens in
 terra mortuū fuerit multū fructū affect
 Eccl̄a patet vsq̄ i Et incipiens
 ascriptura ista que de x̄o ad iudam
 ē intelligēda ut declaratū fuit dif
 fusus ysaiē liij. Et dum uenit
 hic destruitur ap̄us eunuchi uca
 comiso per hoc q̄ baptisim̄ de
 uote petijt et fideliter suscepit
 et patet litt̄a vsq̄ i Spiritus d̄m̄
 i spiritus sanctus uel angelus q̄
 in scriptura frequenter nominat̄ sp̄s
 per hoc aut̄ q̄ dicit̄ spiritus d̄m̄
 ab solute intelligit̄ spiritus bonus
 Quando aut̄ fit p̄mo de spiritu

maligno expmunt. Sicut patet p-
mo regim qovi Spiritus domini malis
arripiebat paul. arripuit philippum ab
aspectu emmichi ad confirmacione pie
fidei. Per hunc em captu cognovit p-
phetam adeo missum specialiter ad ipm
in formandum de fide et baptizandi
Ideo subditur qbar em per nra suam
de uitatis cognoscere et baptisim suscep-
tione. **¶** Philippus aute hic conter
describitur predicatio philippi in terra
amaritima. Terra em phili sinorum
in quo e azotus claudunt mai medit-
ranco in parte occidentali. et p triseb
euangelizabat ciuitatibus ciuitatis a
iudeis hitanibus malis qui fuerant
dispersi a tempore regis antiochi do-
net ueniret cesaream que e ciuitas
sup mare mediterraneu sta. sicut p
in descriptioe sic sancte. **¶**

Paulus aute pmissa pdicaco
philippi hic describitur con-
uersio pauli de quo menas far-
ra fuerat breuiter in principio ptece-
dentis capituli. Et dicitur in tres p-
dina pmo describitur eius conuersio
miraculosa. 2o conuisi regnatio i
erat aute in 3o regnatio predicatio
continosa fuit aute. Conuisi aute
quia fuit in actu persequendi xpm a
xpo ipm clauitate excessiua exccitate
corporali et ad toriam psterneute
auate sensibili cu uocante ppter qd
hec conuisi fuit miraculosa. et ea
solempnizat em. Non sic aute con-
uersionem alior que fit taned per
amplibile gram pmo igit pntur p-
secutionis actus tunc dicit paulus
adhuc pparans. i. qd uehementi spiritu
ignem persecutionis attendens in se

et in alijs contra etiam inuicem
in uerbis inuicem. et ceteris a. in
bis et flagellis in discipulos domini
i. contra credentes in xpm. qui tunc
dicebantur discipuli. quia no di no-
minabantur xpm ut hi infra xi
Accessit ad primam sacerdotu no
uocatus sed se ingerens uoluntate
nocendi inflamato. et perijt ab eo
epistolas. ut ex eius auctoritate magis
posset fidelibus nocere. in damasum
ut ibi persequeret credentes sicut
fecerat in hinc. ita patet usq
ibi et subito ubi ponitur eius il-
lustratio et pstratio exccitaco et uo-
cacio cu dicit. Et subito infulsit
eius lux de celo. sicut solet fieri in con-
uersione et fulgore. et cadens in terra
presupore et admiraco. Auduit
uocem audiri corporis et mentis.
Sancti pauli hic fit duplicaco ad
magis mouendu eius auctoritate qd
me persequens. in mebris meis. q
persequabar saulus et non xpm
in persona qm. quia iam sedebat
ad pns deo team gloriosus no subdi-
tur dicit e f contra pmissa cal-
titate. a. potentia te incompabile
resistere. no subditur. Et tremens
ac stupens decaginta xpm potesta-
te que ante non crederat in celo
regnare. sed magis ut malu ppheta
cu dampnans ee Domine quid me
uis face quasi diceret ex me pa-
uatis sum t in omnibus obedire.
Et dicit tibi quid te opteat face
non statim perfecte cu dicit
nam sicut in cognoscere naturali
fit processus de imperfecto ad perfectum

Unde et pueri primo vocat
omnes viros .v. patres .et omnes fe-
minas ma. tres p[er]ca distinguit
quod patre ab alijs viuis et matre
ab alijs mulieribus ut dicit primo
ph[ilip]o Ita frequenter fit magnitudo
super naturali hoc tamen no[n] p[ro]uenit
ex potentia dei quia posset continuo
monere in franti arudate Stabant
stupescati audientes quidem voce
supple pauli non aut[em] xpi ut h[ic]
infra xxij Et qui mecum erant .
lume quidem viderunt . vocem ei[us]
non audierunt qui loquebat[ur] mecum
Sed quia audiebant paulu[m] dicente[m]
quis es domine . quid me vis facere
et non videbant aliquam persona[m]
cui diceret simonem q[uo]d stabant
stupescati . cetera patent in littera vsq[ue]
q[ui] ibi Et erat tribus diebus non vi-
dens supple nisi corporali videbat
tamen visu mentali quia scdm[us] doc-
tores comu[n]i in illo triduo fuit
raptus vsq[ue] ad tertiu[m] celu[m] . et h[ic]
illam excellente visionem que h[ic]
in Acto xij quam exposui abidem
diffuse . et non manducavit neq[ue]
bibit sustentatus illa visioe p[er]uit
et moyses quadraginta diebus in mo-
te etc. **E**rat aut[em] hic caeter pontificus
pauli consp[er]atio per baptismu[m] ad
quod agendu[m] metie ananias cu[m] d[icitur]
Erat aut[em] quidam discipulus de iuda
v[er]o ad xpm[us] consp[er]us . p[re]terea et u-
ta famosus ut h[ic] infra xxv Cetera
patent vsq[ue] i . et queere in domo
inde hospes em pauli vocabatur
iudas tharsensem a de tharso di-

undum Illuc em pater pauli translatus
fuerat de iudea et i[n]traerat impotes-
tate et fama p[er]it dicitur fuit sup[er] p[er]da
thymothei ultimo **E**rat em orat[ur] **E**t
em orato deuoto metie iudai . fuit
aut[em] vsq[ue] ad tertiu[m] celu[m] raptus . et
ex illo rapti gratias deo agebat . et iud[ic]at
in reuelatoe domi **V**irum ananiam
nomine . ita q[uo]d reuelato sibi fuit facta
non solum de persona sed etia[m] d[omi]no no-
mine introiit et imponere sibi manus
Hec aut[em] impositio non fuit similis illi
de qua dicit[ur] capitulo p[re]cedenti **Q**ue per
positioe manus ap[osto]lo[rum] dabatur sp[iritu]s
sanctus in signo sensibili sed erat ad
curatoe[m] corporalem Sicut de beato
laurentio legitur q[uo]d ponebat manus
super cecoru[m] oculos . et illu[m]abantur
Non erat iste ananias ap[osto]lus **R**e-
spandit aut[em] ananias . se coruscando
eo q[uo]d paulus erat famosus impersecutoe
credentiu[m] in xpo **V**nde quoniam was
electioe . a was specialit[er] electus gre
et sic contentu[m] ut portet nome[n]
meu[m] opere et p[re]dicatoe p[er]it pate-
bit in sequentibus huius lib[ri] **E**go q[ui]
ostendebam per effectum quanta oportet
cum p[ro] nomine meo pati diuina
per multas tribulatoes oportet transi-
re ad regnu[m] ut habet[ur] infra **E**t abiit
ananias ad exequendu[m] domi manda-
tu[m] . et impleto sp[iritu] sancto per aug-
mentu[m] gracie in baptismo **E**t confes-
sim tenderunt ab oculis eius tanq[ua]m
squame a manile albe et dure . p[er]it
fuit squame p[er]it . que causate fu-
erant in eo alumine expressio ap[osto]li
exortante . et surgens baptizatus

Et in nomine xpi Et cum accepisset
abim conforatus e duplici conforta-
tione s3 spm et corpore ¶ Fuit autē
hic conter ponit apus saul baptizati
constans pdicatio Et pso cohor surgēs
contra eū persecutio i Cum autē Circa
pnuū dicitur et continuo ingressus pma
gogas pdicabat dnm iestm supple sta-
tim p9 baptismū ex quo patet q dor-
tinam ewangelicam non hūit ab hōie
sed adeo sicut apē dicit galathes ij ..
Stupebant aut omēs it et hoc ex
tanta imitate pulchra per quā attra-
ctissim9 fidei catholice persecutor frūb
fuerat constantissim9 eius pdicator
Saulus aut multo magis conualeste-
bat pcedens de bono in melius affir-
mans quomam hic e xpus a q
icpus nazareus e uere xpus m le-
ge et pphetis pmissus q declarabat
per scripturas ueris testamēti quas
pmo dedit agnatele et p9a mltro
persecutus adeo illustre ¶ Emmau
hic conter ponitur contra eū perse-
cutio tūm dicitur ¶ Cum autē completeret
dies multi it Notandū autē ad in-
tollectū sequenti Et saulus nō statim
p9 baptismū suū uisit de damasto
in ierusalem sicut apē dicit galath
pmo. Sed p9s abiit in arabiam q
lustrata predicando reuers9 e dama-
stus Deinde p9 annos tres ascendit
in ierusalem unde petrus et mansit
apud eū diebus quidē ¶ Verū autē
persecutio mota contra saulū in
damasto de qua fit hic mentio fuit
facta qm pmo fuit in damasto p9
eius baptismū ¶ Vel quando abide

redijt arabia p . . . lustrata . glo
non determinat . . . uidet tam
magis declinare ad . . . hoc q fuit
qm de arabia redijt in . . . damastū et
hoc rāconabiliter pmo q dicitur hic .
Cum autem impleverentur dies multi it
Ex quo uidetur q non fuit cito post
baptismū eius sed p9ca per magm
tempus supple in reditu de arabia ¶
quia p9 istam persecutiōne in mediate
subditur aduentus eius in ierusalem
tūm dicitur ¶ Cum autē uenisset ieru-
salem it iste uero aduentus fuit p9
reditu eius de arabia in damastū ut
dicitur e hīs dicitis exponatur litta
Cum autē compleverentur dies multi
qui fluxerunt ab baptisate sauli us-
q ad eius reditu in damastū de arabia
Constat ferentur iudei tractando
de morte eius eo q p eū fides xpi ml-
tū conualestebat rursus diebant autē
portas die ac nocte ne ab alijs per-
ciperetur per murū dnm serm-
eū et apē tamq miles storm9 con-
sensit ut ab obsidione liberat9 pro
fide catholica uoluit et efficacius
certaret et ampleto suo cursū mar-
tirū constantirome sustinuit p
nerone ¶ Cum autē uenisset ieru-
salem in mediate p9 dictā euasto-
nem temptauit se iungē discipulis
a . . . et de multis in xpm quia tūc nō
dnm adhuc nominabantur xpian
et omēs timebant eum refugiendo
eius societatem et familiaritatem
et subditur causa ¶ Non recedēs
q eēt discipulus supple xpi uer9
Nam p9 baptismū eius in damas-
to arabiam longe in arabiam

ut predictum est. et sic ignorabant
 facta eius. et per tunc quod est christi dis-
 cipulus verus saltem multi de hoc
 dubitabant. Barnabas autem alijs con-
 stantior. quia forte plus alijs audue-
 rat de conversione pauli apud illud
 familiaritatem et societatem contulisse
 cum illo. Unde et in facta xlii simul
 vocantur ad apostolatum duxit ad aplos
 supple petrum et iacobum fratrem domini
 Gal primo. et narrauit illis quomo-
 niua vidisset dominum supple eundo
 de ierusalem in damasce ad capiedu-
 credentes in christum. et quomo in damas-
 ce fiducia egit supple primo et 2o
 ut predictum est. Et erat tunc illis in-
 trans et exiens a hitans tunc illis
 quidem diebus tunc mansit apud
 petrum. loquebar quoque gentibus a
 gentilibus quorum plures veniebat
 in ierusalem adorare quibus predicabat
 christum. Et disputabat cum grecis qui
 erant iudei ingreus tamen nati per
 dispersionem iudeorum factam tempore
 regis antiochi. Videtur tamen glo-
 dicere quod haec disputatio cum grecis
 non fuit in ierusalem sed in iuda cu-
 do verus syriam et ciliciam. Sed
 textus magis ostendit quod in ierusa-
 lem. ad de glosa a magistralis et
 parum est curandis. querendum autem
 de eis quia non poterant resistere
 verbis eius. Quod tunc cognouisset
 fratres a in christum credentes duxe-
 runt eum cezarum. que est ciuitas
 sita super mare mediterraneum. et thar-
 sim dimiserunt. per nauigium
 iuit metharsu que est ciuitas

alicia. Et tunc quidem per totam iudeam
 et hoc addit ad reddendum causam quare
 frater poterant sic deduce paulum de ierusalem
 usque cesaream. Et ad ostendendum patre ecclesie
 reditum in iudea per persecutionem octapioe
 sancti stephani motam. Et edificabatur
 per multiplicationem fidelium. que quidem multi-
 plures non aut tantum in iudea sed etiam in ierusalem
 quod subdit ambulans in timore domini et
factum est autem. Supra descripta est predi-
 catio euangelij per petrum in ierusalem
 et incidentaliter predictio stephani et
 philippi. et similiter causa pauli hinc
 tunc reuertitur lucas ad principale argu-
 tum supple ad desubendum publicationem
 euangelij per christum. et hoc contra iudeos
 iudeis tamen. Et diuidit in duas partes
 secundum duo miracula per petrum facta. ad
 que creditur multitudo magna. Secundum
 ponitur in ierusalem. Circa primum dicitur
 factum est autem ut petrus detransiret
 omnes supple in christum credentes in
 diuersis locis iudee hitantes. ad quos
 confirmationem in fide distulerat. pe-
 trus tamen pastor bonus deponeret
 ad sanctos et credentes in christum qui
 sunt sanctificati per baptismum. quod hita-
 bar iudee nomen est ciuitatis quare
 autem ubi hominem quendam nomen
 etiam expressit nomen eius ad ma-
 iorem historicam certificationem. abans
 orto iacente in grabato. qui erat pa-
 liticus. et tunc confirmatus di-
 uinitate et eius mirabilitate se-
 quens curatio subita mirabilior de-
 claratur tunc subdit surge et
 sterno te quasi dicit decreto non
 indigebis leuante te de lecto. nec

parante ē lectum. sed ista potis per
te fieri. Et continuo surrexit. Virtute
popi in finita. Et viderunt eū omēs
qui habitabant iude et saronē subito
perfecte curati. que cognouerant in
firmitate longa et mirabili detentū
qui conuēsi sunt ad domū petri decla
rante eis virtute et diuinitate. **Q**ui
popi. **Q**ui vixit hic pontifex secundum mira
culū de suscitacione mortue cum dicitur
Myrrae autem fuit quidam discipulus.
a credens myrram ut predictū ē. noie
tabita sic vocabatur in hebreo. **Q**ui
pretata dicitur dicitur. et hoc in greco
sermone in quo scripsit lucas hinc li
brū et ceteris. nōme in hebreo latino
habet eandem interpretacionē supplem
prea uel damula cetera patent in
tra. **Q**ui in Ne pignoris comite. **Q**ui
ad nos. sperabant enim eam resus
citū per orationem petri. sicut et factū
fuit. et dixerunt illi in tonitruū. **V**
erat firmus pōmū et aruū ptererunt
omēs corde flentes ut mouerent
petrū ad pietate et deprecandū. **D**nm
pistitacione defuncte. et ostendentes tu
mitas et vestes quas faciebat illis.
dortas. Dicunt aliqui qd apā multū la
borauerat in consiliendis pauperum
vestibus. Sed quoniam consuevit
maditū cō. Et tōmē sup dicit qd car
plena opibus bonis et elemosinis. **I**
melius exponitur. quas faciebat. **A**
fici faciebat de suis sumptibus. qm
ad pām et futuram. **C**icthō omibus
foras. **U**t inope miraculoso clarone
vitaret et ut deū secretus et effi
caciū exoraret. **P**etrus panone
genua in tra orauit deuote deū.

quo usq; intellexit se audē exaudiri
Et conuēsi ad corpus ex aie dixit. **T**
popi virtute thabita surge a somno
mortis. Et illa appenit oculos et vi
so petro resedit. exortens duo opā
uite supplemendo et se opām moue
do. **D**ans autē illi manū excoit eam
et sic apparuit perfecte curua. et cre
diderunt multi in dno. **V**identes v
tutem popi in hoc facto. **R**

Utr autē quidam se postq;
suis lucas descripsit publi
cacione euangelij. **Q**uerrū in
ter iudeos hic conter adom facit
de predicacione petri inter gentiles. **E**
diuiditur in duas partes. **Q**uia pmo
describitur hec predicacio. **Q**o subdi
petri persecucio. **C**apitulo xii. pā
in duas in partem pncipale et in
ridontalem. **C**apitulo xi. ibi. **E**t alii q
dam pma ad huc in duas. **Q**uia pō
ppudicacione petri describitur. **C**onfio
romelij et plurimi aliorū. **Q**o exho
ontur. **D**isceptacio iudeorū. **C**apitulo xi.
pma ad huc inter. **Q**uia pmo pōmū
appāno angeli. **S**ecundo exortacio pet
abi. **E**t tū descendisset angelus. **Q**o
romilio romelij. **A**pparens autē. **C**ā
pmi sciendū qd apparitōes angelice
fuit illis qui merentur ex bonitate
vite. **E**t tō pmo pōmū romelij
tus tū dicitur. **V**ir autem quidā
pē dicitur atorpis virtute et mēt
erat masarea que erat ciuitas for
tis opiti. **N**am erat sup mare me
ditaneū. et etiā ex fortitudine mi
rorū ppter quod in habitabant. **M**h
tes romani pterre custodia que
romaniis erat subiecta. **C**enturio
hūc centū milites sub se rohorū.

que dicitur Italica. Erant enim mili-
tes de ytalica eius caput e roma et sic
uidebantur esse de ytalica militi-
bus ad terre custodiam deputatis reli-
giosus enim deum colendo sicut et multi
alii gentiles. legem moysi non habentes
et timens deum offensas eius cavendo
cum omni domo sua. quam sic erudierat
faciens multas elemosinas plebi et
pauperibus iudeis. et deprecans dominum pro
et omnibus temporibus ad hoc factis apte
ut eam diriget in viam salutis. Et hoc
loco dicitur doctoris comitatus. Quod quibus
paganis conuertit se ad deprecandum
primam causam eius per se ipsum non
potest habere aliquam noticiam rogando
ut dirigat eum ad suam salutem et
ut caucat aperitatis. deus reuelabit
sibi de fide catholica quantum necessarium
est ad salutem. Vel mittet sibi doctorem
Et sic dicitur hic secundo ponitur ange-
li apparitio tunc dicitur quod dicitur animum
supple corporali. quia angelus apparuit
sibi in corpore assumpto ut patet ex
hoc quod dicitur hic angelum dei intue-
nte ad se et dicens sibi. Voce sensu-
bili Corneli. in hac operatur eius
attentione. et ille intuens cum timore
corruptus propter fulgorem in solium
precedente de cultu angeli. Dixit
quis es domine. et videbat enim ma-
ior homine. Dixit autem illi orationes
tue et. Non respondit autem ei quis
esset. sed quid cornelio utile foret.
Unde videtur fuisse angelus custo-
die cornelii deputatus orationes tue
et elemosine tue et sunt coram
deo accepte propter quod prouidit et
de salutis tue doctorem. Non solum dicitur

Et tunc mitte et et patet hanc usque
ibi. Et tunc distulisset hic tunc
describitur oratio petri. Et secundo eius
receptio in domo cornelii. ibi altera autem
die prima diuiditur in duas. Quia primo
ponitur miraculum missio. Quod deus reue-
lato ibi postea autem. Intra primum diem
Et tunc descendisset angelus disparedo
ab eo. Nam sicut in potestate angeli est
formare corpus ut appareat sibi. Vel
subito transire quod ad alium locum. Unde
videtur non possit. Notauit duos domes-
ticos suos. et militem metueret dominum
de duobus domesticis non copulit hanc
quod essent timores dominum. Quia super in
principio istius capituli expressum
erat quod cornelius erat timens deum
cum omni domo sua. sed de isto milite co-
pulitur qui non erat de domo sua. sed
de suis stipendiis in ipsa domo conuebat.
Et hiis qui illi parebant. Erat enim
de illis centum militibus qui erant
subiecti. quibus cum narrasset omnia
ab angelo sibi dicta. Misit illos in
sypphen. ad querendum petrum. Et postea
hic tunc ponitur reuelatio facta
petro. Et diuiditur in duas partes.
Quia primo ponitur petri visio. Quod
explicatio visionis ibi. Et diem in
tra se. Intra primum diem postea autem
die et in medietate sequenti. quia mirum
cornelii recesserunt in die visionis
sibi facte et secunda die conuenerunt in xaphi
ascendit petrus in superiora. ut in secre-
tus et deuotius oraret ante comess-
tionem. Sicut etiam de beato fransisco
legitur. Et cum esuriret noluit gustare
orationes tamen premissa ut dicitur et pa-
tantibus autem illis cecidit super eum

mentis excessus a raptus a sensibus
exhibebat. et uidit visionem synagoga
na telum apertum. sicut fieri solet in
choristatone. et descendens was quod
dicitur velud linteum magnum. dicitur ve
lud quia totum erat in synagoga on
sione. quatuor in iuris. et angulis si
mitti de celo nitram per cordas man
gulis ligatas in quo erant omnia q
drupedia et animalia in munda scdm
legem moysi per que intelligebantur
gentiles. quos iudei ab hominabantur
ut in mundos. nec tunc eis comedebat
per quadrupedia tamen in specialiter
telligebantur. uia per serpentina in
vidie veneno pleni per volatilia su
perbi que uicia ingentibus habm
dabant. Et facta est uox ad eum. de celo
Surge petre occide interficiendo meos
vicia. et manduca. incorporando eos
ecce per fidem et sacramenta. quia tu
petrus non intellexit. So respondit
Abstine dno. quia nunquam manduca in omne
comune et in mundum. et tibi per legem
hibitu. q aput iudeos dicebatur in mu
dum. commune dicebatur. sicut carnes
porcine et huiusmodi. Et uox iterum
tundo ad eum. ad repellendum eius re
pansum. Quia deus purificauit com
mune a in mundum. Ne dixit corpus
em passus est. non solum pro salute iude
orum sed etiam pro salute gentium. pro
quod non sunt reputandi in mundi
similiter per suam passionem euacua
uit legis ceremonialia. sicut supra
declarauit in principio eptle ad hebreos
et in pluribus alijs legibus ad que per
tinet. prohibito cibis et sic eos pu

rificauit licitos faciendo. Et hic dicitur
Patri moyses in glofa magna super
genesim. Omnis bestia q in munda re
putatur in hoc seculo deus sanctus
et benedictus faciet eam mundam in
futuro sicut pater fecit filie noe
Genesim 9. Omne quod mouetur aut
uiuere erit uobis in cibum et pro
sens aut seculum uocat uos ad adue
ntum messie futurum autem a tempore
messie et ultra. et eode modo accipit
Patri salomon et alij doctores hebrei
loquentes de preterito seculo et futuro ho
factum est autem propter ad maiorem expres
sionem. et statim recepit was
nitram ad signandum q gentiles per
fidem christi hnt ingressum ad celestia
sicut et iudei. Et dnm nitram
se hic canter parit et appellat in
tellectus dicte visionis. propter quod
dicitur. Et dnm nitram se hestaret et
et pater uita uos in petro autem co
gitante de uisione. quid significaret
dixit spiritus ei reuelando intellectum
Ecce enim tres querunt te qui sunt
gentiles. surge itaque decorare et
descende ad eos orauerat enim in sup
eribus domus ut supradictum est. Et uade
tum eis nihil dubitans de communi
do cum ipis et tunc intellexit petrus
uerbum dei dicentis. Deus purificauit
et intelligendum erat de gentilibus
principaliter et de ceteris lege prohibitis
inter cetera patent exsupradictis uis
q in introducens agitur eos rece
pit hospitio communitas eis exueto
domi. Sequenti autem die surgens.
absq dilatare profectus est in illis obe

dicens dñi mandatis. et quidam
 ex fratribus et credentibus de iudaismo
 ad voppe committunt sunt. Quod ar
 subditur in aliquibus libris. **N**on petrus
 testes sunt. non e detorri ut habet
 in libris eodentis. Sed pmo fuit queda
 glosa intelmcais postea tpmu mfi
 ta per ignorantia scriptorū sicut et
 multis alijs locis veteris ac noui testa-
 menti. **A**ltera aut die hic conter de-
 scribitur receptio petri in dano cor-
 nelij cum dicitur. **A**lterā aut die a mianf-
 tino recessus petri ab voppe cornelius
 vero expectabat illos. in magno de-
 spidio audiedi. Verbu cognatis conuoca-
 tis suis. ut omnes cont. participes gre-
 dei obuius veniret ei cornelius. ut
 reciperet eū reuētiū. et p̄dēns ad
 pedes eius adorauit. eum adora-
 tione dilie sciebat. em eū non ce-
 deū sed eius mianf. surge et ego ipse
 homo sum. non angelus sicut ille q
 apparuit tibi ppter quod nondēret
 tantam reuēntiam fieri michi. **C**eterā
 patent vsq. i. Nos p̄ntis quō abho-
 minati ite hic em sciebant per ex-
 p̄ntia quia gentiles erant. et m̄
 iudeos habitabant. Sed michi ostendit
 deus in uisione predicta et eius ex-
 p̄ntie neimnem cuiuscūq. nationis
 commūe aut in mūdū dicit ~~de p̄ntis~~
 hominē. a. q. non licet alicui homi-
 nitere de quocūq. alio q. sit in mūdū
 ppter quod sine dubitacōe. alicuius m̄-
 gressoris. **V**eni acceptus. a nobis
 gentilibus. **I**nterrogō ergo vos ite
 licet aut audiisset. causam inge-
 nerali amicus cornelij tanc ad

hoc magis volebat audire in speciali
 annidus quarta die vsq. ad hanc homi-
 cadem em die qua cornelius titalho-
 ram vidit visionem m̄st. m̄tios aut
 dicit glosa et secunda die **V**enerūt
 in voppe que distat acapara per trigi-
 ta quatuor milia. **V**t h̄ m̄desp̄tione
 tre sancte. **3**a vero die petrus recessit
 de voppe et die q̄ta intravit cesarcā
 ceterā patent. ex p̄ntis vsq. i. **N**ūc
 ergo omnes nos in conspectu tuo assu-
 mus. parati tū magno desp̄dio et
 deuocōe. audire omnia quecūq. tibi
 p̄cepta sunt. **A**d nō p̄ntia salute
Aperiens autem hic conter de-
 scribitur apud cornelij. et corq. qui
 cum eo erant. cōmissio et secūdo cap
 baptizacōe abi. ad huc loquere. **C**omi-
 sio corq. facta e. p̄ntis petri. **S**o
 dicit. **A**periens autem petrus os suū
 dixit. incipiens per modū breuis
 p̄hemij auspiciā et bonitate. **D**na
Initiate rompei. a. exp̄ntis q̄bau
 quia nō e personarū acceptor deus
 a. disternes inter iudeos et gentiles q̄-
 tū ad salutem eternam. quia vult oēs
 saluos fieri et ad cognicōz. veltatis
 venire. **p̄ntia** thi. ij. **S**o subditur.
 Sed in omni gente. qui timet eū. de-
 amando amalo et operatur iustitiaz
 faciendo bonū. acceptus e illi. **S**ed
 contra hoc iudetur. q. ab omibz dor-
 tobus dicit. **V**llam antiquā fuisse
 saluatū nisi per fidem mediatoris.
 nec per cōm̄ gratiam habuisse. que
 facit deo acceptū. quam nō habent
 gentiles. **D**icendū q. fides mediatoris
 semper fuit necessaria ad salutem
 non tantē. **V**m formit. om̄ tempōe

et omnibus quibus post publicationem eius
euangelii omnes tenentur habere fidem
explicitam de mediatore. quantum ad arti-
culos incarnationis natiuitatis. et huius
que committitur et etiam omnibus quod omni-
ter credenda. Ante uero declarationem dicitur
populi maiores iudeorum quibus data fuit
lex et prophetiae. De istis facientes me-
tionem tenebantur habere fidem de medi-
atore minus tamen explicitam quam in mo-
uo testamento in quo uitas magis est
elucidata. Quia uero iudeorum minus
explicitate et sufficiebat eis ad salutem
credere messiam futurum. sicut lex et pro-
phetae nuntiabant in quodam in generali
licet significatione legis et prophetiarum non
intelligent in speciali. Ante uero lege
et prophetas in tempore legis et natiuitatis
sufficiebat omnibus credere in unum deum
remuneratorem bonorum per modum
alio cogniti. Quod dicitur hebrae. Qui
detestentem oportet credere quia et
inquirentibus se remunerator sit et
in hoc implicitate continetur fides me-
diatoris per quem fit remuneratio bo-
norum et puniatio malorum. Secundo
quod dicitur iohannis. Pater omne iu-
dicium dedit filio. Et quia gentilibus non
fuit data lex nisi prophetiae talis fides
sufficit eis usque ad publicationem eu-
gelii. Talem autem habuit cornelius et
eius domestici ut satis patet ex textu.
Verbum quod missum per modum prophetiae
de misericordia et bonitate diuina. Hic
tamen accedit petrus ad prophetiam am-
nitiando christum dicens. Verbum spiritus eu-
angelii in se deus filius israel. primum
amicitias pacem internam gratiam

et supernam gloriam per iesum christum qui
in persona gratia filius israel predicauit
et ne credatur homo prius. Quod subdit
Hic est omnis dominus. et per eundem deus uos
scitis. quia inter iudeos habitastis. quod
factum est per omnium iudeam uerbum
a rem significatam. et que sit illa subdit
per iesum ananiam supple. Omissa
ad predicandum salutem incipiens aga-
lilea. ubi enim incepit predicare ut
patet luce iij. post baptismum supple
iohannis. quia ante non legitur pub-
lico predicasse. quod predicauit iohannes
et quod misterium christi uenturi iohannes
predicauit ut patet ex deuterio in e-
uangelio. Quomodo enim cum
deus supple iesum in humana natura
spiritu sancto et plenitudine gratiae. et
uirtute moderatae miraculorum
quibus humanitas christi erat in situ-
mentum committit. qui per transiit in
faciendo quantum ad in formationem
languidorum. et sanando omnes quos
ad uabolo. mentis et corpore. quom-
am deus erat in illo plenitudine
gratiae. et per unionem per sanalem
in supposito uerbi. et nos testes sumus
ac per uisum et auditum credidit
eum in am festi fieri per multa argum-
ta suam resurrectionem declarantia
que posita sunt super primo capitulo. Non
omni quilo sed testibus per ordinem a
deo. Secundo et quod dicit diomus
libro celestis ueritatis. Hec est lex
diuinitus instituta. ut ea que transe-
dunt cognitionem naturalem primo
superioribus reuidentur et per superiores
aliis manifestentur. sicut patet

in spiritalibus angelicis in ordine re-
 rarchico Nam superiores in modum adeo
 alluuntur modis uero asupioribus et i-
 feiores amedijs Resurrexerunt aut xpi e
 detranscendentibus Et iō pmo manū fes-
 tate De qua ydoneitate subdit nob
 qui manducauimus et bibimus eū illo
 pō quā resurrexit amortuus ad de-
 clarandū uitate suā resurrectionis
 Ut dicitur e supra pmo capitulo Et p-
 cepit nobis predicare eptō et resifi-
 cāi Ut hī supra pmo capitulo Et p-
 mūthi testes sūt Quia apē e qui consti-
 tutus e adeo patre iudex uiuorū et
 mortuorū a iustorū qui uiuūt ante
 grā et iniquorū qui mortui sūt
 culpe qut quod dicit qobis v. pat-
 omē iudiciū dedit filio Huius omēs
 qphete testimoniu perhibent quasi
 dicit non solum testes eius non sūm
 sed etiam omēs qphete antiqui dnm
 tus in spirati Qz omīse qphete
 non sūt locuti nisi addice messe su-
 pple principali intencōe **¶** Adhuc
 loquere hic cōter ponit corneliū
 et tū eo existentiū baptizatio Et
 pmo per receptōne spūs sancti in
 signo sensibili que dicit quēdā baptiza-
 tō capitulo sequenti. et sup pmo cao
 de qua subditur. cecidit spūs sancty
 at Et stupuerūt exterrē rōne fi-
 deles. admirantes qntanta grā da-
 actur gentilibus sicut et iudcis
 iurāt p lege et qphētis Cōter
 ponitur baptizatio in aqua sub voca-
 tione nomīs xpi nmi dī Tunc re-
 pandit petrus ad ~~quasi dicit non~~
 illis qui tū eo uenerant admira-
 tibus Nūquid aqua que prohibē

potest ac quasi dicit non. eo quo
 spūs sanctus non distinxit inter-
 nos et apōs. et iussit eos baptizari
 nomē ihū xpi. In hac em forma
 dabatur baptizatio in pntia ecclēsiā
 rōnibus dicit supra pmo capitulo. et
 rogant eū rogant eū ut manet
 apud eos aliquot diebus ut plenius in-
 struentur infide et solidarentur. **XI**
¶ Videtur aut apli postqua
 descripta e corneliū comissio.
 hic cōter ponitur exhorta-
 orta disputatio Circa quā pmo ques-
 tio pponitur Et secundo soluit a qn-
 tipiens aut. Circa pmo dicit au-
 dientes apli vnderim et fratres a-
 alij fideles tū eis existentes. q erat
 in iudea Cesarea em ad quā ierat
 petrus erat mīsa philistinorū. qui
 et gentes receperunt uerbu dei sup-
 ple cornelius et amici eius Cum as-
 tendisset aut petrus ierusalimā hic
 dicit q ierusalē e in alio situ quā
 cesarea que e sup mare mediterraneū
 pta. Disturbabant adūsus illū qui
 erant exterrē rōne a comissi deu-
 daismo quare intrasset quasi di-
 tant non e licitū communicāe nob
 tū in ciuitas **¶** Anticipis autē
 hic cōter soluitur questio et hor-
 pertendatōne petro. qua fuit sibi of-
 tensum neminem debere reputari in-
 nūdiū et per uerbum spūs sancti
 dicentis. q uet tū gentilibus et con-
 munitate tū eis pme dubitatōne
 et patet littā ex dictis capto seque-
 ti qua reperitur e eius q dicitur e i
 usq i sicut et nos i unō a. iudic

pentecostes Petordatus sum uerbi
dñi r̄. Hoc patet q̄ talis datus sp̄s
sancti in signo sensibili dicitur quoda
baptizatio. et in fine concludit petrus
Si ergo eandem gratiam in signo se
nsibili dedit illis in uentis. sicut et
nobis in uentis. qui credimus in dñm
alim popm̄ quasi diceret. circūspice
aut pp̄ntū nihil facit ad hoc sed fi
des ih̄u xpi. Ego quis etiam qui sum
pulus et tuis qui possem phibe deū
supple dare gratiam suam secundum
sui beneplacitū. Quia aut maliquibus
libris subditur. Ne daret sp̄m̄ s̄m̄
credentibus in nomine ih̄u xpi. nō
ē de t̄p̄tū nec h̄e in libris correctis
sed fuit quoda in uentis glosa.
per scriptores t̄p̄tū in feta h̄is au
ditis r̄onabilibus. et ueris. tam
erunt. ab inuicem pet̄ eius factū
app̄bantes. et glificauerunt deū. gra
tias agendo de hoc q̄ gratia p̄a ex
tenderat ad gentiles. Q̄deo loquit̄
Et gentibus penitentia dedit deus
a tempus et latū penitentie ad u
tam supple eternam consequendam
Et illi h̄it ē pars meridionalis
cediuiditur in duas secundū duplex
meridens. Secundū partē i ph̄ijs
autem diebus p̄m̄ aut antides
ē de publicatōe euangelij per fi
deles qui recesserunt de ierusalem p̄
persecutōe ecclesie. in morte steph̄i
mota. Ut h̄e sup̄ in principio supra
in principio octauū capituli. Et hoc ē
q̄ dicitur. Et illi quidem qui dispersi
erant. tribulacōe a. p̄pter tribulacōes
que facta fuerat sub stephano a.
in morte eius perambulauerunt.

Usq̄ fenicem. quoda p̄uincia ē
syrie. et cyprum. in p̄ila ē maīs
nota. et antiochiam. ciuitas est
ab antiocho denominata. Nemini
loquētes uerbum euangelicū in
solū iudeis. postea tamē locuti sunt
etiam gentibus audientes q̄ petrus
p̄dicauerat cornele et alijs genti
bus. Nō subditur. Erant quoda cecus
r̄. ex discipulis ierusalem. cūi cypri
et tyreni. r̄. de cypro et sicere nati.
Et dicit h̄c aliqui doctores et s̄p̄
pbabiliter. Q̄ isti gentiles fuerunt
conuerti tū p̄mo ad iudaismū deinde
ad xpm̄. Et dicit subditur. Qui cum
uiderent antiochiam p̄ aliquod
sp̄atū tempōis ibi manēdo loq̄ban
ad grecos. ~~am̄nates dñm ih̄m~~ r̄. ad
gentiles. annūtiates dñm ih̄m. ut
sicut iudei natōe agebat ad conu
sionē iudeos. sic isti ex gentilibus nati
ad conuersionē gentiū. Et erat mag
dñi a. uirtus eius in opib̄ mira
culos. cum eis. ad confirmacōes
sue doctrine eius subditur. effectus tū
dicit. multus q̄ m̄is r̄. p̄ uenit aut
sermo ad aures eorū q̄ erant ierops
linitis. eo q̄ apli. erant ibi quibus
significabatur p̄fectus fidei et mise
runt barnaban. usq̄ ad antiochia
ad in formandū plenius credentes
et confirmandū. Qui tū p̄ uenit
et uidisset gratiam dei in multipli
catōe fidelū. gauisus ē. Valde.
p̄pter honorom̄ dei et salute xpi.
Et hortabat om̄es in p̄p̄tō cordis
per manē in dñm. Quia si perseua
uit. usq̄ in finem saluus erit.

marci 90. qui erat vir bonus. per
 virtutes acquisitas. et plenus spiritu
 sancto et fide per in fides. Et appoita
 et multa turba domino quod dicitur
 barnabe ad illam multitudinem quod prius
 crederat. perfectus est tharsus. ubi
 paulus ierat. ut dicitur et supra xpo
 videbat enim se non sufficere ad tanta mul-
 titudinem erudiendam et regendam in
 pauli societate et docuerunt turba multa
 que creuit. maduerunt pauli. ita ut cognos-
 cernerentur primum antiochie discipuli christi
 am. ante enim credentes in christum voca-
 bantur tantum discipuli sed tunc repe-
 arunt nomina christiani christo. sicut
 platoni a platone. **¶** In his autem
 diebus hic patitur secundum madens
 de perniciosa fame future. in dicit
 quibus autem diebus super uenerunt ab
 ierusalimis propheta antiochia. Tunc
 enim in ecclesia erant multi habentes spiritum
 prophetie secundum quod predixerat
 iohannes propheta. Et allegatur et supra scripto
 capitulo. Et surgens omnis. et in tanta
 multitudine melius audiretur. Et
 nabat per spiritum et denunciabat in spiritu
 prophetico fame magnam et que facta
 est. et sic apparuit ecclesie prophetice. Et
 claudis et tempore claudis imperatoris
 discipuli aut christiani qui erant
 antiochie put qui per herodum et secundum
 suam facultatem non uoluntate. quod
 libenter plus fecissent si potuissent
 appropinquare singuli in ministerium mit-
 te humanibus in iudea fratribus et
 in ierusalem illi enim tamquam magis
 religiosi renuntiantes proprietati uendi-
 derant possessiones. ut inde prou-
 deretur communitati ut habet in ierusalem

fuerant etiam homines mobilibus spo-
 liati in persecutione et morte fuit in mor-
 te stephani. Post quod indigebat
 ab alijs credentibus auxilia maxime
 tempore famis. Quod et fecerunt.
 sui boni propoiti adimplendo. mittentes
 ad seniores turam multitudinis habentes
 per manus barnabe et pauli qui
 erant ad hoc fideles et apti ministri.

¶ Eodem aut tempore **¶**
 Postquam supra descripta
 est petri predicatio hic inter-
 pretis incidentibus dicitur describitur
 tantum est orta persecutio. Et diuidit
 in duas partes. Quia primo ponit
 persecutio per. Quod primo aduersa-
 rii. Descendens quod prima in duas
 quia primo ponitur persecutio de
 scissa. Secundo opera persecutio ab iis qui
 tunc apprehendisset. Ad intellectum primi
 sciendum quod tres fuerunt herodes
 in iudea de quibus scriptura facit
 mentionem. Primus fuit in iudea rex
 iudee et romani. cuius pater fuit
 herodes. Iste uocatus fuit herodes
 asthalonte. et tempore apud natus
 fuit christus. Ut habet in matth. 2. **¶**
 quod iste occidit in natiuitate. Secundus
 fuit uocatus antipas filius herodis
 asthalonte. non tamen imaginatus
 et iste in quod fuit rex sed thetarcha
 galilee. luce 23. et iste decollauit
 iohannem baptistam. Tandem accusa-
 tus apud imperatorem romanum. iussus
 fuit in exilium apud lugdunum.
¶ Uocatus fuit herodes agrippa
 filius aristoboli filii herodis astha-
 lonte et fratris herodis antippe.
 et licet iste in principio fuit pauper

tamen postea fauentibus sibi duobus
imperatoribus romanis supple gayo
et claudio fuit eleuatus ad regnum Et
iste deroma ueniens in iudeam. ho-
nori fere valde fuit acceptus a iudeis
quod in fauore eorum accidit ia-
cobum fratrem iohannis et in carcerem
iuit petrum apostolum cum adus astolonia-
necat pueros. Antiqua iohanne agrip-
pa iacobum claudens in carcerem petrum
Et secundum hoc patet sententia huius
partis usque erant aut dies anno-
rum supple quoniam apprehendit petrum Et
additur hic ad agnandam causam quae
statim non occidit petrum sicut fecerat
de iacobo. Volebat enim expectare tri-
stium solemnitatis paschalis In qua
iudei septem diebus uesunt panibus
azimi. **Q**uem tamen apprehendisset por-
ta occasione persecutionis petri hic
racione distribuitur opera persecutionis Et
diuiditur in tres partes Quia primo
panitur eius in carcerem. inuiosa.
Quo eius liberatio miraculosa. ubi Cum
autem. Quod cum sub assuetudine gratia
operi Considerans quod Circa primum
dicit Quem tamen apprehendisset misit
in carcerem ne posset effugere. tradens
quod quatuor quaterionibus militum
Dicitur autem quaterionis que habet
quatuor milites sub se. Volens pro
pasta producere eum quilo a. exponere mo-
ti ad uoluntate quili. Adratio autem
fiebatur ut ut populus suum uicium ser-
uaret in uita. **C**um autem hic
racione distribuitur liberatio petri mi-
raculosa cum dicitur Cum autem produ-
tus eum esset herodes supple de car-
cere ut occideretur in ipsa nocte
mediate precedenti. Erat petrus

dormiens inter duos milites et ita
custoditus quod non patebat euasione
humana Sed quia deficiente humano
subsidio solet esse aliud diuini. Quod subditur
Et ecce angelus domini apparuit ad petrum li-
beratione. et lumine resuplit in hinculo
ad eius consolationem percussit quod latera
petri ut excitaret eum a sompno Et
recederunt cathene diuina uirtute ut
angelica sui natura corporalis obedit
ad motum localem propter quod statim po-
tuit illas cathenas dissoluere. primum
ut per apertus ad ambulandum. resolu-
erat enim petrus singula sunt ut uespas
posset pedes respirare contra frigidita-
tem carceris. Hoc enim erat sibi licitum
et maxime contra inmensum pericu-
lum. Et calcia te caligas tuas. Et
autem caliga genus calciamenti non hinc
tibis corruum super pedes ut dicit
glosa in greco in quo scripsit lucas
hinc pandalia propter quod alii dicit
quod uera littera est calcia te caligas.
galice galoches christi abbat. Et
visum uide. fortitudo enim carceris
et diligens custodia fecerat sibi in-
maginatione de euadendi impotencia
propter quod rem gestam sanpium confi-
rmat. transpentes autem primum et
secundam custodiam supple militum
qui erant appropinquati sompno. Vel quia
vigilantes atque portuisti. Sicut
in Regum vi dicitur de militibus qui
capere uolebant helisem. Venerunt
ad portam ferream illa erat ex-
terior porta carceris que ducit ad ci-
uitatem ex quo uidetur quod carcer il-
le erat extra ciuitatem. sicut fit in
pluribus locis. que uelut aperta est
eis. uirtute diuina uel angelica

modo predicto decathenis Et postea
 presserunt contra omni ad maiore per
 apparitiones et continuo distessit an-
 gelus ab eo subito disparendo sicut
 dictum e supra decimo Et petrus ad se
 reuersus ac Tunc em precepit quod n
 erat sompni sed gesta **C**onsideras
 qz hic rantez ponitur restitudo pe-
 tri ad fideles imm dicitur Consideras
 qz supple vbi est et quo diuere pos-
 set ne acustodibus inueneretur no
 timore passionis ductus sed qua per
 iustatione angeli intra plonagone vi-
 te sic fiebat voluntate dei **C**em
 addomū maie que non solum erat
 fidelis sed etiam hospiti fidelium pul-
 sante aute eo ad hospiti ianne que clau-
 sa erat donotte et p̄m fidelium por-
 secutione p̄regaudis supple liberationis
 petri et eius aduentus sed m̄tro tur-
 rens ut banos nimos velocit̄ mi-
 tiaret in sanis q̄pter fortitudine
 em carceris et tu studiam diligente
 credidit euasionem petri imposs-
 bilem angelus eius e q̄ hoc loco
 Et ex hoc qz dicit̄ mathi xxviii
 angeli corp̄ semper vident̄ face
 patris dicit̄ concorditer sancti et
 doctores Qu singuli homines hnt
 singulos angelos ad sui custodia de-
 putatos et aliq̄n apparent in specie
 corp̄ sicut angelus in specie beati am-
 brosi mediolani existens apparuit
 thuroni sepulchra beati martini
 Et beatus franciscus in motis agēs
 apparuit in capite arelatensi **E**t
 obstupuerunt p̄ ammiracione videntes
 petri liberati et ignorantes liberacione
 modū q̄pter quod petrus cepit na-
 rare ap̄m tū dicit̄ amicus aut̄ it̄

mirate iacob et fratribus hec ut
 reddunt gratias deo qui exaudiu-
 corp̄ petitionem p̄me factam ut dictū
 e supra **D**ratio aut̄ fiebat it̄ facta
 aut̄ die in qua erat ordinatū oradi pe-
 tri Erat non parua turbacio inter
 milites quia timebant negligente corp̄
 imputari et per rōns p̄m̄i p̄t̄ et
 factū e **V**nde subditur herodes aut̄
 tū requisisset eū supple petri et
 non inuenisset et porte carceris fu-
 issent inuente aperte sicut expresse
 dicit̄ de porta ferrea iussit eos d̄ri
 supple martom̄ tamquam suspectos
 deliberatōe petri ut postea p̄m̄it̄
 sed herodes fuit impeditus teleri
 morte p̄uentus ut h̄ parte sequenti
Destendens qz hic rantez describit̄
 heradis p̄m̄is **E**t p̄mo ponit̄ eis
 pena 2o ponitur duo correlata abi
 Verbum dom̄ **V**tra p̄m̄ dicitur def-
 tendens qz a iudea a ierusalom q̄
 e maioris situ iudeo interarcom no
 philippi ut dicit̄ glosa q̄ est impro-
 vicia phenicis sicut interarcom pa-
 lestine que antiquitus dicebatur tur-
 ris stratonis et etia m̄canismo pa-
 lestine et phenicis **E**t causa subdit̄
 em dicit̄ Erat aut̄ natus thyrus
 et sodomus de p̄m̄ia phenicis p̄
 quod thyrus corp̄ appropinquauit ut eos
 debellaret et p̄m̄it̄ **A**t illi conam-
 nes venerunt ad eū ad placandū
 eū per oblatione emendo et ut her-
 melius facerent rogauerunt eū in
 bulariū qui erat ei secretarius ut
 eet huiusmodi negotij mediator et
 p̄cis et subditur causa tū d̄ **E**t q̄
 alerentur regiones aliorū ab illo a
 ab herode **N**on em tra corp̄ potat

hęc virtualia sufficienti nisi det-
m herodis accepta vel per cam tñs
portata. Statuto autē die. ab hero-
de ut tyris et sydonij eius audiret
sententiam herodes vestitus ves-
te r. in signis regalibus decoratus
ad sui magnificentiā ostendebam
sedit p̄ tribunali magnifice con-
nabatur ad eos loquēs valde ecce-
gie quibus autē clamabat. adulan-
do herodi dei voces et nō hominū
dicebat em̄ q̄ talis eloquentia nō
erat hominū p̄nti. sed deitate hūis
Confestim autē percussit eū ange-
lus dñi vehementi dolore uti ut
dicit iosephus 2o libro antiquita-
co q̄ non dedisset honore deo Con-
siderando q̄llam fragilitatem sed ma-
gis congaudens de hac q̄ angelus
attribuebat sibi dñi honore. et
consumptus a vermibus exspiravit
computrescentibus em̄ intestinis ge-
nerabantur ubi vermes eū intus
torroderes. **¶** Verbum autē hic
ponitur duo correlatiū p̄mū ē de
multiplicatiōe fidei mortuo herode
ip̄ius persecutiōe et patet expe-
ditis. Secundū ē de reditu pauli a
barnabe manothiam expleto mis-
sio q̄quo venerant ierusalē
ut h̄c in fine capituli p̄cedentis

13
¶ Vant autē **cap. xiii**
Supius descripta publi-
caciō euangelij facta p̄
p̄dicatiōe petri cum aliquibus m-
m̄dentibus h̄c cōter describ̄
eadem p̄ publicatiōe pauli. Et
diuiditur in duas partes. Quia p̄
describitur eius ad apostolatū vocatiō

2o huius officij exortio i. **¶** **Cap.**
quidem Circa p̄mū dicitur Grant
autē in ecclia que erat antiochie aphe-
te demerentes finira perdonū pro-
phetie. ut dicitur ē de agabo supra
et plures alij erant similem grām
habentes et doctores, sacram scrip-
turam exponentes per dona sapie-
et sciē et m̄p̄tatiōis sermōnū in
quibus barnabas ip̄te secundū re-
rommū in libro illustrū conoꝝ ē
ille qui supra quarto capitulo vo-
catur ioseph leuites cyrius gnē.
Et simon qui vocabatur mger ad
differentiam symonis petri. Et lu-
cius tyrenensis r. natus de tyrene
Et manacn qui erat herodis the-
trarche Ille ē qui dicitur ē hero-
des antypas. et decollauit iohāne
baptistam ut dicitur ē in p̄m̄o ca-
p̄itulo p̄cedentis. collactancy. r.
decedem lacte nutritus. et paulus de
nius vocatus ad apostolatū p̄m̄i-
paliter agitur ministratibus aut il-
lis dñi in bonis opibus p̄dīm suos
gradus et officia. et iam manibus
ut mens eēt eleuatiō ad diuina
Dixit illis sp̄itus sanctus Vtrū
autē hoc fuerit Verbo metali tan-
tū. vel verbo sensibili diuinitis for-
mato. Vel utroq̄ mō. nō h̄cū-
exoptū glosa tamē interlineale
dicit. Quod hoc dicitur fuit ap̄heus r.
perconē inuēlatōe tū illa glosa
non ē multū autentica. Eggrate
michi barnabam et paulum. et p̄-
redant ad conuersionem gentiū. Cū
em̄ isti duo fuerunt ad apostolatū
vocati in opus ad quod assumpti

eos in opus publicationis ewange-
 lizati alij apli ad huc sunt assumpti
 Tunc ieiunantes et orantes impone-
 tes qz eis manus in more ordina-
 doru. Ut dicit interlinearis glosa.
 ppter quod aliqui expoitores dicit
 Quod hic breuit' multanti' die hys-
 toie qta qz illi qui erant antiochie
 acurrerunt et orante p ipis. et
 tunc miserunt eos in ierusalem ubi e-
 rant apli. ad quas solim pntabat
 manuu imponio. Sed textus no
 videtur hic in nre. ppter quod me-
 lius dicitur ut uidetur. Quia iam
 antiochia in qua notabiliter creuat
 ecclesia. ut dicitur e sup in fine xi.
 capituli ad regnu apud fuerant
 ab aplis aliqui epi ordinati et illuc
 missi et illi imposuerunt barnabe et
 pauli in manus. quod spectat ad of-
 ficiu episcoporu. eo qz sunt pres-
 biteri aplos. xxxi d' e in nouo
 testamento. Et apud quidem hic com-
 desribitur officij imponi exequo
 Et pmo ponitur publicatio ewan-
 gelizati in barnaba. Secundo in sy-
 la capitulo xv ibi post aliquot
 dies pmo diuiditur in tres partes
 quia pmo ponitur predicatio sauli
 et barnabe in cypro. 2o in cyro
 xiiii cao. 3o ponitur tuqdam p-
 arte questionis de tetrimato cao
 xv pma adhuc in duas. quia pmo
 ponitur aplos predicatio. 2o uideor
 contradictio d' uidentes aut pma
 adhuc in duas. quia pmo ponit
 aplos predicatio in cypro in sy-
 la. 2o in antiochia ubi. Et in appapho
 Circa pnu dicit. Et apud quidem

missi spiritu sancto. ut patet ex dicto
 abierunt seleuciam que e ciuitas edifi-
 cata et denominata a seleuco rege asye
 de quo fit sermo in machab' in capitulo
 Et inde nauigauerunt cypru. que e in
 sylla famosa predicabant uerbu in sy-
 nagogis iudeoru. quia debebat eos de-
 minari uerbum ewangelizati. ut habe
 infra eodem capitulo. Habebant aut et
 iohanne in mini pte supple predicatois
 et hic e. qui cognominatus e marthas
 in fine pcedentis capituli. p uenerunt
 quidam uiru magu. qui sub malicijs
 deteperat p consulem et qum. Cui
 nome benesi. sic e in greco et mli-
 bus correctis. et tantu ualeat pui-
 filius iesu. Cui erat in p consule fer-
 gio paulo ab isto imitatu. e nome sau-
 li in paulu. ut tam u' dicitur dor-
 tores. quia fuit pma persona nota-
 bilis que legitur comisa p dicatione
 sauli. Antiquitus em homines. ex quo
 facto notabili sortiebantur nomina
 noua sicut iohanne filius symonis
 machabei ex uictoria quam hnt do-
 hertano. iohanne hortanis uocatu
 fuit. ut h' in scolastica hystoria. Pe-
 ptebat aut alio elymas magus
 Iste e qui uocatus e bariesi. Elymas
 autem interpretatur dei mei mensura
 uel consiliu. Sic em faciebat se uo-
 tari ut creditur amicus dei. querens
 auertere p consulem aside. ut cu ma-
 gis posset in sua familiaritate tene
 Saulus aute qui et paulus hic et
 ille qui p' paulus uocabat' et no
 paulus tunc dicitur. repletus et spiritu
 sancto. Cuius uirtute uidebat ea q
 erant alijs occulta. Intuens in eu

diuit. promittans dei sententiam
plene omni dolo in agilibus. et omni
fallacia incredulibus. fili dyaboli.
per imitatione moribus in imite ois
iusticie ac qui sit et amfise. No
desinis subuerte quantum mte est
uas dñi rectas a fidem et mores.
Ecce manus dñi super te. et eius
condicta et eis reus ut pena re-
spondeat peccato supple reatas cor-
poris reitati tue metis Et confes-
tum ac in instanti ad ostendendum
q illa reatas non fuit causa na-
turali sed super naturali. Cur q
consul tñi iudisset facti pcedes
exdina virtute testimoniu doct-
ne per aplos predicato. credit
agnoscens q deus qui e vitas
ipma non potest ee reus falsi-
tatis ammirans super doctna dei q
cet tante excellencie q con firma-
reus opibus factis dña virtute
Et in apapho hic contra de-
scribitur aplos predicato man-
ochia Circa quam ponit quoda
pambula supple de recessu iohannis
et accessu ad antiochiam Secundo
ponit apā predicato ibi Surgens
aut Circa pñi dicit Et in apa-
pho nauigassent paulus et q tñ
eo erant supple barnabas et io-
hannes Venerunt pergen no-
men est ciuitatis in regno pamp-
hie iohannes aut distredes ab eis
causam autē huius recessus non ex-
pñit reatus non videt fuisse in-
rationalis quia qpter apm paulus
iudicauit eū nō ee iterū recipie-
dū in societate corp ut hī infra

200 capitulo illi uero p transentes
pergen venerunt antiochiam per-
fidie hic dicitur ad diffēciā anti-
ochie et denominare ab antiocho
magno de qua dictū ē in principio huius
capituli et ingressi synagogam die
sabbatorum in quo congregabant ibi
iudei sederunt ad audiendū nō sub-
ditur pō lectionem aut legis et
qphetarū miserunt pñices pna-
goge it. Et quō patet q corū pre-
dicatio fuit efficacior et hoc q se
non ingresserunt ad predicandū
sed rogati fuerunt. **Surgens autē**
hic tantor ponit apā predicatio
in qua paulus ad corp conuersionē
facit talem rōne Ille deus qui tar-
beneficia patribus antiquis con-
tulerat redemptionē vobis in so-
mine dauid pmissit Sed hanc in-
iesu nazareno impleuit. Ego ei ad-
herendū ē. tamquā uero redemptū
pñia autē pñione concedebat
et ad huc concedunt omnes iudei Et
secundam negabant et ad huc ne-
gant Si ergo predit aplos quia
pñio tangit beneficiorū collationē
et benedictionis pñione. **20**
eius adimpletionē a huius deus
30 in fert conclusionē intentā i
Videte ergo Circa pñi dicit sur-
gens aut paulus. ut melius audi-
ret in tanta multitudine viri is-
rahelice qui hētis et qphetarū no-
ticiam. et qui timetis deū eius
vitantes offensam hoc em dicit
captando corp benignitā ut
melius accipiat eius exhortatorū
deus plebis asl' elegit pñes

moſ ſupple abraham exaltant
 per ipſum ioseph. Cuius cent. moſ
 le in terra egypti. in qua post mor-
 tem ioseph ſubiecti fuerunt ſerui-
 tuti. Ut patet exodi primo. Inbrach
 id exoſe. a. in ſignis mirabilibus
 eduxit eos exca. ut patet in exodo.
 Et per quadraginta annorum tempus
 moros corp. malos. ſuſtinuit in de-
 ſerto. quia multoties rebellant dno.
 Ut patet in libro exodi et nri.
 Et deſtruens gentes ſeptem ſupp
 Cananeos. Amorreos. Gecas. Je-
 buſeos. Phiſeos. Gergeseos. ethe-
 os. Ut patet in libro ioseph. Sorte
 diſtribuit terram corp. eis. Ut p. 3.
 Ioseph xiiii. quasi. m. annos ſup-
 ple. a. nativitate. yſaie. aqua. uſq.
 ad exitum de egypto. fluxerunt. ann.
 quadraginti. Ut oſtenſum fuit gen.
 ſ. xv. et ſup. vii. et xl. uſq. ad
 greſſum in egyptum. et inde. p.
 quibus pugnavit. ioseph. contra. ge-
 tes. predictas. ante. diuisionem. terre.
 Unde dicit. ioseph. xi. multo. tpe.
 pugnavit. ioseph. contra. reges. aſtas.
 Et p. 9. hoc. dedit. iudices. ad. regnum.
 iſrael. iudicium. primo. uſq. ad. ſamuel.
 prophetam. quia. fuit. ultimus. iudex.
 Et p. 10. de. poſtulante. regem. primo.
 regum. viii. Et dedit. eis. deus. ſaul. fi-
 lium. tuum. primo. regum. x. annis. xl.
 in. hoc. nro. includitur. tempus. qd.
 ſamuel. ipſum. iudicavit. Quia. ſaul.
 xxx. annis. tantum. regnavit. Et a-
 mato. illo. qpt. peccata. ſua. ſuſti-
 tavit. eis. dauid. regem. primo. re-
 gum. vi. Tunc. enim. amictus. car.

per ſamuelem. Cui. et. teſtimonium
 perhibens. dixit. in. primo. regum.
 xiii. **H**ic. deus. hic. conter. apſus.
 declarat. diem. promiſſionis. imple-
 tum. Ad. huc. inducit. ſcriptura.
 teſtificationem. ubi. Et. nas. voluit.
 Antea. p. 11. dicit. huius. ſupple. da-
 uid. deus. ex. ſemine. ſecundum. promi-
 ſionem. eduxit. iſrahel. ſaluatorem.
 a. eſſum. Et. enim. fuit. de. ſemine. da-
 uid. patet. machi. primo. hoc. etiam.
 continetur. in. annalibus. iudeorum.
 Intelligendum. tamen. e. xpm. ad. dauid.
 deſendiſſe. ſecundum. corpulentiam. ſub-
 ſtantiam. tantum. et. non. ſecundum. rationem.
 ſeminalem. Quod. autem. iesus. naz. a-
 remis. ſit. ſaluator. ipſi. declarat.
 primo. iudiciorum. iohannis. baptiſte.
 que. fuit. ſic. autentica. q. xpus. ce-
 credebatur. non. ſolum. a. vulgaribus.
 ſed. etiam. a. maioribus. Ut. patet. ioh.
 primo. qd. ſubditur. predicante. iohanne.
 denotando. xpm. venturum. de. proximo.
 et. ipſum. oſtendendo. in. digito. dicens.
 Ecce. agnus. dei. in. iohannis. primo.
 Baptiſmi. penitentie. ut. iſtius. q.
 ſet. diſpoſitus. ad. xpm. recipiendum.
 et. ut. baptiſma. iohannis. eſſet. di-
 ſpoſitum. ad. baptiſmum. xpi. que. me-
 arbitratum. e. Per. hoc. apparet.
 iohannis. humilitas. et. etiam. uitas.
 Cuius. non. ſum. dignus. calcia. necta.
 pedum. ſolue. r. officium. etiam. ſibi. mi-
 nimam. impende. Non. enim. intelli-
 gitur. per. hoc. q. xpus. calcianus.
 neceſſe. ſed. q. iohanne. in. propor-
 tionabiliter. exceſſit. Hic. enim. magis.
 loquendi. non. ſolum. ad. homines.

sed etiam ad in animam applicatur sic
de vno multo debili comparando ipm
ad vnu optimu dicitur qd no e dignu
illud distalciare signando qd nullus e
motu respectu illius vobis verbu
sz incarnate. salus huius missim e
supple primapali. tu quia in ppa p
iudeis predicauit tu quia in medio
iudeo sz ierusalem operatus e salu-
tem. qd subditur qui em habitant
ierusalem. qntu ad vulgares Et pn-
cipis eius. qntu ad maiores hinc
ignorantes. sicut iesum nazarenu
ce xpm veru. Alia tamen fuit ig-
norantia primapu. alia vulgaru
sicut dictu fuit sup tertio capitulo
neutra tamen excusabat atoto vo
aggrauabat. quia predebat ex mali-
tia Et voces phetay. quia de xpo
loquentu quas sacerdotes et scribe
per inuidiam ex tectati mali inter-
tati sunt et sic qm deceperunt
iudicantes sz iesum morte esse
dignu impleuerunt. phetias de eius
passione predictas. Secundu quod
vsaie l iij. Tantiqz ouis ad occisione
duretur it et in multis alijs phet-
ay dictis. Et nullam causam mortis
in venientes in eo sicut patet ex
euangelio et pylati testimonio pe-
tuerunt apylato ut interficerent eu
per milites apus. Et licet pmo re-
sisterit tamen finali petiti corp ac-
quieuit iudeoy fauore et reuolu-
timore. deponetes eu de ligno sz
honi iudei sz ioseph et irodemq
vt hie iohannis 20ix. Sacta em

scriptura sub vno contextu frequet
transit de bono ad malos et egriso
Sicut ps lxxxvii. Cum occiderent
eos querebant eum agri em non
poterant eu quere Et io tunc dicit
Cum occidet eos intelligitur de obsti-
natis imperfo Et quod subditur que-
rebant eum intelligitur de penitentibus
et reuolentibus amalo Et hoc fecidit
illu modu exponendi facta scriptura
qui dicit de corpore domi vero et
similato. qur plenus dixi in pmo
genesi. Deus vero suscitauit eu
supple homine xpm qui vobis
e viuens per dies multos supple
quadraginta ut dictu e sup pmo
capitulo. hie qui simul adstendunt
i. apus. qui vobis sunt sunt testes
eius per visum et auditu et opera-
tione miraculoy in noie apus
Et nos hie conter induit facta
scriptura ad suu apitu dicit Et
nos vobis amicitiam ea q ad pces
ntas repmissio facta e. de uerbi
incarnate et eius amortuis re-
suscitate. Sicut et in psalmo 20
scriptu. qui ad littam intelligit
de xpo Sicut ibi plenus dictu fuit
filius meus es tu naturalis et
per rone eiusdem substantie. qua
natura diuina non e multiplica-
bilis Alij vero sunt filij adopti-
ui ego hodie genui te a eterna-
liter. Et rmitas em ppsens tpus
designatur eo q in eternitate n
transit in pntu nec aliquid ex-
pectatur futuris Et sic auctoritate

psalmi declarata e diuinitas xpi
 humanitas vero eius apparuit ad
 sensum inter homines canisando et i
 ca moiendo. **C**onsequenter declarat
 eum resurrexisse ad uitam immorta
 lem iudicans ad hoc auctoritate vni
 uersali. **V**bi em nra translatio hie fecit
 vobiscum pactu sempiternu mias
 dauid fideles translo hox habet q
 dicit Dabo vobis sancta dauid fide
 lia et adimplebo vobis verba dauid
 firma et verissima. Et que sunt illa
 subdit Non dabis sanctu tuu videre
 corruptione ps ps. Quo intelligit
 de corpore xpi sanctissimo q non
 fuit putrefactu. nec memeratu sed
 virtute dmi celatiter resuscitatum
 Sicut dicitur e sup pleniis ij cao
 Et q her lita non intelligat de da
 uid sed de xpo. **C**onter ostendit dices
 Dauid em in sua gnaco a in suo tpe
 rim administrasset regnu isrl. vo
 luntati dei supple obediens. **Q**ue
 vero deus suscitatu amotuis su
 ple homo xpus non uidit a no
 passus corruptione. Nam atelo
 rata fuit eius resurrexio et adui
 tam in mortale. **N**otū ergo sit
 vobis absq aliqua dubitaco
 qua per hinc tamqua per salua
 torem. vobis remissio pccoru am
 natiu. facta per eius humanitate
 mortale. et per eius deitate effec
 tiue. quibus non potuistis in lege
 moysi iustificari. **S**ecundu quod de
 hebre. xii qnpossibile em e per
 sanguine hyrcoro aut thauroro
 aufferri peccata in hoc supple in

xpo omis qui credit fide formata
 caritate iustificat. **V**nde genes xv
 dicit Credidit deo abraham et repu
 tati e ei ad iustiaz. **V**idete ergo
 hic conter aplis infert conclusioz
 intentam videlicet q non debent
 ee increduli xpo. ne super eos ve
 niat pena et maledictio dicens **V**i
 dete ergo. et diligenter auerte. **N**e
 super veniat vobis quod dictu e
 in prophetis q e in libro gheraz dno
 detim abacuk em pmo p dmi trans
 latione gram dicitur **A**spirite nige
 tibus et ardete et admiramini
 et stupefite. quia opus factu e in die
 bus vris q nemo credit tu nar
 rabitur. **S**ecundu qd translatioz hox
 quam allegat hic lucas dicit **V**idete
 contemptores dme pmissiois per
 xpm adimplete. et admiramini de
 multitudine mali super vos ven
 tura qd subdit **E**t disperdimini. p
 romanos quia in penam mortis
 xpi destruxerunt ciuitate et te
 plum et qm iudeoz parti occide
 runt captiuauerunt dispergetes
 eu per diuersas partes orbis. **E**t ista
 captiuitas q maxima e et irre
 parabilis fuit figurata p captiuita
 tem babilonicam de qua loquitur
 abacuk p illam tamq p figuram.
 dante intellige captiuitate p ro
 manos factam et tnt futuram de
 qua loquitur hic paulus **Q**uia opy
 operor in diebus vris supple opy
 incarnationis xpi passiois et
 resurrectionis. q non creditis it

licet enim ad predicacione xpi et aplo-
rum plures de iudeis crediderunt. ut
patet ex predictis tamen illi fuerunt
pauci respectu non credentium. Et
in his aut illis supple paulo et bar-
naba rogabant supple principes
synagoge et alio sequenti sabbato lo-
quentur sibi hec verba. **D**ixit ex
positores et glosa videtur in am
y rogantur hic maliciose. Nam enim
moti erant contra barnaban et
paulu eo qd paulus dicebat. Quia lege
moysi non poterant iustificari. Et
no molebant iterum hic audire ex
ore eius. ut sic haberent maiore detra-
sionem eos magis persequedi eos
sicut postea fecerunt. **E**nmqz di-
missa est synagoga. quolibet red-
iit ad domum suam. sicuti sunt multi
iudeos vulgarium xpo credentium. se-
cuti principum synagoge contra aplos
machimancum. et colentium supple
deu ad uocari a tanis de gentili-
tate ad iudaismum. Prodebant aplos
ut permanerent in gratia dei a-
firmiter starent in fide xpi. ad qd
erant vocati per gratiam dei. recta
patent hic. **V**identes autem por-
ta pauli predicacione. hic contra po-
contradictio principum synagoge
cum dicit videntes autem turbas.
fauentes aplos. **R**epleti sunt celo.
et contradicebant his que apaulo
dicebantur. ex more in iudic. et no
exiuitatis amore. **B**laspheantes
dicendo qd erant ipsi seductores.
Tunc constant paulus et barna-
bas post posito timore. **V**obis

oportebat pmi loqui verbum dei
i. Verbum euangelium. sed quoniam
repellit illud vitari contradicendo
et indignos nos iudicatis. facta et
no ante que datur a xpo. **E**cce comi-
tini ad gentes. Sicut hi sup pmo ca-
pitulo miris testes ierusalem et
in omni iudea et samaria et usqz ad
extremum terre. **E**t marci ultimo. **E**cce
in mundum missi predicare euang-
m omni creature. **V**saie xlix qd ad tra-
intelligitur de xpo. **V**t ab iudeo dictum
fuit. posui te in luce gentibus. que
per aplos predicacione deuote rece-
perunt fidem xpi. **V**t ps in salu-
tem usqz ad extremum terre. quia fides
xpi divulgata e ubiqz etia a tempore
aplos. Sicut declaratum fuit ps x
viii super illud. **I**n omnes terram
exiuit semis eius. **A**udientes
autem gentes gaude sunt. de sui
illuminacione et salutis consecutione. **E**t
glorificabant verbum a xpo qui
e verbum patris. et crediderunt
quatenus erant pordinati. supple
adco. cuius ordinatio non e sustinenda.
Diffeminabat autem verbum domini.
Vritum autem tali modo loquedi eo
qd semen e verbum dei. **V**t dicit
luc vii. **I**udei autem a principes
synagoge. contumaciter mulieres
religiosas et honestas fauentes
aplos eis ministrando necessaria
de bonis suis. et pmos ciuitatis
qui habebant regem communitate
et contumaciter persecutione in iudic
moti ut supra dictum e. **E**t illi ex-
russu puluie pedum. Sicut dicitur

saluator marthi xpi Et hoc interstro-
mū p̄ij labois ad conuersionem infidelium
et obstinationis recipere uerbu dei
nolentium uenerunt et tunc sicut
dixerat saluator marthi q̄o capitulo
Cum uos persecuti fuerint in una
tuitate fugite in aliam non timore
supplicij sed amore publicationis ewa-
gelij Discipuli q̄ et credentes in xpm
replebantur gaudio de conuersione
uitatis et aspersione salutis et spiritu
sancto a quo huiusmodi gaudium causa-
tur **F**actū ē autē **Capitulum xiiii**
Descripta predicatioe ap̄loꝝ
in cypro et antiochia Hic
cont̄ter ponitur corp̄ predicatio in
cypr̄a et quibusdam alijs locis p̄-
p̄m̄is Et p̄mo circa hac ponit̄ pro-
gressus ad predicandū Q̄o regressus
ad confirmandū ibi Cumq̄ euangeli-
zasset Circa p̄m̄i dicitur corp̄ predi-
catis meritis tuitatibus Et p̄ma
fuit cypr̄i De qua dicit̄ factū ē
autē in cypr̄o ut p̄m̄i s̄ paulus
et barnabas intrarent synagoga
iudeoꝝ ubi conuenerunt et magis
diebus sabbatoꝝ et loquerent̄ eis
uerbum euangelicū Et cont̄ter p̄-
dit lucas huius predicatiois effectū
Ita ut crederet iudeoꝝ et grecorū
multitudo Et dicit̄ hic greci p̄m̄i
aliquos iudei in grecia nati sed
ad iudaismū conuēsi qui uero in-
creduli fuerunt iudei supple na-
tōe q̄m̄ em̄ magis contradicebat
euangelice ueritati aduersus fratres
et aduersus credentes in xpm uel ad-
uersus paulum et barnabam Cui

expositio magis uidetur sequens
luta concordare fiducialiter agentes
in dno humiliter timore post-posito
Et subditur causa testimonij petri
bente supple dno uerbo gratie p̄e
et uerbo euangelico quia gratia et
uitas per xpm facta ē q̄o h̄m̄is
p̄mo Et subditur testificandi modus
cum dicit̄ Dantes signa et prodigia
fieri per manus s̄ ap̄loꝝ Cetera
patent **¶** Cum autē hic secundo
ponit̄ publicatio euangelij pauli
in locis h̄m̄is Et diuiditur in qua-
tuor partes Quia p̄mo describit̄
hec predicatio Secundo p̄dicatiois
confirmatio ibi Et quidam an-
t̄o erroris remota ibi turbe autē
Et q̄to in surgens persecutio et
Superuenerunt autē Circa p̄m̄i
dicitur Cui autē factus ē impet̄
ut quia non mouebant̄ contra ap̄loꝝ
tōe sed passione inuidie et ire Con-
fugerunt ad tuitates locorū in
uerbum xpi allegatū capitulo
precedenti et euangelizantes e-
rant officium in ueritū sibi dilige-
tor exequentes **¶** Et quidam an-
t̄o Hic cont̄ter ponit̄ dicte predi-
catis confirmatio Popus mira-
culosum Hoc em̄ modo confirmat̄
illa que transcendunt intellectū
humanū cuiusmodi sunt ea que
sunt fidei tū dicit̄ Et quidam
an-
t̄o notis q̄m̄ ad personā et in-
firmitatis mirabilitate Hic au-
ditur paulū loquere et credidit
qui s̄ paulus miratus est. xpi

corporali et mentali q̄o subditur Et
uidens quia fidem habet. fides em̄
oñi corporalius videt non potest
ut saluus fieret mente et corpore
dixit magna voce ut magis atte-
deret miraculū ad honorem dñi.
Surge super pedes tuos rectus torā
ombus astantibus. et exiuit a-
giliter surrexit. et ambulabat ad
declaratōne sibi et perfecte cura-
tōne. Turbe aut̄ h̄it cōter p̄
erroris remocio Quia p̄mo destr̄
Q̄ remouetur? Quod v̄ Circa p̄-
mū dicitur Turbe aut̄ ydolatrie
dedit. nūm vidissent q̄ fecerat
paulus. credentes hoc eū fuisse q̄
p̄na virtute. leuauerunt vocem
suam locutione a p̄p̄o ydionate
dicentes dñi similes facti homibz
descenderunt ad nos Credebant
em̄ eas de celo descendisse in h̄na
effigie Et vocabant barnabam po-
nem. eo q̄ uidebat̄ femor̄ etate
pauli vero mercurium. quoniam
ip̄e erat dno uerbi. r̄ p̄pones edi-
ficatōis uerbum ut patet in
textu mercurius em̄ dicit̄ fuisse
eloquentissimū Et p̄ter hanc ex-
cellentia dicebat̄ agentilibz deo
eloquentie et q̄ eam daret homibz
sacerdos q̄ romis. r̄ eius cultui de-
putatus. thaurōs ad ymolandū. et
coronas ad templū ornandū Sic
dicit̄ p̄mo math̄ iij Ornauit
faciem templi coronis aureis. tū
q̄pl̄s uolebat̄ sacrificare barnabo
et paulo it̄ Quod v̄ H̄it cōt̄

dictus error remouetur per ap̄los
facto et uerbo ap̄m detestantes q̄o
dicit̄ Concipite timorē in signū
dolis eo q̄ homines uolebant eis
impendere honorē dñi. que exhi-
bere et recipere erat nephariū q̄o
subditur Dicentes aut̄ quid h̄it fa-
ctū a facō uolū. quod ē blasphe-
matōne dñi maiestatis Et nos
mortales sumus. et non dñi. am-
tantes uobis ab h̄is uanis sup-
ple recede que dicitur uana. quia
nulla uitas aut utilitas ē in y-
dolatriā sed magis dampnabilitas
maxima cōuerti ad deū uirū a
qui ē ap̄a uita per essēcia Et
dicitur h̄it ad distinctōne corp̄. q̄
sunt mortui et erronee putant
dñi ut iupiter mercurius et huius
qui fecit celum et t̄ra it̄ recando
de nichilo sua potentia in finita.
qui in p̄teritis gn̄atōmbz. Unde
ad publicatōne euangelij dñi p̄t
om̄es gentes a gentiles ingredi
uas suas a agere p̄cōdit liber-
tatem arbitrij. quia non dedit eis
legem reuigentem et q̄phetas sic
dedit iudeis Et quidem non sine
testimonio semetip̄m reliquit sup-
ple ostendē se eō uerū deū om̄
gentū sed ostendit hoc testificat̄
per multiplicem effectū q̄o subdit̄
Benefactōis de celo dāns pluuas
it̄ Unde et philosophi inter na-
turali ex effectibz sumptis multi-
pliciter p̄bānt unitatem dei ut
patet xij methare et implūbus

alijs locis. Vix sedauerunt turbas
 propter puritatem eas ad ydolatriam. **Q**
 Superuenerunt hic contra ponit
 contra paulum persecutio cum dicit
 Superuenerunt autem quidam aban-
 tiochia que e in regione per sidie
 uel per syde. Et yromo ubi predi-
 cauerat paulus ut patet in huius
 principio. Et per uas turbas q de fa-
 cili mouetur ad malum. lapidantes pau-
 lum extra ciuitatem traxerunt. ra-
 quam uile cadaver indignum sepulchro
 sed ab auiibus et bestijs laterandum. Cir-
 cumstantes autem cum discipulis ne
 propter ad hoc nimis iudeis sur-
 gens intraret ciuitatem. Appropinquauit
 adeo curatus. quod patet ex eo q
 subditur et postera die profectus est
 in derbon. Non enim carnis uirtute
 per ditam lapidationem posset ita trans-
 ire in aliam ciuitatem. **Amphipolis**
 gelissent. Hic contra describitur a
 postolorum regressus ad confirmandum
 illos qui crediderant in christum et patz
 lita usq. Et antiochiam que e
 in regione per sidie confirmantes
 animas discipulorum in molibus et
 fide et dicentes. Quoniam puritas
 tribulationes et quasi dicant non
 debent uos retrahere persecutores
 et mala temporalia sine quibus non
 habetur bona celestia. et eterna q
 temporalibus bonis sunt incompati-
 bilia meliora. Et cum conuissent
 illis per singulas ecclesias presbiteros
 et nomine presbiterorum hic intelliguntur
 etiam alij ecclesie ministri. Ut

epi dyarom et huiusmodi. Et cum
 orassent cum ieiunationibus. quia per
 ieiunium caro refrenatur et per orationem
 mens in deum eleuatur comedauerunt
 eas domino sine eius custodia speciali
 non possunt perseuare in bono per
 centesimo uicesimo sexto. Nisi dominus
 custodierit ciuitatem et. Et loquentes
 dominum uerbum impergen que e ciuitas
 in regione pamphile. descendit in
 antiochiam. Secundum aliquos est
 nomen ciuitatis. Secundum alios regi-
 ois. Et inde nauigauerunt antiochiam
 que e in syna ab antiocho magno
 denominata. Unde erant traditi gra-
 tie dei ut dicitur e super principio de-
 cimi tertij capituli. in opus predic-
 tionis euangelij. quod compleuerunt
 et fideliter sunt exortiti. Veniderunt
 quanta fecisset deus cum illis.
 in doctrina et miraculis. et quia
 aperuisset gentibus ostium fidei.
 Vocans eos per gratiam suam ad fi-
 dem sine qua gratia non sufficit
 doctrina et miracula. Nam audie-
 rit eandem predicationem et credentium
 idem miracula. unus credit alter
 non. Quod dicit saluator. Quis ui-
 det. Nemo potest uenire ad me nisi
 pater qui me misit traxerit eum.
 Et notis hoc capitulo dicit apostolus
 Sine me nichil potestis facere. **Ag-**
 morati sunt autem tempus non
 modicum cum discipulis. confirmando
 eos in fide uita pietate et doctrina.

Et quidam
 descendentes. Descripta

pauli et barnabe predicatoe hic
conter ponitur determinatio quoda
questiois sub voce supple de legalu
observatoe Quam quidam credentes
deudaismo dicebant ee necessariam
ad salutem etiam gentilibus comisis
paulus et barnabas assererebant q
tranu. Quia per legem noua sunt
iudei absolui a debito observande le
gis Gentes vero nunq fuerunt
ad eam obligati quia non fuit eis da
ta nisi quantum ad moralia que sunt
dedictamie legis nature que omnes
obligant Sicut plenius declarat
in eplis pauli ad romanos et gal
lath et in pluribus alijs locis pmo
igitur pdeterminatoe huiusmodi du
bis soluitur i surreponit Circa p
mū dicitur Et quidam conisi de
secta phariseorū descendentes deuda
que e in alciōi scilicet quam sit an
tiochia. Dicebant fratres de genti
litate conisid quia nisi iudamū
it et per totū seruetis omnia lega
lia quia iudamū e quodam protes
tatio et obligatio Quisq legis
seruande ut dicit gallath v. **F**ac
ta aut sedicioe non minima pau
lo et barnabe qui assererebant co
tranu nam hoc dice erat euacu
are euangelū statuerūt ut as
stenderent it et patet litta **¶**
Surreponit hic conter ponitur
solutio dubitacois Et diuidit in
tres partes quia pmo p utraq pte
fit allegatio Ad uitatis determi
natio ibi Et postquam tacuerūt

Ad uitatis deter minate publicatio
i tur placuit Circa p mū allegatur
pmo p parte affirmatiua cum dicit
Surreperūt autē quidam de heresi a
secta phariseorū Erant em tur apu
iudeos tres secte vna saduceorū qui re
gabunt resurrectionē et spū et an
gelū Altera phariseorū qui utraq
confitebantur Tertia vero essenoū q
confitebantur resurrectionē spū et
angelū sicut phoi Sed conuebant reli
giosius hntes omnia in comū ut dicit
iosephus antiquitari libro xviii .
Dixentes it et patet litta vsq
Surgens petrus vbi allegat pro
parte alterā cum dicit vni fratres
vos scitis quia factū fuit notū
quomam ab antiquis diebus i factis
que tempus missionis spūis sū
indie pentecostes in signo visibili
ut hī supra ij capitulo **D**eus in nob
olegit p os meū audite gentes it
quasi dicit ego non in ad pdicandū
cornelio et alijs gentilibus existeri
bus cum eo quā voluntate sed eo
diuina missione ut patet supra
x capitulo et non nauit corda deo
Homo em audit ea que patent deo
autem intuetur cor pmo regū xvi
testimoniū perhibuit quod erant
iustificati licet cent mētiūsi
dane illis spū sanctū in signo se
sibili supple in dono linguarū pu
rificans corda eorū et non mētiū
cipano carnis et observatoe lega
liū **¶** Et nichil distet mē eos
mētiūsi et illos mētiūsi
fide iēsi xpi purificans corda

Ca. xv

corum et non in transiſione tãme
 et obſeruatõe legalũ et ex hoc conclu-
 dit apõitũ dicens Nũc ergo quid tẽp-
 tatis deum. Ut em̄ dicitur in gloſa.
 Ille em̄ temptat. qui aliter quam a pẽ
 p̄cipit facere laborat. Sic faciebãt
 illi qui dicebant legem euangeliãam
 ſine obſeruatõe legalũ non ſufficẽ
 ad ſalutem. q̄ nec nos nec p̄ces n̄r̄
 portare potuim̄. Hic dicit de iudici-
 alibus p̄ceptis et ceremonialibus p̄
 iudicialũ cõitatem et ceremonialiũ
 multitudinẽ moralia noua p̄cepta
 que ſunt de dicitãmẽ legis naturalis
 obſeruabilia ſunt et remanent in lego-
 noua. Sciendum tãmẽ q̄ iudicialia et
 ceremonialia non fuerunt ſimpliciter
 in obſeruabilia. Vnde dicit q̄ om̄n̄
 in expõitõe fidei catholice anachema
 ſẽ qui dicit deũ ad impõſibile p̄ce-
 piſſe. Sed dicitur in obſeruabilia q̄ nõ
 idẽ facti obſeruabilia ſicut dicit ad
 tranſibile q̄ ẽ difficile in tranſibile et
 in eadẽ. Sed per grããm dñi n̄r̄ ihũ
 xpi credim̄ ſaluari. et non per opa
 legis quem admodũ et illi ſupple
 p̄ces uetis teſtamẽti. Vnde de abra-
 ham dicit geneſ. xv. Antiquã cõẽ
 tãmẽtus credit abraham deo. et
 reputatũ ẽ ei ad iuſticiã. Quoquo p̄
 q̄ non fuit iuſtitiãis cõmũtãtõe
 ſed ex fide tãmẽtione p̄cedere. Secũditũ
 quod deducit ap̄tus. Vbi iiii tacuit
 aut om̄is multitudo conſentens pe-
 tro. Et audiebãt barnabam et paulũ
 ic. Vbi ponit aliud argumẽtũ ap̄arte
 iſta. Nĩſi em̄ deus conſiſione gentiliũ
 in tãmẽtiformi affuſſet ſigna et

adigia in eis per ap̄tas non fuiffet
 Et poſtquam hic conter ponit
 ueritatẽ determinatõẽ cum dicit. Re-
 ſpondit iacobus. Bar em̄ ep̄us ieroſoli-
 mitanũ. Et nõ licet petrus cõẽ p̄ter
 palis inter alios ap̄tos tãmẽ dedit
 ei in ſua dyãcõẽ ut determinatõẽ. Du-
 biũ p̄ferret dicens. Viri fratres fide
 licet non carne. audite me in queſ-
 tione determinatõe. Symon narra-
 uit. Et patet. ex dictis in litta. et hinc
 ſẽditis eius concordant. Verba p̄he-
 tãz de gentiũ uocãtõe loquentiũ
 inducit tãmẽ in ſpeciali amam aur-
 tãtatem ad apõitũ cum dicit. ſicut
 ſcriptũ ẽ. Anos. x. que ſicut abide
 dictũ fuit intelligitur ad littaẽ de reo-
 dificatõe etãẽ per amonẽ iudeoz et
 gentiũ in uia fide xpi et admittel-
 ta huius auctõritãtis que allegat h̄
 ſecũditũ tranſlatõẽ. Hoz aliã uerũ
 repetenda ſunt. que dicta fuerũt a-
 nos. x. p̄mũ ẽ q̄ xpus nomĩat
 dauid in ſcriptũ uetis teſtamẽti. Ed̄ſec
 in poſt hec reuertentũ filii iſrl̄. et
 querent dñm deũ ſũũ. et dauid re-
 gem ſũũ. V tranſlatõẽ caldaica apud
 hebreos autentica ſic habet. poſt
 hec reuertentũ filii iſrahel. et que-
 rent cultũ dei ſũũ. et obediunt meſ-
 ſie filio dauid. Secũditũ ẽ q̄ ama-
 cetã ẽ. que incepit ap̄ino abel
 iuſto uſq̄ ad ultimũ electũ qui in
 fine m̄di naſcitũr. Et dicit
 beatus gregõrius omelia ſeptima.
 Tertũ ẽ q̄ iſta etã uocatur taber-
 nãculũ dei ſũũ xpi. Vbi. in. Et
 tabernãculũ monũbrãculũ dicit ic.
 Et ap̄oka. xxi. Ecce tabernãculũ

dei cum hominibus. **H**is promissis expo-
nuntur licet in dicitur in persona dei pro-
phetarum post cuiusmodi veteris testamenti
reuerter ad genus humanum. natura
humanam assumendo. et edificando
tabernaculum dauid a ecclesiam dei
sue christi predicacione christi et apostolorum
quod dicitur per multa peccata et
maxime per idolatriam. et dirupta
eius reedificabo. quia gentiles erant
diuisi per idolatriam multaplice. ali-
quibus colentibus ionem et alios dya-
nam et sic de aliis diis gentium. Sicut
iudei erant dirupti et diuisi per uer-
tutes errores. Nam aliqui negabant
resurrectionem spiritus et angelum. Ut dicitur
in supra. Et aliqui arripa faciebant
mandata dei propter suas traditiones
quod est valde erroneum. quia omnia sunt
amota predicacione christi et apostolorum. Et
erigam illud per multa et magna
miracula ad exaltacionem fidei catho-
lice facta. ut requirant ceteri homines
a gentiles dominum. quod patet per obe-
mpletum. Non enim a seculo est dominus a. ab
eterno est sibi notum. opus suum. quod
disposuit operari in tempore de vo-
cacione gentium. propter quod ego iudico
non inquietari eos. qui ex gentibus
conuertuntur. dicendo quod oporteat
eos circumcidi et legalia obseruare
sed scribit ad eos propter utilitatem sacri-
etatis ipsorum et iudeorum ut abstinere-
ant se a contumacijs simularum
a a comestione de volatilibus quia per
hoc de facili possent iudei suspicari
quod gentiles uellent ad idolatriam re-
uertere si comederunt de illis. et

formitudo. quam gentiles committere
solent. et licetam propter quod necessarii
sunt de idolatriis. quia per hoc de facili
possent iudei suspicari quod gentiles uel-
lent ad idolatriam reuertere. cum cum pro-
hibere. et suffragis et sanguine. Hinc
enim abini commisi de iudaismo abhorrebant
Et id licet esset licitus abusus tamen propter
amabilem societatem scriptum fuit genti-
libus ut abstineret talibus. sicut fre-
quenter contingit. quod aliquis abstinere-
atibus quem sit ab hominibus et pro
suo procedere aut tempore cessante et
cessante effectus manifeste euangeli-
ce doctrine uitate. quia saluator dicitur
in mathi xvi quod nihil quod per os mittat
conueniat hominibus et quod nihil est uerbum
domini quod non gratia actus precipit. Ut dicitur
prima thessalonicensium. Moyses enim a scriptura
magis habet a temporibus antiquis
in singulis ciuitatibus qui cum predi-
cent. illo enim tempore euangelio non
domini publicato poterant iudei obser-
uare legalia sicut scriptum dicitur
in supra in epistola pauli. **T**unc pla-
cuit. Hinc contra panem. Determinate
uitatis publicatio cum dicitur. Tunc
placuit apostolis et senioribus cum omni
ecclesia. Ista sic explicatur ad osten-
dendum quod hoc determinatio orat quod
bata absque absque aliqua dissensionem. e-
ligere uisus ut sic manifestaretur
determinata scripto et uerbo. **U**nde
primos in fratribus. qui licet non es-
sent apostoli tamen erant de notabilioribus
per apostolos ut sic eis magis crederetur
ut eorum legatio saltem propter adderet

quoniam audiuimus quia quida exo-
 bis exiuntes auitate euangelij an-
 sietate descendentes turbauerunt
 eos uerbis. uolentes uobis imponere
 importabile omnis legis. euertere autem
 auitate euangelij. quibus no-
 mandauimus talia docere sicut ap-
 erunt cetera patent uobis qui tradiderunt
 auitas suas et exposuerunt se periculo
 mortis pro nomine domini iesu. et pro
 predicacione
 nomine iesu qui et ipse referrent uo-
 bis uerbis hec eadem que scribimus in
 epla ut tamē epla que est uox mortui
 a concuerat etiam uox uiua. Nisi
 est enim spiritu sancto a quo non potest
 egredi nisi uerū et sanctū. et uobis
 qui scribimus secundū eius in scriptū. nō
 ultra imponere uobis oneris legalis ob-
 seruancias. quam hec necessaria. ad-
 uincendū cōmune tamē iudeis cetera
 primitiua. ut abstinentis et uacantibus
 predictis. et in formatōe quam erro-
 nee licitam putatis. et tō abstinentiū
 est ab ea non solum propter amittibile
 societatem cū iudeis. sed propter neces-
 sritatem salutis cetera patent uobis
 ubi Gausi sunt super consolacōe eo
 quod excedit erant legis onere quidas
 aut et solas et ap- tū eēt qphete
 et alluati adeo qphete dono uerbo
 plurimo consolati sunt fratres refe-
 rendo que erant in epla ad maiore
 affirmacōe. Et confirmauerunt nisi
 de cetera patent uobis i uisum est aut
 tota ista littera uobis i paulus autem
 nō est exclusiue. in greco nec in lib-
 ro recte sed pmo fuit appōita p modū glose

eo quod postea subditur quod paulus existens
 antiochie. accepit sola in faciu. et p-
 ca in ferta est textu per impōtia scriptas
 it dactentes et euangelizantes ad plerūque
 instructōes et confirmacōne recedentū
Post aliquot. Supius descripta est
 publicacō euangelij quailū in societate
 barnabe. Hic tōter ponit eade publi-
 tate per eum in societate sile. Et diu-
 ditur in duas partes. Quia pmo ponit
 pauli et barnabe separatio. Secundo
 ipius et sole associacō i paulus uero
 Circa pmo dicit. Dixit ad barnabam
 paulus qui de salute homin erat ualde
 sollicitus uolentes uisitemus fratres
 it sequitur quomō se habeant. et ut
 uideamus si firmiter stent. Barna-
 bas autē. rogabat eū supple barnaba
 ut abstinet associacōe adhamis eo
 quod discessisset ab eis de pamphilia. ut
 hētur supius xiiii. Discesserat eū ti-
 more periculorū imminētū. Vel amōe
 nimis carnali admatē manētē in
 ierusalem. Vel forte causa utriusq.
 propter quod paulus eū remeabat. Na
 illi qui uadunt ad predicandū debet
 esse ualde firm. et ab amore carnali
 segregati et maxime qui uadunt
 inter infideles et persecutores sicut cū
 mppōito facta est autē dissencio. non
 tamē continū caritati. quia quilibet
 eorū respiciat ad bonū motus sū
 alia et alia ratio. et hoc etiā contin-
 git. quia per hoc factus est maior
 fructus predicacōis. eo quod predicant
 in plūbus locis. Et barnabas quidē
 assumpto marco nauigaret cyprū
 unde erat oriundus ut hē supra

ius capitulo. ut confirmaret eos in fi-
de. ¶ Paulus vero. Hic tunc ponit
predicatio pauli tunc sola. Circa qua
primo ponitur multiplex pauli dispu-
sus per orbem ad predicandum. Secundo
eius recursus ierusalem ad tollenda
dum ut ubi persecutus fuerat etiam.
2° incipit 20° capitulo. Hic autem
expletis. Circa medium capituli. Quia
primo ponitur dispersus pauli ad con-
firmandum conuersos. Secundo. ad con-
uertendum non dnm conuersos. 20° cap
ubi transemitur. aut prima ad huc
mittes. quia primo dispersus ad con-
firmandum incipitur. Secundo associa-
tio thimothei interponitur. principio
20° capitulo. 3° dispersus ad conuer-
dum resumitur. ¶ Cum autem per-
fret. Circa primum dicitur. paulus circa
electo sola in panu pharnaba. pro-
fectus est ad predicandum traditus gre-
dei et recomendatus a fratribus pro
deuote orantibus per ambulat aut
sua et ciliciam confirmans etiam
quas ante in barnaba inuenerat
precipiens inuadere mandata aplos
posita capitulo precedente aduisione
gentilium et iudeos.

Per venit autem hic ponit
associatio thimothei cui dicitur
¶ Hic discipulus quidam scilicet
notabilis in fide et moribus multos
iudeos fideles et credentes in xpm. hinc
testimonium reddebant de fide et mo-
ribus ex quo patet quod in sanctitate
erat famulus hinc uoluit paulus
pfrisi fecit ad predicandum uerbum
dei. et assimes circūcidit eum propter
iudeos et ne scandalizaret eos ducendo

secum hominem mundissimum de matre
iudea tantum natum. Nec ista circūcisio
fuit facta. ut dicit acronimus. sed uia
ut dicit augustinus. quia illo tempore
nati de iudaismo et conuersi ad xpm po-
terant licite legalia seruare quibus om-
sequitur uentis. Et quia maior est
inertitudo de matre quam de patre. Et
non licet pater eius gentilis esset repu-
tabatur tamen iudeus. Et dicitur enim om-
ne quod pater eius esset gentilis. Hic autem dicitur
quia similiter erat natum quod pater non
pmserat eum circūcidi. Sic igitur pau-
lus cum circūcidendo non malefecit. quod
per hoc quod erat licitum. uitauit scandalum
iudeos tyru qui gentilis erat. ex parte
et matris non circūcidit. Et hinc Gal. 5.
¶ Cum autem hic resumitur predicatio
ad confirmandum credentes. Et patet licet
cyprius. Erat quidam confirmabant fi-
de in ita quod augmetabant fideles
multo et uisio. Transemitur hic
tunc describitur predicatio pauli ad con-
uersionem infidelium. Et primo ostendit
in quibus regionibus prohiberi sunt
predicare. et hoc ex diuina reuelatione
szmazia et in bithama quia primum
maior fructus in inuebat in laeis
alijs predicando et patet licet. ¶
Cum autem per transissent. Hic con-
ter ostenditur in quibus regionibus
predicauit paulus. quia primo predi-
cauit in regno macedonie. 2° in
quibusdam alijs partibus grece. 2°
incipit capitulo 20°. Qui autem dedu-
cebant prima in diuas. Quia primo
describitur uocatio pauli ad macedo-
niam. 2° eius predicatio ab idem
fratris autem. Circa primum dicitur

¶ Li. 20°

Cum autē pertransissent in fiam def
 tenderunt treudem. nomina sunt civi
 tati extra macedoniam. et misit per
 noctem paulo ostensa ē a deo. **Pr**ma
 tede r. similitudo vini hūnis hūni et of
 figiem macedonis transeons in mace
 doniam aduina nos dūntiando nobis
 uiam salutis. **Pr** autem ansum audit
 it. quia paulus fuit certificatus. q. non
 erat ansio vana. sed adeo in missa. et
 dehar sacros suos certificauit. **vsqz** ibi
Et inde philippus. ciuitas ē deuotā
 a philippo rege macedoniū patre alexā
 dri magni. que ē p̄ma partis macedo
 niē. **E**t om̄ p̄ma ciuitas occidens exe
 uribus deuari. ex illa parte. qua pau
 lus cum socijs suis exiuit. Ciuitas colo
 niā dicitur autem coloniā. que defecit
 indigenarū repletur colentibus alijs
 rō sic nomiat aculeura agri. **E**t
 nus autē. **D**escripto accessi ad macedo
 niam. **H**ic rōm̄ dō scribitur predicatio
 facta ibidem. **E**t p̄mo in philippis ciui
 tate. **S**ecundo in tessalonia. q. ē etia
 ciuitas macedoniē. **Pr** dicit acronimq
 in prologo sup̄ p̄mam eplām ad tessalo
 nenses. **S**ecunda pars incipit xxvii
 capitulo. p̄ma in diuab. quia p̄mo p̄
 pauli predicatio. **S**ecundo in singulis perse
 cutio i. factū ē autē. **C**irca p̄mū dicit
Gramus autē in hac urbe. **S**up̄le phi
 lippis. **D**idit aliquot cōsistentes no
 lebat em̄ paulus considerare condicōz
 q̄li p̄uūquam quonē verbum. die
 autē sabbatorū. r. quietis ab op̄ibus
 in quo magis congregat̄. **H**ic
 videbat̄ ordē sē. r. lonis aptus adora
 dum et predicandum. loquebam̄ cū
 mulieribus que conuenerant. **S**olent

em̄ cē magis deuoto quam vini. **E**t
 quedam mulier nomine lidda. **q̄** p̄mū
 autē eius nomē ad maiore hystale certū
 dicit purpurā. quia purpurā vende
 bat. que ē res p̄iosa. erat em̄ diues ut
 patet ex sequentibus ciuitatibus t̄p̄ate
 noz. **S**ehar ciuitate dicitur **ap̄ostolū**. **E**t
 angelo t̄p̄ate ecclēsie scribe. **D**e har et
 ciuitate erat hoc mulier orūda. sed
 manebat in philippis. que repleta erat
 alijs colomb. **Pr** dicitur ē. **S**olentis deu
 iam em̄ ante comisa erat de gentilitate
 ad iudaismū in quo colitur unus deus.
Sing aperuit cor dñi r. homo em̄ nō
 potest dare nisi corū tradenda p̄o
 nendo. sed deus daret m̄tus m̄te illi
 minando. **N**ō dicit p̄dicantibus **Ioh̄is**
xv **S**ine me nihil potestis facē. **C**ū
 autem baptizata ē. et domus eius a
 familia q̄ erat magna. **N**ō subdit p̄tā
 p̄tente in domū meā. et manete. ut
 abi quiescatis. et reficiam̄ non tantū
 vna tantū die sed pluribus. **H**ec em̄
 portat mansio. et sic patet em̄ diui
 tem fuisse. et etiam valde deuotā. **N**ō
 subditur. **E**t coegit nos p̄cibus val
 de efficacibus. **E**t factū ē autē. **H**ic
 rōm̄ dō scribitur in singulis p̄secutō
 tuū p̄mo p̄mū occasio cū dē factū
 ē autē em̄ nobis ad orationē a.
 ad locū orōnis puellam quondā hūte
 phitonem a. diuinatē. **N**on ē ista
 puella erat sephronisa. sicut illa
 mulier phronisa. de qua h̄ p̄mo ro
 gmm̄ xxviii. **I**lla em̄ nō erat ob
 sessa ad emone. sed per arte magi
 tam̄ facebat apparere demone in
 similitudinē alius mortui ad dan
 dum responsū de occultis. **Pr** dñm

fuit ibidem. Ista vero sermo demoni ex
 stens mea dabit responsa. quia multa
 sunt ademonibus cognita a hominibus
 sunt acuta. Et hoc modo respondendo.
 Probatur magnum quod dicitur quod cla-
 mabat dicens quod homines et dicit
 hic glossa. quod timore spiritus sancti cogite
 te spiritus mendax vera loquebatur.
 Sed hoc non videtur. Verum quia paulus
 dolens autem paulus et non enim doluit
 sed de hoc quod spiritu sancto cogente fac-
 tum fuisset nec illud impedivisset.
 Propter quod videtur melius dicitur
 quod paulus imposuit illi puella silen-
 tium citando ab ea demonium. Et modo
 quo populus hominum habet spiritum immundum
 et dicitur ei. scio quia per sanctus
 Dixit obmuteste et exi de homine
 magis primo. Hoc omni fecit populus ne
 crederet falsa misteret sicut venonum
 sub melle amatur. et quia volebat
 hinc testimonium sanctitatis adven-
 ne per hoc daretur apparentia deo
 phariseorum qui dicebant eum facere
 mirabilia in bellacibus primae dno
 monum et eisdem causis paulus hinc
 eiecit demonium quia impanebar ph
 et alijs apud quod utebantur artibus
 magis. **¶** Videntes autem porta
 occasione hic contra subditur por-
 seucio. Et sermo diuina libertatis.
 Media autem nocte. **¶** Utra primus dicit
 Videntes et et per tunc dolentes de
 dampno tempore apprehendentes pu-
 lum et plam perduxerunt foris
 ubi tractabantur lites. ad primae
 ut punirent eos tamquam malefactores
 id subditur eos accusando hic homines
 conturbant civitatem nostram. **¶**

digni sunt morte tanquam aduer-
 sarii rei publice. et amittent morem
 que non licet nobis sustinere. supple illud
 populum esse deum cum singulorum. quia
 enim erat decretum a romanis ne quis
 reciperet deus nisi appante senatu
 et concuerit plebs aduersus eos et
 magistratus. motum impetum passionis
 et non ductum rationis. et stultis tumet
 corum sed pauli et syle contemptibili
 et iusserunt eos omnes cedi crudeliter
 et ad augmentum crudelitatis subditur.
¶ Et cum multas plagas eis imposu-
 isent et patet licta iussit eos
 in mitiorem carcerem. qui erat foris
 et grauior. et pedes eorum strinxit
 ligno ad maiorem asseruitate ponens
 eos in iugo. **¶** Media autem nocte hic
 contra ponitur eorum libertatis. **¶** Et primo
 miraculo diuino. Secundo mandato
 humano abi. **¶** Et tunc dicit. **¶** Utra primus
 dicit. **¶** Media autem nocte paulus et filius
 aduersus. Secundo illud per media
 nocte singebam ad confitendum. **¶** Su-
 bito vero tremotus factus est magnus
 ad ostendendum orationis eius amittit et
 ad inferendum hominibus domi timore
¶ Expergefactus autem iustos carnis. ex
 tremotus. euaginato gladio volebat
 se interficere ne propter euasione pau-
 li et syle. deponi diligentem custodia
 habuerat preceptum astrictum et speciale
 puniretur graui et contemptibili morte
¶ Clamauit autem paulus sciens per spiritum
 causam quare volebat se interficere
 et tremefactus cognoscens timore
 tum diuina virtute factum perdit pau-
 lo et syle ad pedes. ad quos poras.

fuerat factu' miraculu' . et quia amio-
 te fuerat factus liberatus pauli ver-
 bum Et pducens eos foras . carcerem
 ait domine quid me oportet facere . qd
 dicit paratus sum uiam salutis audi-
 re . et fideliter obedire **C**etera patent
 vsq' i **E**t letatus e' de euasione mo-
 tis corporalis pernicium pauli . et
 etiam spiritualis per sustinone' fidei
Et cum dies hic conter panitur
 liberaco' corp' mandato humano ai d' d'
 Dimitte homines illos transmitti a
 passione impetii aduerterunt magis-
 tratus q' paulus et sylas iniuste fu-
 erant verberati et marcorum qdco
 nolebant eos liberae . paulus aute
 dixit illis i iudicibus qui uenerat
 pcor' liberaco' . res nos publice .
q' non debet fieri nisi publicis milici-
bus . indempnatas quia puniti fue-
rant impetii passione' et no' iudicio
rationis . homines romanos quibus
 magis debet fieri deferri qua' alijs eo
 q' romani habent dominu' orbis **Q**
 aut paulus e' ciuis romane' h' iusta
 xxii capitulo **E**t nunc aculre eos emu-
 polentes tamen pnt' occultate' non
 ata supple' aie . sed ueniant et ap' nos
 citiant . facto confidentes . q' iniuste
 eos uerberamit et marcorum et ita
 factu' e' ut patet ex litta sequenti **E**
 cientes autem decant' que' introierit
 ne custas caris post corp' recessim
 maliparene' ppter corp' aduocionem
 introierunt ad lidiam nome' est re-
 gione' s'om' glosam et cypr' statibz
 a xop'ano' ibidem habitibz . conspla-
 ti sunt eos . sua p'ntia et sancta doc-
 trine . et pfecti sunt ad predicandu'

alibi uerbum dei **Lxxvii**
Qum autem perambulasset h'
 conter panitur pdicatio pauli
 malijs locis macedonie **E**t
 pmo in tessalonia **S**ed in berceabi
 frates uera . pma mduas quia po
 panit pdicatio **S**ed in surge' perse-
 cutio i **C**elantes **C**irca p'mu' dicit **C**
 autem pambulasset amphipolim . ci-
 uitates sunt in quibus non contrax-
 erunt inoran' uenerunt tessalom-
 cam ubi erat synagoga iudeoz **I**n
 alla em' ciuitate ai gentilibus h'ita-
 bant multi iudei **S**ecundu' consue-
 tudinem aut paulus introiit ad eas
 supple' iudeos quibus paulus consue-
 rat p'ue' predicare qua' gentilibus ut
 patet ex p'cedentibz **E**t per sabbata
 tra' discerebat eis descriptus **E**t
 patet ysaie h' **E**t osce vi legis et
 q'phetaz . ad apponens et in s'muans
 exois . quia xpm' in lege et p'phet'
 p'missim . oportuit pati et resurge'
 a mortuis **S**icut patet ysaie h' **E**
Et osce vi et impluibus alijs l'ans
 sicut declarauit exponedo dicta p'phe-
 taz **E**t quia e' xpm' supple' iesus
 nazareus . que' ego a nutro uobis
Qta q' non solum declarabat exst-
 tuis passione' x' et eius resurreco'
 sed etia' completa ista ee' in iesu na-
 zareno . et sic ee' expectandu' aliu'
 xpm' . sicut expectant iudei **H**uic
 mo' uero scripturas per quas ista
 p'banitur ego passu' saltem in parte
 in quada' que' de adu'ctu messie **E**t
 quidam exois i' exuoidis credido-
 runt in xpm' et adu'cti sunt

paulo et sylo. fide et pietate. et
decolenabus et de gentilibus prius co-
uerfis ad iudaismum. et sic colebant
vni deum gentilibus quod a deis qui
vix tunc per manserunt in gentili-
tate. **Zelantes autem** hic contra
ponit in singulis persecutio cum dicit
zelantes autem iudei et iudicia moti af-
firmantes quod de iulio vnos quosdam
malos qui pro sunt ad facienda
mala et turba facta conatamur
ciuitatem contra paulum et sylam. Et
secundum quod dicit iohannes ab antio. a
uoluntate peccati varios professi sunt
qui multitudinem perarmant. Et as-
picientes domum iasonis. in qua pau-
lus et sylas fuerant hospitati. Et
cum non inuenissent eos. quia iam
alibi transierunt. trahebant yasonem
ad quosdam fratres christianos tu-
co ad primarios ciuitatis ut puni-
rentur clamantes quoniam hi qui
orbem concitant. sed paulus et sy-
las. quos suspexit iason. et ideo parti-
ceps est maleficus christi. Et hi omnes
contra decreta cesaris faciunt. Et
subditur in quo regem alium dice-
res alium. sed supple non subiectum
cesari sed magis eius domini. Impe-
ratores enim romanorum bene permittunt
alios reges esse. domini tamen eius of-
fense subiecti et reddent tributum. Et
accepta satisfactione a iasone per
rationabilem expiationem vel emen-
de solutionem vel alio rationabili
modo. Quia non habet antequam magis
huius satisfactionis. **Fratres vero**

hic contra describit predicatio pau-
li et sylo in beroc. Et patet hinc usque
abi hi autem sed iudei manentes in
beroc erant nobiliores que velatio
vel utroque modo. coram qui sunt thessa-
lonice et magis nobiles quam illi hi-
tabant in thessalonice. qui susceperunt
verbum euangelicum a paulo et sy-
la iohanni. cum omni audientia et arde-
re. et deuote. cotidie scrutantes scri-
pturas legis et prophetarum. si herita-
se haberent. sed quod essent implete
in iesu nazareno sicut paulus et
sylas assererat. et multi quidem
crediderunt ex eis. sed ex iudeis. Et
gentilium multorum honestorum et iam
ante commiserant ad iudaismum. Tu
autem hic contra mouet persecutio
contra paulum et patet hinc usque i
statim quia tunc paulum domini sentit
fratres. ut alibi posset predicare
euangelium christi. Sylas autem et thy-
morem romanorum. et ad plerumque in
struendum et confirmandum in fide
conuersos ad christum. **Qui autem deducebant**
hic contra predicatio pauli
describitur in alijs partibus grecie. Et
primo in ciuitate thessalonice. 20 in the-
ssalonice capitulo xviii. Tercio in the-
ssalonice 2 paulus vero. Circa primum primo
describitur eius ad thessalonice peruentio.
20 cum pharisaeis disputatio in paulus autem
30 predicatio in thessalonice autem. Circa primum
dicitur Qui autem deducebant paulum
ut per mare ire alibi ad predicandum
deduxerunt eum usque ad thessalonice
consolati eius pietate et doctri-
tate. Et accepto mandato ab eo per
illos qui deduxerant eum usque ad

athenas pfecti sunt in structis ple-
 nis et confirmatis hereticibus adquad
 remanserant. **P**aulus autē hic
 cōter destruitur. disputatio pauli cū
 phiis. Cuius pmo panit motuū cū
 dicitur quatabat spūs eius in ipso. **N**am
 ex zelo fidei moleste ferebat
 ydolatriam que fiebat inuitate et
 alios errores qo subdit. Disputabat
 agitur in synagoga cū iudeis et cole-
 tibus supple vniū deū. et isti erant
 gentiles cōnisi ad iudaismū et isti
 cū iudeis errabant contra xpm. di-
 centes cū de venturū paulus
 autē asserbat contrariū ostendens
 per scripturas ihm nazarem cōm
 et in foro a milaco cōmuni v con-
 ueniebant. phiis supple disputabat
 cū eis. Quidam epicurei et stoici
 phiis differabant. et disputabant cū
 eo de felicitate hominis quam epicurei
 dicebant consistē in corpis volupta-
 tibus. Stoici vero in anime virtu-
 tibus tantū in pntē vita. **N**am
 vtrūq. sepyantē et stoici resurrexerūt
 et per consequēs aliam vitā paulus
 autē asserbat eā cō manima et
 corpore et hoc inuita futura. **N**ā
 beatitudinē aīe dicebat cō inapta
 dei uisione et fructū pma corpōis
Videmus nūc per speculū et in e-
 nigmate tuē autē facie ad facie
 beatitudinē corpis ex datibz claita-
 tis subtilitatis et agilitatis que au-
 sabuntur in corpore exordim danna
 glōie anime que fiet in resurrectione
 et hoc xpm virtute phiis in Sal-
 uatorem expectantū dnm ihm xpm
 qui reformabit corpus humilitatis

inē configuratiū corpis claitatis
 sue. **E**t quia ista videbantur eis impo-
 sibilis qo subditur. **E**t quidam dicebant
 quid vult semī verbis. i. seminator
 verborū hic dicit. quasi dicant non
 ē nisi multiplicatiō verborū frivolorū
 Alij vero supple dicebant. quia nanc
 detextū licet maliquibus ponatur
Neuoris denouoiaz amūtiator cō d
 glosa q. phiis illi audierat a iudeis
 ter mō eos hitantibus ex disperitōe
 dormi facta. tempore antiochi regis
Nome demonij cō ab hominabile. **E**t
 qo doctnā pauli vocabant amūtia
 cōtē anio pagū vbi erat lacus stu-
 dij volentes plenius audire queq.
 set eius doctnā q non fecisset p as
 fuisset ab hominabile. **I**tem hoc no-
 men demon seu demoniū non est
 nome hebraicū sed magis grecū
Vt dicit ypsidorus vniū ethimol. **E**t
 qo hoc vocabulū non deditissent
 greci ab hebreis sed magis cōnso. **E**t
 scdm quod dicit ibidem ypsidorus
Demon grece interpretat sciētia
 seu peitō. **S**ic igitur videtur her-
 lita exponeda phiis cū disputa-
 tes in paulo non erat eiusdē candi-
 tatis. **E**t per cōs demoniū in-
 precat sciētia seu pntā. **S**ic igitur
 videtur her lita exponeda phiis
 cū disputabant cū paulo non erat
 eiusdē canditatis seu opmionē ut
 satis patet ex textū. **E**t qo illi qui
 doctnā eius reputabat frivola
 vocabant eam seminevbiū. **I**lli qui
 eū volebant audire plenius. tāq.
 banam banā reputantes eam licet
 non intelligerent ad plenū dicit

bant paulu amiratoreu nauorum
de monore x nauaru scientiaru et
thomenses aut omes x de terra illa
natiu et aduene hospites qui aliude
illuc uenerant ratione studij. sicut
modo conueniunt parisus ad nichil
aliud uocabant primapalio nisi a
discreto qntu ad magistrus aut audire
qntu addi pupilos. aliquid nouu. Et in
hoc eis assimilantur parisienses ml-
ti. **E**rans aut hic conter desribi
pauli predicatio. Et secundo audire
discretu ibi. Cum audissent pma
mdnas. Quia pmo incipit paulus
aquodam q erat athemensibus no-
tu et concessim. Secundo psequitur
intenti i deus qui fecit mundu. Et
ta pnu dicit. Erans aute paulus
ut melius audiret amilitudine
ait vni athemenses p omia sup-
stanciosas x ydoloru cultores. Vos vi-
deo. hic parebat ad sensum. quia
mauitate illa erant multa ydola.
So subdit. Preteriens em et uidet
re. Inqum aram in qua erat sp-
tu deo ignoto. Inqualibet em ara
tytulus subscritus illius cui erat
consecrata ut nom mercurio et
huigmoi nichil aute altari erat thid
tytulus deo ignoto. supple conse-
cratu e hac altare. **D**euus conse-
cratoe uale dicitu e. Aliqui em
dixerunt q fuit consecratu et
in statu aposteis erulis qui p q
eius morte eiceti de regno suo.
et pace state. reuenerunt ad auxiliu
athemensiu perquad restituti fue-
runt ad statu pristinu. **A**pter qd
dixerunt misericordiam dei matthe-

us posuisse sibi sedem cui conser-
uerunt aram. Sed quia misericordia
non erat autentica persona q fuisset
hominibus nota. sicut iupiter et mercu-
rius et huigmoi fuerant. quos genti-
les ad deos translatoe ce dicebant.
Vnde et pmo math dicit. Patre mo-
inter deos translatoe. Et illud altare
intitulatu fuit ignoto deo. et de ter-
minatu quod non fierent oblationes
et sacrificia nisi degenau lacrimis
et precibus miseror. abidem miseri-
cordiam postulanti. **I**n scolastica
vero historia dicit q philo sophi ante-
ms existentes et tenebras factas
indie passionis xpi considerantes.
q non parat ce uirtute natiue. eo
q facte fuerunt p interpretacione. In
dicit piodorus se uidisse lina retro-
cedete ab oriente. et supponete so-
li. tuc em erat xv. et iteru eam re-
dente ad locu suu. uersus oriente
Talis aut motus lune erat contra-
rissim nature. **A**pter quod illa e-
clipsis non fuit naturalis. sicut q
illa eclipsis solis incipit a parte
orientis et in eadem parte fuit
terminata. ut patet exordie. **E**clips
aut naturalis spuis solis incipit
a parte occidendi et in parte opposita
terminatur. Item quia illa eclipsis
durauit tribus hois s; ab hora sexta
usq ad horam nona. ut hie math
xxvii. **E**clips aut solis naturalis
non tantu durat sed modico tpe
herigitur et similia attendentes
phi consecrante altare deo. quia
talia mirabilia faciebat. que vo-
canti ignoti. Et hi si conser-

eius excellencia que incomphensibilis e aquantq creatura etia bta et per tans ato mo sibi incognita et multo magis be **Dixerunt etia** q iste deus volebat sacrificia de animalibus sed deprecibus deuotib et orombus **Consequenter** applicat aplus ad suu qpositu dicens Quod ergo ignorantes colitis ego amitto vobis scisstm deum verum et hominem **Et** hec applicaco patet in vltima m pntuone dicti aleals **Conuenit etiam xpo pdm pma m pntuone** quia dicit consecratu m pntuone die Nam xpo qte nome m pntuone die conuicit qm em eius e m pntuone et parte **Appter** quod m pntuone vocatur ps lxxxiii **Ostende nobis dne m pntuone tuam** et salutare qm da nobis **Deus qui fecit it** **Hic** conter aplus p sequitur mecti aspondens pmo condicione xpi qm tu addicatem **De** qm ad hunc tatem ibi **Et** tempore **Circa** pntu dicit **Deus** qui fecit mundu et omnia que in eo sunt **Hanc** pntuone cocedebant commue philosophi vocantes deu pntu causam omi **Et** licet auerrois neget deu hre roez cause efficientis dicens cu hre roez cause finalis et mponat aristoteli hoc sensu hoc tamen non habet ex dictis aristoteliis expresse sed magis appoitu **Ut** dicit alij expoitores aristoteliis **plato** aut dixit deu causam efficientem mundi et etia ex tempore **Alij** vero philosophi qui ponebant mundu eternu ponebant tamen vniam causam efficientem

omni **Ut** patet de auctena et mlt alijs **Et** ex hoc consequet declarant q deus non concludit aliquibus locis determinans dicens **Hic** celi et tere cu sit dne **Ut** patet ex dictis non in manu factis templis hcat tamq abi contentus sed magis continet oia tamq causa dans eis esse et conseruans **Et** ex hoc concludit vltimus q non indiget sacrificijs hmnans et oblatombus dicens **Nec** manibus hmanis colitur a sacrificijs hmnans manibus sibi oblatijs indigens aliquo tmm sit perse sufficiens omia alia eo indigencia no plditur cu pe de oibus mram qm ad spuales et aturas augmā sunt angeli et m pntuone qm ad aialia q conuēt p respiracione aeris ad refrigeru tord in quo consistit vita vel per aliquod supiens vitam respiracionis sicut sunt pisces et hmgmā et per hoc intelliguntur homines qui conuēt vita spuali quantu ad aialia et corporali per respiracione et omnia quia quid quid bonu e m creatura quacūqz tant e ex dei dono fecit quaz ex mo suple ex adam homine pmo omne genus homi per gnacione continuacione m habitare super m m pntu faciem tere quia multiplicato gne humano reperunt m habitare diuise partes tere **Diffiniens** statuta tpa **Nam** ante diluuiū vixerūt hoies maior tempore quam post et tūq habitacionis corp **Nam** in vna regione durius conuēt quam in alia **Sicut** in regione pymerico conuēt homines nonne annis tantu uel ar

ator potest etiam aliter exponi qd
declaravit quantum quilibet genus debet
in pia terra manere et pro ea ab ea expelli
sicut canani fuerunt expulsi de terra
promissionis per filios israel et sic do-
milis alijs. Ut dicit danielis in ipse
mutat tempora et etates transfert
regna atq; constituit. **C**onsequenter as-
tendit ad quid fiat predicta dicens
querere deum et ad hoc ista sunt ut homines
querant deum per cognitionem et attri-
bent eum aut in vobis p amore
quod non longe sit ab uno quoque
inimico ipse quod ascendit contra
dicens in ipso enim conuincimus mouemus
et sumus sicut in causa efficiente Na-
turalis in nobis mouet et esse
et sic est vicinior nobis quam
nos ipsi quia coniungit principia in-
tersita. Sciendum tamen quod vult habere
et intelligere. Nam homo est homo per
intellectum propter quod dicit primo
metaphysice animalia ymaginatio habet
et memoria vult homo autem
ratione et intellectu. Vult etiam
vultibus et sic intelligere
et esse humanum. Et etiam mouet apud
in quantum tunc patencie mouentur
per voluntate et intellectu. Et secun-
dum hoc inducit auctoritate arati
poete dicens Sicut et quidam pec-
tarum vestrorum dixerunt. Sed aratus
et eius sequentes. cuius auctoritas est
atheniensibus nota et autentica.
Non sit autem facta simpliciter ipse
quod cum non allegauit. Et subdi-
auctoritas enim dicit quod vult enim et
genus sumus a propter vanitatem
seu affirmatam ad ipsum habentes in
quantum sumus intellectualis nature

sicut et ipsi in qua facti sumus ad
ymaginem eius. **N**on imptone
quia ista intellectualitas non est eius-
dem rationis in ipso et nobis quod deo
non dicitur eius ymago sed ad yma-
ginem eius facti filius autem qui est
eiusdem nature non pro dicitur ymago
eius in quo apparet excellencia christi
respectu nostri. **G**emis ergo posita
deductio sua. Hic inferet conclusio-
nem intentam dicens Gemis er-
go tu sumus dei et intellectualis na-
ture tamen in finibus gradibus di-
stantibus ab eius perfectio. non debe-
mus ite ymaginari. sicut littera. Non
debemus estimare diuini. vult di-
mi esse simile auro et argento in Ma-
ista sunt infra hominem quia sunt
arconabilia et etiam in sensibilia.
Deus aut supra hominem. **V**erdictum
est supra. propter quod laeta que est cul-
tus deo debentur. non est talibus ydo-
lis exhibenda. **E**t tempora hic
tamen declarat conditione christi qui
fuit ad humanitatem in qua inter ho-
mines apparuit amicitias eis viam
salutis primo per se ipsum pro ea per
apostolos et discipulos alias. **E**t hoc
quod dicitur. **E**t tempora ergo huius ignora-
tie. qua cultus diuus impendit ydo-
lis. **D**espiciens deus a nolens ul-
tra diuitie miter a tempore gratis
annunciat hominibus per filium suum et
percederet meum. **V**t omnes ubi-
tunc penitentiam agant. **D**edolati
et alijs peccatis eo quod statuit diem
in quo iudicaturus est orbem iniqui-
tate reddendo penas debitas pro
peccatis et penia quod in istis inuice

in quo statuit a per amū p quem
 diffinit iudicare scilicet p hominē
 xpm qui iudicabit in forma hominis
 glorioſa. ſicut dicitur e ſupra pmo ca
 hic reſus qui aſſumptus e a uobis ſ
 ueniet. ſ. ad iudiciū ſicut fuit abud
 expoſitū. Et de hac iudicio dicitur Joh
 v capitulo pater non iudicat quicquid
 ſed omne iudiciū dedit filiis. Et quoniam
 hac iudiciū eſt in reſurrexerit gñale
 quam pceſſit reſurrexerit xpi. ſic
 eius exemplar e cauſa ad pūditur
 fidem ptebens ic ordinetur ſic luttā
 ſuſtitans eum ſupple hominē xpm
 amotius. quam morte ſuſtinuit p
 ſalute om̄ ex maxima caritate ad
 genus humanū et obedientia ad pte
 deum fidem ptebens om̄ibus reſur
 rectionis future quia reſurrexerit p
 cauſa e et exemplar reſurrectionis
 nre. ¶ Cum auდიſſent poſtquā de
 ſcripta e predicatio pauli. hic cont
 ponit auditoris diſtinctio inter p
 Quia aliqui reſurrexerit mortuorū
 reputant impoſſibilem. quidam qui
 dem uidebant alij uero nolebant
 conſiderare et qñ dixerūt. Audiemus
 te de hac iterū. ¶ Vero crediderūt
 inter quos nominantur dyonifius a
 riopagita tamquā ſanoſtor et mi
 her nomine damaſ que ab aliquibus
 dicitur fuiſſe eius uxor. ¶ **Xpm**
 ¶ **Q**uidam uero in adheſi
 tribuitur predicatio pauli
 in thormo. Et diuidit in
 duas partes. quia pmo ponit her
 pdicatio. Secūdo aduſſario in ſure
 tio ibi. Galione aut pma adheſi

in duas. Quia pmo ponit quoddam
 predicatōem pmo ſupple aduſſarius
 eius ad thormo. Cum dicitur. **Veni**
thormo que e ciuitas nymetia
 archaie ut patet infra eodem caſo
 Et in uenies quenda iudeū nomine
 arquilam. qui tū m xpm credebat
 cum pſtilla uxorē qua ut manifeſ
 te patet ex ſequentibus. eo q pcepit
 ſet claudius it. hinc aut impetialis
 pcepti cauſa non expoſuitur. ſed
 ſola ſua hiſtoria dicit q hoc fuit
 Quia iudei habitantes rome familiar
 tatem contraxerunt cū agrippam
 et faciebant eam iudaizare deſeruit
 adeos. tum quia erant catholici. tum
 quia erant ouſſe artis. ſtenophoto
 rie ſupple aſtenos quod e taber
 naculū ſue tentonū. Operabat
 em in hac arte paulus pmetu
 ſuo habendo ne grauaret illos
 quibus pdicabar ſumptus ab eis
 accipiendo et ut p hac reſelleret
 pſendo apli qpter queſtū predica
 tes. ¶ **D**iſputabat. hic ponitur
 pauli predicatio ut dicitur. Diſputa
 bat in ſonagoga per omne ſabbatū
 alijs autem diebus intendebat
 apōi manuali. Cum ueniffent
 aut de macedonia ſolas et thimo
 theus in ſtabat uerbo. Quod aut
 ſubdit. maliquibus libris ewan
 gelij non e in libris correctis ſed
 ſub intelligitur ante aduſſariū aut
 ſyle et thimothei. predicabat paulus
 tantū in diebus ſabbatarū. ſed p
 corp aduſſariū predicatē cepit ſic
 quērius teſtificans iudeis alim

de populo in lege et prophetis esse pro-
missum et hoc per testimonia legis et
prophetarum. Contradictionibus autem eis et
blasphemantibus. apostolus in scriptis. con-
tentionis vestimenta sua in signum quod fe-
cerat debuit sicut amittendo eis uita-
tis uerbum. Sanguis uester super
caput uestrum et pena debita ueniet
super uos ex rebellionis uestra. Et
migrans uide. non transiit ab il-
la ciuitate. ut patet ex sequentibus
sed ad alium locum eiusdem ciuitatis
Ite subditur. intrauit in domum quaedam
nomine tyri. ac plus aut manebat
in domo equule et per strile. Cuius
domus erat conuicta synagoga
per hoc enim paulus poterat fore
maioris fructus in predicatione. et quod
apostolus commemorabat. Ideo subdit
Crispus autem. iste est quem baptiza-
uit paulus sicut scribitur prima ad
primos cetera patet ex scriptis. Sedit autem
ibi et mansit sicut dicitur. De uero
primos sedistis ergo in caedes barne-
mulo tempore. et mansit. **¶**
Gallione autem hic contra ponit
aduersarios in pueris contra
paulum et patet littera scriptis. Dico-
tes quia contra legem hic persuadit
hominibus colere deum. sed contra legem
moysi. quia lex moysi docet colere
deum per testimonia legis quas
paulus debet testare dicebat ut per
scripturas suas in pluribus locis in-
terprete aut paulo aperire os.
ad respondendum dixit gallio ad iudeos
respondens paulo. si quidem esset
iniquus aliquid. in ferendo non

menari aliter in rebus suis in facto
rapina uel alicuius iniqui aut facti in
suis nocendo aliter in persona propria
sibi commissa ut patet in prologo uel p.
le. quod est peius quam in ferre no-
minem in rebus. recte nos sustinere
audiendo querimoniam uestram et
faciendo iustitiam. Si uero querimonie
sunt. et. Erat enim gentilis et ideo
non turbabat. nec ad eum pertinebat
disputare querimonie iudaice legis. et
intrauit eas attribuitur tanquam
detinere tempus in synagoga app-
hendere aut omnes simple in
propheta qui tales repulsi audire
solent. percutiendo expellere. **¶**
Paulus uero. hic contra describit
predicationem pauli in epheso et hoc
dupliciter prima in aduentu. Quia in pro-
logo xxi capitulo prima in diuina
simple in parte in capitale et in aduen-
tum. Que in parte in uide autem
Cetera sunt dicit paulus uide in ad-
sustinuerunt. et expectasset dies
multos in epheso. fratres in
le facies nauigauit in ephesum et
uorsus in ephesum. quia tunc uenit e-
phesum ut patet ex sequentibus
que non est in prima. sed in aduen-
tum. si tunc dicitur in epheso. qui est por-
tus thormithorum caput. secundum
tyrum nazarenorum completi tempore
noti sui hoc enim fecit paulus qui
erat natione iudeus ad uitandum
iudeorum scandalum sicut dicitur et
supra xxi capitulo de uero in epheso
thormithorum. Non uero uoluit spiritus
sanctus ut in prima etiam statim

inhibentur hijs qui ex iudeis con-
 uertebantur obseruatio legalium sit
 inhibebantur hijs qui ex gentilibus
 conuertebantur gentilitatis ritus . ut in
 hos ritus differentia ostenderet. Ita
 gentilitatis ritus tam reputabat
 tamquam omnino illicitus et semper adco
 phibitus. Ritus aut legis cessabat
 tamquam impletus per xpi passionem
 ut patet adco in figura xpi in scriptis
 que cessat aduentione iustitie sed no
 statim omnino cessare debuit . ne ab
 aliquibus credatur semper fuisse illi-
 citus. Sed tunc gentilitatis ritus quod
 quod tamquam de iudaismo licebat . le-
 galia obseruare tempore medio in
 passionem xpi et publicatione ewa-
 gelij . sit tamen quod non poneret abifi-
 dem credentes quod sine tali obseruatioe
 fides xpi non sufficeret ad salutem.
 Deuenit quod ephesum et illos ubi
 dereliquit . pupule aquilam et pre-
 fillam que ex ingressus synago-
 gam disputabat cum iudeis osten-
 dens per scripturas messi nazareo
 promissiones patrum esse completas .
 Paganibus autem eis ut amplius te-
 pore maneret ad plenitudo eorum in
 formatione non consensit. Valens
 alibi profert . ubi non dicitur erat pre-
 dicatum euangelium . ordinauit tamen
 ubi minus stras esse ad fidelium in-
 structione sed vale faciens et dicens
 ad sui exortationes et eorum consolationes
 iterum reuertitur ad uos deo uolente
 quod et fecit ut patet capitulo sequenti

ti Quod autem in aliquibus libris in-
 panitur oportet me solemniter die
 aduentione facte ierosolima . non e
 detextum nec e in libris correctis
 quia nec tunc paulus uir in ierusalene
 sed prope per magnum tempus et
 descendens cesaream que e metro-
 polis capadocie ut dicitur gladius. Alia
 autem e cesarea philippi in provin-
 cia phoenicis et iterum in palestina
 de quibus hinc e scriptum. Cetera patent
 scriptura confirmans amicos discipulos
 et christianos in fide xpi. ¶ Iudeus
 autem hic e pare macedonie in
 qua occasione predicationis pauli
 captiuitatem de qua scribit lucas lo-
 cutus fuerat facit mentione dep-
 dicatone quam apollo fecit ibidem
 dicens iudeus autem quidam natus
 apollo nomine . cognominatur nomine eius
 quia orat famosus alexandria
 que e macedonia natus per dispo-
 sitione iudeorum quam fecerat antiochus
 patens in scripturis legis et prophete-
 tarum hic erat doctus etiam domini
 euangelium xpi imperfecte tunc idco
 sequitur. Sciens tantum baptismum
 hamis. Sed aquila et pterila qui
 romaniserant ephesi hanc imperfec-
 tionem suppleuerunt. Quo patet quod
 dictum e supra in principio capiti-
 cos esse christianos qui tunc uenerunt
 sed in athenam in qua e thormithus
 contulit multum hijs qui crediderunt
 prius predicatione pauli propter quod
 paulus prima corinthi capitulo dicit
 Ego plantavi apollo rigauit et

Nartum e autē hic contō de
 scribitur predicatio pauli apud
 ephesum in suo reditu. Circa q̄
 p̄mo ponitur p̄ hoc p̄dicatio. Quā p̄
 s̄mptōnis quōdā repressio ibi tēp̄
 tavit autem p̄ma induas quia p̄mo
 describitur doctrina pauli quā ad unita
 tem baptismi. Quōtū ad p̄dicatōne
 ewangelij ab ingressus aut p̄ma p̄s
 patet vsq̄ i. Si sp̄itū sanctū accepis
 tis s̄ in signo sensibili. quia tūc bap
 tizans per impōitōne manū aplōr̄
 sed nōq̄ si sp̄itus sanctus ē s̄licet
 hoc modo datus uel dandus. audiūg
 licet audiissent q̄ deus ēēt cōmis
 et trinis cētā parent vsq̄ i. iohēs
 baptizauit baptismo penitēcie po
 pulū. Erat em̄ baptismus iohannis
 quōdam p̄statio faciendi penitēcia
 et disponendi se ad baptismū xp̄i
 in quo datur gratia iustificans dicit
 meum q̄ uentura ēēt et hoc ei
 predicabat iohēs ut patet math
 iii. Et iohannis p̄mo h̄is audis
 baptizati sunt in nōie dñi n̄i ih̄u
 xp̄i. Quā h̄c em̄ forma dabatur bap
 tismis in p̄mitua cētā r̄acōibz
 dictis supra ij capitulo. Cētā pa
 tent. **I**ngressus autē hic cōtē
 ponitur doctrina pauli quā ad pub
 licatōne ewangelij tūm dicit. Cū
 fiducia loquebatur post p̄rito ti
 more humano disputans cū cō
 tradicētibz et suadens volun
 tarie audientibus de regno dei
 et de superna felicitate q̄ consis

tit in aperta xp̄i uisione s̄z deuitis
 p̄māpaliter et humanitatis. Se
 cundario suadebant etiam de modo uo
 uendi ad hanc beatitudinē qui ē
 per fidem caritate formata. **O**mn̄
 aut quidam induraret in sua infi
 delitate maledicentes p̄iam dñi
 et doctrinam xp̄i. **C**orū multitudie
 erat signū obstinatōis eoz dicit
 dōns ab eis paulus segregauit
 discipulos et credētes ne inficent
 uerbis obstinatōr̄. cotidie dispu
 tans ad declaratōne ewangelice
 ueritatis in stola et modico de
 quo paulus stolam fecerat. **T**yrā
 in eūq̄dam dicitur aliqui q̄ tyrā
 m ē nōie xp̄i illius tūc erat e
 discipū. Alii uero dicit q̄ ē appella
 uū et accipitur hic tyrānis pro
 homine patente. et fecerat hic
 paulus stolam. ut obstinati timent
 cū impedire p̄pter dōm loci pacif
 tatem q̄o subditur. **H**oc factū ē
 p̄ byzantiū pacifice. ita ut om̄s
 qui habitabat māsia audirent v
 bñm. et paterent audire libē. **M**
 tutes q̄ ad confirmatōz huius dor
 tine non quolibet faciebat deus
 et non modicas uel cōmnes sed
 multas et excellentes. **U**nde subdi
 ita ut etiam sup languidos it
 q̄ ē maior quam si per tactū pau
 li uel eius orōm fierent caha. **T**
 temptauit autē postquam deserta
 ē predicatio pauli hic contō ponit
 p̄s̄mptōnis quōdā repressio. qui uolebant expellē demones

ab obsequio virtute nominis christi a paulo
 predicati in quantum non crediderunt et
 pariter litta usque. Et tunc iudei est
 aut scilicet nomine christi illius principis
 sacerdotum alium novum et paulum pro
 virtutem eorum cognoscit. Nos autem quod est
 quasi diceret ad vos non pertinet
 virtutes eorum inuocare cum sitis in
 creduli. Et dicitur amborum a duobus de
 septem filiis principis iudeorum. **¶**
 Consequenter ponitur fructus huius re-
 pressionis cum dicitur hoc autem natum fuit
 et ambus per dimissionem eorum qui in-
 debant. Et accidit timor super illas
 ut nullus auderet talia temptare
 et magnificabat nomine domini iesu.
 tamquam magne virtutis existens auxi-
 lium quod credentium. Veniebant ad paulum
 confitentes peccata sua et reliquias
 auxiliium autem ex eis qui fuerant timo-
 sa sectati a artibus magicis contulit
 arum libros et apportavit ad aposto-
 lum et combusserunt in contemptum
 dyaboli et in honore iesu christi.
 Et computatis precijs illorum hoc
 additur ad ostendendum quod fecerunt
 hoc ex magna voluntate combu-
 rentes libros quos emiserunt ita-
 rare. Sciendum etiam quod denariis va-
 lebat decem milia assiales. So-
 lit nominabat annis denario. ita for-
 titer credebatur verbum per multipli-
 cationem fidelium et confirmabatur
 per augmentum fidei credentium. **¶**
 Hic autem expletis. Superius patet
 et multiplex pauli progressus per
 orbem ad predicandum. Hic continet

ponitur eius regressus ierusalem
 ad tollerandum pro fide catholica quod perpe-
 ritus fuerat ibidem. Unde dicitur et supra
 actuum capitulo et nono. Et dividitur
 in tres partes. Quia primo ponitur in-
 spiratio apostoli. Ad remotionem impedi-
 menti i facta est autem. 3o persecutio
 spirati pro capitulo ibi. Nos vero
 intra primum dicitur. Hic autem exple-
 ritus super discipulis pauli. Appropinquat
 euangelij. Appropinquat paulus in spiritu
 et non ipsa voluntate sed magis
 spiritu sancti revelatione et ordinatione.
 Transita macedonia et achaya.
 ad conseruandum mandatum credentes et accipienda
 collectam portandam fidelibus pauperibus
 qui erant ierusalem. oportet me et
 romam. Unde dicitur cum fuit sibi re-
 uelatum quod de ierusalem iret romam.
 gradus tamen eundi et causa non fue-
 rint sibi reuelata sed infra xxviii
 mittens autem in macedonia duos ier-
 salomites. Hoc fecit ut collecta facta esset
 antequam illuc veniret. quod erat sibi
 honestius et expeditius. quia se-
 non oportuit eum contrahere moram
 propter dictam collectam. **¶ facta autem** 7
 Hic continet ponitur remotionem impedi-
 menti. Et dividitur in duas partes se-
 cundum duplex impedimentum. Secundum
 ponitur pro causa ibi. Vbi cum fuis-
 set prima iures. quia primo impe-
 dimentum ponitur. Secundo tollitur.
 Et cum sedisset prima iures. 3o
 iter pauli resumitur in principio
 vicesimum capitulo. Prima ad huc in
 duas quia primo ponitur impedimentum
 motum principum. 2o eius experientia
 i hinc auditis. Demetrius enim fecit

illud impedimentum commouens ciuitatem contra paulum et eius socios motum propter temporale dampnum et dyane cultum et patet littera pauli exceptis et exponens De ma dñi a de fide xpi faciens edes argetas dyane. Imma autem vocatur dyana adyan quod est lux grece et nos quod est nouum quia eius lux renouatur omni mense dicebat enim a gentilibus preses iuris quia eos ostendit de nocte et quia in illis nihil crepat pingitur dyana marionis figura tenetis sagittas eo quod radios suos emittit usque ad terram. Tales igitur ymagines dyane faciebat de argento iste demetrius. et tabernacula argentea preponendis ymaginibus sicut frequenter fit in ecclesia de ymaginibus sanctorum prestabat artificibus. inter quas erat principalis Satis quia de hac artificio est nobis acquisitio magister lucius paulus hic suadens auertit multam turbam ab emptione talium ymaginum dicens in eis esse nihil in minus aut virtutis non plura aut hic peritabitur nobis pars in redargutione venire quia reddarguemur de falsitate faciendo ymagines nullam virtute habentes sed et ymagine dyane templum et cultus eius totaliter. **H**is auditis hic contra ponitur comotio eius exercitum contra paulum et socios eius et patet littera usque ibi Et impetum fecerunt uno animo in theatrum locus erat ubi promuebantur rei et dicebat atheora a

spectaculo eo quod multi veniebant ad talia spectanda. illuc enim uolentes traxerunt comites pauli. Cetera patent usque ibi. Erat enim ecclesia et congregatio pauli confusa quoniam per magna parte ignorabant causas illius comotionis. Demetra autem detraherunt alexandrum pellenem cum iudeis quia uolebat excusare paulum sed non habuit audientiam sed magis clamor tumultu. **E**t cum sedasset hic impedimentum dicte comotionis tollitur cum dicitur Et cum sedasset subita turbas hic enim habebat officium publicum in ciuitate propter quod potest plura magis sedare. Quis est homo qui nesciat id quasi dicitur Non oportet hic clamare cum sit notum omnibus. proliis quod romis a dyane per genite aione delachoma eius concubina. ut scribitur poete Cetera patent usque ibi. Quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices habent aduersus aliquos istorum aliquos causam aliam rationabile conuictus forenses agunt in quibus cause retulantur et promissiles sunt supple pntes ad iudicandum. accitent multum coram iudicibus si habent rationabile causam. Si quid autem alterius requiritur preter causam demetrii et qui cum eo sunt artifices. Et in hoc alloquitur quilibet in littera ecclesia in recognitione per transillum hinc iudicatum potest ab solui a determinari. Nam et peritamus a impetulo sumus argui seditionis hodiernae a preside uel imperatore tanquam negligentibus

Unde iuuenis crediderat frangens q
panem et gustans a modico accipiens
satis q allocutus e rēstantes Vbi
edificatoris vsq̄ in lucem diei Et sic
pfectus e. Quoquo patet sollicitudo
pauli p salute p̄ximī quia pfecturus
metastim per totam nocte nō dormi
uit intencus predicatōm vsq̄ ad
mediam nocte Et tūc resuscitatus en
thico et modico pane gustato s̄mone
resumpsit vsq̄ addiem claram Et
sic iuit viam suam **A**dduxerunt aut
puerū vniuersū in conspectū om̄ et
consolati s̄m̄ non minime de uita pu
eri et facto miraculo ad gloriā dei
Nos aut̄ hic cōter p̄m̄ p̄dus
locus in quo paulus contraxit morā
sz apud milētū ad quē p̄mo destruit
accessit Secundo consequēs fructus
abī d̄m̄lcto aut̄ 3o flebilis recessus
abī Et tūc hoc dixisset Circa p̄m̄
dicitur Nos autē ascendentes nauem
s̄m̄ paulo nauiganus in masson
Nōm̄ e loci ad quē paulus venit
per terram **A**ssumpto eo sz paulo
venimus in milēne nōm̄ e in pale
et inde nauigantes sequenti die ve
nimus cōt̄ thm̄ Aliqui dicunt q
s̄m̄t die diticos Alij dicunt q̄ cona
tantū alia die apprehensū fannū
nōm̄ e portus et sequenti die ve
nimus in milētū Vbi q̄p̄suerat pau
lus aliquantulū pausare Et reddidit
rationē quare nauigando transi
erat ephesim absq̄ applicatōe ad
locū que tamē erat ciuitas metro
polis et in qua paulus frequēter
p̄dicauerat tūc subditur Nequa

mora illi fieret in aspa **S**i em̄ de
clmasset illuc oportuisset eū diuini
mori q̄pter multitudinē credentū
et solempnitatem loci et causa fes
tinitatis pauli subdit **P**redicm̄
pentecosten faceret reuoluntatē a
solempnaret **N**lla em̄ dies erat
solempnis q̄pter dationē legis quā
ad decalogi p̄cepta **E**odi 20o Que
manent in lege noua et q̄pter dan
onem spiritus sancti credentibus in p̄
no visibili supra y ca **A**milcto h̄
p̄m̄tū consequēs fructus quia pau
lus mandauit i ministras ecclē de
tata ephesina dyacesi exhortans eos
p̄mo contra seruiciā persecutorū 2o
q̄pter fraudulentiā deceptorū 3o
dite uobis 3o contra concupiscentiā
temporalū bonorū i d̄gentū aut̄
et in omnibus ponit se p̄ exemplū
datione facto et uerbo p̄ma pars
patet vsq̄ i Et temptatōibus a
p̄tulis mortis que michi acciderūt
ex insidiis iudeorū p̄ quibus tamē
nichil om̄si de contingētibus ad ues
tiam salutē Docerem uos publi
te et perdonos a p̄uate testificatō
iudeis atq̄ gentilibus andifferēt
in deū p̄p̄ntentiam et am̄itiādo
eis penitentiā in deū ordmantē
Et m̄t̄ ecce alligatus ego spiritu
et exreuelatōe spiritus sancti ad hac
astutus tu tamē uolo q̄m̄pte i
om̄ibus obedire **V**ado i ierusa
lem que in ea uentura s̄m̄t in
agnorans in speciali sciebat in
m̄gnali q̄o subditur **N**isi q̄p̄s
sanctus p̄m̄tēs ciuitates frequē
p̄statur in dicens q̄m̄ om̄cula

et tribulationes acerbissimas que ma-
nent a ubi me expectant. sed nichil
horo vereor a timore sustine p p p m
ner fano aiam mea a uitam meam
sensibilem preciorum quam me a
quam aiam intellectua. que dicit ape
homo eo mo loquadi quo tam noiat
aparte nobilita Ceta patet vsqz ibi
Qua ppter contestor vos hodierna
die a har ultima vice pombus. p
mundus sim a sanguine omni s r ves
tiu si decetere. mairatis aliquod
graue peccati Et subdit causa No
em interfigi ppter quecuqz pncula
inmunita michi. quo minus amia
arem omie consiliu dei vobis depe
tmetibus ad salutem **A**tendite vo
bis hic conter in format eos con
fraudulentia deceptor Dicens atte
dite vobis in per somis apus et um
Verbo grege comisso vto regim
In quo supple grege vos p p p p
posuit epas a ministros Sub noie
om episcopoz intelliguntur alij et
desie ministri Vnde epus grece si
nitendens e latine Et hinc vigila
tie subdit causam dicens Ego sto
p reuelatione spitus sancti. quom
am mirabunt p q distensione mea
lupi rapaces in nos a falsi apli
ad recipiendu vos. et ex vobis met
apib exurgent vni loquetes per
uersa a heretia coruipetes artui
las fidei ppter quod vigilato. sup
custodiam gregis vobis comissi
memoria retinetes. ea que polluite
vos donu. qo subdit Quoniam
p timentu te Et quia nisi domg
disradicit ciuitatem frustra vigi

lat qui custodit eam ps centesimo
xxvii qo subdit Et mir comedo vas
deo et verbo grane eius a facto ul
effectui Verbum em in scriptura
frequeter accipitur p facto Secundo
regi pmo Quod e verbum quod far
tu e et maxime in deo tuus die e
facte ps xxxvii Dixit et facta sunt
Qui patens e edificare pergram in
pnti. et dare hereditate glorie in fu
turo in sanctificatis omnibus Na ibi
nullus admittit nisi sanctus **A**r
gentu aute Hic conter in format
eos contra concupiscentia temporalu
per sui apus exempli. quod erat eis
per experientia notu ministrant
manus iste apur em eos vxoat
de p p Et subdit causam dicens aia
ostendi vobis per exempli perfer
roms. quoniam sic laborantes a de
glo labore viuetes oportet p p p
doctrinam fidei in firmos. qui sunt
aui. et ad dandū tardi. licet em pau
lus posset accipe sumptus ab illis
quibus predicabat. tamē frequeter
abstinebat. ne fructus predicacōis
impediret in illis. quoniam ppter
auaricia suam ab auditu p dicatione
retraherentur subdit etia aia causa
dicens at memisse verbi domi
ahū supple oportet. Qm ape dix
licet hoc nō hēatur meo angelo
tenendū e tamē firmiter ppter
verbum apli quod dixit quia nō
omā eius facta sunt scripta. no
hamus vltimo et multo minqz eis
verba sed paulus p reuelatione ha
bit hoc xpi verbi pnt et eius
euangelii Gall pmo Bernus

ē dare quam accipe. Sed hoc voluit
aliqui dicit q̄ maioris perfectōis est
diuitias quas in seculo paupibus et
rogare quam in religione mendicare
Sed hoc reprobatur libro de ecclesiasticis
dogmatibus ubi dicitur. Bonū ē tū
dispensare bona paupibus erogare
sed melius ē in tentate sequendi p̄m
tantū simul donare et absoluit a solli-
citudine tū p̄pō ege. Et ieronimus q̄
congratium dicit. qui afficit melius
facit. qui vultur redire suis et pau-
lati fructus possessionū paupibus
diuidit. itē Sequitur non ame sed a-
deo responderetur. Vade et vende oīa
que hēs et da paupibus et veni et
sequere me. Quod verbum apud
beatus dicit intelligendū ceteris paupibus
que non sunt in p̄pō. Et tū h̄
dixisset. Hic vltimo pauli flebilis
recessus eo q̄ dicit. eo q̄ nō vident
amplius faciem eius et patet h̄
hoc excepto orauit tū orationibus
illis supple p̄ conseruato corp̄ a quibus
recedebat. et directioe sui et conū
quas p̄cū ducbat. **XXI**

Quoniam autē factū ē tū h̄
p̄m tunc tertius locus in
quo paulus fecit aliquam
moram s̄z ciuitas tyri ad quā p̄-
mo p̄m accessit. Et p̄m h̄
ata loca p̄ que transiit paulus
sine mora et patet littā. Sciendū
tamē q̄ illud quod p̄m maliquibus
libris dicitur miram non est de-
ceptu nec in libris correctis. impho-
miam nomē ē p̄m et venim
tyri. Et subditur causa. Nbi em
naus in qua etiam erat expo-

tura omnis quasi dicit. Quod hoc
necesse fuit q̄ applicarem q̄m
aut discipulis et p̄pō. mansim
ubi diebus septem. ad consolacionem
mami corporalem p̄ nauigationē ad
credentū et manentū spūalem con-
solacionē. qui paulo dicebant. spū
p̄m. ne ascenderent ierusalem
Sciendū tamē q̄ hoc non probat
in mediate per spū sanctū. q̄ paulo
dicebat. illuc ascendē. et sic contra
dicit. Sed per spū p̄m hēbant
q̄ si paulus ascendet ierusalem.
ubi sustinet per seculū. Quod quod
ei compatientes ex suo spū p̄m
ne illic ascendet. Est em ierusalem
in alio p̄m quam tyrus. Cetera patet
¶ Nos vero hic ponitur quartus
locus ubi moratus fuit aliquantū
paulus s̄z cesarea. ad quam describit
accessus tū dicit. Nos vero nauig-
atione explicita. et dep̄ta et p̄-
ta a tyro descendim̄ tholomaidaz
que n̄ dicit acon. et salutans
fratribus et p̄pō et manentibus
mansim die una. ista mora p̄-
sui breuitate. non addit numerū
aliarū quatuor. Alia autē die p̄fecti
venim̄ cesaream palestine. quā
herodes in nomine cesaris appellauit
que prius tū tracto dicitur.
Et manentes domū philippi euan-
geliste. Aliqui dixerunt q̄ iosephi
lyppus fuit ap̄tus. eo q̄ dicit h̄
euan gelista. et am̄iator euan gelij
q̄ p̄m pertinet ad ap̄tos. Sed istud
remouet per hoc q̄ subdit. Qui
erat omnis de septem s̄z dicitur
de quibus h̄ supra et ca. Si em

est philippus ap[osto]lus. dicitur unus
 deduodecim dicitur ipse euangelista
 quia tempore persecu[ti]onis uerbu[m] e-
 uangelia[m] predicauit. feruet sup[er]
 viii capitulo. Sup[er] uenit quida[m] uir
 habens sp[iritu]m p[ro]phetie ut h[ic] sup[er] xvi
 dicit. Bonam pauli et alligans sibi
 pedes. In hac mutabit modu[m] p[ro]-
 pheta[rum] antiquo[rum] qui p[ro]phetabant
 aliquando non solum uerbis. sed a-
 sensibilibus factis. Sicut ieremias
 posuit cathenas lignas in collo suo
 ieremie xxxvii ad signandu[m]. Illi
 de quibus p[ro]phetabat dixerunt in cap-
 tuitatem cathenati. t[er]tia patent. v[er]o
 et post dies autem post qua[m] desce[n]-
 dit e[st] p[ro]gressus pauli per uia[m] Hier[osolymorum]
 conter desribitur eius accessus ad
 templu[m] ierusalem ubi per sp[iritu]m ue-
 niebat ad tollerandu[m] persecuto[rum] s[er]-
 uatorem. ibidem persecutus fuit etiam no[n]
 diuidit in duas partes. Quia p[ri]mo po-
 nit eius benigna receptio christia[n]is
 Secundo maligna persecutio au-
 deis ubi dicitur autem septem dies p[ri]-
 ma in duas. Quia p[ri]mo desribit
 pauli receptio. Secundo sibi facta
 persuasio ubi dixerunt q[uod] ei. Cir-
 ca p[ri]mu[m] dicit post dies aut[em] ap[er]tos
 mansionis in ca[er]a. ascendebam[us]
 ierusalem que e[st] in alia[m] situ[m] qua[m]
 ca[er]a. Venerunt aut[em] quida[m] ex
 discipulis. uolentes p[ro]uide[re] paulo
 et suis socijs de hospicio christia[n]o.
 genere. antiqui discipuli. et alon-
 go tempore in fidelitate p[ro]batu[m]. I[st]-
 te yasan. andree h[ic] dominicu[m]
 inter ca[er]a[m] et ierusalem. ubi ca-
 ritatiue recepit paulu[m]. Et t[er]cia uenit

semus ierusalem libenter excep-
 erunt nos fratres a christia[n]i in ier[us]-
 salem h[ic]antes. Sequenti aut[em] die intro-
 ibat paulus nolissim[us] ad iacobu[m] ep[iscopu]m
 cap[itu]m ierusalem. t[er]cia patent ubi
 dixerunt q[uod] ei. Hic conter des-
 ribitur persuasio facta paulo. Circa
 quam sciend[um] e[st] aliqui detrahentes
 paulo seminat[ur] in ierusalem. q[uod] ipse
 predicans iudeis partes disperdit
 affirmabat. illicitu[m] eis e[ss]e etia[m] illo
 tempore circ[um]cisione[m]. et alias legis
 testimonia. seruare quod no[n] erat
 uerum. p[ri]mo ipse met[em] thymotheu[m]
 circ[um]cidit ut dicitur e[st] sup[er] xvi. Et in
 centis caput sibi torondit supra
 xviii. p[ro]pter quod ad remouendu[m] stan-
 dalu[m] iudeo[rum] in ierusalem. h[ic]antia
 per sua p[ro]uit paulo. iacobus et alij
 seniores ut purificaret in templo
 cum quibusdam nazareis. ut sic
 omnibus appareret falsum. q[uod] de ipso
 fuerat dictu[m] ut ipse consensit. In
 per hoc q[uod] erat sibi licitu[m] illo t[em]p[or]e
 amonet scandalu[m] in senio[rum] p[ri]-
 mo igitur circa hoc ponit p[ro]uasio
 iacobi. Secundo ascensus pauli i[er]-
 usalim. t[er]cia paulus p[ri]ma parte et secun-
 da patent ex dictis pauca q[uod] dif-
 ferunt exceptis que distinet. Et o[mn]es
 emulatores sunt legis s[ed] seruade
 ne statim dimittatur tamq[uam] illicita
 sicut ritus gentiliu[m]. Audierunt
 em[er] de te et q[uod] hoc doceas. q[uod] t[em]p[or]e
 no[n] e[st] ueru[m]. oportet comenire in
 ritudine de te uerbis falpe stundi-
 lizatum. et in pende illis a fac ob-
 latione tu illis que solet fieri in
 talibus. sed ambulat et ipse iusta-
 diens legem. tamq[uam] ad hoc ser-

uari licitam. dnm tamen non ponat
abi fides tenendo. q sine tali observa-
tione fides xpi non sufficit ad salu-
tem no subditur. De his autem qui
crediderunt ex gentibus. quos sal-
uari credimus per fidem xpi. sine
transgressionem. et alijs legalibus. Ut h
supra xv Scripsimus iudicantes ut
abstineant it q iudeos et gentium co-
muni societate seruanda ut dictu
e supra xv. Annuntians completionem
dierum purificationis. hoc em dem-
strabat fo purificationis in illis nazareis
qui purificabantur termino voti sui
expleto. Nisi in **Q**uoniam autem hic
tamter describitur pauli persecutio a
iudeis. Et primo ponit hoc persecutio.
2o subditur pauli appellatio ca. xv
abi festus autem prima in duas. Quia
primo ponitur persecutio pauli in ie-
rusalem. Secundo apud cesaream ca.
xxviii. Prima adhuc in duas. Quia
primo ponitur a pra persecutio. Secundo
persecutio dissensio xxviii ca. abi
Stationis autem paulus prima adhuc in
duas. quia primo interfecit pauli
queritur. Secundo eripitur abi que-
rentibus. Circa primum dicitur. **D**um autem
septem dies confirmarentur. Confir-
matio istorum dierum accipienda e ap-
ticipio ascensus pauli ierusalem.
Dicit tamen glosa. q non dnm erat
ista confirmatio. sed appropinquabat
ista q secundum veritatem erat dies
quinta. Et hoc dicit glosa. ad verifi-
candum verbum. q dicit paulus
in sta xxviii. non sunt plus mi
dies quam duodecim ex quo ascedit
adorare ierusalem. Quia tunc

astis quibus oportet addere diem in
qua dissoluit paulus saduceos et pha-
risaicos et itera aliam in qua ductus fuit
cesaream. ut patet in textu. Et
notat quibus. post quos princeps sacer-
dotum accusavit paulum ierusalem ut
hinc infra xxviii. quibus simul iudicis
sunt duodecim dies. prout Sed hinc
loquendi videtur contrarium. scilicet q quibus
dies dicantur. septem. qo aliter potest
dici. scilicet q dies illa purificationis fuit
septima ab ingressu pauli ierusa-
lem ut textus inimit. et quibus
dies quibus princeps sacerdotum ier-
cesaream accusare paulum. inquit
apud pauli purificationis et captione exclu-
sive. Et sic habentur dies prout duode-
cim. Dies autem in qua soluit ab in-
vicem pharisaeos et saduceos et alia
in qua ductus fuit cesaream simul co-
turbetur in duobus primis nullis
quibus quibus princeps sacerdotum ier-
cesaream hinc qui de asia erant iudei in
iudaismo obstinati qui abidem paulo
contempserunt. cum viderent eum in
templo. Vbi erat iudeorum obstinatorum
multitudo contempserunt omne populum q
populum paulum. Et miserunt ei mag-
clannantes eum morte dignum qo sub-
ditur. Hic est homo aduersus populum et
legem et locum hinc omnes vbiq
datens. Hic dicebant quia paulus
proferbat gentiles. uerbis dei de-
uote recipientes iudeis apud repel-
lentibus. ut patet in phibus loq
supra. Et quia legem nouam pro-
ferbat. et quia dicebat de
vni sacrificium. scilicet eubus ista tan-

timo licet erat offerri sacrificia
 iudeis insuper et gentiles induxit
 in templum licet autem gentiles pos-
 sent ingredi in templum quantum ad
 aliam partem in qua orabant hoies
 in iudi. tamen ingredi non poterant
 ubi purificabant nazarei ad qua est
 mabant paulum gentiles induxisse
 Et apprehentes paulum traherant eum
 extra templum. ut iacobus. sicut iou-
 da pontifex fecit educi archana ex
 septem templi ut ubi interficeretur ij.
 parat xxiii et statim clausa sunt
 ianue. ne templum contaminaretur
 ex eius morte. **¶** Querebantur aut
 hic contra paulum de manibus iudeo-
 rum eripitur. Et primo tribunus eripit
 illum. Secundo paulus petit alloqui
 quoniam. **¶** Et cum cepisset. Circa primum
 dicitur. Nunciatum est tribuno choorte
 cui erat imposita custodia civitatis
 et iussit alligari cathenas duabus
 ne posset evadere donec inquisitus
 set de eo. Cetera patent usque in tol-
 le eum se de iura primum tanquam vivere
 indignum. **¶** Et cum cepisset. hic contra
 paulus petit alloqui quoniam. Et dicitur
 in duas partes quia primo ponit allo-
 cutionis concessio. 2o allocutionis ex-
 ecutio ubi. **¶** Et cum ille. Circa primum dicitur
 Et cum cepisset duci in castra. in mura
 fortalicium. ubi manebat tribunus
 cum militibus. Si licet in loqui et hu-
 militer petit ut citius impetret
 quod querit. Qui dicit ei grece nos-
 ti. **¶** Hoc videtur quod iste tribunus
 fuit grecus. Quia quod petebat
 si paulus sciret linguam grecam
 ut sibi loqueretur in ydiomate magis

sibi noto et ut iudei assistentes
 non intelligeret. Nomen tu est egip-
 tius. **¶** De isto dicit iosephus xxiii li-
 bro antiquitatis. Quod venit iu-
 deam fingens se propheta et congrega-
 vit sibi multitudinem educens eam
 extra ierusalem dicens. quod ad eius
 iussu mitti ierusalem corruerent
 et sic intrarent subito et bona ra-
 perent civitatis. Sed felix pueniens
 cum militibus armatis multas ex eis
 occidit. et aliquos vivos cepit. Ille
 vero falsus propheta per fugam dispa-
 ruit. **¶** Probabile est quod multi cum eo sic
 evaserunt. licet iosephus non dicit
 Et duxit in desertum. **¶** Primo enim il-
 los duxit in desertum et postea rediit
 quod ierusalem ut deperderent civita-
 tem modo predicto. quatuor milia
 virorum perierunt. **¶** Et ante ista gladius
 brevis quo tunc utebantur latrones
 et homicidae. et inde stari dicebat.
¶ Et dicit paulus se excusando. Ecce
 homo sum quidem iudeus atheni-
 silicie natus. Non sum ille egip-
 tius. Non ignoto civitate. **¶** Vno fu-
 mos. municeps. et habitator. **¶** Rogo
 autem te per mitem in loqui quoniam. **¶** No-
 lebat enim per narrationem sue comi-
 sionis mutare aliam opinionem et in-
 credulitate iudeorum ut patet ex se-
 quentibus. **¶** Et cum permisisset.
 Hic contra ponit allocutionis ex-
 ecutio in qua paulus primo ad hoc
 disponit. 2o apponit exequit. **¶** xxiii
 capitulo. Circa primum dicitur. **¶** Et cum ille
 scilicet tribunus permisisset paulo lo-
 qui paulus stans in gradibus. ut
 melius audiret ab assistentibus
 in feruis amittit viam ad ple-

dem ut faceret silentium **XXII**

Uri fratres hic contra paulo
apparet exequitur Et primo
ponitur eius narratio Secundo
plebis exclamatio ubi audiebant aut
3o cause disquisitio. Notiferantibus
autem prima interea quia primo paulo
narrat suam iudaicam conversionem
2o suam ad christi conversionem factam e
autem 3o sibi factam in templo visione
ubi factum aut e michi Circa primum dicit
paulus Uri fratres quantum admi-
natores et patres quantum ad maiores au-
dite diligenter que sequetur magis
pstatuerunt silentium tunc quia per hoc
suaverunt spiritum esse uidentem in qua lig-
uram suam melius intelligebat quam
aliam Ego sum iudeus cuius natione
et religione natus tharsus cilicie et
pater pauli fuerat translatus mi-
tratus autem antiquitate orsa sicut ieru-
salem sibi fuerat missus apertum p-
studium facere scripturam quod uigebat
ubi scilicet pedes gamalielis et iudoc-
trina eius qui erat doctor valde fa-
mosus ut habet supra in capitulo Et
emulator legis et zelans pro eius ob-
seruatione quod declaratur per effectum di-
cens Qui hanc uitam sicut doctrina
christianam persequutus sum usque ad
mortem intendens ad nichilum
spiritum ut habet supra in capitulo
Sicut princeps sacerdotum
testimonium reddit michi Reserua-
uerat enim litteras sibi datus aperte
pe sacerdotum de consilio maiorum.
Supra in capitulo que sibi erant
interimmi apostolorum factum e aut
hic contra narrat suam mirabilem
conversionem Et patet sententia ex

ditis supra in capitulo in spiritu? Deo
patrum nostrorum precordiam suam benigni-
tate ut cognosceret voluntatem eius
de tua conversione ut uides in spiritu sicut
christi hominem et deum quem uidit in
raptu non oculis corporeis sed mentis
Et audires uocem ex ore dicentis
Saul saule quid me persequeris
qui eis testis illius sicut christi ad homines
omnes iudeos et gentiles baptiza-
re et abluere peccata tua per ueritatem
baptismi qui est signum fidei. Pr-
uocato nomine christi Tunc enim mo-
mine christi dabatur baptismus uerbis
ditis supra in capitulo **factum e aut**
Hic contra narrat uisionem sibi fac-
tam dicens factum e autem reuertenti-
bus michi ierusalem hoc enim
fuit immediate post suam conversionem
Secundo tunc iustrata arabia rediit da-
mascum et inde ierusalem ut dicitur e
supra in capitulo ut habent exempla
ad galatiam primo capitulo feci michi in
stupore mentis et in raptu et uide-
alli sicut christi in uisione imaginata
et intellectuali festina et christi uol-
tate ex ierusalem quasi dicit in
utiliter sibi remaneret et subditur
causa quoniam non accipient testi-
monium tuum deme admirans paulo
respondit dominum spiritum sunt sic quasi
dicit per ea que feci conuertere et
fideles tuos debent esse terti quod nul-
lo modo te perditarem in se de uitate
terrefactus com Vade quoniam
ad nationes longe mittam te quasi
dicit gentiles uerbum meum recipi-
ent quia iudei in ierosolymis in-
pugnant **Et** audiebant autem hic

rante pantei ortus clamois con-
 tra paulu quia per verbum eius vlti-
 mi in firmabat q uidei maxime ha-
 bitantes iherusalem cont adco rep-
 bat. Et gentiles quos iudei viles re-
 putabant essent adeo electi qdco cla-
 mabant paulu debet mori. **V**ocife-
 rantibus hic rante inquit causa
 dicti clamois. Et dicitur in dno. q
 pmo attenditur in debitis acquitendi
 modus. Qd inquit alius debitus i
 postea aut. Circa pmi dicit Vocife-
 rantibus aut eis ut per clamorem
 obtineret. q per ratione non pote-
 rant. Et pientibus vestimenta sua
 in pmi dolais. et in puluere iactate
 bus aciem in detestatione verboru
 pauli iussit tribunus cu induci in
 castra ut causam dicti clamois inq-
 ueret per tormenta. Et tu ~~apostolus~~
 astrinxissent cu causa dolais. ut
 flagellaretur et torqueretur. Dixit
 apstanti sibi tenturioni qui perat
 tortoribus. ne modu torquedi con-
 suetudine excederet vel diminuerent.
 si hominem romani et in dno pna-
 tu licet vobis flagellare. quasi di-
 ceret tertiu. Quos em romani re-
 putabantur. nobiles per totu orbe
 eo q ciuitas romana dnabat orbi
 nobiles em no questionabant tunc
 tempis et adhuc non questionant
 in multis locis. Cetera patet vsq i
 Cetera multa pma s; peminie ciuili-
 tatem apstam consecutus pmi. s ut ci-
 uis romani com quasi dicit. quoni-
 am tuem romani. ita te facilius
 dicit qui pauper et abiectus iudeis

Et paulus ait ego autem et natus
 sum tuus romani quasi diceret
 pinguis vis habeo. in hac ciuitate
 quam tu pater em pauli in signe
 nobilitatis hnt aromanis ut dictu
 fuit sup in thmo in. Et sic paulu
 eius filius natus fuit ingenuus.
 omnes aut ingenui erant tuos ro-
 mani. tribunus quoq tenuit. ne
 ex applicaco pauli ad tormenta acci-
 saretur supioribus et puniret.
 Postera aut die hic rante panti
 alius inquitendi modus et licitus
 s; partes orando et eas diliger
 audiendo et patet litta vsq i r-
Ado omni **XXIII**
 consuetudine vana comitatu
 pmi ante deu. et non solu
 ante homines sicut facit yppocrite
 quasi dicit sine causa persequim
 me pntes aut sacerdotes ut
 dolens em de hoc q se iustificabar
 iussit percuti ab eis per hoc in-
 firmans q falsum dicebat. percuti
 et te deus paries de calbate a hnt
 apparencia tantu iusticie sed non
 existencia. pmi. sacerdote dei male
 dicit quasi dicit si non est aliud
 men ex hoc tamen inuisti graue
 penam. Dixit aut paulus se ex-
 cusando ne pntem fateret ar de-
 longinquis em partibus vendit ut
 patet ex predicto. et parit iheru-
 salem steterit. Apert quod persona-
 sum sacerdote non cognoscebat
 scriptu e exadi xxii. **S**ciens
 paulus. Supius scripta e p scru-
 tio s; pauli. Hic rante describit
 p sequentiu dissensio. Sicut omni

Cap. xxvii
 Intendens ad
 paulu ait
 vir factus es

unitas bonorum virtus est. Sic unitas malorum est nocua bonis. Propter quod eorum dissensio est expediens ut per hoc corporum malicia impediatur. Propter hoc paulus corporum dissensionem percuravit. Et dividitur in duas quia primo patet huius dissensionis peritio. **Q**uo oritur quod paulus naua machinatio in factu aut die. **C**irca primum dicit. Sciens autem paulus in quibus per magnum tempus in interperant. iste scilicet. **C**irca dicit iosephus antiquitatis iudaice libro xviii. **E**clamavit in concilio. ut ab omnibus audiret. ego pharisaeus sum. quoniam adhuc quod credebat resurrectionem mortuorum spiritum et angelum filius pharisaeorum pater enim suus spiritualis qui cum in synagoga sit gamaliel pharisaeus pharisaeus fuerit ut patet supra in capitulo. Et similiter pater suus carnalis qui cum posuerit sub disciplina gamalielis. **D**e se et resurrectione mortuorum a propter spem vite future quam expecto et resurrectionem mortuorum quam predicto ego iudico. a ad mortem condemnati quere. **E**t cum hoc dixisset facta est dissensio inter pharisaeos eius dicitur approbant. saducei vero repugnant. **E**t causa subdit cum dicit. Saducei autem dicit non esse resurrectionem mortuorum et sic negabant vitam futuram. nihil enim in mortale dicebant esse horum neque angelum neque spiritum quia liter. Nam et ipsum deum dicebant esse corporeum. Propter quod de libris sacre scripturae recipiebant tantum

quibus libris moysi qui minus corpus se loquitur de spiritibus quam libri prophetarum et hic error processit eo hic quod intellectus humanus semper intelligit cum fantasia quod non potest corporalia transcendere. Unde cogitans angelum format sibi fantasia hominis alati. Et cogitans deum format sibi fantasia cuiusdam regis magni omnibus presidentis. Pro processit etiam ex falso intellectu scripturae que deo attribuit formam corporalem ut nates oculos aures in corpore nebula per que virtutes eius spirituales intelligunt. Unde dicit gregorius in moralibus habere namque oculos de quia timeta videt. manus quia omnia operatur et sic de aliis. **E**t ex eisdem causis processit error quorundam simplicium monachorum deum esse corporeum existimantium. Propter quod vocati sunt antropomorphyce. Unde dicitur de columnibus patrum factus est autem clamor magnus pharisaeorum cum pharisaeis disputantium. **E**t exurgentes quidam pharisaeorum pugnantibus verbis paulo dicitur. Nichil mali in te quod plus persequebantur ad mortem modo dicunt minaciter. **N**isi spiritus sed dominus locutus est autem angelus quasi dicit nihil est mirandum quia unum legitur in libris moysi quos recipiebant saducei. Nam deus legitur locutus cum abraham et etiam angelus domini in pluribus locis in genesi et in hoc arguebant quod saduceos ex scriptura ab eis recepta. timens tribumque ne disse

per paulus ab ipis. s; saduceis se-
 tera patent in lita vsq; Sic te
 oportet et rome testificari. et ex hoc
 motus fuit ad caesarem appellare in
 fia xxx. **F**acta aut die. Hic con-
 noua machinatio contra paulu cogi-
 tatur. Et p̄do dissipatur i quod
 ai audisset. **C**irca p̄mi dicitur fac-
 ta aut die sequenti colligerunt se
 quidam ex iudeis. dolentes q; pau-
 lus q; paulus sic euaserat sapietor
 cetā patent vsq; Nūc ergo ut ri-
 to expediamt auerimus. et vos hanc
 intentū. **V**os aut facite tribuno cū
 consilio pmgatur sic litta. **V**os
 cū consilio. a. vos siml cōthari
 pharisei et saducei ne per vestra
 dissensionē impediatū pauli mor-
 tem. **V**os aut facite tribuno rogates
 cum ut adducant illū ic. Et patz
 lita. **Q**uod cum audisset hic
 rōter machinatio dicta fustat.
Circa quod p̄mo ponit dicit ma-
 chinatōis reuelatio. **R**o eius de-
 fustatio ubi Tribunū q; **C**irca p̄-
 nū dicit. **Q**uod cum audisset filij
 p̄ris pauli que erat p̄co sollicitū
 inquirendo quid p̄co uel rōtra cū
 posset fieri. **V**enit et intravit in
 castra. **N**on em sic paulus. qui
 amici sui ad eū possent ingredi
 et ministrare ei. tū quia erat ti-
 mus romanis. **V**acans aut pau-
 lus ad se omni de contentiōibus.
Dicitur aut contentio qui h̄t cen-
 tū homines marinis sub se et sic
 misit minore ad maiore. **C**etā
 patent vsq; **A**pphōdēns aut
 tribunū manū illius. ut loquo

ret; ei secretus et fortran. **T**redes
 q; paulus aliquod exomū mittet in
 secreto iudeis comenit rogare te. i.
 iudei rōtionē fecerunt derogando
 te. ut crastina die p̄ducas paulū no-
 lentes p̄ditale accidē eū. **C**opertates
 p̄missim tuū a. q; tu p̄mittas eis
 educationē pauli adeos et opere im-
 ples. **T**ribunū igit. **H**ic rōtō
 desubit reuelate machinatōis fust-
 tatio per hoc q; interm ductus fuit
 paulus cesarem ad presidem. qui
 erat iudeo supior. **E**t hoc ē q; dicit
 Tribunū igit. **D**imisit adolestete
 ut uet uiam suam. **P**recipiens
 ei. ne tū loqueret. ne forte p̄ho
 deducto pauli mēzaret impediret
 cetā patent vsq; **D**imittit em
 sic totū astud vsq; i. **I**nclusue q;
 penitētia accepturus. **N**on ē do-
 textu nec em in libris conct. **S**ed
 fuit quodam glosa reddens rōtionē
 quare tribunū mittebat paulū cū
 seruitate tanta. que postea p̄stip-
 tores fuit textu in p̄ta. **S**cribes
 ei epistolam rōtionem h̄c. **S**ilz
 causam missionis. et cū p̄mptily
 tantis et patet lita hac exopto
 eripui rōgito qua romanis ē
 hac dicit adatquendi presidis
 bonuolentia quasi h̄us magnam
 zelū deuūby romanis. quia qn
 eripuit eū de manibus iudeoꝝ nō
 cognouit q; cet. cuius romanis. s;
 postea cognouit. quanto eū questi-
 onare noluit ut h̄ supra in sic
 capituli xxxii. **D**uxerūt illū per
 noctem. ut euaderent insidias
 iudeoꝝ. in mēzantidē nōmō ē
 aūgdam tūctat existētis arlm

inter cesaream. tamen magis que
cesaream. et postera die dimissis equi-
tibus. ut cum eo irent. sed cum paulo
reuerſi sunt ad castra. ad iururicos
que erat in ierusalem non autem reuſi
fuerunt milites et locutari qui erant
pedites. quia paulus erat extra pi-
culu inſidiarum. Audiam te inquit cum
accusatores tui uenerint. melius
enim inquitur uitas inſidia par-
tium quam in ~~pauca~~ absentia alius ius-
sit que inſidia herodis. et que fuerat
herodes enim asthalonita renouauit
et amplauit illam ciuitate. uitas
cum cesaream in honore cesaris que
pius dicebatur turris straconis. et
in edificaui primum. que ad huc et tunc
bat nome actois. **XIII**

Nostiquam autem dies Supra
descripta de persecutio pau-
li multum hic conuenit ponit
eius persecutio apud cesaream. Et di-
uiditur in tres partes. Quia primo pro
pauli accusatio. De eius defensio.
Respondit autem paulus. Non iudicet
responsio in distulit autem. Cuius p-
mi patet littera usque in. Et citato
paulo per uiam iudicis ut respon-
det ad obiecta. cepit accusare. ter-
tullus orator ad hoc inductus. Et
primo secundum modum boni oratoris.
captat benignitatem iudicis dicens
Cum in multa pace agamus. et in
tam istam transierimus multa co-
arigantur ad conseruationem pacis que
omnis per tua prudentiam a per-
tuum regimen semper et ubique su-
stipimus regimine tuum cum omni gra-
tiam actio deo et tunc detali regimine
neductus autem pertraham te

detinendo tempus in uerborum pro-
lixitate. oro te breuiter audias nos
per tua clementia quasi dicit que petimus
sunt exaudiri digna. **C**onsequenter
accusat paulum dicens. Inuenimus
hunc hominem pestiferum. nome eius
expone. quasi prima malicia no-
minum indignum. et conuincit sedi-
tionez omnibus iudeis tunc tamen
est predicator euangelice pacis. Et
auctorem seditionis secte nazareoz
et populanorum a iherusalem nazareno pr-
dictorum. Qui etiam templum uo-
lare conatus est. inducendo in gen-
tiles. Hoc enim imponebant sibi sto-
Ut patet ex predicto. Super. Xxi
capitulo. quem et apprehensum in te-
plo uolimus secundum legem magis in-
dicare quasi dicit. istud pertinet
ad uos prout et cultum templi custo-
dite. Cetera patent usque in. Adiectum
autem et iudei ad apprehendum et con-
firmandum uerba teruisti. **R**
Respondit autem hic pontifex pauli
defensio et primo captat benigno-
lentiam dicens. Similis amicitie
est iudicem genti huic. rebeli et
male regibili. spones quasi dicit.
per hoc manifeste apparet bonitas
tui regimis que tam diu huius re-
gimen huius gentis. et hoc spones
bono animo que me satis faciam
confidens de tua iusticia. et mea
innocentia. **C**onsequenter re-
spondet ad obiecta. Et primo ad p-
mi supple de conuincit seditionum
in ierusalem dicens. pates enim cog-
noscite. per multos testes fide-
dignos. quia non sunt in plus

dies. sicut declarant e sup xxi Et
 neqz in templo in uenerunt me in
 aliquo disputantem. que disputatio fuit
 aliquando commotione audientium. aut
 contrarium timore faciente. quod est
 seditionis signum neqz in synagogis ne
 qz in uitate supple in uenerunt me p
 dicta factorem neqz pbat pnt tibi
 illa supple de quibus accusant me.
 et tamen debent pbare tunc sunt
 actores. **¶** Confiteor hic respondet
 ad secundum s3 de fecta xpianorum
 quam conficitur se tenere tamq3 sanc
 tam et bonam dicens Confiteor hic
 autem tibi. tamqua iudici. quodam
 sectam xpianorum. quam dicit here
 sim. r. magis tenet experientia et
 ignorantia phar. quam ex testimo
 nijs scripturarum. unde dicebant job
 vii. Numquid ex pharibus aliquis
 credit meum aut ephraim. sed tur
 ba hec que non nouit legem ma
 ledicti. sicut de sermo deo pati omni.
 credens omnibus que in lege et pph
 tis scripta sunt. et in ihesu naza
 reno sunt impleta spem hnd iudai
 debeatitudine concedenda per apm
 . quam et hii ipi expectant. quantum
 ad phariseos que etiam stonm eos no
 habuit nisi resurrectione mortuorum.
 qua iusti eternaliter promerabunt
 et iniqui dampnabunt. In hac et
 ipse studeo sum et offendit uilo consi
 entia habet r sine scandalo s3 actus
 ad deum et ad homines semp. non
 solum cauens offensam dei sed etia
 homi qm e ex me. et sic offensa
 accusatorum meorum pcedit ex omni
 malicia. **¶** post amos hic continet

respondet ad tertium de uolencia te
 pli dicens post amos aut plures
 a commetione mea ad xpm. elimo
 smas facturus. **¶** ingentros
 meas a m. **¶** fideles in
 ierusalom. **¶** manentes. qui
 suas uendidicant possessiones. ut
 he supra in capitulo ppter quod paulo
 p eis faciebat collectas ingentibus
 alijs. ut he supra et in epistis suis.
 Veni ierusalom. et oblationes fac
 turus. et uota reddimus deo. in quibus
 in uenerunt me pnsificari in templo
 . et sic apm non uiolau. sed magis
 honorau. non ai turba neqz in tu
 multu in uenerunt. sed offerente
 oblationes meas deuote. **¶** Confiteor
 ostendit qui fuerunt illi qui in te
 plo eum in uenerunt et tumultu fe
 cerunt dicens. Quidam aut ex ap
 iudei. ut patet ex supradictis xxi
 quos oportebat apud te psto et
 accusare it. Sed eorum absentia of
 tendit eos magis culpabiles esse
 de commetione in templo facta quaz
 fecerunt sine causa. Aut hii ipi
 qui sunt hic presentes dicant si
 quid in uenerunt in me iniquitatis
 tunc stonm in conuicio a in iudicijs lo
 co. nisi decima et solimmo uoce.
 qd dicit ego non fui causa dissen
 sionis eorum sed apm inct ad dese
 sionem qdctaz suaz. **¶** Disputat
 autem hic continet ponitur respon
 sio iudicis. Et pds sui pntessis
 capitulo xxxv pma iudicis qua
 pmo ponit responsio iudicis. Qd

predicationis pauli auditis ibi post
aliquot. Circa p̄m̄i dicitur. Disputat
autem illos felix differendo dare
sententia. certissime sciens
de via christi. ritatis p̄ paulo
formidans. tū turbare in-
deus motus timore humano. Sic
et pylatus sciens innocentia christi.
tradidit tamen iudeorum voluntati. ne
contra eum aliquid machinaretur erga
caesarem p̄ accusatione huius dilacionis.
Cum tribuns lysias descendit de
iherusalem caesarem que est in syria
sicut audiamus hanc autem accusa-
tionem accepit ex uerbis illi qui
allegacione sua dixerat q̄ de omnibus
que dicebat felix poterat aliam ag-
noscere veritatem. Quisq̄ et tentionem
custodire eum sicut paulum et requiem
hinc acathenis vel in festationibus suis
inter quosq̄ prohibere de suis amicis
ministrare ei necessaria iunctus et
uestitus. **¶** Post aliquot. Hic com-
pantur predicatione pauli felix et
eius uoxi tū subditur. Et audierit
ab eo fidem. que est in iesum christum
in ore sua iudea ad hunc inducente
vni p̄m̄i disputante aut illo. r̄ p̄di-
cante de iusticia conseruanda ad pro-
mitti. castitate. ad se ipsum. et de iudi-
cio futuro. cuius consideratio inducit
timorem diuini. tremefactus factus
ex auditu talium. Respondit quo mir-
attinet. vade. tunc enim liberavit
eum a clausura carceris datus ei lib-
tatem eundi. Per ciuitate ora tamen
q̄ adderet ad mandatum apud. pl̄

et sperans quia pecunia ei daretur
a paulo quasi diceret non solum
dedit paulo hanc libertatem iudicij
dini timore sed etiam cupiditate pec-
unie. **¶** Biennio autem expleto. Quod
biennium non est tempus presidatus
felix aliter non uideretur. Porro
quod dixit ei paulus supra eodem ca-
pitulo. Quomodo annis te esse iudice hinc
genti sciens. sed est tempus more
pauli in caesarem. tempore enim felix
suspensionem multorum multi latrones
et quicquid falsi quibus seducentes et
communitate perturbantes. Ut dicit
iosephus in quibusdam capiendis et
reprimendis. Felix fuit occupatus ita
q̄ causam pauli non determinauit.
Et quia determinatione differere vo-
lebat. Ut patet ex predicto. accepit
succedere felix porro festum ita p̄-
bium in libris iudeis et ita notat
eum iosephus in libro iudeis in quibus
tunc. Volens autem gratiam prestare
iudeis felix. timens ne accusaretur
ab eis de malo regimine terre. reliquit
paulum in uentum renouans libertatem
quam dederat ei tamen p̄ hoc non eu-
pit per accusationem iudeorum apud cae-
sarem non a paulo sed propter malam
tunc gubernationem. Ut dicit iosephus
libro predicto. Et idem contigit py-
lato qui in fauorem iudeorum quod empna-
uat christum nam accusatus fuit. rele-
gatus in exilium. **cap. xxv**
Hestus ergo apponi tracta-
ti felix circa paulum. h̄
tamen ponit tractatum sui
successoris erga eum. Et primo in pauli

absentia Secundo in eius p[re]sencia
 Et altera die Circa p[ri]m[us] dicit festus
 ergo si venisset in p[re]sencia iudeo p[ro]
 triduit ascendit a ierosolymam. eo q[uo]d
 erat metropolis terre Cetera patent us
 q[uo]d i[n] i[n]sidias tendentes a t[er]re
 disponentes festus aut[em] respondit
 at quia in ca[us]is maxime arduis sic
 e[st] mors vel vita hominis non e[st] proce
 dendum leuiter sed natiue **¶** Et altera
 die Hic cont[ra] ponit tractatus p[er] pau
 li p[re]sencia et patet litta usq[ue] i[n] Circa
 p[re]terit[ur] cu[m] est cor[m] multitudinis et
 circūdatōe terretur. multas et graues
 causas obiectas. que non exp[er]im[en]tur
 hic. sed cōsp[er]sione pauli patent
 in parte t[er]m[in]i dicit paulo omnibus r[ati]o
 reddente. ad excludendum accusa
 nes cor[um]. quoniam neq[ue] in lege iude
 orum it[er]m[in]i patet cōsp[er]sione
 pauli capitulo p[re]cedenti **¶** Festus at
 Supius descripta e[st] multiplex perse
 cutio pauli a iudeis in ier[us]ol[im] et ier[us]a
 lēa Hic cont[ra] ponitur eius appella
 tio perquam conuict de iudea et mit
 tatur in romam sicut dicit dicit p[er] p[ro]p[ri]u[m]
 capitulo Et diuiditur in tres partes
 Quia p[ri]mo pauli appellatio interponit
 Secundo de appellante consilio alii Et
 t[er]t[io] dies aliquot **¶** Quoniam mittit
 t[er]t[io] p[ro]p[ri]u[m] Circa p[ri]m[us] dicit festus
 aut[em] volens gratiam prestare iudeis
 qui non timebat accusari t[er]m[in]i eis sic
 et plures alij qui cum in eod[em] officio
 p[re]cesserunt Respondens paulus no[n]
 ad eius verba q[uo]d debuisse enim
 dimitte tamquam sine culpa. dixit
 nolens cum iudice ut responderet

in ierusaloni dicit et ubi iudicat q[uo]d
 erat paulo p[ri]mo s[er]u[us] q[uo]d h[ab]uit
 causam appellandi q[uo]d subditur Ad tri
 bunal cesaris pro. quia festus no[n] h[ab]ebat
 auctoritatem iudicandi nisi a cesare Cetera
 patent usq[ue] i[n] Nemo potest me alius
 dare. cum s[er]u[us] in notens. q[uo]d pater ex
 p[re]dictis quia iudei nichil poterant
 p[ro]bare de grauib[us] in quibus e[st] accusa
 bant q[uo]d format suam appellacione di
 cens. cesarem appello. tamq[uam] iudice p[ri]mo
 rem. ad que licet appellare ab in fion
 Tunc festus t[er]m[in]i consilio locuti a h[er]o
 consilio t[er]m[in]i p[re]terit[ur] sibi assistentibus
 respondit cesarem de deferendo appel
 lacione sicut erat et dignu[m] **¶** Et t[er]m[in]i
 dies Hic cont[ra] de paulo appellante
 queritur consilio q[ui]ntu[m] admissio[n]is
 eius modu[m] Et p[ri]mo in eius absentia
 Secundo in eius p[re]sencia **¶** Altera
 autem die Circa p[ri]m[us] dicit Et t[er]m[in]i
 dies aliquot translati cont[ra] ab appella
 tione pauli. agrippa rex iste fuit filius
 herodis agrippe quem perussit an
 gelus angelus domi cor[um] h[er]o p[er] p[ro]p[ri]u[m]
 Et b[er]n[ard]us p[ro]p[ri]u[m] eius. ut dicit iose
 phus libro p[ri]mo de iudaico bello De se
 derunt cesarem ad salutandu[m] fes
 tum Tenebat e[st] iste agrippa reg
 ni sui cesare q[uo]d voluit saluare
 festum qui in iudea tenebat cesaris
 locum. Cetera patent usq[ue] i[n] postu
 lantes aduersus e[st] dampnationem
 mortis. ad quos respondi quia non
 e[st] romane consuetudo danare in
 quibus t[er]m[in]i personis et quantu[m]q[ue]
 magnis aliq[ui]e homine puniendu[m]
 ad mortem p[ro]p[ri]u[m] quam is. qui actu

sancti pntes heat. accitores it dper-
tus em et auditis paratū pntialiter
multū conferunt iudici ad cognitiōe
velitatis. Cetera patent. cōsp i nulla
tantam ferbant. de quibus s3 causis
ego suspicabar. ut de hominibus uel a q
huius moti. Questiones vero quasdam
de superstitione sua. a de religione iuda-
ica. quam hū nominat. pntialiter. q
supersticio qpe loquendo. vana uel
supflua religio que tūc uigebat ap
iudeos magis errantes de traditiōib3
hōm quam de mandatis dñis. Ut
dicitur mathi vii. Hestans autē eos ego
de huiusmodi questione. quā gentilis car
mihil scōns de iudeis. tūc aut lege
paulo autē appellante ut seruaret
augusti cognitiōi. a impatori sicut
imperatores romani creati sunt. ce-
sares. cōsulatō. rezare pmo impera-
tore nōuati sunt. augusti. et ad huc
nōmiant. ab augusto rezare. eo q ml-
tū auxit. imperiū. uolebam et apm
hōmne audire. Nam agrippa iudeus
erat. et multa de paulo audierat. ¶
Altera autem die hūc cōter pōnit cō-
siliū. in presencia pauli. Et pmo con-
siliū. quēditur. Secundo paulo loq-
di locus conceditur. capitulo xxxvii.
Pma pars patet pauas. excepte q
discurruntur tū multa ambicione. a
tū multo apparatū et cultū. uestiū et
societatis. Petens et exclamans ut
ex magna multitudine clamōis mli-
naret. aming festi ad concedendū mor-
tem pauli. De quo quid certū scribas
dno nō habeo. quia sicut dictū est.
gentilis erat. ignorans questiones
et distordias que sunt inter iudeos

et xpianos. et maxime ate. cōter
agrippa qui es iudeus ut interrogā-
tōe facta. apaulo p te habeam quid
scribam de apō. Et subditur. causa
sine ratiōe em it. **xxvi.**
Agrippa vero hūc cōter pau-
lus inquit. Et dicitur
audias partes. quia pmo
auditur pauli responsio. Secundo
super eam habetur collatiō. ubi et
surrexit rex pma ad huc mdias
quia pmo ponitur responsio pauli
ad agrippam. Secdo ad festum pside
ubi hūc loquēte. Circa pmt paulus
captat benignitātē agrippe. dicens
dōmibus quibus accusor. iudeis rex
agrippa. cōmō me locat. apur te
a innocētem apur te iudicā. tū
sunt de sensibus me hodie. in tua
pntia. te sciente omnia. que apur
iudeos sunt. et sic intelliges v-
ba mea. legi et prophetis. cōspōna
aptor quod obsecro patier. audias
me. Hūc autē dixit. quia inten-
debat. plura dicē. ut ex sequentib3
patet. ¶ Et quidem hūc cōter pro
sequitur suam mteritiōe. Circa q
pmo narrat. suā cōmisiōe. mū-
dusmo. De persecutiōe quam
intulit. ipso xpiano. a. Et ego
quidem. hō suam cōmisiōe. aber-
tōe pristino. ubi in quibus. et
ta pmt. Et quidam vitam meā
auuentute que ab imio fuit. in
gente mea. ierosolimis. quia fuit
ubi missus. et traditus. doctna
gamalielis. ut dictū ē. sup x
xiii. quoniam pmt. certissima
sectam. nre religionis. vixi.

phariseus. Secta omni iudiciorum q̄
 m̄cedendis diuidebat̄ contra istam
 in illa erat cū negaret̄ ḡd̄liter sp̄m̄
 et resurrectionē mortuorū. Et m̄c̄ in
 spe r̄ p̄spe. que ad patres n̄ros repro-
 missionis s̄z de x̄p̄o uenituro et dere-
 surretione et beatificatione per eū f̄ida
 facta ē adeo patriarchis et p̄phetis
 isto iudicio subiectus. tamq̄ malefac-
 tor et uolens. in qua s̄ spe duodecim
 tribus n̄re nocte et die sermone deo
 sperant deuenire. Nam pharisei nō
 credentes x̄p̄o sperabant ap̄m̄ uen-
 turū et resurrectionē mortuorū factū
 r̄. Saducei uero sperabant ap̄m̄ uen-
 turū hominē tantē p̄m̄. sed potē-
 tem et temporalit̄ regnaturū. et roma-
 norū potentia ablatū. negabant
 tantē resurrectionē mortuorū. iudei uō
 in x̄p̄m̄ credentes. tendant aduentū
 eius p̄m̄ in x̄p̄o nazareno completū
 sed sperabant ip̄m̄ uenitū ad iudiciū
 et sustinētū mortuos penas et p̄-
 mia eis secundū m̄ta et dem̄ta red-
 ditū. De qua spe accusat̄ audens
 rex ab phariseis obstinatus. De hoc
 q̄ paulus dicebat̄ iesum nazarenū
 ēē x̄p̄m̄ in lege p̄missū a saduceis
 uero de spe resurrectionis mortuorū
 nō subdit. Quod incredibile iudicat̄
 apud nos it̄ quasi dicit̄. Non est
 ratio. quia deus legitur mortuos
 suscitasse. m̄cti testam̄to ad preces
 helise in Regū xvii. et ad preces
 helise in Regū iiii. **¶** Et ego
 hic cōter narrat̄ p̄secutionē q̄
 fecerat̄ credentibus in x̄p̄m̄. Et pat̄
 sententiā ex dictis supra octauo et
 nono capitulo usq̄ ibi. Et t̄i occi-
 deretur. ex quo uidetur q̄ i illa p̄-

secutione non solum stephanus fuit
 occisus sed etiam plures alij. De tali
 sententiā. non tantē sicut iudeos. q̄
 paulus tūc non cūc iudeos. sed ad huc
 uiuens. sed quia sententiā datā ap̄m̄
 t̄pe sacerdotū et alijs senioribus defe-
 rebat̄ exortitionibus. Unde supra vii m̄
 in fine dicit̄ q̄ testes deposuerunt ues-
 timēta sua p̄s pedes adolecentis q̄
 uocabatur paulus et lapidabant̄ stepha-
 nū it̄ Compellebam̄ blasphemare a
 negare iesum nazarenū ēē x̄p̄m̄. et
 amplius in faciens in eos. Nam hoc
 faciebant̄ nō p̄ma m̄te sed erronea
 p̄or sequēbar̄ usq̄ ad uirtutes que s̄t
 extra iudicium. sicut patet de damastro
 quo ē s̄ria. Sicut dicitur ysaie vii.
 capitulo s̄rie damastus. **¶** In quibus
 hic cōter narrat̄ suam cōm̄ p̄one
 mirabilem. Et p̄mo eam narrat̄. Quod
 ad p̄m̄ applicat̄ i hac ex causa p̄-
 ma pars patet ex dictis sup̄ x̄p̄o
 usq̄ ibi. ad m̄ctos q̄ nos credissem̄
 in terram. hic suppletur q̄ sup̄ x̄p̄o
 et x̄p̄i omittitur s̄z de casu p̄torum
 pauli cum eo. Non tantē i dicit̄ q̄
 solus paulus cecidit. sed casu alio
 nō ex p̄m̄. Cetera patent̄ ex dictis sup̄
 x̄p̄o capitulo usq̄ i ad hoc om̄ apparū
 ē in rapitū. ut constituam̄ te in m̄p̄m̄
 et testem cap̄ que uidi s̄i et audi s̄i.
 Illud ē eff̄ct̄ testimonij p̄uissim̄ et
 auditi et eorū quibus apparebo ē
 Sicut in hoc libro legitur plures
 apparitōes diuine et tenditōes paulo
 postea facte. Ut cōm̄tant̄ tenebris
 errorū ad lucem fidei xp̄iane et de
 p̄tate sathane in qua detinent̄ cap-
 tui p̄ ydolatriam additū per latam
 ut accipiant remissionē peccatorū

per gratiam impit. et sortem inter
sanctos. per gloriam in fuito. Et quia
hic acquiritur per veram fidem sub
ditur per fidem que e in me tamq
in redemptore hanc et glorificatore
Vnde rex agrippa non fuit incredulo
quod e nephanu. oia uero pdicta na
ravit paulus ut agrippa magis
sibi crederet. Sed hijs qui sunt da
masi pmi ut patet sup ap. Et ic
iopolimis non immediate pg damas
cum. sed pns lustrata arabia redijt
paulus damasum. et inde venit
iherusalem. amicitias ubi xpm ut
dictu e supra ap et xxii. Digna
opera penitentie faciētes. Et in
quantitate delictoru sit quantitas
operum. Vnde dicit gregorius omne
lia qeta. Tanta debet quisp ase li
cita respicere. quanta se meminit
illicita ppetrasse. **H**ac causa h
consequenter narratione suam appli
cat ad suam intentione supple q
captus fuerat. et ligatus ppter sua
iusticia dicens. **H**ac causa su q
annuntiabam iudeis et gentibus con
uersationem adden ppenitentie opai
me iudei cum eom in templo. in lo
to deuotionis. et non contentionis co
spensum temptabant me uolen
tes interfice. Ut hie xpm auxilio
autem adiutus dei. me ptegentis
Vsq in hodiernu diem sto firmo
et constans in sancto pposito testifi
cans minus atq maior. i. in diffentijs
omnibus fidem xpm. nichil contradi
tens quam ea q pphete lacun p
futura ce et moyses. qui pdixerit
de xpo uentura et impleta sunt

in iesu nazareno. si passibilis est
xpus. Hic accipitur si p quia hoc
em dixerunt pphete sicut declara
ui in pluribus locis exponendo libros
corp. et vni replico. quod hie ysaias
liij. q tantu intelligit ad lutam de
xpo sicut abidem fuit plinius de
claratu. Et ubi dicit de xpo tamq
ad occisionem ducet et si agnus
toram tendente se obmutescit. ic
Similiter moyses hoc pdixit per
sacrificia legis et potissime agni pas
talis. signans xpm p salute mundi
ymolandu ppter quod sanctus iohes
baptista de ihu nazareno dixit ecce
agnus dei ecce qui tollit peccata mudi
Iohis pmo. Similiter moyses scribes
pphetiam patriarche iacob. Genes
xliij. Non auferet septem de uida
et duo de femore eius. donec uolat
qui mittendus e it. Que ppheta dr
ad lutam de xpo ut abidem fuit de
claratu. Et sic moyses scripsit xpm
de tribu uida pdm carne nascu
tu et per consequens carne pass
ibilem habitur. Item deus xxiij.
Deu qui te genuit. dereliquisti et
obliuiscis es dm creatoris tui. In doc
tores antiquos hebreor. hoc est
luta dm qui te nasci fecit. debilita
bis et obliuiscis dei doloratu tuu
si pms resurrexerat mortuoni
si p quia. quia pms resurrexit
ad uitam in mortalitate. Sicut manifes
te pdixit ppheta dauid psalmo
xvi. Non derelinquas anima mea
in inferno. nec dabis sanctu tuu ui
dere corruptione. ic. Sicut exponit
e sup i. talo. hinc annuatijs est

aplo ipse et genibus. Hoc enim
 fuit predictum ysaie xliij q ad hanc
 intelligitur de xpo sicut ibi fuit
 exponitur panis est ut sit servus ad
 sustentandas tribus iacob et fides arbori
 comitendas dedi te in lucem gentium ut
 sis salus mea usq ad extremum. **¶**
 Et loquente eo hic contra ponit re-
 sponso pauli ad festum ipsidem qui
 paulo loquenti de resurrectione mortuorum
 dixit quia sicut paulus quia resurrexerit
 tunc mortuorum impossibilem tamquam
 generalis propter quod dicitur pauli vo-
 cavit in saniam. ayntis lute te ad i-
saniam conuenerunt. Homines enim
multas scripturas conuenerunt vehe-
menter sui studium habent aliquando
conuenerunt turbam et organum fantasie
lesum et per tunc intellectum impedi-
ti qui in actu suo indiget fantasma-
te necessario non in sanio inquit op-
tine feste non dixit hic de adula-
re sed quia talis erat modus loqui
cum reuerentia loci imperatoribus te-
nentibus. Sed ueritate euangelice
et sobrietatis uerba eloquor quia non
excedebat modum debite locutionis.
 Erat enim rex agrippa qui erat in scri-
 ptis in lege et prophetis. Cetera patent
uoluntate in modico si uides me fieri
scribam quod dupliciter intelligitur. Vno
modo negatiue in modico a nullo
sunt frequenter dicitur in commune s-
uone. Alio modo affirmatiue primo
modo si uides et a aliquo inuoluntate
me ad hoc tamen non perfecte. Et hic
sermo magis congruit sequenti lute
ut uidebitur. Cetera patent uoluntate
ibi. **¶** Et exponitur rex hic contra
super uerba pauli habetur tollit tunc

dicitur. Qui tunc scilicet ad par-
 tem ut securus loquerentur dicentes
 quia nichil morte aut amabilis dignum
 quod fecit homo iste. et sic inter aplos
 dicentes. ffur agrippa sumus et pater-
palis causa propter dignitatem regiam
quia propter eius sapientiam ffuit enim
ualde sapiens et doctus ut refert io-
sephus primo libro iudaico bello propter
quod prolixi conclusionem concilij di-
cens festo. poterat hic homo dimitti
sicut in nocens. Et hoc patet
ipsum melius fuisse aliquo modo ad
credendum xpo aliter non dixisset
paulum in nocente sed magis morte
dignum tamquam pseudo xpi predica-
tozem unde legitur in scolastica his-
toria q in iudice destructio ierusa-
lem et iudice per romanos xpiam
qui erant ibi. monitu angeli transierunt
in regnum agrippa qui erat confedera-
tus romans. Ut patet per iosephum
primo libro de iudaico bello. et ibi si-
erunt pacifice recepti. si non appellas-
set cesarem et quo enim ad superiores
erat appellatio inter positam et recep-
ta et paulum insequeretur ut morte
dignum pare aduersa non poterat
enim prope absque suo paulo di-
mittere liberum. **Cap. xxvii**
Ut autem iudicium est hinc
 consilio decessit pauli
 ad cesarem hic contra de
 scribit lucas hinc consilij executione
 Et primo describitur pauli progressus
 Secundo ad romam eius accessus ibi
 post menses aut tres capitulo xxx
 viii prima diuiditur in tres partes
 Quia primo ponitur pauli per mare na-
 uigatio. Secundo eius naufragio ibi

Abi Multo autem tempore Tertio post
naufragium rececero Quoniam principio antequam
octavi capitei Circa primum sciendum quod
multa nomina ponuntur hic de quibus
dicunt aliqui quod sunt nomina insularum
alii civitatum maritimarum Vtriusque tamen
improbabiliter habet parum de certitudine
tamen quia colongitudine temporis mul-
ta nomina mutata sunt terrarum vil-
larum et in insularum sicut parisius an-
tiquitus luthetia dicebatur tamen quia
nomina sunt aequiuoca sicut babilonia
ad illam que est in egipto et ad illam
qui fuit antiquitus in caldea Dicitur
igitur Ut autem iudicatum est nauigare
eum per consilium predictum et tradi
paulo cum reliquis custodiis et comitibus
ad custodia detentis centurionem nomine
iulio cohortis **in** auguste Cohortes
autem militem habent pro nomine ut que-
libet cibus congregari posset ab alijs
distincta Unde et illa cum perat co-
natus vocabatur italica ut habetur
supra descendentes rimerinam sic
ditam acuitate admetis nomine
que est in affrica ut dicit glosa pustu-
linga et a terra retraximus ad altitu-
dinem maris perseverante nobis-
timum aristarcho alijs qui cum paulo
venerant ad hunc usque usque re-
uertentibus ad laca sua Sequenti autem
die per vomitus sudorem in qua
civitate paulus ante predicauerat
et in fide firmandum Et tunc sui
age ampondo ab eis necessaria
nauigantibus pro se et suis socijs sub
nauigantibus rorum appinquando
in sile sed non ibi descendendo pro-
pterea quod venti sunt contrarii qui non
putabant nauem curere versus
in primum ad amicos aie ad eos saluta-
rum et in fide firmandum

versus italiam et sic declinabant
ad latus et pelagus cilicie et pamphi-
lie nauigantes hinc et inde euagan-
do venimus li stram nome est civitas
que est in provincia lirie transposuit
nos in cam ut expediret et nauis
veniret roma Et tamen multis diebus
tarde nauigaremus propter defectum
venti et rorum de remissimus contra
gratum nome est in sile secundum
glosam prohibente nos Venio qui
mutatus erat ad ebuli pars tamen
incontrari et fortorem ad nauiga-
uimus crebre a que rectam que
est in sile iuxta salmona que est civitas
maima dicte in sile opposita et
iuxta mare nauigantes venimus in
locum quendam qui vocatur bomportus
marchia non tamen sic dicitur abo-
mitate ut patet in fra ubi dicitur
quod non orat aptus ad hyemandum sic
aliquando aliqua villa vocatur seu
nominatur bana villa que est in liria
defectiva Multo autem tempore
hinc contra describitur naufragio
Et diuiditur in tres partes Quia pro
portus periculi demeritio 2o nau-
gantium aliquantulum consolatio 3o
Et tamen multa 3o naufragij proessio
Cum autem dicitur Circa primum dicitur
Multo autem tempore pacto non in
portu quia ibi non manserunt ut
in fra dicitur Et tamen iam non est tu-
ta nauigatio eo quod rorum iam pro-
terisset aliqui dicunt quod istud re-
uimium fuit christianorum ante natui-
tatem domini vel iudeorum pro morte
godolie vel pro templi destructione
sed nullum istorum videtur verum
tentur et milites et etiam nau-

te p maior parte erant gentiles
 hec ieiunia non seruantes Ad mag
 uidetur qd hac ieiunia fuit i mai
 ubi ppter tempestatem non cura
 bant nauis comedere nisi paru p
 nauis regimie et alijs ppter timore
 ppter quod nauis debiliores erat
 facti. consolabatur eos paulus. das
 eis boni consilii si accipe uoluisent
 vni indeo ppiu ppheno. qui certior
 e experientia nautica. quonia cum in
 nua ita cu pculo magno rex et
 torpore nostror. Conuio aut guber
 natoi et nauileo magis credebat
 ppter nauicam scientia. Et aut nau
 derus doming nauis. possessiue et
 conductiue. et dicit anauie et tleros
 qd e pps. Et cum aptus portu non est
 adhyemanda. cu tame hyemps in
 nimis plurimi statuerrunt consilii
 a firmiter deliberrunt nauigare inde
 contra pauli consilii si comode pas
 sent deuonientes phemtem. que e
 que lacu unde recesserunt. Phemica
 em piqua e palestine. in qua est
 resarca. de qua recesserunt ut p
 exprodit. Hyemare ubi em s in
 phemte erat portus apertus ad hye
 mandu portu ecche. Unde uolebat
 recede ut patet exprodit et ex
 sequitibus. Respicentes ad affricu
 et thoy li respicentem refertur ad
 phemtem que respicit eccham su
 portum recte ad partem occidentale
 affricus em et thoy sime venti oc
 cidentales laterales tame affricus ex
 parte meridie. Thoy aut ex parte
 aquilonis. Glosa uero aliter ordinar
 litteram dicens. Quod portus ec

the de quo fit hic sermo e mphem
 te. Sed dicitur portus ecche. eo qd
 respicit eccham ad occidentem. Sed pa
 copatio melior uidetur et magis con
 sona consueti mo loquendi. Appare
 autem austro qui e uentus meidio
 nalis estmantes ppiu se teno s
 nauigare mphemtem per uentum
 lateralem quo fropter utur nauis
 uolebant em uolebant uersus orientem
 ut patet exprodit. Cum sustulisset
 de asson. lacus e unde soluit nauis
 mare ingredietes qui in latino dicit
 stacio. legebant eccham a nauigio in
 pbant ab ea recedentes. lege em equo
 tu e qd signat fumi. collige nauigio
 transire et lutas sanare. Unde usq
 fur auru amgo flores mare nau
 talibras. Delius equiuoce singula
 quisq legit. Non post multu aut
 misit se contra ipam s nauie. Venti
 typhoniis. v. maie mflatuus et
 tempestuosus dicitur anphos qd e
 mflatio. Eius aquillo sic nominaty
 iste uentus et e lateralis aquilo
 ni ex parte tante orientis. et sic appo
 affricu. non tame directe omnino
 ex parte nauigabant. Cumq arcep
 ta est nauis. uolentia uenti. 2
 non posset tonal inuentu a con
 uentit data nauie flatibus fereba
 m. a. amotis uelut ibamus pdm
 flatu uenti. in mfulam aut quida
 decurteses a. uota cam turentes
 qua non poterunt i applicae p
 vim uenti potuimq uix obtine
 stapham. id e ca uti admaniendu
 nauie. Est em nauicula quo nauis
 uentur ad emdu tuta nauem
 et agendum ea que sime neces

saia p nauis tuncane qd subditur
admittiis vtebamus attingentes na-
uon . ne ligna soluerentur . et ut
tardius mcederet nauis qd subditur
tinnentes aut ne pntini mcederet
ex nimis veloci tempu Est aut su-
ris uel pntes locus pntis) exorca
sib msto phate s pthapha . sequenti
die iactu fecerunt . corp q in nauu erat
nimis necessaria . et tertia die pnt
manibus armantia a vtenplia .
Nauis ptecerunt retinētes . cata-
tum que necessaria erant ad nauiga-
dmn Cetera parent **E**t ai multa
hic conter desribitur pauli consp-
lacio Et pmo pntur causa Et ai
multa reuincio fuisse partim ex
timore partim ex nauitaz continua
occupacoe . ppter quod multu indigo-
bant consplacoe Tūc pnt paulus
constanter et mtepede . dixit . eos
arguendo de contemptu sui consplij
qd portebat quidem omni audico me
non tolle nauem . accetha . sed i
hoc mare lueri qz face a euuare
per hoc asta dampna et pntia
Consequenter consplacoe cas dicit
Et mte suado volis quam vis
me no audietis bono animo co-
a consplacos quia nauis sola pnt
persone saluis hic pndicit
Ut ai uenit qpheticis spiritu
locutu pnt et de pntmetibus ad
plutem sibi credant dicit em in
angelus dei hac nocte Tales em
reudicōes magis fuit de nocte qui
etatis sensibus **E**t ~~de~~ **donauit**
deus quam dedie aug simego
apopulus et mnter . ne timcas

paulo apiculo maib . Et ecce dona-
uit tibi deus . omes qui nauigant
teu . quantu ad salutem corporale
nam omes euaserunt ut patet
in fine capituli Vnti aut dedit eos
quantu ad salutem spituale non
hi expresse sed plabile e . qz visa
implecose sui dicti et miraculis q
fecit in m pila vpperam sine sui
lesione comburendo . et in firmos
oroē tuando ceciderunt xpo qm
et conuicio qui erat principalior
pntuit vntas mteficia volens
seruare paulu Vnde videbatur
cotinere ad cceddu mclmanus Cetera
patent vsqz Sed postea qz decima
qra nox abortiu tempestatis nauu
gondus nobis madra . i . m mai
adriatico pte monte gargani ut
dicit aliqui alij dicit qz adra e
nome appellatum et pnt mare
petrosim . pnt dicit ab adras grece qz
e petra latine Et huc magis consp-
nat lra sequēs cum de Suspicabar
nauis appare sibi aliqua regione . qz
stopulis apparentibus delonge . qui
et submittentes holidem . in pnt
tu e quo temptatur . pntidū maib
p plumbū uel stannū pendens ad
cordam tinnētes aut ne m aspectu
laca maderemus . quia non mve-
nerant pntidū maib equalie dis-
tans mbreui spacio depippi . i . vlt-
tima parte nauis . mittentes an-
thoras quatuor ut facerent nauē
stare ne m aderent in aspectu laca
optabant diem opt fieri ut vide-
rent magis alonge . si cent ibi
aliqui stopuli Nauis autem que

ventibus figere in scapha que ma-
 gis euitare potest talia loca. quia na-
 uis magna. sub obtentu a similitudine
 quasi maperent aprora a prima parte
 nauis anchoras extendere ad nauem ma-
 gis arrestandi. Quod precipiens paulus
 spiritu dno dixit centurionem et mili-
 tibus. Nisi hi in nauem manserint
 sic quia nauis sine nauis et in mari
 procelloso periclitantur cito. tunc abscedant
 milites sinces scapha ne per eam
 nauem possint figere. cetera patent usque
 in actum permanentis nihil accipientes
 a maditu accipientes. quod quasi nihil re-
 putatur. De phisicorum et communi mo-
 loquendi de homine modicum comedere
 te dicit quod nihil comedit. Non enim
 tanto tempore existissent sine aequi
 comestione. propter quod rogo vos
 accipere cibum pro salute vestra a ut
 fortiores sitis in nauis fragio in muniti-
 ti ad euadendum de mari. adsequores ad
 facti sunt omnes uerbo pauli et
 eius exemplo. Et magis uero commisit
 anime a homines de nominando
 tantum a parte nobilitate. **¶** Cum autem
 hic ceteris describitur pauli quiescentem
 cum dicitur terram non agnoscebat
 sed in lectore maris sicut uero quidam
 considerabat a receptaculum in qua-
 dam insula. Et cum anchoras sustu-
 lissent a de mari leuassent. con-
 mittebant se mari quam uis uide-
 rentur periculum nauigando magis
 tamen periculum erat manere quam ad
 periculum predictum tendere. et leuato archi-
 mane a paruo uelo quod magis de-
 somit directo nauis quam celestati
 maceribus. et cum madissemus in lacu

biolassimi locus est altus in profundo
 maris hinc mare profundius. ex utraque
 parte sic dicitur abis et calassan quod
 est mare ingreco. Inpegerunt mare
 ad terram illam maluorem et protra
 quidem fixa manebat in mobilis.
 quia mare non erat abis tam profundum
 quod nauis posset in nauem propius uero
 pluebatur. aui maris ex impetu fluctu-
 tum a parte pastioi inuentum soluebat
 compago lignorum. Cetera patent usque
 in usque quod eos qui possent nauem sic aspi-
 erant milites. Dicit enim uergetius
 in libro de re militari quod tyrones ro-
 manam a principio adistebant arte
 nauandi quod scriptum est necessarium in ex-
 ercitiis. Cetera patent. **XXVIII**

Et cum euassemus hic
 ceteris pro nauis fragio pro
 passiois accitatio et de
 huius beneficii recompensatio abis
 Contingit autem. Circa periculum dicitur et cum
 euassemus tunc cognouimus periculum
 in silis. quia in lucene sic hinc libri
 correcti. Barbari uero a hitatores
 in silis qui dicitur barbari cogit non
 loquebantur hebraice grece nec latine
 alia enim ydiomata barbarica dicitur
 prestabant non modicam humanita-
 tem. nobis compatiendo nauis fragis
 Arrensa autem pyra a congerie lignorum
 ardentium que dicitur pyra a pyre quod
 est ignis. respiciebant. eos qui de mari
 exierant. aqua totaliter madefacti
 ut patet ex dictis et tunc erat si-
 gnditas tempus. Cum congregasset autem
 paulus sermoneis in Inquo apparet
 eius talitas qui totus madefactus
 non conturbat statim ad ignem sed

collegit sarmenata ad ignis augmen-
tatione. Pypera serpens e venenata
sic nominatur. eo qd vi pariat. Nam ca-
tuli existentes in oriente vntis qndo
cessunt latera eius rodunt. sic exeat
interficiendo. ataloxe cu pcessi-
set. fugiens ignis calorem in uapit
manu eius apam mordebo. Cetera
patent vsq; i. Vtq; hominida est
homo. Dicebant em qua commine
e apur gentes qd hominida debet
mai. Vltio n iusticia diuina. non p-
mittit cu vntis mortem pbi debita
quam euaserat in mai supplens per
aliam viam. Et ille quidem exuacis
bestiam ic. Secundu saluatoris pmissi-
onem luce. 10. Dedi vobis virtutem
calcandi super serpentes et scorpiones
et nichil vobis nocetur. At illi est
inabant cu in timore conuendit
at pdm morem consuetu taliter
peruissoru. conuertetes se vntis
altel colloquedo dicebant cu ce dm
credentes cu in mortale. Deos em
dicebant gentiles homines in mortali-
tatem consuetas pdm suam estia-
tione vt saturni rationem et sic de
alijs plancs aut illic pcedia n. pos-
sidentes et dominica. qui nos sus-
cipiens caritate triduo benigne ex-
hibuit. vntualibus reficiendo. **C**
Contigit aut. Hic cariter describit
dictor beneficiorum recompensatio
caritatis cu quia dona dei non cadit
sub pretio sicut dicitur e sup vntis
et hoc e qd dicit. Contigit aut pa-
trem publici principis insule fe-
liviue et dissenteria a fluxu ven-
tris vexant race. Hic em dualy
in firmitatibus simul conuertibus

e homo mori p inquis. ad que
paulus mirant. vntando cu calca-
tione saluatur cu statim ab vtraq;
firmitate. qui etia multos honoibus
nos honorant. de beneficijs gratis
et paulo cognoscentes dei virtute
operat. **P**ost menses. Descripto
multiplici pcessi per uiam. Hic con-
describitur. eius accessus ad terminu
sz romam. Et pmo describitur accessus
ad comorandi modus. i. Cum autem
Citra pmi dicit. p menses aut tice
Vtunq; autem tempus mapit a
pncipio nauigatois decessarica vel
aduencus ad insulam hanc texus
non dicit. Videtur tunc magis qd
babile qd compuet ab aduetu ad insu-
lam. Nam vt patet ex predicto
intendat hyemare alicubi. nec
videtur hyemasse alicubi quam
in hac insula. tu erat in pnie ras-
trois sic e in libris correcto. Duo
em germani s. castor et polire qui
dicuntur hic castores impluati. et p-
mogemto sic nominata. audietes
helenam pntem suam ee raptam
in secuti sunt per mare. et orta te-
pestate missi comparuerunt. ppter
quod gentiles crediderunt illos immo-
tales ee factos vacantes eos deos
maus. Et ppter hoc corp in signe
hobat. illa nauis. Et n venissimq;
pyracusam stalis ciuitate. vnde fit
beata lucia. quide e conuolutes. i.
tira insulam nauigantes. de veni-
mus regim. Nulla e mecalabra
Secunda die venimq; pntolas h.
e locus vltra romam vbi vngulig
dicit edificasse balnea supponens

tytilos singulis contra quas in
 firmitates valent quas palermitati
 postea destruxerunt Et sic venimus
 romam a ppe romam et inde tu
 audissent fratres a xpianis romae
 habitantes Quoquo pater ppaulus no
 fuit pmissus qui romae pdicauit xpian
 occurrunt nobis vsq ad apij foru sic
 notat a quodam consule nomine clau
 dio appio a quo et vna appia incipit
 Et tribus habemus e vnu nome
 compoent ex duobus integris et est
 indelimitabile ppter quod e hic accu
 satus casus aut nome ppius tugd
 notabilis domus tres fontes coples
 hntis in qua mndebant venalia pro
 transmittibus et vbi hospitantur
 Quos tunc vidisset paulus gratias a
 gens deo de m ueritate xpianoz acci
 pit fiducia pficiendi abi predicatione
 euangelij ¶ Cum aut hic contor
 destrubitur manendi modus Et po
 qnt ad pauli condicione cu dia pro
 missum e paulo permanere sibi met
 a vbi voluisset cum custodire milite
 ata q hbat carcom clausum ¶ pp
 totu hic secundo ponitur mag
 manendi qnt ad occupacione pauli
 Circa quam pmo ponit narracio co
 sue appellacionis Lo ponit abeo v
 bnm edificacionis ¶ Cu constituisset
 Circa pmiu conuocauit pmas iu
 deoz quibus alij serualiter conspue
 ml aduersus plebem faciens aut
 morem patrum Nam in templo i
 uentus pue obloce faciens pdm
 modu iudeoz vmetus abierosphi
 ans it ut patet sup xxxi q ston

rom tu interrogacione deme ha
 buissent noluerunt me dimitte ut
 innocentem ut patet sup xxxv q
 xxxvi Contradictionibus aut iudeis
 quia volebant me occidere in insidijs
 ut patet supm xxxiii et xxxv coacty
 pmi appellare cesarem quia iudeba
 iudice melmaru ad faciendū iudicij
 petione in iustam non q gentem
 meam s iudicam habens aliquid ar
 rufare erga cesarem ppter hanc
 igitur causam rogamus nos vde
 ad ostendendū vobis in nocentiaz
 meam ppter spem em israhel de
 xpo pmissa in lege et pphetis que i
 iesu nazareno completa e Et de re
 surrectoe mortuoz que in eius adue
 tu pmo implebit Cathena har itū
 datus pmi eo q ista prodium et
 prodico carū patent vsq i Roga
 mus autem ate audire q sentie de
 iesu nazareno Nam de secta har sz
 xpianoz notū e nobis quia vbi ei
 contradicit apncipibus iudeoz ut
 patet ex supdicto in milite et di
 uorpe locis ¶ Cu constituisset
 hic contor paulus ad eoz peti
 cone pponit verbum euangelice
 predicationis pnt subditur quibz
 exponebat scripturas vetis testa
 menti testificans regnu dei v rami
 am beatitudinis aperta pmissi
 one s puidens q eis de iesu na
 zareno quod e vere xpus Ex
 lege moysi et pphetis a ex corū
 scripturis amane vsq ad vespera
 in quo appareret eius sollicitudo ita
 pdicacione Et quidam credebant a
 deo mitus tracti nobis in Neo

potest ad me venire nisi pater qui
misit me traxerit illi. Quidam autem
non credebant adeo propter sua de
mensa reprobata sed descendebat non cre
dentes dicente paulo vni uerbum.
obstinatis. Quia bñ spiritus sanctus lo
cutus est per isaiam. Vi capitulo. Uade
ad plim astum ar que auctoitas hic
allegata scdm translationem hox refert
ad tempus xpi scdm sensum hales
ut abidem plenius dictu fuit pñicias
iudeoꝝ obstinatos pparte maiori m̄p
mo aduentu xpi. ante s̄ corporali
audietis et non intelligetis. Quia
iudei audierunt predicacione xpi a
apostoloꝝ eius. et p maiori parte ui
tatem ab eis dictam non receperunt
credendo. Et uidentes uidebunt et no
p̄spicietis. Quia uiderunt miracula
xpi corporalibus oculis et non cogni
uerunt uirtute sue deitatis. Quia
sicut em̄ est cor p̄li huius metaphora
est locutio. Quia sicut crassitudo circa rō
congregata sufficit antem corpale
Ita malicia iudeoꝝ aggregata in mente
corp extinguit in eis spiritalem. Et aui
bus grauius audierunt dicentes. Quid
vi dicitur hic sermo que potest
cum audire. Et oculos suos s̄ me
tales comp̄sserunt a uilitate declina
mit ne forte uideant. Et hic dicit
propter libertatem arbitrii perquam
poterant a uilitate auri. et ad eam rō
uerti ad quam si rōm̄s̄ fuisent gra
tiam sanantem dimittis habuissent.
Natu ergo sit nolite iudeis quonia
gentibus missum est hoc salutare di
iudeis enim repellentibus predicatoꝝ
aploꝝ. xpi predicantur gentibus. q̄
ordinacone dei sicut dixerunt bar

nabas et saulus sup̄ xiiii. **V**obis
oporebat p̄m̄ laqui uerbum dei sed
quonia repellitis illud. et indignos
uos iudicatis eterne uite. ecce tōm̄
t̄m̄ ad gentes sic em̄ nobis p̄cepit
dn̄s. Et xpi audient sicut patet
impleti per orbem terrarū. Et tū
hec dixisset exierunt ab eo iudei
indignati quia gentes eis p̄pone
bat. multam inter se hntes questi
onem. nam aliqui credebant paulo
aliqui distrebant. **T**ransiit autē
paulus. **H**ic secundo ponitur p̄dica
pauli indifferenter omnibus iudeis
et gentibus t̄m̄ dicit. **T**ransiit autē
biennio toto s̄ rome in suo can
ducto a in hospicio ab eo locato et
sustipiebat omnes indifferet. qui
ingrediebantur ad eum ad audiendu
uerbum dei predicans regnū dei
a beatitudinem eternā. et docens
que sunt de dno ih̄u xpo. q̄ ea q̄
sunt necessaria ad salutē. t̄m̄ om̄i fi
ducia de aduulo saluatois p̄m̄ p̄
hibitois imp̄atois. **H**oc autē q̄
hic dicit. **T**ransiit autē biennio tato rō
Et q̄ doceret de iesu in m̄m̄. t̄m̄
similit̄ p̄m̄ ad p̄dicandū in parti
bus occidentis et maximo in hispa
nia. sicut scripserat romans̄ xxi
p̄ uos p̄fina in hispaniam pau
lus em̄ anno p̄do neronis fuit ad
ductus romam et biennio mansit
i ut dicitur hic. **N**ero autē imp̄auit
xiiii annis in quoz ultimo inter
fecit petru et paulu. **E**t sic uidet
q̄ tempore intermedio paulus uie
nit ad predicandū in partibz occi
dentis. et maximo in hispania

et p[er]ca rediit comam. et circa fino
 mpy nexoms ap[osto]l[us] cu[m] beato petro
 per martini[us] palma[m] transiit ad glo-
 riam ad quam nos perducit qui cu[m]
 p[at]re et sp[iritu] sancto uiuit et regnat
 in secula seculor[um] amen

**Exphiat postilla fratris nicolai
 deloria super actus ap[osto]lor[um]**

**Inapit postilla venerabilis docto[rum]
 et mag[istri] nicolai deloria super cano[ni-
 cas et p[ri]mo super cano[n]icas iacobi
 ap[osto]li gl[os]ia**

Johannes a[n]t[oni]

uatuor sunt
 minima terre
 et ip[s]a sunt sa-
 pientiora sapie-
 tibus p[ro]ph[et]iar[um]
 xxxvii Septe
 ep[isto]le que
 r[ati]o[n]es et cano[ni-
 ce m[er]itant[ur]
 edite sunt a
 quatuor ap[osto]lis

iacobo petro iohanne iuda et in
 vno libro tollorantur Igitur de eaz
 actibus m[er]itant[ur] in. Nam actor p[ri]-
 cipalis est sp[iritus] sanctus potest
 conuenienter dici uerbum ap[osto]licum Q[ui]
 tuor sunt minima terre et Circa
 astos ap[osto]los tria notant[ur] mimeracione
 typus ubi quatuor sunt humilitatis
 actus ubi minima terre Contemplacionis
 expressus ubi Et ip[s]a sunt sapientiora
 sapientibus Circa p[ri]mo sciendum
 q[uod] quaternarius e[st] p[ri]mus m[er]itus quada-
 tus quia consurgit exoductu p[ri]mi nu-
 s[er]uati in se ip[s]um Bis duo em[en] qua-
 tuor sunt Quadratura perfectionem
 uirtutis figurat Unde aristoteles
 phis[ic]o p[ri]mo eth[ic]o[rum] uirtuosum uocat
 quadratum dicens Qui utiq[ue] ad bonum
 et quadratus sine uirtutis Nam sic
 corpus quadratum in quolibet lato op-
 time sedet Ita uirtuosus in quolibet
 casu et forma bene se h[ab]et Ipsi uero
 ap[osto]li fuerunt uirtute perfecti q[ui]t[ur]
 quod in multis quaternariis sunt
 figurati Ipsi em[en] sunt quatuor flu-
 uij paradisi aqua sapientie milita-
 te ecclesiam militantes Genes
 p[ri]mo Quatuor aurei cantili in arche
 testamenti que xpus e[st] laicibus

existentes Goodi xxxv Quatuor veteri
 reli mortuos vivificantes Ezechielis x
 xxxvii Quatuor viri in fornace tribu-
 lationis illesse per mandata Danielis
 in Vbi dicitur qd species vnus . qua-
 si species filii dei Quia beatus iacobus
 dei filio xpo. ressi in forma et figura co-
 poris fuisse dicitur similis huius sunt
 quatuor fabri cornua peccatorum dei-
 tientes Zacharie primo Et alij plures
 quaternarij possent adpponi indu-
 ti de sacra scriptura sed isti sufficiant
Circa secundum sciendum qd humilitas
 e doctor et custos omni virtutum Gre-
 gorius Qui ceteras virtutes sine hu-
 militate congregat quasi pulverem in
 cornu portat Isti vero quatuor
 apostoli sicut ex corpore artibus et doctrina
 patet fuerunt humilissimi qd notatur
 cum dicitur minima terre Unde potuit
 quilibet corpore dicere illud prima cor
 xv Ego sum minus apostolorum sumit
 omni apostoli de non priorum que sunt minima
 quantitate et maxima virtute Et
 isti apostoli per veram humilitatem mini-
 fuerunt in sua reprobatione et maxi-
 per suam predicationem in fidelium mul-
 tiplicatione Secundo illud ysaie xl
 Minimus est in mille . et pusillus
 ingentem fortissimam **C**irca ter-
 tium considerandum Quod sicut dicitur
 iulianus xi Vbi humilitas abi sa-
 pientia Apster quod circa istos a-
 postolos per actum humilitationis nota
 excessus contemplationis cum dicitur
 Et ipse sunt sapientiores sapientibus
 Sapientes autem huius mundi repu-
 tati sunt philosophi . qui tamen adue-
 ram sapientiam que christus est non

attigerunt Secundo quod dicitur re-
 rominus in epistola ad paulum de corinthios
 facit scripture libris . Hec doctus plato
 nesciuit . Hec demosthenes eloquens
 ignoravit Isti autem apostoli hanc sa-
 pientiam attigerunt Et sic sapientiores
 sapientibus fuerunt De quo potest ex-
 poni Quod dicitur prima corinthios primo Quod
 stultum est dei . sapientius est hominibus
 Dei autem fuerunt et sunt isti apostoli .
 tamquam membra principalia corporis eius
 miseri Et licet stulti ac stolidi fuerunt
 a mundi sapientibus reputati . tamen fue-
 runt sapientissimi Sapientia enim phi-
 losophorum . quater quod dicitur eterna ai-
 malis et diabolica iacobus in Sapientia
 vero apostolorum fuit desuissim descendens
 a patre humilium . corpore montibus impressa
 per spiritum sanctum sanctum quater quod fi-
 re pudica . pacifica . modesta . suadibilis
 bonis consensio plena misericordia et
 bonis fructibus . quibus perfecte fuerunt
 electi manna glorie celestis ad quam
 nos perducatur it **Jacobus apostolus**

Capitulum primum et cetera

Jacobus apostolus ressi christi . liber
 iste dividitur in quatuor partes
 secundum quatuor apostolos huius libri
 scriptores sicut dicitur fuit deli-
 bro duodecim prophetarum qui dividit
 secundum nomen scriptorum partes autem huius
 libri patebunt persequendo prima pars
 continet epistolam beati iacobus . quod
 iudicium induas partes sicut in phemium
 et tractatum Secunda incipit in nomine
 gaudium in prima parte primo destabit
 persona salutans ex nomine tamen dicitur
 iacobus iste est iacobus minor frater
 quod apostoli filius alphi alius vero
 iacobus qui dicitur maior fuit frater
 iohannis apostoli eius angeliste tamen dicitur

xpi seruis Non aut[em] dicit ap[osto]lus et
 filius zebedei Secundo ex religione
 t[ame]n dicit xpi seruis Non aut[em] dicit
 ap[osto]lus quia iste pluebat a com[un]is ex
 iudaismo qui p[ro]ferbant ex gentilitate
 ut patet act[us] vii Et in ep[isto]la pauli et
 pl[ur]ibus locis p[ro]pter quod eas inducit
 ad humiliacione[m] exemplo sui no[n] no[n]a
 uit se ap[osto]lum quod nome[n] e[st] dignitas
 sed seruis quod nome[n] e[st] subiectionis Con
 sequenter describitur persone salutate
 t[ame]n dicit Duodecim tribubus Et quo
 patet q[uo]d scribebat com[un]is de iudaismo
 Ap[osto]lus aut[em] iudaicus in duodecim tri
 bubus diuidebatur que sunt in dispersi
 one i[er]osol[imitana]m terram iudee. Illos em[im] q[ui]
 erant iudea. patet in formate verbo
 qui iudus in formandi efficitur e[st]
 q[uo]d scripto Est em[im] ep[isto]la ier[osol]imita
 nis. et sic illi qui erant iudea iug
 metropolis e[st] ierusalem erant de dyo
 resi suis. Consequenter exp[ro]mit bona
 optata. t[ame]n dicit salutem s[ed] per gra
 tiam imp[er]it et glori[am] in futuro. **¶**
Omn[e] gaudiu[m] hic incipit tractatus
 in quo beatus iacobus in format[ur] t[er]te
 tes bene se habet p[ri]mo respectu sui
 2o respectu p[ro]ximi capitulo ii 3o re
 spectu dei capitulo iii i adu[er]s[us] Sedm
 ordmem doctrine amagis notis ad mag
 nota p[ro]cedendo. Ista t[ame]n diuisio sic
 nominata no[n] e[st] p[re]fisa. qua[m]v[er]o p[er]
 te ponatur aliquid de p[er]tin[ent]ibus
 ad alias. et h[er]etico[n]is. et hoc p[ro]pter
 conexione[m] virtutu[m] Cuius p[ri]mam
 partem considerand[um] q[uo]d respectu
 sui homo se bene habet per hoc q[uo]d
 temptacionibus viriliter resistit. et
 per hoc q[uo]d vitari humiliter acquiescit.
 Quia p[ri]mu[m] vitantur vitia et ac

quiritur virtutes morales per sedm
 vero copelluntur ignorantia. et acquirunt
 virtutes intellectuales 2o incipit abi
 fructus mei p[ri]ma diuiditur in tres Na
 p[ri]mo beatus iacobus ponit suam in p[re]fatu[m]
 Sedm in fort[em] incontinam conclusionem abi
 Glorietur aut[em] 3o remouet exone am
 uirtutem op[er]atione[m] abi Nemo cu[m] temp
 tatur p[ri]ma adhuc induas Quia p[ri]mo
 induat ad resistend[um] temptacionibus in
 pl[ur]ibus incipit t[er]tis 2o in dubijs i
 Si quis aut[em] vestit **¶** Ad euidentiam
 p[ri]mi considerand[um] q[uo]d temptaciones motu
 indurentes de amissione iam h[ab]it[ur] sunt
 vehementiores quam ille. que inducit
 appetit[ur] de acquisitione non h[ab]it[ur] Unde
 dicit augustinus terrena diligenter ar
 tibus adapta quam concupis[ci]a transgredat
 Nam illa velud incorporata p[er] se
 duntur Ista vero quid ex t[er]rena
 repudiantur. et q[ui]nto sunt magis in
 timida tanto vehementiora ut met[us]
 de amissione. uite seu membroru[m] ali
 quoru[m] quam de amissione bonoru[m] pas
 sionu[m] Et id qui b[er] resistit tempta
 cionibus istis bene potest et alij
 resistere Quia secundu[m] quod dicit au
 gustinus Non e[st] consentaneu[m] con
 cupiditate cu[m] vici qui met[us] non fir
 gitur Et id beatus iacobus docens
 resistere temptacionibus. ponit exemplu[m]
 s[ed] de temptacionibus met[us] inducib[us]
 De amissione iam h[ab]it[ur] cuius modi s[ed]
 persecuciones in p[er]sonis vel rebus ia
 possessis **¶** Dicit igit[ur] omn[e] gaudi
 um i celeste gaudiu[m] q[uo]d includit in se
 perfeccionem eminentius om[n]is ligni
 boni gaudij. Co[n]firmate fratres mei
 finaliter consequi. cum temptaci
 onibus varijs mactatis. si fortiter
 eis resistitis. scientes q[uo]d p[ro]bitio.

fidei ore in persecutionibus per quas
declaratur homo fideliter adherere deo
quando per adversa quicquid non spera-
tur ab eo patientiam operatur nam
per talom patientiam scriptam virtus
patientie acquiritur per cuius quide-
hinc patientia talis que primo erit si
difficilis redditur facilis patientia aut
opus perfectum habet in persecutionibus
enim illud quod accipitur primo sustinet est
tristitia hoc autem in singulis non
est appetitus vindictae contra persecutores
et tunc adiuventur virtus patientie suffert in-
firmitatem istam ut patet ex dictis et
per se videtur radicem duobus alijs quia
qui non tristatur in persecutione non tras-
tatur contra persecutores nec odit eis
quod bene dicitur quod in hoc habet opus per-
fectum propter quod subditur ut patet
perfecti et integri quia qui bene respicit
temptationibus istis de facili respicit
alijs ut supra dictum est in nullo defi-
cientibus quia sicut supra dictum est non
solum per hoc evitantur vitia sed
etiam acquiruntur opposite virtutes
¶ Si quis vir contra docet resistere
temptationibus incipit dubijs
temptatur enim quis aliquando de aliquo
apprehensio quod ignorabat esse licitum et
aliquando de malo sub specie boni pro
quod ad resistendum temptationi in huius
modi casibus necesse habet ab alio dirigere
infallibiliter directum est ipse deus qui
non deficit ad se advertenter recurrere
tibus quia si natura non deficit in
necessarijs multo magis actor nature
propter quod tales dirigunt per seipsum
vel per ministrum sicut patet actum
per de cornelio ad eius directionem imper-
petuum quod dicit beatus iacobus

Si quis autem vestrum indiget sapie-
tia quod contingit in dubijs postulet a deo
qui dat omnibus affluentem Nam omnibus
hominibus dat bona nature que sunt
magna valde et super hoc sed dispo-
nentes dat bona gratie que sunt maiora
et perseverantibus bona glorie que
sunt maxima Et non impetra sunt
gratis Nam frequenter in gratia audis
impetravit prophetas per beneficia
eis exhibita in exilio decepto in de-
serto et in terra promissionis Et da-
bitur ei Nam petitio semper exaudi-
tur quoniam fit pie pro se et perseverantibus
postulans autem in fide ihesu christi nihil
hesitans de divina potestate ac etiam
voluntate dandi petentibus debere
se pie perseveranter et pro se qui et
hesitat de potestate seu voluntate
divina similis est fluctu maris quia
est in stabilis non hinc inde indeo
stabiliter fixam Nam ergo est in
homo ille qui accipiat aliquid a deo
de pertinentibus ad bona gratie quia
nature bona sunt bona et mala
communia aachi et Qui solem suum
omni facit super bonos et malos
et Si autem aliquis hesitet de proprio
defectu impedire impetendo dubi-
tans ne petat insufficienti modo pro-
tali hesitatione non impeditur suo pos-
tulationis exaudire sed hesitans de
deo impeditur De quo ad hoc subditur
Vir duplex animo cum deo adherens
non mundo inconstans est omnibus viris
suis in operibus suis nihil ducens
ad perfectum **¶** Glorietur postquam iacobus
induxit ad resistendum persecutionibus
hic contra concludit intentionem se quod

non solum sunt sustinende patienter
sed etiam gaudenter quod primum secundum
quod dicit saluator matthi 5 Beati
estis cum maledixerunt vobis homines
et persecuti vos fuerint et sequuntur
gaudete et exultate quoniam merces
vra cupiosa est in celis Et hoc est quod dicit
Glorie autem frater humilis et abiectus
et depressus in exaltatione sua in celestibus
futura. **D**ives autem in humilitate
sua promittit lacrimas. Et dicit glori
Cui concordat scriptura litta. et dicitur
quod sicut flos sem transfert a arbor de
fructu eius potentia. Et ponit exem
plum sensibile dicens. Hortus est
cum pl. in ardore. consistens in tunc
vel leone. et are fecit femi qua de
fructu eius amor et decor et applaudit
ad quoniam dicens. Quia et dives in tri
neibus suis. sed potentia et gloria
morte. **B**eatus vir in spe qui sus
fert temptacionem a. quod non vincit ab
ca sed vincit eam. Quomodo cum pharis
fuit. sicut aurum in fornace. acci
piet coronam vite. et tunc est beatus
vite quam repromisit deus dilige
tibus se. quia nihil est acceptum deo
nisi fiat exultate prima. Cor. xij.
Si distribuas omnes facultates meas deo
meos pauperum et sequitur. Cuius
tomant. non habent nihil in quod est
Nemo temptatur. **H**ic confessor ita
predicitur. remouet errorem duplicem
Secundum remouet. **N**olite atque errare
Circum primum sciendum quod quia potentia
anime sunt adeo et actus carnis
dixerunt aliqui. Quod temptatio in
ducens ad malum est adeo ita quod deus
est actor mali. culpa voluntas por

hoc sua culpa peccata ex rursus quod
quod remouet hoc dicens. **N**emo tu
temptatur a. per temptacionem ad pecca
tum inducitur. dicitur quoniam adeo
temptatur. quoniam hoc est falsum.
Deus enim in temptator malorum est sed
bonorum tantum. Sicut dicitur. Genes
xxij. Temptauit deus abraham ut
eius obedientia in nos sciret alijs. et
daretur eis in exemplum quod cum non
nem temptat inducens eum ad pecca
tum. **V**mbis quisque vero temptatur
tali temptacione ad peccatum inducitur
a concupiscentia sua inordinata quod
quod dicit augustinus. **D**icitur de
quod amor sui versus ad contemptum dei
facit ciuitatem dyaboli. ad quam per
tinet homo peccatum generaliter. Et
id amor sui tendens ad contemp
tum dei qui est idem quod concupiscentia
inordinata. est causa omnis peccati.
Et subditur. **P**ressus enim de abstrac
tus et allectus. quia primo in surgit
complacencia seu delectacio absque con
sensi perfecto. et tunc ad huc sta
uitis peccati venialis. **D**em concu
piscencia cum concepit et inualuit
pauiter inducens ad consensum et per
fectum peccatum. **V**ersus tunc conformatum
fuit. **M**ore exteriori generat morte
Nam inducit ad reiterationem et
consuetudinem ad quam sequitur obsti
nacio que est mors anime. **N**ec aug
mentum inducitur quod deus sit actor pe
ccati. videlicet eius. **Q**uia actus pec
cati iniquum est actus aliquando
est contra bonum. **E**t ideo
reducitur in deum. **S**ed in car
pina efficietur. **S**ed iniqui
tatem malum est tunc est peccatio nec

habet causam efficientem sed deficiente
sz maliciam voluntatis vel eius defectu
Sic modus claudicationis e a vitate
gressiva effectus deformatus aut
motus e excurritate tobie ic **N**o
lite hic remouet sedm errorem q
sicut aliqui dixerunt deo ee actore
peccati iudicium e ita alij dixerunt
boni mri ee ab homine sicut pelagi
an dicentes homine sine gratia p
uitam eternam mereri quod remo
uet dicens Nolite errare Et subdit
in quo dme danti optimu quod est
bonu meitoru faciens hominem
vita eterna dignu Desiresim est de
stendens a patre luminum et no e
ab homine quia bonu meitoru ex
redit quoraonem nature create p
et sine ad quem ordnatur Sedm
illud pma Cor 13 Quis non videt
nec auris audit nec in cor habet
astondit et dicit que non e trans
mutatio In mutabiliter em facit
mutabilia sicut intellectus mri m
materialiter intelligit materialia v
dicit Boetius de consolatoe pmo
bilis manens dat tunc et moueri
Et idem declarat philosophus m
phi⁷ nec vnitatem obam
bratio Nam in eo non sunt plu
res actus intelligendi et volendi s
sucedentes sed vno actu simpli
tissimo et eterno intelligit et vlt se
et omnia alia Voluntate genuit nos
Verbo **V**eritate a per
verbum **V**eritate a per
ipa uel **V**eritate a per
Ego sum uia uitas et uita **V**

pmis mriū aliquod creature eius
quantū ad ee gratie quid hic mchoat
et perficitur quia gloria e gratia con
firmata **S**atis fratres mei post
quam beatus nathanus induxit fide
les ad respondēdū temptatōm hie
cōter inducit eos ad acquiescendū
vitate et pmo eam deuote audiendo
Secundo opere adimplendo et estote
autem factores Circa pmo dicit
Satis fratres mei dilectissimi a
sue debetis Sit omis homo vobis
adaudiendū Verbum vitar tardū
autem ad loquendū Nam hoc per
tinet ad doctōis officiu ad quod se
niger e psumptuosum et tardū
adnam Nam in p uiaū oculū me
tis excreat et in que e per zeliū
ipm aliquando perturbat **V**t dicit
Gregorius q moralitū ara em vni
que e per uita iusticia dei non opat
mmis dicit et plus pgnat Nam
ara q e per uita non solu iusticia
omitte facit sed etiam frequet
ad faciendū iusticia induat **C**onse
queter quom mcludit quor qd
abientes omes in mndicia corpis
et anime que intellectū hiat et
abundantā malicie vire pcessim
et augmetū usq apus iusticie ad
intellectū excreat iudicū e q
mansuetudine suscipite in psum
Verbum a Verbum fidei q mentib
humanis debet msei Est aut am
pictudo quedam tractabilitas mē
per qua debite dispons ad recipie
dū impressione Verbi dmi sicut
tere tractabilitas ad impressione si
gilli ic Estote hie cōter indu
nt ad acquiescendū vitate apam

opere adimplendo Et primo facit p
 ponit Secundo remouet apponit ubi
 Si quis autem Contra pmi dicit qto
 res autem factores Verbi et non audi
 tores tunc precepta em diuina salte
 implibus sine decapabilibus et ideo
 non sufficit audire sed requirit opus
 propter quod dicit philosophus pmo
 ethi² Et illi qui sine contenta pccata
 morali absq; opere sunt similes illis
 qui attente medicos audiunt sed nichil
 faciunt eors quediunt Et sicut ipsi no
 hnt corpus bene curati. sic nec illi
 anima ppter quod detali audire
 subditur. Hic comparatur. Antea con
 siderati volui nauitatis p sine a
 volui pui corporale in quo natus
 e opus in pccato. in quo videtur
 vmbriate et imperfecte ppter quod ta
 lis consideratio paruum aut nullam
 facit impressionem. et sic de auditu
 preceptoris dei sine operacoe Q
 autem pppoit in lege perfecte li
 bertatis. in lege euangelica quod d
 lex libertatis. tunc quia e lex a
 moie lex autē vetus fuit lex ti
 moie Augustinus tertio libro ada
 mantū Breuis differentia legis
 et euangelij timor et amor timor
 autem respicit conditione pulem
 Amor autem libertatem Tunc quia lex
 noua liberat a seruitute et onere
 legis vetis. ut scriptū dicitur q
 sup² 2 mansit inai secundū ca
 niendo. hic beatus facta suo est
 a. ex opere suo. **¶** Si quis hic
 conter remouet apponit quia aliq
 volebant conuē aciosi. credentes
 q eis sufficeret ad salutem pcepto

fidei ppter quod hic myphat dices
 Si quis putat se religiosum ee a vero
 et perfectū. non refrenans lingua
 suam iactando se q hic crede sibi suf
 ficit ad salutem sed seducens cor suū
 per falsam opinionē. Huius vana e
 religio. quia non ducit ad finem de
 bite sicut medicina dicitur vana
 que non inducit sanitatē Religio
 autē sicut xpiana. et munda et inma
 culata apud deū a accepta apud
 eū. hec e iustare pupillos a. a. co
 erce se in opibus. mē erga ppximū
 et in opibz iudicis apud se opm
 et **Capitulum secundum et rotaria**
Patres mei postquā btus
 iacobus informauit fide
 les ad hū se habendū re
 spectu sui. Hic conter adem facit
 respectu ppximi. Et diuidit in duas
 partes Quia pmo inducit fideles
 ad bene se agendū habendū erga
 ppximū in collone boni. Secō in
 ciuitate mali capitulo in pma in
 duas Quia pmo facit ppximū in col
 locē boni honorabilis. Qo in collocē
 boni conlus. Sic loquimur. **¶** Ad eū
 dentiam autē pmi duo sunt pmi
 tonda pmi e quid sit acceptio p
 ppximū. Secundo qualiter hec accep
 tio hē locū in prohibicōe bonoz
 Contra pmi pxiū q equitas dis
 tributue iusticie in hac conspici
 q ata diuersis tribunt pxiū
 pportione ad dignitate vniuersū
 q ppter quod p ut tali distribu
 tōe attendat ad causam ppter q
 aliquis pportione ad tale do
 mū hac sit pxiū equitate ius
 tie distributue. ut p cācellariis

parentis promouit aliquem ad ma-
gisterium attendens ad suam sufficientiam
scientie perquam efficitur proportionatus
sive dignus respectu talis honoris. Et
si attendat ad personam tantum uel
aliam quamlibet causam que non facit
ad hoc que proportionet ad talem honorem
ut quia est consanguineus comparata
vel diues vel aliquid huiusmodi facit
contra equitatem iusticie distributive
Et per totum peccat quia non opponit
virtuti nisi tantum. Et tale peccatum
vacatur acceptio persone seu personarum
Contigit tamen aliquando aliqua per-
sone conditione facere cum digna re-
spectu animarum uel non tamen respectu
alium sicut consanguineus facit alium
dignum ut in situat heredes patris
my. non autem uidetur ei magistratum
vel prelatum ecclesiasticum. ¶ Circa
secundum sciendum quod honor datur alicui
testimoniis virtutis in ecclesia. Et
tunc sola virtus est causa debita hono-
ris exhibendi. Et hoc contingit di-
placiter uno modo virtus propria et sic
virtuoso debetur honor. Alio modo
virtus aliena. Et sic principes et
prelati sunt honorandi etiam si
sunt mali in quantum gerunt per-
sonam dei et communitatis cui pre-
sunt. Et eadem ratione parentes et
domini sunt honorandi propter parti-
cipacionem diuine dignitatis. Quoniam
deus est animi pater et dominus. Simili-
ter sancti propter signum virtutis quod est
senectus. Et similiter diuites quia
maioris locum obtinent in commu-
nitatibus. Si autem solo intuitu di-
uitiarum honoratur tunc est acceptio per-

sonarum et sic est peccatum. Et sic lo-
quitur gregorius omelia xxxviii di-
perbia in reconditur quia in hominibus
non naturam qua ad imaginem dei
facti sunt sed diuitias honoramus.
¶ Hinc igitur primi sunt acceptio
adulteram in qua beatus iacobus ex-
cludit infidelibus personarum accepti-
onem perquam indebitus honor ex-
hibetur et sic eos reducat ad debitum
honoris exhibitionem in qua sic predictum
quia primo querit mentem. Condi-
nit exemplum ab. Et em. Quod pro-
bat assumptum? audite fratres. Quod
excludit falsum intellectum? Si
tamen. Circa primum dicit. Nolite in
personarum acceptioe habere fidem indu-
cendo ad fidem uel recipiendo ad
ministracionem sacramentorum. Vel in-
tendo in fide per bonam exhorta-
cionem sed non personarum acceptioe
quod fit quia in istis debita causa non
attenditur. Ut patet ex predictis
sed indebita sed attendendo ad ipsum
questum uel ad aliud huiusmodi propter
quod predicta non debent exercei. Si
autem attendatur ad honorem diuini
et ecclesie bonum et deuotionem recipi-
entes fidem uel exhortacionem non
est acceptio personarum in talibus sed
predicta magis exhibantur aliquibus
quam alijs secundum maiorem de-
uocionem ipsorum uel honoris diuini et ec-
clesie. Sicut conuicio constantini ad
fidem. et ex eius exemplo multi
valde conueniunt ad fidem et ex-
eius facto ecclesia est promota et ho-
norata. quod per totum orbem et sic
etiam laborare ad conuersionem et

mitionem in fide diuitu et paratu
 magis quam paupero. non e acceptio
 personaru. attendendo ad bona. que
 ex ipis puenire possunt. magis q
 ex paupibus. dm in aeternu popi glorie
 a fidem popi. qui e dñs et dator glie
 non solum personar acceptioem.
 sed solum mitoru gradus et quora
 anem **¶** Et em pmitentur hic
 rante pmit exemplum ad pparatu
 de paup et diuite ingredientibus
 congregacione fidelu merta **¶**
 patet dupliciter intelligi. Vno mo
 de paup et diuite infidelibus qui
 sunt ad fidem inducendi. Alio modo
 de paup et diuite fidelibus q sunt
 in fide mitioni. Si g pauper in
 fidelis vel fidelis condempnat q de
 eius conisione et mitione in fide pa
 vni aut nihil auetur. semper e
 peccatu. Similiter si deus ppter di
 uicias tantu mitoru s; conisione ul
 mitione in fide paup pponat quia
 utrobq a in utroq casu pmissio e
 acceptio personar. Et in hijs duobus
 casibus videtur loqui beatus iacobus
 Si autem diues pphoret seu ppo
 natu. imprecatur paup non habeo
 respectu addiuitas m hoc semper
 e ans fatida peccate. Sed ad bonu
 q ex eius conisione vel mitione in
 fide pabiliter estimatur ecclesie pue
 mie non videt ee psonar acceptio
 nec peccatu. Et sic intelligenda e ista
 lecta cum subditur. Et si ei dixeris
 s; diuiti. tu fide hic bene. attendendo
 addiuitas peccate paup aut
 ditatis tu illis. ite apm gremio

vel ppter paupertatem pise ipm
 nung deo amabilem et honorabilem
 deo iudicando qo subditur facti estis
 iudices cogitacioni iniquar. **¶** Audite
¶ Sic rante pbat pppatu s; q di
 ues ppter diuitias peccate non est
 magis honorabilis. nec pauper ppter
 paupertatem contemptibilis. Et hoc du
 pliter pmo diuina auctoritate cum
 dicitur. Nomen deus elegit paupes. Et
 patet de aplos. tu aplos elegit a
 quos diuites ut zacheu et lazaru di
 uites in fide it quasi diceret ei debet
~~conformari~~ conformari et sic debet in
 cetera fieri. quia paupes in temporalibus
 diuites tamen in spualibus. Sic q
 corp spualibus diuitis magis pue
 nit honor diuini et bonu ecclesie.
 diuitibus in temporalibus s; pphoratur
 Berno hoc idem pbat ex diuitu
 austeritate dicens. Nunc diuites per
 patenciam opprimunt vos. in bonis
 possessis dampnificando et apm trahunt
 vos ad iudicia. ut condempnem ad
 mortem in personis. hoc em frap
 tor fiebant merta pmitua. Lertu
 hoc pbat ex diuitu malignitate dices
 s;ue apm blasphemar bonu nomen
 s; iesu popi. Quod pait dicit Bern
 hardus. Et mel more melos mau
 re iubilus m corde. **¶** Si tamen h
 remouet falsu intellectu tunc pcc
 donca. Et hijs em q dixit. Iedi
 uilibus possit aliquis crede q cent
 a fidelibus odiendi q remouet di
 tions. Si tamen leg pfiatus regale
 a rege regi data solum ppruas
 vead ac noni testamtu. Dilige
 pponiu nui pait te apm a. ad ead

beatitudinem concedendam et nomen
proximi intelligitur. omnis homo qui
ad imaginem dei factus est et ad bea-
titudinem aptus. Si autem personas
accipias modo predicto redarguit a
lege deuteronomio primo ita parvum audiet
ut magnum nec accipietis augere per-
sonam. Et subdit malum quod inde se-
quitur. Quicunque autem qui est intelligit
deum de pena dampni que est carentia
divine visionis quam meretur homo
per omnem transgressionem domini legis
quia peccatum mortale est transgressio
domini legis. sed penam sensus in-
currit graviolem qui plures trans-
gressiones facit. Et quod de pena damp-
ni intelligatur. littera sequens ostendit
cum dicitur. Qui enim dixit. Non me-
thabeas. et ab amo enim deo sunt omnia
propter quod per omnem transgressionem
offenditur et per eandem eius visio tol-
litur. **Sic loquimur.** Hic contra
beatus iacobus in forma fideles
de colone boni viri qui conspici-
moperibus misericordie. Et dividitur in duas
partes. Quia primo facit quod dicitur. De
remouet apponit ubi quid dicitur.
Circa primum dicit. Sic loquimur et
sic facite. Ut opera vestra sint
vobis conforma. Et qualiter subdit.
Sicut per legem libertatis. et legem
evangelicam. magister iudicium
et per iudicium futurum. dicit distribu-
tione disponit ut dabitur sententia
beatitudinis concedende populo
in sermone mathei 23. **Vultus**
benedicti patris mei. et subdit.
Quicunque enim dedit michi mandu-
care. et iudicium enim sine misericordia. et

mathei 23. **Ite maledicti migne**
eterni. et sequitur. **Quicunque enim et**
dedit michi manducare. et super ex-
altat autem misericordia iudicium. Nam misericordia
dubie inter iustitiam et misericordiam
super dedit manducare. et ad partem me
Unde dicit. **Rabi salomon super quod**
adum quod apud hebreos fuit antiquum
constitutum quod si maior pars iudicium
omne condemnet aliquem ad mortem
non propter hoc est interficiendus sed
expectanda est maior deliberatio. Si
autem maior pars in amolubet et
liberet eum et liberandum. **Quid**
prodeit. Hic contra remouet ap-
positum sed quod fides sine operibus me-
valeat ad salutem. et hoc remouet
primo per rationem. Quod per exemplum
ubi dicitur. **Quicunque enim sine** Circa primum po-
quadruplex ratio prima accipit. quod de-
fectu talis fidei. et talis. Illud quod
est mortuum spiritualiter non potest
saluare eternaliter. fides sine operibus
est humilis quia unificat per caritatem
amor autem diuine non est otiosus
operatur autem magna si est. per autem
remouet operam amor non est. **Unde dicit**
gregorius omnia 23. **Et hoc est intel-**
legendum littera oportunitate operandi
propter quod fides que per dilectionem
non operatur mortua est. et sic inef-
ficax ad salutem. **Et hoc est quod dicit**
quod dicitur. **fratres mei. et quod pro-**
deit ad salutem. **Si autem** Hic
patitur secunda ratio que accipitur
ex simili. fides enim sine operibus
similis est verbo sine effectu. et
tale verbum nichil prodest. sicut
aliquis dicit. famelico. **Vade et**

con modo et non dat ei aliquid ad
 commedendi Dale verbum nihil pro-
 dest sed magis e frustratoria Et hoc
 e q dicit Si frater et soror in di p
 it Et patet ex dictis lura vsq ibi
Sed dicit quis hic ponit tertia
 ratio q potest in fieri sic credeti q
 accipitur ex obprobrio quod patet in
 fern sic credenti quia non potest as-
 tondere fidem suam si non requirat
 que non verbis sed opibus bene as-
 tenditur vere Et hoc e q dicit Et
 dicit quis r potest dicit ronaliliter
 mperando sic credenti tu fidem habes
 secundum dictu tuu. aspende fide
 tuam in sine opibus quasi diceret
 non patris sed ego potero qui opera
 habeo **T**u credis Hic ponitur
 qra ratio et accipitur ex demostibz
 qui credunt ex euidencia signoz
 et contremisunt timore potant
 et tunc hoc non valet eis ad salute
 quia non poterunt agere apud micos
 Et similiter suo mo fides que non
 operatur per dilectione non pferit
 ad salutem **V**is aute sine hic
 tunc dicitur errore remouet in
 exemplum duplex ponens Qu
 ponitur Similiter sicut e opus
 abrahe quem pponit inuchendo
 contra aduersariu dicens Vis aute
 sine per exemplu o homo in
 ans. Dicit aut res inans que
 non consequit finem debitu simi-
 liter medicina que non inducit sa-
 nitatem Et eadem ratio homo q
 opera bona non operatur non consequit
 beatitudie Quomodo fides sine
 opibus otiosa quasi dicit osten-

dam e per exemplum patris nostri
 abrahe Adco sequitur pater m nome
 ex opibus iustificatus e quasi diceret
 sic Sed contra hoc uidetur dictu apli
 Ro iii Si em abraham ex opibus legi
 iustificatus e habet gloriā sed non ap-
 detur Et abidem in capitulo Ex opibus
 legis non iustificabitur quis caro Si-
 tendum q aplis ibi loquitur contra illos
 qui ceremonialia legis opera dicebat
 e necessaria ad salutem r qui tñ
 cessauerat in morte xpi quantu ad
 efficaciam **H**ic contra ponit ex-
 emplum de obedientia abrahe ad de-
 um precedente ex magna dei dilectioe
 quo semper manet efficax ad salute
 omni dicit offerens ysar filiu suu
 super altare Genes xxii parat
 illu ymolare Ex fide et dilectione
 adden ut he habet xi Credes q a
 mortuis posset oī saluare deus Ad
 subditur vides quomodo fides cooperat-
 batur opibus illius que non essent
 mitoria sine fide sine qua impossibi-
 le e placere deo Hebre xi Et ex op-
 bus fides confirmata e habitus
 em firmatur et manifestatur per
 opera et similiter magnitudo fidi
 abrahe apparuit ex eius obedientia
 filiu offerendo ppter quod fuit dic-
 tu fuit sibi adno Nūc cognoui q
 tuncas dñi r cognosce feci alios
 Notie em dei nichil accepit deno-
 us Et suppleta e scriptura dicens
 credidit abraham deo it hoc om-
 dictu fuit abrahe Gen xov Non so-
 lū antequā offerret ysar sed etiā
 antequam manus eēt ex oblatione
 ysar scriptura illa dicit e sup-
 pleta inquit per hoc magnitudo

fidei abrahe fuit alijs declarata ut
dicitur et sic concludit intentu
dicitur quoniam ex opibus iustificatur
homo et non ex fide tantu. Quare co
tra est necessariu ad iustificand.
Nam fides que non operatur per di
lectone mortua e et in foris. Et tunc
opera sine fide non sunt deo placentia
ut predictu e. **S**imiliter. **N**on
ponitur secundum exemplum deraab q
ex fide. annus veri dei saluauit ex
ploratores iudeos ut hie ioseph i.
Et per hoc apponit e ad p^m ioseph
sue vi. Et consecuta e salutem ex
fide simul et opibus. Et hoc e qd dicit
Similit^r aut. et patet litta ex dicto
vsq i. Et per aliam viam cyrenis
accepit em eos per ianuam emisit
per fenestram et iussit eos declina
re ad montana. ne reperiret aper
fecutibus instrata publica. Et sic
infertur conclusio intentu in dicto.
Sicut em corpus sine spiritu mortuu
e qua dat uitam corpori. Ita et
fides sine opibus. i. sine dilectione
operante que e uita anime. **Q**uod
in Translati p^m de morte ad uitam
quoniam diligis ac. **Capitulum III**

Nolite plures magistris ac
postquam licetus acobus
docuit fideles se habere ad
proximi incollocam. **H**ic cont^r
idem facit in curatone mali. Et p^m
in uerbo. **N**on **capitulum** in facto. **Q**uod
in p^m in duas quia p^m osten
dit mala ex uita linguo pueni
entia. **Q**uod debet ab omnibus
refigit. **S**ecundo bona ex taci
titudine sequentia. **Q**uod debet quo

debet ab omnibus captat. **Q**uod sapiens
p^m in duas. **I**tem p^m o declarat ma
lum loquacitate. **S**ecundo dicit
communi uita. **Q**uod in multis. **Q**uod p^m
mⁱ sciendi qd ex loquacitate puenit
q aliqui presumptuose docere uolunt
quod nesciunt. **C**ontra quos dicit. **N**o
lite plures magistris fieri. **N**am docere e
opus sapientis quoru p^m e uis.
Stiltoru autem in finibus e p^m o
Scientes quoniam manus iudicium su
mitis a maiorem condempnatione
meritis. **Q**uia tales magistros fa
ciunt alios errare et per hoc multipli
tate dampnatores merentur. **A**d hoc
Si tenus toto ductu prebet ambo
in foueam cadunt. **Q**uod in multis h
cont^r ostendit mala loquacitate in
communi uita. et hoc ex quatuor
s^r quia sicut commu^r multipliciter
in naturaliter et in naturaliter. **S**ecun
dum ponitur i. **P**otest etiam. **I**tem
ibi. **O**mnis em i^r dicit i. **Q**uod p^m bⁱ
dicit. **C**ontra p^m dicit. **Q**uod in multis
offendit omis. et maxime in uerbo
quia lingua sita e in lubrico. **Q**uod
quod natus mouetur ad malu quam
alia membra. **Q**uod subditur. **S**i quis in
uerbo non offendit. **H**ic perfectus
e. **Q**uia. **Q**uia facilius in radum
alia membra. **E**t quia pauci sunt
valde perfecti. **E**t uⁱ uⁱ dⁱ mil
le annu reperit. **Q**uod in uita lingue
in sicut commu^r. **Q**uod potest etiam
Hic cont^r ostendit qd in sicut in
tuplicate p^mittens ad hoc triplex
exemplu. **P**rimu e animale. **N**am
equus qui e animal magnu. **C**ir
cundatur in freno paruulo. **S**e

mundum artificiale quia nauis magis
 cum paruo gubernaculo factu natura-
 le quia madius ignis magna pluam
 incendit Et eodem modo lingua que
 modum membrum multa mala facit
 contentiones detractiones seductiones et
 hinc mori Ita y fecerunt mala pue-
 nit exortio lingue Et ex dictis patet
 litta patet exceptis que disturcent
 potest etiam fieri mundum totu corpus
 si animalis magis et magna mala
 exaltat et puerat. ecce quantu ig-
 nis a quam madius et lingua si
 mala ignis attendens contentiones
 seductiones et alia mala. Ad subdit
 ueritas iniquitas sufficit mala lig-
 qua virtualiter que maculat totu co-
 pus Nam mala redimunt malu ag-
 et in flama rotam naturam me-
 cursum autem dicit qui assimilatur ro-
 te que incipit et terminatur in eade-
 pincto et sic homo nascitur in potes-
 et ignorans et cum moritur naturalis
 redit ad eundem statum de commu-
 nisi inflama achemia a adya
 que sic nominatur eo y iehemie depu-
 tatur. **¶** Omnes enim nature hic com-
 ostenditur y in fiat mirabiliter p-
 lingua mala non e domabilis sic
 tera membra que pnt ligari et a-
 sub artibus impediri non pnt aut
 lingua nisi prestidatur et hoc e
 y dicitur. Adm e natura bestiarum
 ite hic videmus ad sensum
 y multa animalia forma domantur
 ab homine. Lingua autem maliloqua
 homini nullus quantum y sapiens
 domare potest. Et subditur ratio.
 Est enim inquietu malum quia pta e
 in lubro ut dicitur e. Et plena ve-

meno. detractionis mortifero nam
 detrahitur inter fiat cum de quo detrahitur
 per in fama et cum qui libens audit
 et se ipm perculpat. **¶** Quia hic
 contra ostendit qd vniu lingue mfi-
 rit in naturalis. Contra em cursu
 nature e y ex eadem cursu pcedat
 contraa s; bndictio et maledictio.
 Et hoc e y dicitur Quia bndictio
 benedictio dei partem y beneficijs
 suis et mpa maledictio homines
 qui frequenter sunt innocentes qui
 ad similitudine dei facti sunt. Et
 sic maledictio redimunt mdei. Sic
 vitupiu factu y magis regit redim-
 dat mpm. Non oportet fratres
 mei fieri ita quia videntur nature
 contraria. Et subdit ad hoc exemplum
 de fonte et patet litta. Et in fine
 que non pducit vnas quia hoc es-
 set contra eius natura. Et similiter
 e quoddam de lingua. qd recta est
 ad benedictum. Et no maledictio e
 ei in naturale. Et de aqua falsa que
 non fit dulcis sed manet asperitate
 nature sue. Lingua maledicta tms-
 mutatur a natura sua ut dicitur
 e. **¶** Quis sapiens postquam batus
 iacobus ostendit mala exloquanta
 te puenientia. Propter que e si-
 gienda. Hic contra ostendit bō
 extantur mrate puenientia que
 que e appetenda. Hec aut bona p-
 sapientia et disciplina a bona consa-
 tio eis annexa que batus iacobus
 pmo parit. Ad sapientia distinguit
 ubi quod p zelum. Contra pnuu si-
 endum y extantur mrate qd consis-
 tit in bonos audiendo puenit dis-
 ciplina. Nam discipuli boni appu-

Et audire. Et auditu vero sapientia acquiritur et acquisita augmentatur. Primo pmo audiens sapiens sapientior est. Et sic vltimis sapientia in bonis opibus manifestatur. Et hoc est quod dicitur. Quis sapiens et disciplinatus inter cunctos. secundum hunc acquisitum uel in futurum uel utroque modo quia sapientia acquisita hunc dicitur ad sapientiam in partem. Sicut patet de danieli et patris eius. Danielis pmo. ascendit in bona consuetudine per effectum exteriorum. in mansuetudine sapientie. **¶** Quod si scilicet hic contra distinguitur sapientiam mundanam et diuinam. Secunda describitur in Quae autem desuper sum est. Sicut pmo sciendum quod sapientia humana hic dicitur que per raudas et mendacia tendit ad finem indebitum et hoc praeditur ex passionibus inordinatis. et maxime inuidie et odij. Et hoc est quod subditur. Quae sicut hinc amara et in inuidia habetis ad inuicem et contumaces sunt in cordibus vestris et intentiones inferendi nocentis ad proximo. Nolite gloriari si dederitis ad effectum tanquam sint sapientes et mendaces et aduersus ueritatem. quia non est uera sapientia. sed magna stulticia. Ideo subditur. Non enim ista sapientia desuper sum descendens a deo. a quo est omne bonum. sed terrae in quantum praeditur ex concupiscentia oculorum animalis praedens ex superbia uultu ex concupiscentia carnis dyabolica praedens ex superbia uultu. Et sic dicitur sapientia mundana. quia quod in mundo rediit ad ipsa terra prima uoluntate pmo. **¶** Quae autem hic contra describitur sapientia diuina sine

deco data. et ordinate pmo quia a termino a quo facit accedere quod est malum enim dicitur. Quae autem desuper sum est sapientia a deo data pmo quidem prudens et faciens recedere ab omni turpitudine. Secundo quantum ad terminum ad quem facit tendere qui est uirtudo in qua quietatur appetitus. Quod notatur enim dicitur. Deinde pacifica. Tercio quantum ad illa per que sapientia praedicit ad pacem seu finem ubi per recessum a corruptela turpitudinis pmo occurrit homini quod modum debiti in omnibus tenet. Et dicitur modesta. Secundo ut in hiis in quibus ipse sibi non sufficit aliorum moribus acquiescat. Et quantum ad hoc subditur. Stodabilis. Et haec duo pertinent ad hoc quod homo pacem habeat in se ipso sed ultra ad hoc quod sit pacifica etiam alijs pmo requiritur ut corpus bonis repugnet. Et dicitur bonis consentiens. Secundo quod defectibus proximis compatitur in affectu. Et quantum ad hoc subditur. plena in fructibus bonis. Et requiritur ut defectus aliorum emendare caritative fatigat. Et hoc est quod dicitur. Iudicans sine similitudine ne scilicet correctione exerceat ex odio procedenti sub alitatis ostensione. Haec autem hominis pacificatio in se et tunc alijs in uia est quaedam liberatio perfecte pacis in patria. Et sic est finis sapientie prout habet in uia. Et subditur. fructus autem iusticie et beatitudo eterna. que per iustitiam acquiritur et in fructu boni consistit in pace seminata. Quia

paucit continet fructum futurum po-
tentialiter et imperfecte Sic pa-
ficio multa de qua dictum e contiet
patem eterne glorie **cap. iiii**

Unde bella postquam beatus
iacobus monuit ne pro
malis inferatur verbo h'
consequenter inducit ad hoc qd no in-
feratur facto cui radicem valens
prehendere dicit unde bella quibus
in fortis nominant corporibus et in
rebus possessis. nomine ex concupis-
centiis vestris supple talia omnia
que militant. et dicitur in mobile
vris. quia membra mouentur in talibus
malis a concupiscentia contra dictam
recte rationis concupiscentis et no he-
tis. quia frequenter tales non assunt
intenti ad dicitur in noctes et zo-
latis bonis mundantes. et non po-
tentes adipisci. satisfactio concupis-
centie vris que semper ad malum
intenditur. ligatis et belligeratis et
non hctis Respiciat e eiusdem sen-
tentie ad maiorem ex aggregatione
Quia quod non postulatis aliquid
adco presumentes obtine qd concupis-
centis vris fortitudine petitis et
non accipitis quasi dicit si aliquid
petitis adco non accipitis. et
subditur ratio. eo qd male petatis
petendo ea que sunt salua vris con-
traia ut nimia mortem uel pas-
sionem seu aliquid huiusmodi po-
subditur. ut in concupiscentiis vris
in similibus et concupiscentias vras
multiplicatis. in similibus in similibus ver-
bum e compositum ab in et simo
simis. et sic in simis est inuis

simis quod e concupiscentia mala
implere **Adulteri** Sapius beatus
iacobus docuit fideles bene se habe-
re respectu sui et proximi Hic conter-
idem facit respectu dei Et primo fa-
cit hoc ratione dicit bonitatis que de-
bet homines attrahere Secundo ratione
sue sinceritatis que debet recedentes
ab eo trere capitulo quinto prima induit
Nam primo mouet amido et dyabolo
recedere Secunda facit addit accede
Processus enim ab uno contraio concedit
accessum ad aliud Secunda inquit
Appropinquate deo Circa primum primo mo-
uet relinquere mundum Secundo indu-
cit scripturam ad primum quod dicitur
putatis Ego circa primum mouet a-
mundo recede et ab inordinata concu-
piscencia delectabili huius mundi dicitur
adulteri sed recedentes appa sponsa
que e lex diuina. Sapientie vris
hanc amant et exquisiti cum au-
uentute mea et quecumque mea sponsa
assumit. et adherentes fornicarie s-
concupiscentie mundane Mesatis
quasi dicit bene debetis scire ex
ratione dictam et scripti vris
facta monitio. quia amicitia huius
mundi et inordinata adhesio delect-
tabili mundi huius nimis e deo
quia facit recede ab ipso Quia qd
ergo voluit et hoc sequitur ex primo
patet Consequenter inducit scriptu-
ram ad primum quod dicitur
tis quia manifeste dicit. quasi dicit
hoc Et non e putandum. quia non
continet aliquid falsum aut superfluum
ad inuidiam concupiscentis primum qui
bitat in nobis Hec littera dupliciter

exponeitur. Vno modo de spiritu hu-
mano Et sic legitur de pressione Et
intelligitur assertive Et est sensus
q̄ spiritus humanus tendit ad invidia
ad tristitiam de bono alterius q̄
ordmate concupiscit q̄ pertinet ad amia-
ciam huius mundi. Ut patet ex dicto
Et secundum hunc sensum hoc littera
accipitur de genesi xij. Vbi dicitur
Sensus enim et cogitatio cordis hu-
mani prona sunt in malum ab ado-
lestentia sua. Apostoli namque non
semper allegant verba scripture
sed frequenter sensu tantum. Et
secundum hunc sensum q̄ in medi-
ate subditur maiorem autem dat
gratiam. Dicitur de alio spiritu scilicet
divino alio modo dicta littera legitur
interrogative et intelligitur negative
ad invidiam concupiscit spiritus q̄
hinc in nobis quasi dicit non est
sensus spiritus sanctus q̄ hinc in nobis
requi datus fuit nobis in baptismo
non concupiscit a non facit. Vos q̄
concupiscit ad invidiam. et non inducit
vos ad tristitiam de bono proximi q̄ fa-
cit amicitia huius seculi. Et secundum
hoc ista littera sumitur ex primo tuo
sapientie. Benignus enim est spiritus
sapientie et sic non inducit ad in-
vidiam sed magis ad iustitiam caritatem
q̄ subditur maiorem autem dat gratiam
que dat bona spiritualia que sunt me-
liora. Et hoc exponitio melior videtur
quam prima quia magis continet
litteram ut patet. Et quia in libris
correctis primitur interrogative
non dicto et per se intelligitur
negative propter quod a maiora

que dat spiritus divini. Dicitur sic scriptura
in libro p̄bri. Deus superbis resistit
denegando eis gratie dona humilibus
autem dat gratiam. Nam humilitas
est debita dispositio ad deum. Hec enim littera
habet p̄briam in secundo translatione. Iuxta
vbi ista littera habet. Ipe deludet illi superbes
et mansuetus dabit gratiam propter
quod concludit. Subditur q̄ estote deo
tamquam vere humiles ut det vobis
suam gratiam. **R**espice. Hic com-
mouet ad diabolo recedere. Circa quod
sciendum q̄ dyabolus est superbus in
q̄ dicitur de eo Job xl. primo q̄
est rex super omnes filios superbie.
Quanto autem aliquis est superbius tanto
magis abhorret superari. Propter quod
dyabolus videns aliquem resistentem
fortiter dimittit eum temptare times
ne ab eo superetur. Propter quod rece-
dit ab eo ante finem belli. Vnde
dicit ambrosius super lucam. Quia
dyabolus in stare formidat quia
frequenter fugit triumphali. Et hoc
est q̄ dicitur. **R**espice autem dyabolo in-
vilitate repugnando. et fugiet ante
te. **A**ppropinquante deo. Hic conspici-
bitis iacobus mouet accedere ad deum
ratione sue bonitatis que debet
attrahere quia ab eo procedit esse gratie
et esse nature primo ergo inducit
ratione primo. Secundo secundi ubi
Certe in te. Circa primum sciendum. Quod
deum accedimus per dilectionem. Dilectio
vero dei inducit dilectionem proximi
propter quod inducit primo ad dili-
gendum deum. Secundo proximum. Et
inducit. Circa primum dicitur. **A**ppropinquante

te deo. que appropinquatio termina-
 per dilectione que e omni amantibus
 nim amato. et appropinquabit nobis
 dona gratie sue conferendo et etiam
 augmētando. Sed contra hoc videtur
 prima ratio. in hoc e ceteris. non
 quia diligimus deum sed quoniam ipse
 pro dilexit nos. Dicendum q diligere
 e velle alii boni. Sic igitur conside-
 retur actus diuine dilectionis qui
 e in ipso procedit omnia temporalia
 cum sit eternis. Et sic loquitur quod
 in auctoritate inducitur. Si autem consi-
 deretur huius dilectionis effectus q
 e temporalis. sic aliquid e procedens
 ex parte dei et aliquid ex parte ho-
 minis. Sicut enim deus in fluxu
 gratie conuertit omnia ad se ipsum sic
 ad vltimum finem secundum e natura.
 Sic in fluxu spirituali conuertit
 humana natura ad se sicut ad fi-
 nem super naturam et hic in fluxu
 specialis non e actus gratia habitua-
 lis sed e motus diuina sicut in spiri-
 tus quo mouet humana natura
 ad hominem miserum. sicut denegat aui-
 quam diu e in hac vita pnti. Et
 homines ad hunc in finem diuersi
 modo se habent. quia aliqui acquiescunt
 et sicut eui. et sic ad gratiam
 habitualem de congruo disponunt. Quibus
 disponis deus dat gratiam habitua-
 alem perquam merito operantur. V-
 nero respicit in finem dno. Et
 sic merito eis habituales gratia de-
 negatur. patet igitur q dispositio
 ad gratiam de congruo q e ab homine
 modo p dno procedit collone gratie

habituales que e adeo hic appropinquate
 deo et appropinquabit nobis. Peremptu-
 men hanc dispositione de congruo procedit
 dno in finem. sed motus ad bonum in-
 totum ad quod natura humana de se no
 potest asurgere. Et sic dicit saluator nobis
 in Nemo potest venire ad me nisi
 pater qui misit me traxerit eum. Et
 sic patet q pncipium in se simpliciter
 e adeo et non alitero arbitrio. **E**mi-
 date hic contra inducit ad quendam
 amplexa diuine dilectionis dicens. **E**mi-
 date manus et opera. et purificate
 corda. qui diligitis cordis mundiciam
 quater gratiam labiorum suorum habet
 amicum regem. **Q**ui. **Q**ui. **D**uplices
 animo a qui prius fuit anima du-
 plices. nunc deo nunc dyabolo et mundo
 adherendo miser estote. et statim
 miseris assimite recurrendo ad deu-
 cum qui e miseris et patet. **R**espice
 vester per dissolutione. in luctu con-
 uertatur per contritione. **E**t autem
 in se letitia exordit. gaudium autem
 respicit metem mundice. ut sit mu-
 tatio integra in fure su et metem
 humiliam in conspectu dei. quia in-
 det omnia quatenus latencia et no so-
 lum in conspectu hominis qui quatenus ui-
 detur patencia. et exaltabit quatenus
 celo. **U**bi e perfecta dilectio. **N**oli-
 te detrahe hic contra inducit ad di-
 lectione proximi remouendo dilectio-
 nis impedimenta. Dicens. Nolite de-
 trahere adulteram per quam in fert
 fame detrimetur et per hoc annuit
 apponit se satisfactio hanc fame
 et eius augmētum quod e apud di-
 lectione proximi qui detrahit facti

in ore aut qui iudicat fratrem suum
esse malum in corde detrahens legem quod
prohibet hoc factum leuitici xxxv No-
bis suspensio nec immator in populis
et iudicat legem factam designans
esse malam quia facit tamquam licitum quod
aperta dicit illicitum Si autem iudicab
legem non esse factorem legis obediens
ei ut superior sed iudex tamquam superior
aperta quod tamen est falsum quod subditur
omnis est enim legis lator et iudex sed
deus qui potest perire transgressores
et liberare legis factores Tu autem qui
es qui iudicab proximum quod dicit Tu
aspicias tibi dominum officium ad tuum
maiorum intellectum stendum quod iudicare
quod auctoritate soli deo convenit hor-
bis autem ex divina commissione tam anse-
ro ecclesiastico quam in seculari qstata-
men commissio non se extendit ad ea
que sunt omnino occulta sed domino iudicio
referuntur Et hoc potest esse dupli-
titer Uno modo tamen processu ad puni-
tionem et hoc pertinet ad iudices
Alio modo sine tali processu et hoc per-
tinet ad alias etiam homines Scien-
dum tamen quod iudicium importat sente-
ntiam firmam de alio si ergo procedat
ad evidenciam facti nulla est pecca-
tum ut si quis iudicet alium homi-
nidam quia vidit eum homicidium com-
mittentem et idem iudicatur si pro-
dat ex vehementibus signis ut si
quis iudicat solum in sola iudicium
in iuda in eodem lecto et non ap-
pareat aliquid unde possit hoc
excusari in toto vel in parte Ut
conspicuitas nullum proinqua sit
mors ad filium vel in firmitas gra-
vis seu aliquid huiusmodi et sit in

deus iudicat personas esse formicas
si ambe sunt solute vel adulteras si
ambe vel altera sunt ligate Si autem
procedat iudicium ex probabilibus solum
signis et est iudicium de gravi peccato pro-
catur est mortale quia tale iudicium est
contra calitatem proximi et oppositum af-
fectu Si autem non sit iudicium solum
ma sententia sed magis suspensio quia
quis incipit dubitare de bonitate pro-
ximi pro est mortale peccatum gravius
tamen vel minus grave propter maiori-
tatem suspitionis et probabilis et
leuitatis signis **¶** Et nunc Hic com-
munitur ad amorem dei ex bonitate eius
qua dat et conservat esse naturale
iudicium ad hanc considerationem et
remouens opposita dicens Ecce mihi
qui dicitis hodie aut crastino abino
ut quasi vestrum esse et compari sit
tataliter iudicatione vestra tu tamen
non sit a deo subditur quid agno-
ratis quid sit iustitiam a futuris
quia deus potest interim opus vestrum
et vitam subtrahere non subdit Que-
re enim contra vestra Et responderet vapor
est ad iudicium parons a cito valde
transiens pro ut dicitis et proter
hoc debent dicere tamquam coacti aul-
tate Si dominus voluit et superemus
a proinertes domine voluntatis malis
factis vestris ex qua dependet vestra
et omnis operatio vestra Nunc autem
exultabitis in superbiis vestris quod
domino adiutorio non indigatis ad
exultatio talis maligna est a ma-
lo igne ignita quia ad emone pro-
cedens et ad ignem vehementer di-
spans Et maxime homines lite-
ratos et scientes Secundu quod

dicatur luce xii Seruus q cognovit voluntatem dñi sui et non fecit vapulabit multis s; plagis Et hoc e q dicitur Sciens ergo bonu facere ut no faceret peccatu e illi et si sit homi necessitas eius omis- so e peccatu mortale Si aut sit bo- nu super erogatione panum est ve- male et aliqñ nullu

Morte mte diuites post- quam beatus iacobus in dixit ad herendum deo ex- considerate sic bonitate hic ante- idem facit ex considerate sic scuei- tatis que maxie in iudicio apparebit Sciendum tamen q illud iudiciu sit- est terribile malis. sic erit consola- bile iustis unde saluator de ipso lo- quens luce xxi dixit aplos hys autem feci misericordibus respicite et le- uate capita vra et exultate corda ut exponit gregorius omelia pma no- beatus iacobus malis pmo munit- iudicis terrorem ut apercat resplicere Secundo iustis eius fauorem ut eis- separabiliter adherent i pacetes q- Circa pmi munit pmo timorem iudicis. cupidis et auaris dicens a- gite mte diuites s; vras volunta- tes. et e vronica locutio. q e melli- genda per contrariu No subditur plo- rate exultantes Est aut exultans- somis confusus. qui signu e magni dolois in imperijs vris a pmissis vris. que advenient vobis. in iu- dicio sumis ut patet ex scripturis et subditur duplex causa. pma e- indebita honoz temporalium congre- gatio et confusio omnid. Diuitie- vestre naturales ut bladm in

harco et omni melado et teta huius- ma Consequenter loquitur de diuitijs arti- ficialibus dicens aurum et argentu vris- eruginabit in terra abstandu. et ma- durabit carnes vras et affliget quia- est causa afflictionis in iudicio p- iudiciu quia tunc aia in corpore affli- getur igne rehemie Theaurizatis vo- bis vram a aggregatis vobis dei condit- tam in nouissimis diebus. tunc est fina- le iudiciu **C**onter ponit causa pda- que e pauperu defraudatio ecce merces- oparior vestroru ac clamat vas am- sando Secundu pti sunt peccata que- specialiter dicunt clamare additu sup- innocentiis accipio genesi qto vox sing- vniis fratris tui clamat ad me dicitur- Vni contra natura ppetratis genesi- xviii Clamor sodomior et gomorreora- multiplicatus e at Et pauperu defrau- datio ut dicitur hic Et clamor vras- manes dñi salbaath a operatuu- nitronit. ad faciendum vndita per- angelos qui dicuntur eius exortu- quia sunt exortores dñe iuste et **E**- pilati estis hic secundo munit t- rorem carnalibus et lapsiuis Et hic- ordinato quia diuitie prestant fo- menti huius mti vicijs dicit igit- epulati estis super terram. hac e ipi- ti vici sed epurietis pgea Sicut p- deduute epulone qui potius mto me- tis. guttam aque non potuit impet- re luce xvi Et in luxurijs emittit- corda vra in illis delectando. et bñ- deluxoria loquitur p- gulam q- mmi- trat sibi natura. quia semie e desup- fluo alimeti de de aia et **I**ndia- accipio hic tertio munit t- rore- **F**idibus mndicib; et malignis quicq- diuitijs suis et potentia mouent-

persecutione uisus. eo qd sunt dissimiles
eius. Secundo quod dicitur sapie 11 in
persona coram. **C**irca ueniamus iusti
quoniam in uoluntate in nobis ita iudiciorum
et rationis ita a tempore primitiue eccle-
sie in quo fideles inducebantur ad iudicia
et occidebantur sine sui resistencia et
sic ponitur hic singulare applicati-
onem dicitur occidit iustos et iustos quod
frequenter fit in scriptura. Aliqui autem
exponeunt hic de occisione populi qui de-
iustus anthonomastice. quia non solum
eiusus formaliter sed etiam effectiue
alios iustificando nec respicit suos
occiditibus cum tamen possit resistere
Patientes igitur. **H**ic contra con-
solatur iustos ne tribulationibus de-
ficiant. Et primo inducit eos ad paci-
entiam. Quod ad dei reuerentiam ubi. **A**n-
te omnia autem. **C**irca primum dicitur paci-
entes igitur estote fratres tribulationibus
usque ad aduentum domini. qui reddet uo-
bis mercedem laboris. **V**it. Et po-
nit exemplum dicens. **C**irca agricola
expectat usque ad tempus debitum
patienter ferens laborem in cultura
terre sue. donec accipiat tempera-
mentum et primitiuum fructum. **T**ercia enim
promissio de qua loquitur reddit
duplicem fructum in anno. **S**upple ap-
prili et septembri patientes estote
repetitio est prime sententiae ad maio-
rem impressionem. **N**olite in gemis-
fructus in adulterium. **V**identes mu-
tuas penas sed magis confortate
alterutrum ad fortiter tollerandum pe-
nitentes sepe cum inire uidentes tri-
narium primi in uicem se horrabant
fortiter mali. **S**ecundo machabaeo
septimo. **V**it non iudicium a con-

demptionem si per mutua quaedam
et luctu frangam per impatiencia
Circa iudex si populus ante iamua affe-
rit ad nos roborandi uolenti et p-
mandum. **E**t inducit ad hoc exemplum
sanctorum dicens. **D**icitur fratres contra
mali si quantum ad mala peccata et
non culpe. **Q**uia est in conspectu domini
mors sanctorum eius. **P**salmus concessio
decimo quinto. **E**t longanimitas meo
persecutionem permisi. **E**t laboris coti-
diani et patientie in aduersitate pro-
phetas uobis datus in exemplum ad
talia sustinendum. **Q**ui locuti sunt
in nomine domini constantiter contem-
ptis persecutionibus quas propter hoc pas-
si sunt. **S**icut patet de nichemza-
cham isaia jeremia. et plurius
alijs. **C**irca beatificamus a beatus di-
ctum. eos qui sustinuerunt tribula-
tiones patienter. **E**t ad hoc inducit
duo notabilia exempla dicens sus-
ferentiam ad audistis. qui exem-
plar patientie datus est nobis et
finem uidistis domini qui in sua pas-
sione sustinuit dolorem acerbissimum
patientissime. **E**t dicitur uidistis. qd
multi ad hoc ueniebant qui pas-
sionem domini alii populi uiderant
quoniam misericors est dominus in af-
fectu. et misericors in effectu. **E**t
maxima enim misericordia dei pro-
cessit qd daret nobis flumen suum
redemptionis in re peccati et fortitudinis
exemplum. **¶** **A**n-
te omnia. **H**ic con-
inducit fideles inducit ad dei re-
uerentiam et hac inquitur. **P**ro
in uicem de uicem. **Q**uia in fene-
ti deuotio alii tristitia aut. **Q**uia
sacramenti sustinetur a qui firmat.

Quarto in p[ro]m[iss]i corv[er]t[ur]e ubi fra-
 tres mei Circa p[ri]m[us] dicit. Circa p[ri]-
 mu[m] dicit. Ante omnia fratres mei no-
 lite iurare. et non p[ro]ponatis iuram[en]-
 ta omnibus verbis vestris et pro-
 missis. Hic dicitur ad remouendu[m]
 errorem alior[um] qui dixerunt iuram[en]-
 tum esse frequentandu[m] eo q[uo]d dicitur.
Deutro[us] d[omi]no d[omi]ni de u[er]o tuu[m]
 timetis et illi soli seruies. ap[er]t[us] q[ue] ad
 hereticos iurabis q[uo]d in nomine illius.
 p[ro]pter quod dixerunt q[uo]d frequentatio
 iuram[en]ti facit ad reuenciam dei et
 sic exortenda. Sed hoc patet falsu[m]
 per dictu[m] xpi[m]i mathei quinto. Ego aut[em]
 dico uobis non iurare animo. Et
 per dictu[m] beati iacobi in hoc loco ho-
 c etiam patet per ratione[m] quia illud
 q[uo]d non querit nisi ad subu[er]sionem
 defectu[m] non e[st] perse appetendu[m] seu fre-
 quenda[m] sicut patet de medicina
 q[uo]d non atqui[m] nisi ad subu[er]sionem in-
 firmitati. et sic e[st] dicitur. quia no[n]
 queritur nisi ad subu[er]sionem defectu[m]
 quo unus homo non credit alii in
 quo casu subu[er]sionem per iuram[en]tu[m] t[er]-
 quo inducitur u[er]itas dei infallibilis
 iuramentu[m] in se. Sicut em[en]t iurat[ur]
 per deu[m] uel maliqua creatura in
 q[ui]ntu[m] adu[er]t[ur] in ea u[er]itas diuina. Vel
 per celum quia nomen dei e[st] uel
 per terram quia stabellu[m] pedu[m] eius
 e[st] mathei quinto. Iurare uero per
 creaturam secundu[m] se e[st] illicitu[m].
 Et sic patet q[uo]d iuramentu[m] non est i-
 ducendu[m] nisi in casu in quo e[st] neces-
 sariu[m] ad confirmatione[m] u[er]itatis. Et
 sic intelligenda e[st] auctoritas induc[t]a.
Deutro[us] p[ro] p[ri]m[us] em[en]t casu p[er] iura-
 dit e[st] per nome[n] dei et non per no[m]i[n]a
 ydoloru[m]. Secundum quod dicitur.

Ep[isto]la xxxiii p[er] nomina exioru[m] non
 iurabis quia per ea u[er]itas confirmada
 non e[st] hoc em[en]t p[er]tinet ad m[od]u[m] fidelitate[m]
 Sit autem sermo u[er]us extra r[ati]o[n]em
 predictu[m] e[st] est non non. simpliciter
 affirmando u[er]itatem et negando falsi-
 tatem. Ut non sub iudicio a tandem p[er]-
 nate decidatis. ex frequen[ti] iurac[i]o[n]e
 radendo in falsu[m]. et sic xxxiii. Qui
 multu[m] iurans replebitur iniquitate.
Tristatur Hic r[ati]o[n]e[m] inducit ad
 dei reuenciam in serueti deuotione
 dicens tristatur quis in uobis a pati
 atidiam. que e[st] quedam tristitia in
 obsequijs d[omi]ni. oret equo animo et
 psallat a iuratur p[ro]m[iss]i erige adora-
 dm deu deuote tam secreta. Ideo
 dicit oret. q[uo]d publice. et psallat.
 Oratio em[en]t et psalmodia sunt r[ati]o[n]e
 ditam tristitia[m] optima remedia. **Et**
Infirmatur Hic r[ati]o[n]e[m] inducit ad
 dei reuenciam in sumptu[m] sacram[en]ti.
 Et p[ri]mo facit p[ro]p[ri]u[m] 2o declarat
 q[uo]dam dictu[m] i[n] m[od]o em[en]t p[ro]m[iss]i
 facit in duplici sacram[en]to s[ci]l[icet] u[er]itatis
 extreme et penitencie. Quantu[m] ad
 p[ri]m[us] dicit Infirmatur quis inuo-
 luis in firmitate de qua p[ro]babilitate
 dubitatur. mai[us] nam apud sacra-
 mentu[m] e[st] exom[en]tu[m] de hac r[ati]o[n]e q[uo]d
 ducit p[ro]p[ri]os ecclesie id licet
 apud sacram[en]tu[m] fuit xpo in stru-
 tu[m] tamen per b[ea]tu[m] iacobu[m] fuit hic
 expressus publicatu[m]. Et oratio fidei
 saluabit in firmu[m] corporale. Ideo
 subditur. Et alleuabit eum dom[us]
 ab in firmitate si expedit et si in
 peccatis sit nominalibus. remittet
 ei uirtute huius sacram[en]ti. **Et**
 Consequenter inducit ad reuenciam

sumendum penitentie sacramentum quo
remittuntur peccata venialia mortalia
dicens Confitemini ergo alterutrum. Et
quo patet quod confitendo debet fieri non so-
lum deo sed etiam homini. Unde et in le-
ge veteri sacrificia que offerbantur deo pro
peccatis offerbantur per manus sar-
dotum. Dicitur per prophetam. Nam confessio
tenetur orare pro confitente et commisso.
¶ Multum enim hoc confitendo declarat quod
dicitur scilicet quod oratio sit magne ef-
ficacie. Quia dicitur quod valet contra
tristitiam et ad dei reverentiam in sacra-
mentorum perceptione. Quod dicit multum
enim valet deprecatio iusti. Nam contritio
dein iusto dicitur. Non est
speciosa laus in ore peccatoris assidue.
Nam una de quibus qui faciunt orationem
semper exaudibilem est quod sit perse-
verans. Sic dicitur quod pro se
heliab homo erat similis nobis pas-
sibilis. Nam timore mortis fugit
a facie rebelis. Tertio Regum quod
Et orante oravit. ut non plueret.
tercio Regum quod super terram
asrahel. Nam propter malitiam regis
ahab fuit illa plaga inducitur. Ut
dicitur fuit abidem. Et rursum oravit
et celum dedit pluviam in regem quod
¶ Fratres mei hoc ultimo inducit
ad dei reverentiam in fraternis correcc-
tione que est actus dilectionis proximi et
per rationem ordinatur ad dilectionem et
reverentiam dei. Dicitur igitur. Si quis
ex vobis erraverit a veritate fidei vel mo-
ritur et converterit quis eum ab in fide-
litate ad fidem vel auctores admittit
tes salvabit animam eius a morte
sed culpe et reherme et operit multi-
tudinem peccatorum. Et non inde

antur ad deo promittenda pena eterna
et sic ab eo recipietur in gloria ad quam
nos perducatur qui cum patre et spiritu
santo vivit et regnat in secula se-
culorum Amen.

Johannes

Incipit Petrus apostolus
Capitulum primum et cetera

Hec e secunda pars principa-
lis huius libri in qua ponit
epistole beati petri Et dicitur
induas scdm duas eius eplad &
pistola vero prima inter tres partes dividitur scm
psecutionem persecutione Et conclusionem
In incipit ibi Benedictus. Tercia
abi per silvanam fidelem que finem
In prefatione pmo describitur perso-
na salutans et hac exornat cu de
petrus. pmo em fuit vocatus pmo
sed postea cognominatus petrus. apetra
quod exoptis qpter fidei firmitatem
Unde dicit augustinus quomibz arde-
tissime fidei in vocatur petrus et
ex officio scz describitur cum subdit
apetus aepu xpi. Qo describitur
persone salutare cum dicit electis
adco ad fidem catholicam. ad eus ad-
vene dicebantur illi qui de gentilitate
convertebantur. et illis videtur beatus
petrus specialit' scribis. dispersionis
a existens contra tram iudee. q
patet ex hoc q subditur. Ponti gra-
lathie ac Et nominat ista loca. quia
silvanus per que scripsit qui est sy-
las forptan volebat ire ad illa loca
ad confirmandu fideles eo q ibi fu-
erat impredicatioe cu paulo ut patet
in actibus aploz. scdm pntentiam
istud refertur ad id q sup dicit
electis. Hec em electio includit ad

eterni scz scire et velle dmi et qntu
ad hoc dicitur scdm pntentiam dei pnt
et accipitur hic pntentia prodestina-
toe. Includit etiam ad tempale scz collam
grae impni et glorie in futuro. Et qntu
ad hoc dicit in sanctificaco spitus. Hic
em sanctificaco appatur spitu sancto
inobedientia ut a perobedientia ihu
xpi qui fuit obediens usq ad mortem
mortem aut crucis philipp u abhar
autem passione hnt efficacia facienda no-
uo legis que sunt in summa nostre
sanctificacois. Tertio describitur opta-
ta bona. cum dicit gratia vobis in
pnti et pax in futuro multiplicet
quia tunc quiescitur tunc appetit
ut **Benedictus** hic incipit pro-
fatio sine tractatu in quo beatus pe-
trus in format fideles et pmo gualit'
qntu ad aliquos status speciales abi
Secu subditi estote post mediu
pnti capituli pma induas. quia po
fideles in format de spuali regeneraco
Secundo de renatoz educaco capio
secundo pma ad huc induas. quia
pmo de regeneraco addet deo regna-
riatur. Qo renatos aduice mndicia
exhortatur qpter quod summi q-
ma ad huc inter quia pmo regnat
de regeneraco baptismali. Qo respondet
tante question ibi in quo volentibus
Qo pnti confirmat oraculo pntali
ibi de qua salute. **Circa pnti pnt-**
dmi q beneficiu regeneracois bap-
tismalis e commune fidelibus cum-
tib qpter quod de hoc beneficio re-
gratur beatus petrus p se et p
alijs et ut eos inducat ad similes

gratiarum accōes Dicit igit̄ bndic-
tus deus. quantū ad trinitatem et pa-
tor quantū ad patris personam qui
secundū magnā misericordiam et
non secundū iustā iudicāuit nos
in sacramento baptismi per quod effici-
m̄ filij dei ad optinē in spem conuam a
certam per resurrectionē acpi popi
conuam per quam hōm̄ certitudi-
nem future glōficatōis Qui tūm ef-
fecit homo passibilis sicut et nos ad-
uitam in mortalem resurrexit. Et
quia filij adoptiui habent ius in he-
reditatis participatōe q̄ subditur
in hereditatem. a ad consequendū
hereditatem incorruptibile Nam
hereditas celestis nūq̄ deficit. et
incontaminatam quia nihil in
mūdiū recipit et marcescibilem
recipit Nam p̄iū detorem nūquā
amittit. Sed quia non omēs rena-
ti per baptismū. hanc hereditate
consequuntur. sed solum per saluā-
tes in bono. Secundū quod dicit̄
machi x Qui autem perseuāuit
vsq̄ in finem hic saluus est q̄
subditur. Conservata mēdis monōibz
renatis s̄d in nobis a p̄ nobis q̄
māntute dei custodim̄ perseue-
rantes in bono que per seuerantia
p̄ncipalis ē deo per fidem caritate
formatā in salutem s̄d consequēdū
paratam reuelat̄ antēpōe nouis-
simo a in finali iudicio Tūc em̄
reuelabitur manifeste Nam electi
apparēbunt glōsosi in aīa et cō-
p̄. In quo it̄. Hic cōt̄er hōm̄
p̄t̄us respondet tūdam tūte ques-
tionē que posset ex predictis oriri

Nam ex hoc q̄ dictum ē baptiza-
tas ē filius adoptiuos dei et coho-
redes regni celestis. Posset aliquis
infirmus fidelis querere q̄ tūc dimit-
tit deus filios suos tot et tantas tri-
bulatōes sustinere Nam in eadē p̄-
mitua credentes sustinēt multas
tribulatōes ad quod respondet petrus
dicens q̄ hoc non ē admāle crede-
tū sed ad bonū opōs. Sicut autē in
fornace p̄ctū non detōrat sed pu-
nus et melius efficitur. Et hoc ē q̄
dicit̄. In quo exultabit̄ eternali-
modiat̄ nūc s̄ oportet contristat̄ p̄
secutiōm̄ in rebus possessis. aut in a-
māis vel etiam in corpōibus p̄p̄is
omēs em̄ pene tempales modice
p̄nt̄ respectu et̄nā. Ut p̄bans fi-
dei v̄t̄e in tribulatōibus sonate i-
rematur. a cedat̄ vobis in laudem
et glōriam sempiternam in reuela-
tōe acpi popi a tempore iudicij. i-
q̄ manifestabit̄ glōriam electorum
ut predictū ē. quem tū iudicis
diligereis. licet em̄ aliqui ad h̄
v̄nerent qui humanitatem xp̄i
v̄derant tamē eius deitatem nō
v̄derant de qua ē fides. Ideo sub-
ditur. In quem nūc quōq̄ non ex-
dentes creditis fide formata car-
tate que facit̄ credentē dignū con-
ta beata. q̄ subditur. credentes autē
exultabit̄. ac patet l̄tā. **¶**
De qua salute. Hic cōt̄er confir-
mat̄ predicta oraculo ap̄t̄ali di-
tens. De qua salute fienda per
op̄m̄ exquisierunt atq̄ san-
ti s̄unt ap̄t̄ete non naturali lu-
mine aut accōe sed sup̄ naturali

illustratione. quod uel quale tempus
 a p xpi misterii impleatur tempore
 pmo uel longinquo et si impleat
 tempore pacifico aut bellicoso de utiq;
 em propheta uerunt Nam genes xlix
 patriarcha iacob prophetauit quod es
 set implendum tempore. quo deficeret
 regni iudeos dicens non auferentur
 septem de iuda et dux de femore eius
 donec ueniat qui mittendus q mit
 tendus e Similiter prophetauit. quo
 tempore pacis ee implendum ysaie n
 Et confabunt gladios suos in vomer
 acs et lanceas suas in falces xpus
 em natus fuit pacis omnibus reg
 nis sub impo romanoz luce ij Spus
 qui loquebatur prophetis qui dicitur
 spūs xpi sicut et patris. qui pre
 dit a patre et filio p mittens que
 xps sicut implete passiones et
 postores gloriis Sicut patet ysaie
 lvi ubi multipliciter loquit de passioe
 xpi et gloriificaco apus in fine ca
 Dicit tamen passiones et gloriis in
 plurali quia non solum passio e in
 se sed etiam in membris suis similit
 eius gloriā diuinitur ad membra. qbz
 reuelata e quia non sibi apus mis
 terunt em xpi quod fuit eis reue
 lata non fuit eis tempore adim
 plenti sed tempore xpiuoz qd sub
 ditur uobis aut ministrabant p
 mittendo futura que nūc mita
 ta sunt uobis impleta per eos
 qui euangelizant uobis a p
 ramit euangelium spiritu sancto
 de celo missis. in signis uisibili

mdie pentecostes Tunc em fuerunt
 illuati et constantes effecti ad pre
 dicandū euangelium in omnibus ling
 uis ppter quod non minus eis
 credendū e quam prophetis qui eode
 spū sicut locuti ymo magis in
 quantū percipiunt spū fuerunt
 magis illuati. magis de siderant
 angeli pspicere Nam eadem est
 uisio et fructus trū per sanari. As
 tud tamen desiderium non in portat
 expectacione non hnt sed continua
 tione hnt **P**pter quod hnt cont
 induat renatos ad iudicia uite Et
 pmo ponit suam monitione. No in
 ducit ad hoc multiplicem rationem
 a Et p patrem Circa pmo dicit qd
 quod r estis filij dei per adopcione
 ut predictum e. sicut in lumbos me
 tis ure. a casti corpore r anente et
 sobrii. moitu et uestitu et perfecti
 in omni uirtutis actu. sperate in car
 que offertur uobis gratiam a sperate
 ad consequendū gloriā que e gratia
 confirmata que offertur qn gratia in
 pnti datur que e arca glorie in reue
 latione ihu xpi a per eius reuelatoz
 qn aperte facie ad faciem uidebitur
 quasi filij obedientie in mandatorz
 dei ad implerone. non figurati a
 non conformati prius agnoscere
 desiderijs a carnalibus uisib qbz
 erant dediti antiqua detonebris
 ignorantie ex rati essetis ad
 hinc fidei **S**ed secundū cum qui
 exarant uos sanctū. ut ei confor
 memē ppter quod subdit ut et spū
 sancti manu comifacoe sitis. nū

tantes eum pro ut patris Quom
am scriptum e leuici xix sancti ci
tis ac **¶** Et si patrem hic contor
nduat ad sua spira multiplicem tot
pina accipitur ex dei timore qui fa
cit ab in iudicia recede quibus xv
p timorem declinat omis amalo di
rens Et si patrem inuocatis eu. et
accipit hic s. p. quia. quia fideles
inuocant deum tamquam patre sui
qui sine acceptatione personarum iudicat
iniquitate iusticie. sed unus cuiusq
opus reddens ei penam uel premi
um et ppter hoc e magis timenda
in timore ac iungatur. p. licta Con
uersam tempore nicolatus vni. a
tempore pntis vite in timore qui
facit offensam dei patris caue **¶**
Scientes hic ponitur secunda ratio
que accipitur ex hominis calore ex
hoc q. redemptu e tanto precio s. p.
sanguine xpi precioso ppter quod no
debet semper intendere vitijs carna
libus se maculando vnde dicit
hugo libro de carra sponse amplius
culis michi e non debet quia tantu
deo placui ut mai pro me digeret
ne perderet me no subdit **¶** Scietes
q. non corruptibilibus ac De vana
vra comissione paterne traditio
nis **¶** Comisi em de gentilita
te apertentibus emm. in
formati p. dolis. **¶**
seruire quod e. **¶**
Valde vana Nam idola nichil
e pma Corp x. Similiter comisi de
iudaismo erant. in formati apert
ibus spualibus s. sacerdotibus reli
quere mandata dei ppter taudices

hominu. v. h. machi xv. Quod
erat etiam valde malu. potest etia
hoc intelligi de ceteris vicijs
legis que dicuntur vane tu qua
non con ferrebant gratiam. tu q.
cessauerant in morte xpi quia ad
obligatione p. cagniti quide an mdi
construone Nam ab eterno misse
vni xpi fuit p. cordinatu ad co. p.
vob. a. ad utilitatem vram. qui p.
ritauit eu amotus **¶** Superatio vob
xpi licet facta fuit a tota trinita
te attribuitur tamen pat. sicut a
per omia perquam facta e. et de
dit ei gloriam s. p. corpore. quam ac
cepit in sua resurrectione Nam ab
in stanti conceptione habuit glo
riam anime **¶** Ut fides vna et spes
debeatitudine consequenda e. et m. deo
a. ab ipso recipienda **¶** Animas vras
hic ponitur tertia ratio q. accipit
ex fraternitatis amore que turbat
q. aliqui vris se maculant. que
alii abhorrent **¶** No dicit animas
vras castigantes a. vos metipos
adigmai parte nominando in obedi
entia caritatis a. ex caritate mandata
dei seruando in quibus p. hibetur ad
vltiu. concupiscentia. v. v. a. h. one
in fraternitatis amore a. sicut in
fratres in fide. simplici corde a.
sine p. lica dolo. p. tatis seu falsitatis
in v. em diligite attentius. quia si
homo diligit fratrem suu. corpore
qu. to magis debet dilige fratrem suu.
spitualem **¶** Penati. **¶** Hic ponit
quarta ratio que accipitur ex
originis honore homo om. at

tendens nobilitatem sic origini
 etiam secundum carnem abhorret
 dicitur sedare spem Et multo magis
 debet abhorere sedationem suam spiritualis
 origini quae incompatibiliter est dignior
 et hoc est quod dicitur Penam non ex se
 corruptibili debent supple vos met
 ipsos castigare Unde refert ad id
 quod predicat Ammas vestras castiga
 tes per verbum dei quia expositum
 in sacramento baptismi in quo fit re
 gnatio accedente enim verbo adolem
 tu fit sacramentum et permanentis
 in eternum in suo effectu caracter
 em baptismalis est indelebilis gratia
 perquam datur carra ante deum.
 Quia omnis caro semel sic accipit
 de usque ad totum per quod ostendit
 quod omnis nobilitas carnis origini
 nulla est respectu spiritualis Hoc est
 autem verbum quod evangeliza
 tum est in vobis et aperit vos. Nam
 predicatur regeneratio baptismalis
 et postea tota sacramenta **secundum**

Deponeutes postquam beatus
 petrus in sinxit fideles de
 regeneratione spirituali. Hoc tamen
 instruit eos de educatione consequenti
 sicut in opere nature nutritio sequit
 generationem Et dividitur in duas par
 tes quia primo inducit ad hanc edu
 cationem 2o ad consequendum perfectio
 abi accedentes Sicut enim in natura
 libus perfectio sequit educationem in
 tirio vero in fide et in omni praeputio
 omnes malicie abiectionem 1o dicit
 deponetes et omnes malicia et mala
 cogitatione contra proximum ad hanc
 corde latentem et omnes dolium et

verbum proximo deceptorum et simi
 lacones hantatis apparentes tantum
 et invidias et tristitias debano proximo
 et omnes detractores quibus in fertur
 noanmerum proximo meus fama quo
 est pretiosior peritima Sicut mo gert
 in fontes rationabiles sine dolo re
 generationem per baptismum debent esse
 similes in sanctis quatuor ad in nocen
 tiam sed non quatuor ad ignorantiam lac
 concupiscite se facilius doctus Sedm
 quod dicitur prima Cor in Tamquam panis
 in xpo lac voluit potu dedit non et
 denovo baptizans debent audia et
 difficilia fidei proximo que non sunt
 ab eis capibilia sed tantum leuia Sicut
 nec prius corporaliter dantur cibaria so
 lida ut carnes aut pisces sed defici
 tili comestibilia ut lac et huiusmodi
 ut in eo creatus in salute a perno
 ticia facilius ostendatur ad magis diffi
 cilium et proficatis in augmento fidei et
 morum Si tamen gustatis quoniam
 dulcis est dominus Sicut enim cibis
 corporalis non proficit nisi sapiat
 sic nec spiritualis **Ad** que accedentes h
 tamen inducit fideles ad perfectionem
 adaptionem Secundo ad adeptio diffi
 sionem in vobis autem prima inter 2o
 primo facit monitionem Secundo inducit
 scriptura confirmationem et quater quod
 3o in fert suam conclusionem in verbis
 agitur Cetera primum sciendum quod proximus
 est fundamentum carnis Secundo quod de
 prima Cor in fundamentum aliud ne
 mo potest ponere preter id quod pos
 tus est iesus christus Huius autem fundam
 to adherent fideles per fidem cui

tate formatam et sic proficit augmē-
ad augmētū fidei et morū Et hoc ē
quod dicitur ad quem scilicet christum accedentes
fide formatam caritate lapidem spiritum
non tantum formaliter sed etiam effectiue
quia tunc malis caritatem spiritalem ab
hominibus quidem reprobantur et a iudeis
perfidis humana tantum sapientibus
non divina adeo electi ad sa-
lutem mundi scendam per christum et ho-
moficatum in mirabilis operatione
et in sua gloriosa resurrectione et as-
tensione et spiritus sancti missione et
apostoli et eiusdem apostoli tamquam lapides cuius
per fidem caritate formatam super
edificant domos spirituales et in domos
spirituales sacerdotum sanctum id est Circa
quod sciendum quod sicut corpus est homo
dei templum quia in eo habitat diuinitas
et sacerdos et hostia manum obtulit
semper deo patri pro salute mundi Sic
fideles ei conformati sunt dei domus
uel templum in quantum deus habitat
in eis per gratiam Sicut etiam sacer-
dotes et hostia manum se ipsos
offerunt deo per deuotionem et sanctam
operationem Non subditur offerre et
ad offerendum spirituales hostias non
carnales sicut in lege veteri accepta-
biles deo per christum christum per quem
sunt deo patri reconciliati Propter quod
in fine oblationum et orationum ecclesie pro
perditi mundi in christum christum uel aliquid
simile quia per christum nostre oblationes
et orationes sunt accepte Propter quod
Hic tamen adproprium inducit scrip-
turam dicens Propter quod continet

scriptura. Isaię xxxviii secundum
translationem lxx Circa ponam in syon
et iherosolima per syon figurata. eo
quia ibi christus predicauit et apostolus
spiritum sanctum misit lapidem simum
et christum sicut ibidem declaratum fuit
etiam per dicitur hebraicorum doctorum
angularem quia christus coniunxit
iudeos et gentes in una etiam tamquam
duas parietes. electi adeo ad opus
nostre redemptionis preciosissimi per in-
habitationem deitatis et qui reddidit
nomen. tamquam in saluatorum omnium fide
formata caritate non confundentur sed
magis honorabuntur celesti honore
¶ Nobis igitur Hic ex dicitur in
fort conclusionem dicens Nobis
honor reddentibus est supple in ce-
lestibus non reddentibus lapis quem
reprobauerunt edificantes et iudeorum
scribae et sacerdotes Hic factus est
incaput anguli. coniungens iudeos
et gentes. in una ecclesia dei Et la-
pis offensus et petra scandalum huius
accipitur de ysaię viii et intelligitur
aduersum de reprobatione iudeorum ut
abidem fuit dicitur Non subditur Huius
qui offendunt uerbo a iudeis obsti-
natis blasphemantibus christum. nec
reddunt in quo et parit sunt. ad
hoc etiam fuit eis data lex. ut dispo-
nerentur ad christum secundum quod dicitur
Gal 3 lex pedagoga fuit nostra
in christo. quia apostoli per maiorem parte
remanserant increduli **¶** Vos
autem postquam induxit fideles
ad perfectionem consequendam Hic

contra inducit eos ad hunc perfectio-
 nis diffusionem. Tunc enim dicitur
 ad perfectum cum potest alterum facere
 quale ipsum est. in. meth. 2. 2. Et pro
 inducit ad hanc diffusionem faciendam
 verbo predicacionis. Secundo exem-
 plo facit conuersionis. **Carissimi.**
 Circa quod dicitur. Vos autem genus e-
 lectum. supple estis per baptismum in
 quo facti estis filii dei ad adoptiuum et
 per caritatem de gentibus eius. regale sacerdo-
 tium a. 19. formati populo. qui est rex et
 sacerdos secundum ordinem melchisedech
 qui fuit rex et sacerdos. Genes. 14.
 18. Et sic est de uentibus populi qui
 sunt reges per subiectionem passionum
 et sacerdotes per orationem deuote sacri-
 ficii. Quod subditur ap. 1. cor. 12.
 nos deo patre regnum et sacerdotes
 ad Genes. sancta. a. per baptismum la-
 nata et mundata. Quibus acquisitionis
 precioso sanguine christi ut dicitur in
 capitulo precedenti. Ut uirtutes eius a-
 minuetis. Verbo sancte exhortationis
 qui detendunt ignorantie. Vos uo-
 cauit in admirabile lumine. prout
 fidei et gratie et finaliter ad hunc
 gloriam. qui aliquando. Quibus dei ante con-
 uersionem. Hic autem scriptura accipi-
 deosce. primo et intelligit ad uitam
 deuotionis gentium ad fidem ut os-
 tensum fuit abidem et hic inducit
 quia sicut dictum fuit in principio huius
 epistole. beatus petrus uidet
 cum specialiter scriptis conuersionis de
 gentilitate. Gentiles autem dicebantur
 non quibus dei. coquebant idolatram
 dediti. Quibus uero dicebantur eius

quibus ut patet in multis locis. Actus
 testamenti eo quod erant in lege. conuersionis
 dei. Nunc autem quibus dei. qui dicitur
 Nunc autem conuersionis est. Nam uidei
 obstinati facti sunt non quibus dei.
 Gentiles uero conuersionis. Quibus eius. per
 mixtum incorporati qui non consecuti
 misericordiam. quia gentiles non
 habuerunt. Quibus et legem di-
 uitus datam sicut uidei. Nunc autem
 misericordiam consecuti per legis
 euangelice susceptionem. **Carissimi.**
 Hic contra inducit fideles ad diffu-
 sionem fidei per exemplum debite
 subiectionis. Abi. Subiecti estote. Cir-
 ca primum dicitur. Obsecro uos tamquam
 aduenas et peregrinos. amicitiam re-
 lesi. Hebre. 11. Non enim huius
 hic manentem ciuitatem sed futuram
 inquirimus. Quod peregrini sunt abstinere
 uos a carnalibus desideriis. Peregrini
 enim non querunt in deliciis manere
 sed festinanter ad patriam transire.
 et hoc potissime competit et predicari-
 bus. Secundum quod dicitur et ap. 1. cor.
 9. 27. Castigo corpus meum et
 in seruitutem redigo. ne forte cum
 alijs predicauerim. ap. reprobis efficiar
 deuitus ad delicias carnalibus. Quod
 subditur. Que militat aduersus animam
 aculmine uirtutis ap. am. deiciendo
 Conuersionem omnium inter gentes. huius-
 tes bonam. non ad ipsam laudem sed
 ad gloriam dei et proximi edificandam.
 Quod subditur et sequitur. glorificent
 deum in die uisitationis. Dicitur gratia. eos ad
 fidem conuersionem. **Subiecti.** Hic
 contra inducit eos ad dandum ex

exemplum debite humilitatis q
e fundamentum et tuas omnes virtutes
dicens Subiecti estote vobis humi-
litate omni humane creaturę Ap-
denn inquantu eius ymago re-
luet in ea et potissime superius
personam dei representatibus qd
subditur sicut regi it Sequitur ad
vindictam malefactoris. et sic sunt
extirpatores vicia et conseruato-
res amittu Ap-ter quod etiam debet
eis honor qui exhibendus e alium
adone virtute in se vel malis ut
dicitur e iura iacobi ij. quia sic est
voluntas dei. qua implere debet
ut beneficia obmutate faciat it
Quia per hoc aufferet ab eis mala
loquendi deuobis quasi liberi secundu
virtutem. que e libertas auctis et
non quasi esclauis hntes malicie li-
bertatem. quasi dicit libertas vna
fit ad bonu et non ad malu quod
dicit contra aliquos qui dicebant se
e liberos attributo. eo q erant
filij dei per baptismu q non e vni
et sic retinendo illud q debebatur
dominis temporalibus commitebant
furtum. sed sicut serui dei. qui red-
dunt vnicuique quod e sibi debitum ap-
xxij Ad dicit que sunt resais co-
et que sunt dei deo. Admcs honorate
inquantu reluet in eis ymago dei
fraternitatem diligite. qd dicit licet
omnes sint caritate diligendi. tamen
specialiter xpiam qui sunt fratres
vestri ex ppo. et ecclesia sicut et
vos regnati Deu timete amore fi-
liali et regem honorate. quanto

gest personam dei it **S**erui
postquam beatus petrus in forma
uit omnes gnaliter hic conter infor-
mat existentes maliquibus statibz
specialiter Et pmo in statii foruli ad
in statii conuigali 3o capitulo In sta-
tu pastoralis in principio septi capitulo
Quarto in statu iuuenili i similiter
adolescentes pma induas quia pmo
pant sicuti docimtu 2o confirmat
per exemplum a In hac em Intra
pimi dicit Serui subdit estote in
omni timore domine hic accipitur
omne ptato. tati aut et perfectu e
idem v. inethate Et agitur sensu
In omni timore a perfectio timore
Est autem timor perfectus qn quis
timet non solum offensam dei sed
etiam hominis ap-ter deu qd subdit
Non tunc homo i. in morgiat et
inadesis a impetantibus secundu no-
dermie rationis sed etia distolis.
i. distordantibus ab ipis malibus et in-
petrandi mo **H**ec e em gratia dei
i. res gratiosa coram deo qua e super
erogationis. p Ap-ter constantiam di-
a Ap-ter constantiam timorosi quod
aliquis hnt de deo qz non solum vult
implere mandata sed etia consilia.
sustinet quis tristitias i. illatas
ad omnes penas patienter inuiste
a patienter sustinens q in fortur
in iuste Quod declarat consequer
dicens que e em gratia s. super-
erago si petantes et calaphsan-
tes pufferis quas dicit in illa sed
magis e iusticia Et si in fueris
i. in seruetes dms vobis patienter
sustinetis ap-ter deu penas ab eis
illatas vobis **H**ec e gratia ap-ter

Deum Vndercedet super arrogantiis
 primi **¶** In hoc em hic conter dicit qui
 confirmat per exemplum dicens **¶** In hoc
 omi vocari est ut in iniurias patienter
 tolleretur quia et corpus passus e pro nobis
 similia et multa maiora et patet hoc
 vbi **¶** Tradebat autem iudicanti se mi
 niste a pylato qui iudeorum favore et re
 zans amore condemnauit ei iniuste
¶ In hoc vbi Tradidit autem se pylato
 quia tradidit se iudeis enim querebantur
 ad mortem quibus obuiant dicens **¶** Ego
 sum Si ergo me queritis scite has abie
 cet autem traditio ex parte christi procc
 sit ex obedientia ad patrem et maxima
 caritate adiud **¶** Ex parte vero iudeo et
 maxima caritate cupiditate **¶** Ex parte
 iudeorum ex maxima indignitate qm
 quod in xpo fuit summe iusticia qualis
 autem dampnabilis et iniqua **¶** Qui pta
 mia spe perculit in corpore suo pena
 qm ipis debentem sustinendo super lignu
 sancto cruc **¶** Ut peccatis mortui a ue
 amplius non peccemus sicut mortui
 corporaliter cessant ab acti operandi
 iusticie viuamus a xpo qui emra ius
 ticia effectus eius **¶** In hoc quia hnt
 in corpore ex colaphizatoribus et per
 cussionibus pncipis et apertatorum
 infirmitatibus **¶** Quod declarat vltimis
 dicens **¶** Etis em ante conuisione per
 ones errantes p deua viciosa sed
 conuisione est me ad pastorem et xpm
 qui pascet vas corpore et sanguie
 suo in cultu suo faciamus et epistapu
 ariam vestras **¶** cap saluti super
 mtendens **¶** Epistopus em grece super
 mtendens dicitur latine ab epi quod

e supra et stapes quod e mtentio
¶ Similiter et **terciu**
S mulieres **Hic conter in format**
Hic conter in format exist
 tes in statu conuugali **¶** Et secundo re
 uertit ad in formatum omnes magna
 li ubi **¶** In fide autem omnes conuincit
 pma induas quia pmo in format
 scorum mulierum **¶** Secundo vnde
 ubi vbi similiter pma adhuc induas
 quia pmo mulieres in format de debita
 subiecta **¶** Secundo de honesta compo
 sitione **¶** Quorum non sit **¶** Circa pma dicit
¶ Similiter et mulieres subditie sunt i
 hoc continet se ad partem pcedentem
 in qua agitur de subiecta filiorum ad do
 minos suos **¶** Viris suis **¶** In quibus
 dicit magis ratio quam in mulier
 bus **¶** ppter quod ad eos pertinet re
 gimen et administratio domus **¶** In
 et si qui s; vbi non credunt v
 bo predicacionis **¶** q mulier conuincitur
 a per uxorem suam conuincione facta
 sine verbo predicacionis communis
 luti fiant a conuincunt ad fidem **¶** Se
 cundum quod dicit pma **¶** Corp vbi
 Sanctificatus e vbi in fidelis per
 mulierem considerantes sancta conu
 sacione postquam s; vos fideles i
 timore filiali apus dei **¶** Et mutat
 hic modus loquedi de tertia perso
 ad secundam quod fit frequenter i
 facta scriptura **¶** Quatuor **¶** Hic
 conter agit de mulieris compositione
 que debet ee honesta et non curiosa
¶ No dicitur Quorum non sit cotin
 scus capillatura a non sit cotin
 scus apparens ardenabus quia ho
 e ad puocacione incontinentie aut

indumenti vestimentorum cultus In-
gatur sit litta aut cultus a ornatus
indumenti vestimentorum a indumenti in-
mis peccati aut aurosi. Propter quod de
indimentis vestimentorum per excellen-
tiam sicut rosa dicitur flos flos. sed
qui absconditus est homo cordis a mens
opa que dicitur homo interior. Secunda
Coro in ubi licet is qui de foris est ho-
mō corruptior tamen is qui intus est
renouatur de die in diem. Nam est
incorruptibilis. Et dicitur homo interior
in muliere sicut in uero. quia communis
genus est homo. Unde dicitur. Est cor
homo patet nam arguente latro. Quod
corruptibili quieti et modesti spiritus
Dicitur autem spiritus humanus qui
ctus quando non perturbat a passi-
onibus concupisibilis et irascibilis
et modestus quando in actibus hu-
manis tenet modum debitum secundum
moderantem recte rationis. primum fit
per virtutes morales que sunt circa
passiones. Secundum autem autem per
virtutes circa operationes. sicut ius-
ticia liberalitas et humilitas. Et
iste sunt vere iustitie. Sicut dicit
Gregorius omelia viii. Vere diui-
tie sunt que nos diuites omnibus
faciunt. Ideo subditur qui est in con-
spectu dei locuples. ¶ Sicut enim.
Hic contra induit sui oppositum de
ornatu et subiectione mulierum. Sicut
enim aliqui a tempore patris et ste-
milis sperantes in deo et non in
labili mundo. ornabant se dilige-
ter ornati virtutum meriti. et parum
curabant de exteriori subiectione quibus vi-

ris obediendo in licitis et honestis
Sicut Sara obediebat abrahe. In
genes xviii. Ad cuius dictum celiter co-
misit. Similam faciens inde panes
dominum cum vocans. Unde abidem de
postquam consemu. et dicitur meo actu-
lus est voluptati operam dabo. Cuius
estis filie benefactores. quia sic cum
imitamur tamquam mater et non pertine-
tes ullam perturbationem. quasi dicitur
sic cum imitando non habet timere
quod per eas erga virum uel familiam
veniat aliqua turbatio. ¶ Viri si-
militer. Hic contra in se viras
dicens. Viri similiter cohabitantes se-
cundum scientiam aliqui exponit hanc
cohabitacionem de redditione debiti. ¶
debet fidel secundum scientiam ut viri
non moueat ad hoc libidine sed pro-
lis amore ad dei cultum educande po-
test etiam exponi et magis conso-
ne precedentibus et sequentibus ut
intelligatur de cohabitacione domestica in
qua mulier debet esse subiecta ut
dictum est et eodem modo vir qui pater
debet pater secundum scientiam ita quod
non tractet uxorem sicut ancillam
sed sicut sociam. Unde et mulier
facta est de latere viri. Genes ii. Ad
subditur quod in firmiori vasculo mu-
liebri. Nam mulieres in firmiore
sunt omnis corpore decorumque cursum
et etiam mente. quia minus vigent
intellectu et ratione imparientes
honorem. eis prudentes de uirtu et
uestitu sufficienti et honeste secundum
statum et ipsas facultates tanquam
coheredibus gratie uite a uite bre-
adquam per gratiam peruenitur.

Et quo em an et uxore sunt cohe-
 redes vite future debent in parte sua
 abluere communi qdco subditur Et
 non impediantur orationes eorum Nam
 tunc vir et uxor non sunt bene
 concordet minus possunt orari vana-
 re et coru orationes sunt minus exaudi-
 biles ¶ In fide Hic aptus reuertit
 ad in formam amicos communi ordi-
 nando eos primo ad proximi Qd addit
 ubi Dnm autem ppm Tercio ad spm
 capitulo qto pma induas qua pmo
 ordnat eos in colloquio boni Qd imp-
 pessione mali i non reddentes Circa
 pmo dicit In fide aut vnanimis fides
 autem accipitur vno mo ut virtus
 theologica et sic inducit eos ad vni-
 tatem ecclie ut non sint inter eos
 schismata alio mo ut e virtus mora-
 lis et sic fides idem e q fides
 Et hoc modo inducit eos ad vnitatem
 fidelitatis mutue quod subdit malisq
 libris in orae estate non e detexu-
 ner e in libris correcti compatiences
 admittit sicut me bra commu copis
 miseri apud xpi per hoc em alle-
 uatur alle qui patit cu pcpit alius
 sibi compatiences sicut sustinens graue
 pondus torporale quando alij cu co-
 onci se supponit vnde dicit philoso-
 phus ij rethorice fraternitatis ama-
 tores a communitate fidelium quia licet
 quilibet sit per se diligendus tanto
 magis e communitas diligenda misericor-
 des elemosinas indigentibus tribuendo
 modesti in omnibus modis debiti
 tenendo humiles ut no deperdit
 per supbiam eleuam sed tunc attribui-
 atis gratie dei ¶ Non reddentes

Hic contra ordnat fideles in p-
 one mali in quo potest quis dupliciter
 deordinari vno mo per audaciam con-
 tem rependendo alio mo per timore
 impulsibilitate decidendo Ergo pmo
 remouet pmo Qd secundum i ¶ Et qd
 pma induas qua pmo mouet uicem
 rependendo Secundo inducit ad hoc
 auctoritate scripture ¶ Qui em ¶ Circa p-
 mi dicit Non reddentes malis pro
 malis in factis iniuriis nec male-
 dictis pmaledicto in uerbis contentio-
 nis Sed contentio benedictio ¶ Huius
 rationem assignat dicens Quia mho
 vocati estis ad fidem catholicam ut
 benedictione dei de hereditate posside-
 atis que non datur maledictis ppter
 quoddam saluor luce scripto ¶ Bndictio
 te maledictis vobis ¶ Qui em ¶ vlt
 Hic contra inducit ad p-
 totatem scripture p psalmo xxxviii
 dicens Qui em vult me diligere
 sit beatam in qua nullus moritur
 et uide dicit bonos in caritate re-
 lesti vbi dicit noctibus non interru-
 ptiunt faciat supple q sequit coher-
 ceat linguam sua malo ut non red-
 dat maledictu pmaledicto in aperto
 et labia eius ne loquantur dolium
 contra maledictu s machinando ma-
 lum in occulto Detinet aut malo
 in opere et faciat bonu hoc sunt
 em due partes iusticie Iniqua pa-
 tem tunc pmo etiam iniurioso ¶ No
 xii ¶ Quibus e cum omnibus ho-
 bus pacem habentes et persequat
 cam a perferte sequatur ¶ subditur
 ro cum dicitur Quia domi super ius-
 tos sicut super specialiter dilectos

oculus em dirigatur ad id q specialiter
amatur Et aures eius ad preces eorum
tamquam parente ad exaudiendum Nolte
autem domini sz ire et indignationis
Vnde in hebreo sic hie pre dm super
facientes mala ad eos pmittendū Vnde
in psalmo subditur Et perdet decerta
sz conuenit memoriam corp it **¶** Et
quis e hic conter remouet timore in
ordmarū perque homo cadit impullam
nitatem et frangit per in constanciam
dicens et quis e qui uobis nocet uos
persequendo si boni emulatores fuit
quasi dicit nullus et e hic boni gom
tium casus et neutri genis amatoibus
q importat per emulac Vnde vpius
Emulor in flauo amat inuidet ac mi
tatem Persecutores non sunt addetm
tini sed magis ad uirtutis augmentū No
subditur Sed et si quid patim qut
iustitiam beati supde estis in spe et
postea eius inre si persequuntis No
concludit timorem aut domi corp no
timuitis non timore deiciente abo
no curatis et non tantu uerū in
patienter aduersa sustinendo **¶** Do
minū autem sanctificate hie conter
ordmar fideles addeū Et secundo t
ducit exemplum ubi quid et opus
Addeū autem bene ordmar homo per
fidem caritate formata et hoc in rbg
pmū e q fides meus corde firmet
Et qntū ad hoc dicit Domini aut
sanctificate xpm i firmate sanctū
em in una significac adom e q fir
mū in cordibus uestris sibi firmiter
adherendo quia firmus e in seipo
Secundū e ut hoc fides ad alios
ducatur et qntū ad hoc subdit pa
tra semper ad satisfactos que fit

dupliciter Vno mo fidei simpli
qui petit amagis quieto in fide plerq
erudiri alio mo in fidei fidem uerona
billem reputanti pma satisfactio est
perdoctrinam caritatem Secunda uero p
fidei uerabilem defensione ostendendo
q continet omes sanctitatem Et q
per miracula adeo confirmata e qui
non potest ee testis falsitatis et huius
secundum gratia adno datam xpi de
fendit Vnde et ope pmittit luc x
pi Ego dabo uos os et sapientiam
cui non poterunt resistere et contradice
omnes aduersarij urī **¶** Nonnuptand
ista defensio debet tunc psumptione
et actantia No subditur Sed in mo
destia a modo debito et honesto et
timore dei constanciam hntes bona
itaq fit bona dispositio animus et ex
tius ut in eo q detrahatur de uobis
reputantes uos finis et male cred
Confirmant in scriptis ex bona uia
sanctificac responsac et sancta conu
sacac **¶** Non e q quter quonq adu
hano a fide non euellat Et qntū ad
hoc subditur melius e om **¶**
Immaginē sic litta Benefactores fi
do per dilectione operante pati adu
sa quonq si uelit uoluntatis dei
p fideliū pbariac quam malefactores
u indurere resistentes **¶** Quia et
opus hie ad ppointū inducit ex
emplū de xpo in quo non potuit
pari exemplū qntū ad pma fidei q
dicionem sz eius confirmatos inter
decedentis Nam tco non fuit
fides sed clara uisio ab in stana con
reptans sed qntū ad alias duas sz
qntū ad fidei duracione malis

et differentiam aduersus propter eius
 uitatem ponit exemplum de populo et
 primo quod ad ultimam ut continet sa-
 lute in medietate precedet dicens **N**
 et populus semel peccatis sed aliens mo-
 tius et quasi dicit **S**edit vobis
 hoc exemplum et dicit semel quia re-
 surrexit ad vitam in mortalem et
 quia una mors eius sufficit ad omnia
 peccata delendam. **I**ustus pro iustis
 ut ipse iustificaret quod subditur **U**
vobis offerret deo mortificatos quide
carne et insonabiles factos ad deprecia
turam conuincatos aut spiritu et sensibi-
les et factos et mobiles ad sequendum
in similitudine spiritus sancti. **¶ In quo hic**
conter ponit exemplum de alia condi-
cione sed derivatōe fidei iudicatōem
et primo ponit exemplum de in fere cor-
relatum in quod et vobis. **¶ Circa primum**
sciendum quod predicatio noe vocando
peccatores ad penitentiam sui corporis
ne piteat in diluuiū fuit figura
predicationis christi per se et discipulos
usque ad finem mundi. Vocandi pecca-
tores ad penitentiam ne peccent iudi-
cio finali propter quod de hoc ponit
exemplum per locum animo facta
arguētiā quia si alios ad penitentiam
vocavit multo fortius vocavit et
vocabit alios et hoc est quod sequitur in
quo vadit figurandum vacatōne per-
torum mortificandorum carne et vi-
uificandorum in dicitōe. et hiis qui
in carne erant. ligati consuetudine
peccandi. Secundum illud publicum
quod iniquitate sue capuit inquit
et similibus peccatorum suis confirm-
atur quod erat tempore noe. Secundum
quod dicitur Genes vi. **¶ Omnis caro**

corumpat viam suam spiritu venies
 predicavit. sed per noe cui in spiravit
 facere arcam et predicavit penite-
 tiam licet enim non fuit adhuc humani-
 tas populi. tamen suppositum est eternum habe-
 re populum quod populus heri et hodie apud et in
 secula qui increduli fuerant aliter apud deo
 laquei per noe. quia non credebant quod
 diluuiū deberet in videri quando ex-
 peccabat dei patientia. peccatores ad pe-
 nitentiam. ducentis viginti annis. **¶** **S**
quod dicitur Genes vi. **¶ Erantque dies illius**
centum sexaginta annis. tunc fabricavit arca
noe et filios eius. inquit patris et octo
anime sed noe et tres filii. plures facte
sunt per aquam. inquantum eleuavit
archam in sublimem a terra. Genes sep-
timo. **¶ Iste modo exponit glossa et doc-**
tores commūter passim istud. **¶ Sed quod**
exponit accipit mystice carere per con-
saueudine peccandi quod aliter per dicit
absque iudicio tamen quod hic accipit carere
plumbo in ferri in quo detinebantur
patres antiqui sic exponendo in quo
sed plures offerrent deo patri. **¶ Hiis**
qui in carne erant. et in limbo spiritui
veniens. quia in anima descendit
addentes in limbo corpore acente
in sepulcro predicavit. quia tunc eis
mysterium sue incarnationis et redemp-
tionis impleti est declaravit. nec
quos aliqui erant qui pre erant in
diluuiū corporaliter. ut patet dicitur
probabiliter. quia audentes diluuiū
necessitate secundum quod predicat noe
crediderunt amulci qui prius erant in
credidi et penituerunt de peccatis
suos et sic descendit ad limbum
in patribus aliis. Si autem cont-

hoc dicitur qd diluuiū sic venit sibi
to q non potuerunt penite scdm q
videtur saluator dicit luce xxvii. Debat
et habebant it. Et venit diluuiū et per
didit omēs. Dicitur qd luce subitō ve
nit in vallibus. In plana terra non tunc
fit in montibus. quia aque in augmento suo
posuerunt quadraginta dies et quadra
ginta noctes. et sic habitantes in locis
arduis. videtes aquas mactate. sicut
dixerat. tunc potuerunt penite et
idem forte de alijs. Sic igitur de istis
dicitur qui increduli fuerunt aliqui
stante in condicione diluuii sed tunc
crediderunt ut dicitur. Cetera exponā
t. sicut sub. **¶** Quod et vos hic
exproditis in fect correlariū. Dyo
erat em paucos per aquam fuisse sal
uatos in diluuiū inquit tunc archa ele
uauit eos a terra. qd dicit qd simili mo
aqua baptismalis saluat spiritualiter
quia per gratia ab datam mentes
a terrenis desidijs ad petendum celestia
Et hoc e qd dicit. **¶** Et vos mī
saluos facit spūaliter. Quingatur
sic lūta bapā simili forme a modo
simili. tunc quia pauci saluati p bap
tismi respectu non saluandi. tunc
quia eleuat a terrenis ad superiora mo
dico. sicut aqua diluuii saluauit. no
e et qui cum eo erant corporaliter
eos eleuando ad superiora it. Non tā
mō disposio sordū. quasi dicit v
tus baptismi non e solum in loci
de corpore sed principaliter in lauo
mentis qd subditur. Sed consuetu
bane interrogatio. Nam ab baptiza
do queritur. credis in deū. et respo

det credo. per se si e adultus vel
per pmos si est puerulus. fides aut
raitate formata facit conscientia i
deū tendentem. et adeo mdeū conu
gitur cum eo quod predicat. consue
bane supple tendentis mdeū per re
surrectionē dñi nri ihu xpi. per qd
hōmūs mactatū m celestia. Secūdu
q dicitur in collecta pasche. Deus q
hodierna die per conuersionē tuā e
ternitatis nobis aditum deuota mō
te reserasti. it qui e m deora dei
per suam ascensionem marii vltio
assumptus e in celum et sedet ad
dexteram dei degluties morte. quia
resurrexit ad uitam in mortalem
et quia absulit auidis morte culpe
subiectis sibi angelis potestatibus
et virtutibus. **¶** Hic angelorū tres
ordines exprimitur. vnus dem fōi
retarchie cum dicitur. Angelus. et
duo demedia ibi et potestatibus
et virtutibus. et per has omēs alij
intelliguntur quibus homo popus
pfitur. **capitulum iiii**
Quisto igitur. Hic beatus
petrus ordinat fideles re
spectu sui et secūdo re
uertitur ad ordinandum eos respectu
proximi i. ante omnia. Hō em respo
maxime fit in memorialibus qd
conuersionē virtutū. Vnde et
philosophus pmo ethicorū tractat
de felicitate et itez redit ad tractadū
de ea in libri fine. Respectu vero sui
leue se habet homo qm cad subdit
spūi. hoc autem fit per eius ma
ritandē et conuersionē respōne
que ponitur i omi fine. Circa p

mī dicit Crīsto igitur passio in carne
 et uos eadem cogitatio armam. q.
 talis cogitatio inducit ad materiam
 carnis et repressioem concupiscentie
 carnalis qdco subditur quia qui passio
 ē in carne a. rededit carnem suam
 inobediencia anime desit appetitibus
 carnalibus ut iam non hominem
 desit a. uoluptatibus carnis quas
 cōtinūter desiderant homines. sed
 uoluntati dei se iungatur p. h. l. t. a.
 Sed uoluntati conuāt ei obediendo
 quod reliquū ē temporis. carne
 residuum p. t. a. uice sufficiat em p. t.
 t. i. m. tempus ~~h. m. g. m. m. e. o. q.~~
~~subditur. Ad uoluntatem genitū con-~~
~~firmandam quoniam aliqui se lax-~~
~~ant ad peccata carnalia. a. debet p. t.~~
 t. i. m. sufficere q. p. t. a. tempore in
 carnaliter. quoniam uiam in genere uo-
 lunt. et cōtinūter appetit. Et p. t.
 hoc q. dicit. sufficiat intelligenda nō
 ē apparatio. uice p. t. a. sed magis re-
 p. b. a. t. o. p. o. r. e. s. t. e. t. a. l. i. t. e. r. e. x. p. o. n. i. u. t.
 hic l. t. a. ~~Sufficiat em p. t. a. tempus~~
~~immutatū om. eo q. subditur. Ad uo-~~
~~limitatam genitū confirmandā. quo-~~
~~modo aliqui se laxant ad peccata~~
~~carnalia per aliorū monita. qui~~
~~ambulantes in luxurijs quātū ad~~
~~actū cōtinentem in desidijs. quātū~~
~~ad affectū in cōtinentem. Consequēter~~
 fugit uiciū g. i. d. e. quod ē in cōtinentem
 tum luxurie dicens cōuolentis per
 expressim p. t. a. u. n. o. c. o. n. n. e. s. s. a. t. i. o. n. e. s.
 m. a. b. o. p. o. t. a. t. i. o. n. e. s. m. e. b. r. i. a. t. i. o. n. e. s. q. u. b. u. s.
 n. i. m. q. u. a. r. u. m. a. l. i. q. u. i. s. i. n. t. a. u. i. u. i. p. o.
 t. a. t. i. o. n. e. s. e. t. a. l. l. i. t. i. n. i. u. m. y. d. o. l. o. r. u. m. i. d. o. l. i. t. a. t. i. o. n. e. s.

qui cūctis fructibus onus exprodit
 tis exadi xpxi. Sed et p. t. a. s. m. a. n. d. u.
 care et bibere et sursum. Iude. 1.
 uoluntate in quo aduicant in fideles
 et luxurios. non cōtinūter uobis
 it. a. quia non q. t. a. m. a. m. p. l. i. u. s. e. i. s.
 m. p. r. e. d. i. t. i. s. u. i. a. s. b. l. a. s. p. h. e. m. a. n. t. e. s. x. p. i. i.
 in quem credit. qui reddent ratione
 in iudicio finaliter hoc em et mor-
 tuus secundum illud math. xiii. Di-
 mittite sepelire mortuos sepelire mor-
 tuos suos. euangelizandū ē ut iudicet
 a. ut credentes tondempnetur. sed ho-
 mines carne a. ab hominibus carnaliter
 uicijs. conuāt. uicem secundū d. m.
 ex cōfessione em ad fidem a. t. a. d. u. o. q.
 secuntur s. p. m. i. o. r. t. o. n. a. l. i. t. e. r. s. e. c. u. n. d. u. m.
 autem ex intentione euangelizandū fide
¶ **O**mnis autē finis appropinquabit
 hic ponitur secundū repressioem car-
 nalium uiciorū cum dicit. ad d. m. autē
 finis appropinquabit. quia de die iudicij
 nemo scit. quia quod ē cogitanda
 tamquā semper p. t. a. n. q. u. a. Et talis
 cogitatio respicit carnalia uicia qd
 subditur. Etote ergo prudentes a. uolus
 prudentes. ut i. apparatis animi
 et uigilate moribus uideus uos diri-
 gat. sine tunc directioe nō potest
 uicē amide. **¶** **A**n te omnia hic quāter
 reuertit ad ordmandum fideles re-
 spectu proximi. Et p. m. o. m. c. o. m. m. u. n. i. c. a.
 t. o. e. b. o. n. o. r. u. m. Q. d. i. m. p. e. s. s. i. o. n. e. m. a. l. o. r. u. m.
 ubi cōspiciunt. **¶** **C**irca p. m. i. u. d. i. c. i. t. **A**n te
 omnia it quia cūctis excellentior ē
 alijs uirtutibus. cūctis q. p. m. a. C. o. r. p. o. r. u. m.
 p. m. i. u. m. a. u. t. e. m. h. o. m. i. n. u. m. ē. c. a. r. i. t. a. t. i. s. n. o.
 subditur. Quia cūctis opit. multitudine
 peccatorū. Ne uideantur tanquā d. m.

uidias puniendā Sed quia caritas de
bet ostendi in opere aliter non cōt. vā
Secundū quod dicit gregorius omelia
xpo amor dei iniqua ē quous opat
em magna p. est. si autem opai re
mit amor non ē. Nō subditur hospi
tales inuicem sine murmuracōe. do
expensio hospitā. vniū quisq. sicut
accepit gratiam ad omnia liberaliter
malteruē illam ad ministrantes
alijs communicando gratis et benignē
sicut boni dispensatores. dno vto
conformes. quia dat gratis et libera
liter multiformis gratie dei. Videt
em hic beatus petrus loqui de grā
gratis data. que datur ad utilitatem
et glorie dei et hoc ē multiformis. Sic
dicit apłus p̄ma Cor. xij. Alij quide
per spiritū datur sermo sapientie alij
sermo scientie. Et in fine concludit
Hoc autem omnia operatur vnus at
quidem spiritus diuidens singulis p̄d
ut vult. Sed quia in vni talis gratie
requirit intentio recta. Nō subdit
Si quis loquitur exhortacōis
verba. quasi sermones dei. a. totū
bonū attribuat deo et non sibi. Si
quis ministrat cyrenabus tpalia
bona. tamq̄ ex virtute quā amiserit
deus. a. attribuat hoc deo. qui det
sibi voluntatem et facultatē hoc
faciendi. Nō subditur. Ut in omibz
honorificetur deus. p̄ma Cor. x.
Omnia in gloria dei facite per ih̄m
xpm qui ē mediator dei et hominū.
¶ Carissimi hic ordinat fideles
impressionē mali pene ab aduersarijs
fidei. vnde hic inuitat eos ad glōz
martij. Circa quod p̄mo inducit ad

confidentiam. Q̄o tollit erubeste
tiam ubi Sed exprobramini. Circa p̄
nā dicit Carissimi nolite p̄gnari
a. a. fide aliena. in feruore persecu
tōis sit expōnitiū. tōmūter. potest
etiam aliter expōni magis litta sit
Nolite p̄gnari a. torpore elongari
timore mentis immunitas feruore
persecutōis licet em licitū sit fugē
tamē persecutōis tōmūter. nisi inuē
ut q̄ persecutōis ē personalis. et q̄
exp̄signa magis apparet bonū certē p̄
quod sit elongatio ad tempus et non
timore mortis sicut paulus fugit
dedamasto. et de ierusalem actū. x.
Qui ad temptacōis vobis fit. a. ad
app̄bationē fidei v̄re. q̄ non aliquid
vobis contingat. a. nolite p̄gnari
dictis modis quasi persecutōis ad
mortem sit. aliquid nouū quia ml
ti ante vobis si p̄mūmū martirij
Sed tōmūmūentes xpi passioibz
per tolleranciam martirij. gaudete
spiritū. ut et in reuelacōe glōie eius
a. in ap̄to in p̄oc. op̄us ad quā per
martirij per. v̄mūter gaudetis
exultates. eternaliter in angelis
¶ Si exprobramini. Hic tōmūter tollit
erubescenciam et p̄mo in verbis di
tens. Si exprobramini. per uerba ig
nominosa vobis allata. in nomine
xpi. a. p̄ter confessioē nōis eius
beati eritis p̄mo in spe et postea
in re. quoniam quod ē honoris glō
et virtutis di. ita q̄ honor accē
tur ad op̄us virtutū glōie ad con
fessioē bonū de dyabolo h̄m. Et q̄
ē eius spiritus. a. spiritus sanctus qui

dicunt spiritus filij sicut et patris
 Nam ab utroque procedit super vos re-
 quiescit in vobis specialiter habitando
 Vel aliter Super vos requiescit per
 sessore super equum dicens cum secundum
 suum libitum Spiritus sanctus dicit
 talia secundum suum in spiritu. Pro consuetudine
 spiritu dei agitur. hii filij dei sunt
 personis quod est honoris et glorie melioris
 et caritatis operantur habitant in eis. **¶**
 Nemo autem hinc formido tollit e-
 rubescenciam in factis dicens. Nemo
 autem paratur sicut homicida qui
 hi enim qui paratur pro suis criminibus
 rationabiliter erubescunt. Si autem ut
 propianus a pro fide christi paratur
 et non perimere non erubescat. quod
 hoc est opus caritativum quod non est
 erubescibile sed magis honorabile quod
 subditur glorificent autem deum in astro
 nomine a quo non solum vocabitur
 christi paratur sed etiam christi testis per
 martirium martir enim grece testis
 dicitur latine quoniam tempus est
 ut incipiat iudicium a condempnatio
 ad mortem adorno dei a fidelibus
 christi in primis enim circa multi tri-
 stant per martirium sicut perdidit
 saluator iohannis christi. Venit huius
 ut omnes qui interficiunt eos arbitre-
 tur an absequi se prestare deo.
 Si autem primi vobis incipit talis
 condempnatio quis finis corporis qui
 non redimitur si dicitur incompati-
 liter dicitur sed condempnatio ad
 mortem eternam. Et siustus vobis
 saluabitur quia per multas tribula-
 tiones oportet cum ingredi regnum

colorum. Actus. hominis impius et pecca-
 tor ubi paratur si dicitur inquam
 Nam manifestum profundo ab storditi e-
 runt. Et sic concludit apostolus deus
 patientibus dicens. Quia et hii paratur
 martirium secundum voluntatem dei qui
 sic ordinauit fidei fidei creati com-
 dant animas suas in beneficium. Et sic
 secute eos conseruat et cum angelis
 gloriose coronat. **Cap. v**
Seniores postquam beatus
 petrus in formauit fideles
 gradualiter et seruas et corriga-
 tas specialiter et postea interposuit in
 formationes aliquas incommuni hinc
 in format specialiter existentes in
 statu pastoralis dicens Seniores ergo
 dicitur autem seniores christi presbiteri
 et doctores. Unde primo de anima. Vbi
 translatio noua habet. Si senex habet sci-
 lum iuuenis uideat utque est iuuenis
 antiqua habet. Si presbiter habet scilicet
 iuuenis ut. Debent enim nimis etate
 esse maturi modis et etate. obsecro
 humiliter et caritative conseruare et
 similes eis in etate et officio. et testis
 christi passionis quas ego audi. Vel
 aliter testis christi passionis quia pro christo
 fui paratus ad martirium meum habido
 actus xii qui et eius que in futuro re-
 uelanda est glorie communicator a ad
 horam participis factus iustis glorie
 christi intransfiguratione ubi se timet
 ostendit petro iohi et iacobis in fide
 humanitatis. Glosa iniqua apparet
 manifeste in iudicio. Vel aliter commu-
 nicator a predicator glorie christi que
 reuelanda est in futuro modo dicto. **¶**
 Denique ponit formam sue obseruata
 dicens pastores qui in oculis est gre-

gem di a p[ro]p[ri]o commissum vestro
regim[en] p[ro]videntes de p[ro]p[ri]o d[omi]ni
et eul[og]ie p[ro]p[ri]o non ex parte sed
p[ro]p[ri]o a non amaro animo sed li-
bero neq[ue] t[em]p[or]is luctu g[ra]tia a p[ro]p[ri]o
corp[or]alem questum sed voluntate p[ro]p[ri]o
honorum d[omi]ni neq[ue] ut dominantes
in d[omi]no a non eluati per superbiam
crac[on]e p[ro]p[ri]o sed forma facti g[ra]tia
li facti e[st] nominati casus et p[ro]p[ri]o
nisi a tenetes h[um]ilitate ad p[ro]p[ri]o
in p[ro]p[ri]o et ex animo ita ut h[um]i-
litas sit vera et non ficta Et t[em]p[or]is
app[ar]uit p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o s[ed] p[ro]p[ri]o i
iudicio p[ro]p[ri]o in m[er]ito a m[er]ito
defectibilem coronam gl[ori]e in anima
simil et corpore ¶ Similiter hic col-
tino in p[ro]p[ri]o ex p[ro]p[ri]o in p[ro]p[ri]o iudic-
mli Et p[ro]p[ri]o de h[um]ilitate que debet e[st]
in m[er]ito dicens adolecentes sub-
diti ex parte p[ro]p[ri]o a m[er]ito et
obedientia debita exhibendo ad m[er]ito
em m[er]ito h[um]ilitate in p[ro]p[ri]o a
verbis et op[er]ibus demonstrare ut
ex p[ro]p[ri]o v[er]bis m[er]ito ad opera h[um]i-
litas quia d[omi]n[us] superbus respicit
Et patet de electio[n]e angelor[um] super-
biantu[m] et in eleuac[i]o[n]e ho[m]i[n]u[m] h[um]ilitate
ad loca angelor[um] p[ro]p[ri]o quod concludit
h[um]ilitate omnes sollicitudine v[er]bis
p[ro]p[ri]o m[er]ito non q[ue] omittant
face q[ue] in se e[st] Nam hoc e[st] temp[or]is
tate dem[er]ito sed q[ue] ip[s]i tenent asseq[ue]
omne bonu[m] per caritate dei ¶ Sobri-
estate hic p[ro]p[ri]o in p[ro]p[ri]o casus de
vigilantia et sobrietate que sunt
militat[ur] necessitate dicens sobri[us] esto
te in iudicio et nep[er]ito et vigilate a di-
ligenter appetatis p[ro]p[ri]o quia ad

uersarius v[er]o dyabolus tanquam
leo rugiens per sententia[m] aruit per
malitiam querens quem deuoret in
corporando sibi per mortalem culpam
que e[st] armatura p[ro]p[ri]o ad sibi re-
sp[er]endum scientes eandem passione[m]
a demone in p[ro]p[ri]o a temptac[i]o[n]e a
que in m[er]ito e[st] v[er]o fraterm[er]ito fieri
a fratribus v[er]is per m[er]ito dispersis
q[ue] dicit resp[er]ite dyabolo sicut et
opt[er] Et quia resistentia talis indiget
d[omi]na assistentia q[ue] subdit Deus aut
omne g[ra]tia s[ed] dator qui vocauit eos
per fidem in eternam gl[ori]am suam
finaliter consequendam in p[ro]p[ri]o
resp[er]it a p[ro]p[ri]o ih[esu] modico passio[n]e
omne em pena temporalis est modico
a resp[er]it[ur] eterne et etiam resp[er]it[ur] in
t[em]p[or]e ex p[ro]p[ri]o a p[ro]p[ri]o illud
ad quod vestra caritas non sufficit
et confirmabit vestram fragilitate[m]
solidabit q[ue] g[ra]ciam vobis datam
q[ue] gl[ori]a it[er] ¶ Per p[ro]p[ri]o h[er]e-
t[ic]a columna p[ro]p[ri]o que conclusio h[er]e-
e[st] p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o ostendit per que
scribit ut resp[er]it[ur] cum p[ro]p[ri]o
g[ra]tia certi q[ue] emanauit ap[er]to et
non ab aliquo p[ro]p[ri]o ap[er]to dicens p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o fidelem fratrem nobis ut
arbitror breuiter p[ro]p[ri]o ut melius
possitis retine[re] et opere ad implere
obsecrans a obsecrando mouens
et non imperans de p[ro]p[ri]o imple-
tione et cont[em]ptans hanc e[st] v[er]o
g[ra]tia dei fides catholica in qua sta-
tis f[er]miter radicati Secundo eos sa-
lutat ex parte fidelit[er] qui in co-
erant v[er]o v[er]o scripsit hanc

epistolam dicens salutat vos etiam
 a congregatio fidelium que est in babilone
 a in roma quam figuratiter babilone
 nominat. Secundum quod dicit aexog
 in libro illi sunt amorem quia sicut ba-
 bilon fuit civitas maxima et ydola-
 trie dedita. Sicut patet in dani. Sic
 roma fuit postea suo tempore. Unde
 dicit leo papa in sermone de sanctis
 aplos petro et paulo de civitate ro-
 mana quod magnam recedebat. Sed roma
 fecisse religionem si nullius respu-
 eret falsitatem a ydolatram collecta
 sed ad fidem christi sicut alie ecclesie. Et
 marcus filius meus. sed spiritualis in
 baptismo et doctrina salutem mutem
 in signum mutue caritatis in spulo sto
 non adulatid sicut ab solan opula-
 batur quoniam. Sed regni christi. Non
 simularis sicut ad amasur. Sed regni
 christi. Non proditoris sicut iudas domine
 mathei christi. Non impudico sicut mu-
 tier adultera amorem christi. Sed of-
 ficio sancto quod est caritatis signum et
 eius famoniam gratiam sed dei volis or-
 bus supple sit qui estis in christo abhi
 incorporati sibi per fidem

Petrus aplos Capitulum primum

Simon petrus
 hic incipit
 secunda petre
 pistola quam
 scripsit eidem
 quibus et prima
 Et dividit in
 duas partes s
 i salutatione
 et psecutione

Secunda ubi vos autem quoniam prima parte
 primo describitur persona salutans quod
 nomen primo cum dicitur Simon quod
 nomen habuit antequam vocaretur christo
 et ab adueto cum dicitur petrus hic
 nomen imposuit populo a similitudine fi-
 dei ad similitudinem alius hominis quod dicitur
 et zelotes dicitur primo. Describitur etiam
 ex humilitate cum dicitur seruus et
 officij dignitate ubi et aplos ab ipso
 christi. **Hic** secundo describitur per-
 sone salutate cum dicitur hiis qui coe-
 qualem nobis confecti sunt fidem
 per li coequalom non excluduntur di-
 si gradus in fide sed circa obiectum. Nam
 ad fidem in quolibet requiritur quod arti-
 culi fidei credantur. Si enim quis articu-
 los articulos distinet nullus fide
 que dicitur habet tamen in fide sunt
 gradus quoniam ad explanationem licet et
 omnes fideles credant omnes articu-
 los saltem implicite tamen habent ma-
 iorem naturam plura credunt ex-
 plicite. Similiter quoniam admittuntur
 quia unus credit feruens et f-
 minus alio. Sed per li coequalom ex-
 cluditur distinctio iudeorum et gen-
 tilium quia gentiles credentes e-

qualiter receperunt dona dei inter que
e fides sicut et iudei **Act. 10.** Non est
e distinctio iudei et greci Nam idem dñs
om̄i dñs in om̄es qui invocant illud qm̄
et actus **10.** Cornelius et alij gentiles q̄
erant cum eo sp̄itum sanctū receperunt
eodem mō sicut iudei receperunt in die
pentecostes Et hoc e q̄ dicit **hij. 1.**
gentilibus com̄is quibus specialiter
scribat petrus ut dicit e in principio
epistole precedentis Qui coequalem no
bis. s. iudeis de quibus erat petrus for
titi sunt fidem. et cetera alia dona dei
q̄ subditur in iusticia dei a. data per
deū et accipitur hic iusticia p̄ ut est
om̄is virtus sicut accipit ph̄us co
mō a eth̄. Sed ibi loquitur de ius
ticia acquisita. hic autē agitur de
in fide. **¶ Gracia.** hic tertiū descri
bitur opera bona cum dicit **Grā**
vobis imp̄ri et p̄p̄o in futuro. vobis
quiescabitur tunc hom̄is appetitus ad
impleatur incognitōe dñi n̄i ih̄u x̄
a. per cognitōe sp̄itus imp̄ri que di
rigit ad pacem illam cognoscendā
de x̄p̄o que sermit. quom̄a om̄ia ic
tant e sub uno versu vsq̄. **Vos**
autem inclūsie et̄o e de salutariōe
in qua exp̄mit optata bona. et e
luta intricata q̄pter quod sic q̄m̄gā
Incognitōe dñi n̄i ih̄u x̄p̄i quō ic
ut cognoscatis quam bonigne et per
fecto. donata sunt vobis om̄ia. q̄
adiutam gr̄e pertinet et pietate
a. tilla lare que pietas a. illis et doc
tibus catholicis nominatur. **dñe v̄**
tutis a. p̄ virtutem dñam que e

in eo s̄ x̄p̄o. Verumptamē quia q̄
m̄io x̄p̄i et donoz eius diuata est
ad gentiles q̄p̄dicatione apl̄oz a x̄p̄o
in mediate allumiatōe q̄ subdit per
cognitōe eius s̄ x̄p̄i nobis datam ab
eo. qui vacauit nos q̄p̄a gl̄ia et
virtute. tū essemus simplices et ydio
to dñi in q̄pter quod totū e ab ip̄o
per que s̄ gl̄iam et virtute x̄p̄i max
ima et preciosa nobis p̄missa dona
uit. s̄ sp̄itum sanctū in signo visibi
li et dono lingvaz. sicut p̄miserat
lute ultimo **Vos** autem manete ma
nitute donec induam̄ virtute ex
alto Et **ioh̄is x̄vi.** Si em̄ nō abiero
paracletus non veniet ad vos si et
abiero mittam̄ eū ad vos Et subdit
abidem **Quis** autem venit ille sp̄itus
v̄tatis docebit vos om̄es v̄tatem
ut per hoc dona sp̄itus sancti vobis
data. efficiam̄ recedentes n̄e predi
cātōi dñe confortes natiōe per dona
gr̄e sicut et nos Sicut em̄ per fer
cōnes natiōes sunt quēda natiōe
dñe participatōes in eē naturali.
sic dona gr̄ie in eē super natūli.
Et quom̄a accessus ad terminā ad
quem includit recessum a termino
op̄ato q̄ subditur fugientes ut
¶ Vos autem **hic** incipit p̄sentio
epistole in qua p̄mo recedentes iudi
cit ad tenendum firmiter fidei v̄
tatem Sed ad p̄cedēdū appōitā fil
sitatem capitulo secundo p̄ma iudi
as. qua p̄mo ponit dictam iudic
cōne Secundo inducōis rōnom
i hic em̄ Circa p̄m̄i sciōdū q̄
fides sine op̄ibus mortua e ut

dictum e supra Jacobi p^{ro} q^{uo}d
 quod non e perfecta usq^{ue} non q^{uo}d
 aliquam falsitatem Nam fidei ca^us
 in firmi non sub e falsum sed q^{uo}d
 op^{er}is defectu No credetes induit
 ad fidem operantem per dilectionem
 et alias virtutes am^onos dices Vos
 autem supple p^{ro} curam omⁿⁱu sub
 ferentes ad implend^u quod subdit^u
 ministrato in fide v^{er}a virtute s^{ed}
 bene operandi ut appareat v^{er}a in
 virtute aut p^{ro} a d^{ir}ectionem
 operat^ois d^{ir}ectiva q^{uo}d p^{ro} a aut
 ab p^{ro} a non solum ab illis
 sed et ab aliquibus l^{it}is p^{ro} a
 ad consilio^{rum} p^{ro} a p^{ro} a
 t^{er}ia aut p^{ro} a Sicut dicit ma
 thei vi Cum aut^{em} ieiunatis temp^{or}
 bus no in v^{er}is s^{ed} nolite fieri
 p^{ro} a p^{ro} a tristes it^{er} p^{ro} a
 autem pietatem Hic em e p^{ro} a
 t^{er}is q^{uo}d homo sit sibi d^{ir} p^{ro} a
 p^{ro} a et alijs p^{ro} a p^{ro} a
 p^{ro} a aut^{em} et a alijs
 personas singulares fraternitate
 a communitatis fidelit^{er} am^ore quia
 boni communis d^{ir} et melius
 q^{uo}d amore aut^{em} fraternitatis caritate
 a am^ore ad d^{ir} que est am
 rulu^m p^{ro} a Soloreu^m u^m Et
 p^{ro} a omⁿⁱ p^{ro} a p^{ro} a
q Hic em Hic cont^{ra} p^{ro} a
 induc^ois dicte ratio Et p^{ro} a
 ratio supra ex parte induc^ois
 No ex parte induc^ois abi q^{uo}d
 quod p^{ro} a ratio e quia si ar
 quiescitur induc^ois dicte p^{ro} a

inde magni boni et civitatis mag
 ni mali Et hoc e q^{uo}d dicitur her
 enim p^{ro} a. Jacobus assit. in se
 p^{ro} a et super est op^{er}is v^{er}a no
 vacuos s^{ed} p^{ro} a v^{er}is plenos
 m^{er}itis et p^{ro} a vos constituent si
 naliter in dom^o m^{er}it^u q^{uo}d p^{ro} a
 a eius aperta visione No xvii her
 e omⁿⁱ v^{er}a eterna ut cognoscant te
 solum dom^o et quem misisti ab^{er} p^{ro} a
 Cui em non p^{ro} a s^{ed} her^{et}icus e
 in intellectu et mani temptans a
 dubius in effect^u obliuione accipiens
 a p^{ro} a videtur obliuio sue p^{ro} a
 t^{er}is p^{ro} a baptis^{mo} in quo accepit no
 uam vitam per fidem caritate et alijs
 virtutibus operantem Quia p^{ro} a
 frances magis p^{ro} a p^{ro} a de
 bono in melius ut per bona opera
 vocationem ad fidem catholicam et
 electione ad beatitudin^{em} faciat^u quasi
 dicit Si c^o ab omⁿⁱ temp^{or}ibus op^{er}
 a v^{er}is videtur vocatio et electio aut
 magis e s^{ed} p^{ro} a iustitiam quaz
 s^{ed} p^{ro} a p^{ro} a dei Sa
 endum tamen q^{uo}d hic accipitur reu^{er}endo
 p^{ro} a coniectura que certitudo e
 in moralibus et humanis agibilibus
 requirenda Secundu^m q^{uo}d de p^{ro} a
 disciplinati em mirand^u e certitudine
 inquire secundu^m q^{uo}d p^{ro} a in
 quantu natura rei recipit p^{ro} a
 em videtur mathematic^u p^{ro} a
 tom acceptate et rethoric^u demonst
 rantes ex p^{ro} a her^{et}ic^u omⁿⁱ facientes a
 opera bona continuantes non p^{ro} a
 v^{er}is alijs s^{ed} moral^{it} p^{ro} a quia
 v^{er}male non potest v^{er}is am^ono

fit em habundat a per multa mita
ministrabit vobis misericorditer. meto
rogmi. quod e pmo de pderandū
ppter quod hic conter inducit ad p
tun ratione sumpta ex parte inducē
et hoc e duplex. Quia ponitur ubi Non
em pma aucto ratio accipit exorta
pastoralis que maie debet pastorem ad
in formandū subditos et in bono con-
firmandū et maxime qm sit obitū
suo ppter. Et sic erit impetio pas-
tore fidelit et hoc e q dicit ppter qd
vos incipiam semper comouē de his
a de apibus bonis Et dicit incipiam
a ita feruente hoc faciam at p sem-
per com incipio Et quidem fruen-
tes bonū face. et confirmatos vos
impetio vitate supple de pdero e ppter
quod maliquibus libris ponitur Volo
q sub intelligatur licet non sit de p
tū qm em arbitror ratiōe officij
michi impoer. quam diu sum in hac
tabernaculo a conuens incorpore ad
dicitur tabernaculo amne puitate
vos incōmāde a coritate vos ad
bonū. certus q velox e de pōtio taler-
nanti mei sciebat em morte sua
ppter per xpi reuelatiōe dabo
autem operam a efficaciter et frap
hoc faciam hie vos supple memorias
de comōtōnibus meis post obitū
meū pastor em bonis de pderit a
quē saluē suū gregis. non so-
lum p tempore suo. sed etiam p fi-
turo ut horum memoriā faciat
a opere impleatis ex dictis patet
q hanc epistolam scripsit romē. sic

et pcedentem Nam sicut dicit hi-
ppter quod erat passioe sue quā ppa-
mit tamen. Non em hic ponit
sda rō que accipitur ex doctōis terri-
tudine qui quanto magis mouet ad
docendū quanto sit piam doctō
veram Erat em potius deuitate sue
doctōe duplici aia tertius Secunda pō
ubi Et hēms pma aia fuit perau-
ditū in mediate adco patre aquomil-
la falsitas potest e q dicit No e
indoctas falsitas pōerit. sicut pōerit
doctores et poete falsi Notam feci
vobis dū nū qm xpi virtutem.
vobis predicando et sermone mira-
culis nomine xpi factis confirmando
ad sue diuinitatis ostensionem. Et
pferentia. Nam inquantū deus
nouit omnia ab eterno. et inquantū hō
ab instanti conceptōis nouit omnia
que cognoscit deus pōerit a visōis.
que respicit hūc e. secundū qm
q differentia tempōis Sed pōerit
res facti illius magnitudinis a
magnifice transfiguratiōis quā an-
dormit petrus iacobus et iohes in
qua transfiguratiōe apparuit eis in
forma humanitatis glōiosa. dicitur
em adco patre honorem et glōiam
a testimonij honoris et glōie dīne.
pore delapsi ad eum. sensibilibus
a magnifica glōia a adco patre hūc
temodi a que ex eo fuit talis hic
e filius meus sū naturalis et per-
tōis eiusdem nature et eiusdem
glōie meū. in quo michi complacuit
ut per eum pferam salutem gnis
humanis. apm audite aures xpi

et mentis eius doctrine credentes Et
 hanc vocem nos audimus sensuliter
 et intelligibiliter cum essemus ad apo
 in monte sancto qui dicitur sanctus huius
 apparitione sancte que describitur ap
 xvii. Et hinc videtur quod
 una certitudinis quam hinc petrus ex
 scriptura prophetica eius intellectu hinc
 per christi luce ultimo apperuit illis se
 sum ut intelligerent scripturas scilicet
 prophetas et hoc est quod dicit et hinc p
 firmiore prophetia sermone que firmi
 tas potest ad duo referri ad sermone
 petri Et sic sermo propheticus non est
 firmior sermone eius simpliciter sed magis
 etoniso nam apte fuerunt magis al
 luitur ad eo quod prophete antiqui. Et tunc
 firmior aliter. Ut non potest non deo
 in prophetali doctrina multo homines et
 magis credunt consuetis dicit apur
 eos sicut dicit phisus quod methare quod
 qui magis assentunt fabulis et dicit
 prophetas poetarum quam rationibus eius
 quibus inter gentes autem quibus
 petrus specialiter scribat erant ad
 de iudaismo conisi eo quod una fiebat
 ecclesia ex gentilibus et iudeis pro
 etiam dicta firmitas referri ad ser
 mones aliorum prophetarum ad auid a
 co excepto eius sermo firmior est sim
 pliciter quam aliorum eo quod fuit communis
 prophetarum ut dicit in principio glose
 libri psalmorum Et quod alii prophete iura
 tem sibi reuelatam multis modis vma
 gnibus viderunt ut abidem dicit
 Dauid autem non nisi per intellectum
 sine talibus ymaginacibus potest
 clarus videt qui demonstrationes geo
 metrias caput sine descriptione fi
 gurarum quam illi qui non capiunt

sine tali descriptione ut plenius dixi
 cum tractarem de gradibus prophetie in
 principio libri psalmorum Et hoc modo
 videtur beatus petrus loqui cum dicit
 hinc firmiore prophetia sermone
 Nam secundum glossam intelligit de
 sermone dauid qui hinc ps 110. Dominus dixit
 ad me filius meus es tu ego hodie ge
 nui te qui ad iustitiam intelligitur de
 christo sicut fiat ibi ostensum etiam p
 antiquos doctores hebreorum auctoritate ad
 hanc non exponit hinc beatus petrus
 quia eadem est in sententia in prius
 allegata hinc est filius meus dilectus
 quantum spectat ad personam cui vniuersi
 attendentes sed sermone prophetico
 quod lucet ne lucet in metallo sed loco
 in hoc mundo ignorantie tenebris
 obscurato donec dies illuceat et
 clara visio veniat et lucifer et
 divina claritas orietur in cordibus vestris
 quia non est visibilis oculis corporalibus
 sed tantum mentalibus hoc firmi m
 telligentes hinc reddit ratione sui
 dicit sed quod sermone prophetico debet at
 tendi quia procedit ex divina reuelatione
 et non ex humana fictione Et hoc est
 quod dicit hinc firmi intelligentes quod
 omnis prophetia scriptura in scriptura scri
 ptura posita quod dicit ad corinthios
 prophetas alias que non sunt aliam
 firmitas quia interpretatio non fit
 a non fit sensu humano sed subdit
 non enim ita sed spiritu sancto inspi
 rati aquo non potest nisi veritas inspirari
 et in virtute eius promittat

Noverunt vero secundum
 postquam beatus petrus
 dixit fideles ad tenendum

fidei ueritatem **H**ic contra eos indu-
cit ad preueniendum oppositam falsitatem
Et primo circa aduentum christi in mundum.
Quo circa aduentum eius ad iudicium capitulo
in prima falsitas hereticorum fidem
christi corrumperunt quorum primo ostendit
malitiam et deo penam in quibus Cir-
cassini dicit fuerunt uero et pseudo-
prophete in quibus sunt uideor ante christi
aduentum sicut patet in libris paralip-
pomenon et regum in pluribus locis
sicut et in uerbis prophetarum erant ma-
gister mendaces quales fuerunt pseu-
do apostoli et heretici qui introducent
falsas predicationes sicut hebron et the-
rentus negantes diuinitatem christi etiam
atempore apostolorum Inter quos beatus
iohannes in principio euangelij sui
declarauit diuinitatem christi dicens in
principio erat uerbum et secundum
quod dicit ieronimus super iohannem
et percastrum et et multi alij et
trauerunt circa fidem christi super di-
rentes sibi teleuam perditionem a cau-
sam perditionis et non sibi solum sed
etiam alijs quod subditur Et multi secu-
tur eorum luxurias ad hoc enim quod plu-
res eos sequerentur apostoli concedebat
carnales delicias ad quas homines
sumptu per quos uera ueritas et fi-
des catholica blasphemabatur apaganis
et iudeis tanquam mala per hoc enim da-
m in fidelibus occasio detraheri et contemp-
nendi fidem catholicam et fidei uer-
bis et ad decipiendum componis de uerbis
negariabuntur bona uero temporalia
subtrahendo **¶** Quibus postquam
ostendit hereticorum malitiam **H**ic contra
determinat eorum penam Et secundo
pene grauitatem ubi magis autem

prima diuiditur in duas Quia primo
facit oppositum Quod inducit ad hoc triplex
exemplum ubi **S**i enim angelis Circa
primum dicit Quibus iudicium a pena ad
quam condemnabuntur nam olim non
cessat quia semper durabit. ut ex-
ponit aliqui Sed hoc oppositum uidetur
excludi per hoc quod promittitur Nam olim
et sic loquitur de peccato duratio illa sem-
piterna est de futuro Quod melius sit
exponitur ut uidetur Nam olim non
cessat a principio mundi et quia Ma-
a principio distinctio res locus inferi
et ab alijs distinctus Et sic dicit ysaie
populus **¶** Quia est ab haithopheth argo
Quia profunda et dilatata numerum
eius ignis et ligna multa flammam domi
sicut torrens sulphuris succendens
eam **¶** **S**i enim **H**ic contra probatur
positum per triplex exemplum primum est
de angelis peccantibus de quibus dicit
Si enim deus angelis peccantibus non
peperit a pena debita sed iudicibus
et finibus in ferni qui finces sunt
peccata que sunt causa detractionis ad
inferna **¶** Secundum quod dicit psalmus quod
aquitates sue capiunt impium et simi-
libus peccatoris suis constringit detra-
tos a societate sanctorum angelorum in
tartarus tradit cruciandos in iudicium
et post iudicium a reserua **¶** primo ergo
retardemur in hunc actum caligino-
sum ubi sunt ad exercitum bonorum huius-
modi tamen suam penam et supplicium
post iudicium uero detraherentur in infer-
no deficiente sanctorum exercitio Et tunc
cessat eorum pena attentatis exhijs quod
induxerunt ad peccatum et dampnam
Sancti gloria sanctorum angelorum exhijs

quos inducerunt ad bonum et salutem
 et aditio supplendum e q similiter deus no
 parceret hereticis **¶** Et originali hic po
 secundum exemplum de submersis in
 diluuiio. **¶** Sed octauum nos quia cum a fi
 erunt septem paruos. ppter peccata
 corp dicens Et originali mundo non pe
 perat. Dicit autem hic originalis mu
 dus homines qui fuerunt ante diluuiu
 eo q tunc tunc erat prima etas mundi que
 terminata fuit in diluuiio. **¶** Sed octauum
 noe quia cum eo fuerunt septem per
 sone ad diluuiio saluate iusticie pntem
 quia pntem homibus alius tempore
 penitentia ut dicit e supra epla pma
 iij capitulo diluuii mundo impioru
 inducens. Dicit autem mundo impioru
 Quia tunc omis caro conuenerat iniam
 suam. Genes vi. **¶** Et ciuitates b
 panitur tertiu exemplum de ciuitatibz
 subuersis tempore loth. Ut hie qn
 dixit dicens Et ciuitates sodomorum et
 gomorreorum memorem memorem re
 digens quia pluit super eos ignem
 et sulphur ut hie abidem exemplum
 coram qui impie actus sunt panes
 a ascendens q sic punientur nisi pe
 nitent. et iustum loth. qmssim anc
 phandorum in munita. Secundu quod
 de genes xix. Om q faciebant loth
 uehementissime. i. ac luxuriosa conu
 satione nam uicium contra natura uo
 lebant exerte. Exiuit per angelos
 qui eu cu uxore ac filiabus extra ci
 uitatem eduxerunt. ut hie abide et
 subditur causa. aspectu em et auditu
 iustis ruita et fama eius iusticia ap
 parebat. hinc apud eos qui dedie
 iudicem. + qm tantum am q iustam

ipius loth iniquis opibus tunc abar
 iustam. Nam emendare non poterat
 et sic cum dolore portabat. Concludit
 ergo. Nouit deus pios de temptatione
 a demorte eripere. quoniam expedit
 eis ut patet de loth et noe iniquos
 uero iudicem iudicij s; extremi refer
 uare cruciandos quia tunc cruciabunt
 non solum in aia sicut ante iudicium sed
 etiam in corpore. Et dicitis exemplis
 concludendum e q similiter de hereticis
 de pena debita eis no parceret. **¶** Magis
 autem. Hic tunc ostendit hinc pene
 grauitatem de qua pmo panitur duplex
 ratio. Secundo pme ratione declaratio ubi
 hie uero pma adhuc induas secundu
 duplicem ratione. Secunda i. Ubi an
 geli pma uero fo accipitur ex par
 te culpe penam merentis. Et quantitate
 em culpe accipitur qntitas pene. Deu
 nomij xxv. secundu mensura peccati
 erit et plagas modus. Secundu
 autem ex parte b. p. dicit hic he
 ticos grauios puniendos. quam demo
 nes et alias de quibus possit ex pla
 ra q non solum e hic arguendit a
 simili sed amari negatiue cum dicit
 Si deus angelis peccantibus non peper
 it. et alijs de quibus consequit pro
 sequit multo minus hereticis. Et hoc
 sequitur peccatu corp de grauius et
 hoc sans parcer. De peccato mortuoz
 diluuiio et subuersione sodomie et
 gomorre. Nam pta ppter que pnt
 paliter induite fuerunt punitiones
 ille. fuerunt carnalia. Ut patet ex
 dicitis. Heres uero e peccatu infido
 litatis. quod e directe contra deum
 Et sic secundu sunt genus grauius est
 pccis carnalibus. Quid heres qmior

et speciosus in fidelitate. Nam grauius
est fidem suspectam contempere vel negare
quam facere hereticum quam non suspectam
quam facere iudei et pagani. sicut apud
hannibales peius est promissum denegare
quam non promissum. Et sic sequitur quod
pena hereticorum sit grauior et maxime
quando sunt inuoluntati in hoc peccato
et in malis quales describuntur a scriptura de
quibus loquitur. b. p. ut patet ex pre-
cedentibus et sequentibus. De peccato vero
et peccati demonum magis est dubium. Ve-
nimus ad eum potest dici probabile
de ipso saltem quod ad multos corda
Quia doctores catholici dicunt conu-
diter quod homines boni per mira as-
sumendi sunt per singulos ordines
angelorum et sic ad eandem gloriam
et eandem rationem ut uidetur homines
mali per sua secundum plus et
minus puniendi sunt debita in sin-
gulis gradibus penalibus demonum.
Cum igitur heresim sit pessima species
in fidelitate que est ualde graue
peccatum. Sequitur quod eorum pena sit
grauior quam multorum demonum et max-
ime quando sunt heretici et
alii cuius arretici quales describi-
tur a scriptura. aut saltem eorum aliqui. **H**
his dictis patet prima ratio grauis
punitionis hereticorum que accipitur
ex grauitate culpe apud omnes dicitur
magis autem eos quam hereticos refer-
nat deus cruciandos qui per carnem
ei obediendo in contumaciam inu-
dite et luxurie que sedat tantum homines
et maxime in peccato contra na-
turam quam scriptura in scriptura no-

minatur in iudicia ambulare sic
uiuendo dominationem quam contempnit
a populo qui non solum dicitur dominus
in concreto sed dominatio et abstracto
propter excellentiam dominii. Quia est
a quo regnum dei dicitur appropinquare
et affirmando falsum pro uero sibi pla-
centes et de ipso magnam sapientiam
ostendentes. quod est argumetum in si-
pientia sectas et heresim non metuit
facere eas ad inueniendo et docendo.
blasphemantes fidei ueritate et pro-
prie auctorem. **U**bi angeli. **H**ic patet
secunda ratio grauitatis pene hereticorum
que accipitur ex parte subiecti inpona-
tionis. Nam demones qui sunt
fortiores ad sustinendum uix possunt
sustinere penam in formam. Et multo magis
heretici qui sunt debiliores carnis
et sic ex hac parte grauius affliguntur.
Et hoc est quod dicitur. **U**bi a pena in
ferni angeli in mali in fortitudine
virtute cum sint maiores. quia natu-
ralia remanent in eis integra ut
dicitur a magis. Non poterant a uix sus-
tinent sicut omni impossibile dicitur quod
est difficilius possibile. **U**bi in morte. Ita
imporabile dicitur hic tamen difficulta-
te portabile expectabile iudicium et
penam que non dicitur expectabilis in
quantum est adeo quia sit est iusta sed ex
parte demonum qui expectantur cum in-
iustam. **H**ic uero. **H**ic declarat pri-
mam rationem de grauitate pene hereti-
corum propter grauitatem culpe apud. Et
primo ponitur hic declaratio. **Q**uod in
tanta conclusio. **S**i enim. **S**i enim. **S**i enim
deklaratio notantur de luxuria in si-
pientia et superbia. Et super impudico

capituli de auaricia. No ista quatuor de-
clarat in quatuor partibus que p̄cedunt
p̄sequendo. P̄mo declarat corp̄ in s̄p̄e-
riam dicens. Hii uero s̄ heretici sup̄ple
sunt valde irōdilia p̄cedo. carentes in-
tellectu uirtutis naturaliter incaptōm
et p̄m̄em ā exompeti natiōe brutalis
ad pabulum et sic madunt in laqueū
et capiunt et necantur et sic dicit in
p̄uinciam. que dicit ap̄ et neco ne-
tas in his que ignorant blasphemates
ā p̄ut heretici blasphemates in his q̄
ignorant ā in uirtutibus fidei contra
quos exerceat latrant in corrupciōe
sua ā in sensu suo corrupto quo corrup-
ti sunt et alios corumpunt. p̄bunt
pena reherme p̄pientes mercedem
musifici ā penam debitā p̄e malicie

Voluptatem Hic cōter declarat
hereticorū luxuriam dicens Volupta-
tem estimantes dicit Delicias. Circa qd̄
sciendum q̄ voluptas idem ē q̄ delecta-
tio que patet ē bona et mala. Bo-
na si sit de opibus uirtutis intellectu-
aliū uel moralium mala autē si sit de ac-
tibus ueneris. Voluptas igit̄ q̄ idem
ē q̄ delectatio p̄ ē bona et mala ho-
nesta mala et turpis licet autē s̄p̄iq̄
attingat p̄delectatiōe carnis que turpis
ē maxime in ueneris tamen h̄ accipit
p̄delectatiōe honesta in opibus bonis
No dicit̄ voluptas dicit̄ quia qui fa-
cit auitatem uenit ad lucem q̄ dicit̄
in. Est igitur sensus q̄ heretici luxurios-
si delectatiōes carnis accipiunt ē
voluptatem de dicit̄ ā eas ē licitas
et honestas et sic in q̄ dicit̄ Volup-
tatem dicit̄ ā delectatiōe honestam ex-
estimantes sup̄ple ē delectatiō tamq̄

natiōis ā luxurie. Vbi ā cōm̄natio
exduax̄ personarū comitōe et macule
ā glacie Delicias affluetes in conuuijs suis
in quo notatur excessus in qualitate et
q̄ntitate ubi et potus luxuriantes ubi
cum ā uos ad hoc pertinetes oculos ha-
bentes plenos adulterij ā sigms adultij
et ineffabilis delicti ā gule q̄ satisfactiōe
repetit̄ cottidie pellicientes ā decipientes
animas in stabiles ā que non sunt in
fide firmate. **Cor exercitatu** Hic
cōter declarat corp̄ auariciam dicens
Cor exercitatu auariciam h̄ntes. quia
frequent̄ cogitant qualiter bona sim-
pliciu ad se trahant. maledictiōis fi-
lij ā maledictiōe d̄na digni sicut dicit̄
mortis filij ille qui ē morte dignus
S̄do regni p̄oij Deuolūentes uiam
rectam iusticie errant̄ per deum a-
uauit̄. secuti uiam baalam ex bors̄ q̄
cupiditate ductus uit̄ ad maledicendū
p̄lo ist̄. Nū p̄oij quod erat iniquū
p̄o p̄ditur ā uo incedem iniquitatis
auauit̄ tamquā cupidus et auarus
correctionem ex eo habuit sic uerū
subiugale animal s̄ ā smam suam q̄
corripuit cum aqua declinando et pe-
dem eius parieti allidendo. et etiā d̄na
uirtute loquendo ut h̄c m̄i p̄oij
p̄hibuit p̄phete in sapientia ostē-
dendo per h̄c signa q̄ ibat ad balath
mente peruersa. **Hii sunt** Hic
declarat hereticorū superbiam dicens
Hii sunt fontes sine aqua. Nam
ab eis non emanat fons sapientie.
nebulę p̄pter obstinatem credis. tur-
bibus exagitate. i. uentis tempestuo-
sis superbia. quibus caligo tenebrarū
in ferri reseruat̄ ut pena respon-

deat culpe Superbia em uirtutis
loquentes errorem doctrinam. pellunt
decapit mdesiderijs carnis a luxurie
carnalis ad diuinitatem ydolatre q lux
uria t carnalis spualis. eos qui pa
bulum effugit a aliquantula se sub
trahant ad doctrinam ecclie. tales em rudo ab
hereticis decapit qui s heretici
errore commisit a inducunt libertatem
illis pnuententes dicendo q licite pas
sit aut delectabilibus carnis ut sic
ritus decipiant laxantes ea ad que
homines sunt qm cum api s hereti
ci serui sunt s corruptiois q p
bat consequenter dicens a quo em quis
superatus e hinc et seruus e. qm
uero superati sunt a corruptione uicio
rum ut patet q pdicta ergo ic. **Et**
em hic in fert conclusionem intencam
s q heretici sunt alijs peccatis
grauis pnuenti quia recidunt ad in
fidelitatem et alia uicia corp culpas
aggravant per ingratitude et hoc
e q dicitur Si em refugietes com
nacione mudi a uicia luxurie gula
et auaricie et superbie incognite
dm nri a per receptione fidei que
talia phibet hinc rursus implicati
per reciduum supantur per consue
tudinem facta sunt eis postora de
tidia pabilibus ppter aggravacione pre
dictam qdco subditur melius em aut
illis non cognosce at quia per rec
iduum ingratitude dmi beneficii pre
cepti aggruat peccatu. Cetera paret

Et hanc ap. iii
ecce uobis hinc postquam

apulus remouit errorem contingete
circa pmi p aduenit hic conter dicit
prane errore futurum circa pmi eius ad
uetu Circa quod sic pcedit Quia pmo
fideles inducit ad tenendum sanam doc
trina dicens Et hanc ecce uobis hinc
mi secundam scribo epistolam in quibus
s pma et pda vestram exorto meo
munitione a per monitione caritativa
ut memores sitis corp que pcedunt
uobis pmo pmo ut ea retinatis me
te et implicatis apere Et subdit tunc
sunt uerba dicens qm pphetarum et aplos
uestrorum pceptorum dm et saluatoris
a que uerba sunt precepta nos aut
pmo eius ministri denuncando uobis
apa. **H**oc pmi hic conter inducit
ad precauendum errorem Quia error
pmo ponitur et eius motus ratio Et
rimdo rationis exclusio ubi latet em
eos s uirtutis determinatio i aduenit
autem Circa pmi dicit hoc pmi
fientes q uenient in nouissimis di
ebus ut patet circa antixpi tempora
in deceptione illusores a illusores in
tatis hntes uerba comperta ad decipi
endum uoxa qm concupiscentias
ambulantes secundum delectabilia in
uontes mudi et carnis dicentes ic
Circum quod sciendum q circa futurum
iudicium fuit omnis error atempore a
postolorum secundum q illud iudicium
erat ualde pmi Quod remouet
paulus apulus Et dicit thessal ii dices
rogamus autem uos fratres ut non
rito moueamini a uobis pmi qui negat
iudicium futurum neqz tiam qm in
scit dicit domi Illud autem error e
totaliter contrarius s illorum qui

negant iudicium futurum et e error
 illorum qui dixerunt diuinam prudentiam
 non se extendere ad actus humanos Et
 etiam illorum qui negant in mortalita-
 tem anime future aduentum errorem
 sequitur iudicium non esse futurum Errores
 autem isti conuincuntur et inualescunt
 circa tempora antixpi Et per consensum
 condempno sequens magnali iudicio non fuerit
 Pars vero motiua apud ois qdpter cur-
 sum nature qui a temporibus de quibus
 non e memoria precessit perreuelatōes
 dicit et amoz qd non fuit mundi no-
 tabilis mutatio nec similiter est ut
 dicunt Et hoc e qd dicitur Dicentes u
e promissio aut aduentus eius qd dicit
 non potest ostendi per aliquod apparet
 qd opus sit uenturus ad iudicandū ne
 per totos qd impleturus sit illas qd imple-
 ones quas opus dicit in eis implei
 Secundu quod dicitur luce xxv hys
 autem fidelis incipientibus respicite et
 leuate capita ustra quoniam appropinat
 redemptio uestra Et subditur dicti con-
 firmatio cum dicitur Ex quo em dormi-
erunt patres antiquissimi si perse-
uerant in suo ansu et eadem ratioe
 sic per se uerbum sine tali mutatioe
 que dicitur in iudicio futura **¶** Quia
em hic conter ponitur ratioe ex-
clusio In hac em ratioe duo impli-
tantur Vnu e quod non fuit dep-
fito notabilis mutatio Ex quo conclu-
ditur qd nec est de futuro aliud est
qd promissiones facto opus non
sunt implete nec implebunt et ex
tali retardatioe impletiois arguitur
iudicium non esse futurum qdpter quod be-
atus petrus excludit pmi Et se

condemno scindum i Omni uero pmi
 autem excludit tamq falsum per dilu-
 uium qd notabiliter mutauit mundū sub-
 mergendo omne comi preter illa q salua-
 ta fuerunt in archa Gene. vii Tercia
 etiā fuit notabiliter in mutata Nam om-
 pferrebat fructus plures et meliores
 pmo qd esus carum et pistum concessus
 e p diluuiū Gene. ix Et p debilitatioe
 humane nature qdpter per hanc muta-
 tioe pmo dictū alioz excluditur Et
 secundo qdpter concluditur i Adiaud
Circa pmi sciendum qd lita dupliciter
e exponenda scindum duas exposicioes
de formatioe uoz et corp distinetioe qd
diffuse pmi in principio genes. vna e
q materia omi corporaliū exrepro celo
empirico pducta fuit pmo sub una for-
matōe qdpter quod uocatur pluribus
uozibus s; terra genes. pmo in pmi
pio fecit deus celum et terram Secundu
em uocatur et stratum et alios sequentes
hinc exposiciois modum per celū
intelligitur celū empiricū quod statim
factū angelis est repletum Per
terciam uero matia corporaliū uoca-
tur etiam abissus et aqua ibide Tene-
bre erant super faciem abissi et spūs
dm̄ ferebatur super aquas sicut uo-
luntas artificis sup matiam de qua
uult aliqua distinte formare itaq de
illa pma die formata est lux Secunda
die celum stellatū et cristallinū de
super apm Tercia die quatuor elemēta
 Sciendum etiam qd beatus petrus non
 loquitur hic de aliquo celo nisi de aereo
 quod fuit purgatum per diluuiū ascen-
 dens quindecim cubitis uicta rati-
 onā montū De qua purgatioe lo-

hic beatus petrus Ergo secundum hunc
sensum exponitur sic littera latet et eos
et illas qui dicunt mutatione notabilem
mundi non esse factam merito hoc scilicet
quod sequitur propter volentes quasi dicit
hoc ignorantia est affectata quia potant
sive per factam scripturam que dicitur
de diluio de quo subditur Et reli erat
prius a quod ante diluuium erat celi aere
quod dicitur reli plurali propter eius
duas partes scilicet superiorem quia transe-
dit rariam montium que in celo reuel-
uit motu diurno ut hinc primo nichil
et in fidem que non sic reuoluitur propter
impedimentum montium Et terra a ele-
mentum terre de aqua a dem formam
matiam que nominatur aqua ut dicitur
est et de illa facta sunt elementa ut
dicitur Et per aquam consistens quia
partibus terre admiscetur partes aq
ut terra habeat continuationem et con-
sistentiam aliter enim resoluere in
pulueres. Dei Verbo supple facta sunt
astra ut patet genesi primo. per
scilicet tria elementa predicta aere aqua
et terram. ille tunc mundus a tempore
noe aqua scilicet diluuium mundatus. apor-
dibus factis in mundo sensibili propter
quia omnia viuencia fuerunt mortua
a exceptis saluatis in arca Elementa
etiam fuerunt deteriorata Quia autem
diluium processit ex tribus elementis
predictis patet genesi vii Vbi dicitur
rupti sunt omnes fontes abyssi mag-
ne rariam quia cavernositates terre
inter quas continentur mare fuerunt
et sic aque in eis effuse fuerunt su-
per terram habitabilem Ex quo patet
quod aquam et terram factum est diluuium

Similiter per aerem Nam ubi subditur
Et facta est pluuia super terram quadra-
ginta diebus et quadraginta noctibus
Et sic magna pars aeris conuulsa fuit
in aquam. alia vero ex parte accipitur
secundum dicta hebraeos et plurium doctorum
catholicorum qui dicunt a principio creatio
omnia corporalia quoad ad principales par-
tes mundi scilicet corpora celestia et quatuor
elementa fuisse simul producta sub formis
suis substantialibus ab initio distinctis
et formatis seu distinctis eorum que de-
scribitur in principio genesi facta se-
cundo die tertia et quarta non ac-
cipitur nisi secundum proprietates et qualita-
tes accidentales Sicut dicit aliquis
homo fieri quando peruenit ad etatem
adulteram et hoc propter debitam quanti-
tatem et robur corporis et similia que
tunc attingit et tunc non sunt nisi
proprietates accidentales quia secundum su-
am substantiam factus est homo a prin-
cipio uniois anime cum corpore Et
sic lux que dicitur facta prima die est
ipsa claritas solis que est eius qualitas
Quod dicitur autem sol fieri quarta die
hoc est secundum motum qui ab oriente
in orientem Celum vero quod dicitur
factum secundo die a corpora celestia
hic factio accipitur secundum solita-
tatem tunc eis datam secundum hebraeos
Secundum vero alias est virtus in
fluendi in in fidei que tunc fuit eis
data Similiter formatio elementorum
seu distinctio facta fuit tertia die
secundum proprietates accidentales Nam
ante diem tertium elementum aque
non habuit debitam densitatem seu va-
poraliter eleuabatur per tactum aeris
spatium Et sic ante elementum vi-

debatur ab alia distinctio. Nec simili-
 terra. quia erat aqua coacta. Sed
 tunc data sunt aquae debita densitas et
 sic occupavit numerem loci. et facte
 fuerunt conuultures in terra. Vbi
 recepta sunt una pars elementi aque.
 et sic remansit distopecta aqua. Vbi
 pars terre phitacae terre et anima-
 lium et aer apparuit in sua transpencia
 sicut plenus dixi in principio gen. Et
 secundum hoc sic exponenda est haec littera
 cum dicitur. **Celi** erant **partes** et **due** partes
 aeris **superior** et **inferior**. et terra a ele-
 menti terre. De aqua formata mo-
 ditto quia per densitatem aquae et recep-
 tionem eius in terra conuultures terre
 apparuerunt elementa distincta. tunc
 expanduntur sicut **partes**. **Celi** hic
 ex predictis concludit apostolus arguens
 apostoli quod sicut mundus fuit in muta-
 tus perquam tempore noe sic ad-
 ueniente iudice et mutabitur per ignem
 conflagrationis qui secundum doctores ca-
 tholicos tantum ascendet quantum aquae
 diluuij ascendit. Et hoc est quod dicitur
Celi aut qui sunt **superior** et **inferior** partes
 aeris et in **superior** et **inferior** elementi
 terre per quod etiam intelligitur elem-
 tu aque coacta non est totaliter separata
 a terra sed aliquae partes consistunt
 partibus terre. et aliquae in terra conu-
 ultures eius continentur ut dicitur in
 eodem uerbo diuino. et reperti sunt
 et conseruati quoniam si potestas di-
 conseruans ab eis retraheret et meli-
 lum redigerentur igni reseruari iudice
 iudicij et tunc per ignem purgandi
 et perditionis impiorum hominum tunc enim
 in corpore et anima dampnabuntur. **¶**
¶ Vnde uero **hic** concludit secundum mo-

tuum de ueritate impleremur diuino
 promissum. Quia non est retardatio ex
 parte dei licet nobis uideatur. **¶** Propter ad-
 dicitur. Quia unus dies apud deum sicut
 mille anni apud nos. Sic autem loquitur
 petrus. **¶** Dicitur psalmo octuagesimo
 nono. Quia ante oculos tuos tan-
 quam dies hesternae quae praeteriit. Per
 millenarium enim intelligitur quantum re-
 uolutio temporis quae modica et nullius
 momenti comparata diuina eternitati. **¶**
 quod respondendo cor. articulo subdit.
¶ Non tardat dominus promissis a. in
 reddenda promissis non tardat ultra
 debitum. Sicut quidam existimant
 erronee propter hoc negantes futurum
 iudicium ut predictum est. sed patienter
 agit iudicium differendo. **¶** Propter nos
 ut si iusti in mundo proficiant et ma-
 li penitentiam redeant. **¶** Quod subdit
 uolens aliquos perire. quantum est ex se
 a. **¶** Ad ueniet postquam excludit
 errorem circa iudicium futurum. **¶** Hic con-
 determinat ueritatem. **¶** Et primo ponit
 hic determinatio. Secundo subditur
 utilis monitio alii. **¶** Cum h' igitur 30
 doctore pauli apparuit alii. Sicut et
 clarissimus. **¶** Quid concluditur meta
 concludo alii. **¶** Vos igitur. **¶** Circa primum
 dicitur. **¶** Adueniet autem dies domini a. dies
 iudicij quia dicitur dies domini. Quia
 tunc moribus fiet uoluntas eius
 in punitione malorum et punitione bo-
 norum. **¶** Et subditur modus ueniendi
 cum dicitur. **¶** Ut sit a. repente et ex-
 mptis sicut de nocte. **¶** Quomodo de
 die autem illa et hora nemo scit et
¶ In quo reli. a. superior partes aeris et
¶ inferior magno impetu transient
 a statu in quo sunt. **¶** Per impetum

ignis et conflagrationis elementa uca
calore soluentur. q̄ dicitur non solu
ac̄ sed etiam cetera elementa igne pu
gabuntur. Terra autē a. non solim
terra sed omnia que in ip̄a sunt facta
de opa et p̄ducta. exurentur. **C**
Enn igitur h̄it ex dictis subditur.
vtilis monitio. quia si tanta distictio
iudicis appēbit in mirabilibus elementis
hōmnes m̄ti et dem̄ti et mali capa
tes debent esse solati q̄ sunt. ma
nenti iudicis p̄ari et hoc ē q̄ dicitur
Enn hec igitur omnia elementa dissol
uenda sunt. modo dicto. quales ap̄tet
vos esse in sanctis conuersionibus. ad
vos op̄es et pietatibus ad p̄p̄mas
q̄ dicitur oportet vos esse multū m̄ta
libus apparatus. expectantes t̄m se
ritate. et p̄parantes t̄m hylaritate
aduentū diei. s̄ extremū iudicij. Sic
dicit saluator luce x̄pi h̄is autē f̄ci
m̄p̄ionibus respicite et leuate ca
pita v̄tra a. exultate corda. Ut ex
ponit gregorius amelia p̄ma pet̄y
s̄ aduentū diei iudicij tell. ardentes it̄
exponatur. ut supra. Nauos uero ce
los it̄ non dicit alias sed nouos. re
osdem in substantia in melius tamē
in mutatos et sic in nouatos p̄d̄m
p̄m̄sa ap̄us c̄p̄aie h̄p̄. Ecce ego
creo celos nouos et terram nouam
in quibus iusticia habitabit. a. habitabit
et loquitur de futuro per modū p̄rit
p̄pter certitudinem p̄phetie. quia t̄m
omnia ad iusticiam iusticie reducentur.
It̄ concludit p̄pter quod t̄m̄m̄
hec expectantes s̄ iustam retri
butionē p̄m̄tis uel dem̄tis s̄tha
gite in maculati appetatibus carnalibus
et in molati app̄alibus. et in uci

ri in pace. conscientie. et domini
n̄i longanimitatem a remun̄ationis
v̄re ab ip̄o dilacione. salutem arbitra
m̄i a reputato ad augmentū m̄ti v̄ri
et p̄m̄i. **S**icut et t̄m̄m̄m̄ h̄it
cōter. ponitur doct̄ie pauli app̄batio
cui pseudo apl̄i detrahebant dicit̄es
q̄ non erat apl̄us eo q̄ non fuerat
cum x̄po sicut alij. Et d̄ dicebant
doct̄iam eius non esse recipiendā ut
apostolicam. Secundo dicebant eā tan
t̄m̄e erronea peruerteret̄es eius in
tellectū ubi gratia exco q̄ dicit. Ro.
v. v̄bi habundauit delictū habundā
bit et gratia. Dicebant eam t̄ d̄ce
hōmnes ad frequētiōne peccati ut
consequeretur augmentū gratie quod
non ē uerum. sed intendit ubi dicit
q̄ sicut tempore legis moysaie pecca
tū habundabat eo q̄ n̄p̄a ostende
bat peccatū et non saluabat. Sic
per x̄pm̄ sub lege factū gratia ha
bundat. It̄ subditur ioh̄is iij. Et
salus ex iudeis ē. Ergo pet̄y apl̄us
v̄trūq̄ remouet. ostendens p̄mo
paulū esse uerū apl̄m̄. nominans ap̄m
fratrem apl̄m̄ t̄m̄m̄m̄ dicens. Sic
et t̄m̄m̄m̄ it̄. Secundo ostendens
eius doct̄iam esse sanctam dicit̄. Sedm̄
datam sibi sapiētiarū. adeo scripsit
uobis non in scriptū ap̄lo sed diuino
ostendit etiam ip̄as esse conformem
sue doct̄ie dicens. Sicut et m̄tib̄
epl̄is loquens meis de h̄is r̄d̄c̄is
de quibus scripsit uobis s̄ de uitate
fidei catholice et de p̄p̄tate ad futu
rū iudicium sicut patet in epl̄is p̄o
li. in pluribus locis. In quibus sunt
quodam difficilia intellectu max̄e

rudibus qo subditur. Que in derti
 in sacris scripturis et in stabiles in fi
 de et modis deprauiant male in teq
 tondo sicut et ceteris scripturas s; ewan
 gelij et prophetas. quas iudei et hereti
 ci corripunt ad suam ipsoz dampnatoz
 ne dicto e supra capitulo precederi
¶ Vos igitur hęc e ultima pars
 in qua concludit intentu. Vos g
 fratres p̄sientes p̄sentes iudice v̄e
 tus fallacias herentis custodite
 o diligenter caute q sequit̄ maliq
 libris vos metipos non e detexu
 p̄senti errore traducti a extra regu
 lam fidei ducti cordatis appa firmi
 tate fidei et moro. Cre p̄ta verum
 gratia merendo eius augmetu. Papa
 bona. incognite om̄ m̄ illud p̄ta ut
 magis expliate cognoscatis articulos
 fidei et b̄sina aliu xpi. q̄i gloriā
 et m̄it̄ et in diom cetermitat̄. a. p̄ne
 sine Amen

Johannes apostolus Capitulum p̄m

capitulum p̄m

Vod fuit ab
 inicio hic in
 tipit tertia
 pars huglib
 in qua ponit
 eple beati io
 hannis apli
 et ewangeli
 Et quia p̄dm
 ordinem doc
 t̄ne comuna
 debent p̄ca

lia precede. Io ponitur p̄mo epistola
 ad in formandum fideles ḡnalter. Io
 personas specialiter. In principio p̄de
 epistole presens in duas partes diui
 dit̄ s; in p̄hemu et tractatu. Et hęc
 annuatio. In p̄logo t̄a facit quia
 p̄mo reddit auditoris attendos. Io
 doales sive doctos. Et vica. Io boni
 uolos. Quod vidimus. Circa p̄m
 sciendum q difficultas mat̄e reddē
 debet auditores attentos. Nam ad
 capiendum talia requirit̄ maior at
 tentio. Inter illa vero spectant ad
 doctiam catholicam e max̄ma diffi
 cultas e circa emanat̄ filij ap̄te
 in diuis de qua tractat̄ in ista q̄to
 capitulo. Om̄is sp̄itus qui confite
 tur. ih̄m xpm̄ in carne venisse
 q̄deo e. Et hoc e q̄ dicit̄. Quia fuit
 ab inicio. consuetudo e suspensua. ut
 q̄ i amiamus vobis. Et io sic con
 scienda e lect̄a amiamus vobis q̄
 fuit ab inicio. a. verbum q̄ p̄cepit
 eternalis a patre qui e p̄ncipiu p̄m
 m̄it̄ totius emanat̄is personarū
 d̄mar. Secundum quod dicit̄ augu
 stinus in de trinitate. pater est p̄m

pau tacus trinitatis Principium em
signat id a quo aliquid procedit Verbu
quo et filius procedit a patre qd pater
dicitur principium seu initium filij que
Verbi Et qd iste sit intellectus huius
te patet per hoc qd subditur aliquibus
tamen interpretis De verbo vite Com
prodit ad inspectum incarnationis dicit
Quod audimus s; iohanne baptis
ta nati Verbi pater. cuius discip
fuit iste iohes apus et euangelista.
Ut dicunt communiter doctores Qd ape
et andreas fuerunt illi duo discip
qui audire abeato iohes de xpo Et
agnus dei sciti sunt ihm iohes po
Sed iohes expressit nome andree et
sui tacuit quia volebat se commendare
quod vidimus oculis nris. ai apo con
uersando Secundo in quod dicit iohes
pino Verbum caro factum e et habitauit
in nobis et vidimus gloriam eius oculis
nris corporalibus Viderunt eius
humanitatem et diuinitatem eius oculis
mentalibus per fidem et non so
lmodo per fidem commune. que est
exaudiri. sed etiam per illustratoz
specialem que e quoddam ex ipso qd
subditur Quod per spem. i. per
fectius in spem Viderunt em apli
xpm cecis alluancem. mortuos sus
citatem et huiusmodi que non pnt
nisi virtute diuina fieri Et talia frequen
tor faciebat in quibusdam tamquam
affa virtute et sic virtus diuina
videbatur quoddam in oculis illis
sicut causa in effectibus suis suo mo
et manus vite contractantur adde
claracionem vitans sue resurrectio

lucce ultimo palpate et videte. quia
spiritus carnem et ossa non hnt sicut
me videtis hnt De verbo vite Quia
verbum incarnatum e per essentiam
et etiam p efficienciam Et em auctor
vite nre nature grt et glorie ¶ Et
ita hnt reddit auditores doctores
Illa em que clarius cognoscunt clarius
pferunt Vnde ieronimus super
penthateuic Quod melius nouimus me
lius et pferimus apli vero de diuinitate
fuit magis illuciat quam alij pre
dentes vel futuri ppter quod clarius
potuerunt dare de diuinitate Et hoc fa
ciunt auditores doctores Et id dicit Et
ita a verbum quod e vita per ef
fenciam ut dicit e manifestata e
per opera diuina in humanitate assup
ta exoperata Et vidimus nos apli
tatis clarius. et testam de uspi et audi
ti et annuimus vobis. ut edocti pro
vitam eternam a verbum incarna
ti ut dicitur Et iohes xvii hec e
vita eterna ut cognoscant te solum diu
et quem misisti alim xpm. que erat
apud patrem. ut persona distincta.
alio per eterna gratia modum nata
et apparuit nobis temporaliter in hu
manitate assumpta. ¶ Quod vidi
mus hic ultimo reddit auditores
beniuolos ex bonitate finis huius
doctore Nam per am hnt in pnter
vita grt et glorie in futuro et hoc
e qd dicit Quod vidimus ic Nam expositi
e supra annuimus vobis. ut et nos
pactatem habeatis nobiscum. per
talitatem que e eadem cum gratia
uel ei in separabilis annexa. et pater
tas nra sit cum patre et filio. et

per hoc intelligitur spiritus sanctus
 qui est tertia unitate persona p
 caritatem om̄i tota trinitas in h̄it
 mentes iustas sicut amans h̄it
 in amato et ceteris. Propter quod de
in ista in capitulo Cui manet in
caritate indeo manet et deo in co- si
autem non ē in peccatibus licet sit
in eis per essentia p̄ntia et potentia
per quem modum ē etia in eis crea-
turis. et quia sanctas gr̄e ē dispositio
ad societatem gl̄e q̄o subditur Et
hec scribitur volens. ut gauderis
de gloria iam h̄ita in spe. et gaudium
repleat te plene. quando habebis in
re. Et hec ē amicitia. fuito phe-
mo hic accedit ad tractatū in quo agit
de his que in phemio sunt breuiter p̄-
libata. Sicut autem tā p̄t patet ex p̄-
tis s̄ et eternalis verbi gn̄atio. tempora-
lis eius incarnatio fidelium ad maiorem
et tunc deo associatio. Et de istis tractat
in p̄t huius epistole. Nam tamē
eodem ordine. Nam ut continet dice-
da dicitur in mediate. p̄mo tractat de
ultimo fidei s̄ de dei et fidelium asso-
ciatione. Secundo de verbi incarna-
tionē q̄to capitulo 3o de eius etna
gn̄atione capitulo quinto. Circa p̄mū
sciendū q̄ societas dei et homin̄ in
talitate m̄haatur. in uia et confirmat
in p̄na p̄mo tractat de ea ut mana
h̄t. 2o p̄t in p̄na exortatur capis
in p̄ma diuiditur in tres partes.
Nam p̄mo excludit huius societatis
impedimentū. 2o inducit ad eius
promotiū. Et in hoc p̄mo. 3o
ut emittitur p̄dite societatis fute dis-
spatiū. ibi. Nolite diligere p̄-

ma adhuc in duas. Quia p̄mo declarat
 quod 2o concludit intentū in p̄na
 pio capitulo p̄dite p̄ma ad huc in duas.
 Quia p̄mo facit p̄dite 2o remonet
 quoddam falsum dictum ab i. Si dixerim
 Circa p̄mū sciendū q̄ similitudo facit
 associationē et non. Omne animal di-
 ligit sibi simile. Adm̄s raro ad simile
 sibi quiget et omne homo sibi simile so-
 ciabitur. Et per oppositū dissimilitudo
 impedit eam. Secunda Cor̄. xxi. Que
 em̄ participatio iusticie. Aut que sanctas
 luras ad tenebras peccatū aut tendra
 t. Et id facit dissimilitudinē additū qui
 lux vera. et per t̄m̄s impedit socie-
 tatem cum eo. Dicit agit. Et hec est
 amicitia a. res amicitiae digna. q̄
 audiuim̄ ab ea. et uerbo incarnato
 et amicitiamus vobis tamq̄ eius apli
 et ministri et quid sit illud subdit.
 Quoniam deus lux est. Hic audi-
 erunt ab eo. Ioh̄. ix. Quam diu sit
 in m̄do lux s̄m̄ m̄di. lux enim
 habet rationem manifestatū in uerbo
 vero d̄mo omnia declarantur. p̄pter
 quod p̄t lux dicitur. Unde augustinus
 super genes. corpus non sit dicitur
 lux sicut lapis sed lux p̄t hic fi-
 guratiue. et tenebre ignorantie et
 culpe. in eo non sunt velle. Nullus
 em̄ defectus in eo potest ēē q̄o sub-
 dit. Si dixerim̄ it et in tenebris
 s̄t culpe et per t̄m̄s ignorantie que
 semper cōmunicat culpam in c̄h̄t.
 Ignorat om̄is malus. Et p̄hibet
 p̄m̄. Erant qui operant̄ malum
 h̄entem̄ uerbo. quia s̄m̄s consti-

malorum nostrorum. Et ueritatem non fa-
ring menciendo facto et non solum u-
bo hypocritis em mendatum e in facto
Si autem in luce ambulamus conuendo
in maioribus opibus pacatam habemus
admutem. ppter similitudinem ad
apm. et sanguis ihu xpi filii eius emi-
dat nos ab omni peccato. Quia sacra-
menta noue legis de quibus e baptisus
et penitencia. quibus auferuntur omne
peccatum efficaciam habent a passioe
xpi. **¶** Si dixerimus hic remouet
quoddam dubium falsum dictum. quo ali-
qui uertunt se iuuenes ee a peccato
ostendens qd aliquis non potest dice
hic de peccato presenti nec de pccato
msi sibi reuelatum fuit adeo dicit ergo
si dixerimus qm peccata non habemus de
presenti apm nos seducimus a gloria so-
cietatem dei ducimus per falsitatem. Quia
si de peccato ueniale sit sermo illud no
potest impne uita caraliter uerac. De
illo em dicit p uerba xxviii. Septies
indie cadit iustus. Et sic nullus qm
ueraciter affirmare illo se care. Sed
quia peccata ueniale non sepe a
dei societate. So melius audetur qd de
peccato mortali loquatur. Nullus et
potest scire se pccato mortali care nisi
deus sibi reuelauerit. Et x. Nescit
homo uerac amore uel odio dignus sit
ppter quod si absq dei reuelacoe asse-
rat se omni peccato mortali care tam
marrerit peccata uacillancie et supbie
et etiam falsitatis asserendo quod nes-
cit. So subditur. Et ueritas in nobis no
e. si confitemur peccata nra. hinc

et deuote. fidelis. in reddendo pms-
sa. et iustus e. quia pmsim e aliq-
mo debitum et sic reddere e iustit. ut
remittat nobis peccata nra. Sic est p-
misit matthi. iiii. penitencia agite qd
pmpuabit regnum celoz. Si emendet nos
ab omni iniquitate. per ecclesie sacra-
ta sicut predictum e. Si dixerimus nos
quoniam non peccamus. de pccato. men-
dacionem faciemus. sicut dicitur. Si
contrariu. Si queratur ubi dicit
doctores aliqui qd hic dicit iob. x. x.
Quis e homo ut in maculis sit
et ut iustus appareat natus de mu-
liere. Vbi translatio alia h. Nemo
mundus a corde neq in fano. rug e
omnis die uita super terram. Sed
ista non uidentur bene dice. Quia u-
lunt allegatu non e apud dm nec
sancti iob eo spiritu dei loquunt. Sed
e uerbum eliphaz thomanit. **¶** Qd
licet in processu lib. multa uerba dicit
tamē falsam conclusionem int. p-
tine. ut patet per sententia dei in
fine libri. ppter quod dicit qd ubi
eius sit uerbum dm non uideat
conuenient dictu. Sed alibi dicit
de peccato originali per os dauid
pphetice psalmo xlix. Iniquitatis
concupis sum et in peccatis concept
me mater mea. Et de actu alibi dicit
matthi. vi. Vbi docet omnes orac
pccatoris suos remissione. Dimitte
nobis debita nra. quod e frivolutu
qui non habet peccata. Et p apm
Ro. iii. Et autem deus uerus ois
homo mendax. Verbum eius a
xpno qui e uerbum dei patet

non est in nobis per gratia sanctifi-
 cantem. **capitulum 11**
Filioli mei hic expeditis infer-
 conclusionem mentem. quod
 si debemus peccata vitare.
 dicens filioli mei hic predicta scribo vo-
 bis ut non peccetis. ne facietati dñe
 impedimentum ponatis. Sed et si quis per
 cauit ex humana fragilitate aduocatum
 huius apud patrem alium dominum osten-
 dentem patri. quod peccatis vobis ius-
 tum quasi dicit non interpellat pro
 quibusvis peccatis sed solum pro
 vere penitentibus. et ipse est iustitiam
 peccatis nostris. actiue et passiuè nam se-
 metipsum obtulit pro nostra copiam. sed quia
 tum ad satisfactionem sed peccatis tantum
 quantum ad efficaciam nam alij ponit
 obicem. **¶** Et in hoc sermo. Hic tunc
 ponitur dicte facietatis promotum ad
 opus meritorium per quod tantis per-
 quam deus in nobis inhabitat et nobis
 ipso meretur augere ut acta meretur et
 perfici. Sic igitur procedit huius roborem
 primo ad apud meritum inducit omnes
 generaliter. Ad aliquos specialiter alij per
 lo vobis filioli prima induas quia per
 mo inducat ad apud meritum. **¶**
 confirmat sicut dicitur in Carissimi. **¶**
 ca primum dicit. Et in hoc sermo pro-
 babili tamen coniectura. qui cognoscit
 omnem notitiam amatam. que est practica
 prout per se ostendit ad effectum. si
 mandata eius obseruamus. Quia
 sicut dicit Gregorius omelia 30.
 Amor dei magis est amor. oportet
 cum magna si est scientiam remittit
 operari amor non est. **¶** subditur.
 Qui dicit se nosse eum. nactus est

tate formata. et mandata eius non
 custodit. facultate huius. mendax est. quia
 veritas non subest dicto eius. Qui autem
 seruat verbum eius. corde retinendo
 et opere adimplendo. Vere in hoc caritas
 dei perfecta est. perfecta dicitur tui nihil
 deest quanto melius. Sed hoc potest
 tolligi dupliciter. quo ad primum. Vno modo
 tui nihil deest de his ad que tenet. Et
 sic qui seruat verbum dei quantum ad
 eius precepta. dicitur in caritate perfecta
 alio modo accipitur tui nihil deest. de
 his que potest habere et sic caritas non
 est perfecta in illa quia spiritus per quilibet
 quantum perfectus in iudicio recte omnis
 tum dicit alio perfectior in quantum non
 solum seruat mandata que sunt neces-
 saria sed etiam tum hoc consilia que
 sunt super erogationem. Et sic dicit
 opus aut dixi. Inveni uiam perfec-
 tionis querenti. Si quis perfectus est.
 Vnde vende omnia que habes et da pau-
 pibus. et Veni et sequere me. Et quia
 to quis feruentius eius mandata uol-
 plura de complijs ex caritate seruat et
 strictius dicitur magis perfectus. quia
 per caritatem deus habitat in nobis. **¶**
 subditur. In hoc sermo quomodo a ipso
 sermo tamen hic accipitur scientia large
 per caritatem probabili. **¶** Et dicitur est capite
 procedit nisi super hoc habent. **¶** reu-
 latio diuina. **¶** autem sequitur malis
 libris. **¶** Si impo perfecti fuerimus non
 est in libris correctis. Qui dicit se in il-
 lo mane per caritatem debet sicut il-
 le ambulauit. inter homines conuersan-
 do et ipse ambulare apud imitando
 non solum in obseruatione preceptorum sed
 etiam consilia secundum suam possibilitatem

tatem quamuis ad hoc non teneat de ne-
cessitate. **¶** **R**ursus **H**ic conter confirmat
dictum suū sꝫ p̄ceptū de dilectōe dei
et proximi. ex quo p̄cedit opera bona
est ab antiquo datū dicens rursus nō
mandatū nouū scribo vobis. Est et
hoc mandatū de ditāne legis naturalis
q̄ homo diligit deū a quo h̄t ee et uiuē
et hominem sibi similem aspecte. Unde
et bruta animalia hoc faciūt. Est **¶** dicit
dōne animal diligit sibi simile. Est et
in sc̄pturis mentis humane a sua pa-
rōdicatione. Est etiam de lege scripta **¶** dicit
deuter **¶** Diliges dñm deū tuū ex toto
tōde tuo et. Et dilectōe proximi dicit le-
uitici **¶** Diliges proximi tuū sicut te
ipsum. Quē mandati nouū scribo vobis
quā ad eū p̄ceptū de dilectōe cononati
ē in euāgelio. quod dicit **¶** lex amoris
quod uerū ē a cōsuetudinē et in ip̄o.
sꝫ deo humanato. qui ex caritate magna
passus ē p̄ nobis et in nobis. quā per
hoc dedit hominibus maximū mōntē
ut amoris. p̄pter quod in inuente su-
a passione dicit uobis dōm mandati
nouū docetis ut diligatis in uicem p̄
dilecti uos. quā tenetis. et figuris et
ambre uetis testamenti transferunt. et
passione dōm. Quā s̄gnū uel nūm
templi tunc fuit. s̄stissimū luce **¶** dicit
Et uerū h̄m̄e iam lucet et uita
euāgelij. qui dicit se in luce ee et in
uelato euāgelica. uita et fratrem
suū adit in tenebris ē. culpa et igno-
rancia. et per appōitū ē. qui diligit
fratrem suū. m̄deo ē et secundū deū
quod ē in caritate dilige in lumine na-
net sꝫ gr̄cie et p̄tōnis in h̄m̄e
m̄ccato. in quo manet per gr̄ciam

sicut amans in amato. et scandalū
in eo non ē sꝫ actiū et passiū. Sc̄n-
dalū em̄ ē dictū uel factū in m̄b
rectū alioi p̄bēns occasionem in iūe
manēs aut in lumine dicto mō ex
facto uel dicto suo non p̄bet aliā occa-
sionem peccandi. nec ex facto alius
uel dicto tuit impetari. **¶** Qui autem
adit. et patet ex dictis sententiā **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
¶ **S**cribo vobis h̄m̄e conter ad opera mi-
torū inducit aliquos specialit̄. et p̄mo
baptizatos ab eo dicit salutē specialit̄
sollicitus. Non em̄ omēs cuiq̄ dicit
uel patē baptizauit uel confitit. n̄
in partibus illis paulus predicauit et
thimotheus et plures alij ut patet ex
epistolis pauli et actibus apostolorū. Di-
cit igitur scribo vobis filioli q̄ s̄p̄c
filioli dicitur alius a quo s̄m̄t bap-
tizati uel de baptismo leuati. quoniam
remittitū. vobis peccata et remissa
s̄m̄t in baptismo qui delet totam
culpam et penā p̄pter namē eius.
sꝫ x̄pi quā uiḡnoie dabatur baptismus
in p̄m̄tia eū. **¶** Et h̄t actū uel q̄
dicit de cetero non debetis in quāri
p̄taturū. Secundo inducit p̄uictos
malibus et p̄tencia. de quibus ē m̄tū
curandū. eo q̄ boni ap̄t̄ redim-
dat in totam eū. p̄pter quod
uocat eos p̄tentes dicens. **¶** Scribo
vobis p̄tentes. quoniam cognouit
eū qui ab inicio ē et uerbum in car-
nate p̄tēns ap̄tē ut dicitur ē
in p̄ticipio huius epistole quasi dicit
eis. **¶** Ex quo h̄tis maiorē p̄tencia
aliis debetis ee alios exemplū
per opera uirtutis. Tertio adolescē-
tes. in quibus incipit cōtripsitē

tie carnis vige ppter quod laudat
 eos de castitate. ut ad eam magis amice-
 tur. Nam amicus laudata crestit. Qdco
 dicit scribo vobis adolefcentes. quoniam
 viciis malignis & mali agnis men-
 tuu qui e concupiscentie quasi dicit
 de recto non debetis vos per mite vni-
 ti ac carnalibus desideis. Quarto indu-
 cit infantes tam aliquo mo vobis capa-
 ces qui licet pauca cognoscant. de dno
 cum cognoscant. deū cō patrem apōz
Igitur dicit Scribo vobis infantes
 quoniam cognoscitis patrem. quasi di-
 ceret ex quo cognoscitis eū. reueri deo
 et pro ut possibile e vobis imitari.
 Quinto inducit iuuenes qui iam
 hnt robur corporis dicens Scribo
 vobis iuuenes quoniam fortis est
 quasi dicit sicut estis fortes corpore
 ata pte mente. ut non deficiatis
 in quacūq; tribulacōe. Et subdit adho-
 rario. Et viciis malignis & dyabolū
 remittendo ei et pompis eius in bay-
 tismo quasi dicit debetis firmi stāe
 ne decedat vntam alio. **N**olite
 dilige hic pntur dīne sanctatis
 cum hominibus dissipatiū ut autet
 Qd duplex s; cupiditas q̄ e vne-
 mē caritatē in qua caritate consistit
 dita sanctas. Et heres peruersitas
 que dictam societate dissipat. Ergo p̄
 mo dacet caritē p̄mū. 2o secundū i
 ffilioli it. **E**tia p̄mū dicit Nolite
 dilige mūdū. Non accipit hic mū-
 dus p̄mū stante creatura. Sicut
 dicitur qd hnt p̄mo mundus per ap̄m
 factus e. Creature diligende sūt
 inquantū per eis ascendit tam-
 quam per scalam ad cognitiōe crea-

tois. Po. p̄mo p̄mū plū em ap̄m
 a dei a creatura mūdū r ab homine per-
 ca q̄ facta sūt intellecta conspiciūt. se-
 p̄tina hnt amicus eius credunt rās.
 Sed accipit hic mūdus p̄mū hnt
 delectabilia hnt mūdū inordinate que-
 renalibus. De quibus dicit qd hnt p̄mo
 mundus cū non cognouit. Quia occupa-
 tio cura delectabilia mūdū impedit
 cognitiōem dei. licet autem natura
 sit impis diligenda. mūdū tamē q̄
 odiendum et fugiendum. Nam amicus
 p̄mū similis efficitur p̄mū p̄mū
 Nonnātur autem hic mūdus rone
 viciis. Po subditur. Neq; ea q̄ in mū-
 do sūt a caritā corp. Si quis diligit
 mūdū. hoc mō dicit. non e caritas
 patris meo. Nam amor delectabiliū
 hnt mūdū retrahit ab amore dīno.
 Quomam autē quod e in mūdo a-
 in hominibus mūdāms concupiscentia
 carnis e. que viget in voluptuosis
 et superbia uite in ambiciosis que
 s; triplex concupiscentia. Non est
 ex parte. quia nichil caritā sūm est
 adeo. licet res concupite sūt ab eo et
 etiam potentia concupisibilis. et eius
 actus inquantū e eis non aut inq̄-
 tid deordinatus. sed ex mōdo est. q̄
 per venit ex defectū seu malicia ho-
 minū p̄mū mūdāms. et mū-
 dus a homines mūdāms transibit
 de hoc mūdo p̄ morte. Vita em
 p̄mū non e nisi quidam transitū
 Sapie ij. Vmbre transitus e sp̄s
 mū. Qui autē facit voluntate dei
 manet in eternū. quia de statu ḡe
 transit ad statū glorie que e gratia
 confirmata it. **A**ffilioli hic con-

docet p̄caue hereticos peruersitatem
Et secundo firmiter tenet catholicam au-
tatem ubi Vos quod audistis Sed circa
dicta facit breuem recapitulacione ad
maiores dictorum firmitatem ubi h̄
scripsi vobis p̄ma in duas quia p̄mo
mouet hereticos caue Secundo docet
eos cognoscere alii Sed vos Circa p̄-
mū dicit filioli hic accipitur filioli
largius quam supra s̄ p̄ omnibus fide-
libus qui dicuntur filioli b̄i iohannis
eo q̄ erat ap̄tus in illis partibus No-
uissima hora ē a p̄p̄ta etas et vl-
tima huius m̄di que p̄milis currit
cum septima que ē etas questencia
in celo a tempore passionis x̄pi per
quam ē aperta ianua celestis aliter
exp̄antur de tempore antix̄pi quod
dicuntur hora nouissima eo q̄ ē finis
circa finem m̄di. tunc aliquo m̄o
incipit a tempore ap̄ti in quo ebyan
et chetm̄ty p̄cipit et plures
alii heretici qui fuerunt figura an-
tix̄pi Sic beatus ioh̄es baptista d̄
venisse in sp̄itu helye luce p̄mo. Et
huc exp̄itōm magis concordat h̄c
sequens enudicatur Et p̄nt audistis
quia antix̄pus venit veniens est
suo tempore n̄c antix̄pi multi fa-
sunt s̄ heretici cōruptores adtate
ewangelij sic faciet antix̄pus p̄m̄
stimus a ex hoc p̄p̄ndim̄. quia
nouissima hora ē a q̄ temp̄g antix̄
quoddamō incipit in eis ex vobis
p̄dicentur a cōp̄rietate n̄c Na
heretici q̄p̄e dicunt qui fidem ca-
tholicam p̄ceptam cōrumpunt
sed non erant ex vobis. secundam
eternam dei p̄destinacione Nam

si fuissent ex vobis hoc modo per-
mansissent v̄tq̄ nobis s̄. quia d̄na
p̄destinatio non frustrat̄ effectū
suo. sed ut manifesti sunt p̄p̄lo
exierunt de societate n̄c. ut sit
a fidelibus melius euentur. ¶ Si
uos hic cōter docet modū cog-
noscendi hereticos qui alii alimōe
veniebant ad subuertendum fidē
simplicium Et p̄mo tangit modū a-
p̄te fidelium dicens Sed vos v̄t
cōnem gracie habetis a sancto sp̄i-
ritu que data ē vobis in baptis-
mo et nostris omnia s̄ ad salutem
necessaria Natura em̄ non de facit
in necessariis et multo minus ac-
tor n̄c v̄tas autē fidei n̄c
ē ad salutem. tunc magis vel maḡ
exp̄licite p̄m̄ statū credentium. n̄c
sacerdotes plura tenentur exp̄licite
cognoscere de his que sunt fidei Et
n̄c si v̄omat hereticus ad cōrū-
pondum fidem. et fidelis se cōstitat
ad deū ad habendum eius cōmunionē
dirigentem non deficiat quia em̄
dirigat per se vel per alium. secundū
ca q̄ p̄tinent ad statū suū et p̄-
mp̄estate ē h̄c cōmunionē decet
de omnibus necessariis ad salutem.
Illud autē h̄c dicit quod ē m̄p̄tate
n̄c habendi. Non scripsi vobis
quasi ignorantibus hic dicit
specialiter p̄ maioribus qui sciebant
falsitatem heresim̄. et v̄itate
articulorum discernere Secundo dat
modum cognoscendi ex parte ho-
reticorum dicens Dicitur ē mendax
s̄ in fide n̄c qui negat a nega

tionem que sequitur affirmat & dixeram sed quoniam res non est christus hoc enim affirmant iudei ob sciam dicentes quod ihesus nazarenus non est christus in lege et prophetis promissus hoc etiam affirmabant heretici qui iudicabant per baptismum nem baptismum. hic est antiochus et christo contrarius qui negabant patrem et filium ita sicut enim que patrem se ponit et propria se ponit. Ideo negant unum et alterum et similiter quod confitentur unum et alterum. Vos h' tunc mouet eos tunc fidei unitate dicens Vos quod audistis ab initio ante consuetudinem in nobis permanet sine hesitatione et deuotione si autem in vobis permansit si fides talitate formata quam accepistis in baptismo et vos in filio et patre manebitis in pace per gratiam. et hoc accepistis quam apertus pollicetur est vobis dare in futuro sed in vita eterna iohannis vii. Hec est voluntas eius qui misit me patris. ut omnes qui credet filium et credit meum habeant vitam eternam. Hec scriptura hic ponit circa predicta recapitulatione ad maiorem affirmationem dicens Hec scriptura vobis de his qui seducunt vos et conantur vos decipere et vos in imitatione gratie qua accepistis ab eo et ad eo in baptismo maneat in vobis in pace et in unitate enim hominis et illam gratiam obseruare quia deus non subtrahit gratiam ab aliquo nisi apertus prius subtrahat se ad eo per malam voluntatem. Et non

necesse habetis ut aliquis homo doceat vos. Non est per hoc intelligendum quod fideles simplices contempnere debeant doctrinam superiorum uel etiam negligere cum ea possunt habere. quia doctrina dei est. Sed hoc dicitur Quia si humana doctrina deficit deus supplet ut dicitur super. Sed sicut dicitur eius ita dei que est sufficientis docet vos de omnibus necessariis ad salutem maxime in eo quo deficit humana tractat. Unde frequenter inueniuntur aliqui simplices multi in campis. clarus videtur in his que sunt necessaria ad salutem quam alii qui quasi cotidie audiunt sermones in ciuitatibus magis. Et verum est et non mendacium. Nam ab eo qui est regula veritatis non potest pretere nisi verum. Et sicut dicitur Vos manete in eo per bonam voluntatem. ut cum appuerit iudicium hanc fiduciam et certitudinem debeantur me. ut non conseruam ab eo in aduentu eius. audiendo illam terribilem sententiam que habet azathi. Ite maledicti in igne eterni. Si scitis quoniam iustus. et nullus fidei hoc nati est de deo. scitote quod et omnes qui faciunt iustitiam et opera iusticie. christus natus est et hoc facit quantum habet esse ab eo. Et si loquimur de operibus iusticie. que est virtus pollicita. Verum est quia ab ipso est de boni natus et multo fortius verum est de operibus iusticie in fide. que datur in gratia per quam homo constituitur in quadam participatione supernaturali esse dei. Secundum quod dicitur. Sed a petro primo Maxima et priosa

nobis pmissa donavit ut per hoc
efficiamur dñe confortes nante **Cap**
Videte qualem caritatem **Cap**
postquam beatus iohannes
tractavit de pietate dei et
hominū hōsequēter tractat de illa que
expectatur in patria Et dicitur in dicitur
Quia pmo declarat eius perfectionem
Et debet ad eam dispositionem i Et
omnes Contra pmo dicit Videte a dili-
genter attendite qualem caritatem dedit
nobis pater celestis in filios adopran-
do Iohēs pmo Dedit eis potestatem fi-
liis dei fieri Hijs qui credunt i noīe
eius Qdco p̄b̄ditur Quod filij dei noīem
et simg an illare atq hor noīe in
nobis non ē vānū nec in ane et
per cōis hēamūs ius celesti heredita-
te. p̄ter hoc mūdus non cognovit
vob̄ nōtia app̄b̄cōis hominēs ei
mūdani non app̄b̄ant sed rep̄bant il-
los qui t̄m̄s contemptis tendunt ad
hereditatem celestem cōs miserōs et
stolidos reputantes Et p̄b̄ditur causa
cūm dicit Quia non novit eū Et
hoc em q̄ hominēs mūdani sūnt
t̄m̄s totaliter m̄enti auertitūre a
cognitōe dei patris i quantū ē datur
celestis hereditatis p̄ter quod nō app̄-
bant sed rep̄bant contemptores et eno-
rim et appetitores celestū Et si q̄-
ratur que sūnt illa celestia Respondi-
tūssimū nūc filij dei simg peregrinā
adopnōis et non dñm apparuit quid
erimq̄ quia illa bona celestia non sūnt
comphensibilia q̄ dicit non p̄nt suf-
ficienter exp̄mi ab hominibus v̄te p̄-
sentis p̄ma Ad p̄ij Ad iulius nō vidit
nec auris audiuit nec in corhōis

astendit que p̄p̄avit deus hijs q̄
diligunt eum Semus quasi diceret
hoc tantū simus nignali de celestibz
q̄ tū apparuit i cum nobis patre se
ostendit in possessōe celestis heredi-
tatis nos ponendo similes ei emg
in ap̄m quantū possibile ē transfor-
mari et ei cōiuncti Et p̄b̄ditur modq̄
huic cōiunctōis et transformatiōis ad-
ditur quoniam videbimq̄ eū p̄ti-
ti est videndo ap̄m clare p̄m et
v̄m Cognitio em̄ secundū omnes
philosophizantes sit p̄ assimilatiōis
cognoscētis ad cognitū h̄er cōi-
visio est perfecta cognitio que po-
test haberi attentiva intellectuali et
per cōis ē ibi assimilatiō perfectis-
sima addem et transformatiō per
amorem am̄cōis et in hoc consistit
societas dei et beatorū Et om̄s
hic cōter declarat debitam di-
sp̄itionem ad hanc societate con-
sequendam que duplex ē secūda
p̄m̄t i Om̄s qui non ē iustus
p̄ma ad huc mūdus Quia p̄mo
facit p̄p̄itū Qd̄ remouet quoddā
errorē dicitū ibi filij p̄mo uero
disparis aduisionem dei cōsp̄cda
ē puritas mentis secundum dictū
saluatoris mathi 5 Beati mūdus
tardē quoniam ap̄i deū videbunt
qd̄ dicit Et om̄s qui h̄t sp̄em h̄c
in eo hoc ē m̄dco speratis ap̄m
videre facie ad faciem clare p̄-
t̄ficat se s̄z cōstentia em̄da-
do p̄t̄ ille sanctus ē p̄ter qd̄
non admittit ad sui uisionē nisi
sanctos Et q̄ ab ea repellantur

in mudi **C**onsequenter ostenditur :
 Omnis qui facit peccatum et iniquitate
 facit Nam peccatum e transgressio le-
 ges sine . lex aute dicitur e opa equitas
 Et io m omni peccato mortali e equita-
 tis corruptio et per cons iniquitas Et
 scitis quia ille apparuit in carne as-
 sumpta . ut peccata tollet . que sine
 dicitur iustionis impedimeta . et peccatu
 in eo non e . a . ce non potest qdco
 subdit **O**mnis qui in eo manet fide
 formata caritate caritate . non peccat
 quam diu sit manet . quia contra illa
 simul ce non pnt in eodem subiecto
 Et omnis qui peccat non videt eu . Vi-
 dens em stare tamen videt opm si-
 mili bonu nullo mo pr aucti ab eo . p
 peccatu nec cognouit eu fide forma-
 tate nec per hoc e intelligendū
 q habens fidem caritate formam non
 potest peccare posse peccare ut a qui
 dixerunt et anale dicitur . **C**on-
 caritatem tuam pnam reliquisti me-
 mor esto atqz unde consideris at
 Sed sic e intelligendū e q nullus
 ostens actū fide forma caritate uel co-
 astens in ea peccat qd dicitur nec
 cognouit eu actū peccando **¶** **F**ilioli
 hic continet remouet qdam dictum
 erroneū erant em aliqui dicentes
 q ragnitas fidei sine opibus sufficie-
 bat ad salutem Circa quem errore
 strupit beatus iacobus ut visum
 e supra in epistola sua et sic contra
 opm dicit beatus iacobus **F**ilioli nō
 vos seducat predicto errore . qui fa-
 cit iusticia et opera iusticie iustū
 e et non ille qui credit sine opibus
 qui facit peccatu ex dyabolo e . licz

dicat se ce xpiam . qm ab initio dya-
 bolus peccat Non e per hoc intellige-
 dum quia reatus fuerit malus cor dyo-
 crunt aliqui Quia scribitur Genesis
 pmo Vidit deus cuncta q fecat et
 erant valde bona . Sed quia ex quo p-
 mo peccauit semper in peccato perse-
 uerauit Nam peccatu eius e extreme
 diabile et peccandum homines inducit
 In hoc apparuit filius dei in huma-
 nitate assumpta ut dissoluat opera dya-
 bolus per mortem suam et certe sacrameta ab
 eius morte officaria hinc qd concludit
Omnis qui natus e ex deo . per sacra-
 menti baptismi . quod e sacramtu fidei
 formate peccatu non facit inquit
 sit natus quia fides formata caritate
 non stat tunc peccato mortali qdco sub-
 ditur Quomam scime opus in eo
 manet s; gratia que non compatit
 scime tale peccatu et non potest
 peccare inquit hinc gratiam que
 non potest ce ratio peccandi sicut sedes
 inquit sedes non potest ambulare q
 impossibile et hoc in sensu sedete
 ambulare e impossibile potest tamen
 peccare per defectibilitate liberi ar-
 bitri q non tan firmatur in bono
 per gratiam impm . m; maliquibz
 ex gratia speciali ppter quod in fert
 distinctione filioz dei et dyaboli di-
 tens In hoc manifesti sunt filij
 dei s; q non peccant mortaliter
 Et filij dyaboli per operatoz peti
 et sic patet q non sunt aliqui filij
 dei per fidem sine opibz quod tan-
 tude intendebat **¶** **O**mnis hic
 patitur pda dispositio ad beatitu-
 dine q e caritas fraterna a iacti
 V Beati misericord es qm xpi misit

recordiam consequentur Et diuiditur
induas Nam pmo induit ad fraternitatis
actum No declarat debitum
modum i filioli Circa pmm partem
pmo continet se ad p dicit dicens
Omne qui non e iustus iusticia iustu-
sa non e de deo quia illa sola facit
dignu contra eterna et qui non diligit
fratrem suu non e dignus contra beata
uoniam hec e amicitia a res ami-
ciata quam audis ab amicis comi-
satis vestre ut diligatis alteru-
tu caritate et non sicut myn sup-
pls suis qui ex maligno erat a dyabo
et occidit fratrem suu abel Genes
iii Et ppter quod accidit eu (Respo-
det quoniam opera eius maligna
erant fratris aut iusta qstus su-
at occiso pma Nam muna abel
ppter eius iusticia fuerunt accepta
deo in iug signu ignis descendit
de celo et consumpsit eius sacrificiu
Vnde genes iii vbi dicit Et re-
spexit dñs ad abel et ad munu eius
translatu theodactis hie et in fla-
manit deus super abel talis enim
in flaco signu e acceptationis dñe
ut patet iudiu vi de oblatione
gedcoms et de moio tertio in oblatioe
manne et tertio Regu xviii in
oblatioe helis et ii paralysu iii De
oblatioe salomonis De cadens cayn
concepit in iudiam et odii contra
fratrem ex quo odio sicut ex causa
pmpqua accidit eu Dicitur aute
opera cayn fuisse maligna q licet
offerret deo offerrebat tunc depe-
raibus et ex voluntate peruersa
q dicitur genes iii ad cayn aut

et ad muna eius non respexit q
dicit ppter malicia cayn muna
eius non acceptauit Et ex hoc con-
cludit dicens Nolite mirari fra-
tres si odit vos mundus q opa
eius maligna sunt vestra aute
bona Et subdit causam bonitatis
dicens Mas sicut certitudinalit
si referatur ad aplos qui receperunt
spitu sanctu in signo uisibili et in
gratia fuerunt confirmati et de
hoc per dinam a euclataz fuerunt
certificati Si autem ad alios re-
feratur aut accipitur ppter probabili
coniectura qm translati sicut de
morte adiutam grē quoniam dili-
gunt fratres opera vero ex tra-
tate facta sunt meritoria Et ideo
subdit per apostolu Qui non diligit
manet in morte quia caret carita-
te que e vita anime Omne qui
odit fratrem suu quod e peius q
non diligit eu homicida est sui
spus spiritualis et fratris sui cor-
pales dispoitue tunc Nam odii
dispositio e ad homicidii sicut di-
tu e de cayn Et sicut q omne homi-
cida no hie vitam eterna in se
manente quia non hie gratia q
e in nobis quedam inchoatio in-
te eterne que confirmatur in glā
que e gratia confirmata Quia
cayn hie contor induit ad
actu caritatis fraternitatis p exemplū
xpi qui mai voluit p nostra salu-
te Et pmo facit suam inducto-
nem Secundo aliquos exclusi-
onem i qui habuit Circa pmi

patet luctu copis i Nos debemus
 pstantibus animas pane a iuta
 corporalem p salute corp spūale ex
 ponere Et hoc debuit patet ex
 ordine caritatis secundū quoniam
 deus ē super omnia diligendus et
 proximi aū p̄p̄a. et tertio loco anima
 proximi p̄ et vltimo q̄m corpus
 Secundū augustinū p̄mo docet
 na xp̄iana Romi vero minus dili-
 gibile secundū ordinē rectū debet
 exponi p salute magis diligibilis
 q̄ter quod vita corporalis ē expo-
 nenda p̄ spirituali salute p̄ximi nō
 tōmē semper omēs ad hoc tenent
 nec conformē aug ratio ē quia
 quilibet in minet semper cura sui
 corporis non autem cura de salute
 spirituali proximi. sed solū in
 casu necessitatis. ut si quis videat
 pericula proximi spūali et non
 possit sibi aliter subueniri q̄ talis
 videt exponit se morti corporali
 iurati casu tenetur hoc facere et ait
 Et hoc modo videtur beatus vital
 martir virtutū medicū in articulo
 mortis p̄senti p̄fide p̄p̄i et expauis-
 tentem p̄ nō exhortationibus ro-
 borasse p̄ quo ad mortem fuit con-
 demnatus Alii vero qui curā a-
 nimarū hnt ut sacerdotes curati
 epi et alii plati non solū in hoc
 casu sed etiam malis tenent pro
 salute subditorū suorū vitam expo-
 nē corporalem. ut patet si lupus
 mittet gregem ad rorū pendit et
 in fide vel mādus aliter non cōt
 pastor. sed mercenarius s̄dm testi-
 moniū saluatoris Johannis 10 13

¶ Qui habuit hic conitor ostendit
 malis quibus defectum huius caritatis di-
 tens Qui habuit substantia huius mundi
 a diuicias Hic tangitur duplex casus
 in quo elemosinam necessitatis est
 et precepti Omnis accipitur facietis
 si q̄m h̄t supfluum victui et vestitui
 consideratis necessitatibus p̄p̄ne
 status et non solū s̄dm p̄ntē sta-
 tum. sed etiam s̄dm p̄ntē ca q̄ p̄-
 babilis p̄nt occurrere et fr̄p̄e occur-
 rit et secundū hoc dicit luto-
 xoi Quod semper ē dare elemosinā
 Unde basilius famelicū panis ē que-
 tu teneas. mudi timida. quam in con-
 clavi conseruas distalitati calcens q̄
 aperit te marcescit. indigentis arge-
 tum quod possides in humerū. quo
 circa tot munitas quot dare va-
 leas Et hoc idem dicit ambrosius
 mderet indigentis xlvii capitulo
 si tū h̄t Et hoc notatur tūm dicit
 Qui om̄ habuit substantia huius mu-
 di admittas supfluas mō dicto Se-
 cundus casus accipitur ex parte rea-
 pientis s̄ q̄m patitur urgente necessi-
 tatem et non apparet Unde susten-
 tā possit nisi per elemosinā asig
 et tunc iste tenet dare non solū
 de supfluo sicut in casu predicto
 sed etiam de necessis non per se
 secundū individū considerate. q̄
 plus quilibet tenet sibi quam alii
 si sit in necessitate simili. sed de
 necessis sui status Nam quilibet
 debet se restringere ut p̄ximi ad-
 iuet in vltima necessitate Et s̄dm
 hoc subditur Et uidit fratrem suū
 necessitatem h̄re s̄ vltimū et
 clausit vistera sua ab eo subue-

Inventionem denegando. quō caritas dei
meo quasi diceret nullo mō q̄ntali ei
casū est transgressor p̄cepti dñi p̄p̄
quod dicit Augustinus p̄ste fame moi
entem si nō pausti occidisti r̄. **C**
Filioli h̄ic cōter induit adducit di
ligendi modum dicens filioli mei non
diligamus verbo s̄ tantū sicut illi q̄
verbo dicunt se fratribus compari sed
defacto nichil et h̄ic amor fictus
sive vane neq̄ lingua. s̄ falax
Sicut isab dixit amase Ad regim.
xx Salve mi frater et statim inter
fecit eū Et h̄ic amor non solū ē fic
tus et vane sed etiam p̄dicius. sed
apere cōt̄. p̄m̄. et uitate. contra
scdm̄ in hoc diligendi mō s̄ efficaci
ter et veraciter cognoscim̄ quā ex
uitate sum̄. i. ex deo qui ē opa uī
tas. et in cōspectu eius suadem̄
corda n̄ra. ad uere caritatis opera. vel
aliter suadem̄ corda n̄ra. a con
fidentes presentare patim̄ coram co
corda n̄ra. Quod si aliter diligereq̄
s̄ vane uel falso hoc facē nō posse
mus nō subditur Quomā si reprehendit
nos cor n̄m̄ de vana uel falsa di
lectōe. maior ē deus corde n̄ro et
nauit om̄ia. p̄pter quod talis car
tas uel falsitas non latebit eū. Ca
rissim̄ si cor n̄m̄ non reprehendit
nos de dilectōe vana et fallaci. fi
duciam h̄em̄ ad deū s̄ in m̄is ne
cessitatibus recurrendi ad xpm̄ et p̄p̄
petierim̄ de pertinentibus ad salutē
et perseveranter accipim̄ ab eo. non
tamen semper statim sed t̄pe optimo

Nam frequenter debet petitorē fi
deliū implere. ut non sit vile qd̄
prestat et ut de p̄p̄io de p̄dio et
postulacōis expectacōe m̄nd̄ eis accē
tat. Et subditur. Vano implerōis cū
dicitur. Om̄ mandata eius custodim̄
r̄. Ipe autem custodietibus eius mā
data uitam eternam p̄mittit mathi
xxv Si vis ad uitam ingredi serua
mandata. Et fidelis ē ad implendo p̄
missa. Et que s̄nt eius mandata
subdit dicens. Et hoc ē mandatu
eius r̄. h̄ic accipitur singulari pro
plurali. quia om̄a mandata eius q̄
tinentur in fide per dilectōe ope
rante. Ps. xiii plenitudo ergo lo
gis ē dilectio. Et qui seruat man
data eius per dilectōe ad implendo
in illo manet sicut amans. in a
mato et etiam cōmiso. Et in hoc
scdm̄ qm̄ manet in nobis dicto
mō in sp̄itu hoc ē per sp̄m̄. que
dedit nobis si hoc intelligit̄ de
beato iohanne et ap̄tis alijs q̄sd̄
sive ē per certitudinē dñe. reuola
tōis. Si autē de alijs ē per pro
babilem coniecturā ut dictū ē si
pra eodem capitulo. **Sup̄. v.**
Carissim̄ h̄ic ē scdm̄ p̄p̄
principalis tractatus huius
epistole in qua beatus ioh
hannes agit de uerbi incarnatione
Et p̄mo uitate declarat. Secundo
de claratōe confirmat. Et nos
vidim̄ p̄ma induit. Quia p̄mo
determinat ueritatem. Secundo
inducit ad caritatem i. carissim̄.
Et quia appōita iuxta se pōita
magis clarescunt. Adde determi

nando ponit ueritatem uerba opposita
 falsitatem Et diuiditur in duas partes
 Quia primo determinat ueritatem in com-
 paratione ad doctores. 2º ad audientes
 iº qui de mundo sunt. Intra primum dicit
 Nolite omni spiritu credere a omni loque-
 ti de spiritualibus inter quo ueritas
 uerbi e de maioribus Sed probare
 modus autem probandi postea ponit
 Sed primo ponit pauca ratio probandi
 cum dicit Quomodo multi pseudo pro-
 phete a multi doctores falsi de in-
 carnatione exierunt in mundo sicut
 ebyon et hermetus ut dictum est
 supra et subditur modus probationis
 cum dicitur Quibus cognoscitur spiritus
 dei a loquens de spiritualibus ex inspira-
 tione diuina Omnis spiritus qui confite-
 tetur alium christum in carne uenisse
 ex deo e. i. loquitur ex inspiratione
 diuina Spiritus est nomine supposito indu-
 pliciter natura sicut diuina et humana
 assumptio in uirgine Sed uenit
 in carne nascendo de ea in carne as-
 sumpta. Et sic patet quod uenisse in
 carne in cludit uenisse in carne
 Quia secundum primum primum quod
 aptius magis expressit hoc quia pri-
 mum Et omne spiritus qui soluit iherusalem
 sicut ebyon et hermetus negantes
 eius diuinitatem. et omnes alij male
 sentientes de incarnatione uerbi Sed
 deo non e quod non loquitur de spiritu
 diuino sed maligno. quod subditur Et
 hic e antichristus non e persona sed
 in figura ut dictum e supra 2º cao
 et sic patet hanc sequens cum dicitur
 De quo audistis ut uos ex deo est
 filiole per baptismum regenerati et

conuersi enim, figuralem antichristum
 confitendo alium christum esse deum et hominem
 uerum (Vel ueritas est mundum de
 ueritudo concupiscentias oculorum et
 superbiam uite que nomine mundi intelli-
 guntur ut dictum e supra primo capitulo
 Quomodo maior e qui in nobis e spiritus
 dei in quo ueritas concupiscentias mundi
 et non ueritate ipsa quam qui in mundo e
 quam spiritus malignus qui heretici in hominibus
 mundanis et uolunt concupiscentias pro-
 ducit. ¶ Qui de mundo hic conter-
 determinat ex parte audientium Ita
 quod sciendum quod quilibet libenter au-
 dit illud ad quod ueritatem habet et op-
 portet abhorret quod heretici in doctrina
 sua laxabant hominibus mundanis mu-
 di delectabilia. ut sic facilius peruer-
 terent eos circa credibilia Et hoc e
 quod dicitur spiritus a heretici qui sunt figura
 antichristi de mundo sunt a quibus huius
 mundi delectabilia unde dicit augustinus
 in libro de ueritate credendi heretici
 e qui aliquid temporalis comedi et
 maxime glorie principatus quod sui gratia
 falsas ac nauas apparitiones gignit
 vel sequitur. quod de mundo loquitur.
 Nam ex habundantia cordis os lo-
 quitur Et mundus eos audit Nam ad
 ea que predicant assentit. Nos ex deo su-
 mus. regnare. qui non uolunt deum fide
 formata. ueritate audit nos. acqui-
 estendo dactilone. qui non e ex
 deo non audit nos. sed magis ab-
 horret doctrinam nostram. Qui hoc cog-
 nostimus spiritus uitatis et spiritus erroris
 a doctorem et discipulum erroris. ¶
 Caissimi Declarata ueritate de uerbi
 incarnatione hic uertit ad tractatum
 diuini de ueritate de quo in hoc libro

per magister intendit ut patet ex
processu libri propter quod tractando de
alijs intermissis de caritate ad qua in-
troducitur hic quadruplici ratione prima sunt
explanatio dei quam per caritatem consequimur
Nam ipsa dividitur inter filios regni
et perditionis quod dicitur Diligamus nos
invicem quoniam caritas ex deo est
et ex deo in fusa. Et omnes qui diligunt fratres
suum ex deo natus est quia caritas est
quodam participatio divine nature in nobis
¶ Et cognoscitur hic ponitur scilicet ratio
quod accipitur ex deo cognoscere quam de-
bemus appetere et hanc homines per carita-
tem Nam sicut malicia voluntatis
per hunc vitiosum perditur ratio iudicium
Ita contraria bonitas eius que est per carita-
tatem causat in intellectu iudicium rectum
¶ Ad hoc quod dicitur prima Corin-
thios ii animalis homo non percipit
ca que sunt spiritus dei spiritualis autem
iudicat omnia Et hoc est quod dicitur Et
cognoscit deum scilicet habens caritatem
qui non diligit dilectione caritative non
novit deum notitia imitativa quo-
niam deus caritas est Non est per
hoc intelligendum quod deus sit caritas
moveret in mediate voluntate huma-
ni ad actum diligendi sine huius medio
Ut videntur sententia magistri senten-
tiaz decima septima de sententia p
libri quia sic tolleret ratio delectabi-
lis ab actu diligendi Nam huius pro-
ficiens pars facit actum delectabilem Ad
ethicorum Deus autem non potest esse factus
perficiens voluntatem recte ergo est
Similiter ratio imitativa Nam per in actu
diligendi voluntas est tantummodo

mota et sic non diligeret libere
nec per rationem imitativam quia tenet ab aliis
hinc doctoribus quod deus movet ipsam
voluntatem ad actum diligendi imitativum
per hunc caritatis in fusa sicut
intellectum ad actum credendi per hunc
fidei **¶** Et igitur sic intelligendum Quo-
niam deus caritas est scilicet merita per
est bonitas et sapientia ad eius cog-
nitionem rectam inclinat caritatis
huius ut dicitur est supra Obiectum enim
huius cognitionis non est verum absolu-
ta sed verum confessum se habens
appetitum recto quod subtrahit dilec-
tionem caritative que facit appetitum
intellectivum rectum maxime circa
deum non remanet talis cognitio
¶ In hoc apparuit hic ponitur ratio
quod accipitur ex deo imitativa quod
ex dilectione ad nos misit filium suum
in mundum in humanitate assumpta
Ut vivamus per eum. Circa hoc quod
in fuit nobis sicut caput in fuit
sensu et motu membris suis sed
quoniam prior ipse dilexit nos
Diligere enim est alium bonum quod
autem bonum nature vel gratie in nobis
est vel potest esse tantum est deo agente
voluntate Et misit filium suum pro
trahendo a hostiam per quam deus
pater nobis spiritus redderet pro
peccatis nostris scilicet tollendis Et hoc
concludit intentionem dicens Carissimi
et Et patet littera **¶** Deum hic
ponitur quia ratio quod accipitur indi-
na mansione in nobis quam domus
appetitum summe Et hanc facit causa-
tiva dilectionis Nam autem visio quod
huius in parte circa Et hoc est quod

dicit Deū nemo vidit unquam **Ex**
 odi **Exponit** Non videbit me homo et
 vivet Dicit tamen augustinus quod conceptus
 fuit paulo et magis videtur diuinam esse
 naturam sed hoc fuit in partu et transi-
 tore non mansit De qua mansio
 Et hic sermo ut patet ex locis **Si di-**
ligamus invicem caritatem. Deus in
nobis manet sicut amatum in ama-
te. que quidem mansio est aliquatenus
eadem cum mansio patrie Nam huius
caritatis non evadit ad veniēte patri-
am sed manet et proficit. sed cogni-
tio vie evadit. Et caritas eius in
nobis perfecta est Exponatur sicut
supra scilicet capitulo In hoc cognoscitur
et exponatur ut supra in fine ca-
pituli precedetis **Et nos vidimus**
Supra in principio huius capituli tra-
tauit de incarnatione verbi hic con-
firmat dictam determinationem Et primo
facit propositum Secundo inducit ad
dilectionis actum **Deus caritas est. De-**
terminatione vero supra posita de
incarnatione verbi confirmat per
hoc quod compositus fuit cum verbo in
carne et opera eius vidit Et hoc
est quod dicit **Et nos ego et alij apostoli**
vidimus Videmus autem eius huma-
nitatem. eius oculis corporalibus. et
eius divinitatem oculis mentalibus
non in se sed in effectibus suis sic
videtur causa in effectum Videtur
enim facientem miracula virtute
tocius nature create transcendenti
et non solum orando sicut alij sci
sed etiam imperando tamquam virtute
te propria. et testificamur de usque deo

modo Quoniam pater misit filium suum
 eiusdem nature et personae cum eo sal-
 vatorem mundi per suam passionem
 humanitate assumpta quod concludit
 Quis quis confessus fuit corde et
 ore confessione caritatis quoniam
 iesus homo verus est filius dei ita
 quod idem est suppositum utriusque nature
 scilicet divine et humane deus in eo ma-
 net per gratiam. et nos cognovimus
 hunc incarnatum modo predicto. et re-
 dimus caritati quam habet in nobis
 et credimus apostoli specialiter intare no-
 bismetipsum per caritatem **Deus caritas**
est Hic inducit ad caritatem et ut
magis maneat primo cum comedat
Quod cum comedit in Nos ergo Circa
hunc comedat eam detribus primo
quia facit nos participare deitate
Et hoc est quod dicit Deus caritas est
scilicet increata. et qui manet in caritate
creata. que est quedam participatio
caritatis increate que deus est. indeo
manet. sicut participatio impar-
ticipato. et deus in eo sicut parti-
cipatum in participante Secundo
quia contra honorem iudicij faci-
dat securitatem et hoc est quod dicitur
In hoc est perfecta caritas dei et Amor
enim facit confidere de presentia amati
quod subditur Quia sicut ille est p-
benefacens de celo iustis et iniustis
et nos sumus in hoc mundo per amorem
eius amicos et inimicos diligendo
Secundum quod dicitur matth. v.
Diligite inimicos vestros etc. Et
subditur ut sint filij patris vestri
qui in celis est Qui solem suum orti
facit super bonos et malos et

plur super in pro et in pro 30
quia excludit timor servilitate adeo
dicit timor non e meritate quod in
telligitur de simili timore et magis p
ulib e Sed perfecta caritas foris in
tit timorem Caritas autem quocumq ex
audit timorem servilem Et id q dicit
Caritas perfecta it a perfectio caritat
et minime habet hunc timore exclu
dere quoniam timor penam habet
a timor simili debetur quia facit tunc
peccatu solimno ne puniatur non p
detestatione vitij nec ppter vitada
offensam dei Sicut mulier hunc vo
luntatem adulterandi ab pmet aliqui
timens auro punit Qui aute timet
hoc modo non e perfectus meritate
a non habet caritatem apm perfec
tem alio mo exponitur de timore
miciali qui facit tunc peccatu par
tim ppter penam et partim ppter
offensam dei et hic timor magis
respicit penam semper amittitur
existence animi caritate et tunc de
timor no e meritate sub intelligit
perfecta. **N**os ergo pmissa car
tatis comedatone hic conter inducit
ad caritatem habendam Et pmo ad
caritatem dei dicens Nos ergo dili
gamus deu quoniam deus prior di
lexit nos Ut supra eode capitulo
Conter inducit ad caritate pximi
dicens Si quis dicit quoniam dili
go deum et fratrem suu sedit medax
e quia dilectio pximi includit mdi
lectio dei Et ad hoc inducit racione
dicens Qui non diligit fratrem suu q
videt it **A**d tunc intellectui sciendū

q duplex e causa dilectionis Uno
mo sicut id quod e ratio diligendi
et hoc mo boni tunc e ca diligendi
apm Nam omni qz bonu intelligit
in quantum bonu alio mo id quod
e via quedam ad acquirendu dilec
tione et hoc mo ansio alicuius est
causa eius non tamen sic q ea rae
sit diligibile quia e visibile S;
quia per usone huiusmodi dicitur quis
ad dilectione eius ergo non oportet
illud quod pns nobis occurrit ad di
ligendum Et hoc modo arguit apm
pximus eo q e nobis magis cogni
tus occurrit nobis magis diligenda
Ppter quod si aliquis pximu no di
ligit argui potest q deu no diligit
non quia pximus sit magis dili
gendus sed quia nobis pmo occurrit
diligendus ut dictu e Unde dicit
gregorius omelia xxxvii Gohis
q animus novit surgit ad mag
na que non novit et per hoc
q sit notu dilige distit incognita
amare Et sic intelligitur q dicit
hic Qui em non diligit fratrem suu
quem videt Et sic occurrit pmo
sibi diligendus rae similitudinis
in specie Et xiiii dicit omne animal
diligit sibi simile it Deum que
videt et sic pmo non occurrit
diligendus Quomā potest dilige
quasi dicit non e pbabile quia di
lectio pximi e quedam viam
ad dilectione dei non tamen sequit
Ppter hoc q sit maior et perfect
ior sed magis e eo Nam illud
q pns e in via gnationis est

posterius ordine perfectioris sicut
patet de punita et statu consilii Et hoc
mandatum habemus ad eo macha xpo vii
Vbi preceptum de dilectione proximi coniungit
mandato de dilectione dei **capitulum vi**

Omnis qui credit hoc est
tercia principalis huius eple
tractatus in quo tractat
beatus iohes de eterna verbi ema-
nate Et dividitur in duas partes Et
primo continet se predictis in medi-
ate de dilectione proximi Secundo tractat
de emanate verbi alii Et hoc est
victoria Circa primum dicit ad dnm q
redit fide formata caritate quomodo
reph. nazareus. opus est in le-
ge et prophetis promissus. ex deo natus
et per regenerationem baptisate Et
omnis qui diligit eu. qui genuit a
deum qui fideles suos facit diligit
et eu qui natus est ex eo a quocumq
fidelem aliter non diligit sufficienter
dem nisi tu eo diligeris mebra ag
no subditur In hoc cognoscimus qm
diligimus natos dei tu deum diligamus
Nam dilectio dei includit dilectione
proximi ut dicitur Sed quia amor dei
non est otiosus operatur enim magis
si Et ut dicit gregorius amanda vice-
sima no subditur et mandata eius
faciamus Probatio enim dilectionis ex
hibicio operis hoc est enim caritas di-
a hic exigit caritas dei ut manda-
ta eius custodiamus corde recto
et ope adimplendo et ne aliquis
se excuset propter difficultate dicitur
et mandata eius gravia non sunt
si amanti Nam illa q de pu nati-
vitate sunt et aspera amor dei et
spes proxima facit levia no subditur

Quomodo enim quod natus est ex deo
per fidem caritate formata vincit mu-
dum a temptacione mundi et persecu-
cionibus it **¶** Et hoc est posita continua-
tio dicitur ex dilectione proximi hinc con-
determinat de emanate verbi Et
primo ponitur hic determinatio Secundo
determinatio manifestatio Et spiritus
est 3o manifestacionis in consilio i Et hoc
est testimonium Circa primum continendo se
ad hoc q dixerat in mediate ad dnm qd
natus est ex deo vincit mundum ostendit
quid sit illud quod facit vincit dicitur
et hoc est victoria que vincit mundum
a facit vincit fides mea de verbo di-
citur Et autem qui vincit mundum nisi
qui credit fide formata quomodo ihesus
est filius dei si naturalis et per conse-
cutionem natus est et non ademptita-
te specifica qua natura divina non est
divisibilis sicut humana sed adempti-
tate naturali distincta tunc in persona qua
natura non patitur nec ratio q gignens
et genitus alios sunt unum in suppo-
sitione **¶** Hic est si dei filius eternitate
a parte genitus qui venit in mundum
ad nos salvandum per aqua baptis-
malem qua per tactu pieissime carnis
in baptismo dedit vni regenerationem
aquis et sanguine effusum in prece-
m salutis alius opus Verus homo
verus deus non magis solum sicut
iohes baptista cuius baptisimus solus lava-
bat corpora sed non auferbat pec-
cata sicut facit baptisimus xpi sed
magis in baptismo virtute regnati-
onem habentem et sanguine admissi-
tas animas si contra redimendas suffi-
cienter **¶** Et spiritus est hinc continer
ponitur dicte determinacionis mani

41

festatio. Et quadruplex. non tamen
pamitur. hic secundum ordinem temporis
Prima fuit per spiritus sancti missionem
super apostolos in signo visibili. in testimonio
nisi quod Iesus ad deum patris glorificatus
et eius naturalis filius. et ipse deus.
Et de hoc testimonio predicto. saluatus
Iohannes xv. Cum autem uenit para-
clitus quem ego mittam uobis a patre
spiritu ueritatis. qui a patre procedit. ille
testimonium perhibebit de me. Et hoc
est quod dicitur. Spiritus sanctus est qui
testificatus est. nisi testimonium non
potest esse falsum. quoniam uerus
est ueritas a dei patris filius qui procedit
a patre per modum intellectus. et sic est
eius uerbum. Idem enim est uerbum et
filius. propter quod illa que pertinent
ad intellectum ut ueritas sapientia et
hugumque. appantur filio ueritatis.
Quoniam tres sunt. hic ponitur se-
cunda manifestatio que est per aper-
tam uisionem. Nam apostola beata et
uinitas manifestat se beatis quando ad
personarum distinctionem. et uerbi ema-
nationem a patre. et spiritus sanctus ab-
utroque. et hoc est quod dicitur. Quoniam
tres sunt qui testimonium dant in celo
ueritatem manifestando. Nam testi-
monium dare est ueritatem manifestare.
Pater ingenitus. uerbo ab eo genitum
et spiritus sanctus procedens a patre et
uerbo. Et hi tres. omni sunt mes-
sentia. et sic unus deus. super omnia
gloriosus. Et tres sunt. hic ponitur
tertia manifestatio que est per christi passi-
onem in qua anima christi fuit a corpore
separata. et a corpore mortuo fluxe-
runt sanguis et aqua. Iohannes xix. Di-
xit ergo. Et tres sunt qui testimonium

dant in terra. ueritatem filii dei mani-
festando. Spiritus a. anima christi in qua ad
lumbum patris descendit. et eis se ma-
nifestauit ostendendo suam deitatem
et personarum distinctam. exiit et
deum clare uiderunt. propter quod dominus
dixit latroni. Ite. Ite. Hodie me-
cum eris in paradiso. aqua et sanguis
et ueritatem manifestant in eccle-
sie sacramentis habentibus efficaciam
ex operibus. que quidem sacramenta con-
feruntur in fide et confessione et in-
uitatis. et tres omni sunt. quia
conuenerunt in assercione ueritatis.
Et si testimonium. hic
ponitur quarta manifestatio que fuit
per sensibilem uocem. Nam in bap-
tismo christi et eius transfiguratione
audita fuit uox sensibiliter patris
dicentis de christo. Hic est filius meus
dilectus. Hic singulariter dicitur
per hoc ostendens quod ipse solus est
eius naturalis filius et per tantum
omnis cum ipso in substantia et persona
distinctus. Ceteri uero qui purificati
sunt eius filii adoptiu. Dicit ergo
pro testimonium accipimus accipimus
hic pro quia. Nam testimonium est uer-
um. tamquam sufficiens in rebus
humanis. testimonium dei maius
est a rebus nam ei non potest
sub esse falsum sicut potest sub
est testimonium humanum. et per tantum
est magis credibile in rebus diuinis
quam testimonium hominum in rebus
humanis. Quoniam testificatus
est de filio suo intransfiguratione et
baptismo. ut predictum est. Qui re-
dit in filium dei in se. et effectum

illius testimonij qui non credit fi-
lio dactine eius acquiescendo medate
fecit cum sit deum patrem qui dixit
testificando hic est filius meus dilectus
et aduocit apm audite ut hic mathi
xxvii qd subditur Quia non creditur
testimonio ut patet ex dictis

Et hoc est consequenter ponit patre
manifestacionis intencio Et primo ex
parte dei testificantis Quod ex parte
iohannis scribens ibi **H**ec scribo vo-
bis Circa pmi sciendum qd p dicit
manifestacionis intencio ex parte di
est qd homines consequantur per hac
vitam beatam Et hoc est qd dicitur Et
hoc testimoniu a. a. intencio siue
finit. quonia vitam eternam dedit
nobis deus Si em accipiat vitam
beatam formaliter que est visio et fru-
itio diua Sic dedit eam impute in
spe et in futuro mte et de pnti il-
lis qui iam sunt in beatitudine Si
autem accipiat vitam beatam obiecti-
ue sic dei filius vocatur deitatis et ppa
vita beata principaliter in eius aspectu
beati reficiuntur minus et vocatur humani-
tatis secundario magis aspectu reficiuntur
exilis Sicut dicit augustinus sup
iohannem et sic quoddam dedit
nobis vitam beatam quando dedit no-
bis suu filiu veru deu et veru
hominem Ideo subditur **E**t hoc
vita in filio eius est sit obiectiue qd
hic filiu dei per fidem formatam
hic vitam sit substantia in spe. et
si hic filiu per in pntem et fructu
habet eam in re Qui non habet
filium dei hoc modo vel illo non habet
vitam consimiliter quia sit affir-
matio sequitur ad affirmatio a tunc

gatio ad negacionem **H**ec scribo
vobis hic conter ponit intencio iohannis
scribens Et primo quid ad vitam hndu
Secundo quid ad vitam hnta ibi **S**ic
quia pma in duas secundum duplex
viam consequentem Secunda est **E**t hoc
Circa pmi sciendum qd voluntas be-
iohannis conformis erat voluntati
dei testificantis Et id intendebat p illis
quibus scribebat per hoc vita beata
consequetur qd dicitur **H**ec scribo vobis
ut sciat quonia vitam eternam ho-
bitis qui creditis fide per dilectione a-
perante in nomine filii dei si in per-
seueretis **E**t hoc fiducia hic ponit
secundum bonum consequentem s. oroni
suu effectum Et primo illud ponit.
Quod circa hoc quidam distinctione facit
a. Qui sit Circa pmi dicit **E**t hoc
fiducia quam homo ad eu sit dei filiu
qd quodcumq petierimus secundum vo-
luntatem eius sit beneplaciti audiet
nos non tunc semper statim sed
tempore competere et scimus quia
audiet nos quidquid petierimus qd
est intelligendum qd petio est p a p-
se et p seuerans. hinc em concurre-
tibus semper exaudiri et sic est i-
telligendum quod subditur **S**emper
quia repetitio est eiusdem ad maiore asser-
cionem **Q**ui sit hic conter est
petitio appetitibus sicut quanda
distinctione dicens Qui sit scire
sui peccare peccati non ad morte
a. excludendo impenitentia finalem qd
quis mditur in peccato mortali peccat
orando pro se dabat ei vitam sit pte
quia talis peccator in gratia moiet
de quo hoc sit in quod sit pte
non ad mortem suu no potest

omni per ordinem reuelatione est peccatum
ad mortem s; finalis impenitentia. quia
quod in peccato mortali moritur. non p
illo dicitur ut roget quis. quia non est
orandum pro dampnatis et si ipse uiuere
struetur quod est de p'sat' similiter no
est pro orandum ut penam eternam
euaderet p' ut dicit aliqui posset tunc
oral pro ut minus peccaret et per
tans minus puniretur in inferno.
Sed quia hoc nescitur quia quilibet pec
cator qua diu uiuit potest redire ad g
nam qd p' omnibus peccatis adhuc
uiuentibus orandum. Omnis iniqui
tas a transgressio diuini precepti q
tantum equitatem iusticie. peccatum
e mortale. et e peccatum ad mortem. si
quis in eo p'seueret usq' ad finem uite
inclusiue. ¶ **S**ecundus hic ponitur in
tentio beati iohannis circa bonu iam
hinc et e duplex. Qm ponitur ab
Et primus Intencio uero beati io
hannis e affectiua filios dei per ad
apertione de uitate peccati mortalis
si uoluerint per donu g'ie q' iam hnt
qd dicitur. Secundus q' omnis qui natus
e ex deo. per gratiam baptismalem
non peccat. quam diu in eo stat
et intelligitur de peccato mortali.
q' non potest stare cum gra. sed ge
neratio dei a ipa gratia p' qua con
stituitur in quodam ee dno super
naturali. conseruauit eum. q'ntu
e dese et malignus non tanget il
lu' inducendo ad mortale peccatum
in se uoluntate declinet a statu g'ie
subiucendo se maligno peccato mo
tale ex libi arbitrii deficietate. Pri
mus quo inam ex deo s'mg. si hoc
referatur ad aptas qui erant nigra

confirmari et de hoc p' reuelatione
testificari q'stud scire e per certu
dnom. Si autem referatur ad alias
iustos p' p'babilem coniecturam p'ut
dicitur e supra Et mundus totus.
a homines i mundi delectabilibus fi
nem suu p'ponetes in maligno a in
malo igne concupiscentie potius est
¶ **S**ecundus hic ponitur secundu
bonu hntu s; fidi cognicio mundi.
Et s'mg quonia filius dei uenit
in mundu et dedit nobis sensu ut
cognoscamus uerum. Hoc em dedit
aptis quando aperuit sensu ut
intelligerent scripturas luce ultimo
Aliis autem fidelibus dat sensum
cognoscendi deu per fidem qua hnt
snt se habere illam. saltem illam
q' e ex auditu. quam uis nesciat se
hnt caritate et s'mg in uero filio
eius ei adherentes per fidem apti
uero cognosunt se ee in eo p' fidem
caritate formatam et hoc tertudinalis
Aliis uero iusti coniecturalis hic
e uerus deus s; filius qui est unus
deus cum patre. In hoc excluditur
om' negantia xpi ueram deitatem
Quia eterna s; obiectiue. Et p'
dicitur e eodem capitulo. Ultimus d'
filiole custodite uos a simularis
a cultu ydolatre per herem s'mias
q' diligenter studeant in cultu omni
uici dei inseparabilis per manentie
hoc dicitur ad p'cedentiu confir
matione. et **Ep'us ioh'ns feda**
¶ **Q**uoniam electe dno pas
quam beatus iohannes
in epla p'ima instruxit
fideles gradualiter hic cantor mdu
abus optis in p'uit aliquis per
sonas specialiter diuiditur autem

hec epistola inter partes s; saluta-
 tionem per seculone et conclusionem
 Secunda incipit ubi **G**aulis s; m
 Tercia ubi **P**lura h; s; s; s; s; s; s; s;
 parte pmo notificatue persona salu-
 tans tunc dicit **S**emor et hoc tunc
 etatis puerit et status seu officij
 Illi em qui tunc agebant etiam so-
 nes uel seniores dicebant rōe diste-
 rōis et maturitat; in morib; In-
 rectores uero calid; que tunc erat
 in a;sa **G**ohannes erat pncipalior.
 qd dicit **H**ic semor **S**ecundo noti-
 ficantur persone salute tū dicit
 electe dñe et natus eius. Erat em
 magna et nobilis domū nomine
 electa h; s; plem et familiā fidele
 et ministras eadē sustentabat. quos
 ego diligo multate. r; caritativa di-
 lectōe absq; fallaciā et simulacōe
 et non ego solus sed et omēs q; tag-
 nonent caritatem. r; omēs fideles
 qui cognouerunt xpm qui est
 apā uitas. q;pter uirtatem s; fidi
 et bone uite. que permanet in
 uobis. per gratiam. et uoluntatem
 eū in eternū iustificans. miseri-
 cordiā. penam peccatis pccatis de-
 bitam relaxans **E**t pax r; eterna
 beatitudo. appetitū totalit; quietas
 adeo pte aquo s; m; a; s; bona.
 et aresū xps filio patris in caritate
 per quem intelligitur spūs au car-
 tas appatur et sic tres persone ex-
 pñuntur. eo q; mdiuisa s; m; opera
 trinitat; Aliter etiam patet dicit
 q; in expressione patris et filij sub
 intelligitur spūs s; m; s; m; qui est
 ambor; noxus **E**t tū subditur

Incaritate Quoditate suppleendum est
 ut p ficiatis incitate et uitate mdilec-
 tōe dei et eius cognōe **G**aulis s; m
 fmita salutate **H**ic incipit p seculo
 in qua pmo hortatur domna p dicit
 et eius domū et bonū psequendū **20**
 ad malū p;anendū ? Quomā multi
 Circa pmi sciendū q; amicus laudata
 et optit **20** beatus iohannes ad p fien-
 dum in futūo laudat bonū de p;ito di-
 cens congratulando **G**aulis s; m walde
 mōno. quomā in ueni in filiis tuis
 ambulantes r; p fientes in uitate
 fidei et morū. sicut mandatū aro
 pmi apatre r; xps qui ē pater om-
 xpianor; Consequēter inducit ad
 p fienđū in melius dicens **E**t nūc
 rogo te domna de pfectu in mandato
 dilectōis in quo tota lex implet
20 xpm plemēdo legis ē dilectio.
 Non tamq; mandata nouū it. quia
 sicut dictū ē supra p dō capitulo.
 mandatū de dilectōe ē de dicitur legē
 naturalis **E**t sic apncipio conditionis
 humane et de lego mōsaica **E**t sic
 ē abmicio legis date et renouatū
 ē in lege noua et sic abmicio legē
 euangelicē **U**t diligantur alterutru
 in deo r; q;pter deum. et hoc est
 caritas ut ambulemus semp p ficiē-
 do secūdu mandatū eius ea opere
 adimplendo hoc ē em mandatū
 s; dilectōis dei et pximi in quo
 imphate continentur omnia madata
 que s; m; quodam explicatōes man-
 dati dilectōis **U**t quem admodū
 audistis abmicio u;e caritatis r;
 eo ambuletis semp p ficiendo **20**
 Quomā multi **H**ic tōnter induit

ad pronendum malum Et primo ostendit
apostolus et inducit ad cauendum Secundo
tradit cauendi modum ubi Si quis Cir-
ca primum dicit Quoniam multi seducto-
res qui dicunt ad hoc uos in
uano proficere quia multi seductores in-
ducunt ad contrarium a quibus est cauendum
Et qui sunt alii subdit Qui non con-
fiteantur ihesum christum uenisse in carne
et apostolus esse uerum deum ab eterno et
hominem in tempore Sicut sunt
iudei obfirmati et heretici prae senten-
tes de christo hic est seductor qui sic
de eo peruerso sentit et antichristus
licet non in persona. Adde uos met-
ipsum diligenter considerate et
caute. Ne perdatis omnia bona que
operari estis. Nam perditur per cor-
ruptionem heresis sed supple sit
in bono perseuerate. Ut mercedem
plenam habeatis et accipiat in partem
in qua tamaliter faciat appetitus
omnis qui praedit et qui primo bene-
meredit per uiam iusticie et non per
mercedem in ditione christi. amia iusticie
recedendo. deum non habet per gratiam
que perditur per omni mortale pe-
ccatum. **S**i quis hic contra et
dit prauidi modum dicens Si quis
uenit ad uos sub specie religiosi-
tatis et hanc doctrinam sibi non
iussit sed magis contrariam. Noli-
te recipere eam in domo et nolite
communicare cum eo in potu uel cibo
seu hospitio ne seducamini ab eo nec
ei que dixistis communicando ei
in uerbo. Et hoc similiter quod prauidi
corruptionis. Qui enim illi dicit aue

communicando ei in uerbo commu-
nicat operibus alius malis et expo-
nit se periculo communicandi cum eo in
opere malo. Aliter etiam exponitur
ista littera de hereticis ab ecclesia pre-
scriptis per excommunicationem qua parti-
cipans scienter cum talibus manet
excommunicationem saltem minorum
mensibus concessis. Ego praedixi uobis
ca que dicta sunt scilicet perseueran-
tiam in bono et determinationem in malo.
Ut uideam dominum a iudicis non confin-
damini cum reprobis sed magis honore-
mini in electis. **P**lura habens heret-
ica conclusio huius epistole in qua primo
se excusat de breuitate scripturae di-
cens plura habens scribere que non con-
tinentur in hac epistola. nolui per carta
et atramentum que est uox mortua
Spero enim me futurum ad uos et os ad
os loqui per uocem uocem que
habet maiorem efficaciam. Unde dicit idem
ad paulum de omnibus sacre scripture
libris. Habet nestor quid latens
culgic omne uocis aures et manes
discipuli de carnis ore transfusa for-
tius sonat. Ut gaudium uerum ple-
num sit. quoniam plenitudo et efficaciam
doctrina. Vel aliter. Ut gaudium uerum
plenum sit a per mea doctrina peruo-
latis finaliter ad partem ubi est
gaudij plenitudo. **S**alutant filij
foris tue electe. Habebat enim as-
ta domina seruum eius nomine cum
ei eius filij erant cum beato iohanne
euangelista gratia tecum domine heret-
ica confirmatio epistole in qua apostolus
optat isti domine confirmationem in
gratia adaptionis tamen iste est

non e in libro correcto et **epistola 14**
Memor gavo h^{ec} **epistola**
 epistola fuit et p^{re}cedens di
 uiditur in tres partes s^z sa
 lutatione p^{ro}fectione et conclusionem
 Secunda ibi multa habuit p^{ri}ma
 parte p^{ri}mo describitur persona salu
 tans ex tate et officio n^{on} dicitur Sem
 or sicut dicitur est mepla p^{re}cedente Se
 cundo persona salutata. conoie et
 familiaritate tunc dicitur Gavo calissio
 iste erat thormthius alle de quo dicit
 paulus p^{ri}ma corⁱⁿth^o p^{ri}mo Gavo ad ago
 deo meo q^{ui} neminem vestra bap^{tis}
 tismi nisi Crispum et gavam Et
 de hoc dicit Ro. xij Salutat vas
 gavis hospes meus recipiebat enim
 et sustentabat p^{re}dicatores verbi di
 mini p^{ro}pter quod erat ap^{osto}lo missio
 3o notatur affectus salutantis ad
 salutatum tunc dicitur Quem ego di
 ligo in uirtute non uerbo solum aut
 rigida **et** **calissime** hic incipit pro
 secutio huius e^{pi}st^{ole} in quo beatus iohes
 p^{ri}mo mouet gavi de persueracia
 in bono Secundo demeritate a
 malo a^{nt} scripsisset **Quia** p^{ri}mo ut
 gavis efficacius recipiat sua mo
 tionem p^{ri}mo gratias agit de suis
 bonis opibus p^{re}teritis de p^{re}teritis de
 futuris dicens **calissime** de omnibus
 s^z bonis opibus que fecis orator
 facis p^{ro}spere ingredi et ualere r
 debono in melius semper p^{ro}ficere
 sicut prospere agit anima tua q^{ui}
 dicitur ista non sunt opera ficta
 sicut sunt ypocritar^{um} opera que
 non p^{ro}cedunt ex conscientia et

recta **Idco** p^{ro}biti
 gavis s^z in ualde uerentibus fra
 tribus a p^{re}dicantibus et p^{ro}gnis fidei
 bus et testimoniu^m p^{ro}hibetibus caritati tue
 in fide et opibus misericordie maiorem
 hospicio gratiam a^{nt} nihil est michi gra
 tiosius audire quam ut audiam filios me
 os non carnales quia congo in eis per
 mansit sed spirituales In caritate ambu
 lare per caritatem fidei et mor^{um} s^z conser
 uatione confirmat eum dicens **Carissime**
 fideliter facis erga deum et p^{ro}ximu^m q^{ui}
 boni operis in fratres per baptismu^m re
 generatos nobiscum et hoc in p^{ro}gnos
 supple maxime est acceptu^m deo **Dicitur**
 autem hic p^{ro}gnis fideles de suis carita
 tibus p^{ro}pter fidem p^{ro}xi ab maculis e
 recti qui testimoniu^m reddiderunt carita
 ti tue quam exhibuisti in conspectu ec
 clesie Et per hoc multi sunt moti ad
 simile faciendum exemplo tui quos
 benefactes deducet digne deo q^{ui} migra
 sit luttu^m quas saluet p^{ro}gnos tunc ad
 te uenerunt deducens a^{nt} tuus elmosi
 nis prouidens ut inde transiret
 ad alia loca **Benefactes** digne ac a
 ad honorem d^{omi}ni Et subditur **Idco** q^{ui}
 nomine eius a^{nt} p^{ro} fide omnis ueridi
 et non p^{ro} caribus suis p^{ro}fecti sunt a^{nt}
 compulsi sunt exire de locis suis spo
 liari bonis p^{ro}xiis nihil amplexes a
 gentilibus a^{nt} a suis contribulibus et
 nullibus ut dicit glosa non q^{ui} no
 possunt accipere sed q^{ui} illi uolebant
 dare ut egestate compulsi rediret
 ad ydolatriam gentilitatis Et conclu
 dit **Nos** ergo debemus sustinere huius
 moti tunc expensis n^{on}is **Hoc** aut
 dicit iohes non q^{ui} h^{ec} diuitias

sed q̄ de consilia eius di-
cuntur talia facebant. Et quia b̄
ecclesie data pauperibus ap̄e dispensabat
mepheo sicut apli alij mēuſale ut
h̄ actū in .iij. s̄m̄g cooperatores caritas
ministrando necessaria illis qui p̄vita-
te fidei tribulatores et exilia sustinet. Et
Quod scripsisse hic cōter in s̄m̄t ga-
gā de civitate maloz et associatōne
bonoz dicens Scripsisse forſitan
ecclesie a communitati fidelū in tua
civitate. sed is qui amat. et cupit
ordmate p̄m̄tū gerē meis d̄oſce-
pes. nōmē ē quidam heresiarche q̄
vſurpabat sibi p̄m̄tū illius ecclesie
nō recepit nos et epistolam nr̄am
q̄pter hoc p̄venero ad locū illū. tō-
maucam eius opera q̄ facit et argu-
am impalam et p̄nam apli em-
tates rebelles tradebant sachane ad
nexandum corporaliter. v̄e h̄ p̄ma
Coro v̄ Verbis malignis a malo
igne ignis s̄ igne sup̄bie et in-
uidie garruens in nos. et maniter
et nr̄onabiliter laquens cōt̄ nos
veros x̄pi discipulos. et quasi ei
q̄sta non sufficiant p̄m̄tia impi-
etate. neq̄ ip̄e suscipit fratres.
et paupes fideles et vitans p̄dicatores
non recipit hospicio. et eos qui sus-
cipiunt p̄hibet sub comminatōne pene
ne de cetero recipiat. Et de ecclesia
eicit. p̄i contra p̄hibitionē eius fa-
ciant iniustissime tūm tū opera ca-
ritatis faciant q̄pter quod de isto
et suis sequantibus subditur b̄n̄ſic
noli imitari malū nr̄. Et subditur
ratio Qui bene facit ex deo est

Nam om̄e bonū p̄cedit ab eo Qui ma-
le facit non videt enim cognitōne
caritate formata caritate. Demet̄o testi-
monij reddunt bonū de opibus carita-
tis ab omnibus ap̄m̄ cognoscentibus et
ab ip̄a civitate et adeo qui ē ap̄a vitas
et nos testimonij p̄hibem̄. q̄ ex-
pecti sum̄. et nosi similiter per-
copiamur. quoniam testimonij nos-
trum verum ē q̄ dicit. n̄s̄ debet
imitari et associare d̄oſcepen autem
et eius sequaces de civitate. **Q**uod multa
habui hic ponitur conclusio. et ex-
ponatur sicut conclusio epl̄e p̄cedē
v̄s̄q̄ pax tibi. In quo optat ḡovo
pacem internā consistēre et pacem
fraternam amicitie et pacē sup̄nā
glōie. Salutant te amici et fideles
qui sunt apud te. nominatim ad
maiorē caritatis expressionem
que ē future felicitatis mēhoatio
ad quam nos perducit qui vivit
et regnat. in secula seculoz Amen

Iude aplē

Capituli p̄m̄i

Iudas ihesu xpi servus
 hic incipit epla beati iu-
 de apli que scit due p-
 cedentes diuiditur in tres
 partes s; salutarone pro
 sententia et conclusionem
 2^a ubi **Carissimi omnem**
 Terna ubi **Et** autem qui po-
 tens est In p^a parte
 nansitatur persona salu-
 tans ex nomine n^m dⁱ
 iudas Secundo ex religio-
 ne n^m dicitur ihu x-
 pi servus et fidelis xpi
 Et cognoscit cum dicit
 frater autem iacobi Sic
 autem fuit cognoscitur ad distinc-
 tionem uide proditoris Secundo ponit
 persone salutem cum dicit h^{is} q
 m^o deo parte sunt fide formata caritate
 dilectis adeo et amice et fidelibus n^m
 et xpo ihu conseruatis et uocatis
 et xpo ihu adiuuatis et congregatis
 prout membra unitur capiti et hoc
 per uocacionem ad fidem et conserua-
 tionem in eadem que sunt ex g^o
 dⁱna Et licet uocacio ponatur hic
 postior conseruacione tamen e prior
 tempore nec e uis in hoc facta
 quia transp^oatio nomⁱ non ualuit sy-
 nificacione corp^o 3° ponitur opta-
 ta bona cum dicit misericordia uob
 peccata uestra relaxans Et pay
 conscientia quietans et caritas deo
 g^ogens adimpleatur in celesti gla
 ubi et non alibi caritas perficitur
Carissimi hic incipit epistole
 p^ateruas Et diuiditur in duas partes
 Quia p^omo iudas aplis p^omittit
 tenent Secundo p^osequitur p^omittit
 ubi Commone e autem p^omittit

apli confirmat fideles contra hereti-
 cor^o deceptiones Et hoc e q^o dicit Ca-
 rissimi omnem sollicitudine faciens
 quia pastor debet ee sollicitus de ouib;
 scribendi uobis de omni u^ora salute
 In hac em epistola in scit beatus iu-
 das omes fideles gnaliter et non per
 sonas aliquas specialiter Sicut facit
 beatus iohannes in duabus epistolis
 precedentibus. necesse habui scribe
 uobis ppter hereticos in surgentes
 ut postea subditur. Deprans supple uos
 super certai et fortiter certai uobis
 semel tradita sanctis fidei qⁱ diceret
 et stud certame e fidei et p^o fide tradita
 sanctis s; aplis a xpo semel et p^o ferte
 quando apperuit eis sensum ut in-
 telligerent scripturas luce ultimo Dicit
 etiam semel ppter unitatem fidei et
 actus ipius eph^o in omis doming
 omis fides omis baptisma Et subditur
 dicti certaminis causa cum dicit sub
 introierunt em et sub specie pietatis
 introierunt quidam homines impij
 s; heretici pietas uisimo signat
 dⁱni cultu Heretici uero sub specie
 religiositatis et dⁱni cultus introdu-
 erunt contraria ppter quod dicunt
 impij qui olim p^oscripti sunt et
 ab eterno p^oscripti adeo in hoc iudicium
 et condempnacione Alioq^o potest dici
 qui olim p^oscripti sunt et a longo
 tempore p^ofigurati Et hic sensus uide-
 tur magis concordare sequentibus
 Vbi p^ont plures p^ofiguraciones a st^ois
 hereticor^o dei m^o gratiam et fidem
 catholicam nobis gratis data transfe-
 rentes in luxuriam ut em traherent
 hoies ad suam sententiam concedant
 peccata carnalia tanq^o licita adq^o

pm sunt homines ac ap̄i excrebat
ut dictū ē supra Et solūm dñatorem
Per hoc autem q̄ iēsus xpus dicitur
hic solus dominator et deus Non exclu-
ditur pater et sp̄itus sanctus. quā dō
exclusiva adiecta om̄i persone indim̄s
respectu predicat̄i essentialis non ex-
cludit alias Sic ē in p̄posito Solus em̄
em̄ idem ē q̄ non tū alio p̄pter quod
excludit solūm illud quod importat
alietatem pater autem et sp̄itus s̄us
non sunt alius deus et dominator
a filio sed unus ab negantes falsa doc-
trina et varia mala **¶** **Commouē** hic
conter p̄sequitur p̄positū s̄z confir-
do fideles contra uersuam hereticos
in quo sic p̄dicit Quia p̄mo multipli-
citer corp̄ p̄uauitatem declarat Qd
fideles in uitate confirmat a uos
autem p̄mū uero facit dupliciter
p̄mo per sp̄ituaes figurales Secundo
per similitudines alii Similiter hij
sunt p̄ma ad huc inter partes
quia p̄mo inducit tria de scriptura
Qd ad p̄positū applicat ap̄a ibi Et
hij carnem **¶** Qd inducit alia t̄a uo
illis p̄mū ē p̄missio uideri p̄pter
incredulitatem suam rebellantiū in
deserto ut patet exodi xxxii Et
mū xiiii et implūbus alijs locis.
Dicit ergo Commouē aut uos uo
lo et non docē de nouo Et subdit
uatio scientes uos. s̄. semel a. per-
fecte ita q̄ non oportet uos iter
docere sed de p̄teritis in h̄itu rōmanū
om̄ia s̄z ad salute necessaria quo-
niam ih̄u s̄z xpus de terra egypti
p̄mū saluās. per uirtute sue dei-
tatis que ab eterno ē q̄deo subdit

hebre xiiii Iesus xpus hec et
hodie ap̄e et in secula Secundo a.
postea eos qui non crediderunt p̄-
didit et de struxit in deserto ut dic-
tum ē **¶** **Angelos** hic ponit s̄dōm
s̄z castm̄ angeloz De quo h̄c ysaiē
xiiii et eze. xxxviii Qui p̄pter suā
superbiā deieci fuerunt in h̄m̄
aerem caliginosm̄ ad bonoz exor-
natiū Sed finito hoc exortatio iudic-
iudicij finaliter retrudent in infer-
no Et hoc ē q̄ dicitur angelos uo
qui non conseruauerunt suū p̄cipatū
s̄. sic conditionis natiuitate statū. s̄.
relinquerunt suū domitū. glosa a
tormentis celestem h̄tationē sp̄i-
lem uisionem dei. s̄. per uisionē
dei intelligit iste glosator uisionē
apertam dñe essencie. non dicit
uerrim. quia nullus uidet dñam
essenciā potest peccare Si autē
intelligit cognitiōē natiuitate ange-
loz dedec ad huc non h̄i dicitur
ē uo. quia natiuitate remanserunt
meis in tegra q̄o melius dicitur
ut uidetur Sed relinquerunt domi-
tū suū a. celū empiricū in quo
creati fuerunt tamquā in loco q̄
uenerit sue natiuitate et ab illo deieci
fuerunt ut dictū ē in iudicij it
Construatur se litta respiciant
s̄z deus peccatores peccantes an-
gelos sub caligine. i. in hoc aere
caliginoso uoē predicta i iudicij
magm̄ dei a. usq̄ ad tempus ex-
tremi iudicij p̄ncipalis eternis da-
tū casū ē. quia tūc tradentur
om̄ibus eternis in inferno re-
trus **¶** **Sicut Sodoma** hic

pomar tantū exemplū quod habet
 Genes 30 De ciuitatibus subuersis
 et igne sulphureo solutis ppter habi-
 tantium seditionem in quibus regnabat
 vitium contra naturā et hoc ē q̄ dicitur
 Sicut sodoma et gomorra et finitius
 ciuitas et p̄p̄tate duabus signis p̄-
 mo ex formate et eadem vitio in fete
 et ab eis p̄p̄ carnis altera a mēte
 mentem masculi in masculos turpitu-
 tudinē operantes penam suscipientes
 incendii sulphurei facte sunt exem-
 plū et similitudo et figura ignis
 eterne s̄chonne. **S**imiliter hic
 tōtū tā predicta applicat admirandū
 hereticis. Et p̄mo facit app̄nd. No
 declarat quoddā dicitur et tū michael
 Circa p̄m̄ dicitur Similiter et h̄i.
 s̄ heretici carnem quidem maculat
 et sic sunt similes sodomitis et
 in hoc notantur non solum de for-
 tatione vel adultēo vel etiā d̄vitiis
 contra naturā dominationē q̄ p̄per-
 nūt a p̄m̄ corp̄m qui non solum de
 dom̄o in concreto sed etiā d̄vitiis
 abstracto ppter excellenciā domi-
 nij sui apocalypsis 30 habet in
 cōfirmato et in femore suo scriptū
 Rex regum et dom̄us d̄vitiū et sic
 assimilantur reges angelis de celo
 eiectis ppter suam superbiam mar-
 titatem blasphemant a sancto tri-
 nitatem quia blasphemā corp̄m gē
 p̄p̄m redm̄dat in tantam trinitatē
 Et in hac assimilantur iudeis ex-
 istentibus in deserto Sequibus d̄t
 dom̄us n̄m̄ p̄p̄m. Et p̄p̄ quo d̄ctā
 h̄et michi populus iste. Et sic

metentur condempnari et puniri s̄t
 predicti. **S**imiliter hic dicitur
 declarat ultimo dicitur s̄ q̄ blasphe-
 mia s̄t valde graue peccatū Porho
 michael non fuit ausus blasphemare
 domonem ppter naturam eius bonā
 Et per hoc patet q̄ blasphemare deū
 eius naturā ē excellētiōr in m̄ finitū
 et grauius peccatū. Similiter
 archangelus cum dyabolo disputans
 volebat om̄ dyabolus reuelare corp̄m
 moysi iudeis ad ydolatriam p̄m̄ ut
 cum adorarent tamq̄ deū. Michael
 tunc p̄m̄cepto sm̄agage hoc volebat
 impedire non ē ausus iudicium in fete
 blasphemie ap̄ dyabolo rōe d̄ctā
 sed dixit impeter ē dom̄us ut de
 p̄stas aditā reuelatōe licet autem hoc
 non sit scriptum in fine d̄vitiū. Et
 agit de scriptura moysi tamē crede-
 dom̄e firmiter sic fuisse ppter deū
 apl̄ loquentē ex p̄p̄m dei h̄i autē
 s̄ heretici quāq̄ quidem ignorant
 Circa articulos fidei et maxime tri-
 nitatis personarū in unitate cōstitū
 et d̄vitiis nature et h̄m̄tate
 in sup̄posito verbi blasphemant af-
 ferentes se falsi quecūq̄ autē na-
 turaliter norunt et cognouerūt
 sensualiter cognoscere. Et cum carni de-
 lectabilia que cognoscit dicitur cōna-
 turalis p̄m̄ in fia. No p̄b̄ditur tam-
 quā bruta animalia que sunt rōe
 carentia in h̄is corrupuntur p̄
 consensum voluntatis et ab usum
 consuetudinis. **D**e illis h̄i itē
 induit tria de scriptura cōt̄ her-
 ticos p̄m̄ ē de taon qui ex inuidia
 fraternā et odio interfecit abel
 Sic heretici ex inuidia et odio vobis

apostolos et fideles persequerentur
ad mortem propter quod incipit eis non
optando sed puniando spiritus tamen ma-
ledicti dicens **H**ec illis qui per viam ty-
ryn abierunt. **E**t autem de communi
maledictionis eterne. **S**ecundum est de
balaam qui cupiditate ductus voluit
maledicere filiis israel. **V**t hunc mihi per
xvii et xviii et quando non potuit
adeo prohibitus docuit balath panem sta-
dalum et coram filiis israel per maledicere
eos ad idolatram puerantes mihi xxv
Sic heretici propter quosdam predicantes
veris christi mihi suis maledicebant
et eos in quantum poterant scandalizabant
per subditum et errore et resumant
Et de illis qui errorem balaam in-
cedem effusi sunt et propter quosdam te-
poralem malis se exposuerunt. **I**m
de chore qui ex ambicione sacerdotii se-
dicionem mouit propter quod anima cum
sibi adherentibus absorptus fuit.
mihi xvii. **S**ic heretici per ambicione
hanois et glorie sectas erroneas
fixerunt et per totam penam chore
miserunt. **Q**uod dicitur et contumacia
et de illis qui contumacia chore
propter sedicionem in causa mortem ad
similitudinem chore perierunt et pi-
re miserunt. **E**t hii sunt post
quam declarauit malitiam hereticorum
per scriptura figurales. **H**ic contumacia
adom facit per similitudines natu-
rales. **E**t diuiditur in tres partes. **Q**uia
primo facit spiritum. **Q**uod inducit ad hoc
apostolicum dicitur et prophetauit autem
3o apostolicum ubi. **V**os autem. **C**irca
primo dicit. **H**ii sunt iniqui qui
macule committentes et notantur h

de excessu notabili merito et patii quod
non solum dicitur maculae in con-
recto sed etiam maculae in abstracto
quod dicitur. **S**imilitudine dei et
honorum hominum semetipsos pastores
superflue inquantitate et qualitate
que auentis circumferuntur superbie
maculis et viciatibus. **A**rbore
autem impiales apparente folia tamen
habentes. **N**on solum in fructuose
a bonis operibus carentes. **V**is mortue
semel commisione per mortale pecca-
tum et atque per lapsum in here-
sim et aditate aradito calitatis. **F**ur-
tus fori malis et iniqui et vano-
rum turbantur. **D**ispuntantes suas
confusiones a tunc magno fastu
et superbia suas hereses puni-
antes ex quibus de eueniunt ad con-
fusionem eternam. **S**idera erran-
tia. **P**er varios errores quibus
procella tenebrarum et tempestas pe-
narum. **C**onfluata est metemur filii
in in forno colli nulla est redemptio
Et prophetauit autem hunc ad ppa-
tum inducit dicitur prophetauit dices
prophetauit autem de hiiis per here-
ticis futuris septimo ab adam et
nostris ambobus autem computatis
Vt hunc genosum et primo palam
primo dicens. **E**t reuocet dominus in
sanctis milibus suis filii angelorum
sibi assistentium et ministrantium
secundum quod dicitur danielis vii
Chrom positum sunt et antiqui dices
sedit et. **E**t subditur mille milia
ministrabant ei et decem milia
centena milia assistebant ei. **E**t
tunc iudicium condempnationis. **Q**uod
omnes per reprobos iudicium omni

electorum non sit contra eos sed
 peis. et arguere amicos impios Sicut
 dicit saluator a¹ 20° xv. Ite maledicti
 mignem eterni Spiritu et non de-
 distis mihi manducare et hii s^z
 heretici sunt inimicatores con-
 trarios ap^los et dei ministros. querulo
 si de facto simulato virtus et vesti-
 tus et pecuniam extorqueant ab il-
 lis quibus predicant. ut laucus vna
 no subditur. secundum desidia sua ambu-
 lantes pecunia namq^z p^lbet facul-
 tatem voluptuosi viondi. Secundum
 illud et^o 20° pecunie obediunt. et
 et os illo^z loquitur superbia. de suis
 opibus et doctina falso et maniter
 se iactando et predicatoris utilitatis
 contempnendo. inuantes a. mira-
 biles dicentes personas diuini et
 patentis questus causa adulando et
 diuitibus et patronibus dicebant
 eos facere mirabilia facta ad honore
 dei et commune boni et sic ab eis do-
 ct et pecunias extorquebant. **Vos**
 autem Declarata hereticorum prauit-
 tate hic contra idem facit per
 apostolum dicens Vos autem carissi-
 mi memorces estote corde et opere
 Verba q^z predicta sunt ab ap^lis
 et hereticis qui dicebant vobis ad
 cautalam contra falsos doctores. q^o
 mam in nauissimo tempore me-
 ment illud dices vitaris perdoct-
 nam eritis licet em ap^lis et
 desie aliqui venerint tu tunc
 antioxi tempore plures vement
 qui erunt eius n^ois de quibus
 secundum sua desidia ambulantes
 a carnaliter vultes et hanc uita

homibus laxantes ad quam sunt p^l
 m. in impietate. et ut per hoc auertat
 eos auero cultu dno que pietas no-
 minatur. Hii sunt qui semetipos se-
 gregant ab unitate fidei catholice a-
 nimales a sensuualitatem sequentes. sic
 alia bruta spiritum non hntes s^z sanctu
 sed magis spiritum caronai. **Vos autem**
 Declarata multipliciter hereticorum
 prauitate hic contra solidat in fidei
 firmitate dicens. Vos autem carissi-
 mi super edificantes vos metipos et
 sanctis opibus. et meditatiombus. sancti-
 tissime vere fidei. et super addentes
 ista fidei vestre sanctissime. sicut fir-
 mo et stabili fundamento in spiritu s^o
 orantes qui eleuat fidelium mentes
 oratio est secundum damastrom
 et astensus mentis mdeu. Vos ap^lis
 dilectio dei suato. opera caritatis con-
 tinuando. Nam ista dilectio no sub-
 trahitur ex parte dei nisi primo deficiat
 ex parte hominis et sic eius p^late e
 hanc dilectione consuare. expectantes
 et hoc mpe q^z certa e expectatio
 future beatitudinis ex gratia et mi-
 tis p^luocens. Et hoc quide s^z heret-
 icos obstinatos arguit uidentas
 a arguendos ostendite. tamq^z tanq^z
 natos illos vero qui non sunt.
 ad hoc ostinati saluato p^l bona doc-
 trinam et uita. De igne rapientes a
 ne despendant ad ignem rehenno
 alijs autem s^z peccatoribus qui no
 sunt heretici. in ferrem eis tempa-
 tiontes in timore. ~~ne forte contingat~~
 et ad emendatione eoz laborantes
 in timore. ne forte contingat vos
 similiter peccare adientes et a^z
 que carnalis e anaculata timoraz

A commensationem apud addit. eo q
dixorat alijs autem miserem. Quia
licet peccatibus sit compatiendum
tamē caro vitium ē adiondum. Si
autem hec ē ultima pars et confir-
matio huius epistole quam terminat
beatus iudas in diuina laude dices
Et qui patens ē conseruare sine
peccato si deo sine cuius gratia ho
non potest a peccato resurgere. nec a
bono initio perseuare et constare
si uos ante conspectū glorię sue p
aptam uisionem in maculatos. q
nullus habens maculā admittit
adeam apud xpi. Non mirabit in
eam aliquid tanquāntū maductū
domi nri aliud p̄ aduiciū. Tunc
em dabitur electis gloriā perfecta
in corpore et anima. soli deo salua-
tā nro. Ip̄e solus potest nos
saluare eterna salute. p̄cellim̄ dnm̄
m̄m. Nam humanitas xpi est
humane salutis in strumētū dmi
tamētū ut fr̄pter dictū ē supra
gloriā inquantū apparet dignitē
om̄i laude. Est em̄ gloriā clara ad
laude noticiā. magnificentiā. exdif-
fusione sue bonitatis super om̄ia
imperii et obediētia totius cre-
ature ad ip̄m potestatis impunitē
in alio et primariē honoris. ante
om̄ia secula it̄ licet em̄ predicti
auctus circa creaturas sine tempo-
rales tantē uirtus dmi qua talia
facit est eterna amen.

**Epistola postilla magri m̄o
lai dei super epistolas rano
meas**

oportet te ite-
rum prophetare
quibus et gentibus
apokal y Sicut
dixi in principio
genes. Verus
et nouum testa-
mentum adinuicem
correspondent
nam se habet

sicut rata in medio nocte ezechielis
primo Et hoc patet per libras viginti
In veteri enim testamento sunt libri lega-
les historiales sapientiales et propheta-
tales. In nouo vero legi respondet
euangelium. libris historialibus actus
apostolorum. Sapientialibus epistole
pauli cum septem canonice prophetali-
bus et apocalypsis. Unde bene dicitur
Verbum quod dicitur oportet te ite-
rum prophetare quibus et gentibus et dicitur
atque a per prophetas veteris testamenti
Unde in vero quod dicitur nota sunt
quatuor conditiones huius libri prima est
eius necessitas que notatur in apoc-
t. Secunda apud vitas i. te-
phetae. Et eiusdem generalitas
3^a ordinis qualitas i. ite-
eiusdem generalitas i. quibus et gen-
tibus. Circa primum considerandum est
sicut dicit apud hebre. x. patientia
et nobis necessaria qua facilius homo
si tribulationes futuras aliquo modo
per cognoscimus. Secundum quod dicit
Gregorius omelia xxxiii. animas
vacilla fecerunt a prudente et nos
tollerabilius mundi mala sustinimus
si tanta hoc providente diffusi-
minimam. Beatus iohannes in hoc
libro prophetico describit tribulationes

*Incipit super apocalypsim
prologus*

*Anno dñi 1234 m vi iohannis
bapte.*

certe futuris a suo tempore usque
ad finem mundi secundum catholicos
doctores. Ut contra ipsas patientie
clippico necessario minuat. Et se pa-
tet necesse sitas huius libri. Propter quod
dicit iohanni infra primo capitulo.
Scribe ergo que uidi et que sunt
et que oportet fieri cito quasi di-
ceret scribe in hoc libro que uidi
a reuelatione diuinitus factas tibi
et que sunt. quia tribulationes et
nam inciperant. quia oportet fieri
secundum diuinam ordinationem ad pacie-
tie fidelium per bacinationem post hoc.
Nam licet a principio nascentis
etiam superuenire tribulationes to-
ta totum fidelium. Ut patet in actibus
apostolorum in maiores surgent circa
finem mundi tempore antixpi.
Certe secundum considerandum quod
cognitio huius ~~inuestigatio huius~~
inuestigatio huius in uestigacione
humana frequenter falsitas con-
tingit. Nam licet prima principia
sunt per se nata tamen in deductio-
ne ad conclusiones maxime re-
motas contingit frequenter errare.
Sed inuestigatio huius reuelatione diuina
non potest esse falsitas cum ipse sit
argula ueritatis. Cognitio uero aphe-
tica qualis est in hoc libro contenta
non potest ex inuestigacione humana
sed reuelacione diuina scilicet petri
primo. Non enim uoluntate huma-
na allata est aliquando aphectica sed
spiritu sancto in spiritu locuti sunt
dei homines. Propter quod in hoc
libro non est falsitas sed ueritas

meta. Ad dicitur eius ultimo capitulo
Dixit michi spiritus angelus loquens
iohanni hec uerba fidelissima et
uera sunt et dominus deus spiritus per
phetarum misit angelum suum ostendere
seruis suis que oportet fieri cito et
Certe totum in quo notatur ordinis
qualitas cum dicitur iterum post
aphectas ueteris testamenti considera-
dum quod sicut libri aphectales in ueteri
testamento sunt ultimi secundum
ordinem quem habent in bibliis ueteris
communiter. Nam apud iudeos est
aliter. licet autem liber machabeorum po-
natur in bibliis ueteris per libros aphe-
tales tamen non sunt de canone. Se-
cundum quod dicit alexander in plagio
galcaco quod permittit libris regum et
inter libros canonicos ueteris testa-
menti libri aphectales sunt ultimi
sicut dixi. ~~Unde potest exponi il-
lud quod dicit iohannes xxvii. Et similiter~~
inter libros noui testamenti liber
apocalypsis est ultimus. Unde potest
exponi illud quod dicit iohannes
xxvii. Manifestauit se iterum michi
thiberiadis ad cuius intelligenciam sci-
endum quod locus sicut aliquando pro-
hibentibus in ipso sicut dicitur com-
muniter. Parisius fecit tale festum
vel spectaculum a populo huius pa-
risius. Beatus uero iohannes aphe-
ctas galilee quod alterius nomine dicitur ty-
beradis fuit natus et in eodem
piscationibus occupatus et inde apud
uocatus. Ut habet machi in. Propter
quod conuenienter potest nomine
marche tyberadis designari. Ut sit
sensus. Manifestauit se iterum
ad mare tyberadis. a. ad iohan-

nem euangeliſtam . atoum a . p . q
 gphetas ueris teſtamenti . qd aliter
 atoy . ſ . ſemen in euangeliſ deſp
 one et alias in apocalipſis reuclato .
Circa qd conſiderandum qd pro
 phete ueris teſtamenti licet gpheta
 uerint de pluribus qulis et gentibus
 ut patet libroſ eoz in uenti . in
 gphetamit . tantu . iniquo . ſue go
 ti ſz iudaoy . ſona tanto excepto q
 fuit miſſus ad gphetandiu iudeis . qo
 hannes uero gphetamit in hoc libro
 omnibus gentibus et qulis quia gphamit
 omniſali ecclie . ex omnibus qulis ge
 tibus conſtituto ut magis uidebit
 in libri pſentia . qpter quod de ipſo
 poteſt dici . yſaie lv . **E**cce teſtem
 populoſ dedi enim ducem ac pcepto
 rem gentiu . dicit teſtem quia p
 teſtatioſ fuit omniſali ecclie . de
 futuris tribulacionibus ducem ac p
 ceptorem gentibus . ut patet per
 eius uitam et doctnam . Ad omnes
 gentes ſi ſequantur apm ad celeſtem
 gloiam deducant . preſtante domo
 nro ihu xpo qui cu patre et ſpn
 ſancto uiuit et regnat . in ſecula ſe
 culoy . **A M E N**

Apocalipſis

Capitulum primum

Apocalipſis ihu
 xpi . ic liber iſ
 te in duas par
 tes diuiditur ſz
 myhemiu et
 tractatu qui ſz
 tatus inquit cu
 ſeruido . In pro
 hemio uero ta
 facit . q . pmo
 reddat auditores attentos . Secundo
 beniuolos ubi iohannes ſeptem eccle
 ſiis . 3o doctos ſue doctos ubi ego io
 hannes . que ta in prologio ſci roſue
 uorime . ſpmu facit dupliciter . pmo
 ex auctoritate et auiditate huius doctie
 2o ex eius uoluntate . Ad hoc em duo
 plent homines attende . Secunda ubi
 Beatus qui legit . Circa prmu . ſtendu
 q dictu fuit in principio lib pſalmoru
 reuelatio gphetica q fit cu ymagi
 nalia uerſione qualis e aſta q deſta
 in hoc libro . Nam iohannes huius
 magnas uerſiones et quid ſigni
 ficarent intellexit alioru . Idus e
 quando apparet aliqua perſona in
 ſuens de occultis quam ſi fiat ſue
 tali apparitaſ perſone et qſito per
 ſona ſit apparenſ e alior . tanto ue
 latio e gradus alioru . ſicut perſona
 angelica alior e q humana e . dicit
 q angelica licet autem angelus appa
 ruit iohanni cum in ſuens in apoc
 talipſi apparuit em q representans
 perſonam filii dei humanati . et
 in eius perſona loquitur ut p . q . ma
 gis apparebit . qpter hac reuelatio
 in hoc libro contenta e . valde ardua
 et auidita . et hoc e q di . apoca

lippi ihu xpi. arcuclatio facta i
persona xpi mo dicto quam dedit illi
deus. Patet nam filius omnia habet
a patre palam facit & manifestare s
uis suis & deuotis fidelibus et studio
ps que oportet fieri ut p tribulaciones
ecclie. quas oportet fieri. Nam hoc
preedit ex omnia ordinatio que non pe
frustrari. Et hoc fit ad pbarione fidelium
et augmentum glorie xpi. Et signifi
catur per euangelium dicto mo ap
parentem seruo suo iohann euang
geliste. qui testimonium perhibuit v
ho dei in principio euangelii qui quid
ad emanatione natiue diue eterna
In principio erat verbum et verbum
erat apud deum. et deus erat verbum
et quid ad deum incarnatoz tempo
ralem dicit. Et verbum caro factum
et habitauit in nobis. qd subdit. et tes
timonium ihu xpi. & de iesu xpi. q
cumq; audit vidit in eius comer
satione et miraculoz operacione morte
et resurrexione sicut patet in euang
gelio sui pferuore. ¶ **B**eatus hic
tanteo reddit auditores attentos ex
hug libri utilitate q consistit in be
atitudinis consecracione dicens. **B**eatus
qui legit quid addoctoros. et qui
audit quid addisipulos studiose
verba prophete hug. mente atten
dendo. et seruat ea que in eo sunt
scripta tribulaciones futuras sustine
do. et subditur. a quo tempus ei
qre e a cito transies quasi dices
labor patientie breuis e et pmiu
beatitudinis eterni. ¶ **J**ohannes

Hic tanteo reddit auditores ben
uolos. Et diuiditur in duas partes
quia pmo ppositu facit. Secundo q
tionem tractam soluit. ubi dicit
¶ **V**enit qm facit ex hoc q eis op
tat bona spualia et etna dicens q
hanc septem ecclie per hanc
septenarium intelligit tanteo omni
tas etna in orbe constituta. Unde
dicit gregorius omnia xpo. Quia
septem diebus omne tempus comprehen
ditur septenario mo omniestas figu
ratur. **G**ratia vobis. in pnti vita. et
pax in futura. Nam hic queratur
totaliter appetitus humane alio q
est et qui erat et qui venturus est
& adeo eterno. **S**eruitas em pmiu
boerit de conspacione & interminabi
lis vite tota simul et perfecta possit
sio. Sed anobis qui intelligimus cum
continuo et tempore simplicitas eius
non apprehenditur. nisi per comparacione
ad tempus. Nam apparet cum tempore
etiam in finito. sicut ppter quod vo
bis hic ex pmititur. per differencias
temporis pnti pntis et futuri. **E**t a
septem spiritibus recomisitate ange
loz qui ministri sunt ante salu
qui in conspectu throni eius sunt
parati eius exequi voluntate. **E**t
a iesu xpo qui e testis fidelis pater
ne glorie et maiestatis. **V**t patet
in euangelio pmo genituz mortuoz
& pmiu inter resurgentes amon
tus licet em ante apm lazarus
et alij plures fuerunt resuscitati
a morte. **H**oc tamen fuit ad uitam
mortalem q magis qre dicitur nobis
quam vita. **S**ecundum quod dicit

Gregorius Omelia xxxv ppter
 quod resurrexerit cum sit ad uitam in
 mortalem ad quam populus resurrexit
 pimus Nam eius resurrectio e resur-
 rectio e causa resurrectionis aliorum
 et pnceps regni terre ppter quod
 dixit in sua resurrectione Data est
 michi omnis potestas celo et terra
 mathei ultimo Quid dicit nos et
 lauit nos i sola dilectioe sua et no
 mris nris Nos lauit a peccatis
 nris originalibus et actualibus in sa-
 cramento eius baptismi
 et penitentie quibus deletur origina-
 le peccatu et actualia efficiantur hnt
 a sua benedicta passione et fecit nos
 regni i astra eius regni celestis
 Et sacerdotes offerentes hostias lau-
 dis acceptabiles per xpm deo a tanq
 trinitati et patri suo ad aug glaz
 omnia ordnat a pi gloriā in se o po et
 imperiu super omnia alia in secula
 seculoz eternalliter ¶ **E**re uerit
 hic conter respondet euidam ta-
 cite question quia possit quei qm
 dabitur fidelibus uita beata q iohes
 eis optat Et respondet q mundicio
 finali quando incorpore et amma
 erunt totaliter beati aug expecta-
 tio breuis et nulla e comparata
 eternitati ¶ **N**o dicit Ere uerit de
 pmo cum nubibus celi Sic et
 uerit ad iudiciu Mathei xxxviii
 Videbitur filius hominis ueniente
 in nubibus celi cu amate mag
 et potestate et uidebit eu omis
 omis oculus quia in iudicio appa-
 rebit in forma humana que est

uisibile omibus ¶ **N**o subditur Et qui
 eum pcepserunt i iudei qui eum lig-
 uerunt crucifixerunt et milites mani-
 et pylatus iudicando ¶ **N**o tamē apud
 eum ualde delectabilis iustis Nam ue-
 nit saluator ppter quod loquitur desuo
 adieci multam lucē ¶ **N**o dicit hys
 autem fidei matheis respicit et lo-
 uat capita uia a ex hylaritate corda
 ut exponit gregorius omelia pma ¶ **E**re
 om appropinquabit redemptio uia Sed
 erit tribus impijs quia ueniet eis
 punitor ¶ **N**o subditur Et plangent
 se super eum omnes tribus terre a
 omnes quorum corda uicinis affecti-
 bus sunt desua ¶ **A**men ¶ **E**re aduer-
 biu affirmandi in latino et similiter
 amen in hebreo et per hanc duplicē
 affirmationē in sinuatur q ueritatē
 tabilis uisus ¶ **N**o subditur et cu dicit
 Ego sum alpha et o pncipiū et fi-
 nis dicit dominus ic quasi dicit non
 potest frustrari uel in mutari in ea
 sententia dicit autem alpha et o
 Nam alpha e pma littera grecorū et o
 ultima ¶ **E**re per hoc in sinuatur quod deo
 e pncipiū omni effectiui pncipiū p-
 or et finis ad quem omnia ordinantur
 ¶ **N**o dicit ppter se met ipm ope-
 ratus e dominus ¶ **E**re iō q subditur
 pncipiū et finis est exponitio lre
 duplicis pcedentis qui e et qui erat
 ic exponatur ut supra ¶ **E**re iō
 hannes hic reddit auditores docti-
 les per hoc q modum et matiam
 reudacionis in hoc libro canete tan-
 git subquadam breuitate q in libro
 phemys fidei consueuit ¶ **E**re iudicē in
 duas partes Quia pmo tangitur hinc
 reudacionis locus et tempus ¶ **E**re
 matia et modus ¶ **E**re audiui ic ¶ **E**re

pmi dicit Ego iohannes fr. & vester
Non carnali cognatione sed spirituali re-
gione per sacramentu baptismi et p-
ticeps tribulatione Nam ppter xpm
fuit mersus in feruens olei dolu et
regno celesti ad quod oportet p mil-
tas tribulationes transire artu xpm et
patientia iesu a ppter iesum et p-
ipm quia dat patientiam tribulati-
onibus. fuit in insula que appellatur path-
mos. defuerunt om olei dolio non
adustus exiens sed ut fortis athleta
per cinctus ad insulam pathmos fut-
morsu relegatus in qua dno vinda-
ta apocalypsim scripsit Et sic tangit
locus ppter verbum dei et testimonium
iesu xpi in quo tangitur causa
sue religionis ppter hoc em q nole-
bat xpm negare nec apud caros nois
eius cessare fuit morsu relegatus
Consequenter tangitur reuelationis te-
pus cum dicit fuit missu a motha-
si montis in dominico die qui deputa-
tus e contemplationi dme **U** **E**
audui **H**ic tanger tangitur ambreui
reuelationis matia et modus Et di-
uiditur in quatuor partes Quia pmo
pantur reuelantis descriptio 2o au-
dientis exordium ibi Et cum vidisse
3o eminentis consplatio i Et populi
Quarto scribentis in formacio ibi
Scribe ergo **S**icut pmi dicit Et
audui post me vocem magnam
tamq tube in quo designatur aucto-
et auctoritas angeli et loquentis in per-
sona xpi dicentis michi Quod vides
scribe in libro ad m fructone fidelium
et mitte septem ecclesijs ephesim.
et hys em septem ecclesijs pmo
scripsit Et tanger alijs vniuersis vt
predictum e et mysterio amplius

apparbit Et conisus sum Per hac
conisitionem intelligitur q magis
pione reuelationis dme oportet me-
tem a terrenis auerti et ad celestia
coniti. **V**t andem vocem. i. vocis
prolatorem quia vox ipse non est
visibilis potest tamen sic exponi
Vt viderem vocem. i. peripem dicit
exodi xix Cinctus autem ptilis
videbat vocem Et conisus septem
vidi candelabra aurea. i. septem cele-
stias significancia **V**t ex ponitur in
fra. et in medio septem candelabra-
rum similem filio hominis a ange-
lum representantem xpm qui filius
hominis in euangelio frequenter nominat
vt patet in iuncti Et vt ostendat
q ille qui apparebat erat angelus
et non xpus **N**o non dicit hic
q iohes viderit filiu hominis sed
similem filio hominis per hoc aut
q dicitur in medio septem candela-
brarum intelligitur q xpus sit meo
etiam in nomine eius consecratus
Secundum quod dicit iohannes ol-
tuno **E**te vobiscum sum omnibus
diebus vsq ad confirmatione seculi
vestrum padere Et autem po-
deris vestris sacerdotalis linea q
commune dicitur alba Et dicit apoc
q e pes Et heres heres quasi pe-
dibus herens Nam attingit usq
ad pedes Et pinctu ad mamillas
Confirmationem ad pedes rones in-
telligitur restrictio carnis que p-
cipitur in veti testamto per cam
autem que e ad mamillas circa
pectus intelligitur restrictio mētē
q pcepitur in nouo **V**nde mathi

v. Audistis quia dicitur o antiquis
 Non mechabeis ego autem dico vo-
 bis quia vidit muliere ad concu-
 pistendum eam nam mechabeus e-
 cam mercede suo dicitur vero ange-
 li fiebat ad designandum contine-
 riam que debet esse in ministris &
 p. statu noui testamenti Sciendum q
 lex vetus prohibebat concupiscentia
 alione uxoris **Exodi xxx** Non con-
 cupisces uxorem proximi tui. tñ
 q. non puniebat nec puniendā
 aperte dicebat **Exodi xxx** ~~Non co-~~
~~rupisces uxorem proximi tui~~ **q. dco**
 dicitur in glo. philipp. 4 q. lex vetus
 prohibebat manū non aut. am. q.
 nonita expresse et officiale prohibe-
 bat sicut lex nova. et q. medicat
 e quasi nihil reputatur **Capit. aut.**
 eius et capilli erant candidi et
 apparebat em. angelus in specie
 sacerdotis. quia vestitus padere &
 etiam iudicis **In hoc q. gladius**
 ex utraque acutus predebat de ore
 eius ut hōm. fra. Maturitas aut.
 etatis et morū que per tantam
 designatur apparebat **Et contra**
 vero in dextera e. qn. v. em. tunicas
Exo. xxxviii canē v. vbi describit
 ut iuuenis speciosus dicitur eius
 capilli nigri tunc capitis eius
 sicut elate palmarū nigre quasi rō-
 ves **Et oculi eius** velud flamma
 ignis Nam acuitas sui visus p.
 tingit usq. ad intima rerū cognos-
 cenda omnia em. mīda et aperta p.
 oculis eius habere in **Et pedes eius**
 similes auriscalco ignito. q. sicut
 sicut in canino ardenti. in quo de-
 signat arbor tribulacōis xpi fi-

delibus in miment. **Et** v. v. illius
 tamquam v. v. aquarū multarū. in
 qua notat virtus et auctoritas loque-
 tis sicut supra per vocem tube **Et**
 em. eadem replicata significatio per
 illam similitudinem ad maiorem ex-
 pressionem **Et** habet in dextera sua
 stellas septem et epas ut exponatur
 in fine capituli qui dicitur stelle.
 quia debent etiam illustrare vita et
 p. altere **Danielis xii** Qui ad iusticia
 erudit plurimos q. stellas in p. tui-
 as et em. tates dicitur autem e. in
 dextera xpi sine quo non possunt ver-
 te operari **Genie xv** Sine me nihil
 potestis face **Hoc** dicitur ap. l. quorū
 successores sunt epi. merita dei ut
 dicitur in dextera indistincte xpi
 capitulo in nouo testamento **Et** ex-
 ore gladius utraque parte an. ex-
 ibat. v. sententia iusta. et facies eius
 sicut sol Nam e. lux vera q. alluat
 omnes homines veniente in hunc
 mundum **Johnes p. mo** **Et** tñ vidisse
 hic contra ponitur **Johnes** recipi-
 dario tñ dicit **Et** tñ vidisse
 eum cecidi ad pedes eius tamquam
 mortuus **Hoc** autem factū est
 ad declarandam fragilitate humana
 iuxta virtute angelicam **Simile**
 legitur de danielē magi visioe
 danielis **Et** hoc tunc mag. he-
 bat locū in p. tui in quo angelus ap-
 parebat ut representans p. sanam
 diuinam ut predictū e. q. incompa-
 biliter excedit angelicam **Et**
 posuit **Hic** contra ponitur tunc
 tū complacō tñ dicit **Et** ponit
 dextera suam super me. ad con-
 fortandam meam fragilitatem q.

subditur. Dicens. Noli timere et sub
ditur ratio. Ego sum primus et nouissi
mus. Per hoc idem signatur et supra
dicitur. Ego sum alpha et omega. et simi
liter expanditur quasi dicitur. patens
sum te saluare id non debes timere.
Et fuit mortuus in assumpta humani
tate pro gnis humani salute. Propter
quod non debes timere. et ecce primus
uens in secula seculorum amen. Quia
populus homo resurrexit. adiutam in
mortalom et hoc clauis mortis et
in ferri a potestatem educendi inde
iustas quod fecit in sua resurrectione
et tibi recludendi impios et maxime
faciet in iudicio finali dicens illud
terribile verbum. *ayath* *ex* *o* *q* *te*
maledicti in igne eternu. **S**cribe
ergo. *hic* *conter* *ponitur* *scribent*
in formatio. In quo etiam tangitur
materia huius libri in quodam generale
cum dicit. Scribe ergo que iudisti
a apparitionem iam dictam. et que sunt
a tribulatione ecclesie iam inchoata
et circa finem mundi. magis in
uestigantem quod subditur. Et que oportet
fieri in futuris tribulationibus
ad preparationem selectorum sacramentum sep
tem stelle. a sacri secretum per ipas
significatur. quod tunc exponitur
cum dicit. Septem stelle angeli sunt
septem ecclesiarum. a episcopi episcoporum. Unde
angelus qui interpretatur missus est
hoc nomine episcopalis officii. Sic
ex malachie in labia sacerdotis est
tadit. scientia et legem ex ore
ore requirunt. Angelus enim domini
exertit. Episcopus enim est sacerdos
principalis in aliqua dyocesi. **Ordo**

et in lege supremus inter ministros
dei vocatur sacerdos summus. Et sep
tem candelabra aurea septem ecclesie
sunt. Nam sicut candelabra suste
tant luminaria. sic ecclesie doctores et
sunt ecclesie doctores luminaria ecclesie
de bonis ecclesie debent sustentari. Et
dicuntur aurea. nam hoc debet ex
cultate fieri que per aurea significat
quia sicut aurea excellit omnia alia
metalla. sic castas alia dei dona. per
corpus xpi maior autem horum est ma
ritas. **Capitulum secundum**
Angelo ephesi in summo pro
hemio. *hic* *incipit* *tracta*
tus. Et diuiditur in duas
partes. Nam primo in format septem
ecclesie in specialiter. Secundo tota ecclesia
in generali. **Capitulum** prima diuiditur
in septem partes secundum septem
ecclesias que patebunt persequendo. In
prima uero parte in format ecclesia e
phesina. Cuius primitus comedatio ut
melius recipiatur sequens correctio
que ponitur. Sed hoc aduersitate
In prima parte dicitur. Angelo ephesi
ecclesie a eius episcopo. sicut predictum
est et ita accipitur in sequentibus et
in formando episcopum qui est ca
pitulum illius ecclesie in format. *plurim*
subditur ut ex sequentibus apparbit
Dicunt autem exponitorem communit
quod iste fuit thimotheus pauli disci
pulus que constituit episcopus ecclesie
ephesinae sicut dicitur supra. **Prima**
thimothei primo. **Tunc** beatus io
hannes apostolus super omnes episcopos
asie tunc ecclesias fundauit et rex
ut habetur in libro allu. *stru* an

rorum tamen tamē mēter manebat
 ephes. **H**oc dicit qui habet septē stel-
 las ac exponatur ut supra sicut apertū
 tua et approbo et laborom a tribulacōe
 ab adversariis fidei et patientiam tuā
 tribulacōe tibi sustenta et quā nō
 potes sustinere malas et oīs tamē
 tando sed magis eos ciciendo a consi-
 derio fidelitū ne corrumpantur malis corp
 et temptasti eos experimentū accipi-
 endo de ipis per vitam corp et doctrinā
 qui sedunt aplās et a xpo missos
 addacondim quōdā et non sunt s
 magis subuersores fidelitū quales o-
 rant ebyon et cherintus et ceteri he-
 retici qui tunc in asia surrexerunt
 Et similiter pseudo apli qui dicebat
 se missos ab aplis in ierusalem man-
 tibus scilicet petro et iacobo et sub
 huius p̄torii falso tū dicebant abs-
 quōne legalis simul ac euangelio
 et necessariam ad salutem. Ut patuit
 supra in epistolis pauli in pluribus
 locis Et inuenisti eos mendaces nō
 solum in doctrina sed etiam in vita q̄
 sanctitatem extius simulabat ut sim-
 plices magis deciperent Et patien-
 tiam habes tribulacōibus quas
 excitant contra te et sustinisti
 propter nōm meū non propter in a-
 nom gloriā. **S**ed habes aduersus
 te hic cōter subditū correctio et
 ut melius portet comendatio subdi-
 tū Sed hoc habes Circa p̄mū dicit
 Sed aduersus hōs te defectū corri-
 gendū q̄ subditū tūm dicit q̄ car-
 itatem tuam p̄nam a aperta caritate
 q̄ habuisti in principio tue comissionis
 reliquisti. ex hoc apparet q̄ subditū
 tūm et s̄ q̄ verbum dñi dirigit

ad ep̄m non solum p̄ se sed etiam p̄
 populo sibi subdito Nam et thimotheus
 est pauli specialis discipulus et p̄diler-
 tus non ē simile q̄ p̄cessit in spi-
 ritualibus deficiendo sed magis p̄fundo
 p̄ter quod istud intelligitur de quō
 sibi subdito. **C**onsuevit em̄ sustinere
 paupes xp̄ianos feruent et deuote et
 elemosinam m̄te fidelibus amercusale
 h̄tantibus qui suas possessiones ven-
 diderant ad sustentacōne xpo fidelitū
 et credentū. Ut patet dicit in Et re-
 frigeratus erat ab hoc feruore. Ideo
 nondicitur. Non reliquit simplē car-
 itatem sed p̄am a feruoris gradus
 p̄mū h̄mū ad quem rediatur ac d̄
 memore esto itaq̄. **V**nde exadis a
 aq̄to gradu caritatis et age penitentiā
 de omissione tanti boni et p̄ma opa-
 far. a sic deuote et feruenter pau-
 prius. **H**oc patet q̄ nōm angeli
 non intelligitur hic angelus beatus
 iustas ecclesie ephesie ut voluit
 aliqui dicit. Nam angeli non p̄nt ab
 aliquo gradu sic p̄fectionis excede
 s̄m autem siq̄le te corrigas. **V**enio
 et a ad te p̄mū dicit et mouebo tande
 labrū tuū ac subtrahendo subditos
 tuos ab obedientia tua ut exponit
 aliqui. **S**ed hoc non videtur bene dic-
 tū quia sic culpa principaliter re-
 torquet in ep̄m et non in p̄mū
 quod ē in p̄mū posset etia dicit q̄
 in frigidate dicta p̄me partis non
 contigit tempore tūm doctoib. s̄
 thimothei sed alius sibi succedent
 Nam illo tempore ep̄stopi sancti p̄-
 fiebantur p̄mū ad t̄mēta dice-
 bantur et sic fecerūt imitabunt
 illi em̄ qui dicunt q̄ thimotheus

hic intelligitur angelus ephesi eccle
mouentur ex hoc tñ alla tempora nullu
co excellencior mouentur reorisse etiaz
ephesuam et hoc magis mouet ad p
positu quia tempore plati excellencioris
nimis contingunt defectus in ecclesia
sibi commissa ppter quod saluo melior
iudicio magis videtur qd fuit alius a
sancto thimotheo **Sed** hec habes h
conter subditur comedatio ut more
boni samaitam pg vnu mortificam
in fundatur oleu lemtiuu cum dicit
Sed hec habes sz bonu et comendacoe
dignu quia odisti facta molaturu
Non dicit molatas sed facta coru
quia persane sint ex caritate dilige
de sed coru vicia odio sint habenda
Nicolauis iste fuit impunita ecclesia
hns valde pulcrum vxore et impo
siti fuit sibi qd nimis zelabat cam
ppter quod ad ostendendu contrariu
cecidit imponis arcu **Sermonu** al
lud poetici Decidit in pillam tui
cus vitare ruidm exposuit em
vixorem suam alijs xpianis dices
erronee pr vxores ee tannum
randas sicut alias res **Et** qui h
antem a intellectu raptem audiat
a mente rapiat qui spiritus dicit
ecclesijs **Et** hoc patet q licet ser
mo dirigatur hic pmo eccle eph
sue tame canter dirigatur omnibus
alijs per orbem constitutis vt dic
tim e supra **Vn**centi annu a car
nem et dyabolu dabo ei edere de
ligno ante te qd lignu xpus
e ut h e in fine huius libri que fin
itue beati Nemeus diuinitate
reficiut antius et eius humanita
te optus **Sermonu** quod dicit

augustinus super illud ad hñs x.
ingrediet et egredietur et pascha
mveniet **Et** angelo hec e pda
pars principalis in qua in format
ecclesia summensis cuius pontif
hec commendaco et confortatio cu
dicitur **Et** angelo summe eccle qd
fuit sanctus polycarpus secundu
doctores commiter hic dicit **Q**uis
it exponatur vt supra **S**cio tri
bulacione tuam a xpo mea tuam
patientiam et paupertatem tuam
in temporalibus sed diues es in spi
tualibus et blasphemais ab his q
sed dicunt ee iudeos et non sint
secundum vritatem sed sint syna
goga sathane quia sint obstinati
in pia in fidelitate contra xpm **S**e
cundu em quod dicit eccle hystole
Quo libro capitulo xiiij **Q**uia
summensis multi iudei habitant q
exortant gentiles ad persequedu g
uitor xpianos in qua persequete
plurimi no solum fuerunt rebus
suis spoliati sed etia martiris corona
ti **Ante** quas beatus polycarpus fuit
mignem pectus et cu ignis cum
non lederet gladio percussus ingra
uit addomnu **Q**d subditur **N**ihil
horum timas que passurus es qua
si diceret me ptegente per marti
rij palmam transibis ad gloriã
Et ego missus e dyabolus ic qui
ad hoc faciendu meruit in fideles
vt contempti a pbem sicut
auru in fornace **I**sta tame
pbatio no e ex intentione dy
qui non tendit tribulatoz bonu
sed ex intentione dei qui ex malis
elicit bona et sic ex seueria ty
ranor elicit patientiam anatho

et coronam Et helis tribulacione diebus
 decem Quid exponitur multipliciter Vno
 modo referendo tribulacione ecclesie generaliter
 cuius adactibus dicitur Et decem tribula-
 ciones que significantur hic per decem dies
 alio modo ut per decem dierum tribulacione
 intelligatur tribulacio perfecta quia denarius
 est mis perfectus et primus hinc mudo
 et mii sequentes sunt replicaciones denarij
 et parati eius ut dicitur tertio phrasid .
 Unde est vni et decem Quod est duo
 et decem et sic coniter et sic aduiginti
 que sunt bis decem et triginta ter decem
 et sic consequer alio modo aplicado adde-
 tem precepta decalogi quasi dicit tribu-
 lacio ecclesie durabit quam diu abseruato
 preceptorum decalogi quod usq ad fine
 mundi possit etiam aliter saluo meliori
 iudicio popoi ut p decem dies intelligat
 decem anni secundum illud ezeth in di-
 em panis dedi tibi quia forte tantum
 durauit persecutio smirienf ecclesie esto
 fidelis .i. firmis infide usq ad morte
 p ipa tolleranda et dabo tibi corona
 vite sibi mors non hē locū Qui
 hanc amon exponat ut supra usq i
 non loquitur amorte formida .i. ab
 forno qui dicitur mors secunda infra
 xxi **E**t angelo h et est tertia pe-
 miqua ponitur i fortis purgamentis
 ecclesie Cuius pmo po comedatio de bono
 ut melius recipiat correctio d malo
 q po i s habeo Cui pmo di Et an-
 gelo purgami it .i. bēo carpo ut di-
 rit cor doctores h et dicit Qui
 habet amphad it .i. gladu exuip
 pre acutid sic dicitur e capitulo pmo
 et exponit Etio vbi hitas s mlo
 to tribulacione qo subdit vbi

sed s sathane .i. eius potestas mfi-
 deles inducendo ad persecucionē ecclesie
 et tenes nome meū moribus et fide .i.
 non negasti fidem meam in psecucionibz
 et tormentis et p diebus antipha test
 mei iste martir specialit nominatur
 quia verbo suo et exemplo alias admar-
 titū animauit **S**ed hōc hic con-
 ponitur correctio de malo ad dicitur
 Sed hōc aduersum te pauca s pccata
 corrigenda habes illic .i. meretia pur-
 gamens tenetes doctrina balaam it .
 hystoria hē mii xxv q dēq balath
 exo moabiturum ex doctrina balaam m
 sit puellas pulcras ppe castra hebreoz
 ut eorum pulcritudine hebrei qui erat
 luxuosi allicentur ad idolatram et
 sic deus offenderetur tant qm tant
 dicitur hic ergo aliq exponit q
 ecclesie purgamentis tūc erant aliqui
 Verbo et exemplo alios inducetes
 ad fornicacionē tamq licitam et ad
 comedendū deydolois sacrificijs ad
 eoz venacionē dicitur etiā q tū hor
 erant illi aliqui tenentes et docentes
 erroze merelai sup poita Sed hoc
 non videtur vni quia si sic fuisse
 non dicitur mtoxi habeo aduersu
 te pauca sed multa ppter quod me-
 lius videtur dicendum q meretia pur-
 gamens erat tantū error merelai q
 aliquas uideatur mtoxi .i. doctrina
 baalam induit tantū p similitudine
 uel exemplo Et scdm hoc saluo me-
 lio iudicio sic ē exponeda hē hēc
 illic tenetes doctrina baalam it no re
 sed similitudine Sicut hōc laugus
 porquandam similitudine dicit allep
 ander Et q iste sit intelligē videt
 ex hoc q sequitur qta habes et

tu tenentes doctrinam incolatam q. d.
manifeste sicut balach tenuit doctrinam
post fecim balaam sic apur te sunt
aliqui tenentes doctrinam incolam erro-
neam sicut dicitur e supra Similiter
penitencia age sicut dicitur e supra sine
cetera derelicta pma caritate Si quo m-
nis r si maliquo negligois hic corri-
gere Penam tibi cito in finale iu-
dicio quod e valde quumqum cetera
comparatim Apert quod dicitur pma
qohis y Nouissima hora e . et pugna
cum illis in errore distinat . mpla
dio onis mei . r . miferentia illa tibi
Ite maledicti in ignem eternum a
athai xxxv Qui habet aurem ex-
ponat ut supm Vincenti dabo ma-
na abscondita manna figurale cor-
porale et manifestum datum fuit
filiis isrl' in deserto exodi xxxv' Et
verum manna e apc xpus Scru-
dum quod dicit qohis vi Amen ame-
dico vobis no dedit vobis moyses
panem de celo sed pater meus dat
vobis panem verum de celo Et
pidditur Ego sum panis vite ac ho-
e manna celeste quia beatus refi-
cit mltis et totis ut predictum e
Et dicitur absconditum hominibus vite
pntis Qui quod dr ps xxxv Quia
magna multitudo dulcedinis tue
domine q' abscondisti timetibus te
Et dabo illi calculu candidum r corpq
dote claritatis decoratu quod dicitur
calculus sive lapillus quia e circum-
adno sicut et lapis et mcalculo no-
men nouu scriptum quia tuc quilibz
beatus manifeste et corporaliter per-
dotes corpore glorioz erit ascriptus
nilitati celestiu q' nemo nouit

msi accipit Secundu quod dicit p a
Coza n Deilus non uidit et auris no
audiuit et in cor hois no ascendit q' pa-
ur deus diligetibus se In monstas et
illius dulcedinis non e cognoscibilis ama-
tibus sed apprehensibilis q' ia ea accepit
ic Et angelo her Equa pncipalis
mā informar thyathrense etia Et di-
ut mices partes quia pmo ponitur eius
comodatio 2o malorum reprehensio ab i
habet 3o beatorum amalis distinctio ab i
bis autem Etia pnt dicitur Et angelo
thyathre etia Qui ab aliquibus dicitur
fuisse sanctus hyrenus qui non solum
astam etiam sed et multas alias doc-
etia et vita illustrauit et usq' ad
lugdunū que e galliarū ciuitas pnt
Sed hoc non videtur pbaliter dicitur
tū pmo quia non fuit contem-
poreus beato iohanni . quia videtur pnt
epistolis sibi contemporaneis floruit aut
hyrenens sub comodo aurelio Pr dicitur
aeternis mltis illustrat amota qui
cepit imperari anno domini clxxxv
Secundo quia non e simile pps
tante vite et doctrine in ecclesia pnt
permittere illa que in fra stabunt
Hec quod saluo meliori iudicio
videtur michi q' fuit alius mmonis
excellencie et iohanni contemporaneus
Tunc regens ecclesiam thyathrense
Hec dicit filius dei naturalis qui
e xpus Ceteri sunt filii adoptiu
Qui habet oculos et cetera exponat
ut sup pmo capitulo Non p app-
bationem . opera tua . mfectu . et
ministeriu . seruiendo deo deuote
et patientiam tuam in tribulatio-
ne . et opera tua nouissima plu-
ra . procedendo de bono . f . T . melio

Sed habeo hic contra arguit suos defectus qui notantur cum subditur. **quod** permissis mulierem izabel. Certum est quod non est illa que tertio regum dicitur idolatris et fornicata quia quadringentis annis et amplius ante fuit pedibus equorum concitata. Acto regum xv. Sed est alia nominata propter similitudinem ad illam. Sicut iohannes baptista helias nominatur. Machi xvi. Et dicunt aliqui quod erat uxor christi sed hoc non est uisibile quod uir tam bonus sicut promissum est habet uxorem. Et ideo dicitur quod fuit alia falsa prophetissa uel forte aliquis hereticus qui figuratim designatur nomine muliebri propter molitiem carnis carnis unde et frequenter homo mollis et effematus femina nominatur que se dicit prophetissa. **Non tamen docet** et errore et seducit in eos. et simplices populos. Formicari dicens hoc esse licitum adulteri et dixerunt erronee fornicatos simplicem esse licitam. Vel hoc intelligitur de errore nicolai qui tunc regnabat ut supra dictum est. **Et manducare de idolatriis in ueneratibus idoloz** aliter non est illicitum nisi quod de re apertis prima Cor. viii. ca. Et dedit illi tempus ut penitentiam ageret. Et sic erat obstrata propter quod subditur pena. **Et ecce ego mitto eam in lectum in fernalis pene.** De quo dicit ysaias xiiii. Detracta est ad in feros superbia tua. concidit cadaver huius. subter te sternetur tinea. et opermicitur tui erunt vermes. **Et qui nichilantur cum ea communcando ma-**

lis ipsius in tribulatione maxima erunt. in in ferno cum ea. nisi penitentiam egerint. in punit uita. et filios eius et imitatores ipsius interficiam morte sicut iohanne. **Et scient omnes terre.** tunc manifeste quod modo est ostendit quia ego sum struans et renes et corda. et exanimas et puniens concupiscentias et malas cogitaciones. **et dabo annuq. secundum opera sua.** penam impijs et gloriam iustis. **¶ Vobis autem** hic contra ponitur discretio bonoz animalis et primo casus specialiter in formando. Secundo promittit promittendo ubi. **Et qui auerit.** Circa promittit dicit. **Vobis autem dico.** Et qui sunt illi subditur quicquid non habent doctrinam hanc. et non recipiunt doctrinam izabel. qui non cognominant altitudines sathane et non approbaverunt superbias ebrioz et ebrioz qui per superbiam elati dixerunt contra reuerentiam persone eius diuinitatem negantes propter quod beatus iohannes in principio euangelij sui eius diuinitatem declarauit. **Quem admodum dicitur** hic tangitur error alius erroris scilicet pseudo apoloz qui tunc euangelio dicebant necessarium esse obseruare fideles legaliter que dicitur pondus importabile actum xv. **Et quantum ad hoc dicit iohannes uel** potius angelus apparens ei in persona christi. **Quem admodum dicitur** pseudo apolo. **Non mitto super uas aliud pondus.** et obseruatoz legis quod pondus falsi apolo dicitur uob

se imponendū. tamen illud quod he-
tis. a. ueritatem euangelicā uobis per-
ueros aptos predicatam. tenete fir-
miter donec ueniam ad iudiciū. **¶**
Et qui uiderit hic contra predictos
in forma p̄m̄i p̄mittendo dicens
Et qui uiderit. temptatōes m̄di-
tarum et dyaboli. et qui custodierit
usq̄ in finem. a. usq̄ ad mortem opa
mea hic dicit quia iesus cepit fa-
cere et docere. Actū p̄mo. Dabo illi
potestatem super gentes. in finali
iudicio in quo perfecti iudicabunt. tū
x̄p̄o et sic habent potestatem su-
per gentes iudicandas. Et reget il-
las in uirga ferrea. i. in in flexibili
uiscia. Et tamq̄ uas figuli confici-
entur. quia tū peccatores in in-
ferni detrudentur. Sicut et ego
accepi a p̄re meo ad m̄a. que h̄t
filius. habet a patre. Et dabo illi
stellam matutinā. i. corp̄ glorio-
sitate claritatis resurgens. Qui h̄t
autem it̄ exponatur ut supra.
¶ Et angelo **et̄** **tertiū**
H Sardis. Dicunt expositores
aliqui q̄ iste fuit sanctus
mellico quem asserunt circa tēp̄a
illa fuisse sardensem episcopum et
ab idem martino confirmatū hoc
allegantes ex ead̄ h̄storie quinto
libro x̄p̄m̄. Sed salua corp̄ reueni-
tia hoc non h̄t ibi sed quod fuit
omnichus p̄pter regnū celoz casti-
tatem seruando. et quod plenis sp̄i
sancto in ciuitate sardimensi. req̄-
esit exoptans d̄m̄ et dato q̄ tū
istis que ibi dicuntur de ip̄o fuit
inartir et ep̄us hoc tamen nō ē

ad firmandum corp̄ dictū sed magis
ad contrariū. Nam in x̄p̄o subdit
Nōm̄e habes q̄ uiuas et mortuus
es q̄ de sancto ep̄st̄o non audet
uiscari. Nec etiam de ip̄o sibi sub-
dito quia culpa subditoz redimat
implacitū. Et tempore sancti prelati
solent in ip̄o subdito uicia ma-
gis ciuitat̄ p̄pter quod uidetur
melius dicendum q̄ fuit alius ep̄us
sardensis. qui non fuit tante san-
ctitatis. Nam tū tempore sicut
dictū ē supra. f̄c̄pter ep̄i imitaban̄
Sic ergo p̄ceditur. Quia p̄mo p̄m̄
peccatoz reprehensio. Secundo pau-
torz cōm̄datio ibi. Et habes. Circa
p̄m̄i dicit hoc dicit qui habet sep-
tem sp̄itus dei. i. uiscitatem ange-
loz sibi assistentē et m̄m̄ strantē
et septem stellas. i. uiscitatem
ep̄st̄ozi sicut dictū ē sup̄ p̄mo
capitulo. Scis opera tua. et nichil
latet me. quia nōm̄e h̄es q̄ uiuas
a. sanctitatem apparentem et f̄m̄
mortuus es sp̄ualiter s̄dm̄ uisci-
tatem. esto uigilans. ad cognitiōē
defectū uite et tuo grege. et q̄
firma it̄ t̄. s̄ tibi subditos uerbo
et exemplo. que moitura erant.
Populus em̄ de facti ad peccata la-
bitur nisi exemplo et uerbo suste-
tur. Non em̄ inuenio opera tua ple-
na. i. perfecta sed magis defecti-
ua. In mente ergo habe. qualiter
acceperis et audieris s̄ doct̄m̄. p̄
per eius aptos ueros. et serua.
ope adimplendo. et penitentiā age
de commissione bonoz et commissio-
maloz. Si ergo non uigilans

a diligens fuis circa dicta Veniam
 ad te in morte tamquam fuis. p. m. h.
 interius hora mortis. **Sed ha-**
bes hic contra ponitur commendatio
 paucorum cum dicitur Sed habes pauca
 nomina in paradiso qui non magnam
 vestimenta sua quasi dicit militari
 do subditorum tuorum maculata est vestimenta
 Et ambulat in malis sicut
 illi qui non sunt peccata maculati
 et per albedinem vestris intelligitur
 sola gloria et immortalitas Et
 quia non est acceptio personarum apud
 deum. **Quo** subditur Qui vincit sit
 vestietur et quasi dicit Non solum
 isti sed quicumque vincit mundum carne
 et diabolo sola gloria vestietur. **Et**
 non delebo nomen eius de libro vi-
 te. **Est** autem liber ante dei pre-
 destinatio in quo nullus in scriptis
 simpliciter deletur quia finaliter
 salvabitur. Nam dei prudentia non
 frustrabitur. Dicitur tamen deleri in
 quid quando cadit iusticia et re-
 stitui gratia recuperata. **Et confi-**
teor nomen eius. a. q. sic vere christi
 annis qui habet aurem et exponat
 ut supra. **Et** angelo philadelphie
 Dicitur expositores committit. **Quis**
 te fuit quadratus de quo dicitur et
 hystorie libro iij capitulo. **Quis** fuit
 homo in sacris litteris valde intelli-
 gens et multa scripsit ad fidei de-
 claracionem et infidelium confutacionem.
 Sic ergo predicatur Quia primo po-
 tuit commendatio. Secundo per apertum
 infidelium commisso. **Et** dabo. **Quo**
 primo promissio alii. **Qui** vincit. **Et**
 ra primo dicitur. **Hec** dicit sanctus
 et verus a. p. p. qui est sanctus

sanctorum. **Dan** ipse et ipse uitas
 Johis. **Ego** sum uita et uita
 ta. **Qui** habet clauem dauid a. p. p. a. p. p.
 aperiendi intellectum scripturarum. **Plures**
 christi aperuit illis sensum ut intel-
 ligent scripturas. **Qui** aperit et non
 claudit et quia nullus potest impe-
 dire ab intellectu scripturarum eos quod
 uult erudire nec aliquis potest eos
 intelligere nisi ipse reserante. **Sic**
opera tua a. p. p. **Et** dedi coram
 te ostium apertum ad scripturas intel-
 ligendum. **Et** p. p. **Quod** nemo
 potest claudere a. p. p. ad ostium
 ueritate. quia mandatum habet uerita-
 tem. **qui** dicit quia non dedi et gratia
 miraculorum sicut multis alijs episcopis
 illius temporis recompensam tibi
 in intellectu sacrae scripturarum ex-
 cellenti. **et** seruasti uerbum ope
 et doctrina. **et** non negasti nomen meum
 in persecutione fidelium. **Et** dabo
 h. contra ponitur infidelium commisso p.
 apertum. **Quid** ueritas sua cum multi ha-
 tabant uidi quocumque plures peruenit
 doctrina fuit commisso. **Et** hoc est quod
 dicitur. **Et** dabo de synagoga satha-
 ne. a. aliquos de iudeis qui congregatio
 dicitur synagoga sathane
 p. illo tempore. **Quia** per resurrectionem
 et ascensionem ad celos et p.
 dicato. **apostolorum** manebant in fidelitate
 qui dicunt se iudeos esse et non sunt
 hebrei cum uocati sunt iudei a
 iuda patriarcha. a quo descendit
 christus secundum carnem. **Et** postquam
 negantur christum non remansit in
 eis res huius mundi sed in christum
 confitebantur christum deitatem iuda
 uenisse qui ueritas spiritus et non

et non carne. Secundum quod dicitur
1° Non enim qui in manifesto in-
deus est. neque qui in manifesto incarnatus
est et incarnatus sed qui abscondito iudeo
est et incarnatus cordis in spiritu non
littera. Ecce faciam illos rotas veniant
et adorant ante pedes tuos. Quam
plures de iudeis ut dicitur et com-
puncti sunt ad christum humiliantes se coram
eo. et eius ministro quadrato. Et
facient. per illuminationem fidei. quia
dilexi te promouendo non solum
ad fidem catholicam. sed etiam ad epis-
copalem dignitatem. quoniam ser-
uasti Verbum patientie mee verbo
et opere. et ego seruabo te ab hora ter-
tationis que ventura est in universum orbem
per imperatores romanos dominantes
toto orbi et ubique fidem catholicam
persequentes. Sed contra hoc videtur
Nam ista persecutio fuit sub duobus
imperatoribus scilicet Nerone et Domitiano
anno christi huius in legenda beati iohannis
evangeliste qui de precepto dominici
missus fuit in exilium in insulam que
dicitur pathmos in qua scripsit hunc
librum. et eodem anno domitianus
torquetus fuit. Dicendum quod licet per-
secutio christiana per istos impera-
tores transisset tamen maior erat
futura per aliquos sequentes. ut per
decium et dyocletianum. De qua loquitur
hic iohannes per modum futuri. Et an-
tequam veniret iste fuit assump-
tus ad nos. pro subditur. Ecce ve-
nio cito. ad te accipiendum. tene ad
habes a gratiam tibi datam. ut ve-
nio accipiat coronam tuam. Caden-
tibus enim aliquibus a iusticia impetrat
alij eis subrogantur. Sicut patet

in legenda quadragesima martiri
quia anno christi cadente claudia
subrogatus fuit. et eius coronam
accepit. Qui dicitur hic contra
ponit primum promissio. quod tamen
primum videtur esse augmentum gratie
prout tempore. Dicit ergo alij vi-
deat malignum faciam illud colump-
nam a. fortem et patientem in fide
non solum pro se. sed etiam pro alijs
confortandis et sustinendis. Secundu-
que modum petrus et iohannes et
iacobus columpne dicunt. Galat. ij.
In templo dei mei. in ecclesia mili-
tante. ut ex sequentiis patebit
et foras non egredietur amplius
per apostasiam nec per persecutionem.
Et scribam super eum nomen dei mei
Quia tales in scriptura dicitur dy-
psalmo lxxxvi. Ego dixi dy estis
De exponens salvator iohannis x. m.
Dicit illos ad quas factus est ser-
mo dei. deos dixit. Respondent
enim in ecclesia personam dei. et nomen
civitatis dei mei. noue ierusalem
a militantis. Quod patet ex hoc
que subditur. Que descendit de celo
ad eos meo. Nam etiam militans
regitur et ordinatur spiritu sancto.
Notandum vero quod christus in quantum
homo loquitur. hic nominatus deum
suum et nomen meum nouum quia christus
ante dicitur a christo. quod nomen
non habuit christus a principio sed vo-
catus fuit iesus marthas. luc. ij.
Sed post baptismum inter homines
vocatus est christus. Et similiter cum
fideles a principio non sunt creati
christiani sed tantum discipuli. Et

fide diffusa vspz in antiochiam
 abi multiplicati pmo vacari sine
 copiam ut hie acti xi Qui habet
 aurem ac exponatur ut sup **¶** Et
 angelo laodice hoc e septima pe
 principalis in qua scribit epus lao
 dicens Quem aliqui copiatores as
 serunt fuisse sanctu sagarem h
 allegantes exqueto libro certi
 historie xxiii capitulo Sed salua cor
 reuolentia non nominatur ibi epus sed
 sacerdos et martir Et tibi dicit q lao
 dice requiescit plures aut alij ibid
 nominantur sub nomine epi copiam
 Dato tame q fuit laodice epistopy
 non hie ppter hoc qd dicit sed magis
 ut videtur apponit Nam illud qd
 sequitur metonymia Quia tepidus es
 ne calidus nec frigidus inapiam
 te euomere ex ore meo non audet
 conuenienter sibi applicat qui ex fa
 uore caritatis obtinuit palma mar
 tiri nec etiam pto sibi subiecto
 rionibus predictis inconfimilibus
 articularis qdco salua melior iudico
 dicit q fuit alius minoris per feceris
 existens Tunc em ut predictu e
 sancti epi frequenter occidebantur
 vel in exilium mittebantur et suc
 cedebant eis alij minus deuoti
 sic ergo predictu Quia pmo p
 culpe reprehensio Secundo salubris
 monitio i suadens **¶** 3o pmy p
 missio i Qui dicitur Circa pmi
 dicitur hoc dicit ame aduerbit
 e hebraicu et signat idem qd
 ppter quod attribuit xpo qui d
 de se apo qd hie xpm Ego sum uia
 uitas et uita testis fidelis par
 ne p maiestatis Secundo qd

dicit qd hie in Quod pmy loquunt
 et quod vidimus testam qui e pmi
 pmi creature dei Nam omnia per ipm
 facta sunt et sine apo factu e nichil
 qd pmo Sed opera tua supple ce m
 perfecta so subditur Quia nec cal
 dus es et implens precepta mea ca
 ritatis feruere nec frigidus deu
 tans transgressionem pene timore
 Sed quia tepidus es et tardus ad bo
 num accidiosus et otiosus inapiam
 te euomere et ame te reice sicut
 quid abominabile Nam otiositas
 e sententia omni malorum vicia sententia
 omni vicia quia dicit te falso iac
 tando de iustis quia diues sine p
 ctu virtute et locupletatus exerti
 no doctrine et nullius ergo a doceri
 ab aliquo Et nescis quia tu es miser
 per carentiam gratie et miserabil
 per caritatem pene et pauper bonis
 spualibus et totus quia non audes
 tuos defectus et nudus a virtu
 tibus spoliatus **¶** Suadens e hie
 rone ponitur salubris monitio cu
 dicitur Suadens e emere ame opi
 bus bonis autu igitu a sapien
 tiam calcate accensum aliter in
 flaret per superbiam Sed contra
 hoc dicitur videtur apud dicit **¶**
 xi Si autem gratia iam non exopi
 bus alioquin gratia iam non e gra
 dicitur autem idem e tunc gra ul
 ei inseparabilis amplexa ut per tunc
 inuenitur per opera Dicendum q
 gratia vno mo accipitur p hincitaz
 gratia deo faciente alio mo p mo
 cione dicitur quia mouet auaz ad bo
 num naturale sicut mouetione guali

mouet omnia ad sibi connaturalia
Similiter meritū dupliciter accipitur
Uno modo merito condigni alio modo
merito congrui Si autem accipiat
gratia primo modo et omnino prima sit
non cadit sub merito condigni Et sic
intelligitur dictū aperi pallegandū in
hīs gratiam primam exoptibus me-
retur de condigno eius augmentatōe p-
ma tamen gratia bene cadit sub me-
rito congrui Quia si homo faciat quod
merito est sedisponendo ad gratiam con-
gruū est quod deus illi in findat eam
Si autem accipiat gratia secundo
modo sit non cadit sub merito sed p-
cedit omne meritū condigni et congrui
Talis enim influxus diuinus commūis
fit ab omnibus hominibus quia diu sit
muta p-ncipi Sed aliquid ferunt hinc
influxū per conatū liberi arbitrii
sedisponentes ad super naturale ho-
mī Et sic meretur de congruo gratia
hūmanam sibi in findat adeo et per
eam eius augmentatōe de condigno
Alii vero non ferunt quater quod de-
merentur sibi apud relinquit et
volunt impertata labi per defectū
licitatem liberi arbitrii Sequitur ut
lacrypes fias diuini spiritualibus
Et vestimetis albis induaris a
corruibus et non confuso munditatis
tue coram deo et angelis sanctis
et colluro in unige oculos tuos a
gratia spiritus sancti que alluat o-
culos mentis Dicitur autem mon-
ge quia licet sit gratia adeo solo-
dante tamen impotestate hominis est
ut sibi detur quia potest se ad ea dis-
panē modo dicto Ego quos amo ar-

quo et castigo sicut pater filios
dilectos emulare ergo a. imitare bo-
nos et penitentiam age de peccatis
quæratibus certe pro ad hostiū cordis
hūmani et pulso ad bonū super-
naturale mouendo Si quis audierit
uocem meam motum meum consen-
tiendo et aperuerit michi ianuam
per conatū liberi arbitrii introibo
ad illū sicut per gratiam gratū facie-
tem habitando in illo et tenabo in il-
lo etape meum Nam deus in tali
hōmī delectatur et ap- meo
Qui uerit Hic ultimo ponitur
primū pmissio enim dicit Qui uerit
in filius mundi carnis et dyaboli
dabo illi sedere mecum in throno meo
et quietem in regno celesti sicut et
ego uici passionem meam et sedeo
cum patre meo a iacta ultimo as-
sumptus est melius et sedet ad dexteram
dei Qui hīc autē se exponat ut b

Post hoc audi **iiii**
De scripta uisio
beati iohannis que respi-
cit in formatione septē eccle-
siarū asue specialiter licet ex
consequenti respiciat aliam et
describit in formationem que predicta
hic autem ponit conspiones
eiusdem respicientes directe in for-
mationem totius ecclesie generalis Nam
impis sub quibusdam audit decur-
sum eccle ab inicio apostolorū usque
finem mundi quantum ad tribulationes
consolationes et mirabiles no-
tabiles tamen quæ alij presertim
et alique sunt future Visio
autem astras ymaginarias hūm

iohannes scripsit intellectū tamē eva-
 rum non expressit. licet ad plerūq̄
 tellexit aliqua tamē interposuit per
 que datur nra ad reliqua aliquantū
 capienda. Sicut supra p̄mo capitulo dixit
 septem candelabra aurea septem eccle-
 sie sunt. et septem stelle et septem
 angeli et epi carum. Et similiter in se-
 quentibus aliqua dicit. licet raro ad
 apertendum aliquantū intellectū or-
 culorum ut patebit in locis suis dno
 concedere. Quia quod intellectū littera-
 lis non ē ille qui per voces significat
 in mediato. sed ille qui per ymagines
 signatur. Sicut videtur p̄ dicitur ad
 ligna non dixerunt ad arbore nra
 veni et mpa nobis. Sensus literalis
 non ē de arboribus et lignis sed de
 viris et vrbem per ligna significat
 qui fecerunt super se abymelech ro-
 gem. Sciendum etiā q̄ iste aspectus
 non distinguuntur ex parte temporis
 in quo facti sunt. Quia iohannes
 totū vidit una die q̄ patet p̄ hoc q̄
 dicit sup̄ p̄mo capitulo fuit in spiritu
 dominica die. Sed distinguuntur ex
 tempore in quibus partim expleto
 sunt et partim implende. ut magis
 videtur in foris p̄sequendo. Re-
 siduum igitur huius libi andreas par-
 tes dividitur. Quia p̄mo ponit
 modus huius nra. Secundo de
 corpis impletiōis capitula. Circa
 p̄mū sciendum q̄ tata trinitas reve-
 lauit apocalypsi homi p̄p̄o ab in-
 stanti tamē suo conceptōis xp̄i
 aut iohāni per angelum in eius per-
 sona loquente. xp̄i em homo su-
 p̄ior ē angelis. Quia vniōne ad
 sup̄iorē et plenitudine gr̄e. licet
 sit minor angelis ratione natūe

Secundu quod dicit hebrei q̄ dicitur
 p̄mo ponitur maiestas dei revelans
 No dignitas hominis p̄p̄i revelacione
 recipientis capitulo sedo p̄mū de-
 claratur ex omni throno et exo-
 bili conforsio ibi. Et in circuitu sedis
 et exo reuerti obsequio ibi. Et requie
 non habent. Circa p̄mū dicit beatus
 iohannes p̄ hoc vidi et ecce hostid
 apertū in celo. Sic em videbat y-
 maginā ac si ostiū celi apertū
 per quod designabatur q̄ decursus
 ecclesie sibi revelabatur que telū
 in scriptura nominatur. Secundu q̄
 dicit greḡ melia xxxviii. Regnum
 celoz p̄ntis tempis etiā dicitur in q̄
 doctor qui mandavit soluit in q̄ vo-
 catur ic. Et vox p̄ma ē in quo no-
 minatur auctōs angeli loquens ut
 dicitur ē supra p̄mo capitulo. Apertū
 de huc ad videndum etiā decursus
 q̄ dicitur. Et ostendam t̄ que oportet
 fieri p̄ hoc. Secundu ordinatōz
 dei que non potest frustrari. Et sta-
 tim fuit in spiritu. Confusione ymagināz
 intelligendo. Et ecce sedes posita erat
 in celo. Per quam sedem intelligit
 auctoritas et potestas dei ecclesiaz
 regentis. Et supra sedem sedens
 s̄ deus et vnus et vnus. Et qui
 sedebat similis erat aspectu lapidis
 rasiidis et sardini. Tales apparitōes
 secundu comenētā ad id q̄ revelat
 Deus autem sic apparuit ut gub-
 nans ecclesiaz militante circa quam
 p̄ h̄ ut consolator et caritatis m̄d-
 por. Quia quod in p̄mā ecclesiaz p̄
 aptos inquit spiritu sancto in si-
 militudinem ignis. No dicit h̄

colore rarispidis a viridis qui color q
fortatius e visus Et sardinis a ru
bei colore qui ppter similitudinem ad
ignem signat incendiu caltatis Et
em yris maritimi sedis. per que de
signatur fedus dei ad ecclesiam sua
Nam iris signu e fedus inter deu
et terram ut dicitur genesis ap illis
visio in smaragdine Smaragdus aut
e viridis colore et hic canis de colo
ribus viridis et sic apparebat ille y
ris. quod color viridis incensior tatis
ardebatur in quo designabatur conso
lacio de suis electis a futura maxime
tribulacionibus ecclesie futuris eo
q viridis color e confortatius visus
e. Et maritimi sedis Hic canter
describitur dei maiestas ex nobili g
picio em dicitur Et maritimi sedis
sedilia viginti quatuor por que de
signantur omnia sacra eccle
sie. que licet sint multe. tamen sub
tali modo designantur ppter canter
danciam noui testameti ad uetus
in quo legitur pmo paralip 2000
Et sanctus dauid volens augmētate
cultu dmi statuit viginti quatuor
sacerdotes in templo p ebdomadas
successiue ministrantes In sacra et
scriptura frequer ponitur determi
natus nris pmdeterminato Sicut
supra dictu e pmo capitulo q per
septem spiritus intelligitur multitu
do sanctorum angelorum Et sicut dicit
gregorius Danielia 2000 Et per
septem demones omnia vicia fi
guntur Et super thronos 2000
semitas sedentes per quas designat

omni se episcopi in quibus debet ee
etatis et morum maturitas. tunc a
mictas vestimentis albis Nam i
apis debet resurgere castitas et in
capitibus eorum coronas aureas Nam
in mentibus eorum que dicuntur capi
ta respectu vniuersi constitutus debet
resurgere sapientie claritas que p
aurum frequenter in sacra scriptura
designatur Et de throno s dei pro
cedunt fulgura voces et tonitrua
et coruscacio miraculorum et denotacio
pmissorum pro bonis operibus. et tunc
suppliciorum pro malis qstauero ta
m pmissua ecclesia. et p tempora
multis concedebantur adeo adeo ec
clesie prelatibus Et septem lampades
ardentes. ante throni dei. que s
septem spiritus dei Et exponendo
quid per lampades intelligantur
em dicit que sint septem spiritus
et aperit aliquatiter etiam ad alia ca
pienda dicitur aut hic septem spiritus
dei. septem dona spiritus sancti para
ta dari disponentibus se qd dicuntur
ante throni eo Vel per septem spiritus
intelligitur omnia sanctorum ange
lorum parata ad dei bñplacitu ex
equendu Secundu illud hebre. p
omnes administratores spiritus sint
et qui dicuntur lampades ardentes
quia illuminant et accendunt fideles
ad cognitione et amorem celestiu Et
in conspectu sedis tanq mare vitre
um a baptismi sacramenti. simile
crystallo. quia non e mobile vel
fluidu. sed in pmissu caractere inde
libilem ppter quod no e reterabile

et in medio sedis et in circuitu
 sedis quatuor animalia et quatuor e-
 uangeliste ut dicunt aliqui Vbi dicitur
 Et animal primum simile leoni tertium
 animal habens faciem quasi hominis
 Nam per faciem hominis intelligitur
 matheus ut dictum fuit super impetu-
 pid euangelio et in hoc contor-
 dant sancti et doctores ~~quod dicitur~~
 alij ~~habent~~ matheus vero non est
 tertius in ordine euangelistarum sed
 primum scripsit euangelium credat re-
 comit in prologo super matheum quod
 videtur probabiliter dicere quod qua-
 tuor animalia intelliguntur quatuor
 patriarchales etiam Quarta prima est
 aegyptiaca Nam in magis etiam
 et assimilatur leoni propter constan-
 tiam ubi existenti ut patet de
 petro et iohanne actu quinto Qui
 constanter dixerunt per magis in-
 deo Obedere deo oportet magis
 quam hominibus Et iterum si in spiritu
 in conspectu dei vobis potius audire
 quam deum uideri Non enim potest
 que audire et uideri non loqui
 Secunda est antiochena que assimilatur
 vitulo quia fuit parata obedire
 mandatis apostolorum in uisum existen-
 tium ut patet actu octavo Et quia pro-
 pheta uocati sunt discipuli prophetarum
 actu nono Tertia est alexandrina que
 assimilatur homini Nam in ea a
 principio fuerunt doctores docti non
 solum in litteris diuinis sed etiam hu-
 manis ut perichemus philosophus
 et athanasius et plures alij Quarta
 est constantino politana que assimilatur
 aquile volanti Nam in ea fuit
 uari per contemplationem deuoti ut

gregorius nazarenus et plures alij
 Et quatuor animalia singula corpus ha-
 bebant alias penas alia prima est lex
 naturalis Secunda lex mosaica 3^a
 prophetarum oracula Quarta euangelium
 Quarta doctrina apostolorum Sexta statuta
 generalium conciliorum quibus etiam alii con-
 ciliari debent ascendere ~~deorsum~~
 sursum per contemplationem diuinitatis
 et descendere deorsum ad edificatos pro-
 mouere et uolare ad deum per gratiam
 actionem in prosperis et ad sinistra
 per patientiam in aduersis Et circuitu
 et intus sunt plena oculis con-
 sideranda presentia preterita et futura
 Et requiem non habent Hic
 contra ostenditur dei maiestas ex ob-
 sequio reuerenti Et primo in patriarchis
 alibus ecclesiis cum dicitur Et reque-
 miam habent sed quatuor animalia que
 tuor patriarchales etiam significatiua
 die ac nocte dicuntur sanctus in Na-
 uillis ecclesiis primo ualde deuote ce-
 lebratur fuit diuini officii diuini
 patris et matris Et ponitur sanctus
 ter ad designandum trinitatem per-
 sonarum et subditur dominus deus om-
 nipotens ad designandum unitatem es-
 sentie Nam tres persone sunt unus
 deus et dominus omnipotens qui est et qui
 erat et qui uenit et per hoc
 exprimitur eius eternitas que non
 apprehenditur a nobis in uia nisi per
 comparationem ad differentias temporales
 ut supra dictum est primo capitulo
 Et cum darent Hic contra ponit
 obsequium diuine laudis quantum ad alias
 cathedrales etiam per orbem constitu-
 tas que in diuinis officijs celebrantur
 sequi debent ordinatoz quatuor

etiam patriarchatus. Inm etia in
romana que principalis e et capit
omn Et hoc e q dicitur Et cum dicit
illa animalia gloriam et honorem et
benedictione et fruendo et apm col
laudando in pluribus modis officioz
et in multis modis pccatorum pcc
debant xpm in semores s; alie ca
thedrales etia se eis conformantes
et mittebant coronas suas ante tro
nm in signu reuerentie per hoc confi
tentes q hnt adeo claritate virtutis
et sapientie que per coronas antea
designatur. Ut dicitur e supra Si
tenent dignitas et dicitur accipere glori
am non e per hoc intelligendu q
deus accipiat aliquid de nouo. Vel
quod aliquid accipiat ex opibus et
laudibus humanis. Sed q homines
ex beneficijs ab eo receptis tenent
asurgere ad laudandu et glorifican
dum excellenciam eterne sue ma
iestatis. quia tu creasti omnia de
nihilis pducendo et ppter voluntate
tuam in dispositione ab eter no in te
reuerentia sicut domus naturalis in
quam fit in effectu p existit in di
sposeo artificis Et sicut hoc dicit
septimo methate quia domus in materia
fit adamo q e in anima. Omnia ho
creata se hnt ad deum sicut artifi
aria ad artificem. Sapio vni capitulo
omni em e artifex hnt virtutem
re. Et creata sunt et pducta in effect
tu in tepe et hoc ex dicitur voluntate
non ex nature necessitate.

Cap v

Hic videtur sedens
hic consequenter dicitur
dignitas xpi hnt reueloz

accipientis. Circa quam pmetitur pfin
ditas diuin secreti. No di fficultas aperi
endi i. Et iudi. No in feretur dignitas
xpi i. Et omnis. Circa pmi dicitur Et
vidi in dextera sedentis super thronu.
Iste sedens est diuina pda inq sunt
omnia scripta. Sciendum tamen q iudeo
ponitur scientia duplex vel potius
vna duplex modo dicta. s; scientia di
plix noticie que se extendit ad omnia
possibilia que inq sunt nec exmit
et scientia visionis que respicit ex
istenciam q quatuor differencia tempis
s; pnti uel pntis uel futuri. et ista
sunt in virtute dei opatia in quantum
operatur opa in aliquo tempore. Talia
vero sunt illa que reuelata sunt ho
mi xpo et ab eo notiam aplo. Vir
tus dei vero opatia methate dicit
eius manus dextera. quia p manu
dexteram operant. Et io liber qui
dicit dei noticia de dicitur ab eo
fici commemoratur. Et dicit in dex
tera manus dei signant. Signatio
ista designat clausione diuine pte
de dicitur ab eo fici quo usq sunt
ab eo reuelata fici uel in effectu p
ducta. sigillis septem et omnibus
obstantibus. Ut exponit aliq
Et secundum hoc ponit mis
determinatus pmdeterminato s;
septenarius q obstantia multi
tudine. Sicut dicit gregorius o
melia xxxv. aia ergo septem de
monia habuit q omnis vna
plena fuit. Sed hoc dicitur non bn
concordat hys que sequuntur capi
tulo vii de aperione sigilloz p
cedendo apmo sigillo. Vsq ad

septimū determinate p̄ quod patz
 q̄ m̄s septenarius sigillorū non ponit
 ubi p̄determinata multitudine ob
 scuritate q̄deo videtur melius dicitur
 Q̄ sigilla ista non s̄nt aliud quā
 diuina voluntas claudens et aperiens
 s̄m̄i s̄c̄bi que et quando et quomō
 s̄bi placet que licet in se sit vna
 dicit t̄m̄e multiplex ad vāc̄s effec
 tus relata. Secundū illud psalmo
 centesimo decimo magna opera d̄ni
 exquisita in om̄es voluntates eius
 Septenarius igitur sigillorū est sep
 tenarius reuelatōis d̄ni voluntas
 adreudanda iohanni distincta septē
 reuelatōibus vel fienda in septē
 temporibus. **¶** Et audi hic cōtor
 describitur difficultas aperienti cū
 dicit Et audi angelū fortem iste v̄
 fuisse gabriel qui interpretatur fortitu
 do. **¶** Quis ē dignus aperire libro
 i manifestare dei secretū et solvere
 signacula eius. a sigillatim ostendere
 qualiter singula de quibus dicitur
 p̄cedens eod̄na voluntate. Et nō
 potest nōdo eod̄na voluntate
 quantū ad angelos. neq̄ in terra
 quantū ad homines. neq̄ subterras
 quantū ad demones in quantū re
 manserunt naturalia integra. ape
 rire librum. quia nullus q̄storū p̄t
 ad secreta diuina attingere nisi
 deo reuelante qui p̄mo reuelauit
 x̄p̄o hom̄i et x̄p̄us iohanni. Et
 ego flecto multū et per h̄m̄c fletū
 designatur iohannis desiderium
 desciendo c̄t̄e futurū p̄cessum. **¶**
¶ Et vnus hic cōtor in fertur

dignitas x̄p̄i qui solus inuentus
 ē dignus dicta secreta p̄mo accipere
 et alijs per iohannē m̄ciare. **¶** Et d̄t
 Et vnus de s̄m̄oibus d̄xit michi cō
 solando me de des̄d̄i mei impletōe
 Quis autem fuit iste non dicitur
 hic. Et dicunt aliqui q̄ fuit matheus
 euangelista qui d̄xit imper̄sana x̄p̄i
 a math̄i ultimo. Data ē michi om̄s
 potestas in celo et in terra. **¶** Q̄d d̄t
 Et vnus leo de tribu iuda. **¶** Nā
 x̄p̄us fuit v̄tor in sua resurrectione
 sed quid quid sit de veritate nō t̄m̄e
 non videtur valere quia iohannes
 non accepit hanc natiuitā p̄ math̄i
 stupentiam. sed per specialem reuela
 tōnem. **¶** Dicitur autē ē sup̄ q̄ per s̄m
 ores intelliguntur ecclesie placi. Et
 nō videtur melius q̄ iste s̄m̄or fuit
 petrus eo quia fuit p̄latus pro
 stantior. Et dicit vnus a p̄m̄is
 ter ap̄tas eo nō loquendi quo dicit **¶**
 p̄mo factū ē v̄sper et mane dies
 vnus a p̄m̄is. Transierat em̄ iam
 beatus petrus per martiriū ad gl̄az
 quia sub verane passus fuit. **¶** Ioh̄s
 autem postea tempore dormitiam h̄t
 reuelatōis accepit. **¶** Vide ne flauis
 ic̄ radix dauid. a deradice dauid des
 cendens secundū carnem. Quod
 p̄dixerat ysaias x̄i. Egredietur
 v̄nga de radice iesse ic̄ aperire
 librum a manifestare c̄t̄e decursū
 adeo p̄ordinatū. Et iudi et ecce in
 medio throni ic̄ agni stante tanq̄
 sc̄ssim̄ a x̄p̄m̄ in medio c̄t̄az
 per orbem in nōm̄ eius constitū
 tarū. Sicut ap̄e dicit math̄i ultimo
¶ Et ego vobiscum s̄m̄i om̄ibz diebz

vsq; ad confirmacione seculi. qui sicut
dicitur e leo rone resurrexerunt Ita
dicitur hic agnus rone immolacionis
ppter quod etiam dicitur stans. quia re-
surrexit ad vitam in mortalem. Et
xpi Christus resurgens a mortuis iam
non inditur. et tamen occisus quia
cotidie in ecclesia immolatur non solum
carnem. quia resurrexit ad vitam in
mortalem ut dictum e sed secundum
effectum et representationem quia p
oblationem eucharistie communicat nob
effectus sue passionis quia etiam e
similitudo representatiua apus. Sedm
quod dicitur luce xxiii. Hoc facite
in rem commemoracionis illud autem quod
representat aliquid nominatur nomine
opus. Sicut ymago petri nominatur
petrus. Et eadem rone eucharistia
agnus immolatus. Et ad hoc designa-
dum non dicitur hic agnus occisus
simpliciter. sed tamen occisus hinc
coronia septem a potestates. Et de
designatur per septem spiritus q
septem dona spiritus sancti sunt
quasi septem corona hinc sue po-
tates ad recipiendum virtutem
minima nisi in omnes terram.
Quia xpus paratus e dare do-
spiritus sancti omni homini ad ea se
debite disponenti. Et venit et
accepit de dextera sedentis in
no libro. Non e per hoc intel-
legendum q xpus tunc accepit
narracionem de pressu ecclesie. Nam
anima xpi ab in stanti sue crea-
tione deitati coniuncta habuit no-
ticiam omni que deus cognoscit
sua. Visio enim inter que e pressu

ecclesie ut patet ex predictis. Et id
per hoc q iohannes vidit eum accipere
librum designat acceptio narracione sue
a principio creatio anime xpi. sed
de nono iohanni reuelande. et per eum
vniuersali ecclesie. Et tunc appertinet
hic contem. deservitur assistentia
xpo iohannibus. Et primo assistentia
sibi in ecclesia militante. Secundo i
triumphante ubi Et vidi Et audui.
Circum pmi dicitur. Et tunc appe-
risset librum ad reuelandum ecclesie
pressum quatuor animalia a qua-
tuor ecclesie patriarchales. et viginti
quatuor seniores a vniuersa kabe-
drales ecclesie per orbem diffuse reci-
derunt coram agno. Nam ex hoc
habuerunt matiam venerandi ipm
hinc singuli rtharibus it quod ex-
ponitur tunc subditur. que sunt duces
sanctorum. methasore et per hoc et
similia aperitur aliquo modo. Vnde
exponendum reliqua ut predictum e
Et cantabant cantum nouum a per-
tinentes ad nouum testamentum dignus
es dñe deus etc. Et patet ex sup-
dictis sententia. quoniam accipit
es. meritum predicti illud quod cadit
subdito ppter quod acceptio narra-
tionis ecclesie que pressu morte
xpi ut dicitur e non redit subdito
opus sicut nec gloria corporis q
seruita e bene redit meritum sui
corporis glorificationis et exaltationis. Et
eodem modo potest dici de reuelacione
dicti pressus facta iohanni et per
eum vniuersali ecclesie ad declaracionem
sanctitatis et maiestatis. Nam
hec reuelacio facta e p passum

ex omnibus tribu is Nam etiam est
 ex omnibus gentibus collecta Et fecisti
 nos deo tuo regni a regni eius p
 ticeps et sacerdotes hostias laudis
 deo offerentes et regnabimus super
 terram Na dicitur in terra vbi
 conuincant sed super terram vbi sit
 ad popo dominantur Et vidi h
 rantez pomitur acconditas assistentiu
 popo in terra triumphante cu dicitur Et
 audiu vocem angeloz multoz et
 in hoc designatur apoz multitudo
 maxima Secundum illud iob xxxv
 Nihil e mib militat eub Et id e
 designatur per hoc q subditur Et
 erat mib corp milia milia Sicut et
 corpora celestia totam regione elem
 tate quasi incomparabilis in quantita
 te continua Sic angeli omnia corpora
 lia in quantitate distincta accipiedo
 quantitatem diuina p qualibet
 multitudinis mirabili uel numerata
 Dignus e agnus qui actus e
 accipe virtutem et dignitate is
 aduina nra hnt uel saltem plu
 ra ante passionem quod dico q
 gloriam corporis et huiusmodi que se
 cuta sunt Et id accipio calat h
 accipitur p manifestaco corp ad lau
 dem et honore nomis Et cont
 pantur laus q ab omnibus creatu
 ris emittit Et omes creaturam
 que in celo e. quantum ad homines
 qui iam sunt in patria. et in ter
 ra quantum ad existentes ad huc
 inuia. et qui subter terram. is
 Nam omes creature etia ratabiles
 et vicia careret dicunt laudare
 inqntu sunt matia et occasio
 laudandi apm quia intellectualis

creature per eas ascendunt ad cog
 nostendum deum et per eand ad quum
 laudandum et glorificandum Cetera que
 seruntur parantur expeditis **M**
Andi quod apperuiisset is
 postquam descriptus est
 modus diuine reuelacois
 Hic rantez desribitur de mibus im
 pletiois et hoc septem sigilloz api
 rambus quibus sigillis liber diceba
 signatus Et id scdm septem sigilla
 diuiditur in septem partes que patet
 in tra Ergo in prima parte dicitur Et
 vidi quod apperuiisset agnus vng
 vni de sigillis scz pmi como lodi
 quo dicitur genes pmo Et factu est
 vespe et mane dies vnus a pmius
 vnde et rantez ibi dicitur factu e
 vespe et mane dies secundus Et sic rantez
 totus vsq ad septimū Et eode mo cont
 desribitur apperuo scdm sigilli ceter
 az vsq ad septimū Et audiu vnu
 de quatuor animalibus a pmiu ead
 rae qua desigillis dicitur e Nam a
 rantez agitur dicitur tribus anima
 libus et secundum illos qui per q
 tuor animalia dicitur illos significat
 quatuor euangelistas iste fuit
 marcus in similitudine leonis de
 signatus que similitudo patet pa
 supra qto capitulo Sed quoniam
 illud dictu non consonat ordini eum
 gelistarum in quo ponit mattheus
 pmius et marcus secundus no dicit
 sup in cao q per quatuor anima
 lia quatuor patriarchales etie de
 signantur Et sic hco rantez dicit
 q ille qui per pmiu aial designat
 fuit patriarcha pmius etie pat
 archalis scz vero solimittane q

fuit beatus iacobus appellatus frater
domini eo quod fuit sibi similis Et an-
tam transierat per gladium sub nero-
ne Ut patet per iosephum rex ho-
miquitatis hec autem reuelatio facta
fuit iohanni tempore dominiani
Veni et audi decem sum ecclesie pmi-
tunc Et ecce equus albus et per quem
ut dicunt expositores aliqui designat
gaius imperator qui successit immediate
tyberio sub quo passus fuerat christus et
designatur per equum album eo quod non fuit
optimus molestus sed magis conpla-
bilis nam pilatum misit in exilium qui
christum inique iudicauit Et similiter
herodem qui decollauit iohannem et
christum in passione preuenit iuxta christum
in Et id subditur Ego ueni vincens
ut vincat sed aduersus christum ut
dicitur Sed hoc non videtur michi
rationabiliter dictum Nam iste gaius
intencit fuit elatus et peruersus quod
per orbem misit statuas suas ut nulla
adoraretur uel deus Et quia habitauerunt
iudea uenerunt hac facie misit pe-
tronium in exortum in iudam ut in
templo poneret diuinam statuam et ueni-
tentes interficeret ut dicit iosephus
libris antiquitatum et de iudaico bello
tamen petronius non dedit executionem
quia gaius fuit morte pueniens In
illo uero tempore apostoli et alii christiani
habitabant in ierusalem et in iudea et sepa-
ret quod gaius non fuit eis conplabilis
sed magis horribilis eo quod preteritis habitabi-
bus iudeos horridum erat eis mandatum
gajii dedita adoracione licet ante apertum
misit in exilium herodem et pyla-
tum hac tamen non fuit pro christum
sed palis rursus totaliter desperat
ut refert iosephus quas causa

breuitatis onneto Similiter quod
subditur Ego ueni vincens ut vincat
non videtur sibi conuenienter applicari
quia rome fuit triumphator interfectus
propter suas malicias et uxor eius gla-
dio confossa et eius unica filia pa-
neci allisa propter quod alij uidentur
melius dicere sed quod per equum album
intelligitur ecclesie apostolorum de albatibus
sanctitate uite Et quia beatus ia-
cobus ierosolimitane ecclesie episcopus
dicit ieronimus in libro illustrato an-
tonio dicitur usus fuisse tunc non uel
tibus lanceis sed hincis et per conem al-
quodem posterum est magis probabilis de albatibus
apostolorum unde machometus uocat eos
uinos de albatibus propter quod super o-
mnia ista intelligitur christus pastor
et ductor eorum Sed in illud ad romanos
Qui spiritus dei agnoscunt hi filii dei sunt
Et secundum hoc sic est littera exponenda
Et ecce equus albus sed apostolorum se-
natus et qui sedebat super eum
sed christus habebat aratum in manibus
uermum predicacionis in manibus op-
tationis quia cepit facere et dare aratum
primo Et sic fecerunt apostoli per in-
finitum et ducatum spiritus et dedita est
corona in sua resurrectione et asse-
pione et exiit per effectum suum da-
do apostolis in signo uisibili spiritum sanctum
Vincens aduersarias suas in iudea
primo Nam eodem die conuenerunt
ad omnem predicantem petro tria milia
actum quatuor Et altera die quingenta milia
actum iij ut vincat per totum orbem
subiciendo sue fidei uigo collage-
num Nam in breui tempore iudica-
tione apostolorum et aliorum christi disceptatorum
christo cooperante et sinone corpore

signis sequentibus confirmante mar-
 ti ultimo predicatum fuit ewangelium na-
 comete ad huc beato petro fides katholi-
 ca diffusa fuit usque ad fines terre hira-
 bilis prout declaratur super illud ps. xviii
 in. Quamvis terram exiit sonus corp-
 is et sup eplam ad ro. x. ca. **¶** Et tu
 apperisset **H**ec e pda pars in qua
 describitur status eccie atempore nero-
 nis usque ad tyrum imperatorem in dicit
 audiu secundum animal. Secundum pre-
 dicta iste fuit primus patriarcha eccie
 antiochene scilicet beatus petrus qui primo
 rexit illam ecciam ut he libro illust-
 riu viroru. qui tempore hug. visio-
 ram transferat per martiriu dicens
 Veni et vide statu eccie sub nerone.
 et comit aliis equis ruffis a romas
 apptus qui dicitur ruffis tempore nero-
 nis dupliciter. Uno mo accipiendo ruf-
 sedinem p rubedine sicut in pluribus
 alijs locis amptur in scriptura eo q
 vero multos romanoru occidit ex
 sua crudelitate. Nam etiam quam
 matrem uxorem fratrem et prope-
 ar etia senectam sui preceptore dicit
 occidisse alio mo magis qd pira
 ruffedine quia vero civitatem roma-
 nam incendi fecit in magna parte
 ut uideret quale fuerat antiquitus
 incendiu traxe metali uero incendio
 et commixtione fumi et flame appa-
 rentia ruffedinis causatur. Et qui
 sedebat super eu scilicet nero habens
 dnm. datu e ei a deo pmissum. ut
 sineret. r auferret. partem dec-
 ra. quia turbata fuit ciuitas et
 romani impu ppter sua male-
 ficia et inuicem se interficiant
 Nam ex ortaspiane sic p fide ipa
 misecto otho gaba videlluero

luerunt s' usurpare imperiu et corp-
 pugna ad inuicem valde multi fue-
 runt interfecti. **¶** Datus est illi gladius
 magnus a ptas iustificandi populos na-
 ape pnam psecutione mouit cont ecciam
 loquedo de psecutionibus motis. per im-
 patores romanos. Nam antea psecu-
 tione sustinuerat per iudeos manda-
 tu uero credule. Gan supra positu non
 fuit directe contra ecciam sed cont
 hitantes iudeam. quoru pauci compa-
 tione erant populi nec etia man-
 data illud exequuti. Et id pma p se-
 riuo eccie attribuit neroni. Claudio
 etiam imperator qui fuit medius
 inter gaju et nerone. non legitur
 fecisse populis aliqua psecutione
 Nero aut apoloza principem scilicet pe-
 trum et paulum occidit et multos
 alios populos romae et per impu
 occidi fecit. **¶** Et tu apperisset h
 e tertia pars magna describitur eccie
 status sub tyro. cum dicit. Et audiu
 tertiu animal. patriarcham pmi eccie
 alexandrine scilicet btm marcu. Quid
 m libro illustriu viroru hec et eccie
 equis niger. r exortus romanus
 qui dicitur niger effectus sicut sal
 dicit calidus. exortus em romany
 sub tyro mstant afflixit habitates
 ierusalem q fuerunt fame domgeti
 et alijs afflictionibus. Qm q refert
 iosephus libro de iudicio bello. Et qui
 sedebat super eu scilicet tytus regens
 illu exortu habebat pterea a
 manii sua a dnm iustiaz q opore
 exorquebat. Nam ex ordine dme ius-
 tiae pcessit q exortu romanus
 iudeos parti occidit et pti captiua
 uit in uindicta morte. **¶** Sicut

manifeste predictis. **Luce xix** Ecce
venient dies in te. et circumdabunt te
inimici tui et quia tunc hoc erat propter
intencionem tyri et cooperatus est qui
propter aliam causam venerunt contra
iudeos sed propter rebellionem contra
imperium romanum ut patet per 10
septimum libro de iudaico bello. Et id
dicitur **Et habebat statorem in manu**
et non in mente Nam exquebatur
apud dñe iustie nro predicto Per
manu em apud intelligitur. quia per
eam officatur. et audiui tamq̄ vocē
de medio quatuor animalium a de thro
no dei mouit tūtu erant quatuor
animalia iudicia e supra capitulo q̄
to. et per hoc designatur q̄ factū
tyri contra iudeos predebat coordi
natio dñe aqua predebat mahm pe
ne Sedm̄ quod dicitur in Non est
mahm in ciuitate quod non fecit
dñs **Bilibris tritici denario uno** et
ad intellectū huius sciendum **Quid**
hugo florentis de fine belli roma
norum contra iudeos Fessi demq̄
romani multa eade querabant q̄
mancipia captiua venderent sed
quia plurimi venales et pauci in
veniebantur emptores non desit
quibus triginta mancipia uno mi
nistrato venderent Et sic dñm
emerant per triginta denarijs pe
ctōnsō per denario uno triginta ve
derentur. Et ei minimis et denarijs
idem Unde mathi xxxij dicente
domino **ostendite michi minimis**
ma censibus subditur At illi actu
lerunt ei denariū dicebatur at
denarijs eo quod valebat decem minimos
vsuales quem notandū q̄ bilibris

et nome componit ex bis et libra
quia continet duas libras Quia nō
iudei huius per unā libram designat
eo q̄ quicq̄ libri moysi ab omnibz iudis
receptū alias aut libros iudei nō
receptū qui saducei dicitur Et ergo
sensit **Bilibris tritici denario uno**
et quia sicut de venalibus iudeis
vilibus qui per ordem quod est
vile gram̄ designantur xxxo pro
vno denario dabantur Ne dicitur o
Item decem de fortibus et po
tibus ad ponendum q̄ vno de
nario vendebantur Et vni et
oleū ne lesens per vni quod est
letificatiū intelligitur xpiā qui
replebantur gaudio spiali Sedm̄
quod dicitur xxiij Discipuli vero
replebantur gaudio et spiritu sancto
Et similiter per oleū q̄ pietas
et mutue caritatis obsequiū Qu
quod dicitur dicitur q̄to **Quicq̄** ei
possessores domorū et agrorū eorū
venderant offerentes p̄tia eorū
et ponebant ad pedes ap̄torū q̄
diuidebant singulis prout cuiq̄ op̄
erat et isti non fuerunt les per
cooperati tyri Nam ante eius ad
uentū xpiā hītañces ierusa
lem et in iudea manus angelico
transierunt ultra iordanē ma
uitatem noie pellā in regno agy
pt̄ existente qui confedatū erat
romanis **Et tū** apperisset h̄
incipit pars quarta in qua destri
luitur status ecclie tempore domitiani
qui secundam p̄secutiōne mouit q̄
eccliam et multa alia fecit in impe
rio romano Dicitur **Gaudium** no
rem q̄to animalis a patarche seu

epi constantino politani ra de fuiti se
 dictum e de alijs tribus Et ecce quibus
 palidus a plius romanus Domitianus
 cui partem magna sonatoru calidior
 nobiliti misit et interfecti mpones
 eis timor ut sic raperet coru bona
 ppter quod ceteri romae et alibi erant
 in magno timore pnti ne similis eis
 fieret timor aut facit extiora me
 bra palida et patissime faciem ppter
 quod romani imperiu p pta illo sig
 natu per equu pallidum et qui sedebat
 desuper s; domitianus imperator
 nonon illi mors artius et passue
 q multos in nocetes interfect ut
 dictu e et potissime christianos cont
 quos mouit sdam persecutiom et fina
 liter interfectus fuit a senatu roma
 no ppter suam crudelitatem ut h
 m legenda beati iohis euangeliste et
 infernus sequubatur eud qua p; cur
 sum pntis vite statim raptus e ad
 ponam iohanne et data e illi pfas
 super quatuor partes tte mabus dila
 tariderat romanu imperiu interfect
 gladio Nam in omnibus istis para
 bus multi xpi gladiati fuerunt
 demando eius et fame q multi
 in caribus fame cruciati mortui fu
 erunt et bestijs tte quia plures corp
 deuorandi bestijs tradebant sicut patz
 in legendis plurimu martiz Et q
 pluribus alijs modis aliqui martiri
 zabantur s; suspensioe submersione
 combustioe Et huius qo mtpomitur
 Et mote ut ois mag affligedi mar
 tures t dudu Et predictis vero patz
 q zacharie in per aquos nicolae q
 dupliciti uarios designata fuerunt
 snior regna ut dictu fuit abude

Sic in istoloco p equu albu designat
 regnu xpi pro ut in ceteri aploro fuit
 et credentib; pntis p alias ttes quos
 romani impu aug status fuit uariety
 in tribus tpius Et cu apperuisset
 quatu hinc incipit quita pars in qua
 destruitur etie persecutiom atriano
 impatore qui domitiano successit us
 q addyodiam qste ei tyeing tertia
 persecutiom exercuit contra etiam
 ayarcus anthanus qita Souery qnd
 maximus qui et maximang sdo
 tam decius septimam ualerianus
 octaua aurelianus nonam licet
 autem multi imperatores inter me
 dij fuerunt inter istos quoro tpius
 multi christiani fuerunt martizati
 Isti tamen specialiter dicitur psecutiom
 christianoe exercuisse quia fecerunt
 et renouamit edicta contra christianos
 alij vero non sic Et to q aliqui
 compailus suis fuerunt martizati
 hac fuit ex edictis pcedentiu impa
 torum q no erant renouata Tpius
 igitur istoru impatoru no erant
 etie nec altaria stabilia sed mlocis
 occultis et potissime martiz tizpt
 in quibus super corpa corp abude se
 pultra portabat et ongebatur altare
 ligneu p telchaco missaru Et
 hoc e q dicitur Et cu apperuisset
 quatu sigilla andi subius altare aias
 interfectoru a martires misfectos
 eo q erant ibi corpa coru Et est
 similis mag loquedi Sic exodi p
 omnes amne q egressi sunt de fe
 more iacob a hamnes quous aie
 coru non fuissent egressi de femoe
 iacob q non sunt extradite sed
 adeo p reatone in fise corpailus
 egressis de iacob p gnatoz ppter
 Om dei quatu adductos q sunt

martirizati propter predicacione uerbi di-
mini et propter testimonium quod habent
quod ad simplices christianos qui martiri-
zabantur eos non uolebant negare christum sed
magis prestabant eadem imperium et cla-
mabant uoce magna et iste clamor
non est aliud quam mala festacio nequicie
tyrannorum contra deo merito punienda
et in nocencie martirum punianda Sicut
dixit dominus spiritus cayn. Beneficium terre uox
sanguinis fratris sui abel clamat ad
me de terra et eius in nocencia declarat
tuam nequicia puniendam immortu-
alis uindictam quod subditur Usp quo
domine supple qui es frater et ueneris non
uindictas sanguinem meum de his qui
habitant in terra a de tyrannis habitantibus
super terram. et dabo fructum eis sin-
gule prole albe quia cuilibet data
est gloria anime. et dicitur et illis ut
requiescant. corpora eorum in monti-
montibus terris adhuc modicum sed usque ad
iudicium quod dicitur modicum ceteritati
reparatur propter quod quod prima ratio
dicitur filii nouissima hora est tunc
et resurgunt in corporibus gloriose
et sic habent secundam stolam que
est gloria corporis. donec complantur et tunc
postea propter nomen christi multi sunt
interfecti et adhuc plures interficiuntur
in persecucione anti christi. Et tunc apperit
istud. Hic contra describitur status
ecclesie sub dyocletiano qui decemiam
persecucione mouit contra ecclesiam tunc
legis suo maximo. et ista persecu-
cio fuit atrocior prececedentibus tunc
quod infra triginta dies sex milia pro-
misi sexus leguntur martirio coro-
nati. Et hoc est quod destruit uolens sub
apperucione sigilli septi. Et dicitur id.
propter quod primo ponitur immanitas per-

secucione. Quod si uultis dominus consolari
ibi post hoc audi. Circa finem dicitur
Terre motus factus est magis quod in
omnibus partibus imperii romani exom-
petro diocletiani et maximo moti
sunt iudices et patres ad interfectos
christianos. et sol factus est ingre-
ditur christus qui est sol iusticie demig-
ratus est quantum ad famam nominis
etiam in uerbis suis quibus impone-
batur quod esset maleficus et magus et
in hoc christus edocti per apostolos alios
quod discipulos quos docuerat de talibus
ut dicebant infideles et sic quoniam
erat in se nomen christi demigratus
et luna tota facta est sicut sanguis
quia tunc ecclesia tota fuit sanguis
martirum rubricata et stelle ceciderunt
de celo a multi emittentes in ecclesia
timore mortis intermisi fuerunt
ad ydatrandum. Unde et marcel-
lus papa tunc timore morte ydo-
lis thurificauit. Et per hoc comar
quod plures alii similiter fecerunt.
Verumptamen beatus marcellus
penitencia ductus postea martiri
pro christo sustinuit. et cessauit
episcopus romanus septem an-
nis et sex mensibus propter im-
manitatem persecucione illius.
Sicut fructus emittit grossas
suis cum amagno uento mouet
Et dicitur autem grossi fructus
primi temporis et in mature
que de facili cadunt amagno uen-
to concusse. Tunc enim flauit et
ecclesia turbo tempestuose perse-
rucione. Et celum recessit sicut liber
mouetur. Celum hic dicitur ecclesia pri-
mi temporis. Sicut et mat. xiii. Si-
mile est regnum celorum abscondito magis.

Sedm̄ quod exponit gregorius om̄e
 xxxvii. quia xp̄iani tūc se occulta-
 bant. q̄ntū parebant coceptis valde
 paucis qui comaximo favore se
 martiris offerebant. Et om̄s montes
 et insule delotas suis mote sunt.
 Nam super montes et rupes quasi
 marcescibiles et in insulis mai clau-
 ps ubi figerant xp̄iam querebant
 et exterrimabant. et sic dicunt ista
 loca mota ppter macionē h̄itancū
 Sicut dicitur parius facē vid pa-
 ti quia p̄litū m̄hitans agit vel pa-
 titur. Et reges terre et principes
 it̄ in om̄ibus em̄ partibus orbis it̄
 diffusa erat fides catholica. ut su-
 pra dictū ē. Et de om̄i statu hom̄
 maiorū et minorū et moderatū aq̄
 redderant qui rabiem persecutōis
 mote per maximianū querebant
 se abscondē in locis cavernos sub-
 montibus. Ideo subditur absconde-
 runt se in speluncas. Et alique etiā
 coram ab̄ capi et longo cruciatū
 ad mortē deduci desiderabat mo-
 breuē supposita cū dei voluntate
 ne vi tormento induraret ad
 xp̄m negandū. Et hoc desiderū
 exponitur cum subditur. Et dicitur
 montibus et petris cadite sup nos
 et abscondite nos a facie pedentis
 super thronū. vati contra nos. lig
 m̄deo non cadat ira q̄e. dicitur tam
 vati m̄ebate contra nos. a quos
 quando flagellat eos. quia ad modū
 vati se h̄t. in quando flagellat elec-
 tos. hoc facit magis ex sua beng-
 nitate ad augmētū m̄iti xp̄i et
 p̄mij. Et ab̄ra agni r̄ hom̄s xp̄i
 qui videbatur contra sua cecidit

mō dicto Quomā venit dies mag-
 nis ire ap̄oz. r̄ tempus persecutōis
 magne ab̄eis p̄misse. Et quis patit
 stare q̄ dicit valde pauci. Quedam
 em̄ marcellus papa qui caput erat
 cecidit ut dicitur ē. ppter quod videbā
 difficile q̄ alij in fides possent stare
 aliter autem exponit ab̄aliquibus illud
 Et dicitur montibus et petris cadite su-
 per nos. it̄. Quod per montes et petras
 intelligunt sancti qui iam erant xp̄iani
 qui dicitur montes ppter suam exalta-
 tione ad celestia. et petre ppter confitē
 tione in bono quorum suffragia postu-
 labant. fideles impersecutōis patit. Et
 sic ē sensus. Et dicitur montibus et
 petris. r̄ sanctis cadite super nos. r̄
 condespēdite nobis. et abscondite nos
 a facie ire. r̄ protegite nos om̄ibus
 vestris erga deū et agnū. Ut cesset
 a nobis rabies huius persecutōis. Sed
 exponit p̄ma videtur magis luttalis
D Post hoc vidi cap. vii
 Postquam descripta acerbis-
 tas persecutōis h̄ic conter-
 destruitur suauitas consolatiōis que
 fuerat m̄cra tempore constantini
 et helenari. Et dicitur viduas p̄tes
 quap̄mo p̄misse h̄ic consolatiō q̄ntū
 ad existeret m̄cra militante. Et
 q̄ntū ad existeret m̄cra triumphate
 ubi post hoc vidi turbam magnam
 p̄ma ad huc viduas. Quia p̄misse
 persecutō breuis quatuor tyrannoz
 induit p̄misse p̄misse romani imperij da-
 minantū. Secūdo cap̄o represso
 per constantinū. vidi alterū. Ita
 p̄misse sciendū q̄ p̄misse dicit m̄cra
 hystoria nouo libro postquā dyocle-
 tianus et maximianus deposederunt

in signa imperij constituti sunt impe-
ratores duo scilicet galerius et constantinus
Galerus autem duos cesares instituit scilicet
seuerum myralia in athenis morien-
te Constantinus autem cephelena genuit
filium nomine constantinum qui mortuo pater-
factus est imperator et assumpsit in g-
prium imperij titulum Quilicet primo fuit
pacifus christiani tamen cito postea factus
est persecutor maxentius vero ro-
me tyrannizabat Et sic erant quatuor
persecutores ecclesie in quatuor partibus
imperij scilicet maximi in moriente Se-
uerus in ytalica maxentius in rome liti-
mus alexandria que est in egipto Item
nondum quod homines maxime potentes et
indignitate constituti in hoc libro fre-
quenter nominantur angeli Sicut dicitur
et supra capitulo primo de episcopis in ceteris
qui angeli nominantur Et si sunt
boni sunt angeli et si sunt mali
magis sunt angeli sathane sathane pro
illo tempore quo sunt mali Sicut dicitur
in supra in capitulo de angelo
sathane Nomen habet quod unus
mortuus est **H**oc igitur modo quatuor
persecutores ecclesie predicti nominantur
hic angeli cum dicitur Post hoc vi-
di quatuor angelos stantes a dom-
inatione super quatuor angulos terre et
quatuor partes imperij ut dicitur et
tenentes quatuor ventos terre ne fla-
rent et impediunt doctores ecclesie
ne verbum dei predicarent De quo
flatus dicitur in ceteris in iij Singe aquilo et
Veni auster perfla ortum meum et fluet
aromata illius Quia per flatus predica-
tionis fecundatur ortus ecclesie in multitudine
super terram non super mare nec

mollam aridorem. christiani enim
aliqui habitant in maribus aliqui in in-
sulis maris et aliqui in siluis perse-
cutione fugientes Et omnes isti desig-
nantur nominibus locorum istorum Sicut
habitantes pacifus designantur nomine
christiani Unde communiter modo loquendo dicitur
pacifus fecit tale festum a pacifus habitans
ibi **E**t audi **H**ic continetur descriptio
dictorum quatuor expressio tyrannorum
Circa quam primo ponitur expressio
actus **Q**uo subditur sequens fructus in
fraudibus Circa primum primum et primum
tibi condicio cum dicitur Et audi aliter
angelum a imperatore constantino
ascendente ab ortu solis Nam ex
ordinatione solis iusticie ascendit ad
dignitatem imperiale ut daret pace
ecclesie **H**ic signum dei cum a signum
crucis populi Et dicitur cum ecclesie his-
torie libro xij Quod constantinus
veniens romam maxentium abi ty-
rannizantem et frater cogitaret de
dispositio belli et per victoria exortet
deum celi quam vis quam vis non dnm
est baptizatus aspiciens mediam vi-
dit signum crucis crucis Et cum in-
retur deum solita conspione vidit an-
gelos stantes et dicentes sibi in
hoc signo vince tunc de victoria fu-
tura sentit signum crucis prout
viderat deprimi fecit in milibus
vexillis Et sic procedens tunc max-
entium obruit ploni triumphum Et
clamavit voce magna quatuor an-
gelis et quatuor tyrannis predi-
tis quibus dedit a primum no-
te terre et nudum a christiani in
habitantes arida et in insulis

maus dicens Nolite nocere ac Nam
 astros quatuor tyranos recepit a
 ptolemaio xpianorum aliquos debellando
 prout dicitur de maxencio et idem
 postea accidit de lincio contra xpian
 nos truciditer in surgetam alexan
 dria et megypto alias autem duos
 suo mandato deterrendo et hec hnt
 eccle hystorie nono libro Duo adus
 q signemus seruos dei nri in fron
 tibus eorū Constantino em alicato
 plucstro baptizatus honorauit et ex
 altauit etiam et potissime sacerdotes
 et alias eccle ministros Et multa p
 uilegia xpianis dedit et sic exem
 plo et uerbo multas ad baptismū
 induxit et sic per ministros sacerdo
 tū eos seruos xpi consignauit **¶**
 Sciendum autem q hec dictio quo
 ad usq teneat hic in finite sit in
 telligendo **¶** Signatis fideibus
 tempore constantini quatuor tyra
 ni p diti deberent redire ad perse
 cutione eccle sicut tū dicit sedat
 hic quo usq memam perquad de
 signatur q me aduente isto debe
 as aplius sedere sed teneat in defi
 nite Sicut tū dicitur Iste no pon
 tuit quia p morte ponite non
 potuit **¶** Et audiui mīm signa
 torū Hic ranteo ponitur dicte re
 pressioms fructus q e multiplicato
 credentū xpo Et dicitur ex parte
 aliqui q hic ponit pmo mīs qā
 sors ad xpm deuotissimo Et io
 subditur Ex omnī tribu filiorū isrl
 et pgea tū dē p q her audi tur
 bam magna ac pome multitudine
 qū sors de gentilitate q fuit mltro
 maior q incopabiliter deuota

usmo **¶** Saluo iudicio pmit non andet
 rōnabiliter dicitur quia ante tempore to
 stantini iudei ianerant in sua infide
 litate obstinati ppter quod non uidet
 q tempore constantini tūc fuit bap
 tizati prout dicitur hic s. ex plurimū milia
 qrem ex qualibet tribu ex ceptū tribu
 dan laco tuus mātur tūc io seph dicitur
 xij milia signati et tūc secundum
 hebreos et latinos x dicitur fuerunt
 captiuati et mcluse ultra montes
 tapyas et sic de illis non videntur f
 aliqui fuisse baptizati Similit̄ scdm
 de quisione gentiliū non andet p babiliter
 dicitur quia textus disponere uidet in
 pluribus ut magis uidebitur p sepe
 Sic igitur qmū mlti uidentur ad xpm
 m hac parte de scribitur multitudine q
 uerborū ad xpm tpe constantini de qua
 tūc q gente uel nateū qui per bap
 tismū rem nateū asrl tunc scit **¶** Scdm quod
 pdixit ysaias uolun Effundā spū
 meū super semine tuū et bndictōes
 meas super spū tuū et ger mabit
 et sequetur Iste dicit Dm ego sum
 et ille inuocabit in nōie iacob **¶** Et h
 scribet in manu sua dno et t nōie
 isrl assimilabitur q intelligitur
 de gentilibus qū s ad xpm sicut abi
 dem plenus fuit dicitur **¶** Hec etiam
 dicitur aplūs Ps. ij Non em q mma
 m festo iudeus est nec qui in ma
 m festo m carne t carnisio sed qui in
 abscondito iudeus e s per fidem xpi
 et carnisio cordē in spū s per re
 tentionem carnis et sic patet q
 nōie isrl scdm rem et ueritatem
 transijt ad qmū in xpo regnat et
 p qmū nōia xpi tribuit isrl ad xij
 aplos noui testamēti q correspondet

xxii patriarchis veteris Tribus vero
dan hic omittitur. eo qd de ipa dicitur
anypus natus. Sciendum etia qd
tunc dicitur xliii milia signati poi-
nis determinatis qd determinato na-
multo plures temporibus illis per di-
fas partes orbis finit baptizari sicut
supra capitulo iii per xxiiii sem-
ores intelligitur. vniuersas platonid
ecclie qe multo maior sicut dicitur
fuit ibidem. Hic vero dicitur patet
litta. **H**ic post hoc iudi. Hic contem-
describitur consolatio qntu ad con-
tes in certia triumphante. Nam sic
per per se autem acerbissimam tybq
didicetiam et maxoniam facta e
consolatio magna in certia milicite
per qstantim pacem ei tribuete sic
merta triumphante de miribus illius
tempis facta e leticia per xpm
annas corp suscipientem qd hic
leticia pmo describit. Sedo iohes
de hac pmo in scriu. Et respondit
Cura pmi dicit. Per hoc vidi tur-
bam magnam quam nemo dimi-
te potat. temporibus em dyacletian
et maxoniam tot finit martiriza-
ti qd per homines non patant ad cor-
tum min reduci. Nam infra xxx
dies legitur. xxvii milia martiri-
zati ut dicitur e supra. Vna etia
Vice maxoniam interfecit legione
thebeor in qua erant vi milia.
vi. lxx milites xpianam iudices
inducis partibus de mandato
istoro impatoro tot interfecerunt
xpianos qd non patant subterro
nilo redigi. Nam dyacletianq legi-
xxx annis ampassit ex omnibus

gentibus et tribubus et quilibet
Et hoc videtur qd non agitur hic de
guersis ex gentilitate tantu. sicut
dicunt aliqui. sed de martirizatis p
dyacletianum et maxoniam inter-
fuit aliqui de iudaismo conisi ad
xpm et de omi qulo et gente. stan-
tes ante thronu. per claru diuini
aspectu. et in conspectu agni. qd sicut
beati reficitur in tribus in aspectu di-
mitatis. ita ex omi in aspectu in asper-
tu humanitatis xpi. sicut quod
dicit augustinus super iohem dicit
ti stolis albis. per gloriā anime q
per stolam albam designatur. ve-
ditu e capitulo precedenti. et pal-
me in manibus eorū in signu per-
fecte victorie que non hē in vita pū-
ti in qua homines quantumq st
sunt semper impugna et sic non
loquitur hic ut vī in baptizatis
ex omibus muia sed de martirizatis
ex omibus impata. et clamabunt vo-
te magna. Nam in ecclis e laus
dei dicentes salus deo nro. et salus
quam habemus in te nobis adeo. Et
omnes angeli stabant martiri-
troni. tamq parati ad exequendū
dei voluntate. et semoru et qtu
animalū. et epōr et patriarcharū
tam in celo regnantū. et tenderūt
in conspectu throni. gratias agētes
deo de triumpho martirū dicentes
amen. **P**ost laudem martirū sup
positam salus deo nro. Et sicut
eorū laus tunc dicitur. **B**enedictio et laus
claritas et divulgatio nōis et cetera
focime. supple attribuant. deo nro
in secula seculorū. Non e per hoc

intelligendum qd ex creaturis ad
 accipiat deo in se ipso sed tamen offer-
 tibus suis. **Et** tradit hic conter-
 iohes de dicitis mibus in struit plenis
 et tendit omnis de semidibus pdm
 illos qui dicit qd hia in mediate pre-
 dens loquitur de gupis exgentilitate
 tpe constantim qste semor fuit vtrius
 siluester. sed hoc non videtur quicid
 dicit quia iohes non fuit in structo
 abeato siluestro p multa tempora p
 nascio qd floruit tempore constantim
 qui cepit imperare anno dñi uto 10
 et io videtur incluis qd iste semor fuit
 beatus petrus qui dicit omnis semora-
 pms inter platos etie pnt dicit e
 supra eo hii qui amitti sunt ab
 bis stolis qui sunt ic qd tu debes si-
 re. **Et** dixit illi dñe in tu stis q reg-
 nas in gloria cu eis. Nam ante reve-
 latione iohanni facta per martiriū
 transierat ad gloriam ut ostensū e
 supra eo capitulo qd iohes tu qui
 stis pates me dote de capis. **Et** dixit
 michi hii sunt qui veniunt de tribulacōe
 magna ex ntes de mudo p mūū
 tempore dyocletiani et maxiam in-
 patorū quia fuit tūc tribulatio max-
 ima ut predictū e ex hoc etiam in-
 datur qd non loquitur de gupis ad fi-
 dem tempore constantim quia tūc
 non fuit etie maxima tribulō sed
 maxima consola. ppter quod loquitur
 sicut dixi de nribz tps precedet
 ad subditur et laudat stolas et cal-
 bant cas in sanguine agni. ppter
 quem caro sanguis fuit effusus et
 io mto dicitur sanguis agni qd est
 sanguis membrora spūs in quibz

dicit se persecutorū pari dicit ipso Sau-
 le saule quid me persequeris mites aut
 predicti acceperunt pnam stolam a
 aie gloriā ut supra dictū e per effusioz
 sui sanguinis. nō sunt ante thronū dei
 videntes autem facie ad facie. et sicut
 ei die ac nocte in templo eius. qd hie
 laudat p octogesimo tercio. **Et** qui
 habitant in domo tua dñe in secula seculorū
 laudabunt te. et sedet in throno. **Et** dicit
 habitat super illos. quia non pnt abeo
 auelli. **Non** esurient neqz sicient am-
 plius ita nullam tribulacione aut in-
 quietudinem patientur amplius. Nam
 in beatitudine quietatur appetitus. qm
 agnus qui e in medio throni sū xpus
 reget eos in mediate fideles aut i-
 tra existentes regit abeo p mstros
 etie et adducet eos ad vire fontes
 aquarū continuando meis gloriā
 aie quo usqz tū hie accipiat gloriā
 corpis in futura resurrectione et tūc
 erunt in fontibus aquarū vite per du-
 plicem gloriā sū corpis et aie. **Et** ab-
 stergent dñe omē lacrimā nam ultra nō
 habent aliqz tristitiae matiaz sed plenā
 et pfectā consolationē. **Contra** hanc
 expositionē qd exposui ex textu possit
 argui quia pmo dicit p qd hoc vidi
 magnā turbā ic. **Et** quo videtur qd
 non loquitur de martiribus tempo-
 constantim predictibz de quo ante fe-
 terat mentio sed magis de comū sū
 ex gentilitate tempore apūs sicut
 dicit expositor aliqui. **Secundo** qd
 in fra xpi iohes loquitur de iura-
 te celesti dicit. **Et** templū non vidi
 in ea hie aut dicit. **Et** sicut
 ei die ac nocte in templo eius.

ex quo videtur q non loquitur d' mar-
tribus eximibus iam impatria sed de
fidelibus qui sunt adhuc in aia Ad p-
mū dicendum q ruidicatur post her-
vidi it li post non refertur ad ordinē
rei geste sed ad ordinem visionis
seu descriptionis illa em que sunt pūb
facta frequenter postius sunt ostensa
phetis et descripta sicut manifeste p
in scriptura veteris ac noui testamēti
ppter quod non valet ar^m **Ad scdm**
dicendum q post illud verbum vbi sub
ditur in mediate **Dns em omnipotens**
templum illud ē et agnus **Ex quo p**
q per verbum vbi non excludit
auitate celesti templum sūmode sed
tanat templum materiale et figurale
quale fuit in veti testamēto respectu
nouī et in nouo respectu celi **Cultus**
em dei in nouo testamēto ē quoda figura
et representatio cultus apūis sūe laudis
ab angelis sanctis et beatis mēdo **Et**
quia cultus celi non ē ad illud ordinat
sō nullo mō ē figuratiu q ibi deq
colitur et laudatur **Ut clare et pro-**
fentialiter visus sūe figura et o-
mgnate **Et sic negatur i templū**
figurale **Et dñs omps dicit** tem-
plum eius sicut pleniū ostendit
quando orimig i dñs concedere **Cap**
Et ann appuisset viii
A postquā supius in apertōe
sex sigillōz scripta ē ecclie
pugna contra tyrannos **Ut patet**
ex predicto **Hic tñter distribuitur**
ecclie pugna contra hereticos sub a-
perture septimi sigilli **Ista tamē**
diuisio non ē prestisa **Nam a tempo**
aploz mētia surrexerūt heretici

ut patet ex supradictis maploz e-
pistolis et p tempus constantin fi-
erunt et erunt aliqui tyranni **Et**
heretici accipiunt scdm id q pri-
cipaliter destruitur in pcedentibz et se-
quentibus **Heretici vero sicuti sunt**
inter xpianos vsq ad finē iudicij
Sicut ostendit saluator mōi xpi
parabolam **Quantē seminat i mo-**
dio tritici quam voluit eradicari us-
q ad messem per quam intelligit tūp
iudicij **Post quod pars ista durat**
vsq ad finem seu terminū huius
libri **Et diuiditur** in tres partes **Nā**
pmo destruitur status ecclie iudicij
pcedens **Ad iudicij gēricū pō cap**
ibi **Et vidi thronū magnū** **Et subse-**
quēs ibi **et ego iohannes** **Pma pās**
diuiditur in duas **Nam pmo descri-**
bitur pugna inter ecclias et hereticos
dictas **apē** **Et dñs inter apam et dic-**
tas hereticos extēso nōmīe capitulo
xii **pma** adhuc in duas **Nam pmo**
agitur de mētibz heresim **Ad**
defautōibz eoz capitulo ix **pma**
adhuc in duas quia pmo continet
se predictis **Ad exequit de hereticis**
ibi **Et septem angeli** **In pcedenti**
vero parte duo sunt dicta destrati et
tū sū persecutio tyrannoz et con-
solatio equēs per constantinū **pmo**
ergo se continet secūdo p qca **Et dñs**
ibi **Et alius angelus** **Et cū per-**
mū pantiū quodam breuis persecu-
tio p q tempus constantini excitata
peruuliamit apostata qui interfecit
paulū et iohannem et plures alias
et multa mala et dampna multē
xpianos **Et de ipō dicitur** hic fac-

tum e silentium magnum in terra a
 aucto mltante . que frequenter in ho
 libro colu noiatu ut predictu est
 iste em uiliamus precepit ecclesias claudi
 phibens dnm officiu sollempniter
 celebrari Et sic factu e silentiu in celo
 quia tamen uiliamus apostata parid
 imperauit sz anno cono et sex men
 sibus sedm ieronimu qd subditur qd
 dimidia hora Nam apo in bello per
 sarum interfecto aperte sunt eccle
 et cepit religio popiana gaude ut
 hie in legenda sanctoru martiru iohis
 et pauli Consequenter ponitur co
 tinnuatio ad sequentia cum dicitur Et
 uidi septem angelos in Deistis ues
 angelis et eorum tubicinis dicitur in
 sequentibus sigillatim ¶ Et alius
 angelus hic ponitur continuatio
 ad secundu precedentis quod fuit et
 tie liberatio per constantinu ad qua
 seruta fuit ecclesie edificatio et dnozo
 sollempnis celebratio Adhanc autem
 celebritatem addidit damasus papa
 qui satis cito post tempus uiliam a
 postate profuit eccle romane et or
 dmanit ut per omnes ecclesias psalmos
 nocte die qd caneret et ut in fine
 psalmoz diceret gloria patri etc Appec
 quod de ipso dicitur Et alius angelus
 sz papa damasus qui fuit alius de sep
 tem predictis Venit et stetit an
 altare quia profuit eccle romane ha
 bens thuribulum aureu a cor deo de
 uoti. Secudu psalmiste contestmo
 quadragesimo dirigat oratio mea
 prout in conspectu tuo Et
 data sunt ei mensa multa q sunt
 orones sanctorum Nam p auctoi

tatem aplicam adeo sibi datam orones
 sanctoru sunt augmerate per orbem
 urdaret . super altare aureu quod e
 ante thronu ad sinistru em pontifice
 pertinet referre deuoz qd in
 deu cum sit caput uniuersalis eccle
 Et accepit angelus thuribulum et
 plouit deigne altaris Nam adeo acce
 pit domi feruere caritatis et misit i
 terram . quia ex feruore caritatis adeo
 accepte induxit ad feruore deuoz
 hitatores terre ut dictu e Et facta
 sunt tonitrua sicut predicatois . et
 uoces diuino laudis et fulgura ho
 rustarunt in miraculis Nam illo
 tempore multi prelati et alij deuoti
 habuerunt gratia miraculor in terra
 dei . et tremotus Nam per ista mo
 ta sunt corda trona ad operatoz bon
 Conter ponitur continuatio ad septima
 cum dicitur Et septem angeli in De
 quibus statim dicitur postea ¶ Et
 primus angelus hic conter exequit
 de heresiarchis . et licet multi fuerit
 tamen de quatuor facit expressa me
 rione contra quos quatuor gnalia co
 rilia et principis congregata Et 2m
 hac diuiditur in quatuor partes q
 patebunt psequendo in hac parte .
 In pma parte fit mentio de caris q
 supbia in flatus errore assouit co
 tra articulu sancte trinitate dices
 q sicut pater et filius et filius spūs
 sanctus sunt distincti in personis
 ita et in essentijs . et sicut solus
 pater e uerus deus . filius et spūs
 sanctus creature Et neque possent
 dici deus nisi tantu participante
 Contrahunt errore congregatu

ignale tonaliū S S S 2 xviii epō
m uicōna ciuitate bytine et condemp-
natiō tibi dagna peruersim arriū nō
tamē abertore destiterunt plures ei
discipuli. sed cum renouantes in ferret
etiam plures principes et imperatores
persecutiōne contra catholicos mouerēt
ut in persecutiōibus apparuit. De ho-
igitur arrio dicitur. Et primus angelus
arrius nam homines mali ita notant
in hoc libro angeli sicut et boni ut
dictū ē in principio capituli p̄cedēt
Et tuba tertiū cum magno haatu
et superbia. dictam heresim publica-
do. Et facta ē grandis et grandis te-
pestatas quia nomine grandinis frequēt
etiam vulgari locutiōe designat etiam
que per hoc fuit meta seducta. In
dicitur de libro cetera hystorie. Et te-
pestate facies cetera feda et admodū
tempis erat. non enim sicut p̄us ab-
extraneis sed appiis vestabat. Fi-
gabat alius et alius fugabat. et
vtrūq; de cetera se se dicebat. Et
ignis innotus sanguine a ignis
emulacōnis ex qua scuta ē effu-
sio sanguinis et parissime tempore
valentis imperatoris. qui lapsus in
heresim arrianam persequeretur
catholicas corp aliquos comburedo et
alios gladio occidendo. et alijs modis
varijs affligendo. et tertia pars sic
combusta ē. Dicitur autē hic tertia
pars sic christi alie due partes iu-
dei et pagani qui legem moysi non
habuerunt nec fidem christi receperunt
Ergo de tertia parte que christi
dicitur loquitur hic que igne arriane

perfidie fuit corrupta. inlayris qui
per terram designantur. eo q̄ t̄m̄s
actibus sunt intenti et imprelatis et
deicis qui signantur per arbores eo q̄
per cognitiōne stirpitarū sunt sup-
alias eleuati per femi viride meelli-
gunt. nouelli ad christiāntē disponit
et hij fuerunt pulchri gothorū quales
christiāntē feli misit ad valentē impa-
torem p̄ sacerdotibus christiāntē habe-
dis qui doceret eos de fide catholica
et cetera sicut sacramentis et ipse misit
eis presbiteros arrianos sicut ipse
arriāntē erat qui corrumperat eos
heresi arriana q̄ dicitur. Et tertia pars
combusta ē it̄ patet ex dicto licta
Et secundus angelus hic continet a-
gitur de secundo heresiarcha s̄ ma-
cedonia qui differrebat ab arriano
dicens filium eiusdem nature cum patre
si conueniebat tū eo dicens spiritū
sanctū se creaturū et seruū filij.
De ipso dicitur. Et secundus angelus
et macedonius qui dicitur angelus sub-
ne tuba tertiū a flatu superbie.
notus errorem docuit. et tanq̄ mod
magnus a heresi magna. ardens
igne s̄ per fidie missus ē t̄m̄s
a mectāz ante baptismi per mact
designatā. eo q̄ mare ē receptaculū
om̄i aquarū. et ecclesia. Vnde p̄ q̄
per baptismi sacramentū. Et facta ē
tertia pars maris sanguis. detur-
pata ē tertia pars aque baptismi
accipiendo tamē partem valde large
Baptismus em̄ confertur t̄m̄s
trinitatis. cuius tertia persona est
spiritus sanctus qui s̄m̄ errorem

macedonis dicitur deturpauit perque
 asseritur creatura et seruilis conditio
 ut dicitur et mortua est in eo scilicet in
 uere dicto. Tertia pars creaturae. quia
 multi per baptismum regnati et noua
 creatura facti corrupti fuerunt per erro-
 rem macedonis. Et tertia pars inuicem
 interit. quia magna pars prelatos
 et curatos per quos duci debent alij
 ad salutem portu corrupti sunt per erro-
 rem dicto. Contra hunc uero ma-
 cedonid congregata fuit pda vni-
 versalis synodus in constantinopoli. Et
 episcopus magna dicitur error fuit condep-
 natus. **¶** Tercius angelus. Hic
 contra agit de heresi archidiaconi pelagii
 qui tempore archidiaconi et hono-
 rij errauit circa gratiam spiritus sancti
 asserens quod sine ea poterat homo ex
 puris naturalibus mereri uitam eter-
 nam. Dicebant etiam quod peccata nascu-
 tur sine culpa originali et per ignem
 aculpam non purgantur aqua baptisma-
 li. De hoc ergo dicitur. **¶** Tercius an-
 gelus et pelagius tuba recitit expo-
 natum ut prius et recidit de celo a de-
 cetera militante ut supra dictum est.
 De hoc enim rebo recidit pelagius et
 errorem predictum. De quo subditur. **¶** Fel-
 la magna fuit homo litatus et re-
 ligiosus frater monachus ardens tamquam
 facula multos enim corripuit ratione
 litature et uere apparentie sanctitatis
 in habitu religioso. Et recidit in tertia
 partem fluminis id est per fontes et
 flumina designat. Tercia baptismali-
 bus aquis congregata et sanctifica-
 ta. Et nomine stelle dicitur ab simonibus
 quia contra dulcedine gratie spiritus

sancti predicabat. Et facta est tertia pars
 aquarum in ab simonibus. quia magna pars
 ecclesie corrupta fuit per eius dogma per-
 uersum. et multi homines mortui sunt
 spiritualiter de aquis. id est de eius dogmatibus
 peruersis. quia amare facti sunt a con-
 trarie dulcedine spiritus sancti spiritualiter
 iustificati. **¶** Tercius angelus. Hic contra
 agit de heresi archidiaconi pelagii et
 entitate qui in domino modo alij christo asserunt
 esse unam naturam dicens quod ex natura
 diuina et humana in incarnatione facta
 est una una natura per quamdam con-
 fusionem seu conuersionem sicut ex ele-
 mentis suo modo resultat una mixta
 natura quod est impossibile. Cum natura
 diuina non sit alij commixibilis. nec
 aliquo modo transmutabilis. Ergo de ipso
 dicitur. **¶** Tercius angelus si entitate
 tuba recitit exponatur ut supra.
¶ Pertussa est tertia pars solis et dei-
 tatis que dicitur sol. Sapientia et capitulo.
¶ Sol intelligentie non luxit nobis
 tamen hec pars accipitur ualde large
 in quantum est filius uia persona det-
 bus indiuisis qui secundum errorem enti-
 tatis dicitur pertussus. quia secundum apostolum
 non est homo neque deus. sicut mixtum
 non est aliud elementorum. sed alia na-
 tura ex eis resultans. **¶** Tercia pars
 lune et ecclesie cuius multi simplices et
 facti et pertussi fuerunt dicto errore.
¶ Tercia pars stelle et episcopi quorum
 aliqui entitati consenserunt et suscep-
 erunt et sic obseruari tendebat erroris
 fuerunt. **¶** Adici non licet pars terrae
 et noctis similiter per diem intelli-
 gitur nouum testamentum et per noctem
 uetus. **¶** Quod xiiii. Nox precessit dies
 autem appropinquabit. **¶** Et igitur

sensus Quod iste ontice tunc p[ro]p[ri]e
sequatibus obstruam[us] scripturas noui
et veteris testamenti que lacrimis denata
diuina et humana p[ro]p[ri]e tamq[ue] dedi-
stuntis et confusis cas male expondo
Et audi postquam beatus iohannes
locutus e[st] de heresim inuentibus. h[ic]
conter loquitur de eor[um] fauoribus Et
p[ri]mo p[ro]mittit breuem p[ro]fatione Sec[un]do
p[ro]sequitur intentione capitulo ixo Ita
p[ri]mo dicit Et audi et audi uoce
omnis aquile. ap[er]uit mic[ha]el iohannes
qui per aquilam designatur Et loquit[ur]
hic de seipso tamquam de alia perso-
na sicut committer loquit[ur] meua
Vnde capitulo ultimo dicit de se ip[s]o
hic e[st] discipulus ille qui testimo-
nia perhibet de his it[er] Volantib[us] p[er]
mediu[m] celu[m]. quia uidit eccl[esi]a deuersu[m]
ut predictu[m] e[st] que quidem eccl[esi]a a
hoc libro celum faciet non h[ab]ere
Et dicentis uoce magna. per quod
designatur magnitudo tribulationis
future Me ue ue h[ab]itantib[us] terra
dece[ss]is uocibus interta e[st] per quod
designatur q[uod] sub tubicinis t[er]tiu[m] an-
gelor[um] sequentiu[m] describitur. maior
tribulatio quam sub tubicinis quatuor
precedentiu[m]. dicit aut[em] h[ab]itantibus
terra quod e[st] bonis et malis.
Nam utriq[ue] sunt h[ab]itatores terre
p[ro]p[ri]e cuiusm[od]i uite p[ro]ntis Tribula-
tiones em[er]s[un]t descripte sub tubicinis t[er]tiu[m]
angeloru[m] sequentiu[m] partim fuerunt
catholicor[um]. et partim hereticor[um] m[od]i
ut andelur[us] p[ro]p[ri]e do **E**t potest
autem pars ista aliter exponi ut
uox aquille de qua dicit hic fuit
uox sancti patris constantino

politani per aquilam designatam
ut dictum e[st] supra q[ui]nto capitulo q[uod]
assistente deo uidit ioh[ann]es et dicit
que hic ponitur Sec[un]do exponit no-
minatim **capitulu[m] x**

Et quintus angelus hic bea-
tus iohannes p[ro]sequit[ur] in-
tentione de heresim fauorib[us]
qui dicitur p[ro]p[ri]e heretici Et uidit
inter partes Quia p[ri]mo agit de here-
ticis dicitis p[ro]p[ri]e quantum ad uandalos
2o quantum ad ualicos ibi Et sextus
angelus 3o quantum ad gothos am-
dermo capitulo ibi Et nulla hora
Quia p[ri]mo iohannes exequit[ur] p[ro]p[ri]e
t[er]tiu[m] Sec[un]do declarat quoddam
dictum i[st] Et similitudines Circa
p[ri]mo sciendum q[uod] ualens impera-
tor ad terram gothor[um] uolentiu[m] re-
cipere fidem p[ro]p[ri]e misit sacerdotes
arianos ut supra dictu[m] e[st] per q[ui]s
in facta e[st] gens illa heresi ariana
et similiter gens uandalica. q[ui]
magnam tribulatione[m] fecit in af-
frica et p[ar]te in italia. et eccl[esi]a in
gallia ut h[ic] p[ro]p[ri]e libro speculi his-
torialis et in pluribus t[er]minis Et
ergo Et quintus angelus a ualens
qui cepit impare anno d[omi]ni t[er]cio
testimo lxxv Et audi stellaz de celo
tecidisse a ualontem. qui ex per-
suasione uxoris sue de altitudine fi-
dei catholice cecidit in heresim ar-
rianam ut dictu[m] e[st] qui dicit
hic angelus et stella p[ro]p[ri]e supra
p[ri]mo capitulo Idem homines
stelle dicunt[ur] et angeli Septem
stelle angeli sunt septem eccl[esi]as
Et data e[st] ei clauis putei abyssi

a potestas reuclandi et exaltandi
 heresim arrii condempnatam Nam
 per potestatem imperiale misit sacer-
 dotes arrianos ad inficiendum quibus
 multas adeo subditur Et aperuit
 puteum abyssi et ascendit firmus. it
 a doctrina erronea vitatis obsura-
 tua quod subditur Et obscuratus e
 sol a xpus qui pdm illam heresim
 negatur ee verus deus ut dicitur e
 capitulo precedenti Et aer a terra que
 illucit a xpo sicut aer a sole visibili
Tempore autem illis terra erede
 arrii fuit obscurata miranda q maior
 pars eccie facta fuit arriana. Et de
 firmo putei exierunt locuste a vana-
 dali heresi arriana in fecit q dicitur
 locuste quia sicut locuste salcane
 deloco ad locu sic vandali de hispa-
 ma transierunt in affricam et
 inde peca intravit grialiam et gal-
 liam cam vastando quod subditur Et
 data e illis potestas su nocendi ho-
 mibus caudis decapitationibus et
 armis Hac em pmisim e eis adeo
 suo iudicio scilicet et pceptu e illis
 a prohibito adeo ne ledere feni re
Ad aug intellecto sciendum q affri-
 ca ante ingressum vandaloꝝ erat
 hitata xpianis et partim apaga-
 nis sicut et multe tte temporibus
 illis paganos aucte occiderunt
 no aut xpianos qui xpiani qn-
 tid admodos significauer. p feni
 terre qntid ad modicos partem vi-
 uide qntid ad maiores peractores
 nisi tantid homines qui no hnt
 signu dei a paganos qui non sint
 signo crucis consignati Et datur

e illis ne occiderent eos Istud re-
 fertur ad xpianos de quibus prodicit
 sub vno em gregorii lute sacra scriptura
 transi aliquando de aliquibus per se
 ad alias loquendo ac si cent eodem
 Sicut patet psalmo lxxvii Cum
 occideret eos querebant ad et tamen
 terru e q alij erant occisi et alij quere-
 tes omni penitencia ducti Et eode mo
 loquitur hic de hitaribus affricie qui
 partim erant xpiani et partim pagani
 Et sic de vna parte transi ad aliam
 sub eodem contextu Sed ut emia-
 rent eos licet em non occiderent
 xpianos ut dictum e tamen afflix-
 erunt eos multipliciter et specialiter
 epos et doctores expellendo et a quos
 corporaliter affligendo Vnde honoratq
 vandaloꝝ rex multas epas in exi-
 lu misit et similiter transfrenido
 qui p qm regnavit et gillermie aqby
 epis orthodoxis linguas fecit exstir-
 et radices amputari qui tamen pos-
 tea dono dei loquebantur et predicabant
 Sedm quod dicit gregorius dyalogoꝝ
 libro tertio mensibus quinq per hoc
 signatur q regnu vandaloꝝ du-
 raue tempore quinq regu et tunc
 fuit ex terminato per beliaru pa-
 tricu a iustinalo imperatore in affri-
 cam missim Et cruciatus storpis
Nam aliqui istoru regnu primo
 simulante benignencia xpianis
 et eos peca graui afflixerunt t
 tantu q multi corp magis vellent
 mori qua vnde talem conuulacione
 eccie et ministroꝝ eius Sicut pmo
 machabeoꝝ in helius e nobis in
 bello quam vnde mala gentis iure
 et facioꝝ adeo subdit qndictus

illis querent homines mortem it
Et similitudines **H**ic contra declarat
quoddam dicitur Wandalos em dixerat
locustas No conditiones aliquas wanda-
lorum exprimit sub nomine locustarum dicitur
Et similitudines locustarum similes equis
paratis impletur per hoc designans q
wandalis sunt homines bellicosi et super-
capita capis tamq corone similes au-
ro Per aurum designatur in scriptura
fulgor sapientie Wandalis uero in
terris barbaras plus hinc uidebant
de fulgore naturalis industrie que si
ordinatur ad bonum nomine sapientie q de
sapientia sapida Si aut ad malum for-
titur nomen tantele Sic autem erat
meis Et non dicit q hinc toto-
nas aureas sed similes auro Nam
quandam similitudine bonum ad malum
transferimus q methate Sicut dicit
sapientis lacro uel bonis qui predi-
ni fructibus suis cantulose **E**t facies
earum sicut facies hominum Quia ratio
qua distinguitur homo a ceteris anima-
libus plus uigebat in eis qua in ce-
teris barbaricis gentibus ut dicitur e
et habebat capillos sicut capillos mulie-
rum quia nutriebant capillatura
sicut ad huc fit maliquibus gentibus
et dentes eorum sicut ferreas Nam
armati erant ad gentes alias impug-
nandas **E**t uox alarum eorum sicut uox
toruorum quia est magno strepitu p-
cessit eorum exercitus p ytaliam et
galliam ut predictum e et habebant
caudas similes scorpiorum parca se-
tencia ex dicit supra usq i et habebat
super se regem angelum abyssum **E**t
ad aug intellectum sciendum qm

dyonisiu in demonibus naturalia re-
manerunt integra et per cons rema-
nerunt in eis ordines distracti p-
sequitur distinctione nature tenetur
autem ad actibus q aliqui ceciderunt
desingulos **E**t sic nomina singulorum
demonum remanent in demonibus **E**t
primus autem ordo in his ierarchie
nominatur ordo principalis quia pre-
sunt diuersis regibus **E**t sicut angeli
sancti pmanentes diuersa regna sibi
omnia ad bonum Sic per oppositum s
angeli mali ea impellentes ad malum
Ergo de angelo malo preside re regno
wandalorum dicitur et habent super
se regem angelum abyssum impellere
eos ad uastationem boni qdco subdit
Cui nomen hebraice auadon .a. di-
spersans et terminans **E**t ponitur
hoc nomen in diuersis linguis p-
cipaliter quia plures homines desunt
linguis ex terminantur **N**el quia
iohannes scribat in uisuali eccle q
fundata e in omnibus linguis .per-
tinet significationes principales hic signi-
ficatis **N**e enim abijt a una grauis
persecutio .s. wandalorum et ecce ue-
nit ad huc duo de .a. due graues
tribulationes alie **E**t factus an-
gelus **H**ic contra agitur de factibus
heresim quantum ad ytalicos et p-
cipales constantinopolitanos **A**d aug
intellectum sciendum q anastasius
imperator heresi ontiana corrup-
tus cepit imperare anno dmi qua-
dringentesimo nonagesimo primo et
imperauit annis xxxv et fuit reg-
nabat mytalia theodoricus rex ari-
anus **E**t fuit tempore electi sunt
duo ipse in contentione s symachus

et laurencius p quibus facta e contē-
 tio magna in p̄lo xp̄iano et in lero
 p̄cedens p̄cedens vsq ad hominidia ml̄
 ta. finaliter tamē eccl̄a laurenciū re-
 pulit Symachum app̄bavit pascha sig
 autem dyacomis cardinalis licet alias
 sanctus est et deuotus. tamē in hoc
 errauit quia laurenciū quancū potuit
 sustinuit p̄pter quod p̄ morte suaz
 in uentus fuit in pona purgatorij a
 germano ep̄stopo capriano. Unde
 refert gregorius dyalogorū libro iij.
 Solus autem mota e tribulatio maḡ
 in eccl̄a per quatuor homines predictos
 s̄ laurenciū et symachū p̄ papari
 et anastasiū et theodoriciū p̄zelo he-
 resim suarum Nam euidentes ele-
 rum catholicū contendentē usq ad
 hominidia reputauit eum peiorem
 quā ante. Et similiter doctrinaz catho-
 licam p̄pter quod in eccl̄a fuerunt
 ad eius persecutiōe. Et isti quatuor p̄-
 dicti nominantur hic angeli. quia
 nomē angeli in hoc libro in differēt
 attribuit bonis et malis ut patet
 ex supradictis. **H**is igitur p̄miss
 p̄ceditur sic quia p̄mo ponitur eccl̄e
 tribulatio. Quod eiusdem initials conso-
 latio capitulo p̄ p̄ma in duas s̄ mp̄-
 tem p̄ncipalem et in adentalem q̄
 mapit ibi. Et t̄cā homin. Circa p̄mū
 dicitur. Et p̄otus angelus tuba cecinit
 s̄ laurencius qui conatu myl̄o et
 uerbo sup̄bo ad papariū anhelauit. Et
 audiuit vocem om̄a ex cornibus al-
 taib. s̄ vocem paschasij cardinalis
 de collegio eccl̄e romane existentis
 Qui in electōe vocem suā dedit
 laurencio et eius partem sustinuit
 contra eccl̄e ḡmunitatem. dicentem

sepo angelo et laurencio. Solue quatuor
 angelos qui allegati sunt in flumine ma-
 gno eufrate. et in magno myrio. quod
 uocatur flume magnum p̄pter multitudi-
 nem p̄loz in eo existentium. **N**omina
 eorum eufrates. Quod d̄ infra xxvii
 d̄que multe p̄t̄ multi. Nominatur et
 eufrates. quia sicut eufrates e quartus
 flumis paradisi. Genes. sc̄o. Inter qua-
 tuor p̄ncipalia regni romani dicitur
 q̄tū damelis sc̄o. In hoc aut̄ impio
 quatuor angeli s̄ laurencius p̄-
 machus **A**na-
 anastasius et theodoricus. rehebant
 quasi ante electos ad turbatoz aut̄ eccl̄e
 exortati sunt modo p̄dicto q̄o p̄buit
 Et soluti sunt. et quia parati erant
 in horam et diem. et s̄ continue eccl̄az
 perturbare. Sciendum tamē q̄ pas-
 casius stans p̄ laurencio non inten-
 debat hanc turbatiōe. sed quia se-
 cuta fuit licet p̄ter eius intencōz
 laurencij tū uocem suam dedit. q̄d
 dicitur hic dixisse laurencio. Solue qua-
 tuor angelos. et quia per ambitōe
 ap̄e et alij tres p̄cesserunt ad eccl̄e
 turbatiōe. Et occiderent tertia p̄e
 hom̄. Hec tertia pars dicitur q̄tū
 catholicus ut dicitur e supra q̄to cao
 qui in parte magna fuit occisus par-
 tim per malos ad herentes symacho
 laurencio et similiter ad herentes
 symacho et partim per anastasiū
 imperatorem hereticū qui multos
 ep̄os in exilium misit et multos ca-
 tholicos affluxit. Et partim per theo-
 riciū regem arriani. qui totā y-
 taliam quancū p̄t̄ ad orthodoxos
 gladio p̄dē uoluit. Et sanctū io-
 hannem papam et symachum

et vocati amos preclarissimos et consules
martirizavit ut hi in legenda sancti ro-
hamis que et missis et missis castriis ex-
ercitus .i. adherentes predictis quanto
et sequentur eos ad turbationem christianorum
vices milies dona milia hic ponit
missis determinatis p. nullo indeterminto
Sicut supra in capitulo Et designatur
quod ibi erat magna multitudo Et in
de equos .i. subditos predictis quanto
et obediens eis in malo . et specialiter
anastasio et theodoro et qui sede-
bant super eos sicut quatuor angeli eos duce-
tes habent loricas Sicut in bonis
hominibus iusticia dicitur cap. lorica
Ephes. vi. Indua lorica iusticie Sicut
per oppositum in iusticia dicitur hic loi-
ca malorum igneas per appetitum fer-
vidum nocendi et ractinab a celestis
colois. in quo designatur appetit
zelus fidei Nam heretici asserentes
se habere fidei veritatem ex hoc exor-
tantur contra vere catholicos persecutores
et sulphureas propter fedicitatem vi-
tiorum existentem in eis et pedere
extra modum malis et capita equorum
a principes malorum eis obediencia
erant tamquam capita leonum in quo
notatur crudelitas corporis et dore cordis
predicte ignis sicut emulacionis quanto
ad laurentium et symonem Et firmus
vanitatis quanto ad anastasio . et
sulfur quanto ad theodoricum arriam
ab his tribus plagis occisa est terra per
hominem a magna pars christianorum mo-
pedito . parte enim equorum in ore corporis
et a in quatuor principalibus predictis
sicut et os est p. na capitis Et in

crudelis coram a in ministris sequen-
tibus eos ad malum Nam taude coris
similes serpentibus propter corpus astru-
ciam serpentinam que erat in eis
ad catholicos persecutores habentes
capita Nam in exercitiis sunt
tribus centuriones et hugmori qui
sunt capitanei respectu subditorum sibi
et in his nocent Innotabant enim
suis subditos ad persecutores et
christianos Et ceteri homines hoc est
pars incidentalis Nam iohannes
in hoc libro describit statum ecclesie
tempore theodoricus regis de quo in
mediate dixerat contigit quedam
occisio magna in paganis qui non
sunt de ecclesia Et sic destruitur
incidentaliter Tunc enim saxones
contra turungios pugnant et plu-
res coram fuerunt occisi hinc et
inde . quam de xamis in predicta ana-
stasio et theodoricus persecutores Et har-
e quod dicitur Et ceteri homines sicut saxones
et turungiorum qui non confitebantur
christum . qui non sunt occisi hinc plagis
pro fide christi suffle sunt occisi morte
corporali et eterna Et est in modus loqui
di qui apud hebreos dicit tractatus
Sicut p. d. regnum quanto profuerat
dauid in die illa promissum ei qui per-
cussisset rebuzon et non dicitur
abi quale per illud promissum a sufflen-
dum quod est princeps milicie sic
sufflenus primo palam xi Et sic
sub intelligendum est hic Quod isti
non solum erant mortui morte
corporali sed etiam rehemie Et sub-
ditur causa enim dicitur Non peniten-
tiam egerunt de corporibus manuum su-
arum a de peccatis commissis . et
notantur hic tria genera peccatorum

s; multiplicem ydolatriam . et multu
 homicidii et luxuria et furtu et patet
 litta **capitulum v**
Hic videtur postquam de scripta e
 ceteris multiplex tribulatio hic
 tunc destruitur eius mental
 consolatio Et primo ponitur actus co
 solationis scilicet fructus deuotionis ca
 poi prima induas Quia primo ponitur
 dicta consolatio per imperatorem iustini
 Quod eius continuatio per iustini ne
 pacem suam ubi Et vocem quam au
 diu **C**irca primum sciendum Quod iusti
 nus senior primo post anastasiu he
 reticu imperauit annis 10 Et cepit
 imperare anno dñi lviii qui amice
 religionis christiane feruens voluit
 imperatibus orientis etiam arrianor
 eius afferre et per episcopos catholicos
 consecrari sed non perficitur impedi
 tus precibus iohannis que ne oc
 casione huius omnes christiani de ita
 lia occideretur gladio per theodoricu
 regem arrianu qui tunc postea
 interfecit iohanne Ut predictu
 est Ego de iustino dicitur hic
Et vidi alterum fontem propter
 imperialem potestatem . descendere
 de celo s; militantis ecclesie per re
 generationem baptismalem . amir
 tum nube . baptismalis gratie . et
 vris mirapite eius . quia mirantur
 pacem ecclesie Et cum vris signu
 fedens Genes nono **E**t faves
 eius sicut sol propter fidei sui splen
 dorem et pedes eius tamquam ca
 lampna ignis quod pedes intelligunt
 affectiones . quia sicut corpus

mouetur pedibus sic animo affectibus
 habuit autem iste iustinus affectiones ar
 confas igne caritatis ad promissionem christi
 nitatis et habebat in manu sua libellu
 apertu quia scripsit et misit epistolas
 per imperiu suu in fauorem christiani
Et posuit pedem suu dextru super mare
 et sinistru super terram . quia scripsit ho
 bitantibus interea et in insulis maris
 Vel aliter per mare quod est locus a
 quarum intelligitur apud christianus
 per aquam baptismi regeneratus p
 terram vero pagam interuenis de
 siderijs fixi **D**e vris vero mil
 ti erant in imperio iustini . sed fuit
 magis fauorabilis christiano propter
 quod dicitur **E**t posuit pedem suu
 dextrum super mare et **C**lamauit
 voce magna dante imperiali auctori
 tate mandata Quod admodu leo
 rugit ad terrorem arrianorum
 Unde dicitur proverbio vicesimo
 Sicut rugitus leonis ita et ter
 roregis . et sic clamor iste fuit ter
 ribilis arrianis . ita fuit consolabilis
 catholicis non subditur **E**t cum clama
 uerit locuta sunt septem tonitrua
 voces suas . et cum uisitas ecclesiam
 septenario modo designata eo quod ami
 uisitas septenario designatur **U**n
 de dicit Gregorius omelia vicesi
 ma quinta **E**ndamant voces
 laudum diuinaru **V**erum tamen
 quod iustinus perfecit contra arri
 anos quod intendebat facere predicta
 quod prohibetur iohannes eas
 scribere tunc subditur . signa quod

locuta sunt. **¶** Et angelus
hic contra describitur ecclesie co-
solatio promissa per angelum iusti-
m. Circa quod sciendum. Quod impa-
tores et reges habent duos angelos
custodes. Vni ratione singularis
persone sicut et ceteri homines an-
no. **¶** Vide me contempnatis. V-
ni ex hijs pupillis. Dico enim vobis
quia angeli eorum semper videt
faciem patris mei qui in celis est.
Isti angeli sunt de ordine infe-
riori. Alterum autem ratione digni-
tatis seu officij. Singulis enim reg-
nis presunt angeli qui dicuntur
principales et sunt de superiori or-
dine in fionis ierarhie. Isti sunt
custodes specialiter regni in quibus
meis virtualiter consistunt regna
quod nominantur principes
in scriptura. **¶** Dan. x. Nemo
est adiutor meus in omnibus nisi michi
et princeps. **¶** Et ibidem cum agro-
deus apparuit princeps grecorum
veniens. Et ideo isti angeli accipiunt
pro regibus seu regnis quibus pre-
sunt. Et sic est oppositio ut magis
uidebitur postquam. **¶** Dicit ergo
angelus que vidi stante supra
mare. et angelum iustini ratione im-
perij. leuauit manum suam ad celum
et iurauit. ad maiorem rei futuri
asserione. quia tempus amplius
non est. non est per hoc intellige-
re cessatio temporis ad finem mundi
sed cessatio temporis simpliciter.

quia per tubam septimi angeli
in hoc libro describitur magnus decur-
sus temporis ad finem mundi sed cessa-
tio temporis quod aduenit heresibus ar-
riane. et videbitur capitulo sequenti
quod fuit impletum iustini mundi
tempore qui fuit tertius imperator
ab isto iustino seniore ex quo patet
quod illud quod dicitur. **¶** Hic de angelo stan-
te supra mare et supra terram quod
leuauit manum suam et iurauit. et
non potest intelligi de iustino se-
niore quia non habuit notitiam de fi-
nibus post mortem suam. Sed an-
gelus suus cognouit per diuinam
reuelationem quod voluntas iustini se-
nioris de destructione arriane heresibus
que tamen fuit impedita. **¶** Et postea
tempore iustini iunioris. **¶** Cum ce-
pit tuba canere. Nam imperator
iustini iunioris imperij fuit hic
completum. **¶** Et videbitur postea quod
firmabitur omne misterium. et secretum
ad eos priusim per euangelizauit per
suos suos apostolos qui predicauerunt
dominum alium christum cum suis fidelibus
regnauerunt. **¶** Et in diebus septimi
angeli prevaluerunt christiani contra here-
ticos et fideles et tunc audierunt voces
voces in celo dicentes factum est
regnum huius mundi domini nostri et x-
p-
eius ut habetur capitulo sequenti.
¶ Et vocem quam audiuimus hic
contra post consolationis continuatio
per imperatorem iustinum qui imperator
regni sui fuit ante karolum. **¶** Et
cepit imperare anno domini 1000.

fuit autem homo iustatus . et leges
 romanas abbreviauit . et monochro-
 maticam compulavit . Quod dicitur e cadex
 iustitiam in quo multas leges popu-
 laris favorabiles posuit . De quo lo-
 quitur hic iohannes dicens **Et vo-
 com quam audiui de celo .** Ista fuit
 vox angeli per quem corpus loq-
 uatur iohanni . **Et hic imperator
 huius libri .** **Vade accipe librum aper-
 tum . et radicem iustitiam qui dicitur
 hic accipiendus a iohanne quia fa-
 vorabilis erat ecclesie ut dicitur e De
 manu stantis angeli sup mare et
 super terram .** **Hic fuit angelus ius-
 titiam iustitiam imperij .** **Et dicitur
 michi accipe et deuora illa
 tanquam rem more delectabile
 et facit amantale .** **Ventre tuu q
 iustitiam in fine vite sue fuit he-
 resi deprauatus et sic eius memo-
 ria in libro cotenta fuit facta fide-
 libus amara .** **Imperio vite sue
 erat dulcis .** **Et hoc patet q ang-
 lus iste qui tradidit librum iohanni
 non fuit iustitiam qui lapsim
 suu in heresim non preuidit sed
 angelus eius qui etia addidit lo-
 quens iohanni .** **Opportet te atez
 qphare .** **Apptis it .** **Quia ptea dml-
 tis gentibus et quibus iohannes p-
 phete .** **Apptis in hoc libro .** **Et xi**
Et datus e michi calamus .
Post actum ecclesie . **consolatis
 pame .** **hic fuit deuocatis
 Etia .** **restituit iohes ad destrubendi
 pandq .** **cugda eccle .** **tribulacoe .** **Abi
 Et ciuitate sancta .** **Etia pmi .** **si
 endmu .** **q felix papa qui tempoly**

in libro . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

psuit ecclesie romane instituit fes-
 tiuitatem ecclesie dedicacois p annos
 singulas celebrai . **Indedicacois vero
 ecclesie epus curauit etia edificand
 et sic se habet per modum mensurat
 muros eius extus et impau mero
 ecclesie ab angulo mangula transfusa
 scribitur alphetu grecu et sic
 qdam modo mensuratur .** **spatium
 mterius .** **Et p dmi hoc dicit i o-
 hannes in persona ecclesie loquens
 pphetice .** **Et datus e michi calamus
 similis unge .** **Nam dedicans tem-
 plum in manu sua pstat asperso-
 nu .** **Surge et meture templu .** **Ver-
 bum e felix pape ad quolibet o-
 pistopum q dedicaco ecclesie .** **actu
 autem extus eccle foras it .** **qpe em
 instituit q non celebraretur missa
 in loco non consecrato .** **qm datus est
 gentibus .** **que offerunt sacrificia sua
 non solum in locis non consecratis
 sed etiam in pphane .** **Et ciuitate
 hic consequenter restituit .** **brus i o-
 hannes ad destrubendam tribulaco-
 nem quandam eccle excitaturam
 per anthoniu patriarcham constan-
 tinopolitani .** **qui ppter here enri-
 tianam qua erat corruptus p aga-
 pitu papam fuit deponis .** **et loco
 eius memnas seruis dei monachy
 instituit .** **Sed theodora imperatrix
 in facta eadem .** **si heresi .** **perisit
 a siluestro papa anthoniu restitui
 sicut patet in legenda sancti sil-
 uenij .** **et quia remur face hoc .** **the-
 odora indignata .** **et iustitiam eiq
 maritus heresi entriana por**

anthonium deprauatus mouit per se
cucane ministris ecclesie. Ita qd plures
fuit depositus et in exilium relegatus
p besilliarum patricium et membra ser-
uus dei in carcere afflictus. Et hoc
e qd dicit iohannes. Et ciuitate sciam
a: ecclesiam que dicitur ciuitas sancta.
Nam e amicus tuum spu sancto co-
gregata. calcabunt. Anthonius ius-
tissimus theodora et belisarius ecclesie
ministras grauer apprimendo. me-
sibus quadraginta duobus. Tunc et
tempus uel traxer dicitur. illa per-
secutio durasse s; per tres annos
et dimidium et dabo duob; costibus
mois constanciam et sapientiam
supple. et isti fuerunt filii ueris
et membra dei seruis qui constan-
steterunt contra fautores heres-
entiane ciuitatem predicando. Ideo
subditur. Et propheta dicitur diebus
mille ducentis lx. qui faciunt ide-
tempus quod prius s; tres annos
et dimidium uel traxer amicti fac-
tis a: uilibus uestimentis. Na fil-
ius uerus papa spoliatus fuit ueste
papali et tunc ueste monachali.
Hij sunt duo olyue quater plem-
tudinem pietatis et duo candelabra
app' ardorem caritatis. in aspectu dm
terre stantes p constancia uirtutis.
Et si quis eos uoluit nocere. sicut
factum fuit. p dros pferentes et
die ignis exiet de ore eorum et
uerba exferuore fidei pcedentia.
et denotabit inimicos eorum. eos fo-
nendo sententia excois qd subdit.
Et si quis uoluit eos ledere gladio

manali. sic oportet eu occidi gladio
spuali. Hij autem potestate clande-
di celum p claudes ecclesie. ne pluat
diebus prophete eorum na bnficia ecclesie
non pferunt excois uiste. Et
ptatem habent sup aq; et hereticos
doctrinas. De quibus dicit p'pheta in
aque furtive dulciores sunt comia-
tondi eas in sanguinem. ostendendo
eorum falsitatem. et p'ntem tram
a hereticos. Terrens suos. Unde
dicit Augustinus. Si terra diligis terra
es. **Omni** plaga s; spuali scie-
tia excois uirtutis aggruando et
cum fuerint testimo suu. Ci-
tatem constanter defendendo. bestia
que ascendit de abyssu a: besilliarum
patricius eo mo loquedi quo cru-
delis homo dicit. leo uel canis rabidus
faciet aduersus illos bellu mo p'cto
et occidit illos morte uili p tele-
gatores exilij et torpa eorum iacebit
a: reputabit uilia. sicut cadu iaceo
mra. i plateis ciuitatis. a: in fidelium
roggatores q' tunc car ualde magna
q' uot spualis p uicior uilitatem
Regis p' coru tenebrositate. Et
dus eorum s; p'p'us crucifixus e. **Colo-**
ei q' p'dicabat. cum uicia scribas et
phicorum q' cepit. inuidia et adu q'
cu. **Colo** canter obstinata e illa ag-
mra q' habet de xpo p scripturis p-
phetarum sic p'cis d'clm p' illud q'
xpi agrole aut dicit. h' heres ir
Et sic obstinari p'cesserit ad eis occi-
sione. Et uidebit de trib; et p'p'is ir
Namore eorum uilis et dicitur mltis
quibus et diuisa ligata fuit nota
p tres dies et dimidium. **Hic** accipi-
dies panno. **Secund** id ezechiel in
Diem panno dadi e. canem ei
durauit dicitio eorum ut p'dictu e

Et corpora eorum non sument panis
 monumentis a. principes entiam no
 per mittent eis aq. beneficii huma
 nitatis. et in habitantes terram a.
 entiam. tunc dominabunt in terra
 gaudebunt super illis de corp. deicet
 et unia mittent inuicem in signu
 leticie quoniam hij duo q. h. e. r. u. r. a. m. e.
 col. ex communitatibus et aggrauati
 bus. et p. q. tres dies et dimid. a. p. q.
 tres annos et dimid. sp. u. s. n. i. t. e. a. d. e. o.
 mirantur in eos. quia resurati fuerunt
 ad statum pristinum et sic uiuificati fi
 erunt. amore ciuili. Siluerius em
 anno dm quingentesimo tricesimo sep
 to. sedie iterum in sede papali. et tunc
 magnus cecidit super eos. s. super en
 tianus. Et audierunt uocem de ce
 lo maguam. r. militante certā eos re
 stituentes ad gradus pristini hanois
Beatu siluerius in exilio missus
 ibidem mortuus fuit et sic qualiaz
 martiris ad celum ascendit. Et idem
 tenendū de seruo dei monna. Fal
 ter potest exponi quod dicit. Et audi
 erunt uocem magna s. dei uocant
 eos ad gloriam et uiderunt illos in i
 nunci corp. per miracula sua glori
 ficatiōe testificanti. Scribitur em
 in legenda beati siluerij q. apo. mor
 tuus in loco exilij occurrat multatudo
 male habentiu et saluati facti sūt.
Sassus autem iste committit ex
 ponere de enoch et helya qui dicunt
 futuri testes popi ad predicandū con
 per fidiam antyopi tribus annis
 et dimidio. amiti facis a. in hitu
 abiecto qui dicunt duo olyue. per
 exuberantiam pietatis. et duo tande
 labra. per ardorem calitatis. et sta

tes in conspectu dei per constantiam
 contra antyopi maliciam. Dicit etia
 hic q. ignis exiet de ore eorum a. uerbu
 feruide predicatiōis. quo malicia anti
 yopi et suorum detegat et uerbu diuote
 orōis. quo m. t. o. i. c. antyopus et mag
 pars sui exortus fulmabitur. sicut
 dictū fuit plenius scda thessalonicon
 scdo capitulo facient etia tunc mira
 cula uera contra signa antyopi inen
 daria. quibus antyopus cum suis affi
 getur. No subditur. Hij hnt p. t. a. t. e. m.
 et finaliter tamen antyopus. qui dicit
 bestia hic ppter suam crudelitatem. as
 cendens de abyssu ppter demonis s.
 pruaru p. t. a. t. e. m. occidet eos et iacebit
 corpora eorum in sepulta. ad t. r. o. t. e. p. a.
 noy in medio ciuitatis magne. a.
 congregatiōis antyopo adherentis
 que est ualde magna. Et dicit scdo
 ma et egyptus a. u. l. i. s. et tenebrosa
 et uidebunt de pulis et tribubus. q.
 decūtis gentibus adherentur antyop
 per tres dies s. naturales. et parte
 quarte diei. et in habitantes terra in
 gaudebunt a. ad herentes antyopo. Et
 p. q. tres dies et dimidū sp. u. s. n. i. t. e. a. d. e. o.
 qua resuratabuntur. et ad celestia t. r. i. s.
 ferentur in testimoniu uirtutis sue
 predicatiōis. Et hec expositio magis
 concordat litte quam precedens u
 traq. tamen potest dici literalis. ad
 eius euidentiā sciendū quod illud quod
 e. alius figura. necessitas e. res in
 se aliqua. quia quod nihil e. figurat
 uel significare non p. t. ppter quod
 tripliciter p. t. accipi. Vno nō ut res
 in se tantū alio nō ut figura alius
 tantū. 3. nō ut res in se et fi
 gura alius. Et hic triplex modus

moventur in sacra scriptura. Verbi
gratia Et de salomone dicitur in Regit
xvi De prauatū est cor eius p muli
eres it. Dicitur de eo scdm se tantū
et nullo mō ut fuit figura xpi. Et
sic sensus literalis tantū de salomōe
Et illud quod de eo dicitur psalmo lxx
pmo ante solem per manet nome
eius non p̄ intelligi de salomōe s̄m
se. sed tantū ut fuit figura xpi. p̄
quod sensus literalis ē tantū de xpo
sicut ibidem fuit plinius declara
tum illud autem q̄ dñs dixit de eo
scdm regim vii Ego ero illi in pa
trem et ip̄e erit michi in filiu intel
ligitur de salomōe scdm se et 2m
quod fuit figura xpi quia fuit fi
lius dei ad adoptionis gratiam salte
in principio regni sui. Ut patet t̄o
regim Et fuit figura xpi qui est
dei filius per naturā que filiatione p
fectior ē quam alia. Et sic ē dupl
sensus literalis. Vnus de salomōe
ratione filiationis ad adoptione. Alius
de xpo ratione filiationis naturalis
per illam figuratōe. Et hoc p̄dō
mō inducit ap̄tius dictam aucto
ritatem hebre. p̄mo. ad pbandū dñi
tatem xpi. que p̄batio fit per scrip
turam efficaciter nisi accipiatur in
sensu literalis. Sicut dicit augustinus
contra donatistas. Sic autem ē in
q̄bitis duplex sensus literalis. Et vñ
ē impletus in siluero papa. et
membra dei seruo qui fuit figure
enoch et helye. Et alius impletur
in enoch et helye. cui magis contor
dat littā. Ut visum ē et perfectius
implebitur. p̄ter quod de ap̄is dicitur

¶ Et illa hora Descripta perse
cutione eccle aruandalis et p̄cipibus
constantinopolitanis et gyalicis h̄
contor ponitur eiusdem persecutione a
gothis qui fuit arriam. ut dicitur
ē supra viii capitulo. Et diuiditur
tres partes. Nam in p̄ma ponitur
gothorum persecutio. Ad corp destr
tio. Et septimus angelus. Ad deu
tiois augmentatio. Abi. Et aperta est
templū. Circa p̄mū p̄ndū quod co
tempore quo iustianus et theodora
et anthemius persequerantur m̄stros
eccle. Vigilius papa sine mollo
eius missus fuit tractus per ciuitate
constantinopolitanā et clerus qui t̄
eo adductus fuit dampnatus ad me
talla stendenda per diuersa loca. p̄
quod dei iudicio. Coela rex gothor
collecta magno exercitu. inuasit in
p̄m et multas p̄uicias p̄vagat
gylam. Vastauit. et sanctū
herulianū ep̄m t̄ p̄lo ciuitatis
interfecit et multos alios xpiāos
perdiu sas p̄uicias. Et hoc ē q̄ d̄
Et illa hora a tempore iustian
heresi arriana deprauati cito post
mortem siluerij et momie serui di
dequibus in mediate ante fecerat
mentionem factus ē tremonus ma
gnus a ran motio magna incerta
per coelam regem. Ut dicitur ē Et
decima pars ciuitatis cecidit a
magna pars p̄li. Nam ita ut ad
decimā partem uel arcū passer
ostiar. Et osti f̄m̄ m̄tē motū.
nomia homi. i. homi nouitātoy.
septem milia a in magno uno. Et
ponitur hic m̄l̄s determinatq̄ pro
mdeterminato. Sicut supra q̄to

capitulo Et reliqui memore missi
 sunt s; plius romans qui multa
 tenuit quando tanta ciuitate cepit
 Verminame quia qum no accidit
 nec ciuitate incendit no subditur
 Et dederunt gloriam reli desua eua
 sione. Ne s;dm abijt a tribulatio p
 dicta. et ecce torau ve veniet ato
 s; gothoru destructio quter quod
 astud ve non fuit super catholicos
 no dictu fuit supra actans capitulo
 Ve ve ve hntantibus mtra quod o
 ortoe catolicis et arriamis **¶** Et sep
 tmus angelus hic conter destrubi
 gothoru destructio qustimis em
 minor successit impio tempore iust
 ano Et cepit impare anno dm qn
 gentesimo lxxvi Hic aute consti
 tuit nartem patruu romanor
 aru in armis strenu mittes cu
 ad repmedi gentem gothor qui
 collecto exercitu magno gothos
 expugnauit et regem eor occidit
 Et sic ytaliam ab eis liberata. xpo
 abq timore fuit Et hoc o q
 dicitur Et septing angelus a impa
 tor iustimis riba cecinit quia auc
 titate impiali nartem mytalian
 misit. et facte sunt vates mag
 meo a mortia militante. quia
 gothis occasis etia prupit mvo
 res diuine laudis dicentes factu
 e regni huius mudi dm ari et xpi
 eius Tunc em ytaliam qua est
 roma que caput e regni x; mterra
 libere fuit agothis et totis arri
 amis liberata. Et vngnti quatuor
 seniores ie. v. vniuersas episcopoz
 et etiaz suaz quid dicit e supra
 iij capitulo. Gracias egerunt deo

deliberatoe eate ad quos ammor hui
 facti decemur Et vate sunt gontes
 a gothi de regis corp mterfectoe et sua
 debellatoe et aduenit ora sua a pum
 cio tua super gothos Quando em deo
 punit ad modu irati se habet ut
 frequeter dicit e supra. et tempus
 mortuoz a tempus quintonis gotho
 rum p catholicis mterfectis abois
 et reddere mercede. fuis tuis pphet
 it quia mter illos mterfectos agothis
 fuerunt aliqui predicatores magi
 qui dicit hic pphs amicitates ponis
 et pma futura et aliqui valde sci
 et aliqui m seculo magi et alij medi
 otes et parui et ex terminandi eos
 s; gothos et alios arrianos q corru
 pmt tiam mri corpali armis et
 spualiter false verbis **¶** Et apertu
 e hic tertio pantiu deuorib aug
 metatio Nam illis tempolibus tan
 tigit magna mortalitas mconstan
 tinopoli adquam repmenda mstitu
 tu fuit purificatm bte male vir
 gnis sda die februarij solempnter
 celebrat. in qua bta vngio optulit
 flui pnt m templo qui dicit archa
 testameti. Nam m eo e plenitudo scie
 et vitatis portabulas designata et
 ptatis per vngam et pietatis pman
 na que ta sunt m archa et tunc res
 sauit mortalitas Et hoc eq dicit
 Et apertu e templu dei i celo a m
 etia militante in qua templu fuit
 apertu ad dicit festu solempnter
 celebrandum **¶** Et vngio e archa testa
 meti a xpus denuq oblatoe m te
 plo et manifestatoe p sanctu sy
 monem et amam pphetissam. fit
 memoria purificatois festo quod
 festum aconstanemopoli ad alias

II

Et xii

etiam per orbem et diuinitatem quod subdit
Et facta sunt fulgura et accensa lu-
minalia ad modum fulgoris lucencia
que a fidelibus portantur in festiuitate
dicta et voces domine laudis et tanta
sancto predicacionis et tunc motus qui
multi tunc ad deuotionem fuerunt moti
et grando magna quia potestas de-
monis dictam pestilenciam percurant
fuit repressa. **Capitulum**
Hec signum magnum Descripta
impugnacione ecclesie ab hereticis
dictis que hic contra destrui-
eiusdem impugnacione ab hereticis lar-
ge dictis per quem modum pagam sa-
narem sismatici discipuli per antiochiam
et in fideles alii heretici dici possunt
Et secundum hoc partes principales huius
libri in sequentibus apparebunt Ergo pri-
mo agitur de impugnacione apaganis et
primo sub opera persarum acce Scendo
sub eius successoribus octavo anno prima
adhuc in duas quia primo de scribitur
ecclesie dispersio Scendo cosdre perse-
cutione ubi et visum est aliud signum
Circum primum sciendum quod facta imperan-
te qui cepit imperare anno domini septu-
centesimo et per se sub cosdre
rege grauissimo bella gerentes mil-
tas romanorum prouincias et apaz
ierosolimam inuasit et de-
struente ecclesias sanctas que loca appa-
nantes inter ornamenta sacra que
obstruuntur excoilla domine tunc
Ergo ecclesia per afflictam et tunc abatur
donec patet filium copiam qui libera-
ret eam ab afflictione cosdre et suorum
et hoc est quod dicitur **Et signum magnum**
apparuit in celo militantis ecclesie mu-
lier et ecclesia generaliter et ierosolimi-

tana specialiter que coniuncta est christo
sicut iudex viro amicta sole et christo
qui est sol iusticie Gallia in Quirinaque
baptizati estis christum in diuisis que est
et sponsus et parmentum ecclesie et tunc
sub pedibus eius et omnia mutabilia et
defectua per limam significata quorum
dispositio pertinere debet ad ultima ecclesie
membra prima Corpore vi Sculata iudi-
cia si hereticis concetibus qui sunt in
ecclesia illos constituit ad iudicandum
et in capite eius corona stellarum duode-
cim et predicato duodecim apostolorum que
acplendunt in primitia ecclesie que dicitur
caput eius eo modo loquendi quo
primarius alicuius rei committitur de
capite eius et in vtero habens et
clamat per uocem Nam in angus-
tia pariter clamabat ad dominum ut cito
daret sibi filium qui liberaret eam ab
oppressionem infidelium **Et visum**
est hic contra destrui- cosdre per-
secutio et secundo liberacio et pe-
pit Circa primum dicitur et visum est
aliud signum in celo et cosdre rege
persarum qui dicitur in celo militat
ecclesie fore visus tanquam grauis per-
secutor ipsius de quo subditur et
eccle draco propter astutias eius et
dolostrate magnum propter potes-
tatis magnitudinem ruffis que
multi sanguinis effusione Quia aut
ruffis accipiat per rubec patet
primo regem ruffi ubi dicitur de dauid
quod orat ruffis et pulchre aspecti
et rubicundus secundum expositores de
etiam cosdre ruffis propter mien-
dum ecclesie et loca scriptura hinc in-
quia septem et sexo subditos et

ape septimus . et in capitibus suis
septem digademata . que sunt signa-
regia et cornua decem a decem arces
in suo exercitu Unde primo machab
arces ordinata ad bellandum vocantur
cornu Cui dicitur Balthes aut cat
indocito cornu et aliter exponitur
ab aliquibus ut per septem capita
intelligatur vniuersitas principu sibi
subditoru . Et decem cornua vniuersi-
tas suoru bellatoru Nam per septe-
naru vniuersitas aliquando intelligit
eo q totu tempus septem diebus re-
plicando comprehenditur Et similiter p
denariu eo q sequentes mii sunt re-
plicatores denarij . et eius priu ut de
u ph^o Et cauda eius a exercitus
eius sequens trahebat tercia parte
stellaru et fidelu qui dicitur stelle in
scriptura Deuteroy primo capio Quis
hodie sicut stelle reli plurimi Exer-
citus em rosire de egipto et libia et
terra sra et alijs locis multas val-
de copiamas interfecit et alias cap-
tiuas duxit intantu ut estimaret
quasi ad totam partem copiamas
interis illis existentiu Consimili
mo loquitur damid xiiii de anthiacho
epiphano Qu deiecit de stellis et
concussit eas a de filiis astu cole-
tibus deum quas in iudea et in iheru
Et draco stetit antemuliere et p
rosire omnibus moie impediabat ad
interficiendum quoruqz principem
copiamu in surgendum ad eam de-
fendam Et pepit filiu Hit
tanter destrubere eccle liberatio Et
diuiditur in duas partes Quia pmo
fit ppositu No declarat quoddam die-
tu i Et date sunt pma ad huc in
tres quia pmo panitur impeator

erachy rearo Sedo rosire debel-
lato i Et factu e preliu No sibi subdi-
toru appressio ibi Ne terre et mai . C
ca pmo dicitur Et pepit filiu . scilicet
erachiu catholicu qui p facam impe-
rauit annis xxxo Et cepit impare
anno dm sexcentesimo xiiii mastuli
in hoc additur addenodum quod cat
aur stemius et armis exercitatus ut
dicit in legenda exaltacionis ste auas
qui rectorus erat omnes gentes in o-
ga ferrea quia rexit impu romand
et rebellantes domauit per gladiu
Et raptus e filius eius adu et ad thro-
nu eius a impetore dei patris qui
prexit erachiu contra machinaciones
et dolas rosire quibus querebat em
scudere Et milia fugit in solitudine
Nam etia que erat in asya timore
rosire transiit mari quod dicitur bethu
sancti georgij . fugit in greca . que de
hic solitudo . non quia eet mirabilis
sed dicitur solitudo ipis fugitiuis Eo-
mo loquidi quo fugitiui ab alca tra-
dicunt ibi esse quasi in exilio seu de-
serto Vbi pastant allam copiam-
hantes ibi diebus millo ducentis
sexaginta qui faciunt tres annos et
dimidiu Et infra eade capitulo dicit
de har milie Vbi dicitur p tempus
et tpa et dimidiu tempus a per tres
annos et dimidiu tempus em sumptu
singulare et in scriptura significat
vnu annu pluraliter vero absomio
significat duas annos Sicut dicitur
fuit plenis damel xiiij Ista tempora
simil uicta faciunt septem annos et
tantu durauit bellu inter persas
et erachium Et factu e Hic cano
destrubere rosire debellato Et pmo ex
har gra paco i Et audiui voce

Secunda p̄m̄ dicitur Et factū ē p̄clū
inter persas et etiā magnū s̄z m̄
tensūe quia multi bellatores erant ex
vtraq̄ parte et extensūe quia durauit
longo tempore. Ut dicitur Michael
angeli eius quod exponit aliqui de mich
aele archangelo qui ē p̄ncip̄s eccl̄e sicut
tempore coel̄is testamētū fuit p̄ncip̄s
synagoge Damelis 30 capitulo p̄pter
quod cum angelis suis ap̄abat ad p̄ter
tānē et dīctōnē etiā et exēratū
eius qui pugnabant p̄ eccl̄ā s̄z quia
p̄dīctōnem et angelos eius intelligit
cas̄das et exēratū suos p̄dm̄ om̄es
exēratōres comēntatū ē. Ut simile
per michaelem et angelos eius intelli
gatur etiā et bellatores eius. Micha
el em̄ interpretatur quis ut deus. Gra
tius em̄ in hac libro bello in eccl̄ā
erat dei vicarius. Et supradictū etiā
patet q̄ in hac libro boni et mali
homines sc̄p̄ter nominant̄ angeli et
non p̄ualuorunt s̄z cas̄das et viri
eius sed plures debellat̄ s̄m̄. neq̄
ē m̄tūctus locus corp̄ amplius in
celo. r̄ in eccl̄ā. Nam etiā et p̄ se
quens cas̄das figurat̄ cū de ethiopia
libia et t̄ra p̄d̄ in quibus an̄ vige
bat eccl̄ā et compulit̄ cū turpiter
redire in terram suā s̄z subditur
Et p̄ictus ē dīctō ille magnū ser
pens antiquus. t̄r̄ quia regnū per
sarium erat antiquū. t̄r̄ p̄ app̄e
met cas̄das erat antiquus etate.
p̄pter quod postea factis ita tradidit
regnū filio suo. Ut p̄p̄a dicit̄. Qui
vocatur dyabolus et sathanas p̄re
minia eius nequitia. Sicut debet

nequam dicitur commūe quod ē dy
abolus v̄d sathanas qui p̄ducit om̄i
s̄m̄ orbem. Nam ab illis quos subici
bat sibi. faciebat se sicut deū ado
rare. p̄pter quod sicut dicit̄ in lege
da exaltatōis s̄t̄ eccl̄as fecerat tur
rim argenteā in q̄ inter lucenabuo
gēmis tronū exērat̄ aureū ab
solis quadrigam et lunę et stellā
v̄magine collocauerat atq̄ p̄ ocul
tas fistulas aque meatus adduxit
v̄t q̄ deus pluuia in f̄m̄de videret̄
per hoc autem p̄ dicitur hic v̄m̄isti
orbem. Non ē intelligendū q̄ ip̄s
sibi totū orbem subic̄t. sed ē locutio
hyperbolica ad designandū q̄ mag
nam partem orbis sibi subic̄t. d̄o
nō p̄duxit. Sicut cōm̄ dicit̄ t̄o
ritas currit ad tale spectatū l̄z
maior pars remanet. p̄ictus ē
in terram s̄z quia cū exēratū suo q̄
pulsus fuit in terram suam et fugit
Caudū h̄ic cōm̄t̄ p̄m̄ ḡm̄
cum actio a filiis eccl̄e p̄p̄d̄re dīctō
nē cum dicit̄ Et audui vocem
magnam ad gr̄atū actionem. Jerdo
a. de eccl̄ā militante. Nūc factū est
salus et virtus s̄z. Quia fideles po
tuerunt x̄p̄o libere seruire libe
rati a cas̄das appressione. quia p̄o
rectus ē accusator f̄ct̄id̄ m̄o p̄
p̄p̄ianorū. quos faciebat accusabiles
coram deo ad malū cas̄ impellendo
cogens cas̄ ad latric cultū sibi im
pendendū ut dicit̄ ē et ip̄s m̄tūct
cum p̄pter sanguīe agni. Istud non
refertur ad eosdem p̄p̄ianos in
m̄o sed ad illos qui non acquiescebat
ei magis eligentes m̄o. et sic
erant victores p̄almam mart̄i

No subditur. **N**on dilexerunt animas
 suas a caritate suam corporalem. Simile
 hinc psalmo lxxvii. Cum accideret eos
 querbat eum. Non enim de eisdem nisi
 potest intelligi quod contra accipi et querent
 eum penitentes cum penitencia non sit
 pro morte sed de alio eiusdem quili
 postea letamini celi de martiris glori
 ficatione et corpore delecto. **C**um terre
Hic contra describitur subditus cos
 dice appressio. quia compulsius redire
 ad terram suam fuit valde iratus. et
 fecit gravia subditos suos. per exar
 tationes et extorsiones multiplicatas ad
 multiplicandum sibi bellatores ut reg
 ni sui posset defendere ab erachio im
 peratore. Et hoc est quod dicitur **C**um
 et mai. quia non solum dominabatur ma
 rida sed etiam in pluribus in silis maris
 et quia de manomys per mare por
 tatis augumentavit exartores et peda
 gia. Quia descendit dyabolus a ras
 dice figuratus qui nominatur dyabolus
 in parte preteriti sicut visum est
 stens quia modum habet. Erachio
 nam senex. et sic non habebat tempus
 vite in quo se posset de erachio con
 dicare. Quia quod tradidit regnum
 filio suo. Et prout dicitur draco
 licet enim ante persecutus fuisset
 etiam maxime contra fratrem suum. cum tunc
 cepit gravamine eius augmentare et
 terra sua in qua habitabant milites
 am eius tunc tributarij quos cepit
 non solum in rebus sed etiam imper
 sibus persequi sicut senachemb fugiens
 deuda quia per seculo sui exortis
 tempore regis ezchis cepit gravis
 affligere vid eos habitantes in terra sua
 quam ante. Ut hinc thobie primo. **E**

Et date sunt. **H**ic dicitur quoddam
 superius dictum scilicet qualiter mulier am
 ta sole fugit in solitudine. Ita hoc
 fuit per auxilium erachij. **N**o dicitur. **E**
 date sunt mulieri due ale aquile mag
 aquila vero signum imperij romani.
 No per ipsam intelligitur erachius ale
 vero eius sunt acies sui exercitus.
 Unde et ale in sua significatio est
 acies militaris. **E**t dicitur hic due quod
 methasorum servandam. Nam avis
 non volat contra ala. sed duabus.
Dicitur autem exortus erachij in nasse et
 eliam sub rege per sidis comorare
 quia erachius milites ex parte grecie
 ad recipiendum christianos fugientes
 de perside vel quia regnum persidis
 sit fortiter inuadebat in extremita
 tibus suis quas cosdite et bellatores
 erant et taliter occupari quod christiani de
 perside facilius potuerunt in greciam
 transire vel contra quod non. Vbi aliter
 per tempus et per tres annos et
 dimidum ut dicitur supra. **E**t inquit
 serpens more suo pro mulierem
 aqua argenteam multam. **S**edum quod
 dicitur in sic. xviii. aque multe quili
 multi ad interficiendum christianos fu
 gientes. et adiuuit terra mulierem
 habitatores grecie uel milites erachij
 modo predicto. **E**t absorbit flumem
 quia tunc gens a cosdite missa fuit
 debellata. **E**t aratus est draco in mulie
 rem. et contra catholicam fidem ple
 bem. et abiit facere prelium de romie
 eius. et cum illis christians qui non po
 terant fugere omni alijs uel cum erachio
 et eius exercitu ne intraret regnum
 persidis. **N**o subditur. **E**t sedit sup
 arenam maris per mare quod est

congregatio aquarum intelligitur. cas
dree regni quod erat valde pulchrum
aque enim multe quae multi per arenam
quae in lutoe maris intelligitur extremi
tas regni per seipsas in qua stetit exortatio
cosdree. ne excludens in suo exortatu
posset transire **Cap. xviii**

At vidi de manu Descripta per
secutione ecclesie sub cosdree.
hic idem describitur sub eius
filio sibi succedente et dividitur in
tres partes. Quia primo de scribitur sur
tessio regni. Quod pressus prelij i. Et
vidi. Quod terram q. belli persarum et
erachii i. Si quis habet aurem. Cir
ca primum dicit iohannes. Et vidi de manu
a. de regno persidis a. a. e. predicta best
tiam a. filium cosdree bestialiter. Vnde
tem. ascendentem. ad regni persidis
parestatem. hincem capita septem i.
cornua decem. exponatur. sicut ca
pituli depre. suo. et super cor
na eius decem dyademata. quia capi
taneis suorum a. e. e. impendit ho
norem quasi regni ut fortius decer
tarent contra erachium. et super capi
ta eius blasphemie nomina. quia dicitur
capitaneis prorsus pebant in blasphemiam
omni sicut et princeps contra
ut habetur parte sequenti et bestiaz
quam vidi similis est pardo propter
valetatem viciorum in quibus obstina
tus erat. Sed in illud jeremie xiiii
Si potest ethiops mutare pellem
suam et pardus valetates coloris
sui et quis potest hincem facere cum
deditur malum. Et pedes eius per
pedes eius. hincem plantas magnas
ad calcandum. Sic a. e. anhelabat ad
calcandum etiam. Et os eius sicut

os leonis. propter crudelitatem. et de
dit illi virtutem suam quia cosdree
pro eius tradidit illi regnum suum sedes
in turca sua argentea ut dicitur in
legenda exaltationis sancto eius et
pateram magnam a. exortatu facta
ad pugnandum erachium. **Et vidi**
hic contra describitur pressus prelij.
Circum quod sciendum q. exortatores
aliqui dicuntur hic. Quod exortatu erachii
et exortatus filii cosdree deturretur
sibi in yota dambur. et ex consensu
utriusque partis erachius et cosdree
filius pugnauerunt ad singulare certamen.
tali pacto. q. victus subiceretur.
Victori cum toti populo. Erachius aut
victor exortit et sic filius cosdree
cum toto populo suo ei se submisit. Et
secundum hoc dicit iohannes. **Et vidi**
vnum decapitulum eius a. primum et
principale caput vnum cum in scriptura
aliquando ponitur primo. **Et**
nec primo. Et factum est vespere et
mane dies vnum a. primum. **Et**
istud caput vnum fuit filius cosdree
qui fuit vnum de septem capitulis
bestie sicut dicitur est capitulo prece
denti depre. eius cosdree. quasi occi
sum in morte a. de uentru et subiectu
erachio. Et quia per hoc non fuit
mortuus simpliciter. Quod non dicitur
occisum absolute. sed quasi occisum
et plaga mortis eius curata est. q.
propter rebellauit erachio. et sic cur
ratus fuit ab eius subiectioe. Sed
illud quod sequitur. Et adorauit bestiam
bestiam dicentes. quibus similis
bestie et quis potest pugnare cum ea
quasi dicitur nullus. non concordat
cum dicta expositione. quod enim de

virtus aberatio rebellaret non e
 argumetu quod est in amabilis sed
 magis aduocanti sicut iam fuit de
 uirtus aberatio et pater eius plures
 debellatus Item quia isti expartes
 dicunt qd her aberatio fuit p recessu
 eradij deperide interfecto cosdre
 deportato exuillo crucis dnice hic aut
 dicitur Et admittata e omnia tra p
 bestiam ppter eius cruciatonem Et a
 doramit draconem per quam intelligit
 cosdre Non em adoramit em post
 mortem suam sed ante ut dictu e
 supra ppter quod aliter exponit su
 pra her litta de vulnerate letali filij
 in uno confictu contra eradiu aquo
 vulnere contra spem humana fuit
 satis cito curatus ppter quod gentes
 sibi teceiderunt in eo ee aliquid
 mirum aug virtute sic fuit sa
 natus sicut et prem suu adoramit
 ut deum Et scdm hoc dicit Et vidi
 vnu decapitibus i filiu cosdre nam
 dicti quasi occisum in morte i letali
 vulnerate et curata e plaga mortis
 eius inopinabilis et mirata e omni
 sa post bestiam ppter talem cura
 tone et adoramit draconem a cosdre
 qua dedit potestatem bestie tradendo
 regni filio suo Et adoramit bestia
 i filiu cosdre recedentes inco aliquid
 mirum ee dicentes quis similis
 bestie at quasi diceret nullus quia
 si impelio vulnere curabatur sic
 prius Et dicit e ei os loquens ma
 gna per iactantia et blasphemias
 contra xpm et cruz et data e illi
 ptas face menses quadraginta duos
 qui faciit tres annos et dimidit
 dicitur em supra Et bellu ora

Alij contra persas duravit septem annis
 Et sic medietas alius temporis ascribit
 cosdre et alia medietas filio eius Et
 dicit e illi bellu face cu fas it Quia
 multo gentes et diuersas linguas Quia
 scdm anastasiu cu septuaginta monach
 et milites alios interfecit Et data e ei
 potestas in omnes tribus it Quia multo
 gentes et diuersarum linguarum erant sub
 potestate sua Et e hic ppholica locutio ac
 cipiendo omnes pplm et gentes q multo pto
 et gente sicut scriptur fit in scriptura
 et in communi mo loquedi Sicut dicit
 tata trinitas e i tali festo addenondu
 q sint ibi multi de unitate Et similis
 q subditur Et adorabunt eam omnes it
 quorum non sint scripta nom mlbro
 ante agni a mlbro predestinacionis di
 ne qui dicitur liber ante agni a de
 dimitatis et etiam rae humanitatis
 inquantu omnes predestinati saluat
 in fide mediatoris Qui actus e ab
 origine mundi Quod dupliciter pot in
 telligi Vno mo dispositus Quia sic
 deus ab eterno disposuit mundu face
 que quidem dispositio pot dici quodam
 mundongo inquantu ad exemplar
 mundi pte cepti eternaliter tece p
 ductus e mundus temporaliter i effectum
 Vocatus libro de con solone Tuameta
 super no dicit ab eo mundu monte
 getens sibi q ymaginem formans
 alio mo figuratiue Et sic ab inicio
 mundi xpus mabel xpus fuit actus
 Vm actus abel in nocentis fuit
 figura actus huius agni Vnde
 Vnde dicit augus quid fuit mabel
 actus et in pphas colonoratus
 it Qui habet hic ultimo descri
 bitur fms belli persarum et eradij

tum dicit. Qui habet aurem a intellectu
audiat. Supple finem belli exachy et per
sarium. quia perse qui multos christianos
duxerunt captiuos aberachio et eius
exercitii fuerunt captiuati. Et qui gla
dio occidit. it. Quia eosdies qui multos
occiderat aberachio fuit occisus her e
patientia et fides scilicet quia zacharias
patrisa ierosolimitanus qui cum alijs
sanctis pluribus ductus fuit in perse
captiuus huiusmodi patientie. Et per
exachy fuit cum eis in iherosolima redactus.
Et vidi aliam bestiam. Descripta
est persecutio sub eosdies et eius filio
hic contra idem describitur sub macho
meto et eius populo. Et diuiditur in tres
partes. Nam her persecutio primo po
nuntur. Quia alia nuntur. Quia alia
vbi. Et vidi. Et ecce nubem. Quia prima
resumitur. Quia capitulo i. Et scilicet
prima adhuc nuntur. quia primo po
conditio secte saracorum. Quia christiano
persecutio in principio. Quia capitulo. Quia
primo persecutio. Et alius angelus
prima adhuc nuntur. Quia primo po
dite secte conditio. Quia eiusdem se
ctenae secreta velatio. Iherosolima e
Circum primi sciendum quod licet de meho
arabe secte machometi vane dicatur
aduersus tamen comming tenet quod in
cepit circa finem temporis exachy de
quo dicitur e amparte predicti. Hic aut
machometus de paupertate ad diuitias
elevatoris cognovit. scilicet rex ismaheli
tanz de quo populo erat qui ipse dicitur
agarem. Nam ismahel filius fuit
agar anille Genes. xvi. dicitur.

tamen usurpatus saracem a sara li
bera. Adoptivum vero proinde ipse
fuit consilio et auxilio cuiusdam manahi
heretici nomine Sergii condendo lege
falsam et carnalem. et quibusdam au
toritatibus veteris ac noui testamenti co
locatam. ut sic non solum generalibus
ad carnalia promissis sed etiam a simplicibus
christianis et iudeis quorum aliqui hinc
bant cum ismahelitis factus rece
pitur. fuit etiam legem illam adeo
sibi reuelatam tamquam prophetam dei primo
ergo de apoc. dicitur. Et vidi aliam bes
tiam machometum vitam voluptu
osam que bestialis dicitur primo cele
stis durentem. Nam fuit luxuriosus
et libidinis ardore succensus. super
omnes homines orientales augustinus re
gione nactus se solum super quadra
ginta homines coadiuino munere v
tutum generatuum et colendi potest
hinc. Unde scribitur orientalis ecclesie
libro primo capitulo quinto quod aliter no
minatur liber epi acensis qui
fuit actor huius libri. ascendit de
terra. quia per mercatores et rapi
nas ascendit de paupertate ad diu
tias. ut dicitur ibidem. Et hebra
torama duo similia agni. a. christi
tus duo torama dicitur. hic prophetia
iniquitatis fuit inata. prout fuit de
claratum luce xii. super illud prophetam
magnus surrexit in nobis. et
latet legis noue. Machometus vero
fuit se esse prophetam et legis diu
nitatem. ut dicitur e. propter quod
dicitur hic habere. Duo torama
similiter toribus agni. quia non
fuerunt talia propter auitatem.

sed p̄dīm h̄mānā f̄cōnem Et loque
 batur sicut draco. astute mendaciter
 et dolose. Et p̄tē statem p̄ōis bestie oēs
 faciebat. q̄ copant̄ aliqui de p̄tate
 filij cosdre qui sup̄ nominatus ē bestia
 Nam machometus et eius sequaces p̄tā
 tom regni persarū transulerū ad sa
 racenos. Et sic dicitur hic fecisse oēs
 p̄tatem p̄ōis bestie. S; h̄iit copōitōi
 videtur contradicē quod sequitur. Et
 fecit terram et h̄itantes in ea adorare
 bestiam p̄mā. Nam aufferendo aperis
 non fecit adorare regem corū sed
 magis contrariū q̄pter quod n̄ videt̄
 saluo meliori iudicio q̄ h̄et prior bestia
 sit ip̄e machometus qui dicit̄ bestia
 rōe vite bestialis. ut dicit̄ ē. Et p̄mā
 qua p̄m̄us fuit rex saracenoꝝ bestia
 aliter v̄iuentū. Modus aut̄ p̄m̄ regni
 in aliquo regno ē regni sui firmat̄
 et dilatare quantum potest. q̄ fecit ip̄e
 machometus q̄ dicitur. Et p̄tate p̄
 ris bestie omēs faciebat. Quia q̄
 q̄ solet facē p̄m̄us rex ad firmada
 et dilatandam suam p̄tates diligētia
 agebat. in conspectu eius a. p̄tē p̄li
 ad finem intentū. expeditōis videt̄
 Et fecit terram et h̄itantes in ea adorare
 bestiam p̄mā a. s̄p̄m̄ qui dicit̄ bestia
 rōe dicta. non tamē fecit se adorare
 tamquam deū sicut fecerūt cosdras
 sed sicut p̄phetam dei s̄m̄i. Cuius
 curata. ē plaga mortis machometi
 em̄ in quodā bello fuit graviter vol
 neratus sed p̄p̄a curata. ut dicit̄
 p̄mo libro orientalis eccl̄ie capitulo
 v. Et fecit signa magna. tamē
 uterā faceret igne de celo descendē
 hic accipitur ignis methate p̄

et alia que dicit̄ hic machometus
 em̄ postquam iam erat magnus effec
 tus cepit facē epileptica passione. p̄p̄
 quod ne exhar̄ vilificaretur dixit se
 hoc pati. ex apparenā gabrielis an
 gelis. ut p̄tē homo purus non p̄tēs
 resplendentia ap̄us sustine. Sicut da
 melis eo capitulo. Dixit angelus
 p̄li apparenā. Dñe in visione tua
 dissolute s̄m̄t compages mee et n̄
 in me remansit curā. Angeli vero
 ignis vocant̄ p̄p̄o centesimo tertio
 Qui facit angelos tuos p̄p̄ et m̄
 stros tuos ignem v̄ientē. Sed quia
 astud erat falsum q̄ p̄lidit̄ in
 conspectu h̄m̄i a. in opinione falsa p̄
 cedentū. Dixerm̄ etiam sui disci
 p̄uli quod in am̄ ase vocatam fecit
 descendē que rōe h̄m̄is tanuēnt
 tū igne et sic p̄dīm opinione h̄m̄i
 fecit ignem descendere. Et p̄dixit
 h̄itantes in terra. perse et discipulos
 suos. p̄p̄ signa que false dicta s̄t
 de eo in conspectu bestie a. sui ap̄us
 Sciebant̄ quod erant signa men
 dacia. **¶** Vel aliter in conspectu bes
 tie a. p̄li bestialis a. de facili sedu
 cibilis. qualis erat q̄l̄us ismaheli
 tarū habitans in desertis dicens
 h̄itantes in terra p̄li subiecta.
 Ut faciant ymaginem bestie que
 h̄t plagam it̄. Hic additur ad desig
 nandum q̄ bestia hic accipitur p̄p̄o
 machometo et non p̄p̄o p̄m̄ de
 cepto. Dicitur autē eius ymago
 lex ab eo data in qua rep̄ntatur eis
 condicio et vitam q̄ p̄cepit firmi
 ter custodire. Et hoc ē q̄ d̄. Ut
 faciant ymaginem a. ope ad im
 p̄leant eius legem. Et dicit̄ ē

illi & promissim adeo ut daret spm
ymagini a. angorem sue legi. Lex ei
dicitur vna quam diu viget et mor-
tua abrogatur Et loquatur ymago
bestie a. pontificiam suam ostendat.
Sicut dicitur lex talis loquitur mali-
tatis Nam omnia fore accipit hinc
methaphorice Et facit ut quicunq; ado-
rauit it Nam precepit sub pena mortis
legem suam haberi in magna reuerentia
Et facit omnes puillos et magnos
ut a. omnes homines iugiter condicos
habere caractem a. caruacionem ut
dicitur aliqui Nam saracem sunt con-
tisi sicut et iudei Sed litta sequens
disponere videtur cum dicitur quod
tota manus aut in frontibus suis
qui caractisio non fit in partibus istis
Et id per caractem videtur hic in-
telligi determinatus modus videndi
scdm legem machometi quo sarra-
cem ab aliis sequentibus distinguit
No dicitur quod dextera manus quere ad
opacione. aut in frontibus suis p
apertam ~~in~~ ofessione Et
nequis possit eme aut vende a.
cum saracem in suis legalibus
communicare nisi qui habet carac-
terem bestie a. modum conuendi dicitur
aut nome sicut sunt saracem fici-
ti Nam sicut inter christianos p
aliqui fici ppter quod permittunt
communicare christians vnde sic e
inter saracenos aut a. in nris
eius sicut sunt serui saracenorum
altris tunc legis qui communicant
cu eis in humanis ea q sunt de
nro familie dnm saracem **¶** h
sapientia e. **H**ic ponitur velatio

quidam secreta sententia su. mio an-
no machometi No dicitur hic est
sapia a. res occulta ad intelligendum
quam tape e. ppe sapientia. qui h
intellectu viuacem et penetratiu
occultoru computat min bestie a. mach-
ometi qui bestia dicitur ut patet
expredunt Nisi em hanc e. et
mud eius sexcenti sexaginta sex s.
anni Sed ad quid re feratur deter-
minate iste mud patet q non re-
fertur ad numeru annor vite apq
quia non tantu conit sed sexagi-
ta tribus annis ut hinc in hyroide
speculo ppter quod aliqui dixerunt
q referatur ad duracione legis apus
que tantu debet durare sed hoc no
videtur veru Nam illa lex fuit
data circa finem tempis arctij ut
predictu e. qui cepit impare anno
dm sexcentesimo tercio decimo et
imperauit triginta annis a fine
aut huius tempis usq; ad pntem
annu qui e. annis millesimo trece-
tesimo vicesimo nonis fluxit in
tempus ut patet consideranti Et
tunc adhuc durat lex machometi
ppter quod aliqui dicunt q post
mortem machometi lex eius fuit
correcta per sapientes saracenos
et ab illa correcte debet incipe-
re nis annor duracione illius legis
Sed hoc non videtur pabiliter
dictu. cu quia non dicitur lex macho-
meti sed sapientia. cu quia illi
sapientes dicuntur fuisse discipuli
machometi Et sic illa correctio
non fuit p q eius duracione amata
ameto sed per tempus notabilis

magni Et sic ab illa correctione iam
 fluxerunt sexcenti sexaginta sex anni
 vel de valde propinquo sunt implendi Et
 tamen lex machometi non videtur ita
 propinqua cessationi Nam apud arabes ante
 multum invaluit Tartari enim qui sunt
 in maximo nullo legem allam receperunt
 pro maiori parte illius gentis Sicut au-
 diui asserere a quodam episcopo ordinis
 nostri qui plurimos annos inter tharta-
 ros habitavit propter quod saluo meliori
 iudicio videtur quod iste numerus annorum
 sit incipiendus ab incarnatione domini et
 terminandus in morte machometi de
 quo prophete loquitur hic iohannes Quia
 sic potest declarari Nam ab anno incarna-
 tionis domini usque ad finem eraclij fluxerunt
 anni sexcenti sexages sex et patet ex
 predictis Et machometus vixit sex-
 aginta tribus annis ut dicitur Et
 octo menses simul nati fuerunt septem-
 gentos sex annos a quibus oportet
 subtrahere annos quibus machometus
 vixit tunc eraclij aliter illi anni his
 computarentur ut patet intuenti
 Ipsi vero anni estimantur probabiliter
 fuisse quadraginta Quia machometus
 primo fuit pauper et propterea in ualuit
 per meritationes et propterea per rapinas
 et fraudes antequam attemptaret se re-
 gem facere et legem dare quam dedit
 circa mortem eraclij quibus demptis
 desuperingentis sexcentis remanent pro-
 pter sexcenti sexaginta sex anni ab
 incarnatione domini usque ad mortem macho-
 meti Et sic in hoc potest haberi lita
 exponi numerus enim hominis scilicet christi qui
 fuit homo perfectus secundum et con-
 tuitibus ab instanti incarnationis
 Et numerus eius est scilicet machometi sex

centi sexaginta sex Quia tantus numerus
 annorum fuit ab anno quo dominus factus
 est homo usque ad terminum vite macho-
 meti ut predictum est Sciendum tamen
 quod liber apocalypsis fuit scriptus in greco
 in quo habetur hoc nomen anchimos ubi
 dicitur hic sexcenti sexages sex signifi-
 cantur et quod est contrarium quod apparet
 machometo qui fuit contrarius christo
 negans eius diuinitatem ut predictum est
 et per totum christianos ut dicitur in parte
 sequenti Significatio autem dicte dicitur
 accommodari est huiusmodi sexcenti sex-
 aginta sex Ad cuius intellectum sciendum
 quod sicut in latino aliquibus litteris accom-
 dare sunt ad signandum numeros sicut
 littera r ponitur pro centum lxx quinquaginta
 et sic de aliquibus alijs quasi
 similiter in greco littera alia ponitur pro
 mille et alie quibus scribitur har-
 monia antemas in greco signat har-
 monia sexcentos sexaginta sex quod
 quod in aliquibus libris ponitur sic
 numerus enim hominis et numerus eius est
 dicitur que dicitur signat apud latinos
 numerum predictum per litteras quibus scri-
 bitur quia hanc dicitur ponitur pro quingentis
 sex littera ponitur in hac dicitur dicitur
 a pro uno et ponitur lxx quinquaginta
 et pro quibus sex per decem Et hec plura
 iuncta faciunt sexcentos sexaginta
 sex qui numerus competat machometi
 numero dicitur Et quia ista ponitur velare
 et obstruere ut patet Ideo promittitur
 hec est sapientia **Capitulum xiiij**
A c vidi hic contra destra
 premium persecutionis macho-
 meti sustinentur Et dicitur
 dicitur in duas partes scilicet in partem
 principalem et incidentalem ibi Et
 vidi alios angelos Circa primum

sciendum. Quod sicut dicitur in cronica
hugonis floiarenfis circa finem in py
erachij Agorem qui et saraceni dicitur
machometo dicitur ceperunt egyptum et
ethiopiam grauitate inuade. Et similis
homanus machometi discipulus damas-
cum et regionem phoenicis et uelam tota
que siriā occupauit et antiochia comp-
hendit. Et in hijs tribus erunt multi reli-
giosos populum inenobis magnis dicitur
tatis rectoribus amplius monachorum in
castitate uiuere quorum maior pars
uel multi erant uirgines. Et in illis
secundum per gladium saracenorum tran-
sierunt ad regna celorum. Et hoc est
quod dicit hic iohannes. Et uidi et ce-
te agnus a populo qui dicitur agnus
dei quod primo. Stabat supra mense
pau. a. in terra triumphans quod dicitur
mons pau. hebre xii capitulo qui
de scribitur hic stans eo quod adiuuit
dictas martires antilexica martiris
Sicut actum vii dicitur de stephano
in agone. posito quod iudicium stare
quia stare spiritus est adiuuat antipatio
Sedere uero spiritus est iudicantis quater
quod martiri ultimo describitur. Ut
sedens ad dexteram dei. Et tunc eo cetera
solum multa. Intanto enim uis uel ai-
riter ostendantur predicti actus probabi-
liter hinc nomen eius et nomen pars
eius et per consequens spiritus sancti
qui est nexus amborum. scriptum in scri-
pturis suis per apertam et liberam con-
fessionem. Et audiui uocem de celo tan-
quam uocem aquarum multarum a multi-
tudinis sanctorum. Sedimus quod dicitur
infra xvi. Aquae multe quasi multi-
tudo enim renauit quadraginta

quatuor milia magnifice laudat deum
de sua uirtute et gloria adepti. Et tunc
uocem contrui magni in quo designat
magnitudo laudis eius non solum ex
laudantium multitudine sed etiam ex
laudis et qualitate. Et uocem quam au-
diui quasi cytharedorum. Et Nam her-
laus est coram deo et angelis gratiosa.
Et cantabunt quasi cantum nouum quod dicitur
laudantes sunt de modo spiritus noui testa-
menti ante sedem dei et ante quatuor
animalia et seniores a omnia spiritus
patriarcharum et episcoporum melius ex-
stantium sicut dicitur et super in eo. Et
nemo potest dicere cantum. Quod uero a
contineret habuerunt aliud speciale
in mero et similiter habent in primo
Sicut et de quolibet confessore pro
tante cetera non est inuentus similis
Alii uero specialis mero qui empti sunt
de terra sanguine christi. Hijs sunt qui
cum mulieribus non sunt conuincti.
uel simplicitate integritate carnis te-
nendo saltem per uanum castitate seruando
Uirgines enim sunt. Uirginitas et
in scriptura aliquando accipit stricte
per integritate carnis aliquando magis
large per continentiam maxime uocem con-
secrata hy secum agni quocumque
quia permittit christi. non solum per
mandatorum sed etiam consiliorum. Hy emp-
ti sunt ex omnibus primis deo et gratia
si sicut per fructus magis delectabi-
les sunt. Et more apostolorum non est mero
tunc mendacium. Nam uirtutem fidei
confessi sunt. animo constanti.
sine macula sunt ante thronum dei
Nam si aliquam maculam contra ce-
rant purgata sunt. uirtute per mac-
tarij. **¶** Audi alter angelum

Hec est pars incidentalis in qua descri-
 buntur quaedam infidelium comitio mirabilis
 que contigit circa illa tempora Sanctus et
 bonifacius missus fuit a pontifice roma-
 no ad predicandum fidem catholicam gen-
 tibus in ungue austrie fuisse in qua lega-
 tos milites valde comitit ad christum Et
 hoc est quod dicitur Et vidit alter angelum
 a sancto bonifacio Nam angelus in-
 vocatus mirabilis ipse vero fuit mirabilis
 verbi divini ut dicitur Volante per
 medium celum Nam videtur et prompte
 executus fuit officium sibi committit ha-
 bere in corde et ore evangelium et in
 a evangelium populi quod dicitur eternum
 Nam ei aliud non succedet ut euan-
 gelizaret sedentibus super terram ac
 a quibus predictis in quibus dispersant
 in ungue saltem in aliquo Et quia non
 solum pariter predicare dicitur sed omnibus
 gentibus generaliter cum audire volentibus
 quod subditur Et super omnes gentes et di-
 cendum magna voce in qua notatur effica-
 cia predicationis sue timore domini timo-
 re filiali et dante illi honorem prae-
 filii patris quia venit hora iudicis eius
 generaliter in fine mundi et singulariter
 in morte cuiuslibet Nam in quali sta-
 tu quibus moritur in tali in iudicio pro-
 tabitur Et adorare eum in qua est creator
 omnium et non condita vana Et alius h-
 teriter describitur primo persequitur
 christianos Et dividitur in duas partes
 Quia primo describitur conspiciendo
 Quod huiusmodi bonorum promissio
 Et audiit vocem Circa primum predictum
 et constans nepos exactus cepit in-
 pare anno domini sexcentesimo octavo
 et per suasus apud constantino-

politano episcopo in dicit in heresim mo-
 nacheritaz duplicem naturam in christo
 negantem et multos ecclesie ministros
 non assentientes heresi dicte graviter
 afflixit et in exilium relegavit quod
 quod sanctus martinus ipse convocato
 concilio dictam heresim cum suis fau-
 toribus dampnavit propter quod in con-
 stantinopolim fuit ductus ut assenti-
 ret dicte heresi quod romensis in exilium
 fuit missus et ibidem mortuus Et
 de hoc exponit aliqui locum istud cum di-
 citur Et alius angelus a papa martinus se-
 natus est dicens a rampum grecorum quod
 fuit magnus Nam imperatore in here-
 sim cadente ut dicitur et multi alii et
 diderunt et quia hoc erat confusio
 et adeo avocatur imperium illud babilon
 et confusio Dicitur autem hic bis con-
 dit propter duplicem causam scilicet patriarche
 et imperatoris Et item sciendum Quod
 prout dicitur in cronica sigeberti Leo
 qui per theodosium sumpsit imperium cepit
 imperare anno domini septingentesimo x
 viii Et imperavit annis sexcentis Et
 anno imperii eius xxiii Papa gregorius
 tertius profuit ecclesie et leone heresi
 dampnavit et darguit et de consilio to-
 manorum ei vectigalia denegavit et
 ne prorsura sui ministerii accepta
 periret ordinavit et effigies de
 ecclesia tolleret et ne nomen eius in mis-
 sari solemnibus recitaret Et primum ho-
 exponitur ab eis quod subditur Et ter-
 tius angelus a papa gregorio dicitur
 magna voce notatur ordinationis sue
 auctoritas Si quis adoravit bestiaz
 et leonem bestialiter vivente defecit
 ei honorem imperialem Et synagoga

aus quam fecit de etia remouit Et
accepte caractem in fronte sua conficendo
cum manifesto impatore. aut in sua
sua manu recipiendo minima eius ca
ractere figurati hic bibet decimo re
dei et penam excois et aggrauacois in
curando. **L**icet aut hoc expositio pro
babilius videtur quia in an impatore
constant de quos fuerunt impatores alij
alij tantum vel magis heresi deprauati
ut patet exsupradictis videtur magis
quomocumque expositio quod dicit supra
sz p' eius casu. **C**ecidit babilon et imperium
grecorum ino predicto maxime ad eius
filium constantinis etiam diuinitas re
parauit et contraheret in monarchia
rum in grece. **V**nde et vniuersalem
synodum constantinopolim congregauit
ducentos sexcentos episcopi qui duas nas
ce in dno nro iesu xpo comprobant et
ostendunt. Similiter q' subditur de
gregorio papa et leone impatore quod
accipiens leonem inuicem. **B**ibet de
vno re dei et a co'communitate in
curando videtur magis quomocumque
dicitur quia subditur Et cruciabitur ig
ne et sulphure per quod intelligi uide
pena rehenne que e' eterna. **V**nde sub
ditur Et simis tormentorum corporum secula
seculorum ascendet. **E**t sic non videtur
loqui de pena co'communitatis seu corporalis
incendij q' contigisse dicitur cu' stan
tino filio leonis qui ministrus eius
fuit maxime persecutor. **Q**uod q' dicitur
salus melius iudicio melius videtur
nam ab illo loco. **E**t alius angelus et
de machometo et eius sequentibus ex
ponenda. **D**e quorum persecutioe con
spicuos ante fecerat mentione et
eorum penam non dicit. **E**t id ioh' b

describit hic contra describit eorum
punitioe. **E**t p' mo quantum ad penam
temporalem. **Q**uod quantum ad eterna. **E**t
tertius angelus. **C**irca p' mo dicitur. **E**t
angelus sz s'us iohanni loquens sanctus
e' hoc non refertur ad partem imme
diatam precedentem. sed ad precedentem ma
locutus fuit decem et octo milibus
terfectis a saracenis dicens eorum pu
nitioe temporalem. **C**ecidit babilon
et gens saracena. **N**am lex eius est
confusio plena quia i' luxuria
ta voluptuosa que vita perdit dicit
p' mo ethi' et etiam p'pter confusum
predendi modum nam inordinate tra
ditur et eadem scriptura et in vltima re
petit' uel potest uel scriptura autentica
filiatur ut patet illam matrem. **A**lla
magna. **N**am gens illa in breui fut
multiplicata. **D**icitur aut' cecidisse q'
tota tempora illa confluit ad romam
in quo conflictu ceteri annuati sarra
cenorum cum multis alijs sunt per
empti ut habetur in cronica Sigiber
ti. **Q**uia vno formacione sue parti
uit omnes gentes. **H**yperbole est ad
designandum magnam multitudinem
gentium errore machometi in secta
concedit enim carnis delectabilia ad q'
multitudo hominum e' p'na. **E**t tunc
hic contra describitur eorum pena
eterna cum dicitur. **E**t tertius an
gelus sz ad luttam uel alius predi
cator sanctus contra machometi sec
tam. **S**i quis adorauit bestiam
et machometi ut dicitur e' supra
precedenti ubi dicitur e' decem gma
gine et de caractis accipit' hic bi
bet de vno re dei a p' mo et ad co
grauiter quod innoto e' innoto.

Dicitur autem punitio dei omni me-
 rum quando quis punitur temporaliter
 tantum ad eius correctionem mixtum uero
 quod per punitioem temporalem sequitur et
 eterna. Sic est in punitioe quod sarraceni pu-
 niti fuerunt morte temporaliter ac dictum
 est cum hoc eterna. Sed subditur. Et tunc
 abitur igne et sulphure a pena iehene
 et fimo tormentorum corpore. Nam illa pe-
 na est eterna a parte peccati. Nec habent
 requiem die ac nocte. Nam est conti-
 nua et patens ex dictis capitulo pre-
 cedenti. Et quia secundum quod dicit augustinus
 Una causa quare permittitur mali-
 thas mundo est exercitium bonorum in uer-
 te parte non subditur. Hic patencia
 spiritus est quia patia copiano in uer-
 tione et multiplici exercitata est per
 sarracenos. **¶** Et audiui parvas
 ab aliquibus exponitur de morte qua
 quis moritur mundo per religionis migra-
 tionem. Nam illis temporibus quidam
 uir patens deuotioe ductus recedificauit
 templum in nobis sancte benedicti
 apud castrum cassinense quod per longitu-
 das per multos annos ante fuerat
 destructum. Et ubi deo seruens pro ex-
 emplo multos induxit ad fruendum
 christo. Tunc etiam tempore milita-
 bilis indigne paribus relicta popa
 seculari huius religionis assimilates
 sunt mundo mortui. Sequitur secundum
 astra dicitur hic Beati mortui et et
 etiam quod subditur. Nam dicit spiritus
 ut requiescant alabastris suis. Nam
 alabore uite actiue transferunt ad
 requiem contemplatiue. Sed quia sic
 morientes mundo non moriuntur in domino

propter sed magis in punitioe uiuere in punitioe
 nec alabastris bonis questris sed ma-
 gis eos amore christi assimilates sic con-
 las orones reuma et consimilia non
 melius uidetur dicitur quod hic post
 punitioem malorum eterna desribitur
 retribuere bonorum eterna sicut dicitur
 est supra. Ut sic composta uoxa se
 paita magis elucescant. Sed hic dicitur
 ad hanc. Scribe tomam rom nobilissi-
 mam. Beati mortui qui in domino moriuntur
 a in confessione domini nostri iesu christi per
 palmam martiris quales fuerunt
 centum quadraginta unum milia de quibus
 dicitur in capitulo precedenti. Amodo ita
 dicit spiritus sanctus qui est pater
 et filius unicus et consubstantialis. tunc hic
 specialiter. Nam opera sunt mirabilia
 per caritatem per quam spiritus sanctus
 habitet in nobis. Et sibi retribuere mi-
 teris quoddammodo speciali modo attribuit
 ei. Ut requiescant alabastris suis
 Nam in beatitudine appetitus totali-
 quetatur. opera enim illorum in uita
 uite eterne ferunt alios in beari-
 tudine que recipit christus. **¶** Et
 uidi inchoata persecutioe sarrace-
 norum. Hic interpretatur alia per longo-
 bardos et hoc per successione tempore
 eius ordine sequitur iohannes in hoc
 libro. Et diuiditur in duas partes. Nam
 primo ponitur alonobardis et de li-
 beratio. Et plura aliorum cum perpe-
 quentium peractis. **¶** Et per hoc uidi
 circa primum sciendum quod anno domini
 septingentesimo unum haysulphus
 langobardorum rex. mortalia multum
 afflixit ecclesiam. Ad hoc quod stephanus
 papa transiit in franciam querebat

auxilium contra dictum regem. quod im-
petrauit. Et hoc describitur in hac par-
te. Quia diuiditur in duas. Quia primo de-
scribitur hoc auxilium tempore pipini.
2o tempore karoli magni filii sui abri.
Et alius angelus. Circa primum dicitur.
Et uidi et ecce in nube candidam p[er] quam
intelligitur regnum francie candidatam
precedit modis et fide. Et super nubem
sedentem s[ic] pipinum regem. simile
filio hominis et conformatum xpo in fi-
de et iusticia. Licet hic assimilatio fuit
valde longinqua habentem in capite
coronam auream. Nam reges fran-
cie ad istam aurea corona coronantur.
Et in manu sua et imperio sua fal-
cem acutam et exercitum valde bellico-
sum per quem pipinus multas ma-
gnas victorias habuit. Et alius an-
gelus a sp[irit]u stephanis exiit de
templo romane ecclesie clamans uo-
ce magna a deprecans ex magno af-
fectu ad sedentem super nubem a
pipinum regem. mitte falcem tua
et mete dirigendo exercitus tui po-
tentiam contra hasp[er]ulphum tyran-
t[em]. Quomodo uenit hora ut
metatur a ut eius tyrannia p[er]tina
patentiam tollat. qm[od] aruit mess
terre a sp[irit]u et eius exercitus obdu-
rati sine in sua iniquitate. Et mi-
sit qui sedebat super nubem falce
suam interram. Nam pipinus ad
malidam m[er]it[em] intrauit in ytaliam. Et
messuit terram. Nam contra hasp[er]-
tulphum conuulter pugnauit et
reddidit campulic. beato petro q[ui] sui
iuris erant. Et alius angelus
tam[en] describitur auxilium ecc[lesi]e q[ui]

longobardos tempore karoli mag[is].
Et diuiditur in duas partes. Quia
primo ponitur auxilium karoli. 2o
dilatio cultus d[omi]ni xpo capitulo. Et
ta[m] p[ri]m[us] sciendum q[uo]d anno d[omi]ni septin-
gesimo iiii karolus rex francie ad
preces adriam sp[irit]u intrauit ytaliam
cum exercitu forti contra desperat[um]
longobardos a regem etiam multi-
pliciter affigentem quem impugns
tandem cepit et secum in franciam
duxit in quo longobardos regnum
defecit. Et hoc e[st] q[uo]d dicitur. Et alig
angelus s[ic] karolus magnus exi-
it de templo s[ic] nomom[en]si in quo
coronatus fuit ut habetur in rom-
ta. Sigiberti quod e[st] in celo mili-
tantis ecc[lesi]e que frequenter celum no-
minat[ur] in scriptura. Habens et
ope falcem acutam et exercitum
fortem. Qm[od] exercitum p[ri]us sui for-
torem. Et alius angelus a sp[irit]u a
adriam exiit de alca ad quod
accesserat p[ro]misse celebrare. ut
d[omi]n[us] uellet etiam p[ro]ge[re] qui h[ab]et
potestatem sup[er] ignem a inferat
exco[mm]unic[ati]o[n]is et aggrauaco[n]is pena. queli-
bet em[en]d[ati]o[n]e pena nomine ignis aliqui
designantur aliqui libri h[ab]ent a ap[er]t[ur]a
sed non e[st] de xpo nec h[ab]et milib[us]
torretis et clamauit. uoce magna
a[ut] ex affectu magno deprecans ka-
rolu[m] ut ferret sibi auxilium. mitte
falce[m] tua[m] acutam a exercitus
tui potentiam et condemia bante
a longobardos corp[us] auferendo po-
tentiam. qm[od] m[er]it[em] sunt conu[er]s[us]
a longobardi sunt destruit[ur] digni
Et misit angelus a karolus

falcem suam a exercitus potentia
 Aliqui libri hnt acutam niterta sed
 non e detertii Et condemnavit vi-
 neam terre auferendo potentiam
 longobardoy de terra ytalie et in-
 sit in lacu ire dei magnie Nam regē
 deduxit captiuū et calcatus e lacus
 extra ciuitatem quia regem cu ux-
 ore duxit in exilud extra terra sua
 ut dictū e Et exiit sanguis decur-
 sibus occidit Nam in regis cap-
 tione multi longobardi sunt occisi
 Quod frenas corp Nam ex sanguine
 occidit frem milia Karoli fuerūt
 rubricati sicut metalibz bellis solet
 fieri Per stadia mille sexcenta Na
 fama huius victorie Karoli fuit longo-
 late q diffusa s per quatuor orbis
 partes per mimes dicto designatas
 eo quod e mīs quadratū Qui consurgit
 ex ductu mī in seipm sicut quater-
 nauis quia consurgit ex ductu bina-
 rij in seipm nam bis duo sunt qū-
 or Et similiter nouenarius q consur-
 git ex ductu ternarij Nam ter tā
 sunt noue Et sic e apparet Na
 mille sexcenta e quibz consurgit
 ex ductu quadragenarij in seipm
 quadragesies em quadrata faciūt
 mille sexcenta ut patet considerat
 Et sic per mimes p dūm designat
 quatuor partes orbis **XX**

Et vidi aliud signū De
 scripta longobardoy de
 scripta hic cōter de
 scribitur percussio plurimū per se-
 cutoy eū Et dicitur in duas p-
 tes Quia pmo paret her percus-
 so De subditur percussiois ex-
 cūcio ibi Et p q her vidi pma

in duas quia pmo de scribitur pportio
 dicta Secūdo subditur ex hoc laus dīna
 ibi Et vidi Carta pmo dicit Et vidi
 aliud signū Nam erat rei significatiū
 magnū et mirabile Nam percussio
 inimicoy eū per hoc significato fi-
 erunt dīna virtute angelos vii de
 quibus postea singulariter dicitur cap-
 sequenti hntes septem plagas a contu-
 tem adeo in ferendi eab nouissimas
 non simpliciter sed respectu compis
 pretiti Sicut genes adix dī Congee-
 gam ut amūte que sunt ventura
 nobis in nouissimis hōis diebus et
 tamē illa iam sunt completa amag-
 tempore Quā nullis confirmata est
 Ira dei et per illos pōta e vni-
 dicta dei de rebz in effectu p rān
 e appetitus vndite So tunc consu-
 matur tunc effectu ponitur **Et vidi**
Hic cōter describitur laus dīna q
 licet secuta fuit percussioes xpx
 boz tamē hic pmittit exercitioe
 carum p p pōni eap in modate Et
 quia sū mēdo pudentes percussioe
 astas letari sunt anteq cont mēf-
 factū Dicit igitur iohannes Et
 vidi tamē mare vitreū a etiaz
 mltitante que sic nominatur voc
 baptismū ut dictū e sup capō iij
 mōtu igne spūs sancti qui dat
 mbaptismo et eos qui vixerunt be-
 tiam argentem saracemā hic per
 bestiam designatā eo q machometi
 pectam conet sic nominatur capō
 xij Et ymaginem eius et similes
 saracemibz et mīm hōis et adherētes
 eis vel p mīm hōis intelligitur in
 fides quāq xpo contrāctes et
 eū Nam nomē mī eius suppo-
 sum e ante nos qui depncipali

significato signi ficut contrariu s; xpo
vt dictu e supra capitulo xviii in fine
Septem em plage perussiones sequo-
tes sunt sarcurenas et eis simili
et xpo et etie contrariannu ut preb
in forius prosequedo **S**tances p uice
sanctitate hntes rtharas dei ic ita
per her intelligunt grās arōes in
vniūsa cōm de vntōis sequētibus q̄
rephos et in fideles **E**t quia etie o
rāōes partim accipiūt de vti testa-
mēto **E**t partim de nouo **I**o dicit
Cantantes canticū moyse seruu dei
et canticū agm dicentes magna et
inmabilia sunt opera tua Nam
dictas victariās attribuerunt pote-
rie dīne iuste et vō sunt uie tue
obstaculos pūendo et pomfetes sus-
cipiendo **I**o sequitur quia solus p-
missas peccatōes reuocando q̄deo
subditur **C**ū omēs gentes veni-
ent s; ad fidem xpi ante finem
mūdi multi etiam in fideles veni-
dentes victariās xpianoz mirabi-
les que in fra describunt **V**exatōe
intellectū eis dante tradiderunt
mixim ut dicitur capitulo septi
specialiter de paxōib; et huius
Et p; her hie cōter describitur
septem plagaz exortio **E**t diu-
ditur in duas partes quia pmo pō-
perussionem dispartio **S**edō ipa
perussio capitulo xvi **C**irca s; m
dicitur **E**t p; her uidi et etie ap-
tit e templū a dñi secretū ~~ferentē~~
per implerem in effectū et exierūt
septem angeli a dī mīny qui p; ca
nomiābuntur psequedo hntes sep-

tem plagas a hntes pūtes in fi-
gendi septem vnditas vestitu la-
pide mūdo a xpo qui dicitur lapis
absisus domōe sine manibus dñi
y **E**t mūdus quia peccatū non fecit
nec in uctus e dolos in ore eius pma
petri sedō quo dicitur in diu homines
sancti **I**o xvii **I**ndium dñm in mī
ilm xpm per imitatōes suas opetit
Sohor patet q̄ per apōs vii angelas
de quibus sigillatim dicitur postea
homines **P**atholici et sancti intelli-
guntur **E**t p; her cūta pectora
zans aureis per hoc designatur
castitas mentis que p; capitur in nouo
testamēto sicut per vices accitōs
castitas carnis portūes aduersus tes-
tamētū **A**t v **A**udastis quia dictū
e antiquus **N**on mechaolis **E**go autē
dico vobis quicūq; vidit mulierem
ad concupiscendum carnē carnē mecha-
tūs e carnē mēde suo **E**t vniūso
quatuor animalibus a vniūso de qua-
tuor euangelistis **V**t dicit aliq;
dicentes q̄ iste fuit lucas q̄ mag;
loquitur de pūctōe rephoz **S**ed
secundum ea que dicta sunt capō
in iste magis videtur fuisse mar-
tus vbi dictū fuit **Q**uod per vniū
animalia intelliguntur iiii cōtō pa-
triarcales sive iiii patriarche vbi
presidentes **M**artus vniū fuit pat-
archa alexandrinus **D**edit vniū an-
gelos vii phylas a; a pūctōe
rephas exordiatōe dīna **E**mple-
tū e templū dei firmo ic per quod
designatur dīna cōdestensio **S**ic
in **R**egō vniū dī q̄ nebula implent
domū domū ad designandū dī pū-
riam acceptando deuotōz salōis et

q̄li Sicut in p̄posito deus porruen-
 do rep̄bos condestendit electos Et ne-
 mo potit intrare templū it̄ q̄ expo-
 nit a liqui decem aet̄opolimitana q̄
 infideles non intraverunt donec sep-
 tem plage sequētes confirmate s̄nt
 Q̄ fuit impletū tempore godofridi
 duas lotarie capta r̄lm̄ p̄op̄ianos
 Sed hoc dictū non videtur verū
 Nam ante completos septem plagas
 hita fuit r̄lm̄ op̄ianos ut iudici
 capitulo sequenti p̄pter quad̄ dicendū
 t̄ aliter s̄ q̄ ioh̄s d̄o Q̄ nemo po-
 tat it̄ Alludit et̄ q̄ dicit̄ in v̄o viii
 Nebula implevit templū d̄m Et p̄b-
 dit̄ ibi Et non pat̄nt sacerdotes
 p̄ire stare it̄ quia retraxerunt se
 p̄pter reuētiā p̄ntie d̄ne. Et dif-
 fusus dicit̄ fuit ibidem per hor-
 ego q̄ dicit̄ Et nemo potit it̄ de-
 signat̄ q̄ m̄stri eccl̄e reuētius so-
 lito se hebant addē. ut impleat̄
 plage super inimicos eccl̄e ut si-
 liberius possint eccl̄as ingredi ad
 celebrandū officū d̄m̄ p̄blato
 impedim̄to infidelū **xvi**

At audiui Descripta dispo-
 s̄ōe ad septem plagas in-
 ferendas Hic cōter descri-
 bitur exortio caro Et p̄mo ponit̄
 m̄ḡnāli Cū dicit̄ Et audiui vocē
 magnam In quo denotatur mag-
 tudo auct̄itatis d̄ne. de templo s̄
 gl̄ōie dei. dicente vii angelis Ite
 it̄ ad exequēdū d̄na mandata d̄
 rep̄bas p̄m̄t̄ōe **¶** Et abiit h̄
 cōter ponitur exortio imperiali
 Et p̄t̄ diuidi in septē partes sc̄m̄
 d̄m̄ m̄m̄ septem plagas que pa-
 tebunt p̄sequēdo Circa p̄m̄i sc̄dū

Q̄stanti qui cepit impare an-
 no d̄m̄ septingesimo xlii fuit p̄f-
 sm̄g Nam sicut dicit̄ Sigbertus
 ymagines x̄ et sanctor̄ ab eccl̄is re-
 mouit. eos qui dei genitricē inuoca-
 bāt. et qui vigiliis m̄ctis agebant
 et qui religiose conuebant et qui aui-
 r̄m̄ctis abstinebant p̄m̄onijs p̄-
 uauit et multiplicat̄ cruciauit mo-
 nachas et moniales contrahi m̄m̄-
 monia coegit t̄ multa contantes ab
 eo martirizati s̄nt p̄gea coero im-
 perante h̄nene uxore leonis cum
 filio suo constantino quorū impū-
 nit̄ d̄mo d̄m̄ septingesimo lxx
 xxi adriamus papa. ad m̄stantiam
 p̄t̄arche constantinopolitam congre-
 gauit conciliū inuicē in qua condē-
 nauit heresim et exortim̄z yma-
 gines x̄pi et sanctor̄ qui s̄nt lib̄
 laycor̄ mouētes eos ad deuorōne
 Unde et beatus lucas ymagines x̄
 et b̄te uirginis p̄mo dicit̄ de p̄m̄o
 se Condemnauit etiā heresim fe-
 licianam que post m̄xpo duplicē
 filiatōne s̄z ueram inuicē d̄na
 et ad aptimā in humana. ad q̄ seq̄-
 tue m̄xpo t̄ duplicem personaz
 vnam in natura diuina aliam
 anhumana. Sicut dixit nestorius
 Et ad h̄c sequitur q̄ beata uirgo
 non sit m̄ dei sed tantū homin̄
 Iste v̄o hereses h̄nt similitu-
 d̄ne cū perfidia mathometi por-
 r̄tatem ymagines exortant̄ Di-
 cunt etiā ab̄m̄ fluit̄ in aie v̄r-
 ginis t̄ p̄uēt̄ homin̄z Ergo de
 dampnatōe duplicis heres̄ dicit̄
 abi **¶** Et abiit p̄m̄us angelus. a-
 p̄a adriamus p̄us et bonus Et
 effudit phalam suam in terra

periculis excois smam mironas ho-
mines dicitur hereses tenetes **E** facti
E voluit serm at pessimu Nam ex
cois que e spualis plaga peior e
quam temporalis pena obstinatis in
hominibus qui habet caracem bestie . a
similitudine machometi mo predicto
et eos qui adorant ymaginem eius .
reuerendo principes machometo confor-
mes **E** sedus hic ponitur secunda
plaga Circa quod sciendum q aliqui
cives romani contra leonem papam
qui presuit ecclie anno quinto hyrcone
et constantini eius filij qmorauant
ei et lingua bis presidentes . et ocu-
los exuertes . et cum in suo sanguine
voluntati quasi somnortuati redm-
querunt De hoc ergo exponit aliq
littam istam dicentes . q ille cuius ro-
manus qui alios induxit ad oner-
mitatem Sicut hic angelus se-
cundus qui effudit phyalam sua in
mare a meriam rae baptismi .
mare notatum quia ille cuius effudit
malicia suam et nam myriam qui
erat qui erat caput ecclie **E** frus
e sanguis tamq mortui . quia ipa
fuit truentatus suo sanguine et
q mortuus relictus **S**ystud vide
rationaliter dictu Quia sicut patet
ex predictis per vii angelos intelli-
gitur . vii vii catholici et si
te vero cuius romanus fuit pessig
Item q pibdit **E** omnis aia vnice
mortua e in mal . Non hui resonat
predictis Nam alij dectia no fue-
runt occisi cu leone papa quia p
secutio illa fuit personalis Item
aliter pt exponi et melius Ut
videtur de karolo magno rege fran-

cie qui tempore illo saxones debd
lauit qui per mare hic designat pp
multitudinem illius quli . eo mo lo di
quo dr infra xxvii capitulo aque ml-
te quli multi Mare naq e congre-
gatio est congregatio aquarum multa-
rum Item quia saxones per nau-
gantes plures tras p anoz afflixerit
Dicit ergo iohes **E** p dno angelo
a karolo rege deo et ecclie deuoto . ef-
fudit fialam suam in mare . exer-
tendo diuinam vindictam in saxones
E sanguis factus e tamq mortui
quia multi valde desaxonijs fuerunt
occisi Sed quia de maneribus aliqui vi-
dentes victoriam karoli facta vir-
te baptismi receperunt Tono die
E factus e sanguis mortui sim-
pliciter sed tamq mortui Sed vob
obstinati fuerunt occisi Nam de
illis vna die karolus quatuor milia
et quingentos fecit decollari **S**o pibdit
E omnis aia vnice mortua e in
mal . quia qui capti sunt vii in
infidelitate saxoni obstinati occisi
fuerunt **E** dictu e **E** tertius
Hec e tertia pars q similis ex-
ponitur de karolo magno imperatore
cu fto **S**o nominatur **S**o nominatur
hic bis angelus p pms et tertius
E mo q dicitur pmo Regu p
desaule factu rege q mutatus fuit
in vnu alteru karolus em aste p
xxiii anni in regnauit sup fran-
tas et p9 impator factus xiiii
annis regnauit super francos
ut dicit mironica sigiberti **E**
anno tertio sui impy auares qui
et hyni dicit multas tras pa-
noz affligentes deffluerunt

totaliter debellavit et eos qui re-
manerunt fidei catholice subiecit
Ita dicitur Et tertius scilicet karolus im-
perator tantus effudit phialam suam
a dei vindictam super flumina et sup-
fantes aquas et super anaros sine
himos qui sic nominantur eo quod hira-
bant punitus iuxta paludes mech-
idas ubi sunt multe ebullitiones
aquarum per modum fontium Et quod
fuit ante paludes ille putaret inme-
abiles hinc eas transferret et go-
thos qui contra paludes illas hira-
bant in pectus debellavit Et factus
est sanguis Et quia victoria elevati
alias terras usque in galliam sub archia-
rege ferro et igne vastavit Et
factus est sanguis quia karoli exer-
citus multos interfecit de hinc
Et audiui angelum id ad intellige-
ntiam huius sciendum quod angeli boni
qui sunt de ordine principatum sunt
sunt duces regnis et gentibus
et id pertinet boni generis gnostarum
Propter quod videntur multo respicere
quod contrarietur adiuvent gentes et
gnosse antequam fient delectatione digne
voluntatis de futura istius gentis
vel illius subiectae Et hoc in da-
nielis dixit gabriel danieli prin-
cipis regni persarum respicit michi
xxi diebus sicut ibidem fuit ex-
positum diffusus Et quod sunt divini
voluntatem per revelatos vel effec-
tus postquam concorditer appiant
divinam sententiam Nam voluntates
eorum semper sunt concordantes divine
voluntati Et secundum hoc dicit hic
Et audiui angelum aquarum et himo-
rum per fontes et flumina signifi-

carum ut dicitur in dicitur iustus
es. appbando divinam voluntatem de quibus
sua sibi gente deuta et sanguine tuos pro
et apphaz pnderunt Hinc namque angeli
debellarent per karolum multos populos
interfecerunt inter quos erant alii pec-
diti sicut et dono pphie Et sanguinem
dedit eis bibere eos punitendo simili
pena Unde vulgariter dicitur de eo
punito iste bibit cum tali typho cum ali-
alias potavit Et audiui alterum angelum
sua francorum dicitur etiam domine et
nam ambo angeli divinam sententiam app-
bant concorditer Et factus est angelus
hic ponitur quarta plaga quam expo-
nit aliqui de quodam nomine cretensium
qui factus princeps romanus debet
etiam protegere sed eam contraria
impugnavit ipsam gregorium sanctum
detinendo et loco eius quedam nomine
iohannem nullus aut parvi inter horum
intrudendo Et secundum hoc dicitur Et
quartus angelus a cretensium effudit
phialam suam a indignatione et ira
in solem a gregorium papam christi
vitali et sic locum solis iuste
tenentem Sed hoc dictum non videtur
verum quia sicut dicitur super per
has septem angelos intelliguntur vii
homines iusti et sancti Cretensium
autem iste fuit pessimus Propter quod
melius exponitur de Leone quia ipse
qui reddidit sibi divinus visus et
laquila inquit nuntius ad karolum ma-
gnum petendo eius auxilium Et secundum
hoc dicitur Et quartus angelus a leo
ipse bonus et sanctus ut patet ex
predicto effudit phialam suam in ple-
denunciando animi sui amantudine
karolo imperatori eo quod in iuste et in

dei contemptum suam exortatus et lig
na primatus et de sede petri eicitus. Si
autem karolus imperator sol qua prout
predicit planctus alias sic karolus fide
et magnanimitate resurgens prellebat
rimetos reges terrenos. Et dicitur e. alle
episcopi affligere homines et quia datus s
ado virtute romam adiit causas ex
aminavit et ad rebelles ecclesie grauit
affligit et puniuit leonem papa
in sede sua collocavit. Ut hanc in
romam siglaret et episcopus homines
sibi mali. episcopi magno dolore et uau
die eo q non potuerunt karolo resistere
et blasphemant nomine dei. Hoc
dicitur quid ad obstinatos qui tunc
impertatis suis sunt mortui. ¶
¶ Equus angelus hic ponit quia
pars in qua reuertitur iohes ad per
secutorum saracenorum et punitorum. ¶
¶ Ut dicitur e supra. Tame exponit
partem istam de actione imperatore
qui ut dicit gregoriu papam eicitu
per trostentiu in papatu reposuit
iohem intrusum expellendo. Et sic
hoc dicitur. ¶ Equus angelus et at
to datus effudit phialam suam sup
sedem bestie in iohis ipse intrusi
vinctis vita bestiali. Sed quia in
superioribus nomine bestie intelligit
machometus ut patet ex predicto.
¶ In parte ista melius videtur exponi
desaracem. ¶ Circa quod sciendum
q dicit helynandus patriarcha ie
rosolimitanus deauitate expulsus
ab arabo imperatore petijt subsidu
domitias ei tunc sic dispidu qui col
lecto operatu maior quam ante
vniuersa huiusmodi adiit terram sanctam

et in fidelibus partim occisis et
partim fugatis patriarcham in sede
sua collocavit et terram sanctam christi
anis restituit in bono statu reforma
uit. Et secundum hoc dicitur hic. ¶ Equus
angelus a patriarcha ierosolimitano
effudit phialam suam. et karolum im
peratorem qui fuit in summetu dei ad
puniendum gentem machometi. ¶ To
subditur super sedem bestie. ¶ Dicitur
autem hic patriarcha ierosolimitanus
hanc phialam effudisse. quia karolo
mactavit ad puniendum contemptu
dei et ecclesie. Et factus e regnum eius
sibi machometi tendrosim. quia sar
racem partim fuerunt occisi et par
tim de terra sancta confisibiliter
expulsi. et conmanducantur linguas
suas pedolare gradus e hamis.
militu rari et afflicti mordere labia
sua et fronde dentibus. si manducant
linguam suam. et blasphemant
deum celi ex omnia imperia moti.
¶ Vel deus celi et christi qui vobis e deus
celi. et tunc. Saracem tamen dicitur
cum se homines putat. et sic blasphe
mant eum. et non egere in primis
in sua perfidia obdurati. ¶ Et se
tus. ¶ Hic ponitur sexta plaga. Et
exponit aliqui partem istam de
gregorio papa qui primo nominatus fuit
valdebrunnus. Et profuit ecclesie anno i
patris henrici quatuor qui cepit imperare
anno domini millesimo lvi inter que
et gregoriu quam exortavit sed
electos in ecclesia qui in uisitatione p
amiliu et baniliu amponit de manu
laici augustinus tunc tamen imperatores
ac reges vsi fuissent ac patre et
sic exponit partem istam. ¶ Et se

tus angelus et papa gregorius effu-
dit phialam suam et indignatione in
fluvio magno illud custatorem et in ro-
mone impium quod dicitur magni flu-
vionem propter subiecti quibus sibi magni-
tudinem et multitudinem. Unde de
infra xvii. aque multo quibus multi
nominate etiam custatorem eo quod e-
rat regni quod dicitur ferreus. In
ij. Sicut custatorem et quibus fluvio pa-
disi et peravit eius auferendo po-
testatem multitudine metra electas
modo dicto ut pararetur via eius regibus
ab oriente solis et ut electi qui dicitur
reges eo quod hinc etiam reges posse
ingredi libere suas terras dicitur
etiam reges salares. quia sunt vi-
carij christi salum usque in dyocesis
suis sicut papa in universali terra.
Aliter tamen patet ex parte et magis
que litaniam per dicitur de karolo magno
qui imitatus abate iacobo purgavit
viam ad eius sepulchrum suis ignari
eo quod tota hispania erat a saracenis
occupata et vastata et nana et quibus
tunc multis laboribus et bellis karolo
partim occidit partim fugavit et
primi fidei christiane subiecit. usque ad
illis intellectum prebato. Et hoc e-
quod dicitur. Et sextus angelus et bo-
atus iacobus effudit phialam suam
et karoli magni potentiam quod imita-
vit ad primendum gentem saraceni-
tam. que dicitur fluvio magno quibus
quibus illius multitudinem et peravit
aquam eius. auferendo saracenis
potentiam. ut pararetur via regibus
et regibus sicut iacobi inter quas
frequenter fuerunt et sunt multi

reges principes et potentiores. Unde et
ipse karolus locum illud devote adiit
posse etiam alij regem devota re-
ges dicit eo quod vivit sicut regnum eius
recte et legis divine. Ab oriente solis So-
palerudem et beati iacobi et mortuente
tunc habitabilis. Et id via veniendi ad
apud et ab oriente solis sicut quibus ad-
los qui veniunt ab oriente. Vel sicut
quod quibus ad venientes amardie et
abaquilone. Nam respectu orientis
declinavit ad orientem solis. Et vidi
hic panem septima plaga capitulo
primo ponitur motus iacobi. Et eius
executio ibi. Et septimus angelus. Circa
primum sciendum quod atempore eisdem regibus
persarum quod maius parte catholicis
interit usque ad eius liberacionem promissio-
nis hitans et terra fuit massificata
et fuit terra divina usque ad eius libera-
tionem per principes occidentales christi-
anos et tempore gadeffidi dicitur
lothoringie. Nam alie liberaciones
dicti quibus per carolum et karolum mag-
num. In quibus supra dictum est fuerunt
quibus monerance. quia tunc transierunt
Nam recedente carolo de orientem post
eisdem interfectos et terra tunc re-
paratos arabes hominum dicitur terra
sanctam et plures alias sibi subiu-
gamur. Et similiter per recedentem ka-
rolum magni de terra sancta saraceni-
dantes in egypto iudeis sibi subiu-
gamur et per ea tunc et de manu
taliffa egypti auferentes et cum
comerunt usque ad bellum finit per
principes predictas in partibus antem
arabes tunc de habitate tunc et
tute egypti abstrahunt artem et
iudea de manibus tunc. Et

Dicit epus tyrensis libro vii cap^o
xii Sed infra annu vel circ^o p^oam
demambus egyptior^o cam abstulerit
vi. annoru Notandum etia q^o sicut
ter xpianos sunt predicatores contra
tehad impugnantis sarracenos Sic
inter sarracenos aliqui sunt lictati co
titantes alios contra xpianos Qu
iobes p^ouidens dicens Et cordi de
aredracome v^o sumi p^oncipis in
regno per p^odis qui vocatur draco su
pra vii capitulo. et dicitur bestie a
talisse p^oi sumi p^oncipis megr^o
to et de ore pseudo p^oph^o et p^odicatoz
sarraceno sumi contra p^ocolas exa
tantu Et ponitur hic singulari p^o
plurali s^o p^oph^o p^ophetaz p^ocut sic
queter fit in scriptura tres sp^oitus
mundi Verba em p^oph^o dicitur
et p^oncipi dicitur sp^oitus i^o mudi
q^o induit ad in mudi p^occati
mo rana^o suo garrulo alios in
quietant sunt em sp^oitus demoni
orum quia demones ad her exi
tant. facientes signa nam inter
fideles p^omittit demones aliqui face
signa iusto dei iudicio licet nobis
oculto Et p^ocedit ad reges taq^o
t^o in qua habitabant in fideles su
pra dicti Et dicitur hic reges ad
mirati sarape et potentes. alij p^o
sumis p^oncipibus constituti Con
gregare illos impediunt Sicut hic
expositores aliqui Qu omes sarra
comi tam de egypto quam de alijs p^o
tibus transmarinis eta annu d^om
millesimo septagesimo septu. co
gregati sunt ad euasandu p^oph^om
xpiam mudea sed etiam in greca

Sed hoc non videtur veru quia in
quod dicit epus acronens^o et etia epus
tyrensis in libro quas sup^o scribit
de hystorijs transmarinis p^omor
tem machometi sarraceni mduas
sectas sunt diuisi Nam una pars
p^odem suam posuit megr^o alia u^o
mex^o p^odis regno Et non solum sunt
diuisi locis sed etiam maliquibus
partis sue legis Ita p^oisti vocant
alias subuersores et p^oismaticos et
c^oquis p^opter quod exiit inter ipos
fuit contentio et guerra usq^o ad
tempus saladin qui cepit regnac^o
anno d^om millesimo centesimo h^oz
p^o liberatoz t^o sancte per p^oncipes
supradictos per magnu temp^o hic
hic em saladinu induxit sarra
tenos habitantes megr^o ad tenendi
terrimonas alioru mex^o p^odis exi
t^o et sic induxit eos ad concordia
nec ante p^opter eoz consensu lo
guntur in aliqua hystoria notabili
in vnu exercitu quomise contra
p^oph^om xpiam p^opter quod illud q^o
hic dicitur Congregato illos impedi
non e intelligendu sumi quantum
ad omes sed successiue sicut dicitur
e supra addicim magna ompate^o
dei qui per congregatoes istas in
fidelu p^omittit diuersis temp^oibus
peccata xpianoz ut dicitur epi
memorati Unde subditur Et ecce
Venit sicut fur Tales em p^oncipes
in mittit d^om repete super para
tores in suis impietatibus dormi
entes p^opter quod subditur **V**isus
qui vigilat attendo d^om iudicia
et custodit uestimenta sua s^o v

tunt ne midius ambulet Nam ipis
 spoliatur per mortale peccatum et vi-
 deant turpitudinem eius sed deus et an-
 geli eius et congregavit eos pures
 suos mo predicto in loca qui vocat
 ebeayte et magedon et scdm idmmit
 interceptum consurrecto na me pmiss-
 siones popus fuit et resurrexit
Et septimus hic conter destruitur sep-
 time plage persecutio Et primo mgnale
 Sedo magis in specialis capitulo xviii
 Circa pmi sciendum qd aliqui copo-
 fores dicitur qd iste septimus angelus
 fuit alexius impator constantinopoli-
 tans qui stupit luttas urbans ppe
 prendatde torre sancte Sed hac
 non videtur verum Nam ille alexius
 contra latros fallax et dolos et
 multipliciter machinatus fuit destru-
 ere exortu pncipii occiderunt
 addita reuelacione deuote predictu
 Sedm quod scribitur epus byronis
 et alij qui pugnacioni allam diligentis
 destruxerunt ppter quod dicitur
 qd angelus iste fuit petrus hermita de
 dyocesi ambimonsi matris qui de
 uote matris cu multis laboribus et
temporibus pualis iuit ultra mare
 aduersitandis loca aspa Et cu intras-
 set vltm dato tributo pgressu tur-
 nis ibidem dnantibus per dies aliquos
 mansit cu patriarcha et alijs catho-
 licis morbe manentibus et sic non
 solum ex coru relatu sed etia ex
 visu cognouit miserias coru ni-
 quibus erat pplus pangs no solu
 morbe sed in alijs locis iudee qui-
 bus comparas dixit eis qd possent
 huc remediū non supplicando scri-

berent sumo pontifici qui fideles ex-
 hortari poterat ad hoc Et etia se obtulit
 ad coru luttas deportandis cui gratias a-
 gentes sibi negotiū gmiserat Ille
 aut quacito potuit venit ad papam
 urbanū luttas ei pntas et plura alia
 que uiderat enarras Qui condotes
 tte ste anno dm millesimo lxxx
 xxx venit in gallia et celebravit con-
 cilium apud claro monte ubi multa
 bona statuit et in fine miseriam ex-
 ponens tte sancte ad futurum diem
 fideles efficaciter adiuuit et p platos
 etia negotiū crucis predicat man-
 dauit Petrus etia predictus p pnci-
 pes et prelatos distans negotiū
 fideliter pmonuit Ita q anno dm
 mo nonagemo vii mlti tam de pnci-
 pibus quam de alijs defunctis hispa-
 nia anglya almania gytalia et alijs
 partibus occidentis crucis sub honore
 affixerunt vno die pams in ser-
 uitate detentis futurū re intende-
 tes Et preuoces ad hoc dicit **E**t
 septimus angelus et petrus hermita
 effudit sialam suam maere quia
 uerbis efficacibus ppe et pncipibus
 tte sancte miseriam exposuit Ver-
 ba em exaere respirato fomantur
 et per aerem diffundunt ut hēt
 pda deata et exiuit vox magna de
 templo et de terra aethrono et ab auc-
 toritate sumi pontificis Dicens fac-
 tum e et exaudita e petris apli pda
 in vltm hieantibus Et facta sunt
 fulgura et voces et tonitrua per
 comitrua et voces intelliguntur et
 predicatorum p fulgura signa et
 consones mirabiles quibus mati-

fuerunt plures ad cuius negotium as-
sumendum Et tunc motus factus est
magnus multis valde etas quas re-
liquetibus pedita ex pedito qualis
iniqua fuit et Quia sicut dicitur in
romana guillerimi magis tot gentes
in comam educens suam opinionem ho-
minibus vacabat nisi quibus estima-
retur septagesies centum milia Et fac-
ta est ciuitas magna a coerentibus ille qui
uocatur ciuitas quia ciuitas uincas.
Nam anno cmo ierusalem perge-
bant in tres partes Nam ppter ho-
spicia et uirtualia recipienda unus
coerentibus primo secutus est petrus he-
remitam alius aut secutus est pgea
principes godefrido duci se ingentes
alius aut coerentibus iuit per nau-
gum cum boamudo duce apulie Et
ciuitates gentium et saracenos et
derunt quia a uicea bithime et
antiochia que sunt in regno per-
fidis usque in iherusalem et ultra usque
in iherusalem ciuitates ab infideli-
bus detente sunt per coerentibus sub-
iugate et describitur episcopus tyrensis
Et babilon magna a secta saraceno-
rum que dicitur babilon et confuso
que legibus et mandatis confu-
sibus est plena. Venit in me-
moriam ante deum ad ipsam pimi-
endam. Et subditur dare illi calicem
et omnes insulae fugit quia sar-
aceni habitantes in insulis que tran-
sunt pannonie per mare nauigantium
fugerunt timore apocyp et motus
non sunt in uentis quia multa facta
sunt in montibus sic per populos
fuerunt expugnata Et quando ma-

gna sicut tabernaculum et a bello impor-
tabile saracenis non tamen curate
humana quam diu aultotens enim
fuerunt apocypis debellari et blasphemant
hominem a saraceni deum a populo
qui est uerus deus ppter plagam quam
dedit eis in fluctibus apocypis quam magis
facta est uehementer quia non poterant
eam sustinere sicut describitur diffusius
tyrensis episcopus si memoratus **capitulum**

Et uenit unus xvii
Hic contra describitur plaga
septima magis in speciali et
hoc secundum opinionem illorum qui dicunt
quod tota iherusalem ab hac loco loco usque ad
illud Et confirmari fuerunt mille
anni et Circa medium 900 capitulum se-
riam impleta descriptio secundum quam
primo exponam tunc tamen iherusalem
istam postea dicam quid mihi super
hoc uideatur Et diuiditur in duas partes
quia primo describitur in speciali hec
plaga Quod populi religionis pro-
motio nona capitulo 20 Circa primum
quod ista plaga saracenorum est ut
patet ex predicto Et primo describitur
saracenorum uilitas Quod populi
apocypis punitur plicitas Quod capitulo
primo describitur sub quadam me-
taphora que primo ponitur Quod 20
ponitur et Et dixit mihi Circa
primum dicitur Et uenit unus de
septem angelis et per ipsum ut dicitur
tenentes opinionem istam desig-
natum alioquin imperator qui secundum
eos supra dicitur angelus septimus
Sed hoc fuit abidem repbatum
nec per frequenter dicitur quod per hunc
angelum intelligatur petrus he-

heremita quem dixi supra fuisse septi-
 mi angelum ~~intelligat~~ ~~petrus heremita~~
 quia hic angelus dicitur **Hic** iohes
 evangelistam docuisse Unde subditur
 Et locutus est mecum dicens Veni et con-
 dam Sic petrus heremita p. v. a-
 nos et amplius fuit postquam iohes su-
 per hunc librum Quod melius dicitur qbe-
 atus iacobus qui supra dicitur unus
 de septem angelis hincibus phylas
 fuit angelus iste qui antequam iohes vi-
 deat hanc visionem per palmas mar-
 tiri transierat ad gloriam Acta xii
 Et sic potest esse dact de futuro ex
 divina ordinatione dampnatione mecum
 magne secte saracenicæ ut peccata
 magis dicitur que sedet super aquas
 multas adnatum quibus multis ut
 exponitur infra cui que fornicati
 sunt reges terre quia multi reges
 receperunt legem machometi et in-
 ebriati sunt qui habitabant terra et Na-
 quili subditis regibus existentes ple-
 receperunt legem saracenicam in-
 dias plenam Et abstulit me inde
 sermo ad videndum statum saracenicam
 adeo propter sua peccata delictum in spiritu
 Nam hec visio non fuit sed ymagi-
 naria et intellectualis Et vidi mulie-
 rem super bestiam sedentem per hoc
 intelliguntur saraceni in duas partes
 divisi ut dicitur supra Turci per
 mulierem propter malitiam et avaritiam
 serpentinam Egypti vero per bestiam
 Nam turci ab egyptiis que sunt in-
 tellectu minus vigentes et per hinc ma-
 gis bestiales Dicitur autem mulier se-
 dere super bestiam Nam turci ab e-
 gypciis abstulerunt iudeam et sicut

Decemam a sanguine christiani rub-
 raram plenam verbis blasphemie et
 saraceni dicitur christi et homines puri
 et sic blasphemant eum Et similiter be-
 atam virginem negantes et di. hinc
 tem capita septem et cornua decem de
 quibus quid significent infra dicitur Et
 mulier erat circumdata purpura et omnia
 fuerunt opulentissimi in istis et malis
 rebus preciosis hinc potest autem et
 quia multas gentes induerunt et trap-
 erunt ad in mundiciam sue legis Et in
 fronte eius nomen scriptum mysticum babi-
 loni ut per hoc quod dicitur mysticum ostendit
 iohes quod non loquitur de civitate babi-
 lonica sed magis de secta saracenicam
 quantum ad turcos mater fornicationis
 terre Nam orientales quos per maliciam
 parte traxerunt ad errorem sue secte
 Et vidi mulierem ebriam de sanguine
 sanctorum et quia supra nimium et men-
 suram effunderunt christiani sangui-
 nem ebria enim dicitur quasi extra men-
 suram et mensuram Turci enim crudeliter
 sunt christiani egyptiis saracenis
 Secundum quod dicitur tyronis episcopus li-
 bro primo et miratus sum et Depa-
 rancia dei erga sectam nequissimam
 machometi Et dicitur in Hic contem-
 pantur exponitur parabola Circa quam
 angelus primo ponit intentionem d.
 iohes quare miratus quod dicitur totum redet
 ad dei gloriam et electorum quibus mirat
 accipit exponit sententiam malorum Ego
 tibi dicam saracenicam et figuracione
 oculam mulieris et bestie et a reg-
 tique et egypti ut dicitur et **Bes-**
tia Hic persequitur intentionem exponit
 do parabolam Et primo etiam regnum
 egypti designata per bestiam dicens

Bestiam quam uidisti fuit sub solis
dñs iudea & non e inde per tuos
eicta et astra e de abisso a decem
to que tenebra interpretatur et hec fuit
q̄ debilitata uirtute turcorū per
tianos egypti occupauit iudeam et
relm̄ ut dicitur e supra et in m̄t̄
abit Nam egypti per xpianos fuerit
abiecti et si diuide eicti ut refe
runt q̄i arthonens et tyrens deseri
bentes hystoriam t̄e sancte et mira
buntur in h̄t̄es etiam quorū aq̄
a saraceni qui non sunt predestina
ti sed presciti mirabantur om̄i sar
raceni quō rex tam patens et maḡ
ap̄to xpiano de partibus extraneis
et tam longinquis uenienti fuerat
deictus Et hic e sensus et intellect
tus qui h̄t̄ sapiam et arca arca
scripturas intelligentiā Septem ca
pita septem montes sunt et prima
pes illas p̄m̄t̄as quas recedat
adno egypti dominus inique subuga
ti Om̄is e s̄a dñs iudea et s̄na
et iste est inique qui d̄r h̄t̄ v̄m̄
bestie Et alius a rex egypti qui d̄r
hic caput septimū nondum uenit
ad recuperandum de mani torquozu
dam Et t̄ uenit debilitas turres
oportet illud breue tempus manē q̄
relm̄ ablatam non tenuit rex e
gypti nisi per annū ut dicit h̄s
topographi predicti Et bestia que
erat et non est a rex egypti ut
dicitur e et ap̄ octaua e t̄i septē
capitibus predictis Et de septē e
a de septē capitibus est om̄ caput
septimū ut dicitur e sic compu
tatur bis et q̄ relm̄ his obtinuit
Sicut capitulo precedenti parolus
magnus dicitur angelus qūt̄ e

regni francorum et sicut inter adepti
imperii et in m̄t̄e uadet quia plures
fuit debellatus per xpianos ut dicit q̄i
supra memorati Et decem cornua qū uidisti
decem reges sunt a principes sub re
ge egypti qui regni a p̄t̄e nondum
recepim̄ ab eo sed p̄t̄e tanquam
reges quia non fuerunt reges sim
p̄t̄er sed rectoris anicid exercitus
regis egypti Quia h̄m̄ accepit a illo
tempore quo fuit ordinatū de illo ex
citu p̄ bestiam a sub rege egypti qui
bestia nominatur ut dicitur et h̄ post
nondum h̄t̄ ordine temporis sed su
rectōis H̄i om̄i complū h̄t̄ pug
nandi contra d̄nos p̄ rege egypti q̄
subditur Et uirtute et p̄t̄e suam
bestie tradent eam rex anicid p̄ rege
egypti H̄i t̄i agno pugnant in
membres suis s̄ gadefido debilitas
alij principibus et bellatū d̄nos
Et agnis uincet illos Nam egypti
fuerunt p̄ xpianos plures deba
lati q̄i dñs d̄nos e et sic nullū
p̄t̄e et resp̄t̄ Et qui t̄i illo s̄t̄
per fidem caritate formata usq̄ ad
mortem stabiles Vocati ad gl̄iam et
fideles imp̄t̄i per gratiā Et dicit
michi h̄t̄ exponit parabola qūt̄
ad regni inique specialit̄e que ī
uidisti ubi meretrice sedet a tur
que regni ut dicitur e sup̄ q̄t̄
it̄qua regni inique subicit et
p̄nam et iudeam et orientales quos
p̄ maior parte Et decem cornua
uidisti in bestia a decem principes
exercitus regis egypti ut dicitur est
supra h̄i adient formica a regni

turque inter egypcios em et turcos
 orat adu pmo ppter dissentim coram p
 pntibus suis delege No qua turci
 abstulerant ab egypcijs sram et iudea
 et desolatam facient illam pmo p pias
 mobspadione antiochie existencibz calypha
 egypcius misit salutarces et muna eo
 q adu pade eius impugnabat et sic p
 anorum exercitu confutavit contra
 turcos ut scribitur in scolastica hysto
 ierosolimitana No per se apud q debel
 latis turcis antiochioms egypcijs expul
 lerunt eos de iudea et de iudea ut dictu
 e supra et manducabunt carnes ei
 methara e locu Sicut dicit de vni
 uala qui comedit illu tunc surripit
 per os suam et apam igni conuomabi
 na aliquos turcos in fortalibus ex
 istentes simul tucis combusserunt
 Deus em dedit morda coris lict
 em deus non sit actor mali culpe
 est tunc actor mali pene Et sic tur
 cos per egypcios punit ut dicit
 regnu suu bestie a recuperent regnu
 iudee ab egypci rege quod possidat
 p multas annos an turcos donec
 confirmet uerba dei de recuperatione
 tre sancte per exercitu xpm q fac
 tum fuit quasi per amu postqua
 egypcijs expulerunt inde turcos ut
 dictum e supra et mte q iudici e
 ciuitas magr a turcorz mltitudo ual
 de miosa q habet regnu super ro
 ges terre Nam plures reges sibi si
 terat mptibz oionis ut pdictu e

At p q her uidi **Cap xviii**
 Descripta furraconorum
 auitate sub methara meto
 et bestie hic conter desribi q

bitas xpianoru sub angelica similitudie
 Et pmo qntu ad viros ecclasticos Secundo
 qntu ad pncipes laicos Et pntulit
 septimo angelus pma induas pdm
 duas notabiles personas 2^a Et audi
 ui aliam vocem Circa pnu de p q h
 vidi aliu angelu r ab demario padensem
 epm angelico mudicie vira qui in exer
 citu pncipit occidentalit et alioru p
 anoz suscepit legationis officiu ad di
 rectione exercitus xpiani Destedete
 de celo y pcedentem a sublimitate sedis
 apostolice hnt magna pntate r spualibz
 maxime tamq delegatus amissy alate
 r cooperatus xpianus illuata e a
 gloria eius r ex eius uita et doctna Et
 clamauit in forti uoce pceditas uer
 bo et ope cecidit cecidit babilon magna
 r gens saracemica et dicit bis cecidit
 Quia pmo per xpianos fuit debellati
 turti pta uero egypcijs ut hnt m hystoia
 fignat supus noata hnt aut sar
 racenoz casum demitabat dictus epus
 xpianis si tunc uirtute agerent
 de dei adiutorio confidentes Et facta
 e hitatio demomoru qntu ad am p
 qui pterit maia et corpe et qntu
 ad futurus qui ansa dei vmdicta re
 manserunt tñ obstinati in sua mfi
 delitate et sic ad omnia magis
 fuit possessi qua ante q demones
 percoluere et spus in mudas de
 signat Et huius pntis ca subdit
 Quia deira formacionis eius oca
 biberunt gentes a mltis et est
 cybolica lacus ad magna mltitudo
 tu mscitari per fida machoneti
 curronati per hoc nam dei Et re
 ges tte illa formati snt ayula

em reges ditam perfidiam receperunt
similiter etiam multi q̄ ppter t̄pale luf
frequentam t̄ra sarracenoꝝ p̄ h̄o dep̄
uati sunt. Unde et ego audiui a fr̄e fide
digno quidam naues implei depuis. v̄
amis q̄ m̄tatoꝝ emerāt ap̄nibꝝ eozꝝ
paupibꝝ vt vendēt eos soldano p̄ maḡ
precio qui eos faciebat. n̄ f̄i m̄ lege
m̄thometi. q̄ de v̄ana m̄ch̄ ad h̄ur̄ sti
bant. ut adulti facti q̄t̄ p̄p̄anos pug
narent. q̄o subditur. Et m̄tatoꝝ t̄e
it̄ et pater exoditis littā. **¶** Et audiui
hic cōter agūt de p̄do n̄bili viro
ecclesiastico. Cuius p̄mo p̄m̄t̄. s̄c̄a monit̄
No gentis sarracenoꝝ p̄russa lam̄ta
tio. h̄i Et flebūt. Circa p̄m̄t̄. s̄c̄a
d̄i q̄ in exortu p̄p̄ano fuit. t̄ dev
alias quidam sacerdos sciens. t̄i reue
lat̄ fuit ad n̄o. q̄ multi de exortu p̄
tauerunt. t̄i mulieribus sarracenoꝝ
p̄pter quas plures deo p̄mittēte in
m̄t̄ sarracenoꝝ ceciderunt. et plu
riores cadent̄ de futuro nisi p̄m̄t̄
agouent. quā fecit exortu ad h̄orta
t̄ōne dicti sacerdotis. Et hoc ē q̄ d̄t
nohes. Et audiui aliam vocem de celo
quia celitus facta ē dicta reuelatio.
exite de illa. in m̄t̄ sarracenoꝝ
q̄m̄ p̄uenerunt p̄ta eius vsq̄ ad ce
lum. a t̄ora deo ad p̄m̄t̄. et reco
datus ē d̄us in m̄d̄m n̄o. t̄ad̄ obliuio
n̄ p̄ h̄m̄s recordatus q̄p̄o. Sed d̄iā re
cordat̄ m̄t̄ h̄m̄s q̄m̄ ea p̄m̄t̄. n̄a t̄e
ad mod̄ recordat̄. p̄t̄ habet. **¶** Reddite
hic cōter d̄p̄ribit̄ sarracenoꝝ p̄
cussio. q̄ t̄e p̄m̄t̄ t̄m̄ et pl̄q̄ eos afflicet
quā fuerat̄ ab eis afflicti. No d̄iā
Reddite illi. et p̄z̄ h̄a. Et subditur.
h̄m̄s p̄russio. t̄o t̄i d̄iā. Quā in
corde suo d̄iā. s̄ gens sarracenoꝝ su

p̄bierat d̄ sua potētia. Sedeo ut v̄ḡa
p̄ oēs q̄p̄os et potissime sup̄ p̄p̄anos ut
vidua. Nā gl̄a v̄ot̄. m̄regibꝝ t̄i ca for
m̄atibꝝ p̄d̄o n̄o. et luctu n̄o v̄idēdo q̄
m̄m̄s cōfidebat in sua potētia t̄pali.
No in v̄na die v̄no t̄p̄e v̄omet̄ pl̄age
eius et q̄ s̄it ille subditur. mors q̄m̄
ad occis̄os. et luctus. q̄m̄ ad fugitiuos
et fames q̄m̄ ad obsessos. et igni t̄o
b̄uētur. nam m̄l̄i incendio p̄rue
per ignē p̄p̄t̄ t̄ t̄atibꝝ et villis q̄
fortis ē qui iudicauit illa. a t̄odep̄na
adhanc p̄na s̄z̄ deus cui n̄o p̄t̄ u
dit̄ū impedit. **¶** Et flebūt. h̄ic cōter
p̄m̄t̄ d̄ite gentis p̄russa lam̄tatio
Et p̄mo regū p̄do m̄tatoꝝ al̄i. Et
negociatoꝝ. 3o nautarū. Et om̄ibꝝ
gubernatoꝝ. Circa p̄m̄t̄. s̄c̄a
fuit dictū ē multi reges m̄partibꝝ
orientis receperunt legem m̄tho
meti ad quas n̄o p̄rue exortu p̄
anorum quā festinabat. v̄er̄p̄s
iherusalem. Et d̄iā dicti reges d̄ebant
de sarracenoꝝ m̄f̄ect̄ q̄s n̄o aude
bant nec potant̄ adiuuare. et hoc ē
q̄ d̄iā. Et flebūt. et p̄z̄ h̄a vsq̄ ubi
t̄i v̄iderit firmū m̄t̄d̄m eius. r̄. q̄m̄
uērit̄. t̄a reuelat̄. V̄is̄ q̄ p̄ p̄m̄t̄. t̄i
tudis. s̄q̄it̄. p̄m̄t̄ p̄alibꝝ s̄p̄ibꝝ q̄od̄i
p̄o q̄p̄s uidebat uores. et a p̄p̄m̄
t̄o m̄collet̄. V̄n̄ cōter d̄iā. v̄ides t̄i
hoc. r̄. m̄telliḡ. l̄age st̄ates p̄ t̄m̄ore
it̄ p̄t̄s t̄i de regibꝝ orientis t̄m̄ebat
dare subsidium illi q̄ erat̄ m̄p̄ribꝝ
antiochenis. q̄s m̄uaserat̄. q̄at̄ p̄
amis ne p̄na s̄m̄le p̄at̄. Citas i
magna babilon. r̄. gēs sarracenoꝝ m̄t̄
babilonis significata uēd̄m ē supra
citas i fort̄. p̄ m̄t̄es bellatorū et
diuiciarū. q̄m̄ v̄na hora. r̄. v̄n̄
t̄p̄e v̄enit iudicium t̄i. r̄. p̄m̄t̄ t̄i

¶ negantibus hic tunc ponit
lamentatio mercatorum qui interea sarra-
cenorum exercebant mercades multas
et magnas vendendo qd alacide apporta-
bant emendo que inde alibi deferebat
et sic dupliciter lucrabantur ppter qd
dolebant de vastatione tunc quia no po-
tuerunt talia exerceo et patet lictora
paucis exceptis que distinerentur et
bissi a lini candidissimi costi et eme-
ture rubice et omne lignum thymu quod
e valde pmosum cresens sphyre et
inde fecit salomon cytharus et liras
cantibus in Regni cao et amomiu
species e aromatica reddens et tyna-
momu et inde taxit nome et ma-
cipioz et fuvio et tunc hanc redi-
mondo nobiles a sarraconis captos
Nam inde mercatores emdmetu
Et accipit hic amme p homibus
denotando totu a parte dignoi Sic
exodi pmo omnes aie q egressi sunt
desemore iacob et poma despendij
amme et fructus despidabiles et oia
pigrua et omnes diuitie paut homo
diues dicitur pigruus methare q am-
ta e bissu et plena talibus pccato-
ris **¶** Et omis gubernator hic com-
pantur lamentatio nautarum intra a
sarraconis occupata Erant multi po-
tius magni et boni in quibus appli-
cabant nautae apportantes expens
alienis bona vnalua et inde repor-
tantes alia et sic lucra duplina re-
portabant ppter quod de vastatione
tunc et porcuil dolebant Et patet
tra usq i Goultra super cam Vbi
per apponit describitur exultatio p-
anoruu quia per hoc facta e condic-
ta de xpianis per sarracones af-

flutis captis et occisis Goultra super
cam colu et etia imitans et sancti
apli apli et epi qui sunt successores a-
ploz Et pphete et doctores etia qm
iudicauit deus iudicium vrm et pntoz
pinales vobis allatis plures em epi
doctores et fideles alij per sarracones
fuerant multipliciter afflicti et occisi
¶ Et ppsulit Hic tunc describit
xpianoz pbitas qntu ad principes
laycos Et pmo tempore godefridi re-
gis Sedm tempora baldouini sibi suc-
cedentis xpo capitulo vbi Et vidi qntu
pma adhuc indnas quia pmo deseri-
bitur xpianoz victoria Qd consur-
gens ex hoc letitia suptr apio cao xpo
Circa pmi sacerdoti q capta vtm per
xpianos et sarracones abide occisi
pro maiori parte et alijs cunctis pn-
cipes exercitus xami in pntuerunt go-
defridi ducem lotharingie rege ad
custodiendum terram recuperatam et
acquistam Et tunc soldanus egypti
cu magno exercitu venit ad debella-
dum regem in pntu qui sibi occur-
rens cu paruo exercitu respectiue
quia multi xpianis repatriauerunt
et resis octo milibus paganaz com-
pult eos fugo et importa astalo-
nis suffocati sunt vsq adduo milia
et multi valde inter spmora et i-
mai fugientes pccerunt mis igno-
rat Et hoc e q dicit Et ppsulit
vms angelus fortis a godefridus
xpo pms lapidem q molare a-
exercitu fortem et constancie et
misit in mare fit quia p mare
venerat tu quia multatudo max-
ima pnt erat q per mare desig-
natur in quo sunt aq multe fit

dicunt capitulo precedenti. Aque mlti
ppli multi. dicens hoc impetu miter
babylon a saracenorum exercitus q
fuit ibi valde confusus. Et vox catha
redoy it Nam interstina versa fuit
eorum leticia. Et omne artifex it Na
illi qui venerunt ad faciendu machi
nas pppianoy destructe fugerunt
cu magna confusio. Et similiter alij
qui venerunt pro ciborum ppate qo
subditur. Et vox mole it. Et vox
sponsi et sponse quasi dicit. Non
est inter eos maria maria gaudere
sed luctus. Et subditur causa tu dicit
Quia mercatores tui. haurientes
bona aliaro gentiu erant p mri
pes tte a super gentes deuan per
superbiam. Et subditur alia causa
Quia in bnficijs tuis it. Multi em
ppli uidentes saracenoy pppitate
tempalem receperit coru legem et
coneam. Et iteru subditur tertia ca
Et in ea sanguis pphay ut mlti
doctores et fideles xpianu a saracenis
fuerunt interfecti. **XX**

Apost hoc audiui Descripta
xpianoy victoria hic con
describitur vniuersalis eccie
leticia. Et dividitur in duas partes
quia pmo describitur conuultio. Sedo
beati iohannis gratiaro actio. Et dicit
michi Circa pmi dicitur post hoc
audiui quasi vocem a gratiaro actione
in celo militantis eccie de tanta sar
acenoy deictate et xpianoy suble
uatae. Et etia in celo triumphantis eccie
in qua beati gaudent et gratias agunt
deo de beneficijs interra fidelu cal
latis. Dicentiu alleluia. due sunt dic
taues in hebreo. Nam allelu e idem

q laudate. ya deum. laus et gloria
it Nam dicta victoria edeo attribueda
Quia vera et iusta iudicia eius sunt
Tunc duplex eo subditur pma cu dicit
qui iudicauit de metrice magna a
gente saracenicu quantu ad turcos
specialiter ut dictu e supra xvii ca
cam puniendo que corrupit terra
it quia multos ppos interfecit per
fida machometi. Et contra ponitur
seda ratio cum dicit. Et vndicauit
sanguinem seruum suoy atur
et egyptijs scisorum. et iteru dixe
runt alleluia pmo p debellatone tur
coy. Et sedo p debellatone egyptioy.
Vel aliter s3 pmo p deictis saracenis
Sedo p recuperatone s3 ciuitatis. Et fug
eius. s3 gentis saracenicu descendit
in scaila scailoy. Nam occisi descen
derunt ad ignem achemie. et cecide
runt seniores populi a omni se. Pa
thedrales eccie. et quatuor animalia
a quatuor eccie patriarchales cum
prelatis suis ut dictu e sup. in ca
Et adorant deum de tanto bono x
anis collatis. Et vox de throno. qo
ritando omnes xpianos ad laudandu
deu de tanto bnficio. et laude eccie ag
to. Et audi q vocem tube ierosoli
mitam patriarche. et sicut vocem
aquar multarum multarum a pphoy
multorū cu eo gratulantiu sicut dic
tu e supra xvii capitulo. Aque mlti
ppli multi. Et sicut voce tonitruoy
magnoy it a ppredicatoy induce
rit alias ad laudandu deu. qm reg
nauit dñs s3 ihus xpus qui de
tunc iudicia sancta regnasse. qm sar
acenis deictis xpianu s fuerunt

Abidom libere gaudamq mero m
 trol et exultomq signo cotiol Gouil
 tare em e qd extra saluare quod fir
 qd gaudiu cordis manifestau pen
 sbilibus signis quia uenerud imp
 ric agni. tuc a ostendit signu dilec
 tonis etie collecte mparibus refo
 limitans sicut sponsus reconciliat
 sponse et uxor eius qauit se ad
 seruiendum sibi deuote Et datu est
 illi s; deo ut cooptat se biffim apl
 dens per meliorem sanctitate et
 excolorem honestatem q parat coho
 q subditur biffim em ac **¶** Et
 dixit michi Hic contex subditur
 ipius iohis gratia ad arrio Et pmo
 causa pmitit Et dixit m s; an
 gelus reuelans m s; d; ina aohi
 pube ad futura memoria m Beati
 qui adena impriat agni a ad por
 ceptione cultuque saruameti vocari
 sunt per fidem calitate formatam
 Hec uerba dei cuius micus erat
 angelus loquens iohi uera sunt.
 Nam adco mltid falsim pcedere
 pt et cecidi ad pedes eius s; ange
 li loquens ad faciendu sibi reuen
 nam quam tam angelus remit
 Quia p; incarnaco; filij dei per
 q; humana natura assumpta a
 supposito uerbi angeli reformidat
 sic uerbi anata huana qua uidet
 super se elenata m filio dei qui e
 eiusdem name nio cu pre deu
 adora latrie testimoniu em ihu
 e spus aphecie r omis aphe ref
 tmomiu pethibent ihu xpo m
 quod dicitur actio x cao ic **¶** Et
 Ande celum apertu hic contex

pamtu xpianorimi victoria tompe
 baldini regis sdi qui successit gode
 frido fr; suo ammodm millemo cen
 tesimo Cuius pmo destrubitur condi
 tio nobilis ibi Et uidi omi angelum
 Circa pmi dicitur Et uidi celum aper
 tu quia ioham reuelatu fuit celu
 quod erat m dei pntia clausum ecce
 equus albus r regni ieropolimita
 ni decore sanctitatis acalbatu ut
 pcedit e Et qui sedebat super eu
 s; baldionis rex m sicutus voca
 batur fidelis et uerax Nam ad
 luttam fidelis fuit m factis et uo
 rap m uerbis et cu iusticia iusticia
 iudicat qum sibi subdit et pugnat
 Nam rex m sicutus statim cepit
 dilatare notabiliter regni sui per
 expugnacione sarraceno; Deuli
 aut eius sicut flama ignis Nam
 aspectus eius erat terribilis sarracis
 Et incipite eius dyadomata multa
 Nam m terra philistinoy et tyri
 et sydomis plures obtinuit ciuitates
 m quibus antiquus erant reges
 habens nome scriptu q nouo no
 uit m si apo Bona em opera sua
 quatu potat celabat alaude hu
 mana Et uestitus **¶**
 erat ueste aspersa sanguine s;
 sarraceno; alicis occiso; Et vo
 cabatur nome eius uerbu dei ma
 adpredicaco; uerbi dmi terram na
 tuu dimisit et ultra mare iuit
 Et exercitus qui sunt m celo r tem
 plarij et hostiarij quoz ordines tuc
 fuerunt m sicuti ad militandu
 contra adu;arios q; ut dicitur ex
 portores diti sequebant eu m

in prelijs in equis albis a corpibus
castitate dealbatis Nam de professione
eorum eorum castitatis vestire bisse-
mi per miorum et exortiorum mundicia
veridici e supra Et de ore ipsius pro-
cedit gladius armatus Nam verbis ef-
ficacibus hortabat et exortabat bella-
tores suos contra gentes infideles.
Et ipse reges eos in virga ferrea casu
plurimos superbiam frangendo Et ipse
calcet contulit omni re quia exortus
fuit dñe iustie in faciatu sanguinis
effusione Et habet in vestimento et i
femore suo scriptu rex regu et dñs
dnarum Ex predictis patet qd habuit
condicio regis valde excellentes
ppter quod dicitur Regu regu pro
tempore eo mo quo rosa dicitur flos
florum Et vidi postquam desep-
ta e balderini regis condicio nobi-
lis hic conciter describitur quodaz
eius antola valde notabilis Ad
tunc intellectu stiondum Quod anno
quinto regni balderini principes
egypti dixerunt suo calypho qd ipse
erat aptum ad recuperandu terram
axipiam occupatam tunc quia plu-
res christiani principes ad trias na-
tunitatis sue redierant in qua re-
manentes bellis frequentibus affluti
et de paupere erant exortati per quosda
falsos prophas sarracenos qui asser-
bant in breui petram sancti sepul-
cri frustratim contereda et ante
sanctam myfandu mare submerge-
dam Et christiantatem de terris
penninis ddendam Quibus assenti-
ens dicitur calypha pparavit exercitu
valde magnu per terred et per

mare obtinendit quod erat eis sug-
gestio Quo audito pauci christiani con-
tes gparie fime triti Sz patriarcha
acrosolimitanus eos confortans p-
mittebat eis si dno confiderent ta-
tam victoriam affuturam quod auct
reli decemibus sarracenos essent
saturati preferens quasi pucillo
dmte crucis lignu Sic igitur mi cu
quingentis equitibus et duobus milibus
peditu contra hostes quos mis erat
quidam milia absq illis qui in clas-
se venerant animosos procedentes
pstravit ex hostibus maximam
multitudinem residui comisi sunt ad
figam De classe etiam illa magna
pars fuit retenta Dicit ergo iohes
Et vidi unu angelu patriarchaz
acrosolimitanum stante in solo per
emmeria vite et doctrine Sed mi
illud est pmo Et clamavit voce ma-
gna in exhortaco predicta dices
aibus re quia pergressum ad eis
exhortaco factam auct satis ha-
buerunt ad comedendu Et vidi bestiam
egypti solidam reges tre
sibi subiecti et exercitus eorum gre-
garios in mari et intra ad faciedu
preliu cu illo et cu rege balderino
et exercitu suo Et apphensa e bestia
re rexegypti et prophas falsus qui
astucia sua fime comprehens Nam
contra illu eius quod cogitavit euenit
qui fecit signa falsa quibus seduxit
eos qui acceperunt caractem bestie
et arma et vexilla secte machometi-
ce et qui adorant ymaginem eius
et calypham egypti reputant perso-
nam machometi omni missi sunt

hij duo s3 calypha et pphā qui non fuerunt indico prelio Et accipitur hic singulari pphā. s3 ppheta ppheta Sicut exodi viii Venit missa grauiissima a musca in scorpionu ignis ardentis quia manentes in fide litate descendunt ad ignem geheme Et tunc occisi sunt et s3 illi qui assensuerunt ad pugnandum contra regem baldeuini et pater exoditis litta

Et vidi angelum Descripta in gualdi et specialis septima plaga hic com-
describitur eccle pmoio noua. No-
xopianoza vera persecutio? Et vidi
sedes it Sciendum tamen q pma
partem et sciam in parte exponit
aliqui decalyto papa eberico im-
patore huius nominis quito qui cogito
com submittendo anathematis re-
nunciavit consuetudini quia vpi fu-
erant imperatores s3 in uescendi
epos et abates per baculum et ami-
lum pertrecentes annos et amplig
s3 atempore magni baridi que po-
testas ei concessa fuit ab adriano
ppa in concilio rome celebrato ut
he mconica sigilberti Et sic expo-
nit istam litta Et vidi angelu
a pphā calyoti hūte clare abq
s3 a pphā excommunicandi qua
segregatur quis a conspectu fidelit
Et cathona magna in manu sua
a multitudine cardinaliū et pre-
latorū in hoc facto sibi assistentiū
Et apprehendit draconem a roma-
no impator et ligauit eu
per censuram ecclāsticā ne am-
plius predicto mō vsuperaret et
trāsticā iurisdictionē p annos mille

a per tempus xpi quod currit usq
ad antiochi Et ponitur hic mō de-
terminatus p indeterminatione Sicut
per viginti quatuor seniores designa-
omniscas epoz sup eas in Et signa-
uit super illud ut non seducat et a s3
pena excommunicatōis restringit eū
ne amplius se mcomitat de iuri-
dico ecclāsticā s3 subditur Et vidi
sedes a s3 mmi pontificis et impera-
tōis distinctas iurisdictiones et sede-
runt super eas vnus exortens
ecclāsticā iurisdictionē et alius tpale
Sed hūc exortens non con sanat se-
quens litta que sequitur in eode der-
si Et animas decollatoz it Et expo-
nit de persecutioe saldini in qua ml-
ti xpiati fuerunt occisi Item de hor-
sathano allegato p multos annos de
hic q post hoc oportet illud mō tpe
quod exponit de antiochi tempore
in quo laxabunt pfas demonis adde-
pendit gentes Et id q hic dicitur
per satham intelligi romanū im-
patorem videtur cō condicio et p
consequens nimis exorta exortio
ppter quod exponendo istam litta
tamq impletam saluo meliori iudicio
videtur hoc litta melius exponi
de pphā in nocentio qui apprehendit or-
dines fratru minorū et predicatorū
per quoru doctrinā et pdicatorū ecclā
e quoddamō renouata et pfas de-
monis e re stricta Vnde multe
demonū illusiones que ante factas
cessauit Et hoc e q dicit iohes
Et vidi angelu a in nocentio pphā
ternū descendente de celo a de
apite pontificali condescendente
sanctis franciso et dūto hūtem

clauem abissi a p[ro]p[ri]etate app[ro]b[an]di de-
tas ordines adre[m]enda p[ro]p[ri]etate dyaboli
Et rathenam magnam a fructu v[er]is
q[ue] ordinis multiplicat[i]o[n]e et app[ro]b[an]dit
dracone it[er]um qua per corp[us] vitam et doc-
trina potestas demonis e[st] repressa
et reprimetur usq[ue] ad anti xpi comp[ar]a
to subditur Et ligauit eu[m] per annos
mille quia tu tu[m] temp[or]is p[ro]p[ri]etate eius
laxabitur to subditur Et p[er] hoc
aparet allim solui modico temp[or]e
Nam anti xpi persecutio breuis e[st]
respectu persecutio[n]is s[ed] uideor[um]
tyrannoz hereticoz et sarraceno[rum]
Et uidi sedes h[ab]it[ur] ponitur
xpiانو[rum] renouata persecutio q[ui]a
aliqui exponunt de persecutio[n]e sala-
dini u[er]dictu[m] e[st] Sed michi uidetur
melius exponi de thartaris qui a
nadin m[er]ito et i[st] de terra sua ex-
cuntes multos q[ui]tos tam xpianos
quam paganos occiderunt Et sic
dicitur Et uidi sedes a plurim[is] reg-
norum metropoles ciuitates Et
sederunt super s[ed] charta cas sub-
tendo sibi Et iudiciu[m] datur e[st] illis
a potestas interficiendi homines
scdm demia illius temp[or]is Et
aias decollato[rum] it[er]um hoc dicit q[ui]a
tu ad xpianos ab eis occisos no-
mon i[st]i xpi confitent[ur] Et
mahometu[m] qui sup[er] bestia dicitur
et legem eius et mores et cultu[m]
totaliter denegantes et uxor[um]
uita glorie in animabus cet[er]i u[er]o
mortuoz quantu[m] ad paganos
et ad infideles occisos atartais
non uxor[um] s[ed] uita glorie s[ed]
mortui fuerunt in animabus mor-
te ichome donec consententur

mille anni a temp[or]e xpi Nam ce-
surgunt t[er]m alijs in fine mundi ut
p[ro]m[er]entur simul mala et corpore
Hoc e[st] resurrectio p[ri]ma Hoc refert
ad illud quod predicatur de xpiانو[rum]
et uxor[um] s[ed] uita glorie in anima-
bus suis quo glorie uita dicit[ur] hoc
resurrectio p[ri]ma hoc refert ad il-
lud quod predicat[ur] Sed uero at-
q[ui]a resurgent incorp[or]ibus glorie
Et quia isti iam sunt securi de sua
beatitudine quam iam h[ab]ent mala
et p[ro]p[ri]etate h[ab]ent t[er]m hoc incorp[or]e
to subditur In h[ab]it[ur] p[ro]p[ri]etate mors a
pena ichome non habet p[ro]p[ri]etate
sederunt sacerdotes dei it[er]um a ro-
tes cu[m] castitate perfecta Et regna-
bunt t[er]m co[m] mille annis hoc e[st]
usq[ue] ad resurrectio[n]e g[ra]t[ia] Et sic p[er]
q[ui] loquitur de g[ra]t[ia] h[ab]it[ur] sancti
ante iudiciu[m] patet ignis qualis
hoc litta ap[er]ticipio p[ro]p[ri]etate ca[us]a usq[ue]
ad locu[m] istu[m] p[er] exponi ut iam co-
pleta Permittit[ur] quia hoc ex-
p[ro]p[ri]etate m[er]ito uidetur m[er]ito
et exorta p[ro]p[ri]etate quia p[ro]p[ri]etate ca[us]a d[icitur]
t[er]m e[st] q[ui]a per bestiam h[ab]it[ur] capi-
ta septem intelligitur rex egypti
Et per muliere[m] fornicat[ur] uxor[um]
que Et postea dicit[ur] e[st] q[ui]a annu[m] de
septem capitibus bestie s[ed] p[ro]p[ri]etate
e[st] rex turquie quod dissonat p[ro]p[ri]etate
dentibus maxime quia rex egypti
et rex turquie erant ad
autem m[er]ito ut m[er]ito capio
dicit[ur] e[st] item capitulo xviii v[er]o
tangitur de p[ro]p[ri]etate sette sarrate-
nice sub nomine babilonis plura
dicit[ur] q[ui]a quibus uidetur m[er]ito
gi totalis eius destructio Et

cum dicitur Cecidit babilon magna
 et facta e hincis demomoru ite ite
 exco quod subditur postea in vna
 die venient plage eius mors et lur-
 nis et fames et igni comburet qd
 exco qd ptea subditur in eade capro
 hoc impetu mittere babilon et vl-
 tra iam non inveniet ite Et quibz
 videtur intelligi destructio totalis
 sedm copiam dicitur cu tame sar-
 racem remanserunt in regno egip-
 ti et turcie que tunc nec postea
 non sunt per xpianos acquisita
 Sed solam vna pars sine et iudea
 Et cum nec ista loca perdidissent
 xpiani pro maiori parte tempore
 saladin qd per octoginta annos po-
 quam xpianis occupati et ptea il-
 la q remanserant xpianis s3 arha-
 on tripolis et quodam alia sunt a-
 saracenis parti destructa et pti
 possessa It q ptea xix cao expo-
 de baldovino rege et incipite eius
 dyademata multa ppter aliquas
 civitates regias quas acquisivit
 videtur miple dicitur quia re-
 gni eius nunquam tenuit qm roma-
 seit satis parvum Item q abude
 subditur hinc nome scriptu q ne-
 monouit nisi nro qua nome
 dicti regis et eius condicoes fu-
 erunt alijs nate Talis ena ce-
 rulateo nomine videtur conuenie
 tantu diuims personis dicitur
 Nemo nouit filiu nisi pater neqz
 pater quis nouit nisi filius et
 ppter quod hec litta no videtur
 intelligi de rege baldovino s3
 tantu de xpo vnde subdit Et
 vocabatur nome eius verbu

dei q genuit soli filio mdiuims
 vt patet iohis pmo Verbu caro
 factu e ite Item q postea subditur
 habens mustrato suo et in fe-
 more suo scriptu Rex regu dñs dñan-
 tu de xpo exponitur ad luttaz astis
 et doctoibus catholicis Item illud
 quibdem interponitur Et operatus
 qui sunt medio sequubantur ite qd
 exponitur e de templarijs et hospitula-
 rijs non videtur bn dicitur Na illa
 victoria notabilis que i destructu
 fuit anno quinto regni baldovini
 ut dicitur supra qui regnat cepit
 anno dñi mo cmo ~~xxviii~~ Ordo
 vñ templarioru applicat ano dñi qd
 cmo xxviii Et exemplo templarijs
 hospitalarijs ceperunt maxime coe-
 ter licet ante eos fuissent insti-
 tuti vt dicit epus athenens cao
 lxx Et sic non videtur q fuerit
 in exercitu dicti baldovini regis
 qui regnauit xxviii annis tantu
 vt dicit idem athenens epus cao
 lxx Et sic non videtur q fuerit
 in exercitu dicti baldovini regis
 qui regnauit xxviii annis em cao
 nonamo u Item sedm copiam
 predicta omnia scripta mtraly cao
 huius lib ab annis ducentis et am-
 plius sunt impleta litta vero se-
 quens in mediate exponit abai-
 bus de tempore antioxi q ante
 de statu eccie quatu ad gtingentia
 mtanto in medio tempore cu ad-
 hur aduersus antioxi non apper-
 appinquis nihil scripsit iohanes
 non videtur conuenies maxime
 cum dicitur comit ad doctoibus q
 iohes in hoc libro scripsit no

tabilia circa certam contingencia us
p ad mundi terminu q̄pter hoc et
alia plura que dici possent contra
expositiōe predictā audetur saluo
mediū audicio q̄ tota litta aprinet
pio xviii ca vsq̄ ad locū istū non
sit impleta. Et quia non s̄mo q̄p̄hā
nec q̄p̄he Nolo de futuris aliquid
dicē nisi illud a scriptura sancta ul
dictis sanctorū et doctorū auctoritatē
dici potest q̄pter quod expositō
littē dicta sapientibus dimitto Si
vero circa hoc dñs m̄ dedit intel
lectū libenter alijs communicā
Et tū confirmati h̄c describunt per
scilicet antixpi De qua sacra scripta
ut sancti locūtur in pluribus locis r̄
dicitur Et tū confirmati fuerit ml
le annū a tempore ecclē vsq̄ ad t̄p̄
antixpi soluetur sathanas. cuius p̄tās
fuit restricta per xpi p̄dicatiōe
et eius passiōe et per ap̄lōr et
s̄p̄rōr p̄dicatōr doctrinā sed relax
abitur antixpi tempore q̄o p̄ludr̄
Et seduet gentes que sunt super
angulos terre quia de omnibus m̄
di partibus aliqui adherent
antixpo seducti a suis p̄dicatōibz
dyabolo cooperante mendacibus
signis Seda thessal ij capitulo Sic
euangelii xpi fuit publicatū per
ap̄tōs dñō r̄spante et s̄monem
confirmante sequentibus signis ve
ris marci ultimo. ¶ Gog et ma
gog Per gog qui interpretatur ta
tū intelligitur antixpus qui c̄t
demonis h̄taciū q̄ magog qui
interpretatur detecto intelligitur
adherentes antixpo sicut dictū f̄t

plenus ex xxix Et congregabit
eos in p̄clū contra cetū fiddū et
astendent super latitudinē terre
ad regendum omnes antixpo obedire
loquuntur tamē h̄c descriptio per modū
p̄tū q̄pter certitudinē q̄p̄he q̄
frequenter fit in q̄p̄he Et tunc
erunt castra s̄p̄rōr et x̄p̄tānōr ad
eos destruendum et civitatē dilec
tam et iher̄ que tūc app̄tāns ha
bitabatur ut dictū fuit exo. xxxix
Et descendit ignis ad eos de celo. R̄
annōp̄tē fulm̄abitur per michaelē
archangelū x̄p̄o p̄cipiente et maḡ
p̄tās sui exercitus p̄bit tūc sic
dictū fuit ij thessa. ij Et dyabolus q̄
seducebat eos it̄ quia tūc restringet̄
sicut p̄tās et amplius p̄tās sua q̄
religabitur in inferno ubi et best
tia et bestialiter c̄v̄tōtes et p̄p̄do
q̄p̄he. antixpi qui eos decipiet cu
trahentur die ac nocte. it̄. v. sine
fine per hoc autē q̄ h̄c dicit Et
tunc erunt civitatē dilectam et
descendit ignis it̄ pater q̄ ioh̄es
non loquitur h̄c de tartaris ut
voluit aliqui dicē quia nō mo
nuitur tartari ar̄m ap̄tāns h̄tā
tatam absēdisse nec ignis de ce
lo descendens cor̄ exercitū deuoras
se. ¶ Et vidi thronū Superius v̄tū
ioh̄es descripsit statū ecclē gnale
iudiciū p̄cedere H̄c r̄nter de
scribit ip̄m iudiciū dices Et vi
di thronū magnū. in quo designa
tur iudicantis xpi p̄tās m̄finita
tandem in quo designatur iudi
cij claritas. q̄ notū c̄t omnibus c̄
iustis. et sedentem super eū s̄z
xpm hominē et dicit ad r̄uq̄

conspectu fugit terra et celum. Na-
 tur in mutabuntur a statu in quo sunt.
 Et vidi mortuos magnos et pupillos
 Quia pater dicit aplos y Coz v. ad-
 portabit nos omnes manifestari ante
 tribunal. Et libri aperti sunt. Et
 consuetudines. Nam omni mitta et de-
 mitta omnibus erunt nota ut sic ap-
 parcat omnibus iudicium iusticia. Et
 alius liber apertus e qui e liber vite.
 Et hic liber idem e q prodestinatio
 diuina que dicitur liber iusticia. eo
 q meo representantur expresse illi q
 ordinarunt sunt simpliciter ad consequen-
 dam vitam beatam qui liber apertus
 in iudicio qui tunc apparet manifeste
 te qui sunt ad beatitudinem asseru-
 di et qui non. Et iudicium sunt mor-
 tui exhibe q scripta erant in libro
 sibi consuetudinarum quia non solum iudi-
 cabuntur sedm opera et dicta sed
 etiam sedm intentiones interiores et
 cogitata. Et dedit mac mortuos et
 istud fiet an iudicium quod pcedet
 resurrectionis mortuorum licet hic pre-
 batur post. Quia frequenter in sa-
 cra scriptura plus facta postea na-
 rantur. Resurgent aut tam diu-
 si in mare qua marta mortui
 que per mortem designatur alicui
 in inferno detente redibunt ad
 corpora. licet iam sint mortue
 morte culpe et iehenne qo dicitur
 hic. Et in fermis dedit mortu-
 os suos et iudicium e desingulis.
 Repetio e eius q dicitur e ad ma-
 iore asseruom. Et in fermis et morte
 missi sunt in stagni ignis a in
 penam iehenne. Et per mortem
 hic intelligitur dyab9 iugmudra

mors intravit morbum tunc sicut
 ibi dicitur calidus effectus et non
 formaliter. Demones em sunt immor-
 tales. Per inferni aut intelligunt
 peccatores dampnari cu demonib9
 sicut em consensit eis in culpa sic
 associabuntur in pena. Et ppxo qto
 maledicti in ignem eternu qui ppa-
 tus e dyabolo et angelis eius.

Et vidi celum **XXI**
 nouu et descripto finali
 iudicio. Hic conter describi-
 ctie status p9 iudicium. Et pmo in
 gnali. 2o magis in specialia. Et vici-
 mus. Circa pmo pmo predicti
 homines in nouatoz mundi sensibus
 dicens. Et vidi celu nouu et terra
 noua. Et per ista duo intelligunt e-
 lometa media ignis aer terra et
 aqua. omnia in nouabunt et i me-
 lius mutabuntur. So subditur pmo
 em celu et pma tra abijt. ic. No-
 e per hoc intelligendum q mutet
 cozo substantia. sed ea manere me-
 liorabuntur in qualitatibus et ppe-
 tatibus suis ut claritate distancata
 te et similibus. et totu redit ad
 gloriā electoꝝ qui exultantur
 laudant. Et ego hic pmo
 iohes describit in nouatoz himne
 natio quantu ad electos dicens
 Vidi sanctam ciuitatem iulm a
 electoꝝ societate perfecta caritate
 vnicam. Nouam quantu ad cor-
 poru gloriā. Corpora em stoz
 que sunt sunt corpora grossa pon-
 derosa et obstina. resurgent sub-
 tilia agilia et clara. Et quia hoc
 fiet p gloriā animaru ad cor-
 pora redimant. So subdi de-
 sentem de celo. Nam anime hie

descendent de celo empirico ut corpa
resurget et in iudicio comparat. ad eo
paratam. dotibus anime et corpore
qo subditur sicut sponsam it **Et**
audiui Hic tertio describit nobilitate
finale confirmatoz Et pmo quatit
ad electos Ad qntu ad reprobos **Et**
timidus autem Circa pmo dicit **Et**
audiui vocem magna detrono sz di
ne maiestatis dicens ecce taber
nacu dei cu homibus sz habita
tio dei cu homibus in sepabilis q
beati semper habent aperta visio
nem et perfectam fruicoz Et quia
per hac concluditur sine malit cul
pe et pene qo subditur **Et** mors
ultra non est de que pma abierit
Nam in certis indicante que dicit
testis vltm. asta sunt et comit
usq ad iudicium **Et** dixit qui sedebat
in throno sz deus terminus et vnus
Et noua facio omnia sz celos cle
menta et electoz corpora ut patet
ex predictis **Et** dixit michi scribe
it ad informatoz certis **Et** dixit
michi factu e a confirmatu est
gaudiu electoz Ego sum alpha et
o. quod exponitur cum subditur
a pncipiu et finis. alpha em e
pma littera greca et o vltima Dec
em e pncipiu effectiuu. aquo oia
pducuntur. et finis in quo omnia
ordinantur **Ego** scienti a debito
mo desideranti. Dabo de fonte aq
vive a participatoe vite beate
gratis licet em hntes gratia me
reantur de condigno beata vitam
tame opa gra per qua fuit opora
mitia de condigno gratis datur. alio
qui gra nam non cet gra **Ps xi**

Qui vincit carnem mundi et dyab
possidit hoc hereditate perpetua **Et**
ex illi deus datus gloriā et ipse est
michi filius. per assimilatoz p facta
pma ioh. 14. Cum apparuit similes
ei omni quia videmus cu sicut est
Et timidus Hic conter ponitur final
confirmatio quantu ad reprobos cu de
Timidis autem timore mundano de
clinatibus ad peccata mortalia et in
eis perseverantibus et incedulis a
iudeis sarracenis. et ceteris fidem bap
ticam respicientibus. et peccatis a re
uerentibus ad peccata enormia p
coru condempnatoz sicut tunc ad
vomitū. et homicidie facte. vel vo
luntate delibata. et fornicatoibus
et per fornicatoe intelligunt to
ta carnis vitia. et veneficijs. et
magis et sortilegijs et ydolatrijs.
cultu deo tributu debitu tributoibz
reuerentis. et omnibus mundanis.
mendacio permissis et per hereti
ca intelligunt omnia alia vitia mo
talia. pars illoru. ardentibus ut
in stamo ardenti. a mpena iehen
ne. quod dicitur mors pda **Et**
vomit. Hic conter describitur pa
tus p iudicium magis in speciali.
Sciendum tamen q aliqui exponit
aliter de corpore ante iudicium. et
etia ante aduentu antixpi q mfu
ostendit ex hoc q dicitur in fra
xxiij. capitulo Qui nocet noceat
adhuc et qui sordibus e sordescat
adhuc et iustus iustitiet adhuc
post iudicium. Veru non est temp
net locus mtr. Post iudicium vero
non est tempus nec locus mtr.
Dicunt em q per angelu hic

introducti intelligitur in noconatus
 papa tertius qui approbavit ordines
 fratrum minorum et predicatorum qui di-
 citur hic civitas aeterna. Sed
 illud psal. xviii. frater qui adiuvat
 astra quae civitas firma ambo enim or-
 dines ad idem opus sunt ordinati scilicet
 ad predicationem evangelii. Dicitur ergo
 quod fundamenta huius civitatis sunt be-
 ati franciscus et dominicus horum ordinum
 fundatores. Dicitur tamen in medio duo-
 denario haec fundamenta quia sunt
 duodecim apostolorum imitatores. Nihil vero
 regulare ab observantia precepti et
 statuta. Porro vero religioni ingres-
 sus qui dicitur ad quatuor orbis
 partes. Nam ex omnibus mundi par-
 tibus aliqui ingrediuntur astra religionis
 Angeli vero importis constantes sunt
 ministri et priores provinciales qui
 per se vel per alios recipiunt ad ordines
 civitates. Et sic alia hic dicta ad aptat
 ad suum proprium pro ut patet. licet autem
 haec expositio salvari possit malicio-
 sensu mystico non tamen in sensu
 literali sicut credo primo quia dicitur hic
 quod angelus hic introductus docuit ro-
 hominem dicens. Veni et ostendam tibi
 quod non potest visum de nominatio papa
 tunc per rohom fuit per mille annos
 et amplius. Item quia infra dicitur
 de hac civitate et templum non iudi-
 ca. Dicit autem ordines ecclesiarum
 hinc. Item quia subditur. Et civitas
 non eget sole neque luna et praeter
 non mutabit in carnem aliquid tanquam
 natum ab hominibus factum et me-
 datur. Dicit vero ordines indiget
 illuminatione solis et lune. nec omnes
 introductos sunt in maculati nec

omnes bene intrantes perseverant in
 bono sed multi sunt apostate et posse-
 mi. Unde dicit augustinus. Sicut non in-
 veni meliores hijs qui in monasteriis
 profecerunt ita non invenio detiores
 illis qui in monasteriis defecerunt. Quod
 que et plurima alia quae possunt induci
 contra expositionem predictam inquantum
 dicitur eam ad vitam esse. Videatur michi
 quod civitas haec descripta est velum superna.
 Unde primo praenotanda verba demogres-
 su huius civitatis subditur michi qui
 scripti in libro vite et agm. Hijs sunt
 predestinati qui velum superna ingre-
 duntur et nulli alij. Et sic sicut
 iam primo hic describitur et sic sta-
 tus triumphantis magis in speciali.
 Et dicitur in partes septem plures
 eius ~~videtur~~ ordines que patebunt
 persequendo. Describitur autem primo quo
 ad suum sublimem. Praenotanda tamen per-
 sona alloquens beatus iohannes tunc dicitur.
 Et venit annus de septem angelis et
 per hunc enim intelligitur beatus iaco-
 bus qui supra xvi. cap. dicitur est
 annus de septem angelis. Inedibus
 phialas et precepit beatus iohannes magister
 quod ex dei voluntate potuit
 ei revelare secreta caelestia. Veni et
 ostendam sponsam a velum superna
 et dicitur in principio capituli quod dicitur
 exor agm. modo speciali quia cum
 genti ei in specialibus et eternalibus non
 sicut autem etiam militas qui respicit ad
 nomen figurato. Sicut enim lex ve-
 tus imperfecta fuit et figura re-
 spectu nove legis. sic etiam militas
 respectu triumphantis eius status
 omnino incipit perfectus incipit in
 resurrectione generali. ostendit ei electi

sepabuntur accepbis . et comit in aia 2
corpore perfecte beati . resurgent em
incorpibus gloriofis per anim e gloriā
ad corpora redimantes . et pistulit me
in spiritu **H**ic dicit ad ostendēdū qd
vidit tū gloriā electōū pūc eū in
se sed maliquo iam repūitā s3 mūi
tate q m fū desribitū quam vidit
ymaginā d visio ppheticā sicut decla
ratiū fuit diffusus in pncipio libri psal
mōū et in pncipio libri danielis i
monte magnū et altū per quē de
signatur colū enipitū quō s d m stōs
et doctores et locis beatorū et incor
palibus hī sicut supmū **E**t dicit
michi **H**ic cōter desribitur quātū
ad pulcū aspectū tū dicitur Cū tū
sanctam rē s3 supernā descendētē
de celo Nam anime beate descendet
ad resurrectū corpa et cōmunitādo
eis gloriā cōt dicitū ē supra in p
ncipio capituli et cetera ibi incipet sta
tus beatitudinis electōū potest
etiam aliter exponi quia beatitudo
celestis non pōt ab electis hēri . nisi
prius quoddāmo ad eos descendat
in pncipio Nā donū gratie per quod
efficitur digni anta beata . est quēdā
mchoatio et participatio glōie pph
quod morōe dicitur sedā petico pō
adueniat regnū tūū a ad nos ve
niat . quia non possim9 venire
ad ipm nisi pūc ad nos veniat mō
dicto hūcōm clāritate dei ic Nam
clāritas beatorū quātū ad glōiā aie et
etiam corpis est quēdā participatio
dñe clāritatis perquam beati pbi
conformantur iohis iij Semis qm
tū apparuit similes ei cernus **E**t

lūmē eius simile lapidi precioso .
i qui dicitur lapis preciosus pma
petri ij **E**t ponam in syon lapidem
simū angulārē electōū preciosissimū qm
beatitudinē namqz celesti perglōiā
corpis et animē conformabunt hōi
pōpō sicut membra capiti . tanquā
lapidi rāspidiō sicut cristallū . nomi
natiū casus ē . et neut gnis s d m
acceptiōem antiquōū **C**omparatur
autem pōpō rāspidiō tū ppter pluā
litatem colorū **E**t in pōpō snt tres
nature s3 dīa et anima intellē
tūa et corpus tū quō rāspis con
fortat visum . et beati delectant
in visione pōpō Nam aspectū sue
dīnitatis reficiūtū mēis . et
aspectū sue humanitatis corpūs
Sed mō quod dicit augus expon
ens illud iō . p qm gredietur et
egredietur et pascua mōuemēt . sicut
cristallū q valet contra sitim et
ardorem **E**t similiter pōpō ē
remediū contra sitim et ardore
cupiditatis eo q tenuit viā pau
peritatis **E**t habet hīc cōter
desribitur . superna actū quātū ad
trinitatis edificatū **E**t pmo mgnā
li . 2o magis in specialē i **E**t qui
loquebatur mōū **C**irca pncipū dē
Et habet murū magnū a pncipū
et altū per quē designatur scū
tas dñe pccōnis . que maxōe
reliet in pncipū statiū superne bē
tudinē . quam nullus hī pōt a
mittē . habentē portas xij que
snt obfuarōes mandatorū pō
quas habetur ingressus ad be
atitudinis statū cōt pōpō **S**i uis
ad uitam ingredi serua manda

ta. Et 10 sunt xij porte. Nam obsequio decem preceptorum decalogi in duobus preceptis caritatis facit adiutam ingredi. Et importis angelos xij. Nam anime doctorum deferuntur mediu per ministrum angelorum. huiusmodi factu e aut ut moritur mendicis et portaret ab angelis in symi abrahe. Et nomia sunt que sunt nomia xij tribuum filiorum israel. et omni fidelium qui indifferenter admittuntur ad regnum sine acceptioe personaru aboientis porte tres. Et Nam ex omnibus archis partibus colliguntur electi merentes ianuas paradisi. Dicitur autem porte tres ad quamlibet orbis partem principale. Nam in fide trinitatis recipiuntur electi ad gloriam celestem. Et mirum civitatis hinc fundamenta xij. et xij articulos fidei. Nam secundum quod dicit apostolus hebrei xxi. fides est substantia sperandaru reru a bonoru celestium que sunt res sperande. Et in hac diffinitione fidei accipitur substantia per nichoarcem sive fundamentum. eo quod fundamentum est nichoarcem domus. pro fidei. Vero formata nichoarcem beatitudo beatitudo celestis in nobis sicut plenius fuit dictum hebrei. Et in ipsis duodecim nomia xij apostolorum et agni. et xpi. Nam duodecim articuli fidei sunt de xpo. sex pertinetes ad eius divinitatem et sex ad eius humanitatem. Et hoc secundum communiore diffinitione articuloz quibus aliqui distinguunt xiiii articulos fidei. vii de divinitate et vii de humanitate. Dicitur autem nomia

apostolorum in ipsis fundamentis scripta. quia primo publicavit fidem xpi predicando et per ipsa molendo. Et qui loquebatur. Hic contra describitur edificium civitatis celestis magis inspectuali. Et primo quomodo intenciu dicens. Et qui loquebatur. mectiu. fangelus habebat mensuram harudimca aurea. et similem arundini in figura. quod non posset aurea esse. et tunc hic arundo videtur ut metiretur civitate quatuor ad spatium intra muros contentu. et partem eius et muros. quantum ad eius altitudinem nam hinc mensura spatii intra muros contentu habetur mensura muri. Nam minor pars muri et dictu spatium contingatur. Et civitas in quadra equilaterali posita est a. disposita quod patet ex eo quod subditur. et longitudo eius tanta est quanta latitudo quod non posset esse nisi quadratum esset equilaterum. Per hoc autem intelligitur quadratura quatuor virtutum cardinalium que manent imperia secundum doctores catholicos tamen secundum alios actus quatuor virtutum. Nam actus prudentie est ibi nullus boni deo proponit vel equare nullo defectu noxiis delectat fortitudinis aut deo firmissime in heret. Temperantia vero nullo defectu noxiis delectat iusticie deo subiectu esse. Et mensus est huiusmodi exequitur quatuor et primo quantum ad civitatis spatium. 2o quantum ad muros. 3o quantum ad fundamenta. 4o fundamenta. 5o ad portas. Et xij porte. Circa primum dicitur. Et mensus est civitas et spatium civitatis per stadia duodecim milia non potest intelligi quod ista xij milia stadia continentur

totum spatium civitatis et precise
Nam illud spatium debet esse quadratum
equilaterum ut dicitur in xviij a non enim
quadratus Dicitur autem quadratus mensura
qui respicitur ex ductu unius in se
scilicet semel sicut ex ductu binarii
scilicet respicitur quaternarius Nam
his duo sunt quatuor tertia novem
quater quatuor sunt sexdecim Et sic
contra per quod patet inter novem et
sexdecim non est aliquis mensura quadratus
Et sic si spatium civitatis esset xviij milia
stadiorum precise non posset
esse quadratum propter quod dicitur est
quod ista xviij milia stadia mensurant
unum latus huius quadrati Et per rationem
tanti spatium continet et continet duodecim
xviij milia stadia mensurant que sunt mensura
quadragesima in milia stadia Et
est mensura quadratus resultans ex ductu
denarii in seipsum hic autem mensura
continet novem xviij Cum ergo
octo stadia faciunt miliare unum et
duo milia leucam unam Sequitur
quod predictum civitatis spatium continet
xviij milia mensura xviij milia
stadia et totus eius ambitus x
lviij milia stadia quia mensura per
quadratus equilateralis nec tamen
computat hic spissitudo muri sed
tantum superficies muris ut patet
hec autem signat magnitudinem la-
ci beatorum Sed quod dicitur Ba-
ruth in ad israhel quia magna est domus
domini dei et ingens locus possessio
pompae eius in Tanno tunc empiricum
quod locus est beatorum est quasi in
comparabiliter maius quam civitas
hic descripta Nam in hoc libro

maiora per minora frequenter signi-
ficantur sicut supra eodem in Et per
xviij mensuras intelligitur unius
tas episcopi que est multo maior ut dic-
tum est abidem longitudo et altitudo
eius si spatium equalia sunt et de lon-
gitudine nam patet ex dicto Nam
spatium quadratum est equilaterum De alti-
tudine autem quantum ad mirum non fit
hic mentio sed preterea sed de altitudine
spatium quod accipitur secundum altitudinem
montis in quo describitur hec civitas
ista Sed quod dicitur super eodem
capitulo et sub titulo me in spiritu
in monte magnum et altum Et dicitur
in civitatem sanctam etc Et secundum
hoc altitudo huius montis est xviij milia
stadiorum sicut longitudo spatium
et eius latitudo ut predictum est
Et mensura est hic contra agitur
de mensura muris cui dicitur Et me-
suras est murus eius Et licet et unum
murum tamen dicitur quibus muris in
plurali propter quatuor eius latera
spatium predictum includere Centum
xliij cubitorum mensura hominum
et accipiendo humanam qui continet
pedem et dimidium secundum unam sig-
ficatorem sed cubito brachii usque ad
manum Sed quod alia eodem duas po-
des cubito brachii usque ad simi-
tatem digitorum Et quo patet quod
non accipitur hic mensura longi-
tudinis muri secundum suum ambitum
nec etiam latitudo unum Nam murus
huius quatuor latera et quolibet
longitudinis continet xliij cubitorum
non posset claudere spatium predictum
Nec etiam duo decim eius parte
necessaria minima sed unum pra-

dū quadratum Unde unū solūm sta-
 dum continet centū sex passus equi-
 libet passus quinq; pedes. et per quōs v-
 m̄ stadiū quadratū continet centū sex
 cubitos et dī. quadratos scdm̄ maio-
 rem acceptam humani cubiti ut patet
 expeditis Et id dicendum ē q̄ hic
 accipitur mensura muri scdm̄ eius
 latitudinem que ē multo minor quā
 eius longitudo. cuius mensura accipit
 scdm̄ mensuram spatij. cuius quodlibet
 latus ē longitudo xij milia stadiorū
 et per quōs quodlibet latus quinguae
 stadia in parte m̄tōi ut supra dicitur
 ē p̄pter quod hic taceat longitudo
 muri mensura quā sufficienter habet
 per mensurā supradictam spatij con-
 tenti Dicitur ē supra q̄ per murū
 intelligitur securitas beatitudinis quā
 quod eius altitudo dicitur centū solū
 cubitorū qui ē m̄s quadratus ex-
 dicitur et signat stabilitate beati-
 tudinis sicut corpus quadratū cū
 in quolibet latē p̄pter quod cū vir-
 tuosius comparatur quadrato p̄mo cū
 mensura h̄m̄ que ē angeli per hoc
 designatur q̄ homines electi ad equa-
 litatem angelorū assumuntur Machi
 xxix Sicut sicut angeli dei in celo
 Et erat structura muri eius ex lapi-
 de iaspide. sicut dicitur et per murū
 intelligitur securitas beatitudinis
 Per iaspidem vero ap̄e opus p̄pter
 quod murū dicitur de lapide iaspide
 Nam ip̄e opus ē securitas bea-
 torum a quo non p̄nt ducere aut
 euelli Ip̄a uis ciuitas auz mundi
 Ciuitas q̄ ē cūm cūitas et id
 per ip̄am intelligitur societas bea-
 torum Per auz uero q̄ retis me-
 tallis est pretiosius intelligitur

ciuitas que precetis dei donis est
 domi excellens q̄ dicitur q̄p̄a uis
 ciuitas auz mundi Nam societas
 supernorū ciuū dicitur feruētissima
 caritate Scdm̄ quod dicitur in p̄t̄p̄a
 Superne m̄ris gaudia ad que abā-
 quibus dicitur et beati gregoriū ab alijs
 hugonis de sancto victore In qua
 subditur Nec langvor hic nec sop-
 or nec fraus nec timor hostiū sed
 una vox letantiū et unus ardor
 cordiū Simile autē m̄do a portu
 sicut autē quod accipit h̄m̄ non
 solūm m̄tus sed etiam cōtus per
 quod signi ficatur q̄ societas beatorū
 in resurrectione p̄trata est h̄m̄on
 glorie m̄tus et cōtus per gloriā
 corpis et anime ¶ Et fundamenta
 hic tōtē describitur ciuitas su-
 perna quā ad ornāmētū funda-
 mētōrū cum dicitur Et fundamenta
 muri ciuitatis om̄i lapide p̄tioso or-
 nata Et quo patet q̄ non accipit
 hic fundamentū illius quod in edifi-
 cijs absconditur sub terra Nam
 alii ornāmētū non h̄t locū sed ac-
 cipitur ad similitudinē partis infio-
 ris edificij qui tōtē apparet sup-
 terram Et fundamentū p̄mū s̄t
 iaspis Dicitur ē supra q̄ duodeci
 articuli fidei per asta fundamenta
 inter sex articulos pertinentes ad
 diuinitatē p̄mū ē de unitate
 dei qui ē p̄m̄cipiū credentib; tollēdi
 errores vales gentiliū plures deos
 ponentū q̄ per iaspidem desig-
 natū qui oculos purgat. visum
 acuit et confortat ut dicitur libro
 de p̄t̄p̄atibus rex Et ab idem po

mitur ppterates sequenti lapidum
quod in feus assignantur **Sedm** za-
phirus **Sedm** articulus e detrimita-
te personarum eius fides augmetur cor-
pus etiam mstru quod pns erat magna
gente modica iudeorum Sed mo per fide
trinitatis predictam se extendit ml-
titudine gentium cum sord qo signi-
ficatur per zaphira qui corpus huma-
m vegetat et mtegra onebra conf-
uat **Tertiu** caladomus **Tertius** aut
articulus e de ope creatiois quod soli
deo conuenit Et valet fides huius ar-
ticuli contra demonum illusiones ut
non adorantur sicut creatores qo signi-
ficatur per caladomum qui valet con-
illusiones demonum et virtutes conf-
uat **Quartu** smaragdus **Quartus**
autem articulus est de ope pificacois
per quam que curat casum peccati
mortalis et dat verba persuasiva i
orae deuota qo significatur per sma-
ragdum qui valet contra morbum
cadum et mcausis dat verbum per-
suasiuu **Quintu** sardonyx **Quintus**
autem articulus e de ope resurrecois
corporu eius fidem huiem facit et
pudicam cogitacois in fendo q corpus
nre corruptibile sed firmiter ad
glaz resistendam debet tenet in
huius gestu et apparatu rae mortali-
tatis pns et mude rae glificacois
future ppter quod signatur per
sardonyem q facit huiem et pidi-
tem **Sextu** sardius **Sextus** arti-
culus e de ope glificacois eius fides
gnat in animo gaudiu et expellit
timorem quia cogitans glificari
non timet p xpo mo Sed etiam

aliqui gaudet **Actu** **Cum** vos ade-
runt homines et exbrauerunt et e-
acterunt nome vestre camu malu
montientes ppter mo gaudete et
exultate qm merces vira copiosa e
medis qo significatur per sardiu q
gaudiu accendit et pellit timorem
Septimu e crisolitus **Septimus** articu-
lus pertinet ad humanitate xpi de con-
ceptoe et natuitate eius exongie
eius fides confortat natura humana
mconceptoe xpi verbo unita et va-
let contra timores nocturnos Et q
nato xpo in noctis medio dixit an-
gelus pastoribus nolite time lucis ij
Et ibidem subditur **Gla** multissime
deo et mteira pax homibz bene-
uoluntat qo signatur per crisolitu
qui confortat intellectum et per gns
natura humana per intellectum ab
alijs alibus distincta pmo nichate et
pellit timores nocturnos **¶** **Octauu**
berillus **Secundus** articulus e de
passione xpi morte eius et sepul-
tura eius fides inuitu reddit mir-
bilacoibus huius mundi pma per xpi
xpo in carne passio et vos cadem
cogitacois armam qo signatur per
berillu qui contra lites in vitu
reddit et mite facit et benignu
Romi topasius **Tertius** articulus ad
humanitate xpi pertinet e de
desensu eius ad inferos eius fi-
des valet contra pericula ademonibz
in forenda quia per hunc desensu
sui sunt spoliati et pns caru
diminuta qo signatur per topasiu
qui valet contra iram et contra
lucratuam passionem q frequenter
p demones natos exortatur uel

augmentatur. **Decimū** crisopastus.
 Virtus vero articulus ē de resurrectione
 xpi que ē causa nre resurrectionis fi-
 ture ppter quod fides eius valet co-
 tra corruptioē corpis et anime pper-
 tatio carnale. Nam omnis corruptio
 tollitur in resurrectione qd signatur
 p crisopastum qui valet contra lepm
Undecimū iacinctus **Quintus** articulus
 ē de ascensione xpi in humanitate
 sumpta cuius fides dat vigorem fidei-
 bus ut xpm sequerentur tamq̄ eius me-
 bra Col. iii. Que sursum sunt queere
 ic ppter quod signatur porriacintū
 qui dat membris vigorem et salutife-
 rum facit saporem. **¶ Duodecimū** a-
 meristus **Septus** articulus ē de ad-
 ventu ad iudiciū in quo apparebit xps
 in forma humanitate gloriofa. cuius
 fides reddit homines saluā et vige-
 lem ut in illo tremendo iudicio defar-
 tis dictis et cogitacionibz suis possit
 reddere rationē qd signatur per ame-
 rissimum qui facit vigilem et repellit
 malam cogitacionē. **¶ Et xiiij** porte
 hic conter agitur de cornu necto
 portarū emittitur xiiij margarite
 per singulas s; portas. licet autē
 margarita sit nomē comū speciei q̄
 gallice vocatur pelle tamē hic
 et plūbus locis sacre scripturē am-
 gnaliter p quolibet lapide pretioso
 Quales autem sint lapides p̄cipi-
 astand xiiij portarū non exp̄m̄tur
 ppter quod p̄habilit̄ videtur q̄
 sint eiusdem speciei cū xiiij predic-
 tis et etiam eius siḡto. **¶ Et tem-
 plum** hic conter destruitur sup-

na velm̄ quantū addet cultū. **¶ Ad**
 riuū intellectū sciendū q̄ cultus dei ve-
 rīs testamētī fuit figuralis respectu
 cultus qui obfuitur tempore no-
 ui p̄ma Coz. x. Omnia in figura q̄-
 tingebant illis. Cultus vero noui tes-
 tamētī ē suo mō figuralis respectu
 cultu celestis. Nam milians etiā
 rep̄ntat p̄ut potest celestia p̄mia
 Unde dicitur in illa p̄sa Superne
 m̄ris gaudia rep̄ntat etiā Que qui-
 dem rep̄ntatō fit in templo materiali
 et per corpalia obsequia. Status uō
 superne beatitudinis non ē figu-
 ralis atq̄ expectati uel non h̄it.
 Nam deus ibi clare uidetur et p̄ri-
 tialiter h̄r et venerat ppter qd
 dicit beatus iohes Templū nō uidi
 mea quia deus non colitur i p̄ca-
 liqua figuralia sed in sua p̄ntia sō
 p̄uidetur. **¶ Dñs** deus omnip̄s illius
 ē et agnis. Nam beati res̄ant i
 eius in aspectu trinitatis et totius
 in aspectu humanitatis xpi. Et sic
 utramq̄ naturā colunt et adorant
 inquantū humanitas qd ē d̄mitati
 comūta. Et ciuitas non eget sole
 neq̄ luna. et illustratōe corpali. Nā
 claritas dei ic quā perfecte illus-
 trantur electi ambulabunt gētes
 et electi in luce eius. Nā omnia fa-
 ciūt ex illustratōe dei. et reges t̄re
 afferrent gloriā suā in illa.
¶ Rex dicitur aregendo. Omnia uero
 corpalia et homines per angelos
 sanctos administrantur et regunt̄.
¶ Pter quod hic et in plūbus alijs
 sacre scripturē locis reges terre
 d̄mittunt ex electis uero qui p-

eorum administrationem ad beatitudinem deducuntur eorum gloria augmentatur. Et secundum hoc auferre gloriam suam in superna vitam hic dicitur. Et porte eius non cludentur per diem. Nam a tempore passionis per quam aperte sunt ianue celi manent et manebunt aperte. Nam ubi retinetur anime purgare. Dicitur autem tempus ad ista passione dies quia tunc sanctis precibus in limbo detentis data fuit lux glorie. Quia quod populus dixit latronem pendenti in cruce. Hodie mecum sis in paradiso. Iure. Nam Nox enim non est illis quasi dicitur porte detentis non cludentur quia dicitur quod non cludentur per diem. Et auferret angeli gloriam et honorem gentium in illa modo predicto. nec mirabit in eis aliquid compunctum vitio carnis aut abhominacione facie et peccati contra mandatum et mandatum apponitur quod est mandatum in facto et ut concludatur omne aliud peccatum subditur nisi qui scripti sunt in libro vite a iudice predestinacione. Et sic liber dicitur etiam liber agni a populo in quantum est. Omnis deus in pre. **XXII**

H ostendit michi fluum. Hic ultimo describitur superna vitam quantum ad refectorem suum. Et diuiditur in duas partes quia primo describitur hic quatuor. 2º quatuor exercitium ubi. Et ante maledictum. Circa primum sciendum quod refectio beatorum non intelligitur a nobis nisi per similitudinem corporali. Ad refectorem autem corporis duo requiruntur scilicet cibus et potus. Primum ergo describitur potus cum dicitur. Et ostendit michi fluum aque vite. Per quod intelligitur spiritus sanctus. Unde dicit saluator. Quis bibit meum dicitur dicit scriptura fluum fluent de ventre eius aque vite. Quod exponens euangelista subditur. Hoc autem dicit de spiritu que acceptum erant credentes meum. Spiritus autem sanctus apparet bonitas et suauitas reficit bonos per modum potus quod signatur per fluum aque vite. Ad dantis vitam glorie. Precedente de sede dei patris et agni. Nam spiritus sanctus ex patre filioque procedit. In modo platee eius a refectorem tantum corpus beatorum. **¶** Et ex utraque. Hic contra describitur refectio celestis quantum ad cibum cum dicitur. Et ex utraque parte fluum r. hinc et inde lignum vite a populo qui secundum diuinitatem est ubique sicut spiritus sanctus cum omni sua in essentia asserens fructus duodenarii qui etiam dicitur. Fructus spiritus gal. 5. Nam in diuisa sunt opera et meritis et personis filii et spiritus sancti. Sciendum tamen quod isti fructus aliter habentur in una parte gratie. Et aliter in altera per gloriam. Sic dicitur et quatuor virtutibus cardinalibus capitulo precedente. Sic sunt alii actus virtuosos et comprehensos. Primum igitur fructus. Ut Gal. 5 dicitur est caritas qui in prima est in deum. autem caritative per amorem transformatur. Sed

tudinem corporali. Ad refectorem autem corporis duo requiruntur scilicet cibus et potus. Primum ergo describitur potus cum dicitur. Et ostendit michi fluum aque vite. Per quod intelligitur spiritus sanctus. Unde dicit saluator. Quis bibit meum dicitur dicit scriptura fluum fluent de ventre eius aque vite. Quod exponens euangelista subditur. Hoc autem dicit de spiritu que acceptum erant credentes meum. Spiritus autem sanctus apparet bonitas et suauitas reficit bonos per modum potus quod signatur per fluum aque vite. Ad dantis vitam glorie. Precedente de sede dei patris et agni. Nam spiritus sanctus ex patre filioque procedit. In modo platee eius a refectorem tantum corpus beatorum. **¶** Et ex utraque. Hic contra describitur refectio celestis quantum ad cibum cum dicitur. Et ex utraque parte fluum r. hinc et inde lignum vite a populo qui secundum diuinitatem est ubique sicut spiritus sanctus cum omni sua in essentia asserens fructus duodenarii qui etiam dicitur. Fructus spiritus gal. 5. Nam in diuisa sunt opera et meritis et personis filii et spiritus sancti. Sciendum tamen quod isti fructus aliter habentur in una parte gratie. Et aliter in altera per gloriam. Sic dicitur et quatuor virtutibus cardinalibus capitulo precedente. Sic sunt alii actus virtuosos et comprehensos. Primum igitur fructus. Ut Gal. 5 dicitur est caritas qui in prima est in deum. autem caritative per amorem transformatur. Sed

e gaudiu qui e mdeco viso delectat
 Tertius e pax a m ipso totalit que
 tai Quartus e pacia qui m uia e m
 aduersis non frangi m p r d vero u
 nulla e aduersitas e m deo firmiter
 stabilis Quintus e benignitas a bo
 na igneitas que e m beatis ad amo
 rem proximi m flama quantu ad
 effectum nam m eis e omnis ardor
 cordiu ut dicitur m illa prosa Su
 perne mris gaudia it Sextus e
 bonitas a diffusio q rri boni ad pro
 ximo sedm effectum Nam bonu e
 suu diffusiu Bonu aut omnis bti
 redmdat m alceru Nam unus
 gaudet de alius bono sicut de suo
 bono q s o Septim e langamitas
 que e equanimis expectatio boni
 futuri hie uero beatoru equanimis
 expectant gloriã corporu Et tang
 e mansuetudo que m uia e ueremo
 derato sed m p r d no het locu ira
 quantu ad suu materiale q e atten
 sio sanguinis circa cor sed q rrit
 ad suu formale quod e appetitus
 vindicte het om locu quia beati vi
 dictam appetit obstinatio pecca
 toru Sedm illud ps vii letabit
 iustus cu uidit amidictã manus
 suas leuabit m sanguine peccatoris
 Et qm appetitus iste moderat e
 m beatis sedm vñ dñe iusticie
 no sedm hoc e ibi mansuetudo
 Nomus e fides que si accipiatu ut
 e certus theoloua non e m p r d
 tm p r d e non apparentibus hebe
 ro i sed ei m p r d succedit iustio
 clara Si aut accipiatu fides pro
 fidelitate p r d e m beatis magis

Detimul e modestia q excolletur
 e p r d Nam uires m flores p r d
 amne p r d omis supiolus subiecto
 vndering e continetia Et autem
 continet qui concupiscentias mordi
 natas patitur sed ab eis non ducit
 contra passiones fortiter se tenens
 Huicm uero concupiscentie non p r d
 m p r d q rter quod non e ibi conti
 nentia quantu ad g r p r d pati cu
 e ibi q r r u adno deducti Na beati
 non possunt ad aliquod malu p r d
 ti Duodecim e castitas que p r d
 ut m p r d m u d r i a e m p r d Na
 m cam non m r r t aliquid conqui
 r r t ut dicitur e supra per menses
 singulos reddent fructu suu ayen
 sis apud hebreos m a p r d a p r d lu
 nate q r r t quod designatur noui
 tatem per singulos intelligit con
 tinuato Et sic per menses singulos
 intelligitur eternitas huius fructus
 quia semper manet m sua nouitate
 et durate Et hoc m dicitur ysaie
 ultimo Et est mensis ex mense
 et sabbati ex sabbato it Et folia lig
 m ad sanitate gentiu Per folia r
 telligitur uerba etia sedm rami
 nem loquedi modum Ergo folia lig
 p r d uerba p r d m e u o contenta
 que p r d ad sanitate gentiu Naz
 p r d r a t i o n e e u a n g e n t e s p e r o r
 bem conisa p r d ad x p r d Et
 omis hie r o n t e r d e s t r i b u t u r c o n i
 u a r i e e x o r r i t u u C a r t a q u o d p r d i
 q m c o n i u i s c a r n a l i b u s s a l e n t h o
 m i n e s r e l a x a t l i n g u a s s u a s a d
 b l a p p h o m i a s e t c o n u i r i a q r r t e r q d
 d i u e s e p u l o p a u t u s m m f e r n o m a
 g i s t r u r a b a t u r m l i g u a l u r e

pro hoc autem remouet acōmūo te
lesti Et omē maledictū non est in ca-
amplius sed grāp actio et vox laudis
et pdes dei et agni in illa erunt. Na
ubi maxime reuertēt corā maiestatē
et serui eius s; angeli sancti et beati
seruiēt illi. exquēdo quid quid plan-
tū ē ei Et anddunt faciem eius clac
et aperte. et nomē eius in frontibus
corp. a. manifeste patebit omib; q; ser-
uū eius. et vox ultra nō cū ē
hoc expōitū ē supra hic tamē re-
petitur ad maiorem assertōne Et q;
seruire deo regnare ē. Itō sequitur
Et regnabunt in secula seculorū
a. eternāliter a parte post. **¶** Et
dixit michi. **H**ec ē ultima pars
pripalis huius libri que ponitur
in fine epilogi. In quo ponitur h; 9
lib. gmedatio. Scōdo pscriptorū bre-
uis acitatio ubi qui nocet. 3o. dic-
torū confirmatio ubi Conceptor em
Citra pmi dicit. Et dixit in ange-
lis hec uerba ate pscripta. fidelis
pma et uera sunt. Nam opma ui-
tate pferunt. Itō subditur. Et
dñs deus spūi pphaz. licet vng-
cpus suis tangat motes om; pphaz
tamē effectus eius sunt multi et
uarij in moribus opoz ostendē
suis suis pphā. que oportet fieri
tito. quia sunt pordinata ad eo cuius
ordinatio non p; frustra qd sub-
ditur. Et ecce venio uelocit; ad ipā
implenda et sic apparet huiuslib;
uitas. 2o tangitur eius ueritas
tam dicitur. Beatus qui iustodit.
it. 3o eius auctoritas ex parte sp;

tois tam dicit. Et ego iohes et q;
adhuc uiuens mris fuit maror ho-
mne par angelis q; quod angd;
resistit atq; reuocā quam sibi uo-
luit exhibē tam dicit. Et postquā
audissem at. Et patet littera. Circo
tangitur huiuslib; aliquis intelligi-
bilis tam dicit. Et dixit michi. Ne
signabis it. Ne occultes omē intel-
lectū uerborū q; quod in plu-
bus locis ponitur aliqua satis pla-
ne ex quibus aperitur omnia studios;
ad alia intelligēda aliquāliter salē
in multis sicut supius declarauit
locis suis. tempus em q; ē in
pletōnis scriptorū. **¶** Qui nocet
hic rōnter expōitū breuis reci-
tatio scriptorū. Supius actū ē de
distinctione doctōrū et repoz. Et
quantū ad hoc dicitur. Qui nocet
peccando contra pxiū nocet
adhuc. a. nocet ita q; ponitur h;
optatiuus q; pmediatio. Et laquit;
de repbis pscriptis qui mōntem
mpeccato mortali et qui in sordi-
bus ē peccando in seipm. sordet
cat ad huc. a. sordet. Et iustus
recte uiuēdo ad pxiū iusticiā
faciat. ad huc. et faciet. Et loq;
de iustis pdestinatis qui decedunt
ingra filiali. Et suis uiuēdo mude
ad seipm. Scōdo in supioribus
frequentē dicitur ē de retribucōe bo-
noz et repoz. Et quāntū ad hoc
dicitur in persona x. Ecce uenio
tito. it. Et q; hoc possit ostendit
dicens. Ego sum alpha et o. i.
causa effectiua et finalis om;
Sicut alpha ē pma littera græca

o vltima Beati qui lauant stolas
 suas aquis penitentie mprnt. **¶**
 autem maliquibus libe subdit. **¶**
 sanguine agni non e detortu nec
 habetur mantique. **¶** ut sit ptas
 corum in ligno vite a. in futuo fru
 antur ipso xpo tuus deitate reficiunt
 beati mltis et eius humanitate go
 tils. **¶** per portas intrent ciuitate
 a. per obseruatores mandatoru mtrct
 adiutam eterna foris rances et gu
 lasti et detractores contra bonos
 latrantes et venefici a. in iudice ve
 neno ploni et impudici se apob in
 ficietes et hantide corpales et
 spuales et ydolis pueres quod
 peccatu e directe contra deu. **¶**
 omis qui amat facit medatru. Ille
 amat qui delectatur mendacia p
 ferendo sed yperfa facit medatru
 Nam yperfa e medatru a facto
 Ego ihus msi angelu meu respicai
 vobis hic p punitos maloru et pre
 miacione maloru bonoru in ceteris q
 sunt per abom vniuersum. **¶** 3o msi sup
 oibus sequeter dicit e de xpi excel
 lencia. **¶** Et quantum ad hoc subditur
 in eius persona Ego sum dauid a
 gemis dauid a radice iesse sicut da
 uid et degne eius qntu ad humani
 tatem. **¶** Sedm quod dicit ysai. **¶**
 Exradietur vinya de radice yesse et
 flos de radice eius ascendet. **¶** et qui
 flos e xpus secundum sensu leale
 sicut diffusus fuit ibi dicitu. **¶** Stella
 splendida et matutina quatu addi
 mitatem. **¶** illustrans omes homines
 vomentom in huc mundu. **¶** Et pns

et sponsa dicit veni her e luttana
 Et sic habent libri correcti. **¶** Dicit aut
 spiritus sanctus xpo veni. **¶** ad iudiciu
 adustos premandu q dupliciter per
 telligi. **¶** Vno mo qua fuerit hic iustos
 benefare qui premia desiderant a
 xpo iudice eo mo loquedi quo dicit
 adro. viii. **¶** Spns postulat quobis ge
 tibus in enariabilibus a postulare fa
 cit p dmi omes expatitores catholicos
 alio mo sicut filius missus fuit i
 mundu apre et spri sancto. **¶** Sicut in
 persona eius dicit ysai. **¶** ploni arpt
 dne dno et spiritus eius sicut ibidem
 plenius fuit ostensum sic maductu
 ad iudiciu mittetur apre et spri sto
 et sponsa a. etia mltas q dequidit
 tanuige etia triumphanti. **¶** quod fiet
 in iudicio finali. **¶** Et qui audit aspici
 sancto per in spiritatoz et ab etia p
 predicatoz. **¶** dicit. **¶** veni. **¶** Desiderado
 p dmi aduetu. **¶** Vn luce xpi. **¶** Sic
 saluator loques de eius aduentu ad
 iudiciu. **¶** hys autem fia mapietibz
 respicite et leuate capita vira a
 exhilatate corda vira. **¶** Et expoit
 gregorius quoniam appropinquat ardeq
 tio vira. **¶** Et qui pnt desiderando
 gloiani. **¶** Veniat per gram et
 accipiat aqua vite a gram que
 e vita anime. **¶** gratis na habet
 p xpi micit in baptismo du in no
 ponat obstaculu. **¶** **¶** Contestor h
 vltima pars in qua ponitur p
 dictoiz confirmacio qua nichil i
 contmet superfluu a diminitu
 No subditur. **¶** Si quis apposuit ad
 her. **¶** f. discrepancia sicut factu

ebyon et thierimhus heretici qui tem
pore illo addebat discrepantia auitate
swany et aliqua dmi mebat de eius
veritate dicentes xpm ante s maiaz
non fuisse per hoc tamen non ex
cluditur qui possent aliqua dici lic
te que faciunt ad declaratoz tacus
sate scripture Et sic fecerunt dor
tores sancti **S**icut qui testimoniu
istoru perhibet xpus **E**tiam ve
mo cito ad iudiciu augetur i morte
Nam qualis vnus quisqz in vita
in morte talis pntabitur in iudicio
publitate autem veniet omibz iudi
citu in finali resurrectione **V**eni dñe
ihū hoc dicit iohes conformando
se spūi sancto et ecclie Et subdit
eius oro p omnibus fidelibus cu dicit
Et dñe mē ihū xpi cu omnibus
vobis **amē**

I. D. H. d. M. N. E. S.

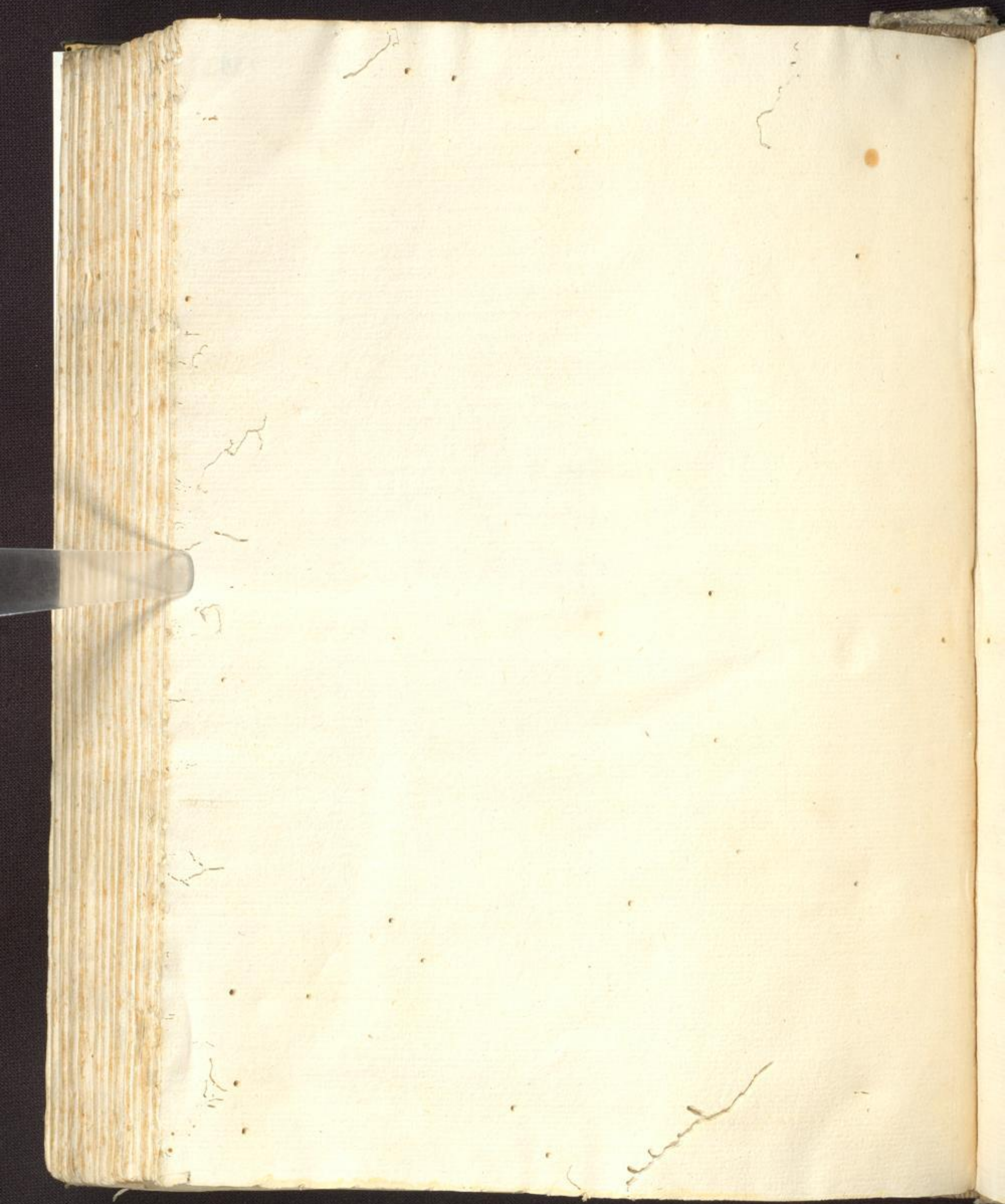
Anno dñi 1539 quidie Eglham et
sacro eius

Iste liber est magro Johi Spentm

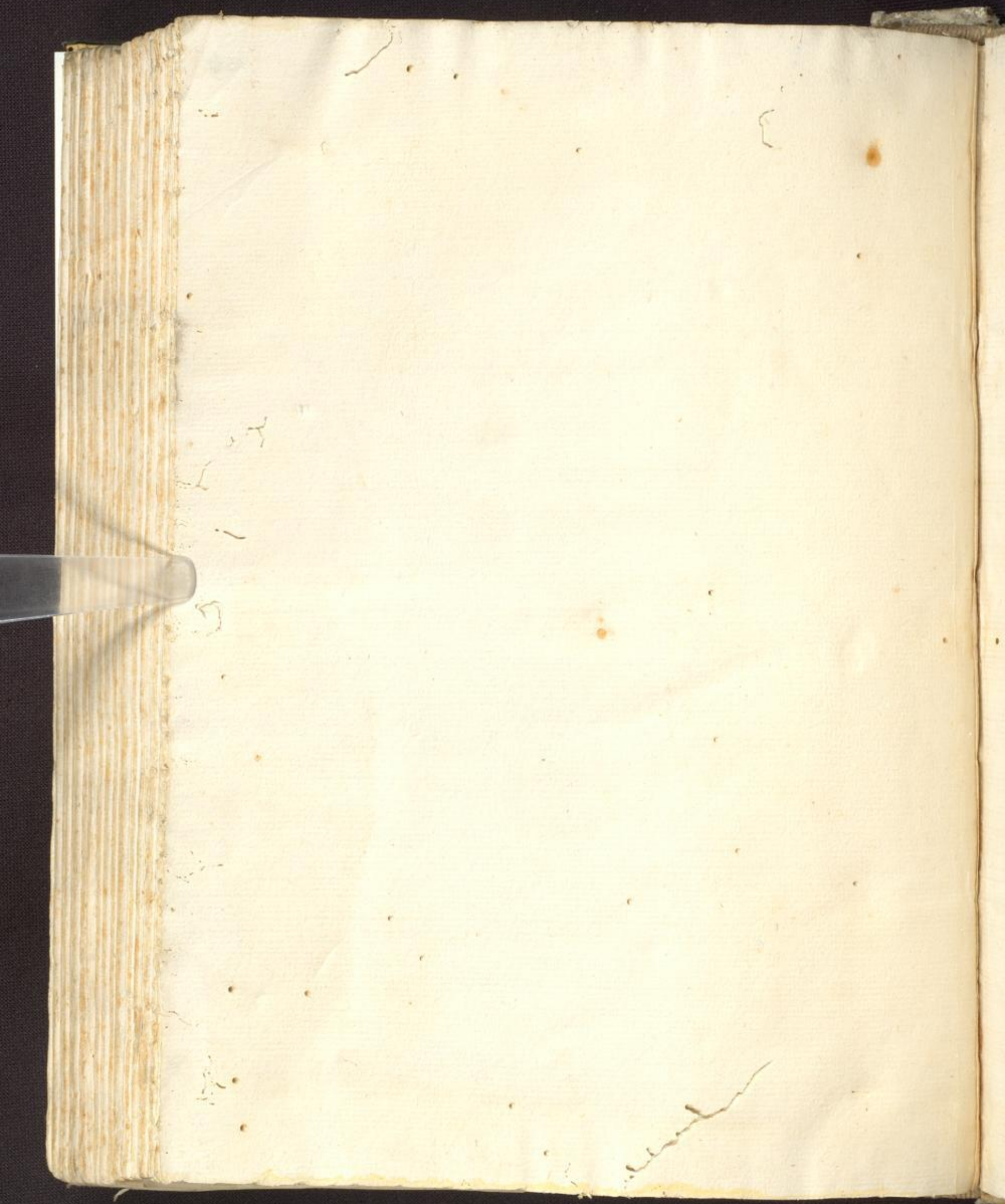

m

157

